

M-8516

R-36212

ATV
1835

ATA SANTOAREN ONESPENA
ARGIAREN IDAZTIAK

ARGI DONEA

BALZOLA'TAR PRANTZISKO ABAK EGIÑA

TA

«ARGIA»REN BATZALDIAN SARITUA

— ■ —
BIGARREN ARGITALDIA

ITXAROPENA ARGITALDARIA
ZARAUTZ 1933'garren urtea

Nihilo bstat
Emmanuel de Lecuona
Censor

Imprimatur

Bujedo (Burgis), die 30 Octobris 1932

† *Matthæus, Episcopus Victoriensis*

L. † S.

AITA SANTUAREN ONESPENA

SECRETARIA DI STATO

DI SUA SANTITÀ

N.º 38080

DA CITARSI, NELLA RISPOSTA

Dal Vaticano, 17 Gennaio 1925.

Revmo. Signore:

Devo alla S. V. Revma. i paterni ringraziamenti della Santità Sua per il filiaë omaggio del Manuale di preghiere ARGIDONEA intenso a promuovere in mezzo a coteste buone popolazioni il culto della pietá cristiana nello spirito della Santa Liturgia.

Ben lieto di una pubblicazione che é, nel tempo stesso, opera nobilissima di fraterna caritá

spirituale, l'Augusto Pontefice
forma per essa i migliori voti;
e mentre si augura dal libro i
piú abbondanti frutti in ordine
alla vita religiosa e devota, pa-
ternamente invia al zelante
Autore l'Apostolica Benedizio-
ne.

Mi é grato aggiungere il pa-
terno compiacimento di Sua
Santità per l'altro nobilissimo
Manuale "Eliz-Abestiak"; e nel
presentarle i miei personali sin-
ceri ringraziamenti per il deli-
cato pensiero avuto a mio ri-
guardo, mi valgo volentieri de
l'incontro per proffessarmi con
sensi di stima.

Revmo. Signore
Victor Garitaonandia
Direttore dell' «Argia»
SAN SEBASTIAN

di V. S. Rvma.
affmo. per servirla
P. Card. Gasparri.

AITA SANTUAREN ONESPENA

(EUSKERATUTA)

Batikano'tik, 1925 Ilbeltza 17.

Jaun agurgarria:

Zuri Aita Santuaren eskerrik xamur bizienak eman bear dizkitzut, seme on batek bezela aitari eskeñi diozun Otoi-liburu Argi Donea, zuen erri oietan kristau-bizitza bizkortzeko eratu gatik, ta Eleiz araudi doneari aiñ egokitua.

Orobat, biotzen anaitasun maitagarrirako argiratu dan idazti bikain ori Aita Santu berak atsegin aundiz begiratu du, ta oso zabaldua ikusi nai luke; ta jaungoikozko emaitz (frutu) ugariak ekarriko dituala uste izanik, bere Onespena (Bendizioa) Eleiz-liburu orren Egille zintzoari biotz-biotzetik ematen dio.

Pozgarri zait onekin batean beste esku-liburu eder-bikain

“Eliz Abestiak” ere Aita Santuari atsegin zaiola adiraztea, eta nereganako oroipen xamur ordeztan nere eskerrik zintzoenak agertuaz, poztutzen naiz aldi au egoki datorkidalako zureganako nere on-iritziak aitortuaz, biotzez eskeintzeko J. A. orren zerbitzari.

P. Kardenal Gasparri.

«ARGIA»'ren Zuzendari
Garitaonandia'tar Bitor
Jaun Agurgarria
DONOSTIA

LENEN - ARGITALDIKO

ITZ - AURREA

ARGIA sortu zan, ez asteroko bat egiteko bakarrik, baita bear diran beste gauzarik asko euskeldunei euskeraz emateko ere. Gauza orietan bear-bearrenetakoa eliz-liburu on eta oso-oso bat iruditu zitzaigun, religio ta animari dagozkion gauzak nun ikasi, nola ta nundik egin izan zezaten euskaldunak.

Beste eliz-liburu asko dabiltz euskaldunen artean, baña batere txarrak diranik esan gabe, ez gaituzte betetzen, batez ere oso-osoak ez diralako, eta utsune ori bete naian natorkizu, kristau euskalduna.

Orretarako *ARGIA*'k Batzaldi bat egin zun, eliz - libururik egokien eta ederrena egiten zunari milla pesetako saria eskeñirik. Bi liburu agertu ziran Batzaldira eta Epaileak (juraduak) liburu au, eskuetan daukazu au, Bal-

tzola Aitak egindakoa, aukeratu zun, eta berari eman zitzaion milla pesetako saria. Orra nola sortu zan liburu au.

Eliz-liburu au ez da izango, noski, akatsik gabekoa; baña, batere gezurrik gabe esan genezake, mundua mundu dan ezkeroztik, Euskalerriko alderdi onetan beintzat, es dala onelako libururik, onen oso ta egokirik argitaratu, eta euskaldunak arrera on bat egiten badiozute, geroago ta obetzen joango da.

Liburu onek zer dakarren jakin nai ba'dezu, Arki bidean ikusi zenezake, baña emen ere esango dizut:

1'g.—Onek dakarzkien otoitzik geienak, ia guztiak, barkapen edo induljentziz aberastuak daude; beraz, otoitz egiten dezun bidez, barkapen aundiak irabaziko dituzu, liburu onetatik egiñaz.

2'g.—Aitortzeko ta Jaunartzeko era bi dakarzki; bat luzea eta laburra bestea. Jaunartzeko era laburra mutil-nexka guziak batean egiteko oso egokia da, otoitzak guziak batera esanaz. Era

luzea, norberak bakarrik egiteko ohea da. Aitortzeko era laburra maiz egiten diranentzat da, eta luzea berriz noizean bein (illean bein) egiten diranentzat. Era berean bi azterketa edo esamiña dauzka, eta azterketa luzea noizean bein irakurtzea on zaie guziei, eta batez ere guzien Jaunartzea danean eta Pazko aldian apaiz jaunak pulpitotik irakurtzea oso ona litzake, toki batzuetan egiten dan bezela. Askotan galdera batek geiago esnatzen du, bat-bakarrik pentsatzen egonak baño.

3'g.—Kristau ikasbide edo Dotriña berriaren eran ipiñiak daude Kredoan, Salbea ta gañerakoak.

4'g.—Igande ta Jai guzietako Ebanjelioak ba - dakarzki bakoitzak zer adierazi nai dun aurretik adieraziaz. Sermoiak ondo entzuteko, aurretik Ebanjelioa irakurtzea da onena.

5'g.—Elizan abesten diran Bezperetako salmoak dakarzki, zertarako idatziak izan ziran aurretik esanaz; eta gañera latinezko beste kanta asko, elizkizunetan kristau guziak abestu di-

tzaten. Eliza Ama Santak nai du, erri guziak parte artzea Meza, Bezperak, Tantun ergo ta beste elizkizunetan, ez bakarrik Elizara joanaz, guzien artean abestuz baizik. Orduan esan liteke, eliz-jaiak erri guziaren Jainkoaganako jaiak dirala, Meza ta otoitzak erri guziaren Meza ta otoitzak dirala.

6'g.—Gañera ogeitamaika gogozko otoitz edo meditazio egokiak dakartzki, illabetearen egun bakoitzerako bat. Gogozko otoitz edo meditazio gabeko sinismen ta religioa aula ta axalekoa izaten da. Zure buru ta biotzean sinismen ta religioaren zañak ondo artzea nai ba'dezu, sendo euki nai ba'dituzu, egin zazu egunero meditazio txiki bat "recogita corde" ta barren-barreneraño botako ditu sustraiak.

Kristauen artean dabilen gaur dan eguneko gaitzik txarrenetakoa auxe da, sinismen otza, aula, argala, motela, axalekoa, illa izatea, eta orrela izanik, kristau zintzoa izaten zalla da, erortzen erreza.

7'g.—Azkenik, liburu onen bidez

elizkizunak eta otoitzak batera ekarri
nai genituke. Elizako ta animako gau-
za aundienak toki guzietan berdin edo
berdintsu egitea, eta ez batek batera ta
besteak bestera, nundik nora dabilzan
jakin gabe, otoitzak noiz ta nola egin di-
tezken eta egiten diran, eta elizkizune-
tan zer esan eta zer kantatzen dan gu-
ziak jakin dezaten. Orduan izango da
kristau euskalduna eliza gauzetan bear
bezela ondo ikasia. Ori iritxiko ba'gen-
du ontzat emango genituke gure lan
eta neke guziak, eta ondo pozik ala
ere. Jainkoari nai dakiola orrela izatea.

ARGIA

BIGARREN ARGITALDIKO ITZ-AURREA

Ona emen berriro "Argi Donea".

Lenen - argitaldia berealako batean zabaldu zan Euskalerrri osoan eta Argia'ren Eliz-liburu ederra gabe euskaldun asko gelditu ziran. Nai ta izan ez.

Ezkea bazan ugari, "Argi Donea" bakar bat ere ez.

Orain, eskea ase ta utsunea bete-bearrez, ona berriro "Argi Donea".

Egutegia, du oraingoak lengoak etzuna ta Kristau-Ikasbide-laburpena.

Gañerakoan lengo mami gozo-ederra bera du, euskera an-or-emen apurtxo bat berritua eramán arren.

Azkenik liburua bera, naiz paperez naiz azalez, eder-bikaña.

Agur Kristau euskotarra; zure animaren onerako izan bekizu gure "Argi Donea".

EGUTEGIA

ILBELTZA

1. † *Jesus'en Billebaiketa*. Bingen—Bizente (bizkaitarra odolez).
2. Antioki'ko Ixidor—Ixidoro.
3. Danel—Daniel.
4. Akilin—Akilino.
5. Emillene—Emiliana.
6. † *Jauna'ren Agerketa*. Kaskante'tar Jon—Juan (naparra).
7. Luken—Luziano.
8. Julene—Juliana.
9. Markelin—Marzelino.
10. Nikanor.
11. Seber—Sebero.
12. Jon—Juan.
13. Lontzi—Leonzio.
14. Ilari—Ilario.
15. Paul—Pablo.
16. Markel—Marzelo.
17. Andoni—Antonio.
18. Kepa—Pedro. Deun Errom. Irakastegia.
19. Mari—Mario.
20. Sebasten—Sebastian.
21. Iñese—Ines.
22. Bingen—Bizente.
23. Peñafor'tar Erraimunda—Raimundo.
24. Timota—Timoteo.
25. Paul—Pablo'ren biurtza.
26. Polikarpa—Polikarpo.
27. Jon Kisostoma—Juan Krisostomo.
28. Julen—Julian.
29. Sales'tar Pantzeska—Prantzisko.
30. Martiñe—Martina.
31. Kepa—Pedro Nolasko.

OTSAILLA

1. Iñaki—Iñazio.
2. † *Andre Maria'ren Garbiketa*. Adabaldo (laburditarra odolez).
3. Balasi—Blas.
4. Ander—Andres.
5. Martin (Gipuzkoarra).
6. Maurondo (laburditarra).
7. Errikarta—Ricardo.
8. Luki—Luzio.
9. Sabin—Sabino.
10. Eskolastike—Eskolastica.
11. *Lourdesko' Ama*. Elazar—Lazaro.
12. Eulale—Eulalia.
13. Rizzis'tar Katariñe—Katalina.
14. Balendin—Balentin.
15. Paustin—Faustino.
16. Julene—Juliana.
17. Kapadozia'tar Jule—Julia.
18. Eladi—Eladio.
19. Markel—Marzelo.
20. Nemesi—Nemesio.
21. Peli—Felix.
22. Margarite—Margarita.
23. Damen—Damian.
24. Mati—Matías.
25. Jule—Julia.
26. Nestor.
27. Alexander—Alejandro.
28. Leander—Leandro.
29. Erroman—Roman.

EPAILLA

1. Gotzon Zaindaria—Anjel.
2. Paul—Pablo.
3. Emeteri—Emeterio.
4. Kasimir—Kasimiro.
5. Eusebi—Eusebio.
6. Bitor—Biktor.
7. Akino'tar Toma—Tomas.
8. Beremundo (naparra).
9. Katariñe—Katalina.
10. Alexander—Alejandro.
11. Euloji—Eulogio.
12. Gergori—Gregorio.
13. Leander—Leandro.
14. Matilde.
15. Meliton.
16. Eusebi—(laburditarra).
17. Patirki—Patrizio.
18. Gabirel—Gabriel.
19. † *Joseba Deuna*—*S. Jose*.
20. Julene—Juliana.
21. Bedita—Benito.
22. Paul—Pablo.
23. Bitoren—Biktoriano.
24. Katariñe—Katalina.
25. Dima—Dimas Damasko'tarra.
26. Basil—Basilio.
27. Jon—Juan Damasko'tarra.
28. Kastor.
29. Paule—Paula.
30. Pastor.
31. Peli—Felix.

JORRAILLA

1. Benantzi—Benanzio.
2. Paula'tar Pantzeska—Frantzisko.
3. Errikarta—Rikardo.
4. Ixidor—Isidro.
5. Ferrer'tar Bingen—Bizente.
6. Markelin—Marzelino.
7. Kerman—Jerman.
8. Jenar—Jenaro.
9. Demetir—Demetrio.
10. Ezekel—Ezekiel.
11. Lon—Leon.
12. Zenon.
13. Margarite—Margarita.
14. Justin—Justino.
15. Anastase—Anastasia.
16. Toribi—Toribio.
17. Miren Ane—Maria Ana (naparra).
18. Apoloni—Apolonio.
19. IX'en Lon—Leon.
20. Todor—Teodoro.
21. Peli—Felix.
22. Soter—Sotero.
23. Akil—Akiles.
24. Pidel—Fidel.
25. Marka—Markos.
26. Basil—Basilio.
27. Toribi—Toribio.
28. Purdentzi—Prudenzio.
29. Andone—Antonia.
30. Sena'tar Katariñe—Katalina.

ORRILLA

1. Pilipa ta Jag—Felipe ta Sant.
2. Anastasi—Anastasio.
3. † *Gurutz Deun, arkikundea.* Alexander
4. Monike—Monika. [Alejandro.
5. Adamando (laburditarra).
6. Jon—Juan *ante Port. Lat.*
7. Augustin—Agustin.
8. Dunixi—Dionisio.
9. Gergori—Gregorio.
10. Andoni—Antonio.
11. Pantsezka—Franzisko.
12. Domeka—Domingo (arabarra).
13. Kepa—Pedro.
14. Juste—Justa.
15. Ixidor—Isidro.
16. Jon—Juan Nepomukarra.
17. Paskal—Paskual.
18. Benantzi—Benanzio.
19. Ibon—Ibon.
20. Anastasi—Anastasio.
21. Sekundin—Sekundino.
22. Paustin—Faustino.
23. Polentzi—Florenzio.
24. Bingen—Bizente.
25. VII'g. Gergori—Gregorio.
26. Zakari—Zakarias.
27. Pazzis'tar Miren—Maria Magdalena.
28. Augustin—Agustin.
29. Todose—Teodosia.
30. Perdiñanda—Fernando.
31. Paskasi—Paskasio.

GARAGARRILLA

1. Iñaki—Iñigo.
2. Markelin—Marzelino.
3. Paule—Paula.
4. Saturnin—Saturnino.
5. Bonipagi—Bonifacio.
6. Norberta—Norberto.
7. Paul—Pablo.
8. Maximin—Maximino.
9. Bingen—Bizente.
10. Margarite—Margarita.
11. Barnaba—Bernabe.
12. Bitor nekazaria (arabarra).
13. Padua'tar Andoni—Antonio.
14. Basil—Basilio.
15. Libe—Libia.
16. Regis'tar Pantzeska—Frantzisko.
17. Anastasi—Anastasio.
18. Elixabete—Isabel.
19. Julene—Juliana.
20. Silberi—Silberio.
21. Gonzaga'tar Koldobika—Luis.
22. Paulin—Paulino.
23. Peli—Felix.
24. † *Jon—Juan Bautista'ren jayotza.*
25. Gillelma—Gillermo.
26. Jon—Juan.
27. Zoil—Zoilo.
28. II'g. Lon—León.
29. † *Kepa ta Paul Pedro ta Pablo Aposto-*
30. Kolsenda (laburditarra). [luak.

UZTAILLA

1. Simeon nekazaria (naparra).
2. *Ama Birjiñaren Ikerkundera*. Sinborose
3. Iren—Irene. Tirpon—Trifon. [Sinforosa
4. Berriotxoat'ar Balendin (Bizkaitarra)—
5. Kuiril—Zirilo. [Balentin.
6. Domeke—Dominika.
7. Pirmin—Fermin (naparra).
8. Elixabete—Isabel.
9. Beronike—Beronika.
10. Peli—Felix.
11. Marken—Marziano.
12. Golberta—Gualberto.
13. Anakelda—Anakleto.
14. Banabendur—Buenabentura.
15. Mayorga'tar Juan (benaparra).
16. Eustaki—Eustakio.
17. Jakinda—Jazinto.
18. Kamil—Kamilo.
19. Paul'dar Bingen—Bizente.
20. Margarite—Margarita.
21. Danel—Daniel.
22. Miren Matala—Magdalena.
23. Apolinari—Apolinar.
24. Bitor—Biktor.
25. † *Jakoba—Santiago Apostolua*.
26. Ane—Ana.
27. Peli—Felix.
28. Nazari—Nazario.
29. Paustin—Faustino.
30. Aton—Abdon.
31. † *Loyola'tar Iñaki—Iñazio*.

DAGONILLA

1. Kepa—Pedro *ad Vincula*.
2. Ligorio'tar Albontza—Alfonso.
3. Estepan—Esteban.
4. Guzman'dar Domeka—Domingo.
5. Kasen—Kasiano.
6. Justa—Justo ta Pastor.
7. Kayetan—Kayetano.
8. Seber—Sebero.
9. Erroman—Roman.
10. Laurentzi—Lorenzo.
11. Tiburtzi—Tiburtzio.
12. Kalare—Klara.
13. Bergmans'tar Jon—Juan.
- 14.—Eusebe—Eusebio. [Tarsicio.
15. †*Andre Maria'ren Jasokundea*. Tartsixi.
16. Jokin, Erroka—Joakin, Roque.
17. Bonipagi—Bonifacio.
18. Elene—Elena.
19. Maren—Mariano.
20. Bernarta—Bernardo.
21. Jone Pantzeske—Juana Frantziska.
22. Anastasi—Anastasio.
23. Kauldi—Klaudio.
24. Bartoloma—Bartolome.
25. Koldobika—Luis.
26. Keperin—Zeferino.
27. Kalasanz'tar Joseba—Jose.
28. Augustin—Agustin.
29. Sabiñe—Sabina.
30. Lima'tar Errose—Rosa.
31. Erraimunda—Ramon Nonnato.

IRAILLA

1. Ane—Ana.
2. Andolin—Antolin.
3. Serape—Serapia.
4. Marin—Marino.
5. Laurentzi—Lorenzo.
6. Makari—Makario.
7. Jon—Juan.
8. † *Andre Maria'ren Jaiotza.* Adiran—Adrian.
9. *Arantzazu'ko Andre Maria.* Zenon.
10. Tolentino'tar Nikola—Nikolas.
11. Bingen—Bizente.
12. Baleren—Baleriano.
13. Euloji—Eulogio.
14. Saluste—Salustia.
15. Emille—Emilia.
16. Korneli—Kornelio.
17. Arbues'tar Kepa—Pedro.
18. Toma—Tomas.
19. Jenar—Jenaro.
20. Eustaki—Eustakio.
21. Matai—Mateo apostol.
22. Maurixi—Mauricio.
23. Lin—Lino.
24. Tirtsa—Tirso.
25. Miren—Maria.
26. Justiñe—Justina.
27. Kosma, Damen—Kosme, Damian.
28. Marka—Markos.
29. † *Mikel—Migel Goiaingerua.*
30. Andonin—Antonino.

URRILLA

1. Erremiji—Remijio.
2. Saturi—Saturio.
3. Todor—Teodoro.
4. Asis'tar Pantzeska—Franzisko.
5. Atilan—Atilano.
6. Markel—Marzelo.
7. Jule—Julia.
8. Birkide—Brijida.
9. Dunixi—Dionisio.
10. Borja'tar Pantzeska—Franzisko.
11. *Begoña'ko Andre Maria*. Nikasi—Nica-
12. Peli—Felix. [sio.
13. Edorta—Eduardo.
14. Ebaista—Ebaristo.
15. Josu'ren Terese—Teresa de Jesus.
16. Alexander—Alejandro.
17. Bitor.
18. Luka—Lukas.
19. Luki—Luzio.
20. Jon—Juan.
21. Urtzule—Ursula.
22. Miren Salome—Maria Salome.
23. Seberen—Seberiano.
24. Errapel—Rafael Goiaingeru.
25. Kispin—Krispin.
26. Luken—Luziano.
27. Polentzi—Florenzio.
28. Simon eta Juda—Judas.
29. Narkis—Narziso.
30. Babil doatsua (naparra).
31. Nemesi—Nemesio.

AZILLA

1. † *Deun (Santu) guzien jaya.* Miren-Maria.
2. *Animen eguna.* Bitorin—Biktoriano.
3. Balendin—Balentin.
4. Borrome'tar Karla—Karlos Borromeo.
5. Zakari—Zakarias.
6. Seber—Sebero.
7. Andoni—Antonio.
8. Kauldi—Klaudio.
9. Todor—Teodoro.
10. Ander—Andres.
11. Martin.
12. Martin.
13. Kostka'tar Estanislao—Estanislao.
14. Kelmendin—Klementino.
15. Luke—Luzia.
16. Errupin—Rufino.
17. Gergori—Gregorio.
18. Erroman—Roman.
19. Elixabete—Isabel.
20. Agapi—Agapito.
21. Estepan—Estepan.
22. Koikile—Zezilia.
23. Kelmen—Klemente.
24. Gurutzearen Jon—Juan de la Cruz.
25. Katariñe—Katalina.
26. Jon—Juan Berkmans.
27. Margarite—Margarita.
28. Gergori—Gregorio.
29. Saturnin—Saturnino.
30. Ander—Andres apostol.

LOTAZILLA

1. Luki—Luzio.
2. Eusebi—Eusebio.
3. Xabier'tar Pantsezka—Franzisko Jabier
4. Barbara—Barbara.
5. Simon.
6. Bari'tar Nikola—Nikolas.
7. Anbortsi—Ambrosio.
8. † *Andre Maria'ren Sortzegarbia*. Euti-
9. Lokade—Leokadia. [kin.-Eutikio.
10. Eulale—Eulalia.
11. Danel—Daniel.
12. Dunixi—Dionisio.
13. Luke—Luzia.
14. Nikasi—Nikasio.
15. Iren—Ireneo.
16. Eusebi—Eusebio.
17. Lazar—Lazaro.
18. Errupa—Rufo.
19. Paul—Pablo.
20. Domeka—Domingo.
21. Toma—Tomas.
22. Demetir—Demetrio.
23. Bitore—Biktoria.
24. Delfin gotzaia (naparra).
25. † *Jesusen Jayotza*. Aldasenda (laburdi-
26. Estepan—Estepan. [tarra).
27. Jon—Juan.
28. Agape—Agape.
29. Toma—Tomas.
30. Sabin—Sabino.
31. Silbester—Silbestre.

JAI-IGANDE ALDAKORRAK

Urtea	Zazpigarren igandea (Septuagésima)	Austerre- eguna	Berpizkun- de-igandea	Jauna'ren Igokundea	Goteun-etor- kundea (Pentecostés)	Jesukristo'ren Gorputz Deuna	Elgaro'ko lenen- -igandea
1933	Otsailla, 12	Epaila, 1	Jorrailla, 16	Orrilla, 25	Garagarrilla, 4	Garagarrilla 15	Lotazilla, 3
1934	Ilbeltza, 28	Otsailla, 14	» 1	» 10	Orrilla, 20	Orrilla, 31	» 2
1935	Otsailla, 17	Epaila, 6	» 21	» 30	Garagarrilla, 9	Garagarrilla 20	» 1
1936	» 9	Otsailla, 26	» 12	» 21	Orrilla, 31	» 11	Azilla, 29
1937	Ilbeltza, 24	» 10	Epaila, 28	» 6	» 16	Orrilla 27	» 28
1938	Otsailla, 13	Epaila, 2	Jorrailla, 17	» 26	Garagarrilla, 5	Garagarrilla 16	» 27
1939	» 5	Otsailla, 22	» 9	» 18	Orrilla, 28	» 8	Lotazilla, 3
1940	Ilbeltza, 21	» 7	Epaila, 24	» 2	» 12	Orrilla, 23	» 1
1941	Otsailla, 9	» 26	Jorrailla, 13	» 22	Garagarrilla, 1	Garagarrilla 12	Azilla, 30
1942	» 1	» 18	» 5	» 14	Orrilla, 24	» 4	» 29
1943	» 21	Epaila, 10	» 25	Garagarrilla 3	Garagarrilla 13	» 24	» 28
1944	» 6	Otsailla, 23	» 9	Orrilla, 18	Orrilla, 28	» 8	Lotazilla, 3
1945	Ilbeltza, 28	» 14	» 1	» 10	» 20	Orrilla, 31	» 2
1946	Otsailla, 17	Epaila, 6	» 21	» 30	Garagarrilla, 9	Garagarrilla 20	» 1
1947	» 2	Otsailla, 19	» 6	» 15	Orrilla, 25	» 5	Azilla, 30
1948	Ilbeltza, 25	» 11	Epaila, 28	» 6	» 16	Orrilla, 27	» 28
1949	» 13	Epaila, 2	Jorrailla, 17	» 26	Garagarrilla, 5	Garagarrilla 16	» 27
1950	» 5	Otsailla, 22	» 9	» 18	Orrilla, 28	» 8	Lotazilla, 3
1951	» 21	» 7	Epaila, 25	» 3	» 13	» 24	» 2
1952	Otsailla, 10	» 27	Jorrailla, 17	» 22	Garagarrilla, 1	» 12	Azilla, 30
1953	» 1	» 18	» 5	» 14	Orrilla, 24	» 4	» 29
1954	» 14	Epaila, 3	» 18	» 27	Garagarrilla, 6	» 18	» 28

Barau, aragi-uzte ta barkamenak

- I.—*Barau ta aragi-uzteko legeak.*
II.—*Barkamenak.*

I

Barauak: gaitzak sendatzen ditu, deabruak iges jartzen ditu, gogapen txarrak ayenatzen ditu, adimena argiagoa biurtzen du, biotza garbitzen du ta, azkenean, Jaungoikoaren egontoki aurrera gizona eramaten du».

(*Atanasio Deunak*)

A).—*Barau ta aragi-uzteko legeak bi dira:*

Bata estuagoa, buldik ez daukaten kristau guztientzat jartzen dana.

Bestea gozoagoa, España'ko legea, bulda ateratzen duten kristaudentzat ematen dana.

Bien berri laburkiro emango da emen.

B).—*Barau ta aragi - uzteko legeak beartzen dituzte:*

Aragi uztekoak: 7 urte bete dituzten kristau guztiak.

Barau legeak: 21'garren urtetik asi ta 60 urterañoakoak.

(*Oarpena:* Aragi-uzteko legeak ez ditu beartzen 7'garren urtea baño lenago adimen edo arrazoia duten umeak).

C).—*Lege auek zer eskatzen dute?*

Aragi-uzteko legeak: aragia ta aragi-salda egun batzuetan debekatzen ditu. (Arrautzak, esnea ta esnekiak ez daude debekatuak).

Barau legeak: bazkari bakar bat egunean egiteko agintzen du.

Alabaña:

goizean 2 ontza janari (62'50 gramo) ta *arratsean*, 8-10 ontza (250-300 gramo) artu litezke.

(Goiz-arratseko orduetan oitutako eran jarraitu).

D).—*Noiz barau egin eta aragia utzi bear dan.*

Ez da lege berdiña guztientzat. Beraz ondoren, bi lege jartzen dira.

Bulda gabekoen legea.

BARAU EGUNAK

Garizumaren 40 egun osoak.
 Lau barukaldiko (tenporetako) asteazken, ostiral eta larunbatak.
 Pentekoste, Andre Maria'ren Jasokundea (Asunzioa), Santu-Guztien (Azaroaren 1'g.) eta Jesus'en Jaiotzaren (Lotazilla'ren 25'g.) aurreko egunak (bijiliak).

Guztira: 53 egun.

BARAU TA ARAGI UZTEKO EGUNAK

Austerre-eguna (Asteazkena).
 Garizumaren barukaldiko asteazkena.
 Garizumaren ostiral ta larunbatak.
 Irutasun Santuaren (Trinidad), Mateo santuaren eta Elgaro'ko (Abenduko) barukaldiak (Tenporak).
 Pentekoste, Andre Maria'ren Jasokundea, Santu guztien eta Jesus'en Jaiotzaren aurreko egunak.

Guztira: 29 egun.

(Beraz: Garizumaren beste 24

Barau ta aragi
uzteko egunak { egunak barau-egunak bakarrik
dira, ez aragi-uztekoak.
Larunbat-Santuko baraua, eguer-
dian bukatzen da).

Aragi-uzteko egunak { Urte guztiko ostiralak.

Bulda daukatenen legea.

A).—*Bulda ¿noizkoa da?*

Kristauak moroen kaltezko guda edo burrukak sortu zituzten garaikoa da.

Urbano II'gk. lenengoz (1905'g.urtean) barkapen eta mesede aundiak egin zizkien Lur-Santua moroen mendetik ateratzearren, aiekin burrukatzera zijoazenei edo aieri laguntzen zieten guztiei.

Ondorengo Erroma'ko Aita Santuak beste mesede aundi asko, oien antzekoak, agindu zizkien, naiz Lur-Santua-ra zijoazenei, naiz España'n bertan moroekin burrukatzen ziranei.

Julio II'gk., uste danez, lenengo aldiz eman zuen "España'ko Bulda"; arrezkero, esker-mesede berri askoz aberastu dute ondorengo Aita Santuek, eta azkenean, Benedito XV'gk. gaur agiri dan bezela jarri zuen.

B).—*Oarpen batzuek, sarrera gisa.*

1.—Buldak eskeintzen dituen barkapen eta mesedeak irabazteko Bulda artzea bear-bearra da, eskatzen dan dirua ordaindurik.

Nork bere izen-abizena Buldan jartzea ez da bearrekoa, ezta ere Bulda etxean gordetzea edo sakelean eramatea.

Beste batek zure izenean artu lezake, ta utsean eman nai badezu ere balio du. Urteko Bulda berria artu bear da, baño zabarkeriz-edo, berria artu gabe utzi bada, joan dan urtekoa ona da illabete bat geyagorako.

Bulda jabe zerala atzerrira, (erbeste-ra) bazoaz, Buldaren mesedeak irabazten dituzu, erorbidea (eskandaloa) ez badezu ematen.

2.—*Buldak ¿zenbat dira?*

Bulda, berez, bakarra da “Gurutze-Bulda” (Kruzadakoa, Gurutze gudaldikoa). Alabaña: Bulda izenez deitzen ditu oiturak. “Aragiena”, “Ildakoena” eta besteak ere.

Iru nagusienak aitatu ditut emen, eta oiturari jarraiturik, Bulda izenarekin deituko ditut:

“Gurutze-Bulda” (Kruzadakoa)

“Aragi-Bulda” ta

“Ildakoen Bulda”.

Bulda bakoitzaren azalpen laburra

“*Gurutze-gudaldiko*” *Bulda* (*Kruzadakoa*).

Larregi litzake Bulda onek ematen dituen barkapen, mesede ta beste zertzelada guztiak emen aitatzzea. Bearrenak edo nagusienak bakarrik azalduko ditut:

Barkapenak.—*Barkapen osoa urtean 2 aldiz, norberak aukeratutako egunetan, Aitortu ta, al bada, Jaunartu ez-*

kero. (Jaunartu ezin duenak, Pazkoa-koa egin beza barkapen oiek irabazteko asmoz).

15 urte ta 15 berrogeiko barkapenak, barau egiten dan bakoitzean (aginduta ez dagon egunean) biotz damuturik eta Aita Santuaren alde otoitz egiñik. Beraxe egiten dutenak kristaudi osoan egun oietan egiten diran eginkizun on guztien aldendu dira.

Erromako egonaldi edo estazioko barkapen guztiak, Aita Santuaren alde elizan otoitz egiñaz, eta Aitortu-Jaunartuta barkapen osoak irabazi nai badira.

Barkapen osoa eriotz-zorian, aitortu ta Jaunartu al bada, edo bestela biotzez damuturik "Jesus" esanda ta eriotza gogo onez Jaunaren eskuetatik artu ezkerro.

(Barkapen oiek guztiak, azkeneko au ez izatera, Garbitokiko animentzat eskeñi ditezke).

Emen oartu bear dezu bein eta betiko, Bulda ez dala erosten, askok esaten duten bezela. Bulda artu egiten da,

anima-eskerrak ezin saldu dira-ta. Buldak emanaz biltzen dan diruaren zati bat, beartsu ta gaxotetxeetan banatzen da, ta beste zati bat, eliz, apaizgaietxe ta apaizei laguntzeko.

Aragi-bulda.

Arrautz, esne ta esnekiak artzeko baimen osoa ematen du. Au da: Bulda artu duten guziei, edozein egunetan (naiz Aste Santuko egunetan), ta ordu guztietan (naiz goizean, naiz arratsean), neurria gorde ezkerro.

Orobat: Edozein janari (naiz goizeko, naiz arratsekoa), nai dan koipez (urdaiazpi manteka... ez ordea salda-kin) gertutzeko edo prestatzeko esku-bidea.

Azkenez: Barau ta aragi-uzteko egun asko urtean kentzen ditu, ondoren agiri dan bezela.

Barau ta aragi-uzteko egunak { Garizumako ostiralak.
Pentekoste, Andre Maria'ren Jasokundea (Asunzioa, Dagonilla'ren 15'g.) ta Jesus'en Jaiotzaren (Lotazilla'ren 25'g.) aurreko egu-

Barau ta aragi-uzteko egunak { nak (bijiliak). (Azkeneko au abenduko barukaldian larunbatean egiten da).
Guztira: 10 egun.

Barau-egunak bakarrik { Garizumako asteazken eta larunbatak.
Guztira: 14 egun.

Aragi uztekoak bakarrik { Irutasun (Trinidade) Santu, Mateo santu ta Abenduko barukaldietako ostiralak.

Beraz: († - barau-eguna esan nai du.)
(X - aragi-uzteko " " ")

GARIZUMAN { Azteazkena ... .. †
Ostirala ... .. † --- X
Larunbata... .. †

Aurregunak (Bijiliak) { Pentekoste'koa ... .. † - X
Andre Maria'ren Jasokunde'koa ... .. † - X
Jesus'en Jaiotzakoa ... .. † - X

(Azkeneko au Abenduko larunbatean egiten da).

Barukaldiko (ten- poren) Ostiralak	Irutasun Santuarena X
	Mateo Santuarena X
	Abendukoa... .. X

Oarpenak:

1.—Barau ta aragi-uzteko legeak uts egiten du jai-egunean datorrenean Garizuman ez izatera.

2.—Apaizak askapena (dispentsa) emango die bear dutenei.

Bulda onek ematen dituen mesedejabe izateko, onekin batean “Gurutzegudaldiko” (Kruzadako) Bulda artzea bear bearreko da.

Beartsuak ez dute ez Bulda onen bearrrik, ez Kruzadakoarena, aitatu diran egunetan aragia jateko.

Esan bitzate oien ordez “Aita Gurea” ta “Agur Maria”.

Sendi (pamili) aundia daukatenak sei lagunentzako bulda bakar bat, eta beste seirentzat beste bat artzea naiko dute; *baño bakoitzak “Kruzadako Bulda” atera bear du gañera.*

Ildakoen bulda.

Bulda au artzen dutenak, barkapen osoa irabazi lezakete il dan batentzat, aitortu, Jaunartu ta otoitz eginda.

Ez da bearrezko il danaren izena, ezta ere norbere izena, buldan jartzea.

Ez da bearrezko “Kruzadako Bulda” barkapen oso au irabazteko.

“Aita Gurea”, “Agur Maria” ta “Gloria” esatea naikoa da.

Barkapen au irabazi leike gorputz illa etxetik eramán badute ere; lurperatuta gero ere bai; ta baita aspaldi ildakoarentzat eskeñi ere.

Urtean bi bulda baño geiago ezin ditzake artu kristau bakoitzak.

Ezta ere, ez da bearrezko zerraldoan bulda sartzea, oitura txit ona izan arren.

Kristaua: zure etxeakoak maite badituzu, biotzez maite badituzu zure aide ta lagunak, ezin obeto erakutsiko diezu egizko maitetasuna “Illeñ Bulda” oien-

tzat artuaz baño. *Ez dira negarrak, ezta ere loreak, oiek eskatzen dituztenak: otoitzak nai dituzte, barkapen eta egin-kizun onak.*

Guztiz egokia da “Ildakoen Bulda” etxean izatea, etxekoen edo lagunen artean norbait iltzen danerako, arrentzat lenbailen barkamena irabazteko.

BARKAMENAK

«Dabo tibi thesauros absconditos».

«*Aberastasun gordeak emango dizkizut*».

(Isai. XLV. 3).

«Thesaurizate vobis thesauros in cælo».

«*Bildu itzazute zuentzat aberastasunak zeruan*». (Mat. VI 20).

Pekatariak bere pekatua aitortuta gero ere, zerbait ordaindu bear izaten du oraindik, edo emen lurrean, edo gero-garbitokian. Barkapenak aberastasun izugarri aundiak jartzen dituzte bere eskuetan zor ori ordaintzeko.

Barkamen osoak, pekatuaren zorra oso-osorik ordaintzen dute. Beraz, barkamen osoa irabazita bereala, ilko baltz norbait, zuzen-zuzenean joango litzake zerura.

Osoak ez diranak, zerbait ordaintzen dute, zorra gutxitzen dute.

(Ez uste izan, ordea, urtebeteko barkapenak esatean, Garbitokiko urtebeta kitatzen dizuela. Orrek esan nai du, urtebetean penitentzia egiñaz irabaziko

zenuken saria, irabazten dezula, zorra ordaintzeko).

Barkamenak irabazteko bear dira:

a)-Biotz-garbia (Pekatu larripean bazaude, zoaz aitortzera, ta ezin badezu, egizko damua biotzean sortu zazu "Jesukristo nere Jauna" esanaz).

b)-Agintzen diran otoitzak edo beste egikizun onak bete. (Meza agintzen bada, igandekoa, ez da naikoa, beste bat entzun bear da).

Aitortza eskatzen danean, pekatu larririk ez badezu ere, aitortu bear zera. Astero aitortzen bazera, aste batetik besterako barkapenak irabazteko ez dezuz berriro aitortu bearrik.

Aitortza ta Jaunartzea eskatzen diranean, bein oiek egin ezkerro, urrengo bi eguneko barkapenak irabazi litezke.

Eliza ikertzea (bisitatzea) edo Jaunartzea eskatzen danean, gaxo daudelako, ezin joan diranak, beste egikizun edo otoitzekin barkamenak irabaziko dituzte, aitorlariak esango diena eginga da.

Beste otoitzik agintzen ez danean, 5 "Aita Gure" ta 5 "Agur Maria" esatea *naikoa* da.

«Jubileo» barkamena

Ogeitabost urtetik ogeitabost urtera, Aita Santuak *barkapen oso bat* eskeintzen du, urtebetean irabazi ditekena. Beragatik, URTE SANTUA deitzen zaio, barkapen osoa dakarren urte oni.

Urte santu au, Jaungoikuaren errukizko urtea da. Eleiz-Amak bertan eskeintzen digu gure pekatu guztien barkamena, ta oien neke ordaña errezago kitatu dezagun, barkapen osoa gureganatzeko erreztasuna ematen digu.

Barkapen osoa irabazteko egin bear diranak, orduan esan oi dira. Geinean, aitortu ta Jaunartzea, ta elizaren batean Aita Santuaren alde otoitz egitea eskatzen da.

Ez bakarrik 25'garren urtebetetze bakoitzean, baño beste gertaldi nagusienetan ere, Jubileo'ko barkapena, Ai-

ta Santuek eman oi dute. Ala danean, ongi begiratu bear da baraua ala beste zerbait ez ote dan gañera eskatzen, barkapena irabazteko.

Dagonillaren (Agostuaren) 2'an «Porziunkula» izeneko barkamena

Asis'tar Prantzisko Deunak, Andre Maria'ren bitartez, Jaunari eskatuzion, eta III'garren Onorio Aita Santuak, 121'garren urtean, ontzat eman zuen barkamen au.

Dagonillaren 1'ean, eguerditik asi ta 2'aren gauerdi artean irabazten da.

Eskatzen dira:

- a)—Aitortu ta Jaunartzea.
- b)—Prantziskotarren, Kaputxinoen, edo barkapen ori irabazi leiken beste elizaren bat ikertzea (bisitatzea), bertan Aita Santuaren alde otoitz egiñaz (5 Aita Gure, Agur Maria, esan oi dira).
- d)—Ikertaldi bakoitzean barkapen osoa irabazi diteke.

e)—Barkapen auek guztiak Garbitokiko animen alde eskeñi ditezke.

g)—Bakoitzak beretzat bat irabazi dezake, baño au irabazita besteak ezin ditu beretzat irabazi. Beraz, txit egokia da norberetzat onak ez ba-dira, ildakontzat mesedezkoak izan ditezzen, Jau-nari eskatzea.

i)—Toki askotan, gorago aitatu dan aurreko edo ondorengo igandean barkapen oiek irabazi ditezke.

Ur-bedeinkatua

Elizaren asiera-asieratik, erabiltzen da ur-bedeinkatua kristauen artean. Basilio deunak diogu kristauak elizan sartu edo ateratzen ziranean beti artzen zutela, ta etxeetan, jeiki ta oieratze-koan, ere bai.

Baño ur-bedeinkatua, animari mesedezkoa izateko, sinispen edo fede be-teaz artu bear da, ez ardurarik gabe ta nolana. Onela artzen danean, deabrua gure aldemenetik uxiatzen degu, ta Es-

piritu Deunak bere doaiatz laguntzen gaitu.

Esan bada artzen dezun bakoitzean:
“*Agua benedicta sit nobis salus et vita*”
—“Ur-bedeinkatua izan bedi neretzat osasun eta bizia”.

Kristauaren bizibidea ta eginbearrak

Agustin Deunak bere itzaldietan onela dio: "Otoitz egiten dakiena, ondo biziko da" (Hom. 40). Kristau onaren bizibidea emen azaldu naiean, bidezkoa izango da, noski, lendabizi otoitza aitatzea.

OTOITZA.—Guztiz bearrezkoa dezu otoitza, kristaua, loreak intza ta jaioberriak esnea bezela bear-bearrekoa, nai ta naiezkoa, zerua irabazteko. Orra zergatik: sinismen edo fedeko egia da, "Jaungoikoaren laguntza gabe, ezer ez genezakela gure indar utsez (1); baño "Jaunak ez dio bere laguntza ematen, eskatzen dionari baizik" (Agustin D). Beraz, "Otoitzik gabe, galdua zera, eta otoitz egiten ba-dezu irabaziko dezu"

---

(1) Sine me nihil potestis facere, (Joan XV-5, VI-44).

(Alf. D). Bai, otoitza guztiz bearrekoa degula “Beti ta beti otoitz egiteko” esaten digu Jaunak (Luc. XVIII); eta berebat dio Pablo bere Apostoluak: “gelditu gabe, atsedean gabe, otoitz egiteko” (I).

Guztiz bearrekoa ezik, otoitza *guztiz mesedezkoa* dezu. Pozgarriak dira benetan Jesukristo'ren itzak gai onetan: “Eskatu ta artuko dezute, deitu ta idikiko zaizute, billatu ta arkituko dezute; eskatzen duenari ematen zaio, billatzen duenak arkitzen du”. Bai otoitza guztiz indar aundikoa da, Jaungoikoaren itza baño indartsuagoa (Krisostomo deunaren iritziz); obeto esateko, neur gabeko indarra dauka. Ester erregeña bezela, sartzen da, noiz-nai Jaungoikoaren jauregi-gelan, ta nai duena irixten du. Otoitz egizu ba, kristaua, eskatu asko, eskatu beti.

GOIZEAN, jeiki ta laxter, eskeñi Jaungoiko Aitari, Jesus'en Biotzaren bitartez, eguneko lan-neke ta otoitz

---

(1) I Tesal. V-17.

guztiak; eman egun berri bat ikusteko grazia eman dizulako eskerrak... ¡Egun berri bat! lan egiteko, zerurako irabaziak biltzeko, Jaungoikoagana biurtzeko... Aurki datorkizu gaua, eriotzako gau ikaragarria; ta orduan ezin lanik egingo dezu (1). Suleizako (inpernuko) aberatsak Jaunari Lazaro beartsua bere bost anaiengana bidaltzeko eskatzen zion, eriotzako prestatu zitezela esatera...; mandatari bat egunero bidaltzen dizu Jaungoikoak zuri, zure lo-zorrotik esnatzera: goizeko argiak "jeiki zaitetz, dio, lotan zauden ori, orain dezu zure anima salbatzeko aukera; orain da lan egiteko garaia". (2).

GAUEAN, oieratzekoan egizu salerosleak egiten dutena: artu emanak aztertu, zerbait irabazi dezun ala ez, argiro jakiteko. Ez beñere oiera joan eguneko uts-egite ta pekatuen barka-

(1) Veniet nox, quando nemo potest operari (Joan IX-14).

(2) Surge qui dormis... ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. (II Corint. VI-2).

mena Jaungoikoari biotzez eskatu gabe, “Jesukristo nere Jauna” esanaz; ta jar zaitez orobat beti, Andre Maria ta Jose Deunaren itzalpean.

MEZA DEUNA. “Bazeneki, kristaua, (dio Ligorio'tar A. M.'k) zure etxe inguruan urrezko meatza bat arkitzen dala, ta noiz-nai bertara joan zindezkeala, lurra atxurtuta nai dezun aña urre biltzera ¿ez al da egia antxen ziñakeala egun osoan urregorria biltzen? Pizkortu zazu bada, zure sinismena; Zeruko Errege Altsuak zure eskuetan egunero jartzen ditu urregorri ta arri disdiratsu guztiak baño askoz ederragoak diran Jesukristo'ren irabazi guztiak, meza santuan ematen zaizkizu guztiak. Ez esan, ba, burugabeko gizon batzuek bezela: “Meza bat gorabera ajolik ez dio”; edo “Naikoa da, bai, igandetan meza entzutea”. Orrela mintzatzan diran oiek, meza bat, ezer ez eta uskeritzat daukaten oiek, aztuta daude, noski, *Meza Deuna* Jesukristok gurutzean Jaungoiko Aitari eskeñitako opari ber-bera dala, odoltsua ez ezik;

orlakoak ez dakite Meza Jaungoikoak iñoiz egin duen mirari aundienetako bat dala, ta biderik egokiena gañera azkenean Jaungoikoaren asarrea gozatzeko, eta zor dizkiogun mesedeak ordaindu ta berriak irabazteko, eta Garbitokiko su-garretatik anima gizagoak ateratzeko, eta zeru-lurrak atsegin eta ondasunez betetzeko.

Eta meza deunarekin aterako dituzun mesedeak aundiak ba-dira, kristau, *Jaunartzearekin* irabaziko dituzunak ez dira gutxiagoak, batez ere laguntasuna ta indarra: *Da robur, fer auxilium*. Gure liburu santuetan irakurtzen degu: Ejipto'tarren semeak iltzera Jainkoak bidalitako aingeruak ez zutela judatarrik ikutu, aien etxe-atariak arkume odolez gorrituak ikusi zituztelako. Orobat deabrua iges dijoa, kristauen biotzan Jesukristo Bildots Santuaren odolez gorrituak ikusten dituztenean. Mai-aldarean Jaunartzen degunean "su ta garra begietatik dario ten leoi amorratuak bezela irtetzen gera-ta" (KRISOST.) Ortik atera zuten

martiriak oñaze - min ikaragarrienak
Jaungoikoaren izenagatik kementasun
ta biotzez eramateko indarra.

Eta ¿zenbat aldiz artu bear degu
Jauna? Sarri, al dezun maizena, egu-
nero al ba-dezu. Gorputza bezela, ja-
naririk gabe, anima ere auldu ta il egi-
ten da; animaren janaria Jesukristo'
ren Gorputz Odol agurgarriak dira,
“Christum Regem venite adoremus...
qui se manducantibus dat spiritus pin-
guedinem”.

Goizean zure biotzean Jauna artu
izanik, zoaz al ba-dezu elizara egunar-
tean, *Jesus zure Jauna ta laguna iker-
tzera* (bisitatzera). “Asko ta asko ikus-
ten ditugu (dio Paulino santuak) Lur-
Santura dijoazenak, gure Eroslea jaio
ta bizi izan zan tokiak ikustera, ta poz-
pozik biurtzen dira, andik lur pixka
bat dakartela”; aiek baño amaika al-
diz zoriontsuagorik, bertan daukazu
zuk, kristaua, Jesus zure Erosle ta Jau-
na. ¡Eldu zaitez maiz bere ingurua,
Bera da-ta aberatsenetan-aberatsena,
ondasun guztien iturburua!

Jesus'en maitasunarekin batean bere Amarenganako maitetasun sutua sortu bear dezu biotzean. Esaiozu biotz-biotzez *Angelus*-otsa entzungo dezun bakoitzean aingeruekin batean "Agur Maria" otoitz laburtxo baño txit eder ori. "Gure lurrak iñoiz bidali izan dion agurrik-eztitsu-gozoena" da ta "zeruko izarrak bezela dizdiratasunez bete-betea" (AGUSTIN DEUNA).

Baño "Agurtza" (errosario santuarekin batez ere Maria zure Ama gozatu-ta, zureganatuko dituzu mesederik aundienak, *innumerabiles fructus*. Bere (misterio) ezkutapenak gogoratuta, gure sinismena sendotu egiten da ta itxaropena pizkortzen. Agurtzak zorionekoak egiten gaitu emen beian, erbesteetan, ta zoriontsuak egingo gaitu gero betiko zeru ederrean. "Agurtza eskuetan, otoitza ezpañetan, begiak lurrean eta biotza zeruan, gauza ederragorik bai ote dago kristau batentzat?", zion gure Berriotxoa zoriondunak. Ez, dago, ezin diteke izan, ez da izango.

Andre Maria biotzez maite ba-dezu,

ta zerbait gogozko duana egin nai badiozu; bere *Eleizbazkun* (*kongregazio*) ta *beste anaidietan* (*cofradietan*) izendatu zaitez; oiek gaztelu gordelariak bezela dituzu ta zure animarentzat gorde-leku sendo-irmeak.

Beste gorde-leku atsegingarri-sendoa, *Jesus'en Biotzean* aurkituko dezu; atsegingarri, bai, bertan dituzu-ta, poza ta atsegiña, indar ta laguntasunarekin batean. Ona bere Biotzaren maitaleeri Berak egindako eskeñiak: 1.—laguntza beren eginkizunetan; 2.—pakea beren sendietan (pamilietan); 3.—atsegin-poza naigabeetan; 4.—bizitzan, ta eriotzean batez ere, estalpea ta iges-lekua bere Biotzean; 5.—bedeinkapena ta laguntza beren lan gutzietan; 6.—errukitasun neurrigabea pekatariari; 7.—kristau epelak bertzeko; 8.—ta beroak bere maitetasunean irazekitzeko doaia; 9.—apaizei pekatariak biurtzeko eskua; 10.—bere irudia agirian daukaten etxeai bedeinkapena; 11.—ta bere Biotzean gordeko ditu-ala Biotz orrenganako jaiera

zabalduko dutenen izenak; 12.—eta Lenengo Bederatzi Ostiraletan jaunartzen dutenak, bere maitetasunean eta grazian ilko dirala.

Jesus ta Maria, Ama ta Semea maitte dituzula, maita zazu orobat biotzez Aitordea, *Jose santua*, ta bere laguntza egunero eskatu.

Azkenean, kristaua, zoaz igandero *meza-nagusi, bezpera ta ibildeun edo prozesiotara*. Zeruko Jaun Altsuak egun bat aukeratu du astean, igandea, bere seme guztiak batean Bera agurtu dezaten. Gure aurrekoak igandero-igandero goizeko meza nagusira ta arratsaldeko bezperetara etortzen ziran eta Jaunari eskerrak, biziriz dago oraindik oitura eder au erri koxkorretan, zoritxarrez gure urietan galtzen badijoa ere. Bi irabazi aundi aterako dituzu elizkizun oietatik: batetik mesede ugariagoak; otoitzak, Jesukristok berak diogunez (MAT. XVIII 19-20) zenbat eta lagun geiagoen artean egiten dan, ainbat eta indar aundiagoa dakar (beregatik ere Agurtza Santua lengo oitura zarra gor-

deaz, gurasoak eta umeak guztiok elkarrekin esan beti); bestetik, orrela (batez ere ibildeunetan), galduko dezute gezurlotsa, ta sinismena sendotu ere bai.

Goiz etxeratu zaitez gauean; ez aztu deabruak, “gezurraren aita” dalako, ta gezurti aundia, illunpean asko maite dituela. Suge pozoituari baño ariñago egiozu iges *dantza lotuari*. Dantzara dijoana, diogute Elizaren guraso agurgarriak, garbia dijoa ta zikindua biur-tzen da; bere gorputzak zauririk artu ez arren, anima zauriz betea dauka”; ez aztu, kristaua, Anbrosio Deunak dioguna: “Emakume dantzari batek eskatu zuela Juan Bataiatzallearen burua”.

Guztiz laguntza aundikoa izango zaitzu baita, urtero *Inazio Deunaren barkartaldiak (ejerzizioak)* egitea. “Ejerzizioak egizkizu, idazten zion gure santuak, Miona Aita bere lagunari, ta etzaizu damutuko”. Ez, ziur ere, ez zaitzu damutuko, kristaua, uste ez aña-ko mesedeak aterako dituzu. Urteroko

bakartaldi oiekin oitu zaitez, illero bakartaldi egun bat zuretzat aukeratzen; egun artan sartu zaitez zure barrenean, ta bukatu degun illari begiratu bat emanaz, ikusi zertan zauden, atzera ala aurrera zoazen, onetarako eriotzaren oroipena bezelakorik ez da. Jesus Gurutziltzatuaren aurrean belaunikatu, ta orduan gogoratu eriotza, epaia (juzizioa), suleiza (infernua) edo zerua. Gauz auek ezin gogoratuko dituzu damutu gabe, negar egin gabe, obeagoa izateko asmo sendoa artu gabe.

Orra nola zuzenduko dituzun, kristaua, zure eginbearlan guztiak, Jaungoikoaren aitzinean, Bera gauza guztietan begiratzin degula, morroiak, nagusiari begiratzin dion bezela: "*sicut oculi ancillæ in manibus Dominae suæ*".

"*Orrela egizu ta biziko zera—Hoc fac et vives*" (PROV. IV 4).

Kristau onaren bizi-bidea

1).—Betiko ondamendiari iges egin da, azkengabeko zoriona iritxi nai badezu, ez dezazula, kristaua, *pekatu larririk* egin; *pekatu larriak*, zeruko sarrera betiko itxitzen dizu, ta amaigabeko zoritxarra irabazten.

2).—*Pekatu larriari* ez ezik, *pekatu arriñari ere* iges egiozu. Gauza txikietan zuzena ba-zera, aundietan ere zintzoa izango zera; ta bestela, *pekatu arriñak* aintzat artzen ez ba-dituzu, poliki-poliki, antxe eroriko zera *pekatu larrietan*.

3).—Ez *pekatuari* bakarrik, baizik *pekatuaren bide edo arriskoetatik* ere alde egizu. Jaungoikoak berak esana da: “Galbide edo arriskoa maite duena, bertan il oi da”.

Pekatu larriari iges egitea bear-bearezko da zerua irabazteko. Ba'dira baño beste egikizun txit egokiak ere lan ori betetzen asko ta asko lagunduko digutenak. Orra nagusienak:

EGUNERO

1.—Jeiki ta bereala “Gurutze Santuaren” ta goizeko otoitzak egin itzazu beti.

2.—Meza egunero entzun, ta obeto entzuteko, “Otoitz-liburua” meza-artean irakurri.

3.—Txit egokia litzake orobat, ta Jesuskristo ta gure Eliz-Amaren gogokoa, egunero Jaunartzea.

4.—Iñondik al badezu, ordu laurdeneko gogapen edo meditazioa egizu. (Liburu onen azken aldian 31 gogaketa arkituko dituzu).

“Zure azken larriak gogoratu, ta iñoiz ez dezu pekaturik egingo”. (ECLES. VII 40).

5.—Zure lan guztiak al dezun ondoen egin itzazu, ta maiz gogoratu “alperkeria griña guztien ama dala”.

6.—Lagun gaizto ta pekaturako galbide guztietatik iges egizu, ta zure irabazi edo lan-saria ez alperrik galdu, jokoan edo txurrutean batez ere.

7.—Egun-artean, zure begiak eta biotza Jaungoikoagana maiz jaso biotz otoitz laburrak askotan esanaz.

8.—Egun bakar bat ez utzi, zure etxekoekin batean, Agurtza edo Errosarioa esan gabe; ta Errosarioa beti zurekin batean eramán.

Ameriketara zijoan euskaldun gazte on bati, bein apaizak, ain urrutiko toki-tara joanda gaiztotuko ote-zan beldur zala esan zion; baño gazte argi arek Errosario bat sakeletik atereaz erantzun zion: “Jauna *onekin* ez Euskal-Errian ez Ameriketán, ere, ez naiz galduko”.

9.—Gabeán goiz etxeratu, ta oieratu baño len, barrena apur batean aztertu edo begiratu, eguna nola igaro dezun ikusteko.

ASTERO

1.—Igande-jai egunetan, ez lanik egin, ta lan egitera beartua baldin bazaude, al dezula beintzat ixilleán egin.

2.—Igande ta jai-egunetan Meza en-

tzun gabe ez utzi, ta ez nola-nai entzun, jaiera edo debozioaz baizik, eta meza nagusi ta bezperetara joan.

3.—Astero, larunbatetan, zure pekatuak aitortu.

4.—Egunero Jaunartzen ez badezu ere, igandero beintzat ar zazu ta orobat jaialdi nagusietan. (Ona litzake, berebat, jaiotz-egun eta ezkontz-egun urteurrenetan aitortu ta Jaunartzea).

5.—Igande, jai-egunak, Jaungoikoaren egunak diran ezkeroz, besteak baño obeto bete bear dituzu. Beraz, meza nagusia ere entzun zazu, ta arratsaldeko bezperetara ta beste eleizkizunetara joan zaitez.

6.—Jolastu zaitez, baño arretaz edo kontuz. Ez joan zine ta beste jolastoki galgarrietara, ta dantza lotuetatik alde egizu.

ILLERO

1.—Astero ezpada, illero beintzat zure pekatuak aitortu itzazu, eta Jaunartu ere bai, lenagotik ondo gertuta.

2.—Egun bat illero bakartaldi-egun aukeratu, bide onean aurreratzen dezun ala ez, egun ortan ikusteko.

URTERO

1.—Eleiz-Amaren aginduak eskatzen dizutenez, urteko pekatuak aitortuaz, aitorpen on bat egin ta Jaunartu zazu.

2.—Ondo izango da urtero Inazio Deunaren gogo-iñarkunak (ejerzizioak) Loyola'n edo beste toki batean egitea.

3.—Urte bukaeran, zure animaren artu-eman guztiak gogoratu, bukatzera dijoan urtean, zerbait aurreratu dezun, ala bestela atzeraka joan zeran, argiro ikusteko.

ALDI-GUZTIETAN

1.—Anaidi edo kofradietan izendatu zaitez. Oiek gaztelu gordelariak bezelakoak izango dituzu - ta, zure animarentzat.

2.—Jaungoiko ta Eleiz-Amaren aginduak arretaz zaitu, ta zuri dagozkizun

egin-bear guztiak ondo betetzeko alegindu zaitez.

3.—Lagun gaizto, irakurgai lasai, ta galbide guztietatik alde egizu.

4.—Begirunez jantzi zaitez, ez lotsagalduen antzera, kolko ta besoak agirian dituzula, edo langillea izanik, aberats-jaioak bezela.

5.—Aitorlari on bat aukeratu zazu, ta zure barrengo kezka guztiak ari agertu, sendalariari zure miñak adierazten dizkiozun bezela.

6.—Egizu beti eriotzako aldian egiña izan naiko zenukeana.

7.—Pekatu larri-pean, ez iñoiz oieratu. Zoritxarrez ala arkitzen ba-zera, esan biotz-biotzez lendabizi “Jesukristo nere Jauna” zure pekatuaz damuturik.

OARPEN OROIGARRIAK

I.—Jauna agirian dagoela bere aurretik igaro bear dan bakoitzean, bi belaun eta buruz agur egin bear zaio.

Apaizak eta apaiz-lagunak belaun batekin Jaun agiriaren aurrean egiten diran elizkizunetan; baño aiek ere al-daretik eliz-gelara (sakristira) edo emendik aldarera ba-datoz, bi belaunekin agurtu oi dute.

Mai-aldarean estalirik baldin badago, belaun batekin bakarrik.

2.—Belaun bateko agurra egin bear danean, eskubiko belauna lurreraño jetxi bear da ezkerreko txonkatillaren aldamenean, gorputza zuzen eukiaz.

Bi belaunekoa egin bear danean, lenbizi eskubiko belauna, ta gero ezkerrekoa, lurra jotzeraño jetxi bear dira, ta ondoren burua makurturik, agur egiten da.

3.—“Gloria Patri...”, “Aintza Aitari...”, esaten danean burua makurtu bear da. Orobat Semea ta Espiritu Santua, aintzatuaz (glorifikatuaz) izendatzen diranean, eta Jesus edo Maria'-ren izena, edo eguneko santuarena, edo Aita Santuarena aitutzen diranean.

I. OTOITZA

«Etsaien ekiñaldiaz ez zaitez tala beldurtu: gogoratu gure gurasoak azke nola irten ziran, eta ots egin dezagun orain zerura ta gutzaz errukituko da Jauna».

(I Mac. IV. a-12)

Otoitza bear-bearreko degu:

Ao batez erakusten digute: Jesu-Kristo gure Erakusleak, done edo santu aundienak ta gure adimenak berak ere bai.

Bearreko degu, Jainkoari zor zaion agurtza emateko.

Bearreko degu, zitzaldiak (tentazioak) menderatzeko: «Begiratu, ta otoitz egin, zitzaldian ez erortzeko». (MAT. XXVI).

Bearreko degu, pekatu larriaren eriotzari iges egiteko: «Argitu nere begiak, Jauna, eriotzaren lo-zorroan erori ez nadin». (PS. 12-4).

Bearreko degu, bide zuzenean beti irauteko: «Ongi biziko da otoitz egiten dakiana». (AGUSTIN DEUNAK).

Bearreko degu, azkenez, azkengabeko zorriona irabazteko: "Otoitz egiten badezu, zerua irabaziko dezu, bestela galduko zera". (LIGORIO'TAR ALFONSO DEUNAK).

Orra zergatik gure liburu santuetan irakurtzen degun; gau ta egun otoitz egin bear degula, atsedean gabe eskatzeko, otoitz egiteko, *sine inter missione orate* (I TESAL. v. 17). "Azken gabe, gelditu gabe, otoitz egizute".

Gure adimenak (arrazoiak) auxe bera azaltzen digu; gauza jakiña da, Jaungoikoaren laguntzarik gabe ezer ez genezakeala; baño ez zaigu laguntzarik emango otoitza gabe. Beraz, bearbearreko degu otoitz egitea.

Otoitza irabazi aundikoa degu.

Otoitzaren bitartez eskatzen degun guzia emango zaigu:

"Eskatu ta emango zaizute" (MAT. VII-7).

"Eskatzen duten guztiak, artuko dute" (8).

"Gizon zuzenaren otoitza, zeruko giltza da: igotzen da otoitza, ta Jainkoaren errukia jeixten da". (Agustin deunak).

"Otoitzak Guzialduna bera, Jaungoikoa irabazten du —*superat omnipotentem*—" (REMIGIO DEUNAK).

"Otoitzak, Jaungoikoaren itzak baño indar aundiagoa dauka" (KRISOSTOMO DEUNAK).

Ona gertaera eder bat edo beste, gure liburu santuetatik artuak, otoitzaren indar aundia erakusten digutenak:

Moises'ek Jaunari eskatzen dio bere Erriari barkatu dezayola. Jaunak ez dio entzun nai, ta Moises'eri esaten dio *dimitte me*. Arrek, ordea, otoitzari ekiten dio, ta Jauna azkenean makurtzen zaio.

Elias igarleak (profetak) Jaunari eskatzen dio euririk ez bidaltzeko, ta iru urte ta sei illabetean ez du euririk egingo. Gero otoitz egiten du berriro ta euria atzera jeixten da.

Holofernes, Betulia artu naiien zebillela, Eliazin apaiz nagusiak otoitzak egiten ditu, ta otoitzak indartzen du Juditen besoa, Holofernes'i ari burua ebakitzeko.

Pablo ta Silas espetxean (kartzelan) dau dela, gauerdian otoitz egiten asten dira, ta bat-batean, lur-ikara aundi bat sorturik, kateak austen zaizkie ta aske arkitzen dira.

Pedro deuna ere espetxean zegoela, kristauak otoitz egiten zuten, *oratio autem fiebat sine intermissione...* ta aingeru bateg azkatu zuen.

Otoitz egizu ba kristaua. Otoitz egizu egunero, otoitz egizu beti.

Goiz-arratseko otoitzak, batez ere, ez utzi iñoiz.

GOIZEKO OTOITZAK

Jaungoikoak egun berri bat eman dizu ta zure lenengo eginbearra izan bedi biotz-begiak zerura jasotzea, orain as-tera zoazen egun berri au Jaungoikoari oso-osorik eskein-tzeko.

Egizu, beraz, jeiki ta bereala, ur-bedeinkatua artuta Gu-rutze «antza» esanaz:

Gurutze santuaren † señaleagatik gu-re † etsaiengandik zaitu gaitzazu † gu-re Jaun eta Jaungoikoa.

Aitaren eta Semearen † eta Espiritu Santuaren izenean. Alaxen.

50 eguneko barkapenak egiten dan bakoitzean.

100 eguneko barkapenak ur-bedeinkatuaz eginda.

Esan gero:

NERE Jaungoiko maitea: kristau onari dagokion bezela nai det gaur bizi: Zu-re laguntza-eske nator orain. Eman za-

dazu Jesu-Kristo gure Eroslearen biotz-
nekezko irabazien bidez. Aitaren Se-
mearen eta Espiritu Santuaren izenean.
Alaxen.

*Sinispén itxaropen, eta maitetasun
egintzak.*

“Zugan sinisten det, Jauna, Egi utsa
zeralako.

Zugan Jauna, daukat itxaropena, Si-
nigarria zeralako.

“Maite zaitut, Jauna, Ona zeralako”.

(7 urte ta 7 berrogeiko barkapenak bakoitzean).

*Jaungoikoaren aurrean jarririk agurtu
zazu.*

JAINKO Guzialdun eta Betikoa, Aita,
Semea ta Espiritu Santua, iru notin edo
personetan Jaungoiko bakarra zerana!
Emen zure aurrean auspezturik, zeruko
done (santu ta aingeruekin batean biotz
barrendik agurtzen zaitut, nere Egille
ta Jaun bakarra Zu zeralako.

Egiten dizkigun mesedeaz, eskerrak eman.

NERE Jaungoiko maitea ! Esker ugariak damazkitzut egin dizkidazun mesede guzti-guztiagatik, eta batez ere, ezer-ezetik sortuta, Jesu-Kristo zure Semearen odolaz, ber-erosi, Eleiz-amaren seme egin eta gaurdaño bizia gorde didazulako.

Obenari (pekatuari) iges egiteko asmo sendoa ar ezazu.

JESUS agurgarria ! ;Onbide (birtute) guztien eredu ta ispillua ! Zure antzekoa izaten sayatuko naiz gaur. Zu bezela, paketsu, eramankoia, apala, garbia, maitetasunez betea agertu nai det ; eta batez ere, oben (pekatu) larriari itzul-egiteko bide guztiak artu alegin osoak egingo ditut. Alaxen.

Esker-mesede berriak eskatu.

NERE Jaungoiko maitea ! Nere argaltasun eta ezerezkeria argi-argiro ezagu-

tzen dituzu, ta badakizu nerez ezer ez naizela, ta zure laguntza gabe ezer ez nezakeala, indartu nazazu ta lagundu zadazu, aurrerantzean zure biotza ez iñoiz naigabetzeko, ta nere eginbearrak beti ongi betetzeko, otoitz eta lanbide oieri agindutako barkapenak irabaziaz gañera.

“Aita gurea”

AITA gurea, zeruetan zaudena: santifikatua izan bedi zure izena: betor gurgana zure erreinua: egin bedi zure borondatea zeruan bezela lurrian ere. Emaiguzu gaur gure eguneroko ogia: barka zazkiguzu gure zorrak, guk geuren zordunai barkatzen diegun bezela: ez gaitzazu utzi tentazioan erortzen, baizikan libra gaitzazu gaitzetik. Alaxe.

Agur Maria

AGUR, Maria, graziaz betea: Jauna da zurekin: bedeinkatua zera zu andre guztien artean, eta bedeinkatua da zure

sabeleko frutua Jesus. Santa Maria, Jaungoikoaren Ama, erregutu ezazu gu pekatarioen alde orain eta gure erioztzeko orduan. Alaxe.

Sinisten det

"Kredo".

SINISTEN det Jaungoiko Aita alguztidun, zeru-lurren egillea, ta bere Seme bakar Jesukristo gure Jauna: Espiritu Santuaren egitez sortu ta Andre Maria Birjiñagandik jaio zana, Pontzio Pilatoren mendean nekaldua, gurutzean iltzatua, illa ta obiratua izan zana, inpernuetara jetxi ta irugarren egunean illen artetik piztu zana: zeruetara igo ta Aita Jaungoiko alguztidunaren eskui-aldetik eseririk dagona: andik biziak eta illak epaitzera etorriko dana. Sinisten det Espiritu Santua; Eliza Santu, Katolikua: Santuen alkartasuna: pekatuen barkamena: aragiaren piztuera, betiko bizitza. Alaxe.

Jesukristo nere Jauna

JESUKRISTO nere Jaun, Jaungoiko ta gizon egiazko, nere egille ta salbatzalle ori, zerana zeralako ta gauza guztiak baño maiteago zaitudalako, damu det biotz-biotzez, damu det zu naigabetua: asmo sendoa artzen det ez geiago pekaturik egiteko, pekaturako bide guztiak utzi, aitortu ta oben-nekea betetzeko. Alaxe.

Jesus'en Biotzari Otoitza (eguneroko lanak eskeintzeko).

NERE Jesus Maitea! Maria'ren biotz garbiaren bitartez, gaurko eskari, neke ta eginkizun guztiak eskeintzen dizkitzut, egiten zaizkizun iraiñen ordezt, ta zure Biotz Santuaren beste gogo guzietarako. Batez ere Apostolotzakoai ill ontan izendatu zaien asmoagatik.

Andre Maria'ri

ANDRE Maria! Nere Ama: zuri oso-osorik eskeintzen natzaizu, ta nere mai-

tetasuna obeki agertzeko , gaur eskeintzen dizkitzut nere begi, belarri, mingain ta naizen guzi-guzia. Zurea naiz bada, Ama Errukitsua ; zaitu ta gorde nazazu zure gauza ta aberastasuna bezela.

(100 eguneko barkapenak, «Agur Maria» esanez gañera, goiz ta arratsean).

Gero: Iru "Agur Maria" esazkizu, ta ondoren.

ZURE Sortze garbiagatik, Andre Maria, garbitu nere gorputz-anima.

(300 eguneko barkapenak)

(Iru "Agur Mariak" goiz-arratsetan esatea, santu askok euki duten oitura gora-garria da. Ligorio' tar Alfonso deunak, eriotz on baten bidez *zerua iritxiko duela*, dio, goiz ta arratsean, iru "Agur Mariak" esaten dituen arrek).

Jose Deunari

GUTZAZ oroitu zaite, Jose Doatsua, ta zure otoitzaren bitartez, eskatu ezayozu guretzat Jesus zure Seme-ordekoari; orobat jarri gure alde zure emazte Birjin Doatsua, Aita ta Espiritu Santuare-

kin, gizaldi ta gizaldietan, bizi dan eta agintzen duen Jesu-Kristoren Ama.

(100 eguneko barkapenak, egunean bein).

Aingeru Zaitzalleari

Jaunaren Aingerua
Berak, nere errukiz
Graziz, mesede aundiz
Ni zaitzeko autua,
Goi-goietako argiz
Bide gaizto guzitik
Ondo zaitu nazazu;
Egun baten ez nadin
Inpernuan ondatu.

Eriotz on bat irixteko otoitza

«Zorionekoak Jaungoikoaren
besoetan iltzen diranak».

NERE Jaungoiko maitea: gauza agiria da ilko naizela; noiz, ordea, nola ta non, orra ziur ez dakidana. Bakar-bakarririk bai dakit betiko galdua naizela pekatu larripean iltzen banaiz. Maria Birjin Doatsua, Jaungoikoaren Ama

deuna, nere alde otoitz egizu, pekataria naiz-ta, orain ta nere eriotz-zorian. Alaxe.

(300 eguneko barkapenak, egunean bein).

Oarpena.

(Guztiz mesede aundikoa izango dezu goizeko otoitz, auen ondoren "Gogo-otoitza" (meditazioa) laburkiro bada ere, egitea. Liburu onen azken aldean arkituko dituzu illeko egun bakoitzaren otoitzgaiak edo gogapenak).

JESUSEN ARRENTZA (letaniya)

(300 eguneko barkapenak egunean bein).

Kyrie eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Jesu audi nos.

Jesu exaudi nos.
Pater de cœlis Deus,
miserere nobis.

Fili Redemptor
mundi Deus,
Spiritus Sancte
Deus,
Sancta Trinitas
unus Deus,
Jesu Fili Dei vivi,

Jesu splendor Pa-
tris,
Jesu candor lucis
æternæ,
Jesu rex gloriæ,

Jesu sol justitiæ,

Jesu Fili Mariæ
Virginis,
Jesu amabilis,

Jesu admirabilis,

Jauna errukitu gu-
tzaz.

Jesu-Kristo erruki-
tu gutzaz.

Jauna errukitu gu-
tzaz.

Jesus entzun zagu-
zu.

Jesus aditu zaguzu.
Zeruko Aita Jaun-
goikoa, *errukitu
gutzaz.*

Jaungoiko Semea,
gizonen Eroslea,
Espiritu Santua,

Irutasun deuna
Jainko bakarra,
Jesus Jaungoiko
Biziaren Se-
mea,

Jesus, Aitaren
edertasuna,
Jesus, betiko argia-
ren dizdiratasuna,
Jesus, Zeruko Erre-
gea,

Jesus zuzentasun-
eguzkia,

Jesus Andre Maria'
ren Semea.

Jesus txit maitaga-
rria,

Jesus guztiz arriga-
rria,

MISERERE NOBIS

ERRUKITU GUTZAZ

Jesu Deus fortis,
 Jesu Pater futuri
 sæculi,
 Jesu magni consilii
 Angele,
 Jesu potentissime,
 Jesu patientissime,
 Jesu obedientissime,
 Jesu mitis et hu-
 milis corde,
 Jesu amator cas-
 titatis,
 Jesu amator nos-
 ter,
 Jesu Deus pacis,
 Jesu auctor vitæ,
 Jesu exemplar vir-
 tutum,
 Jesu zelator anima-
 run,
 Jesu Deus noster,
 Jesu refugium nos-
 trum,
 Jesu pater paupe-
 rum,
 Jesu thesaure fide-
 lium,
 Jesu bone pastor,
 Jesu lux vera,
 Jesu sapientia æter-
 na,

MISERERE NOBIS

Jesus Jaungoiko in-
 dartsua,
 Jesus gizaldi berria-
 ren Aita,
 Jesus batzar nagu-
 siaren Aingerua,
 Jesus guztiz indar-
 tsua,
 Jesus txit eramam-
 korra.
 Jesus guztiz men-
 deratua,
 Jesus apala ta
 biotz berakoa,
 Jesus garbita-
 sun-zalea,
 Jesus gure mai-
 talea,
 Jesus Jaungoiko
 paketsua,
 Jesus bizitzaren
 Egillea,
 Jesus onbideen ere-
 dua,
 Jesus animen arre-
 taduna,
 Jesus gure Jaungoi-
 koa,
 Jesus gure igesle-
 kua,
 Jesus beartsuen ai-
 ta,
 Jesus kristau onen
 aberastasuna,
 Jesus artzai ona,
 Jesus egizko argia,
 Jesus jakintza beti-
 korra,

ERRUKITU GUTZAZ

Jesu bonitas infini-
ta,
Jesu via et vita nos-
tra,
Jesu gaudium ange-
lorum,

Jesu rex Patriar-
charum,
Jesu magister
Apostolorum,
Jesu doctor
Evangelista-
rum,

Jesu fortitudo Mar-
thyrum,
Jesu lumen Confe-
ssorum,
Jesu puritas Virgi-
num,
Jesu corona Sancto-
rum omnium,
Propitius esto, *par-
ce nobis Jesu,*

Propitius esto, *ex-
audi nos Jesu,*

Ab omni malo,
libera nos Jesu,

Ab omni peccato,

Ab ira tua,
Ab insidis diaboli,

A spiritu fornica-
tionis,
A morte perpetua,

Jesus baztergabeko
ontasuna,
Jesus gure bide ta
bizia,
Jesus aingeruen po-
za,

Jesus Aita-Nagu-
sien erregea,
Jesus Apostoluen
Erakuslea,
Jesus Ebanjelis-
ten Irakaslaria,

Jesus ziñopen (Mar-
tirien) indarra,
Jesus Aitorleen ar-
gia,
Jesus Birjiñen gar-
bitasuna,
Jesus Santu guztien
koroia,
Gutzaz errukitu ta
barka zaguzu, Je-
sus,

Gutzaz errukitu ta
entzun zaguzu,
Jesus,

Gaitz guztietatik,
*gorde gaitzazu, Je-
sus,*

Oben (pekatu) guz-
tietatik.

Zure aserretik,
Deabruaren egiñal-
dietatik,

Lizun-zalekeritik,

Betiko eriotzatik,

MISERERE NOBIS

ERRUKITU GUTZAZ

A neglectu inspira-
tionum tuarum,
Per mysterium
sanctæ Incar-
nationis tuæ,
Per **nativitatem**
tuam,
Per infantiam
tuam,

LIBERA NOS JESU

Per divinissiman vi-
tam tuam,

Per labores tuos,

Per agoniam et pas-
sionem tuam,

Per crucem et dere-
lictionem tuam,

Per languores tuos,
Per mortem et se-
pulturam tuam,

Per resurrectionem
tuam,

Per ascensionem
tuam,

Per Sanctissimæ
Eucharis-
tiæ institutio-
nem tuam,

Per gaudia tua,

Per gloriam
tuam,

Agnus Dei qui tol-
lis peccata mun-
di,

parce nobis Jesu.

LIBERA NOS JESU

Zure argia ukatze-
tik,
Zure gizon Egite
santuagatik,

Zure Jayotzaga-
tik,
Zure Aurtzaroa-
gatik,

Zure bizitza txit
Jainkozkoaga-
tik,

Zure lan-nekeenga-
tik,

Zure eriotz-larri ta
nekaldiagatik,

Zure gurutze ta ba-
kardadeagatik,

Zure zauriengatik,
Zure eriotz ta lur-
peratzeagatik,

Zure piztutzeagatik

Zure igokundeaga-
tik,

Zure Sakramen-
tu txit santua-
ren egiteaga-
tik,

Zure atsegin-po-
zengatik,

Zure zeruko zo-
rionagatik,

Gizonen obenak
kentzen ditu-
zun Jainkoaren

Bildotsa *barka*
zaguzu, Jesus.

GORDE GAITZAZU JESUS

GORDE GAITZAZU JESUS

Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
exaudi nos Jesu.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
misere nobis Jesu.

Jesu audi nos,

Jesu exaudi nos.

Oremus

Domine Jesu Christe qui dixisti: petite et accipietis, quærite et invenietis, pulsate et aperietur vobis: quæsumus: da nobis peccatis, divinissimi tui amoris affectum, ut te toto corde, ore et opere diligamus; et a te nunquam laude cessamus.

Sancti nominis tui, Domine, timorem pariter et amorem fac nos habere perpetuum, quia nunquam tua gubernatione destituis

Gizonen obena kentzen dituzun Jainkoaren Bildotsa aditu zaguzu, *Jesu.*

Gizonen obena kentzen dituzun Jainkoaren Bildotsa, *errukitu zaitte gutzaz, Jesu.*

Jesu entzun zaguzu,

Jesu aditu zaguzu.

Otoitza

Jesu-Kristo gure Jauna: "eskatu ta artuko dezute, billatu ta arkituko dezute, bultza ta irikiko zaizute" esan zenuana: arren emaguzu eskatzen dizugunoi, zure maitetasun txit santua, biotz osoz itzez ta egitez maite zaitzagan, eta Zu goratzetik beñere geldi ez gaitezen.

Egizu, Jauna, zure izen santuarenganako beldur ta maitetasuna beti izan dezagun, zure maitetasunean sendo jartzen dituzu-

quos in soliditate
tuæ dilectionis ins-
tituis.

Qui vivis et reg-
nas in sæcula sæ-
culorum. Amen.

nak ez dituzu iñoiz
laguntza gabe uz-
ten-eta.

Gizaldi ta gizal-
dietan bizi eta agin-
tzen dezun Jaun
orrek. Alaxe.

AINGERU OTOITZA (Anjelus)

(100 eguneko barkapenak egunean bein)

Gure aurreko agurgarriak, euskaldun asabazarrak, beste oitura eder askoren artean, "Anjelus" esateko oitura goragarri au zeukaten. Eliz torre zar-zarretik jaixten zan joalearen (kanpaiaren) abots lodia entzun bezin laister, bertatik, asitako lanak utzita txapela eskuetan arturik, guztiak, zarrak eta gaztiak, guraso ta umeak, "Anjelus" esaten zuten. Eta orobat pelota-enparantzan jolasean ari ziranak, bat-batean uzten zuten jokua, "Andre Maria" agurtzeko. Euskaldun biotzekoak, gure sorterri ederra maite degunak, ez dezagun galtzen utzi alako oitura eder ta garbia.

Angelus Domini
nuntiavit Mariæ.

R Et concepit de
Spiritu Sancto.

Ave Maria...

Jaunaren ainge-
ruak Maria'ri adi-
razi zion.

R Eta Espiritu
Santuaren egitez
sortu zuan.

Agur, Maria...

v Ecce ancilla
Domini.

R Fiat mihi se-
cundum verbum
tuum. *Ave Ma-
ria...*

v Et V e r b u m
caro factum est.

R Et habitavit in
nobis.

Ave Maria...

v Ora pro nobis
Sancta Dei Geni-
trix.

R Ut digni effi-
ciamur promissio-
nibus Christi.

Oremus

Gratiam tuam,
quæsumus Domi-

v. Ona emen
Jaunaren mi-
rabea:

R Egin bekit
zuk diozun bezela.
Agur, Maria...

v Eta Jaungoi-
ko - Semea gizon
egin zan:

R Eta gure ar-
tean bizi izan zan.

Agur, Maria...

v Otoitz egizu
gure alde Jaungoi-
koaren Ama done
orrek:

R Jesuk r i s t o
g u r e Jaunaren
aginduak irabaz
ditzagun.

Otoitza

Ixuri e z a z u,
arren, Jauna, gure

ne, mentibus nostris infunde, ut qui Angelo nuntiante, Christi Filii tui incarnationem cognovimus per passionem eius et crucem, ad Resurrectionis gloriam perducamur

Per eundem Christum Dominum nostrum.

Amen.

biotzetan zure grazia, Jesukristo zure Semearen Giza-kundea. Aingeruaren esanaz ezagutu genduanok, bere Nekaldi ta Eriotzaren bitartez, aintzazko piztuerara eldu gaitzen: gure Jaun Jesukristo berorreatik.

Alaxe.

Aingeru-otoitza egunero iru aldiz esan oida: goizean, eguerdian eta arratsean, joalearen soñua entzuten danean.

Pizkunde-aldian (Pazko garaian), ondoren jartzen dan "Regina coeli" esaten da (Larunbat-Deuna egunetik, Pentekoste ondorengo larunbat eguerdi arte).

Aingeru-otoitza belauniko esan bear da, geienean; larunbat-arratsalde ta igandetan, zutik.

"Regina coeli", zutik beti.

PAZKO ALDIRAKO

Regina cœli.(100 eguneko barkapenak,
egunean bein).Regina cœli læ-
tare

Alleluia.

Quia quem meruis-
ti portare

Alleluia.

Resurrexit sicut
dixit

Alleluia.

Ora pro nobis
Deum

Alleluia.

Gaude et lætare,
Virgo Maria,

Alleluia.

Quia surrexit Do-
minus vere,

Alleluia.

Oremus

Deus, qui, per

Zeruko erregeña.(100 eguneko barkapenak,
egunean bein).Poztu zaite, Zeru-
ko Erregeña:

Gora Jauna:

Zuk sabelean era-
man zenduana:

Gora Jauna.

Esan bezela ber-
piztu zan:

Gora Jauna.

Jaungoikoari gure
alde eskatu:

Gora Jauna.

Poztu ta alaitu,
Maria birjiña:

Goratu Jauna.

Jauna zinez ber-
piztu da-ta:

Goratu Jauna.

Otoitza

Jesu-kristo zure

resurrectionen Filii
tui, Domini nostri
Jesu-Christi, mun-
dum lætificare dig-
natus es: præsta
quæsumus, ut per
e j u s Genitricem
Virginem Mariam,
perpetuæ c a p i a
mus gaude vitæ.

Per e u n d e m
Christum Domi-
num nostrum.

Amen.

Sem e a r e n Piz-
kundearekin lurra
atsegindu dezun
Jauna: arren es-
katzen dizugu, be-
re Ama Andre Ma-
ria'ren bidez, az-
kengabeko b i z i
tzaren poza iritxi
dezagula.

Jesu-Kristo gure
Jaun ber-beraren-
gatik.

Alaxe.

JAN AURRE TA ONDORENGO OTOITZA

Aurreko:

“Aitaren...”

Gero aitak edo amak esango du:
Bedeinkatu gaitzatu, Jauna, ta bedein-
katu orobat zure eskuetako jateko
auek ere.

*Aita gurea... Agur Maria... Ain-
tza...*

Zeruko errege aundiak, ango maiean
artu gaitzala. Alaxe.

Ondorengo:

“Aitaren...”

Eskerrak Zuri, zure mesede guztia-
gatik, gizaldi ta gizaldietan bizi zeran
eta agintzen dezun Jaungoiko Guzial-
duna.

Aita gurea...

Jaungoikoak bere pakea eman diza-
gula.

Baita betiko bizitza ere.

EGUN BITARTERAKO OTOITZ LABURTZOAK

Jaungoikoari

Aintza Aitari ta Semeari ta Espiritu Santuari, asieran zan bezelaxe, orain eta beti, gizaldi ta gizaldietan. Alaxe.

(100 barkapen egunak, egunero, iru aldiz esanda).

Onetsia (bedeinkatua) izan bedi Jaungoikoa.

(50 barkapen-egunak, biraua entzundakoan esanda).

Nere Jaungoiko ta nere Guzi-guzia.

(50 barkapen-egunak bakoitzean)

Nere Jaungoiko ta ontarte bakarra, nereea zera bete-betean, zurea osorik nai det izan.

(300 eguneko barkapenak bakoitzean).

Jesus'en izenari

Jesus.

(25 eguneko barkapenak).

Jesus David'en Semea, errukitu nitaz.

(100 eguneko barkapenak, egunero).

Jesus nere Jaungoikoa, gauza guztien gañetik maite zaitut.

(50 eguneko barkapenak, egunero).

O nere Jesus, errukitu zaitez.

(100 eguneko barkapenak, egunero).

Jesus'en Biotzari

Jesus'en Biotz guztiz santua: betorkigu zure agintea (erreñua).

Jesus bigun ta Biotz-apala: egizu nere biotza zure biotzaren antzekoa.

Jesus'en Biotz guztiz deuna: zugaraukat itxaropena.

Jesus'en Biotz santua: sinisten det maite nazula.

Jesus'en Biotz guztiz santua: Zugaratik guztia.

Onetsia Sakramentuko Jesus'en Biotz guztiz deuna.

Nere Jesus'en Biotz txit eztitsua: maite zaitzadala gero ta geiago.

Onetsia izan bedi orain eta beti Jesus gure Jaunaren Biotz txit maitekor ta txit gozoa, ta orobat Maria bere Ama maitearena.

(300 eguneko barkapenak bakoitzak, esaten dan bakoitzean).

Maitatua izan bedi alde guztietan
Jesus'en Biotz guztiz deuna.

(100 eguneko barkapenak, egunero).

Jesus'en Biotza, gure maitasunaga-
tik irazekia: sutu gure biotza zure mai-
tasunean.

(100 eguneko barkapenak, egunean bein).

Aintza, maitetasuna ta esker-ona Je-
sus'en Biotz agurgarriari.

(100 eguneko barkapenak).

Jesus'en Biotz eztitsua: izan zaitez
nere maitasuna.

(300 eguneko barkapenak).

Jesus, Jose ta Maria'ri

Jesus, Maria, Jose.

(7 urte ta 7 berrogeiko barkapenak).

Jesus, Maria.

(300 eguneko barkapenak).

Jesus, Maria, Jose, argitu, lagundu
ta gaizkatu (salbatu) gaitzazute.

(100 egun).

Jesus, Jose, Maria: zeuentzat nere
biotz eta gogoa.

(100 egun).

Jesus, Jose, Maria: lagundu zadazute eriotz-aldi larrian.

(100 egun).

Jesus, Jose, Maria: zuen elkartasunean il nai det.

(100 egun).

Jesus, Jose, Maria: bedeinka gaitzazute orain eta eriotz aldian.

(50 egun).

Andre Maria'ri

Onetsia izan bedi Maria Jaungoikoaren Ama guztiz doatsuaren errugabeko Sortze txit santua.

(300 egun, egunean bein).

Maria, gure itxaropena, errukitu gutzaz.

(300 egun., egunean bein).

Jaungoikoaren Ama Maria, Ama Errukiorra: otoitz egizu gure eta il diranen alde.

(100 egun., egunean bein).

Maria Jainkoaren ta gure Ama: eskatu zerorrek gure alde zure semea ta gure anaia dan Jesus'en Biotzari.

(100 egun., egunean bein).

Maria'ren Biotz eztsua: izan zaitez nere gaizkapena (salbazioa).

(300 egun).

Jesus'en Biotzaren Andre Maria: eskatu guregatik.

(100 egun).

Lurdes'ko Andre Maria: eskatu guregatik.

(300 egun).

Maitetasun, naigabe ta errukiaren Ama, eskatu guretzat.

(300 egun).

Andre Maria Atsekabetua, kristau guztien Ama, eskatu guretzat.

(300 egun).

Nere Ama ta Jabea; gogoratu zurea naizela, zaitu ta begiratu nazazu zure gauza ta ogasuna bezela.

(40 egun., zitzaldian tentazioan esanda).

Ordua jotzen duenean esan:

Agur Maria, graziz betea,
Jatorrizko erru gabe sortua.

Lana asteko:

Jauna, lan au eskeintzen dizut,
mesedez onetsi (bedeinka) zazu.

Ziltzaldian (tentazioan):

Andre Maria nere Ama, zure itzal-pera nator, etsaia ni galdu nairik dabil-eta.

Kanpaiak jotzen duenean esan:

Aita Betikoa: Jesukristo'ren odol guztiz agurgarria eskeintzen dizut, nere pekatuen ordañez, ta Eliz Amaren bearretarako.

(100 eguneko barkapenak).

Meza entzuteko garaian esan:

Jauna: eriotz-aldian egon ta, gaur ilko diran pekatarien alde, eskeintzen dizkitzut gaurko egunez emango diran meza guziak.

Jesus gure Eroslearen Odol bikaña erruki bekie.

(Aldiro 300 eguneko barkapenak).

ARRATSEKO OTOITZAK

Gurutze santuaren... Aitaren...

Belaunikatu zaitez gurutze baten aurrean eta esan :

Nere Jaun eta Jaungoiko maitea : Zugan sinisten det eta Zugan daukat itxaropena ; agurtzen zaitut, eta gauza guztiak baño maiteago zaitut. ¿Nola ordainduko dizkitzut, ordea, Zuk egin-dako mesedeak, batez ere izatea ta Ba-taioa ? ta gaurdaño eman didazun bi-zia ? Emaidazu, Jesus maitea, gaurko nere utsegite guztiak ikusteko argia, biotzez gorrotatu ditzadan.

Zure barrenari begiraldi bat emaiozu, zertan erori zeran igarri dezazun.

Ara nola :

Jainkoaganako utsegiteak

¿Goiz-arratseko otoitzak egin dituzu? ¿nola? Otoitz aurretik ¿biotza Jaunari jaso diozu? ¿Meza entzun al dezuz? ¿nola? Alde batera ta bestera begira... izketan... parrez...? (agian ez zaizu burura etorri Jauna aldarean zegonik ere, eta ez dezuz Jaunaren aurrean obetzeko asmo berririk artu; onetan igarriko dezuz, zure otoitzetan nagi-epela egon zeran ala ez).

Lagun-urkoaren kaltezkook

¿Guraso edo nagusiekin, lotsagabe agertu zera, erantzuera txarririk eman diezuz, aien aginteak ez dituzula beteko esan...? (oker au zuzentzeko, gogoratu beti, nagusiak eta, batez ere, gurasoak, Jaungoikoaren ordezkook dirala).

¿Zure seme edo morroiai ikasbide txarririk eman diezuz?

¿Iñorentzat gaizki-esaka ibilli? ¿Gezurrik esan dezuz? ¿zenbat, kaltegarriak...?

Zure buruaren kaltezkook

¿Norbaitekin asarretu al zera? ¿Gaitzik edo eriotzik opa izan diozu? ¿Gorrotoa gorde diozu? ¿Bekaizkeria (inbiria) izan? ¿Geyegi jan-edan dezu? ¿Garbitasunaren kaltezko zerbait egin: lasaiegi jardunaz, begirada edo ikutze lotsagabeaz, liburu txarrak edo arintxoak irakurriaz?...

Zure beste egin bearrak

¿Nola bete dituzu? ¿Zure lanetan Jaungoikoa gogoratu al dezu? ¿Bere laguntza eskatu al diozu batez ere nairgabe ta larri-aldietan?...

(Gai auek guztiak luzaro begiratzea ez da bearrekoa; baño bai guztiz onuragarria bi gauz auek ikustea:

1.—Pekatu edo utsegite oietan; zein da geien-geiena maite dezuna, ta maizago erortzen zerana, ori beste guztien gain gorrotatu dezazun.

2.—Utsegite oker oietan, aundienak txikiengandik berezi, auek biotzetik lendabizi kendu ditzazun.

Utsegite guzti oien barkapena Jaungoikoari biotz-biotzez eskatu, esanaz.

Jesukristo nere Jauna (Ikus 68 orrialdean).

Andre Maria'ri.

(Sub tuum præsidium).

(100 eguneko barkapenak, bein)

ZURE ardurapean jartzen gera, Jaungoikoaren Ama Deuna. Ez ukatu gure eskariak estutasun eta larri-aldietan, galbide guztietatik beti gorde baizik, Ama garbi-goresgarri ta bedeinkatua.

(100 egun, egunean bein).

Iru Agur Maria... goizean bezela.

Jesus, Maria ta Jose

Bedeinkatu nazazute

Orain eta eriotz larrian.

(50 egun bakoitzean).

Garbitokiko Animai.

AZKENGABEKO atsedena emaiezu, Jauna, eta betiko argiak argi bezaie.

(50 egun egunero).

Maria Jaungoikoaren Ama Errukio-
rra, eskatu gure eta ildakoen alde.

(100 egun., egunero).

Aingeru Zaitzalleari.

SORTU nintzanetik Jaunak laguntzat
emandako Aingeru Santua: argitu, zai-
tu, ta lagundu nazazu. Alaxe.

ANDRE MARIA'REN ARRENTZA

(300 eguneko barkapenak, bakoitzean. Andre Maria'ren bost jaialdi nagusienetan, barkapen osoa).

Andre Maria'ren arrentza, Berari kristauak zuzentzen dioten otoitz ederrenetakoa bat da. Loreto'n lenengoz esan omen ziran, ta Buenabentura deunak orain agertzen diran bezela antolatu zituen edo... beintzat antziña-antziñatik datoz. "Kristauen laguntza" dion eskaria kristauak turkotarrengandik 1511'garren urtean irabazi zuten garaipena gogoratzeko jarria da. "Jatorrizko errugabe sortutako Erregiña" diona, Pio IX garrenak jarri zuen, Maria *errugabe sortua* zala erabaki zuenean, eta bestea "Agurtza santuaren Erregiña" diona, Leon XIII garrenak egiña da.

Guztiz osasungarri - mesedezkoak dira arrentza auek, naiz gorputz, naiz animarentzat: izurri, lur-ikara... ta beste gaitzoker guztietan. Aita Santu Gregorio Aundiak arrentza oien bitartez betiko urrutiratu zuen Erroma ondatzen ari zan izurri zitala.

Asieran: Mariari AMA deitzen diogunean, Jaungoikoaganako zer dan adierazten degu, esanaz: Jaungoikoaren Ama dala, Ama txit garbia.

Urren: BIRJIÑA deitzen diogunean, onbide (ejenplu) guzti-guztien eredu ederra guretzat dala aitortzen degu. Birjin Errukiorra, Jakintasunaren jarlekua...

Azkenean: Zerutar guztien Erregin izenaz agurtzen degu: "Aingeruen Erregiña..."

Kyrie eleison
 Christe eleison
 Kyrie eleison
 Christe audi nos
 Christe exaudi nos
 Pater de coelis Deus,
miserere nobis.
 Fili Redemptor
 mundi Deus,
miserere nobis.
 Spiritus Sancte
 Deus,
miserere nobis.
 Sancta Trinitas u-
 nus Deus,
miserere nobis.
 Sancta Maria,
ora pro nobis.
 Sancta Dei Genitrix
 Sancta Virgo Virgi-
 num
 Mater Christi
 Mater Divinae gra-
 tiæ
 Mater purissima
 Mater castissima
 Mater inviolata
 Mater intemerata
 Mater immaculata
 Mater amabilis

ORA PRO NOBIS

Jauna errukitu gu-
 tzaz.
 Jesu-Kristo, erruki-
 tu gutzaz.
 Jauna, errukitu gu-
 tzaz.
 Jesu-Kristo entzun
 zaiguzu.
 Jesu-Kristo entzun
 zaiguzu.
 Zeruko Aita Jaun-
 goikoa, *errukitu*
gutzaz.
 Jaungoikoaren Se-
 mea gizonen Eros-
 lea, *errukitu gu-*
tzaz.
 Espiritu Santu
 Jaungoikoa,
errukitu gutzaz.
 Irutasun deuna,
 Jainko bakarra.
errukitu gutzaz.
 Maria Deuna,
eskatu gutzaz.
 Jaungoikoaren Ama
 deuna,
 Birjiñen - Birjiña
 Deuna,
 Jesu-Kristo'ren Ama
 Jaungoikozko eske-
 rraren Ama
 Ama txit garbia
 Ama errugabea
 Ama kutsu-gabea
 Ama orbangabea
 Ama sortzez-gar-
 bia
 Ama maitagarria

ESKATU GUTZAZ

Mater admirabilis	Ama miragarria
Mater boni consilii	Ama itun onekoa
Mater Creatoris	Egillearen Ama
Mater Salvatoris	Eroslearen Ama
Virgo prudentissima	Birjiña txit begira- tua
Virgo veneranda	Birjiña agurgarria
Virgo prædicanda	Birjiña goragarria
Virgo potens	Birjiña indartsua
Virgo clemens	Birjiña errukitsua
Virgo fidelis	Birjiña zuzena
Spéculum justitiæ	Zuzentasunaren is- pillua
Sedes Sapiéntiæ	Jakintzaren jar-le- kua
Causa nostræ leti- tiæ	Gure pozaren itu- rria
Vas spirituale	Gogozko ontzia
Vas honorabile	Ontzi omengarria
Vas insigne devo- tionis	Oneraspen ontzi os- petsua
Rosa mistica	Arrosa miragarria
Turris Davidica	Dabid'en dorrea
Turris eburnea	Marfillezko dorrea
Domus aurea	Urrezko etxea
Fœderis arca	Elkartasun-kutxa
Janua cœli	Zeruko atea
Stella matutina	Goizeko izarra
Salus infirmorum	Gaxoen osasuna
Refugium pecca- torum	Pekatarien babesa
Consolatrix afflicto- rum	Atsekabetuen poz- gillea
Auxilium christia- norum	Kristauen laguntza
Regina Angelorum	Aingeruen Erregi- ña

ORA PRO NOBIS

ESKATU GUTZAZ

Regina Patriarcharum

Regina Prophetarum

Regina Apostolorum

Regina Martyrum

Regina Confessorum

Regina Virginum

Regina Sanctorum omnium

Regina sine labe originali concepta

Regina sacratissimi Rosarii

Regina pacis

Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
parce nobis Domine.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi,

exaudi nos Domine.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi,

miserere nobis.

Aita Nagusien Erregiña

Iragarleen Erregiña

Bidalien (Apostoluen) Erregiña

Ziñopen (Marti-rien) Erregiña

Aitorleen Erregiña

Birjiñen Erregiña

Done (Santuguztien) Erregiña

Jatorrizko errugabe sortutako Erregiña

Agurtza txit deunaren Erregiña

Pakezko Erregiña

Jaungoikoaren Bildotsa, gizonen pekatuak kentzen dituzuna, *barka zaiguzu Jauna.*

Jaungoikoaren Bildotsa, gizonen pekatuak kentzen dituzuna, *aditu zaiguzu Jauna.*

Jaungoikoaren Bildotsa, gizonen pekatuak kentzen dituzuna, *errukitu gutzaz Jauna.*

ORA PRO NOBIS

ESKATU GUTZAZ

V. Ora pro nobis
Sancta Dei Geni-
trix

R. Ut digni efficia-
mur promisioni-
bus Christi.

Oremus

Gratiam tuam,
quæsumus Domine,
mentibus nostris
infunde, ut qui An-
gelo nuntiante,
Christi Filii tui in-
carnationem cogno-
vimus per passio-
nem ejus et crucem,
ad Resurrectionis
gloriam perduca-
mur.

Per eundem
Christum Dominum
nostrum. Amen.

V. Otoitz egizu gu-
re alde Jaungoi-
koaren Ama Do-
ne orrek.

R. Jesukristo gure
Jaunaren agin-
duak irabazi di-
tzagun.

Otoitza

Ixuri ezazu,
arren, Jauna, gure
biotzetan zure gra-
zia, Jesukristo zu-
re Semearen Giza-
kundera, Aingerua-
ren esanaz ezagutu
genduanok bere ne-
kaldi ta Eriotzaren
bitartez, aintzazko
piztuerara eldu gai-
tezen: gure Jaun
Jesukristo beroren-
gatik.

Alaxe.

DE PROFUNDIS

(Ildakoen alde esan oi dan otoitza)

I) De profundis
clamavi ad te,
Domine. Domi-
ne exaudi vo-
cen meam.

I) Barren-barren-
dik ots egiten
dizut, Jauna.
Jauna, entzun
nere abotsa.

2) Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ. 3) Si iniquitates observaveris Domine ¿ Domine quis sustinebit? 4) Quia apud te propitiatio est, et propter legem tuam sustinui te Domine. 5) Sustinuit anima mea in verbo ejus: speravit anima mea in Domino. 6) A custodia matutina usque ad noctem, speret	2) Zure belarriak erne itzazu, nere otoitzaren abotsera. 3) Gaizakeriei begiratzen badiezu, Jauna ¿nor dagoke zure aurrean? 4) Baño Zuganda, errukia eta zure legean daukat itxaropena, Jauna. 5) Jaungoikoaren aginduetan dauka nere gogoak ustea, Jaungoikoa gan jarri du itxaropena. 6) Goiz-goizetik arratseraño. Israelek Jaungoi-

Israel in Domi-
no.

7) Quia apud Do-
minum mise ri-
cordia et copio-
sa apud eum
redemptio.

8) Et ipse redimet
Israel, ex om-
nibus iniquitati-
bus ejus.

V. Requiem æter-
nam dona eis
Domine.

R. Et lux perpe-
tua luceat eis.

V. Requiescant in
pace.

R. Amen.

Oremus

Fidelium Deus
omniun Conditor

koagan itxaron
beza.

7) Jaungoik o a e-
rrukitsua bait-
da ta txit uga-
ria bere barka-
pena.

8) Bai, Berak as-
katuko du Is-
rael, bere gaiz-
takeri guzti-
-guztietatik

V. Azkengabeko
atsedena, emai-
ezu, Jauna.

R. Eta betiko ar-
giak argi be-
zaie.

V. Pakean beude.

R. Alaxe.

Otoitza

Jauna, Kristau
guzien Egille ta

et Redemptor,
animabus famulo-
rum famularum-
que tuarum remi-
ssionem cuncto-
rum tribue pec-
catorum, ut in-
dulgentiam quam
semper optave-
runt, piis suppli-
cationibus conse-
quantur.

Qui vivis et reg-
nas in sæcula sæ-
culorum.

Amen.

Eroslea, zure ja-
rraitzalle gizon-e-
makumien animai
beren pekatu guz-
tien barkapena e-
maiezu; otoitz
beroen bitartez
beti nai izan zu-
ten barkapena iri-
txi dezaten.

Beti ta beti bizi
ta agintzen dezun
Jaun orrek.

Alaxe.

II. AITORTZA

Lurrean lotuko dezun guztia, lotua izango da zeruan, eta lurrean askatuko dezun guztia, askatua izango da zeruan. (Mat. XVI-19).

Jaungoikoari zor diozu, kristaua, zure gaiztakeriak betiko itxi zizuen zerua atzera idikiko dizun *urrezko giltza*: *aitortza* edo konfesioa. Zure bidegabekeriak aitortzera apaizagana ez bazatoz, zoritxarrekoa, galdua zera betiko: “Apaizak askatzen duena bakarrik, askatua izango da zeruan”. Ez, ez, dago zerurako beste biderik, ez dago beste sarrerik, *edo aitortza, ala betiko ondamena*.

Aitortzak, bada:

- 1.—Zure obenak barkatuko dizkizu.
- 2.—“Graziaren” bizi ederra, berriro eman-go dizu.
- 3.—Indar berriak aurrerako itzuliko dizkizu.

Gauza aundia da, deabruaren atzaparretatik atera ta Jaungoikoaren besoetara

biurtzen gaituen sakramentua: AITOR-TZA.

Baño aitorpen on bat egiteko, ongi gertutu bear zera lendabizi, kristaua, eta lan ortarako lagunduko dizuten neurri batzuek artu bear dituzu.

Orra eginbear nagusienak:

1.—*Barrena aztertu edo miatu.*

2.—*Biotzeko damua sortu.*

3.—*Asmo berri sendo bat artu.*

4.—*Obenak aitortu.*

5.—*Oben ordaña (penitentzia) bete.*

Laburkiro azalduko da emen bakoitza.

AZTERPENA.

Ongi aitortu nai badezu, zure barrena aztertu edo miatu bear dezu, *zertan* erori zeran eta *zenbat* aldiz pekatu egin dezun ezagutzeko: pekatu larriak berak ez-ezik, zenbat aldiz egin diran aitortzea bearra da-ta. Barrena aztertu edo begiratzen bearrrekoa da, ta *pekatu larripean agintzen* zaigun lana; baño ez geiegi nekatu, sakramentu ori neketsua egiteraño.

Dakizuna esan, eta dakizun bezela; ta zure oben (pekatu) guztiak obeto ezagutu nai ba-dituzu, egin izaten dezun pekatu au edo bestea nondik datorkizun begira zazu: orretara edo arrokeriak zaraman, edo gezurrezko beldurrak, edo nagikeriak, ala adizkidetasun txar batek...; sustraia kenduta, zuaitzaz lurra aurki joko du. (Berago jartzen da azterpena egiteko bidea).

DAMUA :

1'g. Egindako pekatuen miña edo gorrotoa da; *maitetasunezkoa* eta *bildurrezkoa* izan diteke. Lenengoa, Jaungoikoagana maitetasunak sortzen du gure biotzetan; bigarrena inpernuko bildurrak. Zer esanik ez dago, lenengoa askoz ederra goa dala; bere bitartez pekatuak barkatzen zaizkigu aitortu baño ere lenago benetako damua baldin ba-degu; gero *aitortzeko asmoarekin*. Beraz, kristaua: *zoritarrez pekatu larriren batean erortzen bazera, biotzeko benetako damua agertu zaiozu Jaungoikoari*, "Nere Jesukristo Jauna" edo "Ni pekatari" esanda; eta gero, zoaz lenbailen aitortzera.

2'g. Damua, benetakoa izango ba-da *zerutikakoa* bear du izan lenbizi, au da, Jaungoikoaren laguntzarekin sortua. Gizonaren argaltasun aundia, emen agiri da: berez, bere indarrez, Jaungoikoa utzi lezake, baño gero alperrik egingo ditu egiñal aundienak, Jaungoikoagana biurtzeko, Berak laguntzen ez ba-du. Emendik bi erakuste eder ederrak atera ditezke.

LENENGOA.—Pekatuari bildur-ikara aundia artu bear diogula: "*Garaia elduko da* (Jaunak diogu) *ta nere billa ibilliko zerate, baño alperrik, orduan ez nauzute arkituko*."

BIGARRENA.—Benetako damua Jaungoikoak eman bear digun ezkeroz, Berari eskatu bear diogula, begiratu gozo batekin Pedro ikutu zuen bezela, gure biotza ikutu dezala.

Benetako damuak gañera, *biotzetik jaioa*, izan bear du. Alperrik esango diogu Jaunari "Damu det" pekatua gorrotatzen ez

ba-degu. Gezurrezko damua agertzen diogu. Mingañezkoa ez, biotzezkoa bear du izan. *Cor autem ejus longe est a me.* (Isai XXIX, 13).

Pekatu guztietara zabaltzen dana, guzti-guztiak gorrotatu bear ditugu-ta.

Azkenean *gaitz guzti-guztien gañetikoa:* Onek esan nai du, pekatu bakar bat baño, gaitz-okor guzti-guztiak naiago bear ditugula.

3'g. Baño damua zer dan azaltzea, bera biotz-barrenean sortzea baño askoz erreza-goa nola baidan, ona, obeto prestatu zaitzten, *bide oso egoki ta errexa:*

Zoaz adimenaren indarrez, inpernura lendabizi. Jetzi arako zulo beltz, illun artara...Antxe erakutsiko dizu deabruak zure pekatuaz irabazi dezun tokia, ta entzungo dezu, esaten dizula: "Jaunaren errukiarri zor diozu betiko emen ez egotea".

Gero, igo zaitez zerura. Begira, jauregi eder-apain artan Jaungoikoak zuretzat aukeratuta zeukan urrezko aulkia. Antxe zenduan "erregeak baño apañagoak diran" santuekin batean, zure tokia; baño, pekatuaren bidez, galdua dezu.

Azkenean, itzuli begiak Kalbario-mendi-ra. Begira antxe Jesus, gurutzean josia, bi lapurren artean, samintasun ta oñaze gogorretan, zaurietatik odola dariola...eta entzun bere mintzaldi xamurra: *Nere semea,* esango dizu, *nere seme laztana: ¿zer egin dizut Nik edo zertan naigabetu zaitut zuk gisa onetan Ni gurutzean josirik ipintzeko? ¿Alperrik ixuri ote det nere odol guztia zu irabaztearren, alper-alperrik ote-da semea?*

Sartu zaitez zure barrenean, ta, pekatu guztiak aurrean dituzula, esan biotzez: "Jesukristo nere Jauna"... (72 orrialdea).

ERABAKI EDO ASMOA:

1.—Egin diran pekatuen *miña*, damuaren erdia baizik ez da. Ortaz gañera, damua osoa izango ba-da, aurrerakoan pekatu rik ez egiteko erabaki edo *asmoa* bear-da.

Baño damua benetakoa baldin ba-da, erabaki edo *asmoa* ere egizkoa izango da. Pekatu egin dezulako egizko damua baldin ba-dezu, *asmo* sendoa orobat artuko dezu, lengo pekatuetan ez erortzeko, berriz ez asteko: ¿Ta noiz arte berriz? Beti, il arteraño.

2.—Beraz, *asmoa* izango da:

Lendabizi.—*Sendoa*: au da, berriro pekatu rik ez egiteko erabakia. Ez du onek esan nai aurrerakoan ez zerala eroriko, erortzeko beldurra izan arren, zure biotzean ez erortzea erabakitzen ba-dezu, egizko *asmoa* sortu dezu.

Urren.—*Osoa* izango da: Au da, pekatu larri guztietara zabaltzen dana. Ez da naikoa pekatu larri bat edo beste gorrotatzea, guztiak gorrotatu bear ditugu.

3.—Egizko *asmoa* sortzeko asko lagunduko dizu zertan errezago ta maizago erortzen zeran ikusteak, ortik zure bizibide osoa zuzendu dezazun. "Goliat erraldoia azpiratzen ba-dezu, laister iges joango dira pilistindarrak"; zure griñik gaiztoena ta zitalena menderatzen ba-dezu, beste guztiak ere aixa azpiratuko dituzu.

Beragatik:

asmo asko edo geiegi ez artu; bat-bakarra ta ura ona.

asmo aldakorrik ez artu; zer nai dezun ongi erabaki; azpiratu bear dezun griña zein dan ondo ikusi.

AO-AITORTZA

Ao-aitortzak: egin ditugun pekatuak aitortleari esateko eskatzen digu.

1.—*Pekatu larriak.*

Pekatu larriak bederik aitortzera bear tuak gaude. Jesukristo'k berak agindu du, pekatu larri guztiak aitortu bear dirala, gordeenak ere... lotsagarrienak ere...

Ez utzi, arren, lotzaz oben larririk esan gabe. Ba'dakizu apaizak lenago emango lukeala bere bizia, oiek azaldu baño.

Zure pekatuak argi ta garbi esan, diran bezela, apaizak ondo ezagutu ditzan. Gaxo zaudenean argiro azaltzen dizkiozu sendatzalleari zure gaitzaren sustraia ta beste zertzelada guztiak. Orobat egin bear dezu animaren sendatzallearekin, apaizarekin.

Pekatu larriak aitortzen diranean, *zein diran oiek eta zenbat diran* (gutxi gorabera) *esan bear da gañera.*

Naikoa da pekatua zein dan, zenbat aldiz egin dan eta bera *aldatzen* duten zertzeladak aitortzea (jarri dezagun 6'garrenean: bakarrik ala ezkongai edo ezkonduarekin

pekatu egin dezun, esan bear dezu). Ez da bearrezkoa, ordea, pekatua nola egin dan ta beste joan-etorriak esatea.

Pekatu larriak, larria izateko, iru gauza ezkatzen ditu.

1.—Zure iritziz larria dala uste izatea, *bera egin baño len.*

2.—Ezaguera osoarekin egiña izatea.

3.—Naita egiña izatea.

Iru baldintz (kondizio) auetatik, batek uts-egin ezkerro, pekatua ez da larria izango.

Beraz:

Nai ezta, edo gogo oso gabe, edo ezaguera osorik gabe (ametsetan ala erdi ametsetan) egiten dana, ez da pekatu larria.

Zerbait eginda *gero*, ez ordea egin baño len, pekatu dala igartzen ba-dezu, ez dezu pekaturik egin, aitortu bearrik ere ez dezu.

Zalantzan, eztabaidan zaudenean, pekatu egin dezun ala ez, edo egin dezuna pekatu larria ala ariña ote-dan, edo lenago aitortu dezun ala ez, aitortu bearrik ez dezu.

Aztuta utzi dituzun pekatuak geroago gogoratzen ba-zaizkizu, esan *urren* aitortzen zeranean. Oiek lenbailen aitortzera joatea ez da bearrekoa; ta bitartean Jaunartu zenezake, biotzez damuturik.

Lotsaz edo bestela, nai izanda, pekatu larria esan gabe utzi ba-dezu, txarki aitortu zera, ta ondorengo aitortzak ere txarrak dira. Ori azaldu arte, beraz, gaizki egindako aitorteneko pekatuak eta ondorengo guztiak aitortu bear dira; gañera zenbat aldiz aitortu zeran ta Jaunartu dezun.

Bein ongi aitortu ezkerro, ez da bearrekoa, esan diran pekatu larriak berriro aitortzea.

2. — Oben ariñak.

Pekatu ariñak aitortzea ez da bearrezkoa, baño bai mesede aundikoa.

Ara zergatik: Aitorpenaren bidez:

Aisago ta errezago iritxiko dezu pekatu ariñen barkamena.

Jaungoikoaren maitetasuna zure barrenean geiago piztuko dezu.

Esker eta indar berriak iritxiko dituzu Jaungoikuarengandik.

Pekatuen zorra gutxitu egingo dezu.

Txit ondo ta egokia da, beraz, oben ariñak ere aitortzea; baño ongi oartu, oiek egizko pekatuak izan bear dutela, bestela apaizaren azkespena utsean eroriko da. Aitortza pekatuak askatzeko da, ta, pekatu-rik ez badezu, ezin askatuko dizkizu. Beraz, egizgo pekatu arin bat bederik esan bear dezu.

Orobat, txit ona ta egokia da, pekatu ariñak baizik ez diranean, lengo pekatu larriren bat aitortzea, benetako damua sortzeko.

Azkenez, maiz aitortzen ba-zera, asko irabaziko dezu, aitorpen batetik bestera *asmo bat artuaz* (pekatu ori edo bestea kentzeko asmoa) ta urren aitortzen zerranean, asmo ori nola bete dezun aitorleari agertuaz.

PEKATU-ORDAÑA

1.—Obenak aitorturik apaizagandik azkespena (asoluzioa) artzea, ez da naikoa. Aitorpenak pekatua kentzen du, baño onek Jaungoikoari egin dion iraña oraindik ne-

kez ordaindu bear da. Orra zergatik ematen digun aitorleak, aitortu ondoren, pekatu-ordaña (penitenzia), pekatuaren bidez, Jaungoikoari itzuli diogun iraña oben-nekez kitatzeko; aitorpenak pekatua kentzen duen bezela, orobat pekatu-ordañak ere pekatuaren neke-zorra ordaintzeko indarra dauka.

2.—Pekatu-ordaña aitorpenaren zati bat da, Beraz, bearrekoa da ordain ori egitea, ta askotan pekatu larripean agintzen zaigun lana da: beragatik lenbailen bete bear da, aztu gabe, aitortu ta berealaxe al ba-da, edo ainbat laisterren.

3.—Pekatu-ordañarekin batean, oso egoikia da, beste lan-neke, otoitz ta eginkizun onak Jaungoikoari eskeintzea pekatuaren zor kitatzeko. Barkapenak batez ere, guztiz mesede aundikoak zaizkigu, ta txit errez irabazi ditezke gañera.

Ez aztu emen lurrean ordaintzen ez deguna, gero Garbitokian ordaindu bearko degula, askoz ta askoz aundiagoko oñaze-miñakin.

AZTERPEN-GALDERAK

Aldiz-aldizka aitortu oi diranentzat
azterpen luzea.

(*Ona litzake, ondoren jartzen diran azterpen-galderak noizean bein irakurtzea, ta aitortzen zeran bakoitzean al ba-dezu).*

I. JAUNGOIKOAREN AGINDUAK

¿Zenbat egun edo aste dira azkenengoz aitortu zĩñala?

¿Ondo aitortu zĩñan?

¿Aitorpen txarrik egin al-dezu? ¿Zenbat pekatu larri, lotsaz edo, aitortu gabe utzi dituzu?

¿Zenbat aldiz geroztik Jaunartu dezu pekatu larrian?

¿Apaizak agindutako pekatu-ordaña bete gabe utzi dezu?

¿Zure pekatuak lagunen artean arroke-riz esan al dituzu? ¿Egin dituzunak ez-ezik, zure burua goratzearren zuk asmatutakoak agian?

(*Oarpena:* Lengo pekatuak gogoraturik, oietzat atsegin artzean berriro pekatua egi-ten da, gogozko pekatua).

LENENGO AGINDUA

Jaungoikua maiteen izatea

I.—Sinismen edo fedearen kaltezko pekatuak.

¿Sinismen edo fedezko egiak *ukatu* al-dituzu?

¿Eztabaidan edo zalantzan erlijioeko egiak artu al dituzu, esanaz: “Nork daki oiek ala diran...”?

Orrelako egirik, zure barrenean sinistu arren, aoz ukatu al dezu?

¿Sinismen edo erlijioaren kaltez itzegin dezu, mintzatu zera? esanaz: “Il eta guztia bukatua dago... Inpernua... nor izan da bertan, inpernua bai dala esateko...? Apaizak asmatutako gezurra da, guri beldur emateko gezurra... ¿Zerua beste txorakeria, aurrai eta emakumeai sinistarazteko ona... erlijio guztiak berdiñak dira...” eta abar?

Apaiz jaun eta erlijiosoeri lotsa galdurik, oien kaltez itz egin al dezu, esanaz: “apaizak alper galantak dirala ta erlijiosoak berdin, aberatsen adizkideak eta langilleen etsaiak...” eta abar?

¿Orrelako autuetan dabiltzanei aurrerapiderik eman diezu, galdetuaz, arpegi argia ipiñita, ala par eginda?

¿Izdeunetan (sermoietan) entzundakoa ukatu al dezu, ala jolasean artu?

¿Jaungoikoaren kaltez edo kontra, ona ez dala, zuzena ez dala, edo beste orrelakoren bat esan al dezu?

¿Zeruratzeko itxaropena galdu dezu?

¿Sinismen edo fedezko ta erlijioaren egiak, elizkizunak eta abar irri ta parrez artu al dituzu?

¿Erljioaren kaltez mintzatzan diran *al-bistariak*, *izperringiak* (periodikuak), eta *liburu txarrak* erosi, irakurri edo norbaiteri irakurtzeko eman, ala saldu, ta aien esanak sinistu?

¿Arrokeriz, pekatu egin, esaten dezula:

“ba, naikoa da aitortzea... Jaungoikoa ona da... barkatuko dit...” edo beste orrelakoren bat?

¿*Aztiengana* joan, naiz gauz illun eta etorkizunen berri ezagutzeko, naiz gorputz-miñak sendatzeko, ala zoriona irixteko...? Ameskeri, sorginkeri edo orrelakorik sinistu al dezu?

2.—Otoitzak.

¿Ikasbide edo dotriña bai al dakizu? ¿Jaungoiko ta Eliz-Amaren aginduak, *Aita gurea*, *Agur Maria*, *Sinisten det...* eta beste otoitzak ikasi al dituzu?

Luzaroan egon zera otoitzik egin gabe? ¿Ziltzaldian (tentazioan) Jaungoikoari laguntza eskatu al diozu?

¿Goiz-arratseko otoitzak, sinispen, itxaropen eta maitetasunezko egintzak egunero esaten al dituzu? ¿Nola? ¿Nolanai agian, eta beste zure lanetan gogoa daukazula, ala laisterka, zer egiten dezun gogoratu gabe?

(Oarpenak:

1.—*Ez uste izan, agindu bakoitzean aita-tzen diran gauza guztiak pekatupean agintzen diranik: ala, goiz-arratseko otoitzak ez egitea berez pekatu ez da; baño nagikeriz ala arrokeriz edo bestela uzten ba-dira, orduan nagikerizko edo arrokerizko pekatua egiten da.*

2.—*Lenengo aginduaren kaltezko pekatuetan, asko ta asko erortzen dira gure egunetan, erlijio ta apaizetzaz gaizki itze-*

giñaz, ta sinismenaren egiak ukatuaz; one-la mintzatzan diranei, gogor egin bear zaie, arpegira boteaz beren arrokeri ta jakin-eza, lotsaturik ixildu ditezen).

BIGARREN AGINDUA

*Jaungoikoaren izena alperrik
ez aotan artzea.*

I.—Gezurrezko zin edo juramentuak.

¿Epaille (jueza-ren) aurrean gezurretan zin egin al dezu?

¿Andik kanpora ere, gezurrezko zin edo juramenturik egin al dezu?

¿Iñoren kaltez, epaille-aurrean, gezurrezko ziñaltzarik (testimonio) esan dezu?

¿Gauzen bat sinistarazteko egiaz ala gezurrez ziñik egin dezu bearrik gabe?

¿Jaungoikoa, naiz bere izatea berariz agertzen duten gauzak, lekuko edo testigutzat ipiñi dituzu?

¿Zin edo juramentuakin emandako itza autsi dezu?

(Pekatu dan zerbait zin eginda agintzea, debekatua dago. Orduan pekatu bat egin dezu, ziñez itz emanda; baño orrela agindutakoa ez dezu bete bear, bestela bigarren pekatua egingo dezu.

Umeak atzaparraz gurutzea eginda, mun egiten dutenean, edo *Jaungoikorekiko* esanaz, ez dute, noski, pekaturik egiten, baño oitura txar ori lenbailen utzi bear dute gero okerragora jo ez dezaten).

2.—Birauak.

¿Jaungoiko, Andre Maria ta santuen edo erlijioaren kaltez birauak esan al dituzu?
 ¿Egunean zenbat bezela esaten dituzu?
 ¿Oitura ote dezu, ta noiz ezkeroztik?

¿Birauak ez-ezik beste itz zikiñik oiekin esaten al dezu?

¿Jaungoikoaren izena nolana aitutzen dezu?

(Birau zikiñak botatzeko oitura, atserri-tik etorri zaigu Euskalerrira; ez dauka gure euskera garbiak birau egiteko itzik eta erdel-izkuntzatik artzen dituzte gure-tarrak, Jaungoikoaren izena zikintzen duten itz loitsuak. ¡Ainbat eta ainbat lotsagarriago!

Ongi begiratu bezate gai onetan erriko agintariak; ta legeak ematen dien eskubi-deaz, orrela mintzaten diranak gogor jotzen ba-dituzte, laister kenduko dute gure Euskal-Erritik, erbesteko belar txar au).

3.—Eskeintzak.

¿Gai larrian, Jaungoiko edo Santuei egin-dako eskeintza (promesa), al dezula, bete gabe utzi dezu?

(Eskeintza edo botoak —promesak— berez txit onak izan arren, *ez dira ariñegi egin bear*, norbere aitorlearen iritzia len-dik eskatu gabe, batez ere betiko garbitasuna gordetzea, edo orrelakoren bat agintzen danean. Askotan egin oi-diran eskeintzak, ez dira pekatu larripean lotuak gelditzeko asmoz egiten; auek eskeintzak ba-

ño asmo edo erabaki onak obeto deitu ditezke, ta ez da pekatu auek austeia).

IRUGARREN AGINDUA

Jai-egunak jai egitea

I.—¿Meza entzun al dezu?

¿Igande edo jaietan meza entzun gabe utzi al dezu, entzun dezakezula, alperkeriz, zabarkeriz edo bestela?

¿Besteei meza entzutea galazi al diezu? dala etxekoei: zerbait lan eramana, edo zerbaitetara urruti bidaliaz, edo aien tokia betetzeko zerori etxera berandu eldurik?

dala kanpokoei: zure morroi ta neska-meei lan egiñaraziaz, edo iñoren etxera zerori joanaz, zer edo zer egitearren, edo ostatuan, bidean ala jokoan, zerorrekin egon ditezen zure morroi eta lagunak bearturik?

¿Mezatara berandu iritxi al zera, Kredoa apaizak bukatu ondoren agian? ¿Etxean, bidean, edo norbaitekin berriketan, ala pelota-jokuan egonik, berandu iritxiko ziñala jakiñik?

¿Lenengo meza uts eginda, bigarrena entzun gabe utzi dezu, batere aitzakirik gabe?

¿Apaizak Jaunartu baño lenago elizatik irten zera?

Oarpenak:

1.—*Pio X'g. Aita Santuak, igandez ostean, beste zortzi jai-egun bakarrik utzi ditu:*

1)—Jesus'en Jaiotza (Lotazillaren 25'ean);
 2)—Urteberri eguna (Ilbeltzaren 1'ean);
 3)—Jaunaren Agerketa edo Iru Erregeak (Ilbeltzaren 6'an; 4)—Jaunaren Igokundea (Azensioa); 5)—Andre Maria'ren Sortze Garbia (Lotazillaren 8'an); 6)—Andre Maria'ren Jasokundea (Dagonillaren 15'ean); 7)—Pedro ta Pablo Deunak (Garagarillaren 29'an; 8)—Santu Guztien jai-aldia (Azaroaren 1'ean).

Guretzat, berriz, beste iru jarri ditu:
 1)—Jose Santuaren (Epaillaren 19'an); 2)—Gorputz-Deun jaia; 3)—Santiago Deunarena (Uztaillaren 25'an).

Gipuzkoa ta Bizkayan beste bat: Iñazio Deunarena (Uztaillaren 31'an); Araban; Prudenzio Deunarena (Jorraillaren 28'an); Naparroan; Jabier Deunarena (Lotazillaren 3'an).

2)—Kredoa asi ta gero mezatara irixten diranak, meza bukatu arte elizan baldin badaude, ez dute mezik uts egiten.

Morroi-neskameak berandu iritxi badira, ta beste meza bat osorik entzun ezin badute, lenengo meza asi duten zatiraño entzun bezate bigarrena.

3)—Ez daude beartuak meza entzutera:

a) Entzun ezin dutenak: gaxoak, makalak... eta abar.

b) Beste edozein beldur, kalte edo lotsa aunditxo meza entzuteagatik artu bear lutekenak: osasuna galduko duten beldur diranak: morroiak, nagusiak uzten ez badie (baño lenbailen beste nagusi bat artu bear dute); nai ta naiezko bidezkunde edo biajea igandean egin bear dutenak; aur-dun arkitzen diranak... eta abar.

d) *Elizatik urruti bizi diranak, zarrak ba-dira batez ere, ta bide edo egoaldi txarrak ba-dira.*

e) *Beren lana utzi ezin dutenak, artzaiak, amak eta iñudeak aurrak etxean zaitu bear ta, beren ordezeko iñor jarri ezin badute.*

g) *Gaxoak zaitu bear dituztenak, eta etxea gorde bear dutenak, bakarrik baldin ba-dira; erretzen dagoen etxea itzaltzera dijoazenak...*

2.—¿Meza nola entzun dezu?

¿Gaizki entzun al dezu lotan edo erdi lotan zaundela, ala izketan eta berriketan?

¿Naiz mezetan egon, gogoa beste gauzetan euki al dezu, zure lan eta egitekoak, jolasak eta beste txorakeriak gogoraturik?

¿Onela luzaroan egon al zera, mezaren zati aundi batean agian, mez-erdiko Jaun goratze garaian bear bada, meza osoro gogotik galdurik?

¿Elizan abesten (kantatzen) ari diranean, zuk jakin arren ez dezu abesten, arrokeriz, besteak noiz uts egingo duten zelatan?

¿Era berean, abeslariari (kantoreei) gal-erazi al diezu meza zati aundi bat, izketa-ko bidea aiei emanaz?

¿Meza artean nola egon zera Jaungoikoaren aurrean? ¿Begirunez, ala atzera-aurrea begiraka, edo txistua lurrera boteaz, edo eztulka gogorik gabe, ta oñetakoekin otsa ta zarata egiñaz?

¿Meza bukaeran, iru “Agur Maria” ondoren, apaizak “Agur Erregiña” edo “Sal-

bea" asten duenean, elizatik irten al zera, otsa ta zalaparta aundian?

¿Izdeunean (sermoian) irri-parrezka egon al zera, edo gogoia beste gauzetan daukazu-la, ala izdeunlariaren esanak aintzakotzat ez arturik?

¿Al dezula meza nagusietara joaten al zera ta agurtza, izdeun, dotriña ta beste elizkizunetara?

¿Igande-jai arratsaldeak nola igarotzen dituzu: bezperetara joan bearrean lo lu-zea egiñaz, gero nai dezun garai txarrean etxera biurtzeko?

1-Kristaua: ez uste izan, doi-doi ta nolanai meza motz bat entzuteaz naikoa egin dezula, Jaungoiko ta Eliz-Amaganako zure kristau eginbearrak zintzo bete dituzula, ori ez da naikoa. Jaungoikoak irugarren aginduan eskatzen dizu bere jai egunak gordetzeko ¿ta agian uste dezuz ordu erdi bat nolanai bere aurrean elizan ego-teaz jai-eguna gorde dezula, bere agintea bete dezula?

2 Berriz oartu nai det, emen aitatzen diran zenbait gauza, berez pekatuak ez dirala; baño bai oitura oso itxusiak, lenbailen kendu bear diranak: ez da pekatu, elizan txistua botatzea, meza bukatu baño len elizatik zalapartan irtetzea, eta abar; baña ez aztu eliza Zerulurraren Errege Altsuaren jauregia dala.

3.—Igandeko lanak.

¿Igande ta jai-egunetan lanik egin al de-zu? ¿Bi ordutik gora, bearrik gabe?

¿Besteei lan egiñarazi al diezu? ¿Zure seme, morroi edo neskameei agian, lanen bat aiei aginduta? ¿Edo kanpokoei, jostun, oski-egilleari (zapatagillea) eta abar, zure-

tzako soñeko edo oñetakoak egin ditzaten, aiei igandean lan egin eraziaz?

Naiz igandetan lan egin, ez dute pekatu-rik egiten:

Baserritarrak eta baratzaiak, soroko gauzak ez galtzearren lan egin bearrean arkitzen ba-dera.

Bizar-kentzalleak, morroi-neskameak, nagusiak agintzen ba-die (baño beste bat bi-llatu bear dute).

Jostunak, agindutako lana bukatu ezin badute.

Irabazi aunditxo bestela galduko lute-kenak.

Astegunean etreko jantziak garbitu edo konpondu ezin dituztenak.

Beartsuei laguntzearren lan egiten dute-nak... eta abar.

Baño onela lan egin bearrean arkitzen diranak, egin bezate ixilik eta gordean al badute.

LAUGARREN AGINDUA

Gurasoak aintzakotzat eukitzea

Seme-alaba :

¿Gurasoei zor diezun begirapena ukatu al diezu? ¿Nola? Itz gaiztoak eta lotsagabe-keriak aiei esanaz? ¿Gogorki eta purrus-tadaz aiekin itz egiñaz?

¿Erantzun txarrak emanda? ¿Iseka edo burlarik egin diezu? ¿Mutur egon al zera aiekin, edo kopeta beltzakin muxin? ¿Be-

rak zu ondo artu arren, zuk naigabetu al dituzu, itz motzak eta gogorrak bakarrik esanaz? ¿Zematu edo beldurtu al dituzu, naiz itzez, naiz eskuz, bultzaka edo joka?

¿Eriotza opa izan diezu, agian, beren ondasunak zureganatzeko edo lasaiago bizi-tzearren?

¿Biraunik esan aien aurrean eta kaltez?

¿Gurasoen kaltez txarki mintzatu al zera, etxetik at edo kanpora?

¿Gurasoez iñoren aurrean, lotsatu al zera?

¿Gurasoen esanak, ardurazko gauzetan, ezetsi edo ukatu al dituzu?

¿Lagun gaiztoekin ez ibiltzeko, meza entzun, Jaunartu ta beste elizkizunetara joateko, ta gabean goiz etxeratzekeo esan dizutenean, aien esanak ukatu dituzu?

¿Gurasoen azken naia bete al dezu?

¿Irabazten dezuna eman al diezu, ta gorputz-animaren bear-izanetan lagundu al diezu?

¿Etxeko zarrei zor zaioten begirapena euki al diezu?

¿Zure anai-arrebai bear ez danik erakutsi al diezu, ala aien aurrean ori egin dezu edo orretaz mintzatu zera?

¿Pekatu egitera bultzatu al dituzu? ¿Zertara?

1-Seme-alabak beste iñori baño geiago zor diote gurasoei. Beraz, etxetik kanpoz beti alai dabilzanak, eta etxe barrenean arpegi beltzakin beti, pekatu egiten dute ta askotan pekatu larria.

2-Gurasoei «ika» erantzuteko oitura erabat baztertu bear da. Semea ez da aita-ama añakoa; gurasoak ez dira lagunak; askoz geiago dira, ta begirapenez itzegin bear zaie.

Gurasoa :

a) — ¿Ardura aundia euki al dezute zuen seme-alaba gaztetxoei ainbat laisterren otoitzak erakusteko? “Gurutze santuaren”, “Aita Gurea”, “Agur Maria”, “Sinisten det”, “Sinispen, itxaropen, eta maitetasunezko egintzak” eta abar?...

¿Gazte-gaztetandik erakusten al dizkiezu sinismen edo fedezko egiak: Jaungoiko bat dala, guztia ikusten duena... pekatuak Berra naigabetzen dutela... badala zeru bat... baita ere suleiza edo inpernua?

¿*Etxean, erakusten al diezute zuen semei dotriña, ta ez ote dezute zabarkeriz lanbide ain aundi au utzi, ori apaizen lana dala esanaz?* (1).

¿Egunero goiz-arratzetan, egiñerazten al dizkiezu otoitzak?

¿Zazpi urtetara iriztean, meza entzutera, ta ezaguerara iritxi ezkerro, aitortu ta Jaunartzera bidali al dituzu: Eta aragi-uzteko egunak gorde-erazi?

¿Txarki dabilzala ikusirik, ala gezurrak esaten, edo gaiztakeriren bat lagunengandik ikasia egiten, zuzendu al dituzu bertatik, gerorako oitura txarrak artu ez ditza-ten?

Ez gerorako utzi zuen semeak zuzen-

---

(1) Gure egunetan kristau gurasoen lanbide nagusiena da, semeak Jaungoikoaren itzalpean azitzea, gero kristau onak izan ditezen. Orretarako lanik bearrena, nagusiena, lenena da: etxean gazte-gaztetandik semei dotriña erakustea. Beragatik ots-egin nai diet bertatik apaiz jaun agurgarrii, estu ta zorrotz artu ditzaten gurasoak gai onetan, aiek eginbear nagusi au bear bezela bete dezaten,

tzea, oraindik gazteak dirala-edo esanaz. Zuaitz gaztetxo aisa zuzentzen da, baño bein makurtzen ba-da oso nekez zuzenduko da.

b) —Aurrak aunditxoak diranean:

¿Lagun gaiztoetatik aldendu al dituzu?

¿Eskolara edo dotriñara dijoazenean lagun gaiztoekin biltzen diran ikusi al dezu?

¿Ala bidean, agirian ez bada gordean, gauza txarrak naiz ikusten naiz ikasten edo egiten ote dabilzan?

¿Errian bertan aien ibillera guztiak zaitu al dituzu, norekin biltzen diran jakiteko, ta zer irakurtzen duten, nola mintzatzzen diran, igandea non igarotzen duten eta nola? ¿Edo bestela, utzi diezu arraztean kalerik-kale nolana dabilzala, esanaz zure kolkorako, zure aurrak ez dutela bear ez danik egingo?

¿Zine'txarretara joaten utzi diezu? ¿Orretarako dirua zerorrek eman diezu? ¿Zine'txarretara zerorrek lagundu diezu?

Zine batzuek kaltegarriak dira, eta kalte aundiak egiten dituzte, batez ere umeetan.

¿Billera gaizto ta erromerietara, edo neska-mutillak biltzen diran beste toki batera, zaituko dituen lagunik gabe, bakarrik joaten utzi diezu?

¿Illuntze ezkerro, batez ere alabak, etxeratu al dituzu?

¿Senar edo andregaiarekin, alabai edo semeai bakarrik egoten utzi diezu?

¿Pekaturako beste edozein galbidetik, aldendu al dituzu?

Gurasoak jakin bear dute, edo etxeke edo besteengandik, beren semeak nola dabilzan. Badira, alabaña, guraso zabarrak, beti azkenak diranak beren semeen berri jakiteko; auek, beren semeaz au edo ura norbaitek esaten dienean, aserretu egiten dira, bekaizkeri edo gaiztakeriz onela mintzatzan dirala uste dute, ta azkenik esaten dute: "erriko edozeñenak bezin onak dirala beren semeak". Beste batzuek berriz, "oraindik gazteak dirala" esanda, naikoa egin dutelakoan daude, ta lasa-lasai gelditzen dira: "gazteak dira" diote... oraindik jolastu bear dira... beste ainbeste egin genuen guk ere"... ¡Guraso zabarrak guraso itxuak; ez dute ikusten beren semeen galera ez-ezik, beren buruen ondamena ere onela irabazten dutela!

Azkenik, guraso txoroak ere ba-dira, beren semeak erromeriz-erromeri dabilzala jakinda, estutu bearrean, irri-parrezko arpegiz erantzuten dutenak, "onela aisago ez-konduko dirala"; ba-diteke, baño baita aisago galduko ere dute animaren garbitasuna, ta agian-agian baita beren izen-ona ere.

d) —Itzez edo egitez, semeai ikashide txarrik eman diezu?

ITZETZ: ¿Apaiz, praille edo erlijioaren kaltez aien aurrean itzegiñaz?

¿Ala jardun loitsuak erabilliaz... birauak boteaz... artu-emanetan egin dituzun lapurretak aitatuaz, eta iñoren utsegiteak aien aurrean aitaturik?... eta abar.

EGITEZ: ¿Igandeko mezari uts-eginda... jai-igandetan lan-egiñaz, izperringi edo periodiko txarrak, edo bertso gaiztoak erosi ta irakurriaz; moskortuta gauean berandu etxeratuaz, seme bateri besteari baño maitetasun geiago agian biurriagoa dalako erakutzi az; seme-alabak ez dagokien eran apainduaz? ¿Gogorkiro agintzen al diezu zure semeei, arpegi beltzakin eta gisa-txarrean beti... maitetasuna erakutsi bearrean, eskergaiztoa agertuaz?

Gurasoak seme-alaben aurrean itzez edo egitez pekatu egiñaz, izugarrizko lan txarra egiten dute; orain ereiten duten belar txarrearen azia, bilduko dute gero beren buruen kaltez; gañera, bi pekatu egiten dituzte; berak txarki egin, eta besteak pekatu bidean jarri.

Nagusia:

¿Nolako morroi-neskameak artu dituzu?
¿Zure seme-alabai bear ez dana erakutsiko dietenak agian, mingain txardunak, lotsagabeak?

¿Seme-alaben aurrean txarki mintzatzen diranean, ala gaizkirik egiten dutenean, estu ta zorrotz artu al dituzu?

¿Maitetasunaz artu bearrean, garrazkiro agintzen al diezu beti?

¿Meza entzutera, aitortu ta Jaunartzera bidaltzen al dituzu?

¿Dotriña erakusten al diezu, edo erakutsierazi? (Igande arratsaldetan eskolara, dotriña ikastera bidaliaz, urietan oitzen dan bezela).

¿Lan aundirik igandeetan ematen al diezu?

¿Arduraz begiratu al dezu morroi-neskameak berenartean lañotasun geiegirik artu ez dezaten?

¿Neskameai bakarrik erromerietara joaten utzi diezu, edo gauean berandu mandatuak egitera bidali, etxe-atarian gizasemeekin berriketan egoten utzi?

¿Itz batean: pekaturako bidetik morroi-neskameak aldendu dituzu?

¿Beren sari edo irabaziak, janari edo jantzietan ta bear dutena, eman al diezu garaiz?

Nagusi zikoitzak, berak ematen die lapurretako bidea morroi-neskameei.

¿Beren utsegiteak bearrik gabe, agertu dituzu?

¿Beste etxe batera joateko bizibide onaren agiria eskatu dutenean ukatu diezu, ala oien berri eskatu dizutenei gezurrik esan?

Nagusiak, seme-alabak bezela zaitu bear dituzte beren morroi-neskameak; batez ere, gazteak diranean, beren aita-amaren tokia euki bear dute.

Morro-i-neskamea :

¿Morroi edo neskame zeralako asarre bizi al zera?

¿Zure ardurapeko gauzak galtzen utzi al dituzu? (esan zenbat, gutxi gora-bera).

¿Etxeko gauzarik artu al dezu, saldu, eman? (gauza aundia, edo txikia, eta zenbatekoa dan esan).

¿Zure eginbear eta lanak nolana eta ajolik gabe egin al dituzu?

¿Lan egin bearrean, alperkerian luzaro egon al zera?

¿Nagusi-etxekoandrearen kaltez gaizki esaka ibilli al zera?

¿Ixilik gorde bear ziran gauzak, kanpoan agertu al dituzu; nagusiak bearrean arkitzen dirala esanda, ala beren artean ongi etortzen ez dirala... eta abar?

¿Lotsagabekeriz nagusiei erantzuten al diezu?

¿Nola zaitu dituzu zure ardurapeko aurak? Itz lasaiak entzungo dituzten edo gauza txarrak ikasiko dituzten billeratarara eramaten al dituzu? ¿Gauz itxusiak egiten erakutsi al diezu?

¿Neskame zauden etxean, pekaturako biga arkituko dezula ezaguturik, ez al zera sayatu andik lenbailen irtetzen?

¿Etxeko seme-alaben beren senargai edo andregaiantzako kartak, gurasoak ez dakitela, eraman al dituzu?

¿Mandatuak egiteko eman dizutenetik, edo beste tokiren batetik, zuretzat zerbait gorde al dezu?

¿Zenbait emakume okerren esanak, jarraitu dituzu?

BOSGARREN AGINDUA

Iñor ez iltzea

¿Iñori kalte egin diozu?

Gorputzean:

¿Jo, zauritu, ala il dezu... edo orrelakorik egin nai izan diozu?

Animan:

¿Pekaturako bidea eman diozu, pekatu dan zerbait egin dezala esanaz, eta zerorrek erakusbide txarrak emanaz, naiz itzez, kiñuz edo egitez?

¿Oraindik okerragoa dana, erakuste txar oiek gastetxoei eman al dizkiezu?

¿Lagun-urkoari iseka ta parra egin al diozu pekatu dan zerbait egin nai izan ez duelako, egin zaion okerra ordaindu ez duelako, emandako itza autsi ez duelako, zorra ukatu ez duelako... ta abar?

¿Pekatu egiten lagundu al diozu? ¿Zer-tan?

Bere izen onean:

¿Ezertzat ez daukazula agertu diozu? ¿Itzez ala egitez? ¿Iñoren aurrean edo atzetik, arren utsegiteak agertuaz?

¿Gezurrez ere, norbaiten kalte itzegin al dezu?

Bestetzaz nolanai jarduten al dezu? ¿Entzuten dituzun berri txarrenak zabalduaz, gezurrak dirala jakiñik? ¿Zerorrek entzun dituzula esanaz, agian, edo zerorrek ikusi dituzula?

Pakean bizi diranak:

¿Elkarrekin pake santuan ziranak nastu al dituzu? ¿Bateri bestearen jardunak edo eginkizunak agertuta?

¿Lenagotik asarre ziranak, adizkidetu bearrean ez al dituzu bata bestearen kaltezi geiago berotu?

¿Norbaitek txarki egin dizunean, madarikazioz, ta birauez bete dezu?

¿Eriotza edo okerren bat opa izan al diozu, esanaz: "Itoko baziña, ilko baziña, lertuko baziña..." edo orrelakoren bat?

¿Kalte egin dizunari gorrotoa gorde diozu?

¿Barkapen eske zetorkizunean, barkapena ta diosala ere ukatu diozu?

¿Noiz kalte egingo diozun, aukera onaren billa ibilli zera, ala etorri zaion kalteaz poztu zera?

¿Iñoren aberastasunak ikusita, ta batez ere zure etsaiaren zoriona, ez al zera bekaizkeriz beteta, biotzez naigabetu?

Zure buruaren kalte:

¿Naigabe edo bear-ez txiki batengatik zure buruari eriotza opa izan diozu?

¿Zure osasunaren kaltez ibilli zera, geiegi janaz eta batez ere edanaz, edo zure burua erail nai izan dezu?

Gure egunetan moskorkeriak galtzen du gure Euskal-Erri maitea. Moskorren semeak aulak eta erdi ustelduak izan oi dira geienean, eta moskorren azkena, berriz, zoro biurtzea.

¿Beste zer edo zertan zure edo bestoen osasunari kalterik egin diozu?

¿Nekazaritza lan gogorretara, aurdun emaztea edo alaba gazteak beartu dituzu?

SEIGARREN ETA BEDERATZIGARREN AGINDUAK

Aragikeririk ez egitea. Besteren senar edo emazterik ez nai izatea

Bi agindu auen kaltezko pekatuak, berez beti larriak dira. «Berez» esan dei; bear añako ezaguerarik ez bada, edo pekatu egiteko nai osorik ez bada, askotan ez da pekatu larririk egingo.

Askok uste izaten dute, burura datozkien gogapen txar guztiak pekatu dirala; gogapenak lizunak, berez, guk nai ez izan arren datozkigunean, ez dira pekatuak: pekatua, oieri leku ematea edo oietan atsegin arizea da.

Agindu auen kaltez, gogoz, itzez edo egitez pekatu egin diteke.

Gogoz:

¿Gogapen edo pentsamentu loitsuak gogoan erabilli al dituzu, edo lizunkerizko gauzak gogoan erabilliaz, atsegin izan al dezu, gauz oiek egiteko asmorik ez izan arren ere? ¿Zenbat aldiz gutxi gora-bera?

¿Gogapen txarrak ez-ezik, asmo txarrak izan ote dituzu? ¿Asko, zenbat?

¿Len egindako pekatuak gogoraturik, oietan atsegin artu dezu?

Itzez:

Bakarrean lagun batekin:

Jardun loitsuak, ipui zikiñak, gertaera lizunak aitatu dituzu?

¿Zerori asi zera? ¿Zerori asi ez bazera ere, lagunari izketako bidea eman diozu, par egiñaz ala bere jardunak pozik entzunaz?

¿Askotan, elkarrekin, bakarrik egoten zerate?

Lagun askoren artean.

¿Lizunkerizko gauzak aitatu al dituzu? ¿Jardun loitsuak, abesti (kanta) zikiñak... gazteen aurrean agian, edo gauz oiek ez zekizkitenen aitzinean?

¿Zure burua goratzearren bear bada, ala besteak zure esanak txalotu ditzaten?

Egitez:

¿Anima-gorputza zikinduaz, loikerizko pekaturik egin al dezu? ¿Zenbat aldiz?

¿Bakarrik edo beste norbaitekin? ¿Gizon, emakume, ezkongai edo ezkonduarekin, edo persona ez danakin? ¿Begiratzez, ikutzez, beste era batera? ¿Zenbat aldiz?

¿Loikerizko pekatu itxusirik egiten norbaiteri erakutsi diozu?

¿Liburu txarrak irakurri dituzu, irudi txarrak begiratu ala gorde? ¿Edo ñori erakutsi, batez ere gaztetxoei?

¿Billeretan edo erromerietan ibilli zera, bultzaka, musuka, laztanka, zirri ta beste loikerietan?...

¿Antzoki (teatro) txar, zinema ta lasaikerizko beste tokietan bildu?

¿Dantza lotuan ibilli zera?

Dantza lotua geien-geienean, pekatu larria da, Jesukristo Jaunak esan ba-du «asmo txarrez emakume bati begiratzeko dion arrek, pekatu egiten duela» ¿nor ausartuko da esaten, gizaseme baten besoetan dabillan neskatxa garbi irtengo dala?

Zure jantzietan nolako begirunea erakusten dezu? ¿Ez ote zabilta maiz kaleetan, parragarritzko itxuran, gona-motz, kolko ta besoak agirian dituzula?

Gure egunetan, neska txoro askok, onela jantzirik, gazte asko lilluratu ta galbidean jartzen dituzte. ¿Zori txarrekoak, beren buruak ondatu ez-ezik, iñoren lagunurkoaren gogoia galdu nai duten oiek!... “Obe litzake, bai, jaio izan ez balira”.

Ara Isaias Igarleak, onela jazten diranei, egintzen dizkien zigorkadak: (Isai. III. 17-24).

Sion'go alabei Jaungoikoak illea kenduko die, ta oien buruak sollik agertuko dira.

Orobat, egun artan, oñetako apañak, ispilluak, arri-ederrezko lepokoak, besokoak, belarrikoak, eraztunak, usai-gozoak, jantzi-argiak, danak kenduko dizkie: eta usai gozoen orde, burusolla, ta gerrikoaren tokian zakutzar bat emango zaie.

¿Ezkontzeko asmorik gabe, astia igarotzearen, iñorekin artu-emanik bai daukazu?

¿Etxetik kanpoan gaua igarotzen dezu?

¿Oitura txarrez berandu etxeratzen zera?

Bi agindu auen kaltezko pekatuak, apai-zari argiro esan bear zaizkio: pekatua nola egin dan ez da esan bear, baño bai zenbat

aldiz egin dan, bakarrik ala nolako notin edo personakin. Ongi aitortu zaitez, pakean bizi nai ba-dezu, ta erabilli beti begien aurrean, gure Liburu santuen itz beldurgarri auk: "Zeruan, ez da ezer zikiñik sartuko". (Apoc. XXI-20).

ZAZPI TA AMARGARREN AGINDUAK

Ez ostutzea. Oker-bidez besteren ondasunik ez nai izatea

¿Zerbait ostu al dezu?

Era askotara ostu leike: naiz besteren gauza lapurtuaz, naiz arkitutakoa gordeaz, jabea billatu gabez, naiz gauz ostua erosiaz, edo gordeaz, ala salduaz, eta abar.

Norbaiteri bere ogasunetan kalte egin al diozu, morroia bazera batez ere, nagusiarren gauzak nolainai ibilliaz, ostuko dituzten tokietan utziaz?

Zorrak ordaindu gabe luzaroan euki al dituzu, ezin ordaindu dituzula esanaz?

¿Sal-erosketan bidegabekeririk egin al dezu? ¿Eman bear zenukeana baño gutxia-go emanaz, edo sal-neurri (prezio) aundiak eskatuaz... eta abar?

¿Dirutza aundirik jokoan galdu al dezu?

Edariak jokoarekin gure Euskal-Erria oso ondatu bear dute. Gaurko egunean ez bakarrik aberatsak, peritik datozen base-rritarrak ere, joku-etxe oietan beren eta bere semeen irabazi guztiak galtzen dituzte.

¿Jokoan, atzipez edo engañuz irabazi al dezu?

¿Zure morroi-neskameak, zor diezun saria ordaindu gabe luzaro euki al dituzu?

¿Ostu dezuna, edo aren ordaña, jabeari biurtu al diozu?

Emen oartu bear da, ez dala naikoa zazpigarren aginduaren kaltezko pekatuak aitortzan esatea: gañera ostu dan guztiguztia bere jabeari itzuli bear zaio, eta jabea ezagutzen ez bada, beartsu edo pobreen artean eta beste eginkizun onetan eman.

Orobat ordaindu bear da bidegabenez egin dan kalte guztia.

ZORTZIGARREN AGINDUA

*Gezurrezko testigotzarik ez egin eta
gezurrik ez esatea*

¿Iñoren kaltezko *gezurrik* esan al dezu?

¿Norbaiteri kalterik egin al diozu, arren utsegite ixillak azalduaz edo gezurrezkoak asmatuak?

¿Iñorengatik gaizki esaka ibilli zera, aren gauza onak txar egin-da, ala txarrak geituta, edo besteak goratzen dutenean, zerori ixilik egonda?

¿Iñorengatik gaizki esaten dana atsegiñez entzun dezu, edo, galderak eginda, onela mintzatzeko diranei aurrerapiderik eman diezu?

¿Itz-erdika edo zeozer esan nairik beze-la, norbaitentzat susmo txarrik sortu al dezu?

¿Bata besteari elkarren kaltez esandakoak azaldu dizkiezu, bien artean asarrea sortzeko asmoz?

¿Iñoren eskutitzak (kartak), baimenik gabe, irakurri dituzu?

¿Ixillekoak entzuten egon zera?

¿Iñori izen-ona kenduko dion gauzik idatzi dezu?

¿Eskubide-rik batere gabe, iñor txar-etsi edo juzgatu dezu?

¿Lekuko edo *testigo gezurrezkoa* izan zera?

¿Lekuko edo gezurrezko testigoak bildu nairik ibilli al zera?

¿Zure lagun-urkoa aldeztu gabe utzi dezu, errez dezakezularik?

¿Besteen izen-ona galdu dezunean, kendu diozun izen-ona biurtzen saiatu al zera, gezurra esan zenuela esanaz, edo uste gabean ori sinistu zenuela

II. — ELIZAREN AGINDUAK

LENENGO AGINDUA

Igande ta jai-egunetan Meza osoa entzutea

Jaungoikoaren irugarren aginduan esan dana irakurri

¿Igande-jai egunetan, noiz iritxi zera mezara? ¿Asieran, edo Kredoak bukatuta gero?

Noiz irten zera? ¿Apaizak Jaunartu aurretik?

BIGARREN AGINDUA

*Aitorketa, urtean bein gutxienaz egitea,
ta orrezaz gañera iltzeko arriskoan
arkitzean, eta Jaunartu baño
len, baldin oben aztunean
ba-gaude*

¿Gutzienaz urtean bein aitortzen zera?
¿Ondo, ala aitorten txarra egiñik?

*Txarki aitorturik, pekatu larria egiñaz
gañera, ez da agindu au betetzen*

¿Pekatuan egonik? ¿Jaunartu? ¿Aitor-
tu gabe ezkondu?

*Pekatu larrian ezkontzen diranak, Jau-
nartzen dutenak bezelaxe sakrilejioa egi-
ten dute.*

¿Gaxo zaudela, apaiza deitu al dezu, ai-
tortu ta Elizakoak artzeko?

¿Zure etxeko aide edo lagunak gaxo
ikusirik, gaizki daudela adierazi al diezu
apaiza deitu dezaten, ala gezurrezko mai-
tetasunaz atzipetu (engañatu) dituzu?

IRUGARREN AGINDUA

Pazko-aldian gutxienez Jaunartzea

¿Pazko-aldian aurten, Jaunartu al dezu?
¿Ondo ala txarki?

*Txarki Jaunartuaz, pekatu egiñaz gañe-
ra, ez da agindu au betetzen.*

LAUGARREN AGINDUA

*Eliz-Ama Doneak agintzen duanetan
aragi-uzte ta barau egitea*

- ¿Al dezularik barau egin al dezu?
- ¿Aragi-uzteko egunak zaitu al dituzu?
- ¿Gizen-eginerazi al diozu iñori?
- ¿Bulda erosi gabe, dezakezula, buldaren eskubideak artu dituzu?

BOSGARREN AGINDUA

*Oi danez, amarrenak eta lenenkariak
Elizari ematea*

- ¿Erriko elizari ta apaizei, kristau onari dagokion bezela, laguntzen diezu?
- ¿Opa diezu al dezunaren neurrian zure eskupekoa?
- ¿Ematen dezu zintzo-zintzo, opa zenduana?

III. - BAKOITZAREN EGINBEARRAK

Senar emazteak:

- ¿Elkar arteko ongi naia autsi al dezute, asarre jarrita edo arpegi beltza batak besteari erakutsiaz? ¿Seme-alaben aurrean agian?

Senarra:

¿Zure ondasunak zaitu ta geitzen alegindu al zera; ala edanean eta jokoan ez ote dituzu ondatzen, emaztearen ezkon-saria batez ere?

¿Zure irabaziak emazteari eman al dizkiozu, ta etxeko gora-beretako bear duena?

¿Irabazpide ta beste arazo aztunetan elkar aditu dezute?

¿Emazteari eskua altxa al diozu, zematu edo jo, ala naigabe aundirik eman?

¿Sakramentuak sarri artzen eragotzi al diozu?

¿Emaztea aurdun dagoela *lan geiegirik eragin al diozu?*

¿Gauetan berandu etxeratzen al zera?

¿Emaztearen baimenik gabe ibilkunde luzeak egin dituzu?

Emaztea:

¿Zure setaz etxeko pakea autsi al dezu?

¿Ez ote dezu senarra aspertzen, beti asarre ibiliaz, uskeri batengatik agian?

¿Senarraren baimenik gabe zerbait saldu al dezu, alabak apaintzearren?

¿Ezkontzako Sakramentuari utsegin al diozute?

Etxeko-jauna:

¿Guraso zarrak etxean ba-dauzkazu berriz zor zaien begirapena gorde al diezu?

¿Zure purrustadaz eta gogorkeriz, ez ote dituzu naigabetu?

¿Jan-edan eta jazteko bear dutena ukatu al diezu, ala gogo txarrez eman?

¿Gaxo jarri diranean, ez ote dituzu bazterturik utzi sendagairik ez erosi naiaz?

¿Lenbailen il ditezen gogoa ez al dezu agertu?

¿Oien azken-nai edo testamentua zintzorro bete al dezu?

¿Oiek agindutako mezak atera, egikizun onak egin?

¿Guraso zarrak beartu al dituzu, naiz itzez, naiz egitez, zuri beste anai-arrebai baño geiago azken-naian uzteko?

Sendi edo famili-buruzagia:

¿Nola zaitu dituzu zure seme-alabak, ezkondu ala apaiz-egin edo lekaidetxean (komentuan) sartzeko asmoa agertu dutenean?

¿Ezkontzeko asmoz zebiltzenean nolana ezkondu ditezen utzi diezu, edo norekin, nai duten bezela, agian lendaurretik itz emanda zeudelako?

¿Edo bestela, zuri ongi ez deritzazula ta besterik gabe, ezkontzea galazi al diezu?

¿Agian ezkon-saria (dotea) eman nai ez diezulako?

¿Edo luzaerazi dezu ezkontza, al dan beranduen ezkontsaria emateko?

¿Zure seme-alaba beartu al dezu, nai ez zuenarekin ezkontzera, onek dirua ugari edo daukalako?

¿Zure seme-alabai galerazi al diezu monja, apaiz edo praille izaten, edo orretarako beartu al dituzu?

¿Dirua ekartzearren, baserritik aterata, urietara, ola edo fabriketara, ala Ameriketara bidali al dituzu?

¿Seme-alabak morroi edo neskame jarri dituzun etxeak berak galtzeko bidekoak ote dira?

Gurasoak: *zuen seme-alabak diru apur bat baño geiago maite badituzute, ez oiek baserritik urira bidali, oraindik gutxiago Ameriketara, besterik eziñean arkitzen ez bazerate beintzat. Ez dute toki urruti aietan asko irabaziko, animaren aldetik beintzat, eta sarri askotan ezta gorputzaren aldetik ere.*

Begiratu orobat zuen alabak nolana eta norana neskame bidaltzen dituzuten. Eta etxe onak, esan oidan bezela, eskeintzen dizkizutenean ere, al badezute, gorde zuen aïdamenean: norbere etxea da beti onena.

Erriko agintaria:

¿Arduraz zaitu al dituzu lege zuzenak, eta oiek autsi dituztenei legeak agintzen duten isun edo multa eman al diezu?

¿Batez ere, birao-zale ta moskorrak estu ta zorrotz artu al dituzu?

¿Ardandegiak edo tabernak bear dan garaian itxi ditezela agindu al dezu, ta jokoia errian galazi?

¿Erriko petxak banakatzeko iru-lau jauntxoeren iritzia ala zuzentasuna jarraitu dezu?

¿Autarki alian (elezioetan) zure menpekoak bidegabez beartu al dituzu?

¿Meza nagusi ta beste elizkizunetara joaten al zera?

Menpekoa:

¿Apaiz-jaun, alkate-jaun ta erriko agintariei zor zaien begirapena agertu al diezu?

¿Lege onak zaitu ditezen, alkate ta agintariei lagundu diezu, ala ez; esateko: bi-raotzaleak zematurik, eta bear bada, agintarieri salaturik, lege arauaz zigorkatu ditzen?

¿Erriko petxa zuzenak ordaintzea luzatu dezue, ala atzipez (engañuz) ukatu?

¿Zure autarkia (botoa), Erlijio ta erriaren alde geien egingo duenari, ala diru geiago ematen dizunari eman diozu?

Ugazaba:

¿Zure langilleei zor diezun saria, luzatu gabe, ordaindu al diezu?

¿Maitetasunez begiratzen al dituzu, ala gogorki ta garraztasunez?

¿Igande-jai egunetan lan egiñerazi al diezu?

¿Bear- ez batean arkitu izan diranean, ala gaxorik bearrean ikusi dituzuenean, lagundu al diezu?

¿Arduraz begiratu al dezue birauak zure olatik (fabrikatik) aienatzeko, neska-mutilen arteko jardun lasaiak, abesti zikiñak... eta abar debekatzeko?

Langillea:

¿Lan orduak zintzoro betetzen al dituzu?

¿Ugazabaren tresnak arduraz zaitzen al dituzu?

¿Ugazabari bere ogasunetan kalterik egin al diozu?

¿Oporrik (uelgarik) sortu, edo besteak oporrera bultzatu, orretarako biderik gabe?

¿Iñori lan egiten, bidegabenez, galerazi al diozu?

Ostalari ta ardo-saltzalleak:

¿Moskortua edo erdi-moskorturik dagoanari eskatu aña edaten eman al diozu, kaltegarri zaiola jakiñik?

¿Zure ardandegira datozeinei nolanai ibiltzen utzi al diezu batez ere zerbait beroturik daudenean, otsa-zarata ateratzen, iskanbilla sortzen, madarikazioz edo biraoka ari izaten, abesti zikiñak abestutzen... eta abar?

¿Beste edozein jolas txoroetara gaztedia bultzatu al dezu? ala esateko ¿karta-jokoan gurasoen ixillik, dantza-lotuan, laztanka, musuka, zirri-egiñaz ta besarkaturik... neska-mutillak ibilli ditezen zure ostatuan?

¿Gauetz agindurik dagon garaian zure ardandegia itxi al dezu?

Ostalari ta ardo saltzalleak oartu bear dute beren etreetan egin oi diran ainbat pekatuaz erantzun bearako dutela, askotan beren erruz edo beren kulpaz egin oi dira-ta.

Irabazpide txar batengatik, ez zuen animak galdu.

AZTERPEN LABURRA

GALDERAK

LENENGO AGINDUA: *Jaungoikoa maiteen izatea.*

¿Sinismen edo fedezko egiak ukatu al dituzu? ¿Ez sinisteko zalantzan egon al zera? Parrez eta txantxetan oietzaz itzegin dezuz?

¿Albistariak, izperringiak (periodikuak) eta idazti (liburu) txarrak, irakurri dituen ala norbaiteri irakurtzeko eman edo saldu dizkiozu?

¿Aztiengana jo al dezuz, etorkizunaren berri ezagutzeko?

¿Apaizetzaz eta oien kaltez gaizki itzegin al dezuz?

¿Jaungoikoaren kaltez edo kontra, ez dala ona, ez dala zuzena, edo beste orrelakoren bat esan al dezuz?

¿Zeruratzeko itxaropena galdu al dezuz? ¿Goiz-arratseko otoitzak egin al dituzuz, nola? ¿Relijiosoen kontra mintzatu al zera? ¿Sermoietan entzundakoak par edo gaizki itzegin al dezuz?

¿Gaizki aitortu al zera? ¿Pekatu aundian Jaunartu al dezu?

BIGARREN AGINDUA: *Jaungoikoaren izena alperrik ez aotan artzea.*

¿Birauak botatzen al dituzu? ¿Seme-alaben edo umeen aurrean agian? ¿Zin edo juramenturik egin al dezu, gezurretan ala bearrik gabe?

¿Jaungoikoari edo beste santuei eskeintza eginda, bete gabe utzi al dezu?

IRUGARREN AGINDUA: *Jai egunak jai egitea.*

¿Igande ta jai-egunak nola gorde dituzu?

¿Zabarkeriz meza entzun gabe utzi al dezu igandeetan? ¿Edo berandu iritxi al zera?

¿Nola entzun dezu? Zure morroi ta mendekoeri, meza entzuten galazi al diezu?

¿Eliz Amak jarritako barau ta aragi-uzteko egunak gorde al dituzu?

¿Igandeetan lanik egin al dezu, bi ordutik gora, bearrik gabe?

LAUGARREN AGINDUA: *Gurasoak aintzat eukitzea.*

¿Gurasoen esanak ezetsi edo ukatu al dituzu, ardurazko gauzetan?

¿Gurasoak zure lotsagabekeriz nairgabetu al dituzu? ¿Jo edo beldurtu al dituzu, ta agian eriotza opa izan diezu?

Morroi-neskamea: ¿Zure eginbear ta lanak, nolana ta ajolik gabe bete al dituzu? ¿Nagusien gauzak alperrik galtzen utzi?

¿Aren kaltez gaizki esaka ibilli edo aren gauza gordeak kanpoan agertu? ¿Lan egin bearrean alperkerian luzaro egon al zera?

Gurasoak: ¿Zuen jardun edo bizibide txarrekin seme-alabai erakuste txarrik eman al diezute? ¿Aien ibillera guztiak zaitu al dituzute, zer irakurtzen duten, norekin biltzen diran, neska-mutillak elkarrekin jardunetan ote dabilzan, goiz etxera datozen edo *kalerik-kale arratsean dabilzan*, eta meza entzun, aitortu ta jaunartzen duten

jakiteko? ¿Etxean erakusten al diezute zuen semeai dotriña, eta ez ote dezute zabarkeriz lanbide ain aundi au utzi, ori apaizaren lana edo dala esanaz?

Itz batean, ¿galbide ta arriskuetatik aldendu al dituzute, edo zuen zabarkeriz noiznai eta nolanaibiltzen utzi?

Ongi begiratu kristau-gurasoak gai onetan, emendik zuen seme-alabei eta sendi edo famili guziari kalte aundiak datozkie-ta.

Senar-emazteak: ¿Elkar arteko ongi naia ausi al dezute, aserre jarrita edo arpegi-beltza batak besteari erakutsiaz?

Senarra: ¿Zure irabazia, edo emaztearen ezkon-saria ez ote dituzu ondartzen, edanean edo jokuan batez ere?

¿Noiz etxeratzen zera arratsetan?
 ¿Emaztea jo al dezu, edo naigabe aundirik eman, aurdun dagoala batez ere, edo lan geiegirik eragin al diozu orrelakoetan?

Emaztea: ¿Zure senarra ez ote dezu naigabetzen, beti erritan ibilliaz, uskeri batengatik agian?

Batak eta besteak: ¿Ezkontzaren kaltezko gauzarik egin al dezute?

BOSGARREN AGINDUA: *Iñor ez iltzea*
 ¿Norbaitekin asarretu al zera? ¿Eriotza edo okerren bat opa izan al diozu? ¿Edo etorri zaion kalteaz poztu al zera? Bekaizkeriz (inbiriz), seta txarrean edo gorrotoz egon al zera?

¿Etsaiari ukatu al diozu barkapena eta diosala, eske etorri zaizunean, edo bidean arkitzean?

¿Iñor jo edo zauritu, al dezu, edo iñori kalte gogorrik biurtu al diezu?

¿Zure osasunaren kaltez ibilli al zera, geiegi janaz eta, batez ere, edanaz; edo zure burua erail nai izan al dezu?

SEIGARREN ETA BEDERATZIGAR-ENA: *Aragikeririk ez egitea.—Besteren senar edo emazterik ez nai izatea.*

¿Lizunkerizko gauzak gogoan erabiliaz atsegin izan al dezu?

¿Jardun loitsuak, abesti (kanta) zikiñak, esan edo entzun dituzu?

¿Liburu txarrik irakurri, irudi nazkagarririk begiratu?

¿Antzoki (teatro), zinema ta lasai-kerizko beste tokietan bildu? ¿*Dantza lotuan ibilli zera?*

¿Zure jantzietan nolako begirunea erakusten dezu? ¿Ez ote zabilta maiz kalietan, parragarritzko itxuran, gona-motz, ta kolko ta besoak agirian dituzula?

¿Bakarrean zure buruaz atsegin artu al dezu? ¿Beste norbaitekin? ¿Gizon, emakume, ezkongai edo ezkonduarekin? ¿Begiratzez, ikutzez, beste era batera? ¿Maiz?

Esan argiro apaizari gai onetan dituzun oben (pekatu) guztiak: zenbat aldiz, nolako notin edo personakin. Ba dakizu gai onetan pekatu geienak larriak dirala. Beraz, ongi aitortu, pakean bizi nai badezu, eta erabilli beti begien aurrean, gure Idazti (liburu) Santuen itz beldurgarri auek: "Zeruan ez da ezer zikiñik sartuko". (APOC. XXI-20).

ZAZPI TA AMARGARRENA: *Ez ostutzea. Oker bidez besteren ondasunik ez naizatea.*

¿Zerbait ostu al dezu, edo iñori kalterik egin al diozu?

¿Ostu dezuna, edo bere ordaña, nagusiari biurtu al diozu?

¿Zorrak ordaindu gabe luzaroan euki al dituzu?

¿Testamentu ta beste aginduak bete al dituzu?

¿Sal-erosketan bidegabekeririk egin al dezu?

ZORTZIGARRENA: *Gezurrezko testigozarik ez egin eta gezurrik ez esatea.*

¿Iñoren kaltezko gezurrik esan al dezu?

¿Iñori kalterik egin al diozu, aren utsegite ixillak azalduaz, edo gezurrezkoak asmatuaz?

¿Iñoren eskutitzik (karta) irakurri al dezu baimenik gabe?

AITORTZA AURREKO OTOITZA

(Veni Sancte Spiritus. 50 egun, barkap. bakoitzean).

¡Atoz Espiritu Santua, bete zure fededunen biotzak, eta piztu biotzetan zure maitetasunaren su-bizia!

v. Zure espiritua bidali ta zuzenduko dira.

R. Ta lurbira osoa berrituko dezu.

OTOITZA

ESPIRITU Santuaren argien bidez, zure jarraitzalleen biotzak zuzendu dituzun Jaun orrek, emaguzu: Espiritu Santu berorren bidez, ona dana beti maitezate, ta bere pozez beti atsegintzea. Jesu-Kristo gure Jaunaren izenean. Alaxe.

¡Nere Jaungoiko maitea, emaidazu nere pekatu guztiak ezagutzeko argitasun bizia, ta oiek guztiak biotz-biotzez gorrotatu ta aitortzeko indarra!

¡Andre Maria, Ama errukiorra, Jose Doatsua, nere Aingeru zaitzallea;

zuen laguntza-bearrean nago oraintxe :
 guztiok lagundu nazazute, aitorpen on
 bat egiten !

*Ondoren, zure barrena aztertu,
 Jaungoiko ta Eleiza-Amaren agindu
 bakoitza arakatuaz, zertan uts egin de-
 zun ikusteko.*

Damu-egintza

Agindutako goiko zeruak

Ez narama ni zu maitatzera ;

Ez eta beko sugarrak ere

Obenderitik alde egitera.

Zuk naramazu ; zakusdalako

Iltzez josia gurutz batean ;

Zuk naramazu, zure nekeaz,

Zure zauriaz, erio-unean.

Zuk naramazu : t'ain naiz zuregan,

Zeru gabe ere naiz zure alde ;

Maitatzen zaitut inpernu gabe ;

T'ez ni zerutu naiaren orde ;

Saririk bear ez banu ere

Zaitudan legez zinduket maite.

*(Esaten danez, Xabier'tar Franzisko
 Doneak gaztelera antolatuta).*

Otoitz au egin ondoren, aitortu egitera zoaz. Zure aurrekoa aitortzen dan bitartean, esazu biotzez:

NIK, pekatari onek, aitortzen diot Al-guztidun Jaungoikoari, Andre Maria beti-birjiñari, zoriondun Migel Goiaingeruari, zoriondun Juan Bautistari, Pedro ta Paulo apostolu Doneai, beste Done guztiai eta zuri, ene Aita, pekatu-rik asko egin dedala, gogapen, itz eta egiteetan, nere erruz, nere erruz, nere erru aundiz. Orregatik eskatzen diot Andre Maria beti-birjiñari, zoriondun Migel Goiaingeruari, zoriondun Juan Bautistari, Pedro ta Paulo Apostolu Doneai, beste Done guztiai ta zuri, ene Aita, otoitz egiozutela nere alde Jaungoiko gure Jaunari.

Aitortzeko era

“*Nik pekatari onek*” esan ondoren, joan zaitez aitortegira, ta belaunikaturik, esan lendabizi:

Agur Maria, guztiz garbia.

Apaizak erantzungo dizu: *pekatu gabe sortua.*

Esan gero:

Illabete (edo astebete, edo dana dala) da azkenekoz aitortu nintzala, eta ez nuan ezer utzi, ez lotsaz, ez azturik.

Askespena artu nuen.

Geroztik. Lenengo aginduan...

Bigarreanean...

Eta onela lenengo agindutik asi ta esan egin dituzun utsegite ta pekatu guztiak. Ez, asko bezela, aitorlearen galderaen zai egon.

Onela egiñaz, errezago ta lenago bukatuko dezu, ta zuk esan ondoren, aitorleak beste galderaren bat egiten ba-dizu, erantzun apalki, baño garbi.

Entzun gero berak emango dizkitzun erakuste (konseju) onak, gogoan arturik; eta azkenik, askespena ematera dijoakizunean, esan biotz-biotzez:

“Jesukristo nere Jauna...”

Gero zoaz zure tokira, ta antxe bete aitorleak emandako pekatu-ordaña (penitentzia), ta esan ondoren jartzen dan otoitza.

Ondorengo otoitza

Jaungoiko Aita Betikoari, Andre Maria'ren bitartez

AITA Errukiorra, ta ondasun guztien iturburua! Biotz-biotzez eskatzen dizut, beti zure atsegiña dan Jesus zure Seme maite ta gure Eroslearen Biotz txit santuaren bitartez, emaizkidazula:

sinismen bizia, itxaropen sendoa ta Zuganako ta nere lagun-urkoaganako maitetasun sutsua. Gañera eskatzen dizut: nere pekatu guztien benetako damua, ta iñoiz aurrerakoan ez Zu iraindu ta naigabetzeko asmo sendo-sendoa: Zuk nai dezun bezela beti bizitzeko, zure gogo santua biotz guztietan betetzeko, ta zure maitetasunean eriotz arteraño irauteko. Alaxe.

¡Nere Erosle ta Jaungoikoaren Ama maite, Maria Birjiñ txit doatsua, arren, eskatzen dizut, zure errukiaren bidez, emaidazula: galbide ta larri-aldi guztietan Zugana joatea, ta zure laguntza beti eskatzea !

(40 egun. barkap., bein)

III. JAUNARTZEA

«Aingeruen Ogia
Gizonen janaria»

I. SARRERA

I) Jesukristo gure Erakuslearen itzak (Joan. VI).

Juan Deunak bere Ebanjelioan azaltzen dizkigu.

Ona emen nagusienak:

48)—*Ni naiz Bizidun Ogia.*

49)—*Zuen gurasoak "mana" jan zuten basamortuan eta il ziran.*

50)—*Au da zerutik jetxitako Ogia: berau jango duena ez da ilko.*

54)—*Egi-egiaz diozutet: Gizonaren-Semearen Aragia (1) jaten ez badezute, ta bere*

---

(1) Sarri arkituko dezu Jesukristo'k Ebanjelioan «Gizonaren-Semea» izentzat artzen duela; agian izen onekin gogoratu nai digu Beragatik esan zuela.

Odola edaten ez badezute, ez dezutela (zuen barrenean, artean) bizia izango.

55)—*Nere Aragia jan, eta nere Odola edaten duenak, betiko bizia dauka, ta azkenegunean Nik berpiztuko det.*

56)—*Nere Aragia ziñez janaria da, ta nene Odola ziñez edaria.*

57)—*Nere Aragia jan, eta nere Odola edaten duena, Nigan dago ta Ni beragan.*

58)—*Bizirik dagon Aitak bidali nauen bezela, Ni ere Aitaren bidez bizi naiz; eta Ni jaten nauena, nere bidez biziko da.*

Nekez arkituko dezu, kristaua, gure sinismen edo fedezko egien artean, auetxek baño itz ederrago ta pozgarriagorik. Gogoan ar itzazu ta maiz irakurri, zure sinismena piztu ta sendotzeko.

2) *Jesukristo, gogo edo animaren bizia da.*

Alde batetik:

Oben larriaren eriotzatik gure gogoa gordezen duelako.

Au da zerutik jexritako Ogia: berau jango duena ez da ilko, dio Jesukristo gure Jaunak; eta Trento'ko batzarrak deitzen dio: oben larritik gordeko gaituen sendagaia. (Trid. ses. XIII-2).

Auxe bera erakusten digu Tomas Deunak (III p. q. 79, a. 6).

Ara zer dion: "Eriotza edo kanpotik edo barrendik datorkio gizonari.

Barrendik datorkion eriotzari alde egiteko, janari ta sendagaien bidez indartu egiten du bere burua; kanpotik datorkionari

alde egiteko, berriz, izkillu edo armakin gogor egiten die etsaiari.

Orobat: Jaunartuta indarberritu egiten da gure gogoa Kristo bere graziarekin animaren janari ta sendagai dalako batetik eta bestetik Eukaristia Kristo'ren Nekaldi edo Pasio-Irudia izanik animak dituan etsaien eraso aldiak menderatzen ditualako Kristo'k bere Nekaldiaz etsaiak bezela".

Berak ematen digun poz-eztitasunak aztu eragiten dizkigu lurreko zorionak. Beraz, gero ta geiago urreratzen gaitu Jaungoikoagana, gero ta geiago urrutiratzen gaitu galbidetik, eta onela indartzen dira onbideak. Berak itzaltzen du gañera aragi-zalekeria, gizonaren etsairik aundiena; *Gustato spiritu, desipit omnis caro*; baita beste griña gaizto guztien berotasuna, sukarra ere.

Berak itzultzen dizkigu, azkenez, gogapen onak eta asmo ederrak.

3) *Maiz, eta egunero al bada, Jaunartu bear da.*

Trento'ko Batzar Nagusiak (XXII'g. bileran, VI'g. buruan) erabaki au dakar:

Batzar Nagusi onek nai luke kristau guztiak meza entzuten duten bakoitzean Jaunartzea.

Auxe bera eskatzen digu Jesukristo gure Jaunak: *Zuen gurasoak ogia jan zuten eta il ziran... nere Aragia jaten duenak berekin dauka betiko bizitza.*

Au da, gorputzak ogia bear duen bezela gogoak ere bear-bearra duela janari au maiz artzea.

Gure Eliz-Ama arduratsuak eta Erroma-ko Aita santu guztiak, ao batez auxe bera diogute, ta batez ere Pio X'garrenak *Sakra Tridentina Synodus* deritzaion idatzi oroi-garrian.

Daniel Igarleak: *Gizonaren Semeak*, Jaungoiko Aitagandik dakar eskubidea, aintza, ta agintea; eta erridi, aberri ta izkuntz guztietako gizonak jarraitzen diote, ta onelaxe erakusten dute Mesias gizonen Eroslea dala.

4) *Maiz eta egunero Jaunartzeko zer eskatzen dan.*

Norbaitek uste izango du agian, bera maiz edo egunero Jaunartzeko diña ez dala. Oneri erantzungo diot: iñoiz ere gai edo din ez dala izango ta aingeruak berak ere ez dirala din orretarako. Ara:

¿Pekatu larriaz biotza garbi al daukazu?

¿Asmo zuzenaz Jaunartu nai dezu?

Ez zaizu ba besterik eskatzen.

Bi gauz auek, biotz garbitasuna ta asmo zuzena, naikoak dira, maiz eta egunero Jaunartzeko.

Jakiña, orrez gañera biotz-maitetasun eta gurari aundiaz mai-alдарera inguratzen bazera, irabazi geiago aterako dituzula; zenbat eta gose geiago bazkaltzera zoazenean indar geiago ateratzen dezun bezela.

Atoz ba maiz, kristaua, atoz egunero al badezu Jaunartzera. Berak emango dizu pekatu larriari iges egiteko indarra, etsai zitalen ekiñaldiak austeko kemena ta biotza.

II.—JAUNARTZE AURREKO TA ONDORENGO OTOITZAK

Oarpenak

1.—Ondoren jartzen diran otoitzak ez dute Jaunartzera dijoanari zerbaitxo bat laguntzea beste asmorik; askoz ohea da alare, nor-berak bere biotzetik itzak ateratzea, Jaunarekin jarduteko.

2.—Otoitz auek guztiak esateko aukerik ez daukanak, esan bitza Jaunartu aurreko ta ondorengo *egintzak*, “Jesus Gurutziltzatuari” dion otoitza, ta “Eriotz etsipena”.

3.—Jaunartu aurreko-ondorengo otoitzak bi eratarra jarri dira.

Bata *laburragoa*, —umeentzat oso egokia, *guziak batean*, toki askotan oi dan bezela, *esan dezaten*.

Bestea luzeagoa, —bakoitzak bakarrean esateko.

Bietan: sinispen, maitetasun... *egintzak* jarri dira, ta ona litzake gañera, “Jesus Gurutziltzatuari” esaten zaion otoitza ta “Eriotz etsipenarena” *beti esatea*.

JAUNARTU AURREKO OTOITZAK

ERA LABURRA

Goratu Jaunartu baño len *N O R DAN* zuregana datorren Jauna.

Zure Jaun ta Jaungoikoa dezu Zerulurraren Jabea, zure Egillea, zure Eroslea, zure Ongillea ta Maitalea...

Eta biotz-biotzez esan:

Sinispén-egintza

NERE Jaun eta Jaungoiko guztiz Egizalea! Sinisten det orain artzera nuan Osti orretan zure Gorputz, Odol, Gogo (anima) ta Jaungoikotasun ber-bera ematen dizkidazula. Sinisten det, Zerrorrek ala esan zenuelako; ta egi au aitortzearren, milla ta millaka aldiz nere bizia emango nuke.

Zertara datorren:

Zuri esku-betez mesedeak ekartzera, zure zoriona emen lurrean egitera, gero zeruan ere zoriontsu izan zaitezén.

Itxaropen-egintza

JAUNGOIKO zintzoa: Zuk ezan zenuen Zugan itxaropena jartzen duenik ez dala galduko. Zure agindu zintzoan daukat, bada, nere uste osoa ta itxaro det, orain lurrean artzen ba-zaitut, gero zerruan Zurekin bat egiteko zoriona eman-go didazula.

Zergatik datorren:

Zuri dizun maitetasunagatik dator, ez Berak zerbait irabaziko duelakoan; zure onak dakar zure biotzera, ez bere irabaziak.

Maitetasun-egintza

JESUS maitagarria: nigatik gurutzean bizia emateaz gañera, zure Aragi garbiarekin ni indartzera zatozkit. Maite zaitut biotz, gogo ta indar guziaz eta eskatzen dizut eman zaidazula zure maitetasunean bizi ta iltzeko zoriona.

Norengana datorren

Zure biotzera dator, pekataria: ainstetan pekatu larriz loitu dezun zure

gogo edo animara. Bere etsaia izan zera, ta ara non datorkizun zure gaiztakeriak aztuta, adizkidetasunezko lantzan gozoa berriro ematera.

Damuzko-egintza

ENE Jaun aundia: zure aunditasunaren aurrean nere ezereztasuna ezaguturik, biotz damutuaz ementxe auspezten naiz zure oñetan. Nola urreratu ninteke ni Zu artzera, ainbestetan eta ain gogorki naigabetu ba-zaitut? Ez, ez naiz ontasun aundi orren jabe egiteko diña; baña ala nai dezun ezkerroz, egin bedi Zuk nai dezuna.

ERA LUZEA

Sinispén-egintza

ZERU-lurren Egille ta Jauna, Jesus gizonen Eroslea: nigana zatoz orain, nere barrenean artu bear zaitut laister. ¡Au zorion aundia! ¿Nork sinistu, baño, arrigarrizko miragarri au egia dala, Zerorrek zure aoz esan ez bazendu? Bai, sinisten det, Jauna, sakramentu

onetan artzera noana Zerori zerala. Zerori zera, estalpe batean jaio zĩnana, ta gero gurutzean bizia nigatik eman zenuena. Zeruan zure eskubide ta aunditasunak ageri dituzu; emen Ogi-Ardoaren antzirudipean estalirik zaude zeran guzti ori.

Sinisten det Jauna, nere begiz ikusten banu bezela. Zerorrek esan didazulako sinisten det, ta zure itzak pozik agurtzen ditut. Bai, sinisten det nere esku-begiak igarri ez arren, eta nere adimenak (arrazoiak) ezin aditu badu ere; ta pozik menderatzen ditut sinistepean nere zentzumenak eta nere adimena.

Sinisten det, Jauna, ta egia dala aitortzearren, pozik emango nuke zure laguntzarekin, nere bizi ta odola, pozik artuko nuke eriotza, bear balitz, sinismena ta erlijioa aldezteko.

Apaltasun-egintza

NOR naiz, Jaun Altsua, nor naiz, Zerulurren Erregea, zuk Zure begiak nigan

jartzeko? ¿Nondik iritxi zait neri orren zorion aundia, nere Jaungoiko ta Jauna gaur nigana etortzeko? ¡Nigana, pekatari onengana, ar zikin onengana, ezereza baño ezerezagoa naizen onengana dator Jaungoiko aundia! ¡Aingeruen Ogia jatera noa, Jaungoikoaren Gorputz-Odola artzera! “Ez, ez naiz ni Zu nigana etortzeko diña”, ta, izango ere, ez naiz, Jauna, iñoiz ere.

Zeru-lurraren Egille, Jabe ta Jauna: ementxe auspezten naiz zure aurrean Zu goratzearren, Zerori sakramentu orretan, nere maitetasunagatik auspezten zeran bezela. Aitortzen ditut batean, zure aunditasuna, zure neurrigabeko almena ta nere ezereztasuna. Batak arritzen ba-nau, besteak ikara aundia ematen dit. Beraz, nere txikitasuna berriro aitortzen det, ta biotz-barrendik esaten dizut: “Jauna, ez naiz ni Zu nigana etortzeko diña”.

Damu-egintza

NIGANA zatoz, Jaun errukior eta on ori, nere obenak nigandik aldendu bear

zindutenean...; baño orain, nere Jaungoiko maitea, biotzez gorrotatzen ditut danak zure aurrean. Bai, biotz-biotzez damu det, oiek eman dizuten naigabea, eta artzen det ez iñoiz geyago orrelakorik egiteko asmo sendoa. Barkatu zazkidazu, Aita, Aita txit maitea. Maite nauzu, ta zugana etortzeko agintzen didazu. Orain, aitorpenaren bidez, garbi-garbi nago noski; baño garbitu, Jauna, oraindik ere nere barrena; kendu bertatik orban eta zikinkeri apur txikienak ere; sortu nigan biotz berri bat, eta azkenean, zuri dagokizun bezela ez bada ere, al dedan ondoen artu zaitzadan beintzat, gogo garbia emaidazu.

Itxaropen-egintza

NIGANA zatoz, gizonen Erosle ta Salbatzalle maitea: ¿Non, Zugan ez bada, jarri nezake itxaropena? ¿Nor, Zu bezin ona, nor Zu bezin aberatsa?

Beraz, itxaropenaz beterik nator zure aitzinera, nere Jauna ta Jaungoio-

koa. Zure eskubidea bezin aundia bait-da zure maitetasuna, biak neurrigabeak bait-dira.

Nere utsune ta bear guztiak ongi ezagutzen dituzu: lagundu zaidazu, Jauna, almena ta gogoa ba'dituzu-ta, zure laguntza ta esker-doaiak eskeñi dizkidazun ezkeroz.

Nere Jaungoiko maitea: zure aurrean nago utsune ta argalkeriz betea, itxua, elbarra, makal-makala, txit errukarria. Zuk indartuko nazu, Zuk argituko nazu, Zuk osorik aldatuko nazu. Bai, ziñez sinisten det ala egingo dezula. ¿Ez al zera bada, nere jabe bakarra? Eta biotzean zauzkanari ¿ezer ukatu al zenezaioke?

Anbrosio Deunaren Otoitza

ZURE bazkal-mai gozora nator gaur, Jesukristo nere Jaun maitakorra, ez nerez gauza banintza bezela, zure errukitasun eta maitetasunagan itxaropena jarrita baizik. Baño beldurrez ta lotzaz nator; gorputz-biotza gaiztakeriz loi-

tuak bai ditut... eta mingain ta adime-
na, berriz, arretaz ez ditut zaitu. Zuga-
na nator estutasunez inguratua, Zuga-
na, errukiaren iturburua zeran orren-
gana; Zugana lenbailen jo nai-det,
sendatu nazazun, Zure babesera itzul-
tzen naiz Zuk beti zaitu nazazun. Eta
nere Epaikaria (jueza) izango zaituda-
lako beldur ba-nauzu ere, nere Eros-
lea zeralako maite zaitut. Zuri, Jauna,
agertzen dizkizut nere zauriak; Zuri
nere lotsagarrikeri guztiak. Badakit,
bai, asko ta aundiak dirala nere obenak,
eta beldur naiz; baño zure neurri ga-
beko errukitasun ezin zenbatu añakoak
itxaropena ematen dit. Itzuli itzazu
nigana zure begi errukitsuak, Jesu-
kristo nere Jauna, Betiko Errege, Jain-
ko ta Gizon, gizonakatik gurutziltza-
tua. Zugan daukat itxaropena; entzun
nazazu; erruki zaitez nere bidegabe ta
obenaz. Zu zera iñoiz agortuko ez dan
erruki iturria. Agur, Bildots osasunga-
rri, nigatik eta gizon guztiengatik gu-
rutzearen urkamendian eskeña. Agur,
Odol agurgarri eder, Jesukristo nere

Jaunaren zaurietatik ixurita, gizon guztien obenak garbitu dituzuna. Oroitu zaitez, Jauna, zure eskutik sortua dala gizona, ta zure odolaz berrerosi dezula. Naigabe ta min det oker egiña, ta gaizki-egiñak zuzentzeko asmoa daukat. Kendu, Aita txit Errukitsu orrek, nere gaiztakeri ta pekatu guztiak, biotz eta gogo garbiz Santuen-Santua artu dezadan, eta egizu (diña ez banaiz ere), orain artzera noan zure Gorputz-Odol santuak nere pekatuak barkatu dizazkidatela, eta nere gaiztakeriak garbitu, gogamen txarrak, itzul eragin asmo onak berritu, zure gogozko egikizunak sendotu ta nere gorputz-anima zaitu ditzadatela, azkenean etsai guztien ekiñaldiak austeko. Alaxe.

Meza-laguntzalleak apaizaren "*D ó m i n e non sum dignus*" entzunda txintxarria jotzen duenean, esan zuk ere iru aldiz:

Jauna, ez naiz ni Zu nere etxean sartzeko diña; baño itz bakar bat esan eta nere anima sendatuko da.

Gero, itz auek ezpañetan dituzula, zoaz begirune ta itzal aundiaz Jaunartzera, be-

soak eta eskuak gurutzatuaz, eta ez zeinbait bezeia, eskuak sakelean (patrikaran) dituzuia, baster guztietara begira.

III. JAUNARTU ONDORENGO OTOITZAK

ERA LABURRA

Zaude pixka batean ixil-ixiliek, Jauna biotz-biotzean estutzen dezula, ta zure tokian belaunikaturik, ez besterik gogoratu, Jesus zurea dezula baizik. Ixildu bedi mingaña ta itz egin beza zure biotzak. Agurtu zazu... eskerrak eman... barkapena eskatu... zuk daukazun guztia eskeñi... eta bateg ere eskatu, eskatu asko, bear dezun guztia, zuretzat, etxekoentzat, aide, lagun, etsai eta gizon guztientzat; ez aztu Garbitokiko anima errukarren alde ere eskatzea. Esan gero, poliki-poliki, ixil-ixilka, Jauna biotzgañean estutzen dezula:

Dilectus meus mihi, et ego illi.

Inveni quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam.

Nere maitea nere-tzat, eta ni Arentzat.

Arkitu det nere biotzak maite duena; eldiot eta ez diot utziko.

Veniat dilectus in
hortum suum,
et comedit
fructum pomorum
suorum.

Dilectus meus
candidus et ru-
bicundus, elec-
tus ex millibus.

Guttur illius sua-
vissimum, et
totus desiderabi-
lis.

Ego dilecto meo,
et dilectus meus
mihi.

Betor nere laztana
bere baratzera,
ta jan bitza bere
sagastiko sagra-
rrak.

Nere kuttuna, zu-
ri-gorrixka da:
beste millakaren
artean aukera-
tua.

Bere abotsa ezti-
gozoa da, ta Be-
ra guztiz maita-
garria.

Ni nere maitearen-
tzat, ta nere
maitea osorik
neretzat.

Begiratu ongi, kristaua, Jaunartu aurretik gogoa gertu edo prestatzea, Erregeen-Erregea bertan artzeko; ta Jaunartu ondoren batez ere, Jesus, Zerutarren atsegina zure biotzean daukazula, sayatu bear zera, egin dizun mesede aundiagatik esker-rak ematen, eta zure biotza betiko eskeintzen diozula, esker berriak eskatzen.

Zure etxean artzean jaun aundi bateri egiten diozun arrera ona, egingo al diozu beintzat, jaun guztien Jaunari.

Otoitz eta egintzak

Jauna gurtzeko.

JESUS nere zoriona: Arritu ta zoraturik nauka nigana etorriaz egin didazun mesedeak, eta eman didazun ondasunak. Zeruko aingeru ta santuekin batean, zure aurrean auspezturik, zure maitetasun eta errukia aintzatu, gurtu ta goratu nai ditut.

Eskerrak emateko.

JAUNGOIKO Ona: Nere ezereztasunari begiratu diozu. Gaxo nengoen eta indartu egin nauzu; beartsu arkitzen nintzan eta zure ondasunez bete nauzu. ¿Zer emango dizut, ene Jaungoikoa, zure eskuetatik artu ditudan ondasunen ordañez?

Zerori eskeintzeko.

NERE Jaun eta Jabea: naizen eta daukadan guzi-guzia damatzut, len ere guzi-guzia Zerorrek emana det.

Nere biotza nai dezu?... artu betiko,
Jauna.

Nere adimen, oroimen, gorputz eta
anima, orobat zureak dituzu.

Zure maitetasuna naikoa det, ta ain-
bestekin txit aberatsa naiz.

Esker-mesede berriak eskatzeko.

BAÑO ¿zer dezaket, Jauna zure indar
ta zure laguntzarik gabe?

¡Ene Jaun Maitea! Zure Gorputz-
-Odol agurgarriak jan-edaritzat artu
ditudan ezkeroz, arren eskatzen dizut,
Andre Maria zure Ama bitarteko jarri-
rik, sortu dizazkidazula biotzean argi-
tasuna, indarra, ta pekatuarenganako
beldurra; etsaiaren ekiñaldi guztiak
autsirik, beti Zurekin bat izan nadin.

ERA LUZEA

Jauna gurtzeko egintza

JAUNGOIKO Guzialdun eta betikoa: lu-
rreko errege ta agintari nagusienak
zure aurrean beldurti baldin badaude

¿zer egin dezaket nik, auspezturik ixilik egon, ta zure aunditasun eta almena biotz barrendik agurtu baizik?

Agurtzen zaitut Jaungoiko Santua, agurtzen zaitut Jaungoiko indartsua, agurtzen zaitut Jaungoiko beti bizia.

Agurtzen det zure aunditasuna. Zure eskubide ta almen osoaren aldean, emen beko aunditasunak uts-utsak dira: Indarra, argalkeria da; aberastasuna, bear gorria; argitasuna, illunpe lodia.

Zuri bakarrik, Jaungoiko aundia, Betikotasunaren Jabea, Jaun beti bizia Zuri bakarrik dagokizu aintza (gloriya), Zuri bakarrik gorapena.

Aintzatua, g o r a t u a, bedeinkatua izan bedi Jaungoikoaren izenean nere barrura datorrena. Bedeinkatua izan bedi Jainko Guzialdun eta Betikoaren Seme bakarra, orain nerekin bat egin dana, nere biotz barrenera etorri dana.

Maitetasun-egintza

NERE Jesus laztan-maitea: au poza nerea! Orain nere barrenean zaude, nere biotz-gañean estutzen zaitut, oso-rik nerea zera. Nork izan lezaken lurra bezin biotz aundia, bear bezela Zu bakarrik maite izateko!

Andre Maria, Jaungoikoaren Ama, aingeru lirañak, Jaungoikoa zeruan maite ta gurtzen dezutenok, lurrean bi-zi zeraten guztiok, eman zadazute guztiok zuen maitetasuna, nere Jesus laztana maite izan dezadan.

Maite zaitut, Jauna, biotz-biotzez maite zaitut, ta beti aurrekoan maite zaitudala agertuko dizut, zure agin-duak beteaz.

Esker-emateko egintza

NOLA ordainduko dizkizut, J a u n a, asiera-asieratik egin dizkidazun mesede guztiak: jaiotza, bizia, osasuna, ta orain, batez ere, nere biotzera etortzearekin egiten didazuna?

Eskerrak damazkizut, Jauna, ain-

bat eta ainbat mesede aundigatik. Egia da orain arte alperrik galdu ditudala, ondatu ditudala... aurrerakoan, ordea, ez naiz esker-gaiztokoa izango.

Beti, bai beti oroituko ditut gaur egin dizkidazun mesedeak, ta aleginduko naiz nere bizi osoan Zuri eskerrak ematen.

Eskaria

ORAIN, Jauna, nere biotzean zauden ezkeroz, z u r e aurrean belaunikatzen naiz, bear ditudan esker guzti-guztiak zuri eskatzeko.

Lendabizi eskatzen dizut zure maite-tasuna, ta Zu maite izanez beti bizitzeko laguntza ta indarra; ta urren, bear eta on ditudan beste esker guztiak.

Orobat eskatzen dizut gure Eliz-Amaren alde: zaitu ta lagundu ezaiozu beti; gezurrak aienatu itzazu; sinisgabe ta pekatariak biurtu, ta Garbitokiko anima errukarriak lenbailen askatu, batez ere N.N'ren (*jarri emen zure aide, lagun eta ezagunen izenak*) ani-

mak; eta azkenik ondasunez bete itzazu nere lagun eta ongilleak, baita nere etsaiak ere.

Zu zera lagun guztietan zintzoena ta Aita guztietan errukitsuena: ez nau inork aurrerakoan zugandik aldenduko; beti zurea izango naiz, zure ikasbideak jarraituko ditut beti.

Jauna, jan det zure aragia; edan det zure odola; zaude beti nerekin emen lurrean, gero beti zurekin zeruan egon nadin.

**Loyola'tar Inazio Deunak esan oi
zuen Otoitza**

KRISTO'REN anima, santutu nazazu.
 Kristo'ren gorputza, salba nazazu.
 Kristo'ren odola, ase nazazu.
 Kristo'ren saietseko ura, garbi nazazu.
 Kristo'ren nekaldia, indartu nazazu.
 O Jesus ona, entzun zaidazu.
 Zure zaurien barruan, gorde nazazu.

Zugandik alde egiten, ez neri utzi.
 Etsai gaiztoengandik, gorde nazazu.
 Eriotz-aldian, deitu nazazu.
 Eta zugana joateko, agindu zaidazu.
 Zure santuekin batean, Zu gorazaitza-
 dan.
 Betikotasun osoan. Alaxe.

(300 eguneko barkapenak. 7 urtekoa egunean bein, jaun-
 artu ondoren esanda. Barkapen osoa illean bein aitortuta,
 Jaunartu ta Eliz bat ikustatu ta bertan Aita Santuaren alde
 eskatuta).

Inazio Deunaren beste otoitza

ARTU, Jauna, betiko nere askatasun
 osoa; nere oroimen, adimen (ezague-
 ra) ta naimena (borondatea); dauka-
 dan eta dedan guztia. Zuk eman dizki-
 dazu; zuri Jauna, biurtzen dizkitzut;
 zurea da guztia: Kendu ezazkidazu,
 nai ba-dezu. Zure maitetasuna ta gra-
 zia naikoak ditut; oiekin txit aberatsa
 naiz, ez det besterik ezer eskatuko.

(300 eguneko barkapenak egunean bein).

Jesus Gurutziltzatuari

(Bere irudi aurrean esan bear da)

¡O Jesus on eta
guztiz gozoa!
Auspez belau-
nikaturik nauka-
zu emen zure au-
rrean; eta nere
animaren berota-
sunik aundienaz,
bein eta berriz
ezkatzen dizut,

piztu zazula nere biotzean sinismen,
itxaropen eta maitetasun bizi-bizia,
nere oben guzi-guzien egizko damua,
ta olakorik ez geiago egiteko asmo sen-
do, berria, nere biotzeko samintasun
eta erruki aundienaz, Zure bost zau-
riak gogoratzen ditudan artean, begien
aurrean eukirik, o Jesus ona, Dabid
igarleak Zuretzat esandako itz aiek:

“Zulatu dituzte nere esku-oñak; zenbatu dituzte nere ezur guztiak”.

(Barkapen osoa Jaunartuta, Aita Santuaren alde zerbait otoi egiñik; Garbitokiko animentzako ona).

Andre Maria'ri

ITZULI nigana zure begiak, Maria Birjin txit goragarria, Zure begien atsegin poza egiñik nago-ta oraintxe. Eskatu nere alde zure Seme maite-maiteari, bere Gorputz-Odol gozoak, jateko ta edateko oraintxe eman dizkit eta; eskeñi zure irabaziak nere bear aundia-
ren orde. Eskerrak eman nere izenean, eta eskatu: ez dedilla nere biotz-barrindik joan, alik eta nere gorputz-anim
ma bere esker mesedez bete-beteak utzi arte. Alaxe.

IV. ERIOTZ ETSIPENA

(Eriotz-garairako barkapen osoa gaurtik irabazi dezakezu, kristaua. Une larri artan, erdi kordegabetua zaudela, agian barkapen oso ori irabazteko ez zera gauza izango;

irabazi zazu bertatik, gaur bertan: *naikoa dezu ortarako*, aitortu, Jaunartu ta ondoren jartzen dan otoitza biotz-biotzez esatea).

(Pio X'garrenak 1904'ko Epailaren 9'an)

Otoitza

NERE Jaun eta Jaungoikoa: Gogo onez artzen det gaur bertatik egunen batean neretzat Zure gogozko izango dan edozein erarako eriotza, bere larritasun beldur eta oñazeekin.

Oarpenak:

1.—Barkapen osoa, bein bakarrik bizian irabazten da eriotz-garairako.

2.—Ala ere askoz obe da askotan, onela, aitortu eta Jaunartu-ta otoitz ori esatea, barkapena ziur irabazteko.

V. GOGOZKO JAUNARTZEA

Trento'ko Batzar Nagusiak, Jaunartzea aitutzen digunean, Jauna artzeko iru bide dirala esaten digu:

Lenengoa.—Egiz bai, baño gogoz artzen ez duten aiena. Au da, pekatu larripean Jauna artzen dutenena.

Bigarrena.—Egiz eta gogoz artzen dutenena. Au da, aldare-maira joanda, Jesus gure barrenean bear bezela artzen degunona.

Irugarrena.—Gogo utsezko Jaunartzea.

Begira zer dan gogozko Jaunartze au Akino'tar Tomas deunak dionez: Jesukris-to gure Jauna egiaz ezin artu ta ala ere artzeko daukagun gogo edo nai sutsubi-zia, eta gure barrenean bagendu bezela Berari agertzen diogun maitetasun-poza.

Onetarako, kristaua, Apaiza *Dómine non sum dignus* esanda Jaunartzera dijoanean; prestatu zaitez zerori ere Jauna artzera bazinejoaz bezela; agertu Jaunari zure pekatuenganako naigabea *Ni pekataria* esanaz; egin gero Jaunartu aurretik egin oi dituzun otoitzak; iruditu Andre Maria'k, edo beste santu aundi batek, *Osti Deuna* dakarkizula, eta Jesus zure biotzean dezula. Orduan geldi-geldi ta astiz esan itz auek:

NERE Jesus laztan maitea: ziur-ziur sinisten det aldare-maiko Sakramentu gurgarri onetan, ogiaren antz-irudipean gordeta zaudela; agurtzen zaitut, nere Jaungoiko maitea, agurtzen zaitut eta nai zaitut; baña orain gauza ez bannaiz Zu nere barrenean artzeko, atoz gogoz beintzat nere biotzera; bertan bazeunde bezela laztantzen zaitut, Jauna, eta Zurekin bat egin nai det betiko. Inoiz ez al naiz Zugandik aldendu-ko.

Edo beste au:

ATOZ, Jesus laztana, nere bizitza, nere maitetasuna; atoz nere biotz otzera; atoz nere naiak betetzera; atoz nere anima santutzera; atoz nigana, Jesus eztitsua, atoz.

Ixil-ixillik zaude pixka batean. Agurtu zazu Jauna, eskerrak eman eta mesedeak eskatu.

Norbaitek gauz auek jolasak edo txorakeriak dirala uste ez dezan, orra zer dion Jesus'en Lagundiko Rodrigez Aita jakintsuak: "Gogozko Jaunartzea askotan egizko Jaunartzea bezin mesede aundikoa izan ditekela". Eta ongi dakiguna da oso atsegin aundikoa zaiona Jesus'i *gogozko Jaunartze* ori. Berak erakutsi zion bein Sena'tar Katalina deunari eskuetan urrezko bi ontzi zituala agertu zitzaionean; batean bere *egizko Jaunartzeak* zituela esan zion; bestean *gogozko Jaunartzeak*.

Beste santu askok ere guztiz mesede aundiak atera dituzte gogoz Jaunartzen oitu ziralako.

Jauna ziñez ezin artu dezunean, kristaua, gogoz bederen ar zazu, eta mesede ugarietak zure gain ekarriko dituzu.

IV. MEZA DEUNA

Quan dilecta tabernacula tua, Domine virtutum.

Bai dirala maitagarriak, Jaun Altsua, zurre bizi tokiak.

Antziña, Lege-Zarreko garai edo aldian, Jerusalem'go eliz nagusi ederra zeukan aukeratua Jainkoak gizonen artean egoteko: *nere biotza ta begiak bertan izango dira beti* esan zion Jaunak Salomon Errege jakintsuari. Lege-Berriko sasoian gure elizetan dago, ortxe aldare-maiko urrezko kutxan gordea; gure artean dago, gurekin batean bizi da; Bai dirala maitagarriak kristauentzat Jaun Altsuaren etxeak, eliz eta aldareak! Bai, Jerusalem'go eliz galanta juduarrek maite bazuten, askoz maitagarriagoak izan bear zaizkigu guri gure eliz eta aldareak; ortxe ikusten degu egunero ezkuta-pen aundiena eta miragarririk ikaragarriena: MEZA DEUNA.

Sinismen edo fedea piztu zazu, kristaua, ta al dezun maizen eldu zaitez mesede guztiak ematen dituen iturburu ugari onetara.

I

Meza ¿zer da?

Jesukristo'k bere Gorputz-Odolez, ogi ta ardoaren antzirudipean, Jaungoikoari egiten dion oparia (sakrifizioa).

a) Antziñako Lege Zarrean gisa ta era askotako opariak eskeintzen ziran: odoltsuak batzuek, besteak odolik gabeak. Jesukristo'k aiek kendurik, opari eder berri bat jarri du: *mezaren oparia*.

b) Mezaren ta gurutzearen oparia.

1.—Meza santuak Jesukristo'k gurutzean bere eriotzaz Jaungoikoari eskeñi zion oparia gogoratzen digu.

Kalbarioan Jesukristo'ren Gorputz eta Odola berezi izan ziran bezela, aldarean ere bereziak bezela agiri dira (1), ogi ta ardoaren antzirudipean.

2.—Baño meza santua ez da Kalbarioko opariaren oroipena bakarrik: *aldarean berritzen dan gurutzeko opari berbera da*. Bietan, bada, Jesukristo'k bere Gorputz-Odolak, eskeintzen ditu. Bera da bietan, eskeintzallea ta oparia.

3.—Alabaña: Jesukristo'k gurutzean bere odola ixuri zuen, opari odoltsua Kalbarioko izan zan. Aldarean ez du odolik ixurtzen: opari odolgabekoa da, beraz, aldarekoa.

Gurutzean: Berak bakarrik eskeñi zuan oparia

(1) Bereziak bezela esan det, fedezko egia da-ta, naiz ogi, naiz ardoaren irudipean bakarrik, Jesukristo osorik arkitzen dala.

Aldarean: apaizak eta eliz osoak Bera-
rekin batean eskeintzen dute.

Gurutz-oparia gizonak irabaztearren egin
zan.

Aldareko oparia, gurutzeko opariaren ira-
baziak kristauen artean zabaltzeko.

II

Meza ¿zertarako da?

a) *Lendabizi, Jaungoikoa gurtzeko.*

¿Zertarako deritzazu, kristaua, egin zai-
tuela Jaunak, Bera gurtu ta goratu deza-
zun ez bada? Orra zergatik "Jauna gurtze-
ko" esaten digun Jaungoikoaren lenengo
aginduak. Baño ¿non arkituko dituzu lu-
rrean, Jaungoiko Altsuari dagozkion gora-
penak? Alper-alperrik saiatuko zera billa.
Jesukristo'k bakarrik, Jaungoikoaren Se-
meak, eman dezaioke Berari zor zaion agur-
tza; ta meza santuan ematen dio, bere Gor-
putz-Odola eskeintzen dizkionean.

b) *Meza eskeintzen da, gañera, Jaungoi- koari egiten zaizkion pekatu-iraiñak or- daintzeko.*

Izugarri aundia da gure obenagatik
Jaungoikoari zor dioguna. Pekatu bakar
batez Jaungoikoari egiten dion iraña or-
daintzeko, santu guztien eginkizun eta ira-
baziak ez dira naikoak; ura neurrigabekoa
da, ta auek ez. Jesukristo'k bakarrik, bere
Aita bezela Jaungoiko dalako, ordaindu de-
zake gure pekatuen zorra, ta au da meza
santuan egiten duena, bere Gorputz-Odola
Aitari eskeñiaz.

d) *Meza, Jaungoikoari eskerrak emateko eskeintzen da.*

Berari zor diogu bizia, osasuna, gorputz-animetako doaiak, ta egunero guk askotan ezagutu ez arren itzultzen dizkigun amaika esker edo graziak. ¿Zer emango diogu gure aldetik mesede oiek guztiak nolabait ordaintzeko? *Calicem salutaris...* Meza santuaren oparia, eskeñi guztietan ederrena.

e) *Meza-esker edo mesede berriak irixteko ateratzen da.*

Gure pekatuaz begiak zerurantz jasotzeko beldur bagera, gogoratu gaitezen Jesukristo meza santuan bere Aitari gure alde eske dagoela

“Meza santuaren bidez, kristauak zerua irixteko bear duan guztia irabazi dezake”, dio Molina jakintsuak

III

¿Nork eskeintzen du Meza?

Lendabizi Jesukristo'k berak, meza santua bere Gorputz-Odolaren oparia da-ta. Gañera:

Apaizak: Jesukristo'ren ordezeko ta ondorengoak bezela. Gañera:

Eliz osoak, edo kristau guztiak, apaizaren bidez. Orra zergatik esaten duen apaizak aldarean: “Otoitz egizute, anaiak, Jaungoiko Alguzidunak gogokoa izan dezan nere ta *zuen* oparia”.

Baño kristau guztiak ez dute meza era berean eskeintzen. Apaizarekin elkartuagoak daude ta beragatik meza santuaren oparian toki geiago daukate meza atera-

tzeko dirua ematen dutenak, meza laguntzalleak eta meza entzuten dutenak.

IV

Mezaren balioa eta irabaziak

a) *Meza santuaren balioa berez neurri-gabea da; meza eskeintzen duena Jesukristo da-ta; oparia berriz bere Gorputz-Odol agurgarriak.*

b) *Bere irabaziak ere izugarri dira.*

1.—Batzuek kristau guztien artean banatzen dira. Apaizak, Elizaren izenean ematen du meza ta beraz, kristau guztiak, naiz biziak, naiz illak, Eliz-Amaren semeak diran ezkeroz, aberastasun oien jabe egiten dira.

2.—Beste batzuek, meza entzuten duten kristauak irabazten dituzte, ta argiak (kandelak) ostiak eta abar ematen dituztenak gañera: besteak baño ugariagoak dira irabazi auek, eta zenbat eta jaiera edo debozio geiagorekin meza entzuten dan, ainbat eta aundiagoak.

3.—Beste irabazi batzuek, meza ateratzeko dirua ematen duenak bakarrik irabasten ditu, beretzat edo nai duenentzat, naiz bizia, naiz illa dala. Auek aukerazko irabaziak dira. Emen daukazu, kristaua, aberastasun aundiak biltzeko bide guztiz egoki ta erreza, naiz zerorrentzat, naiz zure etxeko aide, lagun, edo il diranentzat; meza santuak atera itzazu

d) *Mezaren aberastasun edo irabazi oiek zer dira?*

1.—Meza santuak pekatuak barkatzen ditu.

Jakiña da mezak berez pekatuak barkatzen ez dituela, "baño Jaungoikoa berealaxe errukitzen da meza santuaren bitartez" diogu Trento'ko Batzarrak, eta laister ematen digu egizko damua sortzeko aukerazko esker edo grazia, ta orren bidez barkapena.

2.—Gure pekatuen neke-ordaña kitatzen du.

"Asko ta asko laguntzen die, Garbitokiko animai, kristauen otoitzak, eta batez ere, meza santuak", dio len aitatu degun Batzarrak.

3.—Mesede edo grazi ugariak irabazten dizkigu, azkenik.

Naiz anima, naiz gorputzarentzat: osasuna, giro edo egualdi onak... eta abar.

Emen oartu bear degu, ordea, kristaua, esker edo mesede au edo ura irabaztearren meza atera ta oiek ez ba-dituzute irixten, edo aiek animarentzat kaltezkoak dituzulako dala, ala oien ordez Jaungoikoak mesede aundi ta ederragoak itzuli nai dizkizulako.

Beraz, zuk galtzen dezula uste dezunean ere, askotan zuk ez ezagutu arren, uste zenuan baño askoz geiago irabazten dezu.

V

MEZARAKO BIAR DIRANAK

Apaizak, Jesukristo gure Eroslea adierazten du *Sacerdos alter Christus*: Jesukristo bera eskeintzen da aldarean, Kalbarioko mendi gallurrean eskeñi zan bezela, meza ta Kalbarioko oparia gauza bat eta berbera dira-ta. Apaiza Jesukristo'ren ordekoa edo ministroa da.

I.—*Aldarea.*

Aldare-maiak (naiz arriurdirin naiz zurzkoa dala) arri bat euki bear du erdian: martirien edo santu baten ezurrak gordezen dituen arri bat.

Elizaren asieran, onela, martirien obi-gañean, eman oi zan meza deuna. Aldarea, Jaungoikoaren jar-lekua bezela da. Antxe dago gure agurtzak, eskeintzak eta eskeriak artzeko. Orra zergatik lurretik bi edo iru malla gorago jasoan dan.

Aldare erdian gurutzea agiri da, esker-eskuian bi argi pistuak dituela. Gurutzeak gure Erosle maitearen gurutze agurgarria adierazten digu; argiak berriz kristau-erria adierazten dute, maitetasunezko indarrez Jesukristo'ren gurutzepean datorrela; Jesukristo *egizko argia dala* esaten digute gñera: *obenaren illunpeak aienatu dituen argia.*

Aldare-mai gañeko iru zapiak, Jesus'en gorputz-illa biltzeko jarri zituzten zapi zuriak bezela dira.

2.—*Mez-ontziak.*

Jesukristo'ren il-obia ta sarrerako arri lodia adierazten dute: guztiz ederrak, urre ta zillarrezkoak izan oi dira. Ez da arritzekoa, urre-gorri ta zillar garbia baño askoz ederragoa bai da ba oiek euki bear duten Jesukristo'ren Gorputz-Odol agurgarria. Berbat zure biotza, kristaua, Kristo'ren illobia bezela da, mai-aldarean artzen dezu-nean. Begira bada, mez-ontziak bezin edergarbia izan dedilla beti.

3.—*Apaiz-jantziak.*

Barruko zapi zuria, arpegia estaltzeko bota zioten zapi zuria da; belarrondokoak emanda galdetzen ziotenekoa: “Kristo, amazak nork jo auen” (amitoa)

Gerriko lokarriak, Jetsemani'ko baratzen lotu zutenean eramateko bota zioten soka; baita gorputz-animaren garbitasuna ere gogoratzen du (zinguloa).

Jantzi zuria Erodes'en aginduz, txoro bateri bezela jarri zioten soñeko zuria (alba).

Eskumuturrekoa, eskuak lotzeko ezarri zioten soka lodia (manipulua).

Lepokoa, gurutzea zeramala lepoan ezarri zioten soka (estola).

Gañekoa (kasulla), zigorraz jo ondoren jantzi zioten soñeko parragarria. *Gorri-gorria* danean, martiriak sinismen alde ixurritako odola gogoratzen digu. Eguberri ta Pizkundeko jantzi *zuriak*, poza ta atsegiña adierazten digute. Jesukristo gure Jaunaren Jaiotza ta Pizkundera gogoratuaz, *Berdea*. Pentekoste ondorengo igandetan oitzen da; itxaropena esan nai du. Elgaro (Abendua) ta Garizuman, *urdin-beltza*, biotz-garbaia edo penitentzia, adierazteko. *Beltza*, Ostiral-Deun egunean, ta ildakoen mezarako bakarrik jartzen da.

Apaiz-jantzi bakoitzak, gurutze bat dauka erdian. Gure Eliz-Amak, beti gogoratu nai digu zeruko sarrera idiki diguna gurutzea dala.

4.—*Meza-liburuak.*

Gure Eliz-Amaren otoitzak eta Jaungoiko berberaren mintzaldi ta itzak, daude me-

za-liburuan. Jaungoikoaren itzak bezela artu bear dituzu, bada, beti, kristaua, Ebanjelioko itzak. Au da, begirapen ta maitetasun aundiarekin, ta biotz-barrenean gorde, Maria'k bere Semearen itz guztiak gordezen zituen bezela *conferens in corde suo*.

VI

MEZA ENTZUTEKO DEIA

“Apaizak meza ematen duenean, Kenpis'ek ederki dionez, Jaungoikoa goratzen du, aingeruak poztutzen ditu, Eliza gertutzen du. Bizi diranei laguntza itzultzen die, illei atsedena. Meza artean zabalik daude zeruak, eta aingeruak gora-beraka dabiltz, gure eskariak eramane eta Jaungoikoaren goi-esker edo grazi ugarienak gureganatzen. Mezaren bitartez, Jauna al dan ondoen goratzen degu, zor dizkiogun mese-deagatik eskerrak damazkiogu, gure obenen barkapena irixten degu, ta Jaungoikoaren laguntza ta esker ugariak irabazten ditugu azkenean”.

Itz eder auekin, ongi baño obeto adierazten digu Kenpis jakintsuak, meza deunak:

Jauna goratzen duela.

Bereak dagizkigun esker ugarien ordainez, eskerrak damazkiola.

Gure obenen barkapena irabazten digula.

Eta goi-esker ta grazi aundienak, Jaungoikoagandik irixten dizkigula.

Lau asmo eder auek (diogu Porto-Maurizio'tar Leonardo Deunak) beti begien aurrean euki bear ditugu, meza entzuten degun bakoitzean.

VII

MEZAREN ESKEINTZA

(300 eguneko barkapenak bakoitzean)

AITA Betikoa, M a r i a Atsekabezko Amak Kalbarioan zeuzkan asmo ta gogoekin batean, gaur eskeintzen dizut, Jesukristo zure Semeak gurutzean eskeñi zizun ta orain aldarean berritukodan, bere Buruaren oparia. Eta ori eskeintzerakoan lau asmo ditut:

Lenengoa.—Gurtu nai zaitut, eta zor zaizun aintza eman ere bai, gauza guztien Jabe Bakarra zerala, ta oiek guztiak zure mesede utsezkoak dirala aitortuaz, eta nere asmo-gogo oso bete Zugaran jarriaz.

Bigarrena. — Urren eskerrak eman nai dizkizut, neurririk ez duten añako ainbat eta ainbat guri egindako mesedeakatik.

Irugarrena.—Gure ainbeste bidegabekerigatiko Zure bidezko asarrea gozatu nai nuke ta oien ordezeko zorrak Zuri bear bezela ordaindu.

Laugarrena. — Zure esker-grazi ta errukia eskatzen dizut, neretzat... (*jarri emen zure aide-lagunen beste ize-nak*), naigabetsu ta negarretan bizi diran aientzat, pekatari errukarrientzat, gizon guztientzat eta Garbitokiko anima bedeinkatuentzat.

MEZA AURREAN

Meza nagusietan, mezari asiera eman bano len, apaizak aldare aurrean abestu (kantatu) oi dute:

Asperges me

Asperges me, Domine hyssopo et mundabor: lavabis me, et super nivem dealabor.

V. Ps. Miserere mei, Deus:

R. Secundum magnam misericordiam tuam.

V. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.

R. Sicut erat in principio, et nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

Asperges me... (berriz).

V. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam:

R. Et salutari tuum da nobis.

V. Domine exaudi orationem mean;

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum

R. Et cum spiritu tuo.

Oremus

Exaudi nos, Dómine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus: et mittere digneris sanctum Angelum tuum de cœlis, qui custodiat, foveat, protegat, visitet atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. Amen

(Pizkunde —pazkoa— aldian "Asperges" en ordez esan oi da).

Vidi aquam

Vidi aquam egredientem de templo, a latere dextro, alleluia: et omnes ad quos pervenit aqua ista, salvi facti sunt, et dicent: alleluia, alleluia.

V. Confitemini Domino quoniam bonus:

R. Quoniam in sæculum misericordia eius.

V. Gloria...

R. Sicut erat...

Vidi aquam (berriz...)

(Ostende nobis... alleluia...)

MEZAREN LENENGO ZATIA

ASIERATIK EBANGELIORAÑO

Emen gogoratu bear dezu mezaren lenengo asmoa; au da: Jaungoikua goratu, gurtu ta aintzatu bear dezula; bere aunditasun ta eskubidea aitortu itzazu, ta bere aurrean makurtu zaitez. Bera bakarrik da ta Jauna, Bera bakarrik Aundia.

Aldare aurreko otoitzak

Apaizak aldare aurrean zutik "Gurutze-Santua" egiten du lenengoz, guztioi gogoratu arazirik, aldarean eskeintzera dijoan oparia (sakrifizioa) eta Jesukristo'k gurutzean Aitari eskeñi ziona gauza ber-bera dirala.

Gero aldarera igotzeko daukan leia agertzen du, eta bere pekatuen barkapena eskatzen du "Confiteor" esanaz.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.
Amen.

Ant. Introibo ad altare Dei.

Aitaren eta Se-mearen eta Espiritu Santuaren ize-nean. Alaxe.

g) Jaungoikoaren aldarera igokonaiz.

R. Ad Deum qui
lætificat juventu-
tem meam.

Jú dica me,
Deus, et discerne
causam meam de
gente non sancta:
ab hómine iniquo
et doloso érue me.

Quia tu es, Deus
fortitudo mea:
quare me repulis-
ti? et quare tristis
incedo dum affli-
git me inimicus?

Emitte lucem
tuam, et veritatem
tuam: ipsa me de-
duxerunt, et addu-
xerunt in montem

e) Nere gazteta-
suna poztutzen
duen Jaungoikoa-
gana.

g) Jauna, nere
bizibidea ikusi, ta
gizon dongearen-
gandik berezi za-
zu: gizon galga-
rri - gezur tiengan-
dik gorde nazazu.

e) Nere azkarta-
tasuna, Jauna, Zu
zera-ta. ¿Zugan-
dik zergatik urrun-
du nazu, ta goibel
zergatik egon bear-
det, etsaiak atse-
kabetzen naue-
nean?

g) Zure argi ta
egia itzuli zaizki-
dazu: oiek zuzen-
du ta eramango
naute zure mendi

sanctum tuum, et
in tabernacula tua.

Et introibo ad
altare Dei: ad
Deum qui lætificat
juventutem meam.

Confitebor tibi
in cithara, Deus,
Deus meus; quare
tristis es, ánima
mea? et quare
conturbas me?

Spera in Deo,
quóniam adhuc
confitebor illi, sa-
lutare vultus mei,
et Deus meus.

Gloria Patri, et
Filio, et Spiritui
Sancto.

santura ta zure
egon - tokiraño.

e) Ta Jaungoi-
koaren aldar era
igoko naiz; nere
gaztetasuna poztu-
tzen duen Jaun-
goikoagana.

g) Zure gogape-
nak soñuz eresiko
ditut, nere Jaun-
ta Jaungoikoa.
¿Zertaz illun zau-
de, nere anima, ta
zertaz uzkur jar-
tzen nazu?

e) Jaungoikoa-
gan zure ustea ja-
rri: oraindik ere-
siaz goretsiko det:
nere Erosle ta
Jauna da-ta.

g) Aintza, Aita-
ri, ta Semeari, ta
Espiritu Santuari.

Sicut erat in principio et nuc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

e) Asieran zan bezelaxe, orain eta beti, gizaldi ta gizaldietan. Alaxe.

Jantzi beltzakin meza ematen danean, apaizak, "Introibo" ta bere erantzupena esan ondoren, esaten du:

Adjutorium nostrum in nomine Domini.

g) Gure indarra Jaungoikoaren ize-nean dago.

Qui fecit cœlum et terram.

e) Zeru - lurak Berak egin bait-ditu.

Apaizak "Confiteor" esaten du, berago jartzen dan bezela, ta meza-laguntzalleak erantzuten dio:

Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducate ad vitam æternam.

Jaungoiko Guzialduna, zutzaz errukitu bedi, eta zure obenak barkatu, ta betiko bizitzara eramán bizaitza.

R. Amen.

e) Alaxe.

Confiteor Deo omnipotenti beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaeli Archángelo, beato Joanni Baptistæ, sanctis Apóstolis Petro et Paulo, ómnibus Sanctis, et tibi, Pater, quia peccavi nimis cogitatione, verbo et ópere, mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaellem Archángelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et

Nik, pekatari onek, aitortzen diot alguztidun Jaungoikoari, Andre Maria beti-birjiñari, zoriondun Migel Goiaingeruari, zoriondun Juan Bautistari, Pedro ta Paulo Apostolo Doneai beste Done guztiai eta zuri, ene Aita pekaturik asko egin dedala, gogapen, itz eta egi teetan, nere erruz, nere erruz, nere erru aundiz. Orre gatik eskatzen diot Andre Maria beti-birjiñari, zoriondun Migel Goiaingeruari, zoriondun Juan Bautistari, Pedro ta Paulo

te, Pater, orare
pro me ad Dómi-
num Deum nos-
trum.

Misereatur ves-
tri omnípotens
Deus, et dimissis
peccatis vestris,
perducat vos ad
vitan æternam.

R. Amen.

I n d u l g é n-
tiam, absolutio-
nem, et remissio-
nem peccatorum
nostrorum tribuat
nobis omnípotens
et miséricors Dó-
minus.

R. Amen.

v. Deus, tu

Apostolo Doneai,
beste Done guztiai
ta zuri, ene Aita,
otoitz egiozutela
nere alde Jaungoi-
ko gure Jaunari.

g) Jainko Gu-
zialduna, zuetzaz
errukitu bedi, eta
zuen obenak bar-
katu, ta betiko bi-
zitzara eramán bi-
zaitzate.

e) Alaxe

g) Jainko Gu-
zialdun ta Erru-
kitsuak azkatu,
barkatu ta garbi-
tu gaitzala.

e) Alaxe.

g) Jauna, begi-
ratu gaitzazu ta

conversus vivifica-
bis nos.

R. Et plebs tua
lætábitur in te.

V. Ostende no-
bis, Dómine, mi-
sericórdiam tuam.

R. Et salutare
tuum da nobis.

V. Dómine, ex-
audi orationem
meam.

R. Et clamor
meus ad te véniat.

V. Dóminus
vobiscum.

R. Et cum spí-
ritu tuo.

OREMUS

*Apaiza aldarera igotzen da ta ixillik esa-
ten du:*

Aufer a nobis,
quæsumus, Dómi-

pizkortuko gaitu-
zu.

e) Ta Zugan
poztuko da zure
Erria.

g) Erakuts,
Jauna zure erru-
kia.

e) Ta emaguzu
zerua.

g) Entzun, Jau-
na nere otoitza.

e) Ta igo bedi
Zugana nere dea-
darra.

g) Jauna zuekin
bego.

e) Baita zure
animan ere.

OTOITZA

Gure gaiztake-
rietatik garbitu

ne, iniquitates nostras: ut ad Sancta Sanctorum puris mereamur méntibus introire. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

gaitzazu, Jauna, biotz garbiz aldare bikain berezi onetan sar gaitezzen. Jesukristo gure Jaunagatik.

Alaxe.

Aldareari muñ-egiten dio, esanaz:

Oramus te Dómine, per mérita Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hic sunt, et ómnium Sanctorum: ut indulgere digneris ómnia peccata mea. Amen.

Jauna: santuguzien irabazien-gatik eta, batez ere, beren gorpuzkiñak aldare onetan dauzkatene-gatik nere obenguziak barkatzeko eskatzen ditugu. Alaxe.

Gero apaiza eskubi-aldera joaten da, Gurutze Santu egin eta mezaren Sarrera irakurtzen du, ta, ondoren, aldare erdira itzuliaz, Kyrie eléison Jauna, gutzaz errukitu otoitz ederra esaten du. Otoitz eder ori Lege-Zarreko Igarle ta Aita Nagusiak Jainkoari, Mesias'en eske, zuzendu zizkioten otoitz ederren oyartzuna bezela da.

Kyrie eléison.

Kyrie eléison.

Kyrie eléison.

Christe eléison.

Christe eléison.

Christe eléison.

Kyrie eléison.

Kyrie eléison.

Kyrie eléison.

Aldare erdira biurtzen da, ta esaten du: Gloria... Gizadi osoak Jainkoari laguntza eskatu dio: Jaunak bere Salbatzallea bidali digu, deabruaren mendetasuneko kate lodiak puskatzera.

Gloria in excelsis
Deo. Et in terra
pax homínibus bo-

g) Jauna gutzaz
errukitu.

e) Jauna gutzaz
errukitu.

g) Jauna gutzaz
errukitu.

e) Jesukris-
to, gutzaz errukitu.

g) Jesukris-
to, gutzaz errukitu.

e) Jesukris-
to, gutzaz errukitu.

g) Jauna, gu-
tzaz errukitu.

e) Jauna, gu-
tzaz errukitu.

g) Jauna, gu-
tzaz errukitu.

Aintza Jaungoiko-
ari, zeru goi-goi-
an, eta lurrean pa-

næ voluntatis.
 Laudamus te, be-
 nedícimus te, ado-
 ramus te, glorifi-
 camus te. Grátias
 ágimus tibi prop-
 ter magnam gló-
 riam tuam. Dómi-
 ne Deus, Rex cœ-
 lestis, Deus Pater
 omnípotens. Dó-
 mine Fili unigéni-
 te, Jesu Christe.
 Dómine Deus, Ag-
 nus Dei, Filius Pa-
 tris. Qui tollis pec-
 cata mundi, mise-
 rere nobis. Qui tol-
 lis peccata mundi,
 súscipe deprecatio-
 nem nostram. Qui
 sedes ad déxteram
 Patris, miserere
 nobis, Quóniam
 Tu solus Sanctus,
 Tu solus Dóminus,

kea, gogo onezko
 gizoneri. Aintza-
 tzen zaitugu, be-
 deinkatzen zaitugu
 gurtzen zaitugu.
 goresten zaitugu.
 Ain goretsia zera-
 lako eskarrak de-
 mazkizugu. Jain-
 ko Jauna, Zeruko
 Erregea, Guzial-
 dun Jaungoiko
 Aita. Jesukristo,
 Jaungoiko Seme
 bakarra. Jaungoi-
 koaren Bildotsa,
 Aitaren Semea,
 Jainko ta Jauna.

Gizonen obenak
 kentzen dituzuna,
 gutza zerrukitu.
 Gizonen obenak
 kentzen dituzuna,
 entzun gure eska-
 ria. Aitaren esku-
 ian exerita zaude-

Tu solus Altíssimus, Jesu Christe, cum sancto Spíritu in glória Dei Patris. Amen.

na gutzaz errukitu. Zu bakarrik zera-ta Donea, Zu bakarrik Jauna, Zu bakarrik goien-goiena, Jesukristo, Espiritu Santuarekin batean, Aitaren zoriontasunean. Alaxe.

Apaizak, errirantz alderatu, ta esaten du:

v. Dóminus vobiscum.

r. Et cum spíritu tuo.

g) Jauna zuekin bego.

e) Baita zure animan ere.

Gero eskui-aldera joango da, ta mezari dagozkion otoitzak esango ditu, eskuak zabalik eta zerurantz jasoak, dituela, Moises'en antzera, mendi-gañean jarririk zegoenean, Jaunari bere erriarentzat garai-pena eskatzen.

Laguntzalleak oien ondoren erantzungo du. Amen.

Gero Epistola ta ondorengoak irakurriko ditu.

(Epistola'k idazki edo karta esan nai du; apostoluak eta batez ere Pablo Deuna'k kristauai bialtzen zizkaten idazkien zati bat izaten da geyenian).

**Lectio Epistolæ
B. Pauli Apostoli
ad Corinthios
(1.ª XIII)**

Si linguis hominum loquar et Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens.

Et si habuero prophetiam, et non verim mysteria omnia, et omnem scientiam: et si

**Pablo Santuaren
lenengo idazkia
(epistola)
Korinto'tarrerri (XIII)
(Kristau maitetasuna
goratzen du).**

Ene anaiak: gizonen izkuntzak eta aingeruenak itzegiten baditut, baño maitetasunik ez badaukat, soñua jotzen duen burni gorria edo ots egiten duen jualetxoa (zinbaloa) bezelakoa naiz.

Eta igartzeko-doaia banu, ta ezkutapen guztiak banekizki, eta jakintza guztia ta

habuero omnem
fidem ita ut mon-
tes transferam,
charitatem autem
non habuero, ni-
hil sum.

Et si distribue-
ro in cibos paupe-
rum omnes facul-
tates meas, et si
tradidero corpus
meum ita ut ar-
deam, charitatem
autem non habue-
ro, nihil mihi pro-
dest.

Charitas patiens
est, benigna est:
charitas non æmu-
latur, non agit
perperam, non in-
flatur.

sinismen guztia
banu, mendiak be-
rak aldatzeraño
bear bada, bañan
maitetasunik ez
badaukat, ez naiz
ezer.

Eta nere oga-
sun guztiak bear-
tsueri jaten emate-
ko banakatuko ba-
nitu, ta nere gor-
putza erretzeko
emango banu, ba-
ñan maitetasunik
ez badaukat, oiek
guztiak ez ditut
ezertarako.

Maitetasuna era-
mankorra da, ona
da; maitetasunak
ez du bekaizkeri-
rik (inbiririk), ez
du ariñegi ezer egi-
ten, ez da puztu-
tzen.

Non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum.

Non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati:

Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

Charitas numquam excidit: si ve prophetiæ evacuabuntur, si ve linguæ cessabunt, si ve scientia destruetur.

Ex parte enim cognoscimus, et ex parte prophetamus. Cúm autem

Ez da aundizalea, ez dabil berea ez danaren billa, ez da asarretzen, ez du okerrik pentsatzen.

Bidegabekeriaz ez da poztutzen, baño egiaz alaitzen da.

Guztia eramaten du, guztia sinistendu, guztia itxeditendu, guztia-ri eusten dio.

Igarki - doaiak amaituko dira, izkuntzak bukatuko dira, jakintza ezeztuko da, maite-tasuna, ordea, ez da igaroko.

Zati bat ezagutzen degu, ta zati bat igartzen degu; baño osoa dana

venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est.

Cúm essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir, evacuabi quæ erant parvuli.

Videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum.

etorriko danean, zatizkoa dana kenda izango da.

Aurra nintzala, aurren gisara mintzatzan nintzan, aurrak bezela ausnartzen nuen, aurrak bezela gogartzen nuen: gizon biurtu naizeanean ordea, utzidet len zan guztia.

Orain ispilluaren bitartez, iragarkiz ikusten degu: orduan, ordea, arpegiz - arpegi: orain zati batez ezagutzen det: orduan, neroni ezagutua naitzen bezela, ezagutuko det.

Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria hæc. Major autem horum est charitas.

Aldare erdira berriz juanda, makur-makurturik esaten du:

Munda cor meum, ac lãbia mea, omnípotens Deus, qui lãbia Isaíæ prophetæ cálculo mundasti ignito: ita me t u a grata miseratione dignare mundare, ut sanctum Evangé- lium tuum digné váleam nuntiare. Per Christum Dó- minum nostrum. Amen.

Orain sinisme- na, itxaropena ta maitetasuna iru auek irauten dute: irutan, ordea, aundiena maitetasuna da.

¡Jaungoiko Gu- zialduna? Isaias igarlearen ezpañak txingarrak garbitu zenituna, garbitu nere biotz ta ezpañak ere. Zure erru- kitasun a u n d i a z garbitu n a z a z u, zure E b a n j e l i o santua bear beze- la azaldu dezake- d a n , Jesukristo gure Jaunaren ize- nean. Alaxe.

MEZAREN BIGARREN ZATIA

Emen gogoratu bear degu, kristaua, mezaren bigarren asmoa. Au da: zure oben ta gizon guztien gaiztakerien barkapena Jaunari eskatzea. Jesukristo, Jaungoikoaren Semea, zure ta gizon guzien bidegabeak ordaintzeko il da gurutzean. Eskeñi zaiozu, bada, Jaungoiko Aitari, bere Semearen odol agurgarria zure oben ta gaiztakerien ordañez.

Ebanjelioa

Apaizak Jaungoikoaren laguntza eskatu ondoren, Ebanjelioa bear dan bezela azaltzeko, aldarez ezker aldera joan, eta antxe ipar-aldera begira, Ebanjelioa irakurtzen du. Iparrak, bere otz, elur ta illunpeekin lurbira nola zegoen adierazten digu, illunpe ta otz-ikaretan, deabruaren mendean, Jesukristo lurreratu baño len.

v. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

v. Sequéntia (vel initium) sancti Evangélii secundum...

R. Glória tibi, Dómine.

g) Jauna zuekin bego.

e) Baita zure animan ere.

g) N. Santuaren Ebanjelio jarraipena.

e) Aintza zuri, Jauna.

Ondoren Ebanjelioa irakurtzen du "gurutze santu" egiñaz. Lenbizi liburuaren gañean, Ebanjelioaren azalpena gurutzeak emango digula erakusteko. Gero, kopeta, ezpain ta biotz gañean, Ebanjelioak dionaz ez gerala lotsatu bear, eta biotz ta ezpañetan euki bear degula erakusteko. Lenengo kristauak aldareko kutxan Jaunarekin batean gorde oi zuten Ebanjelioa eta maiz irakurririk bertatik ateratzen zuten indarra, etsaiak gaindu ta oinperatzeko.

(Azken-aldera arkituko dituzu Igande ta Jai-Nagusi bakoitzaren Ebanjelioak).

Ebanjelioa bukatuta laguntzalleak erantzuten du:

Laus tibi, Christe.

Aintza zuri, Jesukristo.

Gero apaizak mun egiten dio Ebanjelioari esanaz.

Per evangelica dicta deleantur nostra delicta.

Irakurri dan Ebanjelioa-gatik barkatuak izan bitez nere pekatuak.

Berriz aldare-erdira joaten da ta esaten du:

Credo in unum Deum; Patrem omnipotentem,

Sinisten det Jaungoiko bakarra, Aita Guztialduna,

factorem cœli et terræ, visibílium ómnium et invisibílium. Et in unum Dóminum Jesum Christum, Filium Dei unigénitum. Et ex Patre natum; ante ómnia sécula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Génitum, non factum, consubstantial e m Patri; per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines, et propter nostram salutem descendit de cœlis“ ET INCARNATUS EST DE SPIRITU SANCTO EX MARIA VIRGINE:

zeru-lurren, agiri diran eta ez diran gauzen egillea; ta bere Seme bakar Jesukristo gure Jauna, gizaldi aurretik Jaungoikoagandik jaioa dana: Jaungoikoarengandik sortutako Jaungoikoa, argiagandikako argia, egizko Jainkoagandikako egizko Jaungoikoa. Egiña ez, sortua baizik; Aitareen izakidea, gauza guztiak egin dituen. Gu gizonogatik ta guri zerua emateko zerutik jetxia. ESPIRITU SANTUAREN BIDEZ MARIA BIRJINAGANDIK: ARA-

ET HOMO FACTUS EST. Cruxifixus étiam pro nobis: sub Póntio Pilato passus et sepultus est. Et resurrexit tértia die, secundum Scripturas. Et ascendit in cœlum: sedet ad déxteram Patris. Et íterum venturus est cum glória iudicare vivos et mórtuos; cuius regni non erit finis. Et in Spíriritum sanctum, Dóminum et vivificantem, qui ex Patre Filio que procedit. Qui cum Patre et Fílio simul adoratur, et conglorificatur; qui locutus est per

GIZTU ZANA ETA GIZON EGIN ZANA. Guregatik gurutziltzatua gañera; ta Pontzio Pilato' ren mendean nekaldua, ta obiratua izan zana. Irugarren egunean, Idazti Deunak ziotenez, illen artetik piztu zana. Eta zeruetara igota Aitaren eskuian exeririk dagona. Eta berriz, ere omenez, biziak eta illak epaitzera etorriko dana: aren erreinuak (*erregetzak*) ez bai- du azkenik izango. (Sinisten det) baita Espiritu Santua ere, Jaunta bizi emallea,

prophetas. Et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi seculi. Amen.

Aitaren ta Semea-
rengandik dato-
rrena; Aita ta Se-
mearekin batean
gurtu ta goosten
dana, Igarleen bi-
dez itz egin due-
na. Eta Eliza ba-
kar, santu, kato-
lika ta Aposto-
luengandikoa. Ai-
tortzen det obe-
nak barkatzeko
Bataio bat baka-
rra. Eta itxaro
det illen piztuera:
Ta gizaldi-etorki-
zuneko bizitza.

Alaxe (Amen).

*Mez-emalleak aldareari mun egiten dio,
eta errirantz itzuli ta esaten du:*

V. Dóminus vo-
viscum.

g) Jauna zue-
kin bego.

R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

e) Baita zure animan ere.

Otoitza.

MEZAREN IRUGARREN ZATIA

Antziñan, Elizaren lenego urteetan, kristau izateko asmoz Bataio-zai zeuden aiek Elizatik kanpora bidali egiten zituzten Mezaren irugarren zati au asten zanean.

Emen gogoratu bear degu, kristaua, mezaren irugarren asmoa. Au da: zuri ta gizon guztioi Berak egindako neurrik ez duten añako mesedeagatik Jaunari eskerak ematea. Esan, bada, biotz-biotzez, apai-zarekin batean, emen jartzen diran otoitz ederrak.

Offertorium

Eskeintza

(Apaizak eskuetan artzen du urrezko platertxo Ostiarekin, ta begiak zerurantz jasota, gero Osti gañera biurtzen ditu, esanaz):

Súscipe, sancte
Pater omnípotens
æterne Deus, hanc
immaculatam hóstiam,
quam ego indignus fámulus
tuus óffero tibi,

Ar zazu Aita Santua,
Jaungoiko Guzialdun Betikoa,
nik, zure mendeko gai ez naizen onek,
Zurine Jaungoiko

Deo meo vivo et
 vero, pro innume-
 rabilibus peccatis,
 et offensionibus,
 et negligentibus
 meis, et pro óm-
 nibus circumstán-
 tibus, sed et pro
 ómnibus fidélibus
 christianis vivis
 atque defunctis, ut
 mihi et illis prófi-
 ciat ad salutem in
 vitam æternam.
 Amen.

bizi ta egizko orri
 eskeintzen dizu-
 dan kutsugabeko
 opari au, ne-
 re neurrigabeko
 oben, bidegabeker-
 ri ta uts-egiteen
 ordañez, baita
 emen daudenen
 eta gañerako kris-
 tau bizi ta ilda-
 koengatik ere, ne-
 retzat bezela aien-
 tzat ere beti-iraute
 guzian osasunga-
 rri izan dedin.
 Alaxe.

*Mez-ontziko ardoari bota bear dion ura
 bedeinkatuaz esaten du:*

Deus, qui huma-
 næ substántiæ dig-
 nitatem mirabíli-
 ter condidisti, et
 mirabílius refor-
 masti: da nobis

Mirariz gizona
 egin, eta mirari
 aundiagoz berritu
 zenduen Jaungoi-
 koa! Ardo ta ur
 onen ezkutua

per hujus aquæ
et vini mystérium,
ejus divinitatis
esse consortes, qui
humanitatis nos-
træ fieri dignatus
est párticeps, Je-
sus Christus, Fí-
lius tuus, Dómi-
nus noster. Qui
tecum vivit et reg-
nat in unitate Spí-
ritus sancti Deus
per omnia sécula
seculorum. Amen.

(misterioa) gatik
emaiguzu: Jesu-
kristo gure Jau-
naren Jaungoiko-
tasunaren zorion-
dun izan gaiteze-
la, Bera gure
gizatasuna artze-
raño jetxi zan be-
zela. Zurekin ta
Espiritu Santuare-
kin batean bizi ta
agintzen duen Je-
sukristo gure Jau-
naren izenean.
Alaxe.

Mez-ontzia jasotzen du, ondoren esanaz:

Offérimus, tibi
Dómine, cálicem
salutaris, tuam
deprecantes cle-
méntiam: ut in
conspectu divinæ
majestatis tuæ pro

Edari osasungarri
au eskeintzen di-
zugu, Jauna, zu-
re errukia eska-
tuaz: gure ta bes-
te guzien onerako,
beronen usai go-

nostra, et totius mundi salute cum odore suavitatis ascendat. Amen.

Gero eskuak aldare gañean jarririk makurtuta esaten du:

In spiritu humilitatis, et in animo contrito suscipiamur a te, Dómine; et sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hódie, ut placeat tibi, Dómine Deus.

Orduan, begiok zerurantz jarrita, Andre Maria'ren sabelean Jaungoikoaren Semea sortu zan bezela, aldare gañeko ogi ta, ardoak Jaungoikoaren gorputz ta odol biurtu ditzala, eskatzen dio Espiritu Santuari.

Veni, sanctificator omnípotens æterne Deus, et † benedic hoc sacrifici-

zoa zure aurreraño igo dedin. Alaxe.

gañean jarririk ma-

Biotz apal eta damutuok artu gaitzazu, Jauna, ta izan bedi zure gogokoa gaur zure aurrean eskeintzen degun opari au, Jaun eta Jaungoikoa.

Atoz betiko Jaungoiko, Guzialdun, Zerutzallea, ta benedeinka † zazu zu-

cium tuo sancto
nómini præpara-
tum.

re izen santuari
eskeñitako opari
au.

*(Beatzak garbitzera aldare muturrera di-
joa).*

*Beatzak garbitzean Jesukristo'k Aposto-
lueri oñak garbitu zizkiela adierazten du,
eta Jaunartzeko edozeñek euki bear duen
garbitasuna.*

Lavabo inter in-
nocentes manus
meas: et circúm-
dabo altare tuum,
Dómine:

Errugabeen ar-
tean garbituko di-
tut nere eskuak,
ta zure aldare-
maira inguratuko
naiz.

Ut áudiam vo-
cem laudis: et
enarrem universa
mirabília tua.

Eresi aintzaga-
rriak entzuteko:
zure miragarri gu-
ziak goratutzeko.

Dómine, dilexi
decorem domus
tuæ, et locum ha-
bitationis gloriæ
tuæ.

Jauna: zure
etxearen apaña
maite izan det;
baita aunditasu-
nezko zure egon-
tokia ere.

Ne perdas cum

Ez utzi, Jauna,

ímpiis, Deus, ánimam meam: et cum viris sánguini vitam meam:

In quorum má-nibus iniquitates sunt: déxtera eorum repleta est munéribus.

Ego autem in innocéntia mea ingressus sum: rédime me, et misere-re mei

Pes meus stetit in directo: in ecclésiis benedicam te, Dómine.

Glória Patri...

gizon gaiztoekin nere anima galtzen, ezta nere bizitza ere gizon odolzaleekin.

Oien eskuak gaiztakeriz zikinduta daude, ta eskuiak lapurretaz aberastuak.

Baño nik bizi-bide garbi ta errugabea eramán det: gaizkatu nazazu bada, Jauna, ta errukitu nitzaz.

Nere Oñak bide zuzenetan ibilli dira. Eliz - batzarretan bedeinkatuko zaitut, Jauna.

Aintza Aitari, ta Semeari, ta Espiritu Santuari: asieran zan beze-

*Aldare erdira berriz
makurturik esaten du:*

Súspice, sancta
Trínitas, hanc
oblationem, quam
tibi offérimus ob
memóriam passio-
nis, resurrectionis
et ascensionis Jesu
Christi, Dómini
nostri: et in ho-
noren beatæ Ma-
riæ semper Vírgi-
nis, et beati Joan-
nis Baptistæ, et
sanctorum Apos-
tolorum Petri et
Pauli, et istorum,
et ómnium Sanc-
torum: ut illis
proficiat ad hono-
rem, nobis autem

laxe orain eta beti
gizaldi ta gizaldie-
tan. Alaxe.

joaten da, ta zerbait

Ar zazu, Irutasun
Deuna, opari au:
Jesukristo gure
Jaunaren nekaldia,
pizkundera ta
jasokundera gogo-
ratzeko eskeintzen
dizugu; baita E-
rrugabeko Andre
Maria, Juan Ba-
taiatzalle, Pedro
ta Paulo Aposto-
luen ta beste santu
guzien oroipenean
ere; aien goraltze-
rako izan dedin ta
gure laguntzara-
ko; emen lurrean
gogoratzen dit u-
gun santu oiek ze-

ad salutem: et illi pro nobis intercedere dignentur in cœlis quorum memoriam ágimus in terris. Per eum den Christum Dóminum nostrum. Amén.

ruan bitarteko izan ditzagun. Jesukristo gure Jau-naren izenean.

Alaxe.

(Apaizak, gizon pekatari bat dala gogoraturik, errirantza begiak biurtzen ditu, eta berarekin batean otoitz egiteko eskatzen die guztioi esanaz):

Orate, fratres: ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

Suscípiat Dóminus sacrificium de mánibus tuis ad laudem et glóriam nóminis sui, ad utilitatem quoque

g) Otoitz egizute, anaiak, nerea ta zuena dan opari au gogozkoa izan dedin, Jainko Gu-zialdunaren aurrean.

e) ARTU beza Jaunak zure eskuetako oparia, bere izenaren aintzat eta gorape-

nostram, totius-
que Ecclesiæ suæ
sanctæ.

naz, eta gure eta
Eliz Ama osoaren
onerako.

Alaxe.

(Ondoren apaizak Otoitz ixillak esaten ditu).

MEZAREN LAUGARREN ZATIA

Emen gogoratu bear dezu, kristaua, mezaren laugarren asmoa. Au da; bearrezkoak dituzun esker edo graziak eta mesede guzi-guziak Jaunari eskatzea. Idiki itzazu sinismenaren begiak ta ikusi nola dagon aldare-gañean, edo zure biotzean Jauna artu badezu, ta eskatu, eskatu asko, eskatu atsedeen gabe.

(Mezaren laugarren zati au (guzietan ederreña ta nagusiña bait da) *Prefazio* edo *Sarrera* deritzaion otoitzarekin astenda. Apaizak abestutzen du; ez da beti berbera izaten; emen aste-egunetan maizen esaten dana jartzen degu).

v. Per ómnia
sécula seculorum.

R. Amén.

v. D ó m i n u s
vobiscum.

R. Et cum spí-
ritu tuo.

g) Gizaldi ta
gizaldi guzietan.

e) Alaxe.

g) Jauna zue-
kin bego.

e) Baita zure
animan ere.

v. Sursum corda.

R. Habemus ad Dóminum.

v. Grátias ágamus Dómino Deo nostro.

R. Dignum et justum est.

VERE dignum et justum est, æquum et salutare, nos tibi semper et ubique grátias agere, Dómine sancte, Pater omnipotens, æternus Deus, per Christum Dominum nostrum: per quem Majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominatio-

g) Gorantz biotzak.

e) Jaungoikoa-gan dauzkagu.

g) Eskerrak damazkiogun gure Jaun ta Jaungoikoari.

e) Gauza bidezkoa ta zuzena da. GAUZA bidezko ta zuzena da eta egoki ta osasungarria gañera, beti ta alde guztietan guk Zuri eskerrak ematea, Jaun santua, Guzialdun Aita, betiko Jainkkoa, Jesukristo gure Jaunaren bitartez. Bere bitartez aintzutzen zaituzte Aingeruak, gurtzen Agintarriak, ta ikaraz

testates. Cœeli
Cœlorumque vir-
tutes ac beata Se-
raphim socia e-
xultatione conce-
lebrant, cum qui-
bus et nostras vo-
ces, ut admitti ju-
beas deprecamur,
supplici confesio-
ne dicentes:

Sanctus, Sanc-
tus, Sanctus, Dó-
minus Deus Sá-
bath. Pleni sunt
coeli et terra glo-
ria tua. Hosanna
in excelsis. Bene-
dictus † qui venit
in nómine Dómini
Hosanna in excel-
sis.

agurtzen Aldu-
nak; baita pozik
goratzen ere In-
dardunak eta
Aingeru Gar-
tsuak. Artu itza-
zu, arren, aien go-
rapenekin batean
gureak, ere apal-
tasunez aitortzen
bait-zaitugu esa-
naz:

Santua, Santua,
Santua, gizon eta
Aingeruen Jaun-
goikoa. Zeru-lu-
rrak zure omenaz
(glorियaz) beterik
daude. ¡Bizi be-
di goietan! One-
tsia (bedeinka-
tua) Jaungoikoa-
ren izenean dato-
rrena. ¡Bizi bedi
goialdeetan!

Zeru lurrak Jainkoaren omenaz beterik badaude, beude gure biotzak ere, Jaungoikoaganako maitetasunez eta esker onez, bete-beteak.

"Canon" deritzaion zatia

Emen sartzen gera mezaren barru-barruko mamian. Orain apaizak esango ditun otoitzak lenengo kristauak esan oi zituzten otoitz ber-berak dira.

1.—*Lendabizi* Eliz osoaren alde eskatzen du; gero bere gogokoen alde.

2.—*Berealaxe* zeruko santuen laguntza eskatuko du, batez ere, Andre Maria'ren, ta gorenetakoko santuen laguntza.

3.—*Urren*, bere opariaren gain eskuak luzatzen ditu, ta ontzat artzeko eskatzen dio Jaunari.

4.—*Orduan*, Azken aparian bezela, ogi-ar-doak bere Gorputz ta Odol agurgarri biur-tzen ditu.

5.—Gero Jesukristo aldare-gañean dagoe-la, Jaungoiko Aitari oparitzat eskeintzen dio. Lege-Zarreko opari berezienak era be-rean goratuaz.

6.—Garbitokiko animen alde eskatzen du gero.

7.—Ta azkenean, Aita gurea eta Jaun-ar-tu aurreko otoitzak esanaz, bukatzen du mezaren zati au.

1). - Eleiz-osoaren aldezko otoitza

TE ígitur, clemen-
tissime Pater, per
Jesum Christum

ZURI, bada, Aita-
rik errukitsuen
orri, makurturik

Fílium tuum Dó-
minum nostrum
súplices rogamus
ac pétimus uti ac-
cepta hábeas, et
benedicas, hæc †
dona, hæc † mú-
nera, hæ † sancta
sacrificia illibata,
in primis quæ ti-
bi offérimus pro
Ecclésia tua sanc-
ta cathólica: quam
pacificare, custo-
dire, adunare, et
régere digneris to-
to orbe terrarum,
una cum fámulo
tuo Papa nostro
N., Antíste nostro
N., r e g e nostro
N., e t ómnibus
orthodoxis, atque
cathólicæ et apos-
tólicæ fídei cultó-
ribus.

eskatzen dizugu,
zure Seme Jesu-
kristo gure Jau-
naren bitartez, on-
tzat artu ta be-
deinkaitzazula es-
keintz † auek, es-
ku-erakutsi † auek
opari santu†auek.
Lenengoz, eskein-
tzen dizkizugu zu-
re Eliza D e u n
osoaren alde, pa-
ketu dezazun, ba-
t u t a zuzendu
dezazun, lurralde
zabal osoan; bai-
ta zure zerbitzari
A i t a Santu N.,
gure Gotzai N.,
eta sinispen Apos-
tolutar eta katoli-
kuaren mendean
bizi diran kristau
zuzen guztien al-
de ere.

BIZIEN ONERAKO ESKARIAK

(Apaizak gogoratzen ditu lenbizi, meza eskeñi duen ura ta bere aideak).

MEMENTO, Dómine, famulorum famulárumque tuarum N. et N.

OROITU e z a z u ,
Jauna, zure mendeko N... ta N...

(Gogoratu emen zuen aide, lagun ta ongillien izenak).

Et ómnium circumstántiun, quorum tibi fides cógnita est, et nota devótio: pro quibus tibi offérimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis, pro se, suisque ómnibus, pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis et incolunitatis suæ tibi-

Baita emen dau-den guztiak ere, siniste onekoak eta jaieratsuak dirala ondo dakizu-ta.

Oientzako eskeñi bait-dizugu, edo berak eskeñi dizute opari (sacrificio) goragarri au. Bai, norberarentzat eta beren aideentzat, b e r e n animen gaizkape-nerako, t a beti-

que reddunt vota
sua æterno Deo,
vivo et vero.

ko zoriona iritxi-
ko duten itxaro-
penaz, eskeintzen
bait-dizkizute opa-
ri auek, Egizko
eta Betiko Jaun-
goiko orri.

**2). –Zeruko done (santu) ta Andre Mari-
aren laguntza eskatzeko otoitza.**

COMUNICANTES, et
memoriam vene-
rantes, in primis
gloriosæ semper
virginis M a r i æ,
Genitricis Dei et
Dómini nostri Je-
su Christi: sed et
beatorum Aposto-
lorum ac Márti-
rum tuorum Petri
et Pauli, Andreae,
Jacobi, Joannis,
Thomæ, Jacobi,
Philippi, Bartolo-
mæai, Matthæi,

KRISTAU guziok
elkar arturik, An-
dre Maria Jesu-
kristo gure Jaun-
ta Jaungoikoaren
Amaren izena len-
bizi agurtuaz, bai-
ta zorioneko A-
postolu ta Martiri
Pedro ta Paulo,
Andres, Santiago,
J u a n , Tomas,
Santiago, Felipe,
Bartolome, Ma-
teo, Simon eta
Tadeo, Lino, Kle-

Simonis et Thadhæi; Lini, Cleti, Clementis, Xisti, Cornélii, Cipriani, Lauréntii, Chrysógoni, Joannis et Pauli, Cosmæ et Damiani, et ómnium Sanctoꝝ tuoꝝ; quorum, méritis precibusque concedas, ut in ómnibus protectionis tuæ muniamur auxilio. **P e r e u m d e n** Christum **Dómi-** **n u m** nostrum. Amen.

to, Klemente, Sixto, Kornelio, Zipriano, Lorenzo, Krisogono, Juan eta Paulo, Kosme ta Damiano, ta santu guztiena ere, oien irabazita otoitzen bitartez eskatzen dizugu, gauza guztietan zure laguntzaren indarra arkitu dezagula. Jesukristo gure Jaun **o r r e n** izenean. Alaxe.

3). — Bere oparia ontzat artzeko apaizak Jaungoikoari eskatzen dio:

HANC ígitur oblationem servitutis nostræ, **s e d e t** cunctæ **famíliae**

ARREN, **J a u n a,** zure seme guziak eskeintzen dizuten mendetasunez-

t u æ , qæsumus,
 Dómine, ut pla-
 c a t u s accípias:
 diesque nos t r o s
 in tua pace dispo-
 nas, a t q u e ab
 æterna damnatio-
 ne nos éripi, et in
 electorum tuorum
 júbeas grege nu-
 merari: Per Chris-
 t u m Dóminum
 nostrum. Amen.

Quam oblatio-
 nem tu, Deus, in
 ómnibus, quæsu-
 mus, bene † dic-
 tam, adscri†ptam,
 ra † tam, rationá-
 bilem, aceptabi-
 lem que fácere
 digneris u t nobis
 Cor † pus et San-
 † guis fiat dilec-
 tíssimi F í l i i tui

ko opari au on-
 tzat ar zazu. E-
 maiguzu, gañera,
 pakezko bizibi-
 dea, e t a betiko
 ondamentitik gu-
 re buruak gorde,
 ta aukeratuen ar-
 teko artaldean ar-
 tu gaitzazu. Jesu-
 kristo gure Jau-
 n a r e n izenean.
 Alaxe.

Eskeintz a u ,
 Jauna, bedein †
 katu, ber † ezi,
 ontzat † eman, bi-
 dezko ta egokia
 egin dezazula es-
 katzen dizugu, gu-
 retzat zure Seme
 guztiz maitagarri
 Jesukristo g u r e
 Jaunaren g o r †

Dómini, nostri Je-
su Christi.

putz eta o † dol
egin dedin.

**4).— Azken-aparian bezela, ogia ta ardoa
Jesukristoren gorputz eta odol
biurtzen ditu**

QUI prídíe quam
pateretur, accepit
panem in sanctas
ac venerábiles ma-
nus suas: et ele-
vatis óculis in coe-
lum, ad te Deum
Patrem suum om-
nipotentem, tibi
grátias agens, be-
ne † dixit, fregit,
deditque discípu-
lis suis, dicens:
Accípíte, et man-
ducate ex hoc om-
nes.

BERE Nekaldi au-
r r e k o egunean,
bere esku santu
t a agurgarrietan
ogia arturik, eta
begiak zerurantz
Zugana, bere Ai-
ta Jaungoiko Guz-
tiz Altsuagana ja-
sota eskerrak Zu-
ri emanaz, bedein
† katu ebaki, ta
bere ikasleeri e-
man bait-zien esa-
naz: Artu ta jan
zazute ontatik guz-
tiok.

HOC EST ENIM
CORPUS MEUM

SIMILI modo post-
q u a m cœnatum
est, accípiens et
hunc præclarum
Cálicem in sanc-
tas ac venerábilis
manus suas: item
tibi grátias agens,
bene † dixit, de-
ditque discipulis
suis, dicens: Ac-
cípíte et bíbite ex
eo omnes.

HIC EST ENIM CA-
LIX SANGUINIS MEI,
NOVI ET ÆTERNI
TESTAMENTI (MYS-
TERIUM FIDEI), QUI
PRO NOBIS ET PRO
MULTIS EFFUNDE-
TUR IN REMISSIO-
NEM PECCATORUM

HÆC QUOTIES-
CUNQUE FECERI-
TIS IN MEI MEMO-
RIAM FACIETIS.

AU DA-TA,
NERE GORPUTZA

ERA berean, apal-
du ondoren, E-
dontzi (kaliza) a-
gurgarri au, bere
esku santu ta gur-
garrietan arturik,
zuri berriro eske-
rrak emanda, be-
dein † katu zuen,
eta bere ikasleeri
eman zien esanaz:
Ar zazute ta edan
onetatik guztiok.

AU DA-TA NERE
ODOL-ONTZIA, TES-
TAMENTU BERRIKO
BETIKOA (SINIS-
MEN - EZKUTUKIA),
ZUEN ETA BFSTE
ASKOREN PEKA-
TUAK BARKATZEKO
IXURIKO DANA.

GAUZ AUEK EGI-
TEN DITUZUTEN
GUZTIETAN, EGIN
ITZAZUTE NERE
OROIPENAZ.

Apaizak *Osti-Deuna* jasotzen duanean, berari begiratuaz, esan: **Nere Jaun eta nere Jaungoikoa.**

(7 urte ta 7 berrogeiko barkamen-egunak. Pio X'g. Loreillaren 18'an, 1907).

Odol-Deuna jasotzen duanean, esan: **Aita Betikoa; Jesukristo'ren odol guztiz agurgarria ezkeintzen dizut nere pekatuen ordañez eta Eliz Amaren bearretarako.**

(100 eguneko barkapenak. Pio VII g.)

5.) – Apaizak Jesukristoren gorputz-odol agurgarriak Jaungoiko Aitari eskeintzen dizka.

UNDE et mémores
Dómine, nos ser-
vi tui, sed et plebs
tua sancta, ejus-
dem Christi Fílii
tui Dómini nostri
tam beatæ passio-
nis, necnon et ab
ínferis resurrectio-
nis, sed in cœlos
gloriosæ ascensio-
nis: offérimus
præclaræ majesta-

BERAGATIK, Jau-
n a , gogoraturik
guk, zure mende-
koak eta zure erri-
osoak, Jesukristo
gure Jaunaren zo-
rionezko nekaldia,
pizkundera ta ze-
ruetarako j a s o -
kundera, Zure ain-
t z a z eskeintzen
dizugu, Zerorrek
emandako esku-

ti tuæ de tuis donis ac datis, Hóstiam † puram, Hóstiam † sanctam, Hóstiam † immaculatam, Panem † sanctum vitæ æternæ, et Cálicem † salutis pèrpetuæ.

SUPRA quæ propitio ac sereno vultu respícere digneris: et accepta habere, císuti accepta habere dignatus es múnera púeri tui iusti Abel, et sacrificium patriarchæ nostri Abrahæ, et quod tibi óbtulit summus sacerdos tuus Melchisedech, sanctum sacrifici-

-erakutsi ta emaitzetatik, Opari † garbi, Opari † santu, Opari † errugabekoa, betiko bizitza ematen duan Ogi † deuna, ta betiko zorionaren osasungarrizko † Ontzia.

ONTZAT eman, bada, ta artu, Jau-na, eskeintz santu ta opari errugabeko auek: zure zerbitzari zuzen Abel'en eskeñia, Abraan gure Asabaren oparia, baita Melkisedek apaiz nagusiarena ere ontzat eman zenituen bezela.

cium, immaculatam hóstiam.

Gero makur-makurturik esaten du:

SUPPLICES te rogamus, omnípotens Deus, jube hæc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum, in conspectu divinæ majestatis tuæ: ut quotquot, ex hac altaris participatione, sacrosanctum Fílii tui Cor † pus, et San † guinem sumpsérimus, omni benedictione cœlisti, et grátia repleamur. Per eundem Christum Dóminum nostrum. Amen.

ARREN Jainko Guzialduna, agindu egiozu zure aingeru santuari eskeintz auek eramán ditzala, zeruko zure aldare bikañera, zure Aunditasunaren aurrera, aldare-eskeintz auetatik zure Semearen Gorputz - Odol agurgarriak artuko ditugun guztiok, zeruko bedeinkapen ta eskerrez bete - beteak izan gaitezen. Jesukristo gure Jaun berberaren izenean. Alaxe.

6.)—Ildakoen onerako eskarlak

MEMENTO étiam,
Dómine, famulo-
rum famularum-
que tuarum *N.* et
N., qui nos præ-
cesserunt cum sig-
no fídei, et dór-
miunt in somno
pacis.

(Eskatu emen aide, lagun eta garbitokian
aztuta dauden anima gizagaxoentzat).

Ipsis, Dómine,
et ó m n i b u s in
Christo quiescén-
tibus, locum re-
frigérii, lucis et
pacis, u t indúl-
geas, deprecamur.
Per e u m d e m
Christum Dómi-
num n o s t r u m.
Amen.

OROITU itzazu be-
rebat, J a u n a ,
orain pake gozoan
lo dauden eta si-
nismendunak zi-
ran zure zerbitza-
ri *N.* *N.*

Auek, Jauna, ta
Kristo'ren adizki-
detasunean il di-
ran beste guziak,
argitasun, atsegin
eta pakezko toki-
ra eramán ditza-
zula eskatzen di-
z u g u. Jesukristo
g u r e Jaunaren
izenean. Alaxe.

(Ez dira negar-samiñak, ezta ere il-obi eder ala loreak, otoitzak baizik, eta eginkizun onak eta, batez ere, meza deunak, il-dakoen animen nekeak arinduko dituztenak).

NOBIS q u o q u e
peccatōribus f á -
m u l i s tuis, de
multitūdine mise-
r a t i o n u m tua-
rum sperántibus,
partem áliquam et
societatem donare
digneris cum tuis
sanctis Apóstolis
e t Martyribus:
cum Joanne, Sté-
p h a n o, Mathia,
Bárnaba, Ignátio,
Alexandro, Mar-
celino, Petro, Fe-
licitate, Perpétua,
Agatha, L ú c i a,
Agnete, Cœcília,
Anastásia, et óm-
nibus Sanctis tuis,
intra quorum nos

ZURE errukitasun
ugarian gure us-
t e a daukagunoi
ere, guri pekata-
rioi, emaguzu to-
ki txiki bat eta el-
karrekin bizi-iza-
tea, zure Bidali
(Apostolu) ta Zi-
ñopa (Martir) do-
ne Juan, Esteban,
Matias, Bernabe,
Inazio, Alejan-
dro, Marzelino,
Pedro, Felicitas,
Perpetua, Ageda,
Luzia, Ines, Zezi-
lia, Anastasia ta
beste santu guzie-
kin batean; ez
gure irabaziaga-
tik, zure errukita-

consórtium, n o n
 æstimator mériti-
 sed véniaæ, quæ-
 sumus largitor ad-
 mitte. Per Chris-
 t u m Dóminum
 nostrum.

PER quem h æ c
 ómnia, Dómine,
 semper bona creas
 sanctí † ficas, vi-
 ví † ficas, bene †
 dícis, et præstas
 nobis.

Per ip † sum,
 et cum ip † so, et
 in ip † so, est tibi
 Deo Patri † omni-
 potenti, in unitate
 Spiritus † Sancti,
 omnis honor e t
 glória.

sun aundiari begi-
 ratuta baizik. Je-
 sukristo gure Jau-
 nagatik.

JESUKRISTO bera-
 gatik Jauna, gauz
 auek ure egiten,
 santu † tzen, in-
 dar † tzen, bedein
 † katzen eta ema-
 ten dizkiguzu be-
 ti.

Jesukristo Bera
 † gatik, eta Bera
 † rekin, eta Bera
 † gan bait-dezu
 Z u k Jaungoiko
 Aita † Guzialdun
 orrek Espiritu †
 Santuarekin ba-
 tean aintza ta go-
 rapen guzia.

7.)—Aita Gurea

Apaiza jaunartzera dijoa; baño jaunari biotza prestatzeko biderik onena otoitza dala lenbizi gogoraturik, *Aita Gurea*, Jesukristo ber-beraren ezpañetako otoitz ederra esango du lenago.

v. Per ómnia
sécula seculorum.

R. Amén.

Oremus

PRECEPTIS salutáribus móniti et divina institutione formati, audemus dícere.

P a t e r noster,
qui es in coelis,
santificetur nomen
tuum: ad-
vénia t regnum
tuum: fiat vólun-
tas tua sicut in
cœlo et in terra.

g) Gizaldi t a
gizaldi guzietan.

e) Alaxe.

Otoitza

JAUNGOIKO b e r-
beraren irakaspen
ta erakuste osa-
sungarriak artu-
rik ausartzen ge-
ra esaten:

Aita gurea, ze-
ruetan zaudena:
santifikatua izan
bedi zure izena:
betor gugana zu-
re erreinua; egin
bedi zure boron-
datea zeruan be-

Panem nostrum
quotidianum da
nobis hódie: et
dimitte nobis dé-
bita nostra, sicut
et nos dimíttimus
debitóribus nos-
tris. Et ne nos in-
ducas in tentatio-
nem.

v. Sed líbera
nos a malo.

R. Amén.

zela lurrean ere.
Emaiguzu ga ur
gure eguneroko
ogia: barka zaiz-
kiguzu gure zo-
rrak, guk geren
zordunai barka-
tzen diegun beze-
la: ez gaitzazu
utzitzi tentazioan
erortzen.

e) Baizikan li-
bra gaitzazu gai-
tzetik.

Apaizak ixillik AMEN erantzuten du: gero LIBERA... esanaz jarraitzen du.

(Otoitz guztietan ederrena Aita Gurea da: batetik Jesukristo'k ber-berak erakutsi digulako; bestetik berriz zazpi eskabide zein baño zein ederragoak dituelako.

Lenegoan.—Jaungoikoaren izena lurbira osoan ezagutua ta gurtua izan dedilla eskatzen degu.

Bigarrenean.—Jaungoikoaren agintea datorrigula, au da: Berak agindu dezala gure animetan emen bean, eta gero eman dizai-gula zorion-betea zeruan.

Irugarrenean.—Jaungoikoaren boronda-tea egin dezagula lurtarrak, zerutarrak egiten duten bezelaxe.

Laugarrenean.—Gorputz ta animaren janaria Jaungoikoari eskatzen diogu.

Bosgarrenean.—Gure obenak barkatu dizazkigula, guk gure etsaieri barkatzen dizkiegun bezela.

Seigarrenean.—Deabruaren zitzaldietatik (tentazioetatik) gorde gaitzala.

Zazpigarrenean.—Gorputz ta animaren gaitz guztiak gugandik aldendu ditzala).

LIBERA nos quæsumus Dómine, ab ómnibus malis præteritis, præsentibus et futuris: et intercedente beata et gloriosa semper Vírgine Dei Genitrice María, cum beatis Apóstolis Petro et Paulo, atque Andrea, et ómnibus Sanctis, da propítius pacem in diebus nostris ut ope misericordiæ tuæ

GORDE gaitzazu, igarotako, oraingo ta etortzekoak diran gaitz guztietatik: ta Jaungoikoaren Ama doatsu - zorionezkoa, Maria beti Birjiña, zure Apostolu Pedro ta Paulo ta gañerako santuak bitarte ditugula, emaiguzu: zure errukitasunaren laguntzarekin bizibide paketsua eramandezagula ta peka-

adjuti, et a peccato simus semper liberi, et ab omni perturbatione securi.

Gero apaizak Osti-Deuna aldare-gañean iru pusketan zatitzen du, esanaz:

PER eundem Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spíritus Sancti Deus.

Per ómnia sécula seculorum.

R. Amén.

Pax † Dómini sit † semper vobis † cum.

R. Et cum spíritu tuo.

tu naspil guzieta-tik gordeak izan gaitezela.

JESUKRISTO gure Jaun eta Zure Se-mearen izenean; Bera bait-da Zurekin eta Espiritu Santuarekin batean bizi izan eta agintzen duana, gizaldi ta gizaldietan.

e) Alaxe.

g) Jaungoikoaren † pakea zuen † artean bego † beti.

e) Baita zure animan ere.

Eskuan daukan Osti zatitxoá Odol-ontzira botatzen du, esanaz:

HAEC commixtio
et consecratio
Córporis et Sán-
guinis Dómini
nostri Jesu Chris-
ti fiat accipiénti-
bus nobis in vi-
tam æternam.
Amen.

ORAIN nastutzen
diran Jesukristo
gure Jaunaren
Gorputz ta Odola
eman dizaigutela,
artzen ditugunoi,
betiko bizitza. A-
laxe.

Osti-zatitzeak Jesukristo'ren neke-miñak adierazten dizkigu

Apaizak Odol-ontzira botatzen duen *Osti* zatiak, Jesukristo Abraan'en egontokira jetxi izana adierazten du.

Ostia ta odola ontzian bat egiten direnean, Jesukristo'ren pizkundera adierazten digute, bere gorputz-anima orduan elkartu ziran berriz il-obitik ateratzeko.

Orain bere bularra iru aldiz jotzen du esanaz.

AGNUS Dei, qui
tollis peccata
mundi, miserere
nobis.

OBEN guztia k
kentzen ditu-
zun Jaungoikoa-
ren Bildotsa, gu-
tzaz errukitu.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

O b e n guztiak kentzen dituzun Jaungoikoaren Bildotsa, guztzaz errukitu.

O b e n guztiak kentzen dituzun Jaungoikoaren Bildotsa, pakea emaguzu.

Emen, azkenean, apaizak Jesukristo Bildots otzanari pakea eskatzen dio. Au da: pekatugabeko bizibide onak eman oi duen barrengo pake eztitsu-gozoa, alper-alperrik pekatariak atsegin eta txorakerietan billatu nai dutena; *non est pax impiis*. Pake auxe bera eskatzen du Eliz osoarentzat ere, ondoren esaten duen otoitzan. Eskatu zaiozu zerorrek ere, kristaua, barrengo pake eder ori.

D O M I N E Jesu Christe, qui dixisti Apóstolis tuis: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: ne respicias peccata mea, sed fi-

JESUKRISTO nere Jauna zuk esan zenien zure Apostoloeri: nere pakea uzten dizutet, nere pakea damai-zutet. Ez zayezula begiratu nere

dem Ecclesiæ tuæ:
eamque secum
dum voluntatem
tuam pacificare,
et coadunare dig-
neris. Qui vivis et
regnas Deus, per
omnia sæcula se-
culorum.

Amen.

Meza-nagusietan apaizak bere eskuikoa
laztantz du pakea emanaz, eta onek bere
eskerrekoa.

Gero jarraitzen du:

D O M I N E Jesu
Christi, Fili Dei
vivi, qui ex vo-
luntate Patris,
cooperante Spíri-
tu Sancto, per
mortem tuam
mundum vivifi-
casti: libera me
per hoc sacro-

obeneri, zure Eli-
zaren sinismenari
baizik; eta arren
zure gogo onez
eliztar guztiak pa-
ketu ta bat egin
itzazu. Azkenga-
beko egunetan bi-
zi ta agintzen de-
zun Jaungoikoa.

Alaxe.

JESUKRISTO nere
Jauna, Jaungoiko
Biziaren Semea,
Aitak alai-ta,
Espiritu Santua-
ren laguntzarekin
zure eriotzaren bi-
dez gizonai bizia
eman diezuna:
Zure gorputz-odol

sanctum Corpus,
 et Sanguinem
 tuum, ab ómni-
 bus iniquitatibus
 meis, et universis
 malis; et fac me
 tuis semper inhæ-
 rere mandatis, et
 a te numquam se-
 parari permittas.
 Qui cum eodem
 Deo Patre et Spí-
 ritu Sancto vivis
 et regnas Deus in
 sécula seculorum.
 Amén.

PERCEPTIO Cór-
 poris tui, Dómine
 Jesu Christe,
 quod ego indignus
 súmerere præsumo,
 non mihi prové-
 niat in iudícium
 et condemnatio-
 nem; sed pro tua
 pietate prosit mihi

agurgarrien bitar-
 tez, barkatu nere
 obenak eta gañe-
 rako oker guz-
 tiak, eta emaida-
 zu: zure aginduak
 beti gordetzea, ta
 Zugandik iñoiz ez
 alde egitea. Gizal-
 di ta gizaldietan
 Aita ta Espiritu
 Santuarekin ba-
 tean bizi zeran ta
 agintzen dezun
 Jaungoikoa. Ala-
 xe.

JESUKRISTO nere
 Jauna: nik, gai
 ez izan arrer, n
 orain artzeko as-
 moa dedan zure
 gorputz au zure
 errukiagatik, nere
 anima - gorputza-
 ren aldegarri ta
 sendagai osasun-

a d t u t a m e n t u m
m e n t i s e t c ó r p o -
r i s , e t a d m e d e -
l a m p e r c i p i e n -
d a m . Q u i v i v i s e t
r e g n a s c u m D e o
P a t r e i n u n i t a t e
S p í r i t u S a n c t i
D e u s p e r o m n i a
s é c u l a s e c u l o r u m .
A m é n .

g a r r i i z a n d e d i -
l l a , e z n e r e
b e t i k o k a l t e g a r r i ;
o r i x e e s k a t z e n d i -
z u t Z u r i , J a u n -
g o i k o A i t a r e k i n t a
E s p i r i t u S a n t u a -
r e k i n b a t e a n g i -
z a l d i t a g i z a l d i e -
t a n b i z i z e r a n
o r r i .

Alaxe.

Belaunikatzen da ta gero esaten du:

PANEM cœlestem
accipiam en no-
men Domini in-
vocabo.

ZERUKO ogia artu
ta Jaungoikoaren
i z e n a a i p a t u k o
d e t .

*Ezkerreko eskuan Osti Santua artuta,
iru aldiz hularra jotzen du, bakoitzean esa-
naz:*

DOMINE, non sum
dignus u t i n t r e s
s u b t e c t u m
m e u m , s e d t a n -

J A U N A , e z n a i z n i
Z u n e r e e t x e a n
s a r t z e k o d i ñ a , b a -
ñ o i t z b a k a r b a t

tum dic verbo, et
sanabitur anima
mea.

esan ta nere ani-
ma osatuko da.

*Gero Osti santuaz
du esanaz:*

gurutze-santu egiten

CORPUS Domini
nostri Jesu-Christi
custodiat ani-
mam meam in vi-
tam æternam.
Amén.

JESUKRISTO gure
Jaunaren gorpu-
tzak gorde beza
betiko bizitzarako
nere anima. Ala-
xe.

Orduan pixka batean ixillik gelditzen da; bitartean Jauna artu bear dutenak aldare-maiera inguratzen dira, ta *Confiteor* (*Nik, pekatari*) esango dute.

Gure Eliz-Amak meza entzuten degun bakoitzean Jaunartzea nai luke; ezin badegu, *Gogozko Jaunartzea* egin beintzat, 184'garren orrialdean jartzen dan bezela.

Ondoren apaizak *Osti* apurrak biltzen ditu esanaz:

Q U I D retríbuam
Dómino pro óm-
nibus quæ retrí-
buit mihi? Cáli-
cem salutaris ac-
cípiam, et nomen

¿ Z E R eskeñiko
diot Jaungoikoari
Berak eman diz-
kidanen ordañez?
Odol osasungarria
artuta Jaungoiko-

Dómini invocabo.
Laudans invoca-
bo Dóminum, et
ab inimicis meis
salvus ero.

aren izena aipatu-
ko det. Bere go-
rapenak eresiko
(kantatuko), ditut
e t a nere etsaiak
ezin menderatuko
naute.

Gero Odol Deuna artzen du, esanaz:

SANGUIS Domini
nostri Jesu-Chris-
ti custodiat ani-
mam meam in vi-
t a m æternam.
Amen.

JESUKRISTO gure
Jaunaren O d o l
agurgarriak gorde
beza betiko bizi-
tzarako nere ani-
ma. Alaxe.

*Orduan ardo pitin bat mez-ontzian artzen
du esanaz:*

QUOD ore sumpsi-
mus, Dómine, pu-
ra mente capia-
mus; et de múne-
re temporali fiat
n o b i s remédium
sempiternum.

EMAIGUZU, Jau-
na, aoz artu ditu-
g u n Gorputz-O-
dolak biotz gar-
bian euki ditza-
gula eta eskeintz
aldakor onek osa-
s u n iraunkorra
iritxi dizaigula.

Ardoa ta ura ontzian nastutzen ditu, esanaz:

CORPUS tuum Dómine, quod sumpsi, et Sanguis, quem potavi, adhæreat viscéribus meis: et præsta, ut in me non remáneat scélerum mácula, quem pura et sancta referunt sacramenta. Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

ARTU ditudan zure Gorputz eta Odola, itsatsi bitzez nere erraietan, Jauna, eta egizu, sakramentu garbi santu oiekin garbitu naizen au ez nadilla berriz obenez kutsutu. Gizaldi ta gizaldietan bizi zeran eta agintzen dezun Jaun orrek. Alaxe.

Ur-ardoa artuta ontzia garbitzen du, ta gero aldare muturrea dijoa. Communio deritzaion meza zatia irakurtzera. Ondoren esaten du:

v. Dominus vobiscum.

r. Et cum spiritu tuo.

g) Jauna zuekin bego.

g) Baita zure animan ere.

Emen Jaunartu ondorengo otoitzak irakurtzen ditu, eta gero erdira biurturik esaten du:

v. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spíritu tuo.

v. I t e, Missa est. (vel)

v. Benedicamus Dómino.

R. Deo gratias.

g) Jauna zuekin bego.

e) Baita zure animan ere.

g) Zoazte; Meza b u k a t u da. (ala)

g) Goretsi z a - gun Jauna.

e) Jaungoikoari eskerrak.

Apaizak aldare erdian makurturik dio:

PLACEAT tibi, sancta Trínitas, obsequium servitutis meæ, et præsta, ut sacrificium quod óculis tuæ majestatis indignus óbtuli, tibi sit acceptábile, mihi-que, et ómnibus

Z U R E gogokoa izan bedi, Irutasun Deuna, nik, zure m e n d e k o o n e k , egindako eskeintza; ta zure errukitasuna bide dala, egizu, zure Aunditasunari g a i e z i z a n

pro quibus illud
 óbtuli, sit, te mi-
 serante, propitiá-
 bile. Per Christum
 Dóminum n o s -
 trum.

Amen.

*Aldareari mun eginda biurtzen da, ta
 erria bedeinkatzen du esanaz:*

Benedicat v o s
 omnípotens Deus.

Pater, et Fílius,
 et Spíritus Sanc-
 tus.

R. Amen.

v. Dóminus vo-
 biscum.

R. Et cum spí-
 ritu tuo.

v. Inítium san-
 cti Evangéllii se-

arren, e g i n dio-
 dan eskeintz au,
 zure gogokoa iza-
 tea, neretzat be-
 rriz eta m e z au
 eskeiñi dedan ai-
 e n t z a t, erruki-
 gaia; Jesukristo
 g u r e Jaunaren
 izenean. Alaxe.

Jaungoiko Gu-
 zialdun: A i t a ,
 Seme ta Espiritu
 Santuak bedeinka
 zaitzatela.

e) Alaxe.

g) Jauna zue-
 kin bego.

e) Baita zure
 animan ere.

g) Juan'ek e-
 gindako Ebanje-

cundum Joannem.

R. Glória tibi,
Dómine.

IN principio erat
Verbum, et Ver-
bum erat apud
Deum, ei Deus
erat Verbum. Hoc
erat in principio
apud Deum. Om-
nia per ipsum fac-
ta sunt: et sine
ipso factum est
nihil quod factum
est; in ipso vita
erat, et vita erat
lux hominum: et
lux in tenebris lu-
cet, et tenebræ
eam non compre-
henderunt. Fuit
homo missus a
Deo, cui nomen
erat Joannes. Hic
venit in testimoni-

lio santuaren asie-
ra.

e) Aintza zu-
ri Jauna.

ASIERAN Jaungoi-
koaren Semea
zan; eta Jaun-
goikoaren Semea
Jaungoikoa gan
zegoen eta Jaun-
goikoaren Semea
Jaungoikoa zan.
Asieratik au
Jaungoikoa gan
zan. Guzia Berak
sortua da, ta ezer
ez da Berak egin
ez duenik. Bera-
gan zegoen bizi-
tza, ta bizitza gi-
zonen argia zan:
argiak illunpetan
argi egiten du;
eta illunpeak ez
zuten artu. Jau-
nak bidalitako gi-

um, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non congovit. In propria venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios Deifieri his qui credunt in nomine eius: qui

zon bat bazan, Juan zeritzana: au sinisterazitzera etorri zan, argiari sinispidea (aitormena) ematera, bere bitartez guztiak sinistu zezaten. Bera ez zan argia, argiari sinispidea eman bear ziona baizik, Ba'zan Egiazko argia, lurrera datozen gizon guztiak argitzen dituen argia. Lurrean zegoen; Berak egin zuen lur-bira; eta ala ere lurtarrak ez zuten ezagutu. Baño ezagutu duten guztiei, Jaungoikoaren Seme izateko eskubidea eman

non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis, et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a Patre, plenum gratiæ et veritatis.*

R. Deo gratias.

die: oiek ez dira odolak sortuak, edo aragi ta gizonaren g o g o a k, Jaungoikoak baik. *Eta Jaungoikoaren Semea gizon egin da, eta gure artean bizi izan da, eta guk ikusi degu bere aunditasuna, seme Bakarrak A i t a gandik dakarrena bezelakoa, d o a i ta egiz bete-betea.*
e) Jaunari eskerrak.

MEZ-IXILLAREN ONDOREN ESATEKO
XII'GARREN LEON AITA SANTUAK
AGINDUTAKO ESKARIAK

(300 egun. bark.)

Apaizak Iru Agur Maria erriarekin batera esaten ditu; ta gero.

Salve Regina

M A T E R misericordiæ.

Agur, Erregiña

A G U R, Erregiña
Ama errukiorra:

V i t a, dulcédo
e t s p e s n o s t r a,
salve.

A d t e clamá-
m u s é x s u l e s f í l i i
E v æ.

A d t e suspirá-
m u s g e m é n t e s e t
f l e n t e s i n h a c l a-
c r y m á r u m v a l l e.

E j a e r g o, a d v o-
c á t a n o s t r a, i l l o s
t u o s m i s e r i c ó r d e s
ó c u l o s a d n o s c o n-
v é r t e.

E t J e s u m b e n e-
d í c t u m f r u c t u m
v e n t r i s t u i n o b i s
p o s t h o c e x s i l i u m
o s t é n d e.

O c l e m e n s.

O p i a, o d u l c i s
V i r g o M a r i a.

v. O r a p r o n o-

gure bizi, gozo ta
itxaropena, agur.

Zure deiez gaude
Eba'ren ume er-
bestetuok: z u r i

aiezka, antsiz ta
negarrez n e g a r-

erri onetan. Ea,
bada, itzuli itzazu

gure bitarteko on
orrek, itzuli guga-

na zure begi erru-
kitsu oiek, eta er-

beste onen ondo-
ren erakus zaigu-

zu Jesus, zure sa-
beleko Seme be-

deinkatu ori. ¡O
Biozpera! ¡O E-

rrukior! ¡O Ma-
ria Birjin gozoa!

g) Otoitz egizu

bis, Sancta Dei
Génitrix.

R. Ut digni effi-
ciámur promissió-
nibus Christi.

Oremus

D E U S refúgium
nostrum et virtus,
populum ad te
clamantem propí-
tius réspice; et in-
tercedente glorio-
sa et immaculata
Virgine Dei Geni-
trice Maria cum
beato Joseph ejus
Sponso, ac beatis
Apóstolis tuis Pe-
tro et Paulo, et
óm nibus Sanctis,
quas pro conver-
sione peccatorum,

gure alde Jaun-
goikoaren A m a
Done orrek.

e) Jesukr i s t o
gure Jaunaren a-
ginduak ir a b a z
ditzagun.

Otoitza

JAUNGOIKO gure
igesleku ta azkar-
tasuna! O t s egi-
ten dizun erriari
onginaiaz begira-
tu egiozu: ta erru-
gabeko Birjin zo-
r i o n t s u Maria
Jaungoiko a r e n
Ama, ta Jose be-
re senar doatsua
Pedro ta Paulo
zure Apostoluak
eta beste s a n t u
g u z t i a k bitar-
te ditugula, e n -

pro libertate et exaltatione sanctæ matris Ecclesiæ, preces effundimus, misericors et benignus exaudi. Per eundem Christum Dominum nostrum.

Amén.

Invocatio

SANCTE Michaël Archángele, defende nos in prælio; contra nequitiam et insídias diaboli esto præsidium.— *Imperet illi Deus, supplices deprecamur: tuque, Princeps militiæ cœlestis,*

tzun itzazu zure erruki ta ontasunean gure eskaria k, pekatariak biurtu ditezen, ta gure Eliz Amadonea askatua ta goratua izan dedin. Jesukristo gure Jaun berberaren izenean. Alaxe.

Eskaria

MIGEL Goiaingeru donea, gure burruketan gorde gaitzazu, ta deabruaren maltzureri ta ekiñaldieri iges egiteko gure gorde-lekua izan zaitez. Arren mendera beza Jaungoikoak; eta

Sátanam aliosque
spiritus malignos,
qui ad perditio-
nem animarum
pervagantur in
mundo, divina
virtute in infer-
num detrúde.

Amén.

Cor Jesu sacra-
tíssimum, miseré-
re nobis.

Zuk, zeruko gu-
darien buruzagi
orrek gogo indar-
ez zuleizera bota
ezazu, gure ani-
mak galdu nairik
munduan dabil-
tzen deabrua ta
bere lagun gaiz-
toak. Alaxe.

¡Jesus'en Biotz
guztiz doa t s u a,
gutzaz errukitu!

(7 urte ta 7 berrogeiko barkapenak mez-ondoren iru al-
diz esanda; Garbitokiko animentzat izan ditezke.)

Ondorengo otoitza

Eskerrak damazkizut, Jauna, zure
mesede guzi-guziagatik, Zuri, Jaungoi-
ko Guzialdun, gizaldi ta gizaldietan bi-
zi ta agintzen dezun ori. Alaxe.

Aingeru otoitza

1

Aingeru batek Maria'ri
Dio: "graziaz betea":
Jaungoikoaren Semeari
Eman diozu sortzea.

(Guziak)

*Goiz, arrats eta eguerditan
Ama, goresten zaitugu;
Aingeruaren itzak berak
Guk ber-esaten ditugu.*

2

Nere Jaungoikoaren naia
Nigan dedilla egiña
Izan nadin, bai, bere Ama
Baña geldituz Birjiña.

Goiz, Arrats...

3

Jaungoikoaren Seme maitea
Gizatasunez da jazten
¡Oi, ontasun egiazkoa,
Jauna gurekin egoten!

Goiz, Arrats...

ILLEN MEZA

(In die Obitus - Norbait il dan egunerako)

Introitus

REQUIEM æternam
dona eis Dómine:
et lux perpétua
lúceat eis. (Ps.
64).

Te decet hym-
nus Deus in Sion,
et tibi reddétur
votum in Jerúsa-
lem: exáudi ora-
tionem meam ad
te omnis caro vé-
niet. —Réquiem
æternam.

Sarrera

BETIKO atsedena
emaiezu, Jauna;
ta azkengabeko
argiak argitu bi-
tza (64'g. eres).

Zuri, Jauna,
dagokizu Sion'go
eresia; ta zuri
emango dizute o-
paria Jerusalem'
en. Entzun nere
eskaria; zugana
jo bear degu gi-
zon guztiak.

—Betiko atse-
dena...

Oratio

DEUS, cui própri-
um e s t miseréri
semper e t párcer-
re, t e súplices
exorámus pro áni-
ma fámuli tui N.
quam h ó d i e de
h o c sæculo mi-
gráre jussísti: u t
n o n tradas eam
in manus inimíci,
neque obliviscáris
infinem, s e b jú-
beas eam a sanc-
tis Angelis sús-
pi-
ci, et ad pátriam
paradísi perdúci;
ut, quia in te spe-
ravit i n crédidit,
non poenas infér-
ni sustíneat, s e d
g á u d i a æténa
possideat. P e r
Dóminum n o s -

Otoitza

JAUNA, zuri, da-
gokizu errukiorra
beti izan eta bar-
katzea. Arren es-
k a t z e n dizugu,
gaur lurra uzteko
agindu diozun zu-
re menpeko N.'ren
anima etsaien es-
kuetan utzi ez de-
zazula, ezta aztu
e r e azkenerarte,
aingeru de u n a k
artu ta atsedenez-
ko sorterrira era-
man dezaten agin-
du dezazula bai-
zik, Zugan sinistu
ta itxaropena ja-
rri d u e n ezkerro
suleizeko nekeak
irabazi ez ditzan,
azkengabeko po-
zak baizik.

t r u m J e s u m
Christum Filium
tuum, qui tecum
vivit et regnat in
unitate Spíri t u s
Sancti Deus, p e r
omnia sæcula sæ-
culorum. Amén.

**Léctio Epistolæ beá-
ti Páuli Apóstoli ad
Thessalonicénses.**

(I THESS. 4. c.)

FRATRES: Nól-
mus vos ignoráre
d e dormiéntibus,
ut non contristé-
mini, sicut et cæ-
teri, qui spem non
habent. Si enim
crédimus quod Je-
sus mórtuus est,
et resurrexit, ita
et Deus eos, qui
dormiérunt p e r

Gizaldi ta gizal-
dietan zurekin eta
Espiritu Santuare-
kin batean b i z i
dan ta agintzen
d u e n Jesukristo
gure Jaunagatik.
Alaxe.

**Pablo Deunaren
idazkia Tesalonika-
koeri (l. 4)**

*Il diranak berpiztuko
dira*

ANAIAK: L o t a n
daudenetzaz zuek
ez jakiñak izatea
ez degu nai, itxa-
ropenik ez dauka-
ten besteak beze-
la naigabetu e z
zaitezten Jesus il
ta berpiztu dala
sinisten badegu,
Jaungoikoak be-
ragan lo artu du-

Jesum, addúcet cum eo. Hoc enim vobis dícimus in v e r b o Dómini, quia n o s , q u i vívimus, qui re-sídui s u m u s in advéntum Dóminiémus eos, q u i ni, n o n præve-dormiérunt. Quo-niam ipse Dómi-nus in jussu, et in voce Archángeli, et in tuba Dei des-cendet de cœlo: et mortui, qui in Christo sunt, re-súrgent p r i m i . Deínde nos, q u i vívimus, qui re-línquimur, simul rapiémur cum illis i n núbibus ob-viam Christo i n áëra, et sic sem-

tenak Jesus'ekin eramango dituela ere sinisten degu. Ara bada Jauna-ren itzaz esaten dizuteguna: guk, bizi geranok, Jau-naren etorrerako utziak gaudenok, il diranai ez diegu a u r r e a artuko. Jauna bera, Goi-aingeruaren agin-du ta abotsez, ta Jaungoikoaren tu-ruta-soñuak ba-tean jetxiko da. E t a Jesukristo' gan il diranak piz-tuko dira lenen. Gero gu, bizi ge-ranok, gelditu ge-ranok aiekin ba-tean odei gañetik aidean eramanak izango gera, Je-

per cum Dómino
erimus. I t a q u e
consolámini invi-
cem in verbis is-
tis.

Graduale. Ré-
q u i e m ætéñnam
dona eis Dómine:
e t lux perpétua
lúceat eis.

v. *Ps.* III. In
memória ætéñna
erit justus: ab au-
ditióne mala non
timébit.

Tractus. Absól-
ve Dómine áñimas
ómñium fidélium
defunctórum a b
omni vínculo de-
lictorum. v. E t
grátia tua illis su-

sukristo'ren aurre-
ra, ta Jaunarekin
batean onela beti
izango gera. Poz-
tu zaitezte, beraz
elkar - artean itz
auekin.

Grad. Be t i k o
atsedena emaiezu,
Jauna, ta azken-
gabeko argiak ar-
gitu bitza.

III *Eres.* Oroi-
garria izango da
beti gizon zuze-
na; ark ez du be-
ragatik txarki e-
s a n g o dutenen
beldurrik izango.

Trac. Askatu,
Jauna, i l diran
kristau guzien ani-
mai beren gaizta-
kerien lokarri guz-
tiak. — Eta, zure
graziak laguntzen

ccurrente, mere-
 á n t u r evádere
 iudícium ultiónis.
 v. Et luzis ætérnæ
 beatitúdine pér-
 frui.

Dies iræ

(*Sequentia*)

1

Dies iræ, dies illa

Solvat sæclum in
 [favilla,
 Teste David cum
 [Sibylla,

2

Quantus tremor
 [est futurus,
 Quando Judex est
 [venturus
 Cuncta stricte dis-
 cussurus.

3

Tuba mirum spar-
 [gens sonum
 Per sepulchra regio-
 [num,
 Coget omnes ante
 [thronum.

dituela, iges egin
 bizaiote zure asa-
 rrezko epaiari.—
 Eta azkengabeko
 argiaren zoriona
 iritxi bezate.

Sumin - eguna

(*Jarraikia*)

1

Aserre egun, egun
 [ura,
 Lurra austuko dua-
 [na,
 Dabi ta Sibillen zi-
 [ñaz

2

Izu darion eguna,
 Epaillea dakarkena,
 Oro zorrotz epaitze-
 [ra.

3

Turutu Ikaraga-
 [rriak,
 Idikirik ildegiak,
 Bilduko ditu il gu-
 [ziak.

4

Mors stupebit, et
[natura,
Cum resurget crea-
[tura,
Judicanti responsu-
[ra.

5

Liber scriptus
[proferetur,
In quo totum conti-
[netur,
Unde mundus judi-
[cetur.

6

Judex ergo cum
sedebit,
Quidquid latet, ap-
[parebit:
Nil inultum rema-
[nebit.

7

Quid sum miser
[tunc dicturus?
Quem patronum ro-
[gaturus,
Cum vix justus sit
[securus?

8

Rex tremendæ ma-
[jestatis,
Qui salvandos sal-
[vas gratis,
Salva me fons pie-
[tatis.

4

Arri dagoke eriotza
Aditzean erantzuka
Berak ildako gizo-
[na.

5

Idaztia da idikiko,
Guzia bertan bait-
[dago.
Gizaldia epaitzeko.

6

Epaikaria jarri-
[rik,
Gauz isillak agertu-
[rik,
Ez daike azter-gabe-
[rik.

7

¿Zer desaket nik
[gaxoak?
Larri bada zira zin-
[tzoak?
Nori edatu besoak?

8

Errege aundi ta
[Jauna,
Urririk salba dezu-
[na,
Salbanazu, erruko-
[rra.

9

Recordare, Jesu
[pie,
Quod sum causa
[tuæ viæ:
Ne me perdas illa
[die.

10

Quærens me, se-
[disti lassus:
Redemisti, crucem
[passus:
Tantus labor non
[sit cassus.

11

Juste judex ultio-
[nis,
Donum fac remissio-
[nis
Ante diem rationis.

12

Ingemisco tan-
[quam reus:
Culpa rubet vultus
[meus:
Supplicanti, parce
[Deus.

13

Qui Mariam ab-
[solvisti,
Et latronem exau-
[disti,
Mihi quoque spem
[dedisti.

9

Oroi zaite, Jesus
[ona,
Nere aldez il ziñala,
Ez, arren, ni galdu,
[Jauna.

10

Ni billa nekatu
[ziñan:
Eros ninduzun gu-
[rutzan:
Ezpezake al perri-
[kan.

11

Epaikari zuzena
[arren,
Barkatu nazazu
[emen
Epaikundea baño
[len.

12

Lotsaz gogoa k
[dartzoki
Obenak, ta negar
[dagi:
Garbaidun au, Jau-
[na azketsi.

13

Maria barka ze-
[nuan,
Bai ere lapurra il-
[tzean,
Uste - ustea daukat
[Zugan.

14

Preces meæ non
[sunt dignæ:
Sed tu bonus fac
[benigne,
Ne perenni cremer
[igne.

15

Inter oves locum
[præesta,
Et ab hædis me se-
[questra,
Statuens in parte
[dextra,

16

Confutatis male-
[dictis,
Flammis acribus
[adictis,
Voca me cum bene-
[dictis.

17

Oro supplex et ac-
[clinis,
Cor contritum quási
[cinis,
Gere curam mei fi-
[nis.

18

Lacrimosa dies
[illa,
Qua resurget ex fa-
[billa
Judicandus homo
[reus

14

Nere otoitza ez
[da aldun,
Baña egizu alegin
Suleizan erre ez na-
[din.

15

Bildotsekin ar na-
[zazu,
Aker-taldetatik ken-
[du,
Eskui-aldera bidal-
[du.

16

Gaiztetsiak gaiz-
[tokiko
Sutara jaurti ezke-
[ro,
Dei nazazu zerura-
[ko.

17

Auspez autsaren
[gañean,
Eskatzeizut egun
[ontan
Eutsi nazazula az-
[kenan.

18

Negar utsezko
[eguna,
Autsetik piztuko da-
[na
Obendun epaikizu-
[na.

19

Huic ergo parce,
[Deus:
Pie Jesu Domine,
Dona eis requiem.

Amen.

† Sequéntia sancti.
Evangélii secundum
Joánnem.

(Joann. 11. c.)

IN illo témpore:
Dixit Martha ad
Jesum: Dómine
si fuisses hic, fra-
ter meus non fui-
sset mórtuus: sed
et nunc scio, quia
quæcúmque p o -
pósceris a D e o ,
dabit tibi Deus.
Dicit illi Jesus:
Resúrget fr a t e r
tuus. Dicit ei Mar-
tha: Scio quía re-
súrget in resurre-

19

Gaurko au barka-
[tu Jauna:
Jesus on, errukio-
[rra,
Eman zayezu zoru-
[na.

Alaxe

(Bera'tar E-M. Aba)

† Juanen Ebanjelio
d e u n a r e n J a -
rraipena.

(Joan XI).

ALDI artan, Mar-
tak esan zion Je-
sus'i: Jauna emen
izan baziña, nere
anaia ez zan ilko:
ala ere ba'dakit
ordea Jaungoikoa-
ri eskatuko dio-
zun guztia Jaun-
goikoak emango
dizula. Jesus'ek
esaten dio: Zure
anaia piztuko da.
Marta'k es a t e n
dio: Ba'dakit az-

cti6ne in novissimo die. Dixit ei Jesus: Ego sum resurrectio, et vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: et omnis, qui vivit, et credit in me, non morietur in aeternum. Cre-dis hoc? Ait illi: Utique, Domine, ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.

Offertorium

Domine Jesu Christe, Rex gloriae, libera animas

ken egunean piz-tuko dala. Jesus' ek esaten dio: Ni naiz pizkundera ta bizia: nigan sinisten duena, il-tzen bada ere, biziko da, ta nigan bizi dana, ta sinisten duena, ez da beñere ilko. ¿Sinisten al dezu au? Esaten dio: Bai, Jauna; sinistu det nik zu Kristo zerala, Jaungoiko biziaren Seme, lurralde ontara etorri zerana.

Eskeintza

Jesukristo Jauna, zeruko Erregea; gorde itzazu

ómnium fidélium
defunctórum de
pœnis inférni, et
de profúndo la-
cu: líbera eas de
ore leónis, ne ab-
sorbeat eas tártar-
us ne cadant in
obscúrum: s e d
sígner san c t u s
Michaël repræsén-
tet eas in lucem
sanctam: * Quam
olim Abrahæ pro-
misísti, et sémini
ejus.

v. Hóstias e t
preces tibi Dómi-
ne láudis offéri-
mus: tu súscipe
pro animábus illis,
quarum hódie me-
moriám fácimus:
fac eas Dómine
de morte transíre
ad vitam. * Quam

il d i r a n kristau
guztien ani m a k
inpernuko neke ta
z u l o sakonetik;
leoiaren aotik gor-
de itzazu, inper-
nuak iretsi ez di-
t z a n, illunpetan
erori ez ditezen;
Migel Deun buru-
zagiak argi santu-
ra eraman ditza-
la baizik: antziña
Abraan eta bere
ondorengoeri agin-
du zenien argira.

Jauna: opari ta
gorospen - o t o i-
tzak zuri eskein-
t z e n dizkizugu;
artu itzazu gaur
gogoratzen ditu-
gun anima o i e n
alde; egizu, Jau-
na, eriotzatic bi-
zitzara igaro dite-

olim Abrahæ pro-
misisti, et semini
ejus.

Secreta

PROPITIARE, quæ-
s u m u s Dómine,
animæ fámuli tui
N. pro qua hós-
tiam láudis tibi
inmolámus, ma-
jestátem tuam su-
ppliciter deprecán-
tes: ut per h æ c
p i æ placationis
offícia, pervenire
mereatur ad re-
quiem sempitér-
nam. Per Dómi-
num nostrum.

Communio

Lux ætérna lú-
ceat eis, Dómine.*

zela: a n t z i ñ a
Abraan eta bere
ondorengoeri agin-
du zenien argira.

Otoitz ixilla

ERRUKI zaitez, a-
rren Jauna, zure
menpeko N.'ren
animaz; gorapen-
oparia bere alde
e s k e ñ i dizugu;
zure aunditasuna-
ri eskatzen diogu,
pakezko opari u-
rrikaltsu oien bi-
dez betiko atsede-
nera iritxi dedilla.

Jesukristo...

Jaunartzea

Betiko argiak
argitu bitza, Jau-

Cum sanctis tuis
in ætérnum: quia
pius es.

v. Réquiem æ-
térnam dona eis
Dómine: et lux
perpétua lú c e a t
eis. Cum sanctis
tuis in ætérnum:
quia pius es.

Postcommunio

PRAESTA quæsu-
m u s omnipotens
Deus; ut anima
famuli tui N., quæ
hodie de hoc sæ-
culo migravit, his
sacrificiis purgata,
et a peccatis ex-
pedita, indulgen-
tiam pariter et re-
quiem capiat sem-
piternam. Per Do-
minum...

na, zure santue-
kin batean beti;
errukiorra zera-ta.

Betiko atsedena
emaiezu, Jauna,
ta, azkengabeko
argiak argitu bi-
tza. Zure santue-
kin beti ta beti;
errukiorra zera-ta.

*Jaunartu-on-
dorena*

ARREN eskatzen
dizugu, Jaun al-
guziduna: g a u r
lurralde ontatik
igaro dan z u r e
menpeko N.'ren a-
nimak, opari aue-
kin garbitua, izan,
ondoren, errukia
ta betiko pakea
irabazi dezala.

Jesukristo...

MEZA LAGUNTZEKO ERA

Apaizak. In nómine Patris, et Fílii et Spíritus Sancti. Amen. Introíbo ad altare Dei.

Lagunak. Ad Déum, qui lætíficat iuventutem méam.

A. Júdica me, Deus et discerne causam méam, de gente non sancta, ab hómine iniquo et doloso érue me.

L. Quia tu es, Deus, fortitudo mea; quare me repulisti, et quare tristis incedo dum affligit me inimicus?

A. Emitte lucem tuam, et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernácula túa.

L. Et introibo ad altare Dei; ad Déum qui lætíficat iuventutem meam.

A. Confitebor tibi in cíthara, Deus, Deus meus, quare tristis es ánima mea, et quare conturbas me?

L. Spera in Deo, quonian adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.

A. Gloria Patri et Fílio et Spíritui Sancto.

L. Sicut erat in principio et nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

A. Introibo ad altare Dei.

L. Ad Deum, qui lætificat iuventutem meam.

A. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

L. Qui fecit cœlum et terram.

A. Confiteor Deo omnipotenti, etc. Et vos fratres, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

L. Misereatur tui omnipotens Deus et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam æternam.

A. Amen.

L. Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaëli Archangelo, beato Joanni Baptistæ, sanctis Apostolis Petro et Paulo, ómnibus Sanctis et tibi, Pater; quia peccavi nimis cogitatione, verbo et ópere; mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaëlem

Archángelum, beatum Joanem Baptistam, sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos et te, Pater, orare pro me ad Dóminum Déum nostrum.

A. Misereatur vestri omnípotens Deus, et dimissis peccatis vestris perducatur vos ad vitam æternam.

L. Amen.

A. Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum tríbuat nobis omnípotens et miséricors Dóminus.

L. Amen.

A. Deus, tu conversus vivificabis nos.

L. Et plebs túa, lætábitur in te.

A. Ostende nobis, Dómine, misericórdiam tuam.

L. Et salutare túum da nobis.

A. Dómine, exaudi orationem meam.

L. Et clamor meus ad te véniat.

A. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

“Kyrie” ra eltzean:

A. Kyrie, eléison.

L. Kyrie, eléison.

A. Kyrie, eléison.

L. Christe, eléison.

A. Christe, eléison.

L. Christe, eléison.

A. Kyrie, eléison.

L. Kyrie, eléison.

A. Kyrie eleison.

“Kyrie” edo “Gloria” ondorean

A. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

“Oremus” bukatzean

L. Amen.

“Epístola” bukatzean:

L. Deo grátias.

“Ebangelio” an:

A. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

A. Initium vel Sequéntia sancti Evan-
gélíi secundum, etc.

L. Glória tibi, Dómine.

“Ebangelio” a bukatzean:

L. Laus tibi, Christe.

A. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

“Orate fratres” ean:

L. Suscípíat Dóminus sacrificium de mánibus túis, ad laudem et glóriam nóminis súi; ad utilitatem quoque nostram totiusque Ecclesiæ suæ sanctae.

“Prefacio” an:

A. Per ómnia sæcula saeculorum.

L. Amen.

A. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

A. Sursum corda.

L. Habemus ad Dóminum.

A. Grátias agamus Domino Deo nostro.

L. Dignum et iustum est.

“Pater noster” ean:

A. Per ómnia sæcula saeculorum.

L. Amén.

“Pater noster” bukatzean:

A. Et ne nos inducas in tentationem.

L. Sed libera nos a malo.

Ostia puskatzean:

A. Per ómnia sæsula sæculorum.

L. Amen.

A. Pax Dómini sit semper vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

Jaunartze-ondorean

A. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

“Oremus” ak bukatzean:

L. Amen.

A. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

A. Ite, Missa est, vel Benedicamus Dómino.

L. Deo grátias.

Illeen mezatan:

- A. Requiescant in pace.
L. Amen.

Onespenean:

- A. Benedicat vos... Spíritus Sanctus.
L. Amen.

"Azken Ebangelio"an:

A. Dóminus vobiscum.

L. Et cum spíritu túo.

A. Initium vel Sequéntia Sancti Evan-
gélíi secum dum etc.

L. Glória tibi Dómine.

"Ebanjelio" bukatzean:

L. Deo grátias.

V. ERASPEN edo Debozioak

KRISTO'REN NEKALDIAGA- NAKO ERASPENA

SARRERA

Kristo'ren eriotz-neke agurgarria, kristauak beti begien aurrean euki bear genduken idazti edo liburu ederra da, Kalbarioko mendi gallurrean, Jesus'ek betiko idikia utzi diguna. Bertan bere odolarekin, bi ikasgai nagusi-ederrak irarri ditu:

1.º bata da: guztioi digun neurrigabeko *maitetasuna*.

2.º bestea: obenari (pekatuari) dion *gorroto bizia*.

1.—Kristo'ren gurutz agurgarria zaigu lendabizi: bere errukitasun aundiaren, neurrigabeko *maitetasunaren ezaugarria*: inon, gurutzean bañon obeki, erakutsiko digu gure Jesus maiteak, guztioi digun maiteta-

suna? Inork, bere maitetasunak ezpada, josi du gure erosle maite ori gurutzean? Ez, ez da Pilatos, ezta Judas ere; ez dira judarrak, ezta gure obenak ere, Jesus gurutzean ain egoera txarrean jarri dutenak: *bere maitetasunak, bere errukiak josi du gurutzean*; alperrikakoa izango zan Judas'en billaukeria, alperrikakoa juduen gorrotoa, alperrikakoa gure gaiztakeria, Berak ezpalu eskubide osoz, bere bizitza jarri, bere bizitza eman.

Orra zergatik esaten digun Pablo deunak: *Maite izan gaituelako, eman du bere bizitza gugatik; Dilexit me, et tradidit semetipsum pro me.*

2. — Jesukristo'k gurutzetik erakusten digu gañera, *obenari (pekatuari) dion gorrotoa*, berak bezela, guk ere obena gorrotatu dezagun: Obena kentzeko, pekatua ezereztutzeko, obenaren ondorengo kalteak desegin eta ayenatzeko, gurutzean josirik il da, ikaragarritzko oñaze miñetan bi lapurren erdian, lapur eta gaizkille aundi bat eta Barrabas bera bañon askoz eta askoz biurriagoa balitz bezela.

Orra non dezun, kristaua, idazti edo liburu txit ederra: bertan ikasiko dezu, beste idaztietan alperrik billatuko dezuna: *Deun edo santuen jakinduria, gurutze-jakintza izan da*; or ikasi zuten santuak, zeruko-bidea, ortik atera zuten jakinduria, zurtasuna eta kemena.

Beragatik zion Bernardo Deunak: *Bere jakintasuna, Jesus-Gurutziltzatua ezagutzea zala.*

Eta Pablo Deunak: *Beste gauzik nai ez zuela jakin, Jesus Gurutziltzatua baizik.*

Ta Felipe Benizio Deunak, il zorian zegoela, bere idaztia eskatu zuen; eman zizkioten liburu batzuek, bañon arrek gurutztea erakutsi zuen, esanaz *au da nere idaztia (liburua)*. Aiek bezela maite zazu zuk ere, kristaua, Kristo'ren Nekaldia, Kristo'ren gurutze agurgarria.

GURUTZ-BIDEA

SARRERA

1.—*Kristauen artean oitutzen diran, jayera eraspen edo debozioetan, ez da agian bat-bakarrik izango, gure Eliz-Amak geyago maite duenik, eta Jaungoikoari atsegin aundiagokoa zaionik, Gurutz-bidea baño.*

Benedicto XVI'garrenak esaten digu: *Jayera egokienetako bat dala, ez bakarrik Jesukristo'ren eriotz nekea gurtzeko, baita pekatariak biurtu nagi-epelak berotu ta onak zendotzeko ere.*

Naigabe lanak berriz, aixa arintzen dira, gure Erosleak, Kalbario bidean, eramandituen oñaze-nekeak gogoratu-ta.

Ortaz gañera Erromako Doipuruak (Aita santuak), Klemente XII'g., Benedikto XIII ta XIV' g., Pio IX ta Leon XIII'garrenak batezere, barkapen askoz ugaritu dute; gurutz-bidea jaierez eginda antziña kristauak Jerusalem'era joanik irabazten zituzten barkapen ber-berak irabazi ditezke gaur.

Noiz eta nola sortu dan ordea, ziur ez dakigun gauza da:

Brigida deunak erakusten digu, Gurutz-Bidearen jarduerari, Andre Maria'k berak asiera eman ziola, bere Semearekin Kal-

barioko bide neketsua ibilli zuenean... Dána dala: argi agiri da, jayera edo eraspen agurgarri au, guztiz ederra, oso atsegiña ta txit onuragarria edo mesedezkoa zaigula guztioi.

2.— *Gurutz-Bidearen barkapenak irabazteko, iru gauza eskatzen dira:*

Lenengoa da *pekatu larripean ez egotea:*

Jakiña, pekatu larripean zaudela gurutzze-bidea egiten badezu, ez dezu txarki egiten: barkapenak ez dituzu irabaziko, zuretzat beinepein; bañon zure egikizun orrek Jainkoaren errukia irabaziko dizu, lenbailen bide onera biurtzeko.

Bigarrena: *14 egonaldiak ibiltzea batetik bestera joanaz:*

Emen oartu bear degu: bidezkoa dala, aitortu edo jaunartzeko gurutzze-bidea bukatu gabe uztea ta gero, utzi degun tokitik asi ta bukatzea; ta eliza betea dagoenean, ez dala bearrezkoa toki batetik bestera joatea.

Irugarrena: *Jesukristo'ren Nekaldi agurgarria gogaldu edo gogoratzea (meditatzea).*

Ez da bearrezkoa bañon egonaldi bakoi-tzean, Kristo'ren Nekaldia gogaldu edo meditatzea.

Beste otoitz, gogapen, abesti ta abar... otoitz liburuetan jartzen diranak ere, asko ta asko lagunduarren irabazi ugariagoak ateratzeko, ez dira bearrezkoak Gurutzze-Bidearen barkapen guztiak irabazteko.

3.— *Gaxo daudenak, naikoa dute. Gurutzze-bidearen barkapenak irabazteko, artarako bedeinkatua dagon gurutzzea eskue-*

tan artu ta, Kristo'ren Nekaldia gogoratzea, ta ogei Aita Gure, Agur Mari ta Gloria esatea:

14, Gurutz-bidearen 14 egonaldien ordez.

5, Kristo'ren 5 zauri agurgarrien oroipenaz ta

1, Aita Santuaren izenean (LEON XIII'G 1884'KO ILBELTZAREN 19'AN).

Aita gureak ezin esan dituenak, naikoa du, biotzez damutu ta esatea: Arren eskatzen dizugu Jauna: zure odol ederrez berrerosi dituzun zure menpekoak, gorde ditazula.

Ta gero norbaitek esango dituen 3 Aita Gure, Agur Maria ta Gloriat biotzez erantzutea (LEON XIII'G. 1890'KO IRAILLAREN 9'AN).

Gurutze Santuaren...

Jesukristo nere Jauna...

E S K E I N T Z A

Nere Jesus gozo laztana, daukadazun maitetasunagatik, gurutze aztuna sorbalda gañean arturik, ainbeste bide neketsuetan ibilli zerana! Kalbarioko zure oñaze-miñak gaur emen gogoratuturik, nere esker ona erakutsi nai dizut lendabizi, ta bigarren Gure Eliza -
-Amak, eskeñitako barkapen ugariak irabazi, neretzat eta Garbitokiko anima errukarrientzat bañan, Zuk gogokenak dituzun eta zuri geien zor dizuten anima aientzat batez ere. ¡Lagundu zaidazu, Jauna, bi asmo eder oiek ongo betetzen!

-(Toki batetik bestera zuazela esan):

Sancta Mater is-	Jesus'ek g u r u -
tud agas.	tzean.
Crucifixi fige pla-	Artutako zauriak.
gas.	
Cordi meo valide,	Ama, josi nerean.

LENENGO EGONALDIA

Gure Jesus Maitea iltzea erabaki zutenekoa

*Adoramus te
Christe, et bene-
dicimus tibi.*

*Quia per sanc-
tam crucem tuam,
redemisti mun-
dum.*

*Agurtzen zaitu-
gu Jesus ta be-
deinkatzen zaitu-
gu, zure gurutze
santuz, gizona be-
rrerosi dezulako.*

NERE Jesus maitea: ixil-ixilik zaude, ju-
duar lotsagabe-en eta Pilatos'en aurre-
an, Zu, gizonik zuzenena izan arren,
agintari zital orrek (zure kaltez bide-
gabeko epai gogorra ematera dijoa-
nean...

Arren eskatzen dizut Jauna, emai-
dazula nere arrokeria menderatzeko
indarra, erbesteko naigabeak pozik era-
manaz, zeruko zorion ederra nozbait
iritxi dezadan. Alaxe. AITA GUREA...
AGUR MARIA... AINTZA (GLORIA).

*Miserere nostri
Domine.*

Miserere nostri

*Et fidelium ani-
mæ per misericor-
diam Dei requies-
cant in pace.*

Amen.

*Erruki zakizki-
gu Jauna.*

*Erruki zakizki-
gu Jauna.*

*Eta ildakoen ani-
mak, Jainkoaren
errukiaz atsedea
pakea bezate.*

Alaxe.

Batetik bestera aldatzean esan gorago bezela: *Sancta Mater...* edo *Bedeinkatuak eta goretsiak bitez Gure Jesus maitearen Nekaldi eriotza, ta bere amaren atseka-beak. Alaxe.*

BIGARREN EGONALDIA

Gure Jesus maiteak gurutzea artu zunekoa

Adoramus...

Zeru-lurren Egille ta Jauna: juduar biurrien menpean jarri zera, ainbat neke gogor aien eskuetatik artu-ta-gero gurutze aztuna sorbalda-gañean eramateko...

Arren Jauna: neronek ere gurutzea laztandu dezadala, au da: atsekabe-miñ eta ezbear guziak, biotz onez artu ta eraman ditzadala, gero zeru ederrean Zu beti ikusi zaitzadan. Alaxe.

(*Aita Gurea...* ta ondoren jarri diran otoitzak lenengo egonaldian bezela; beste guzietan ere olaxe esan oi dira).

IRUGARREN EGONALDIA

Gure Jesus maitearen lenengo erori aldia

Adoramus...

Nere Jesus laztana! Lurrean etzana ikusten zaitut, gurutzepean guztiz auldu ta nekatua; ¿Gurutze aztunak, bota ote-zaitu ba lurrera, zeru-lurrak indartzen dituzun Jaun Altsu ori...? Ez: nere oben (pekatu) larri ta bidegabekeri aundiak dira, Zu bota zaituztenak; orain ezagutzen det bakoitzaren gaiztakeria.

Emaidazu, Jauna, danak biotzez gorrotatzeko zure laguntza. Alaxe.

LAUGARREN EGONALDIA

**Gure Jesus maiteak Kalbarioko bidean
bere Ama ikusi zuanekoa**

Adoramus...

ANDRE Maria, amarik errukarriena:
bai dala aundia oraingo zure oñazea,
Jesus zure Seme laztana txistuz zikin-
dua, zauriz josia, danok iseka-parra
egiten diotela ikusiaz! Barkatu Ama;
nere bidegabeak jarri dute zure Semea
gisa ontan bañon orain aitortzen ditut
danak; aurrerakoan bestea i z a n g o
naiz.

Emaidazu, Ama laztana, biotz-damu
egi-egizkoa. Alaxe.

BOSGARREN EGONALDIA

**Gure Jesus maiteari gurutzea eramateko
laguna eman ziotenekoa**

Adoramus...

NERE Jesus txit maitea! Gurutzea era-
mateko laguna artu dezu, ez laguntza
bearrian arkitzen zeralako, guri oso al-

dakorrak, txit aulak eta pekatariak izanik, gure indar utsez ezer ez genezake-la erakusteagatik baizik.

Emaiguzu, Jaun maitea, guztioi ain bearrezkoa zaigun zure laguntza. Alaxe.

SEIGARREN EGONALDIA

Beronikak Jesus maiteari arpegia garbitu zionekoa

Adoramus...

ZERUKO izar argiak; eta eguzki dizdiratsua bañon ederragoa zeran, Jesus nere Jauna! ¿nork txistuz loitu du zure arpegi ederra...? Neronek pekatari onek, nere gaiztakeri ta obenaz (pekatuaz); bañon damuzko zapi ederraz zure izerdi-loiak orain kendu nai ditut.

Ezarri Jauna nere biotzean Zure izerdi gozoa, eta ez naiz berriz Zugandik aldenduko. Alaxe.

ZAZPIGARREN EGONALDIA

**Gure Jesus maitea bigarren aldiz
etori zanekoa**

Adoramus...

JESUS'ek bigarren aldiz lurra jotzen du, kristaua: ¿zergatik ote, ezpada, adierazi nai digulako: asmo sendo berriak maiz artu arren, berriz ere eroriko gerala, bere laguntza eskatzen ez badegu? Zoritxarrez alaxen da: amai-ka aldiz gure biotza eman diogu; baina baita beste ainbestetan berriz ukatu ere Pedro'k bezela. Zeñen egia dan bera laguntza gabe, ezer ez genezake-la.

Emaiguzu Jauna, gure asmo ona gu-ziak indartzeko zure laguntza. Alaxe.

ZORTZIGARREN EGONALDIA

**Gure Jesus maiteak Jerusalem'go
emakumeai itz-egin zienekoa**

Adoramus...

NEGARREZ ikusten ditu Jesus'ek Jeru-salen'go alabak, Bera gurutziltzatzera

daramatelako; ta errukiz beterik, beren buruai negar egiteko esaten die, beren buruai eta beren semeai...

Gure barruan daukagu pekatariok zeri negar egin: gure obenak (pekatuak), gure gaiztakeri ta bidegabeak; orra beti negartu bear ditugunak, oiek erakarriko digute-ta betiko galera, azkengabeko zoritxarra.

¡Piztu Jauna, gure biotzetan, damuzko su-garra, ta pekatuaganako gorroto bizia! Alaxe.

BEDERATZIGARREN EGONALDIA

**Gure Jesus maitea irugarren aldiz
erori zanekoa**

Adoramus...

ARRITZEKO ikusgarria! Zeru-lurren Egille aundia irugarrenez lurrera erortzen da. ¿Naikoa ez ote-zan, ba, bein eta bitan Berak lurra jotzea...? Ez: bearrezkoa zan, berriro, irugarren aldiz erortzea, guztiok ikasi genezan "gurutzea azkeneraño eraman bear degu-

la": au da, beti izango ditugula neke-lanak, oñaze-miñak, ezbear eta naigabeak; bañan guztiak biotz-onez eraman bear ditugula.

¡Emaiguzu, Jaun maite orrek, gurutzea beti eramateko kemena ta indarra! Alaxe.

AMARGARREN EGONALDIA

**Gure Jesus maitiari soñekoak
kendu zizkiotenekoa**

Adoramus...

BEGIRA zazu, kristaua, Jesus zure Jauna, aingeru lirañak bañon askoz garbiagoa izanik, ortxe billutsik, bere etsaien aurrean... ¡Zer lotsa, ta zenbateko naigabe miña artuko zuen, ain lotsagarriri bere burua ikusirik, ainbeste laguneren artean!

Orra nola ordaindu nai izan dituen zure lasaikeri ta loikeriak, zure zabarkeri ta lizunkeri guziak.

¡Emaiguzu, Jauna, biotz-garbitasun aundia! Alaxe.

AMAIKAGARREN EGONALDIA

Gure Jesus maitea gurutzean josi zutenekoa

Adoramus...

N E R E Jesus errukitsu maitea: gurutzean ezartzen dituzu zure esku-oñak, eta ikaragarritzko oñaze-miñekin, ortxe gurutzean josten zaituzte borrero biotz-gogor oiek... Bañon ¿zer diot borre-roak? Ni naiz, Jesus maitea, borrero aundiena; neronek josi zaitut or gurutzean, pekatu egin dedan bakoitzean.

¡Erruki nazazu gaur, Jauna, ta barkatu itzazu nere bidegabekeri guztiak! Alaxe.

AMABIGARREN EGONALDIA

Gure Jesus maitea gurutzean il zanekoa

Adoramus...

IKARATU zaitez, kristaua, Jesus gurutzean zintzilik begiratzean, ikusgarririk aundiena zure begiak orain ikusten dute ta:

Gizon zuzenena gaizkille-lapurren artean; bildotx otsanena otso amorratuen erdian; Jaungoikoaren Semea, ta bera bezela Jaungoikoa, bere etsaien eskuetan, gurutzean josia odola dariola... Orra zure pekatuen ordaña.

¡Agurtzen zaitugu, Kristo gure Jaina, ta bedeinkatzen zaitugu, zuk zure gurutze santuaz, berrerosi gaituzulako! Alaxe.

AMAIRUGARREN EGONALDIA

**Gure Jesus maitearen gorputza bere
Amaren besoetan jarri zutenekoa.**

Adoramus...

SAMINTASUNEZKO A m a naigabetsua!
¿Nork neurtu zure oñazeak, Jesus zure Seme laztana zure besoetan illik ikusten dezula? Ama errukitsu maitea: zure naigabea añako biotz damua nainuke, nere pekatuak gorrotatzeko: oiek erail dute-ta zure Seme laztana!

¡Iritxi zadazu, esker edo grazi berezi au! Biotzez eskatzen dizut! Alaxe.

AMALAUIGARREN EGONALDIA

**Gure Jesus maitearen gorputza
obiratu zutenekoa.**

Adoramus...

BEGIRA zazu azkenean, kristaua, Jesus'en gorputz illa jarri duten obia; obi berria da, arkaitzean zulatua, ta arri lodi batek ixten du bere sarrera. Zure biotzak ere, obi berria bear du izan, Jesus ez beste inor gordeko ez duena. Sarrerako arriak, biotz ori ardua aundiaz zaitu bear dezula esan nai dizu, Jesus'en etsaiak, bertan sartu ez ditezen, berak egin dizkizun esker-doaiak lapurtzera.

¡Andre Maria! ¡Nere Ama! Emaitzazu zure Seme ta nere Erosle maiteaganako, maitetasun sutsua. Alaxe.

JESUKRISTO'REN BOST ZAURIAI

(Xabier-tar Prantzisko Deunak egin oi zuen otoitza).

NERE Jaun ta Jaungoiko Jesukristo: guganako maitetasunak gurutzean iriki

zizkizun bost zauriagatik, eta gurutze-ko bidean izan zenituen beste ezin zenbatu ala gorputz-urratze minbereak-gatik, eskatzen dizugu: zure ordain aundiko odol eder orrek gaitzgabetugaituan guziok, zure errukia, zure lagun-tza, ta betiko zoriona iritxi dezagula.

(5 *Aita gure, Agur Maria ta Gloria*, ta beste bat azkenean *Aita Santuaren alde*).

Gero:

Adoramus te, Christi, et benedicimus tibi.

Quia per sanctam crucem tuam, redemisti mundum.

Oremus

Respice quæsumus Domine, super hanc familiam tuam, pro qua Dominus noster Jesus Christus non dubitavit manibus tradi nocentium et crucis subire tormentum. Qui tecum vivit et regnat, in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

*Jesus Gurutziltzatuaaren bost
Zauriai Agurrak*

(Gorago jarri dan otoitzaren ordeaz, beste au esan leike, Gurutz-bidea bukatzeko).

Ezkerreko-oñeko zauriari:

Biotzez gurtzen zaitut, nere Jesus'en zauri eder ori, eta eskatzen dizut, arren, nere ibillera gaiztoz egindako pekatu guztien barkapena. (*Aita gurea, Agur Maria, Gloria*).

Eskuiko oñeko zauriari:

Biotzez gurtzen zaitut, nere Jesus'en zauri eder ori, eta eskatzen dizut, arren, nere itz ta egintza gaiztozko pekatu guztien barkapena. (*Aita gurea, Agur Maria, Gloria*).

Ezkerreko eskuko zauriari:

Biotzez gurtzen zaitut, nere Jesus'en zauri eder ori, eta eskatzen dizut, arren, nere begi ta beste zentzunez egindako pekatu guztien barkapena. (*Aita gurea...*).

Eskuiko eskuko zauriari:

Biotzez gurtzen zaitut, nere Jesus'en zauri eder ori, eta eskatzen dizut, arren, nere oroimen, adimen, ta naimenaz (borondatez) egindako pekatu guztien barkapena. (*Aita gurea...*).

Saietseko zauriari:

Biotzez gurtzen det, J e s u s , zure saietseko zauri eder ori, eta beragatik eskatzen dizut Jauna: zure Biotza aztamakill gogorrak eta zure Amarena ezpata zorrotzak josi zuen bezela, zure maitetasunak nere anima josi dezala. (*Aita gurea...*).

(Beste *Aita gure*, *Agur Maria* ta *Gloria*, Aita Santuaren alde).

LEZOKO - KRISTO DEUNARI

Gure asaba zarrak, euskaldun leñargi prestuak, oso *Gurutze-Deunaren* zaleak ziralara gauza agiria da; gure Euskal-Erriko mendi-tontor eta gallurretara begiratuta non-nai gurutze ederrak agira dira: Urkabe, Guadalupe, Igeldo, Ernio, Gorbea... eta beste amaika ta amaika bata bestea bañon aundi ta ederragoak.

Bañan, oiek guziak bañon entzute aundiagoa dauka *Lezoko Gurutze Deunak*. Lezoko Gurutze Santua Euskal-Erri guztian antziña-antziñatik ezaguna da; bertara etortzen dira, Gipuzkoa, Bizkaia, Araba, Naparroa ta Bidasoz andiko euskaldunak. Gurutze ori, noiztik dagon, ta nondik etorria dan ondo-ondo iñork ez daki. Batzuek diote, Bayonako gotzai ta martiri Leon santuaren egunetan ekarria dala.

Bañon, noiz eta nola Lezoko Gurutze santua etorri zaigun ezpadakigu ere, ongi bañon obeto dakiguna da: Lezoko Gurutze santuak, mesede guztiz aundiak erakarri dizkiola Euskal-Erriari eta antziña Jesus' ek, lurrean zebillela, itxuak argitu, gorren belarriak idiki, izge edo mutuen mingañak askatu, ta elbarriak zutindu zituen bezela. Lezon ere, oien antzeko amaika mirari eder egin izan dituela.

Piztu dezagun ba, euskaldun onak, Lezoko Gurutze Deunaganako jayera bizia eta maitetasun sutsua: Lezon daukagu Euskaldunok, urrutira joan gabe gure sendagai bakarra: *Kristo Gure Jaun Gurutziltzatua*.

Eresia

(Ormaetxea'rena)

Lezon daukagu, euskaldun onak

Gure sendagai bakarra

Kristo gure Jaun Gurutzetua,

Jaungoikoaren indarra

I

(Venite ad me...)
 Gaitzak makurtu-
 rik zauzkana
 naigabe eta neke
 zerana:
 atoz biotz argiz
 nigana,
 arinduko dizu
 min-lana.

3

(applicatio)
 Emen gaiztakeri
 larria
 laixter gelditzen
 da garbia;
 baita biotz epel
 nagia
 Kristo'ren maitean
 Gori.

2

(Surdi audiunt...)
 Gorrak emen dira
 ernetzen,
 baita itxuak ere
 argitzen,
 elbarri zeudenak
 zutitzen,
 legendunak berriz
 garbitzen.

4

(petitio)
 Beso zabal zaude
 Jainko ori,
 ageri dituzu
 bost zauri:
 beraz on bazaigu,
 ixuri
 osasun laguntzak
 ugari.

JESUS GURUTZILTZATUARI

Otoitza

ANTZIÑA-ANTZIÑATIK, Lezon, euskaldunok gurtzen zaitugun Jesus gurutziltzatu maitea! Nik orain daukadan bezelako bear asko estali dituzu erruki aundiz zuk zure gurutze ortatik. Lagundu diezun guzti oiei bezin gozoro, esaten didazu neri ere: *eskatu ta artuko dezuz*; itz auek entzunda, bada, zure Irudi ederraren aurrean auspezten naiz, uste osoz beteta; besteentzat zabaldua dauzkazun biotz-esku oiek, zabaldu itzazu neretzat ere gaur Jauna; entzun nere eskaria (*jarri emen eskatu nai dezuna*); osatu nere bearra. Alaxe.

(Aita Santu Pio V'garrenaren Otoitza-60 eguneko barkapenak bakoitzean.)

(Jesukristo Gurutziltzatuaren irudi aurrean belaunikaturik esan biotz-biotzez):

JESU-KRISTO nere Jaun gurutziltzatusa, Andre Maria Birjiñ Doatsuaren Seme txit maitea! Idiki itzazu zure belarriak, ta entzun zadazu, zeruko zure Aitari

Tabor mendian entzun zenion bezela.
(Kredoa esan: *Sinisten det...*)

2) Jesu-Kristo nere Jaun gurutziltzatuaria, Andre Maria Birjiñ Doatsuaren Seme txit maitea ! Zabaldu itzazu zure begiak eta begira nazazu, zure Ama txit maite naigabetsu ta saminduari, gurutzetik begiratu zenion bezela. (*Sinisten det...*).

3) Jesu-Kristo nere Jaun gurutziltzatuaria, Andre Maria Birjiñ Doatsuaren Seme txit maitea ! Zabaldu ezazu zure ao bedeinkatua eta itz egin zadazu, Juan santuari itz egin zenion bezela, zure Ama maiteari semetzat eman zenionean.

4) Jesu Kristo nere Jaun gurutziltzatuaria, Andre Maria Birjiñ Doatsuaren Seme txit laztana ! Zabaldu itzazu zure besoak ni laztantzeko, gurutzean gizadi osoa laztantzeko zabaldu ta luzatu zenituen bezela. (*Sinisten det...*).

5) Jesu-Kristo nere Jaun gurutziltzatuaria, Andre Maria Birjiñ Doatsuaren Seme txit laztana ! Idiki ezazu zure biotza, artu ezazu nere ta entzun nere

eskeñiak, zure gogo santuak ala nai badu. (*Sinisten det...*).

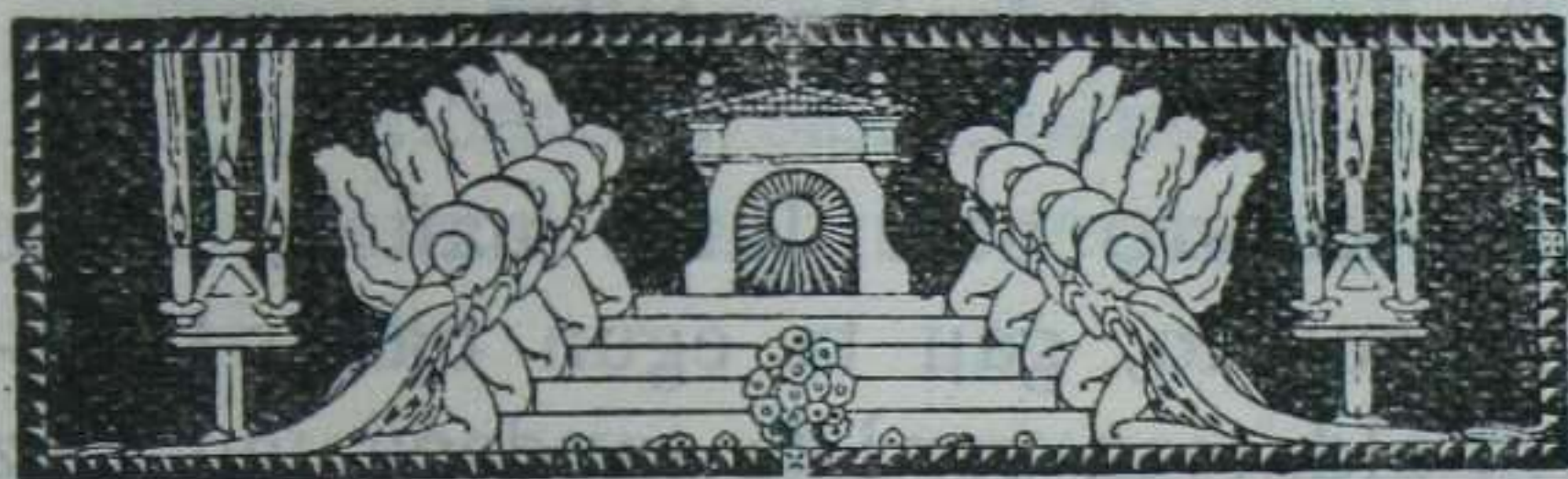
Ondoren esan:

“Aita Betikoa: Jesukristo'ren odol agurgarria eskeintzen dizut, nere oben ordañaz, ta beste gure Eliza-Amaren bearretarako”.

(100 eguneko barkapenak)

(Eskatu emen zuretzat, zure aidientzat ta gure Euskal-Erri maitearentzat).

SAKRAMENTU GUZTIZ DEUNARI IKERRALDIA

Sarrera

Biotzez alkar maite duten lagunak, ez dute poz atsegiñ aundiagorik artzen elkar-ikustea baña, eta onela ikusten ditugu, noiz elkar arkituko duten aitzeki billa dabilzala beti.

Jesus gure Jauna biotzez maite badegu, ez itzez ta mingañez bakarrik, ez degu egun bakar bat ere utziko Bera ikusi gabe.

¿Zer? ¿Astirik ez dezula diozu? ¿Egun osoluzean, ordu laurden bat bederen izango ez dezu, Jesus zure laguna ikustera joateko?

Agian, ezin elizara joango zera: bañon etxean bertan, baserrian mendi-txabolan, gogoz eta biotzez elizara joan ziñezke, Jesus agurtu zenezake, Berakin jardunean egon ziñezke.

¿Arren, eskeñi zaiozu, kristaua, egunean ordu laurdentxo bat. Bera aztuta bizi diran ainbat eta ainbaten izenean eta ordañaz, esker-mesede ugarienak irabaziko dituzu gañera.

Asierako otoitza

JESU-KRISTO nere Jaun maitea, maite gaituzulako, gau ta egun bakar-bakarririk aldarean gordeta zaudena, gu noiz etorriko geran zai! Agurtzen zaitut, eta siñisten det, emen aldarean zaude-la, bizi-bizirik, egi-egiaz. Lendabizi gurtu nai zaitut, Jaungoiko aundia, zure aitzinean auspez jarririk, nere eze-reza ezagutzen dedala. Eskerrak damazkizut gañera, gaurdaño egin dizkidazun, eta aurrerakoan egingo dizkidazun mesede guzi-guziez; bañon batezere emen aldarean nigatik gelditu zeralako; zure oñetara deitu nazulako; Andre Maria, zure Ama ber-bera, Amatzat eman didazulako.

Bai, agurtzen zaitut Jaun maitea; agurtzen det orobat zure biotz gurgarria; eta gaur zure aurrera natorrela, iru asmo bete nai ditut:

Lenengoa: Bidezko eskerrak, esker ugariak eman nai dizkizut gure artean, gure aldamenean, gurekin batean gelditu zeralako.

Urren: Emen zure etxe-ontan eta batezere aldareko sakramentuan, iñoiz egin zaizkizun irain guzi-guziak ordaindu nai ditut.

Eta azkenean: Zu aztuta bizi diran gizon guzien (eta batezere nere aide ta lagunen) tokia bete nai det aien orde, aien izenean esker-agurrak Zuri emanaz.

¡Nere Jaun laztan maitea! Biotz-biotzez maite zaitut; damu det, ainstetan zure biotza mindua, ta asmo sendo berria artzen det, ez berriz iñoiz obenik (pekaturik) egiteko; nere gogo ta biotza, nere oroimen ta borondatea (naimena), ni naizen eta al dedan guzia, Zureak dituzu. Zure maiteasuna, bakar-bakarrik nai det nik neretzat; eta il arteraño zure maitetasunean irautea besterik ez dizut eskatzen. Erruki itzazu, Jauna, Garbitokiko anima gaxoak; erruki itzazu pekatariak: aientzat eta oien alde eskeintzen dizkizut, Aita Jaungoikoa, nere irabazi apurrak, zure Semearen irabazi neurrigabekoekin batean: artzazu, Jaungoiko aun-

dia, nere oparia, ta ordañez emaidazu Zuganako maitetasun bizi sutsua. Alaxe.

Gogapenak

Deliciæ meæ esse cum filiis hominum.
Gizonen umiekin dauzkat nere atsegi-
ñak.

IKARATU zaitez kristaua! Jaungoiko berberak dio, gizonen umiekin dauzka la bere atsegiñak. Ez zan naikoa noski, bere odol agurgarri guzia gugatik gurutzean ixurtzea, bere bizitza gugatik ematea; oraindik zerbait geigo utzi nai izan digu, eta aldareko kutxan, gurre artean, gurekin batean gelditu da.

¿Eskergaiztoko gizona, digu Teresa Deunak, ainbeste maite zaitun Jauna zure gaiztakeriaz naigabetuko dezu?

¿Neurrigabeko onginaia Berak erakusten dizularik, zuk iraindu egingo dezu? ¿Zer, zeruko Jaun aundiak gurekin dauzka atsegiñak, eta guk bakar-bakarrizan utziko degu? Zorionekoak deritzazkigu, erregeak bere etxera, be-

re maira deitzen ditun lagunak: baña
¿ez al gera amaika aldiz zoriontsua-
goak, gu kristauok, zeru-lurren Errege
beti gure artean degula?

¡Nere Jaungoiko maitea! Oraintxe
nator zure oñetara, gau ta egun gorde-
ta zauden zure aldare aurrera. Zu ze-
ra ontasun guzien iturburua, gaitz gu-
zien osagillea, bearrean daudenen abe-
rastasuna, malkurrik arkitzen diranen
indarra. Emen naukazu, gizon guztie-
tan beartsuen ta makalena naizenau.
Erruki izan nazazu, Jauna! Aundiak
dira, egia da, nere utsegite ta bidega-
bakeriak; bañan zure azken-gabeko
errukia gogarturik, uste-onez beterik
natorkizu, Jauna.

Agurtzen zaitut, bedeinkatzen zaitut,
maite zaitut nere Jaun eta Ongillea:
eta azkenean, mesede auxe ausarkiro
eskatuko dizut: emaidazu, Jauna, be-
rriro ez iñoiz Zure biotza pekatuaz nai-
gabetzeko eta zure maitetasunean be-
ti irauteko laguntza. Bai, maite zaitut,
Jauna, eta maite nai zaitut orain, nere

bizibide laburrean, eta gero betikotasun osoan zeruan.

Gogozko Jaun-artzea

NERE Jesus laztan-maitea ! Ben-benetan sinisten det, Mai-aldareko Sakramentu gurgarri ontan, ogiaren antz-irudipean, gorderik zaudela : agurtzen zaitut, nere Jaungoikoa ; eta maite ta gogo zaitut ; bañon orain nere barrenean ezin artu zaitudan ezkerro, atoz gogoz beintzat nere biotzera ; bertan bazeunde bezela laztantzen zaitut, Jauna, eta zurekin bat egin nai det beti. ¡Iñoiz ez al naiz geigo Zugandik aldenduko !

(Zaude pittin batean ixillik, eta eskatu Jaunari bearrezkoak dituzun mesedeak).

JESUS SAKRAMENTATUARI BOST IKUSTALDI

Lenengo ikustaldia

AGURTU dezagun Jesus Sakramentatua ezkutu agurgarria au ipiñi zuelako eskerrak emateko.

Auspezturik agurtzen zaitut, Jesus' en Biotz maitagarri ori, Sakramentu agurgarri orretan; eta eskerrak ematen dizkizut mirari guztien laburpen eta guganako berarizko agerbide au asmatu dezulako. Baña eten gabe eskerrak ematen egoteko, dei egiten diet zeruko zoriondun ta lurreko zuzen guztiei, nere biotz-berotasunak ayenakin, batu eta betiraun-osoan gogo-gartsuaz Zu goratzen jardun dezagun.

Baita agurtzen zaitut, sinisgabeko ta kristau gaiztoengandik artzen dituzun iraiñak nolabait ordaintzeko ere: batez ere ainbeste sagrariotan bakarrik utziaz egiten dizkitzuten eskergabekeri ta aztutzeagatik. Guzti-guztietan emendixek apalki agurtzen zaitut, baturik nere oparixuak santurik zintzoenen ta zure Biotza geyen maite dutenen zaletasun eta berotasunik aundienekin. Artu, nere Jesus maite orrek, nere eskari gartsuak, emen lurrean gure maitetasunagatik sakramentaturik agurtu ondo-

ren onetsi (bedeinkatu) ta goratu zaitzadan gero betiraunean. Olaxe.

Aita gurea, Agur Maria ta Gloria.

Bigarren ikustaldia

AGURTU dezagun Jesus Sakramentua, ainbeste bider artu degulako, zebatu ezin ala on guganatuaz.

¡Nere animaren Salbatzalle, Jesus' en Biotz guztiz biguña! Neurrigabeko eskerrak ematen dizkitzut zure eskutik artu ditudan on gustiagatik, eta batez ere ainbeste bider nere barrura etorri zeralako, zure errukitasunak eskuak betean emanaz eta zure Biotz gozoko ugaritasunak iñoiz ere agortu gabe. Ortitxek bialtzen dizkidazu beti ainbeste argitasun eta biotz-ikutze, ni zure maitetasunaren uztarri biguñera erakartzeko. Emen naukazu, ba, auspez turik zure oñetan. Zure asmo maitetsuei ez diet emendik aurrera gogorrik egin nai. Zuk bakarrik agindu zazu; izan zaite zu bakarrik gure biotzetan nagusi. Guztiok ezagutu ta maitatu nai zaitugu, eta zure Jainkozko Biotzaren

onegiñei guztiok erantzun nai diegu emen, guztiok maitetu ta onetsi zaitzagan gero beti zeruan. Olaxe.

Aita gurea, Agur Maria ta Gloria.

Irugarren ikustaldia

AGURTU dezagun Jesus'en Biotza, sinisgabeko ta siniste-ausle edo erejeengendik artzen dituan iraiñen ordañez.

¡Ziñestauslien biurrikeri ta itxutasunez Sakramentu agurgarri orretan eten gabe iraindua zauden Jesus'en Biotz guztiz maitegarri ori! Nere biotzeko indartxo guztiaz agurtzen zaitut, eta ainsteste iraiñen ordaingarrirako, dei egiten diet zeruko zoriondunei beren gorapenez gizonen irain eta eskergabeke-riak ordaindu ditzaten. Biltzen ditut nere gurari epelak aingeru-sutsuen maitetasun goriarekin, zure maitetasun aintzat artugabekoa iraingetu, ta nere bizitzako une guztietan au onetsi ta zorionak zuri ematen egoteko. Egizu, Jauna, gizon guztien biotzak goratu zaitzatela ta batu ditzatela beren gora-

penak aingeru, zorioneko, ta zure Ama guztiz santuaren biotz garbi-garbiak ematen dizkizutenakin. Azkenez, Sakramentuko Jaun gorengo ori, zu zera Jaungoikoaren gorapenaren ordaintza-lea-ta, zu izango zera ainbeste irañen ordainpide egokia ere. Artu, betiko Aita on orrek, nere eskari apalak, zure Seme Bakarraren Biotzak zuzentzen dizkitzunakin batean. Bera da Zurekin eta Espiritu Santuarekin gizaldien-gizaldietan bizi ta agintari. Olaxe.

(Aita gurea, Agur Maria ta Gloria...)

Laugarren ikustaldia

AGURTU dezagun Jesus Sakramentua, ziñestedunengandik artzen dituan lotsagabekeri ta donauste edo sakrilejioen ordain-bidetzat.

Ona emen ni, Jesus maitearen Biotz santua, miñez jauzi-ta zure aunditasun gorengoaren aurrean; min det benetan ainbestek, pekatu aztunean artuaz egi-ten dizuten irain ikaragarria, Judua-

rren gaiztakeri ta Judas'en saldukeria berritzen bait-dituzte.

Azpiratu ezazu, nere Jesus, zure errukitasunaz, ainbeste eskergabeko biotzen gogorkeri itsua: argitu zaiezu ta erakarri itzazu zure maitasunera, zu zera-ta sendatzallea, artzaya eta aita-maitetsua: ta ez utzi emendik aurrera iñori pekatu aztunean zu sakramentaturik artzera urreratzen.

Zure Biotz gozo-gozo ta zure Ama maitetsuarren eskatzen dizut. Esker auxe egin zadazu lurrean eta baita zerruan zu ikusi ta goratzea ere. Olaxe.

(Aita gurea...)

Bosgarren ikustaldia

AGURTU dezagun lurreko eliza guzietan ain azturik, ain txarki arturik eta ain gutxitan ikertu edo bixitaturik dagon Jesus sakramentatua.

Gure maitetasunez gau ta egun, bene-benetan ostia deun orretan egon arren, ain azturik zauzkatela ikusirik, Jesus'en biotz guztiz maitagarri ori,

nai ziñuket ikertu sakramentaturik zauden lurreko eliza guztietan, eta eskeiñi zuri oparitzat gizon guztien biotzak, eta batu nere alegin ezerezak anima be-roak, lurrian, eta zorionekoak zeruan egiten dizkitzuten agur eta eskeintza ederrekin. Oraintxe ezagutzen det zure neurrigabeko eramankizun edo pazientzia: damututa nago milla bider nik ere zu Jesus'en Biotz errukior ori aztuta irainduta euki izana. Emaidazu gaurtik aurrera gartsu, zintzo, ta aspertu gabe zu maitatzeko laguntza. Argitu, Jauna, nere adimena, gartu nere naimena, garbitu nere biotza, ta emai-guzu neri ta gizon gustiei benetako oneraspenna Jainkozko sakramentu au itzalik aundienaz agurtzeko, berau da-ta laguntza guztien gordeleku ta iturria. Onelaxe itxaroten det zure ontasun eta errukitasun amaigabekoaren gandik zeruan betiraun guztian zu goratu ta aundiesteko.

Eta zuk, Andrea, Jaungoikoaren eta nere Ama maite orrek, zure Biotz guztiz gozoaren garbitasun eta santuta-

sunagatik, iritxi zaidazu, arren, zure seme maite Jesus'en Biotzaganako oneraspén benetakoa ta iraunkorra, berekin estu-estu baturik bete ditzadan, bear bezela, nere egin bearrak, eta egin biotzeko poz eta gozotasunaz, beti (bano batez ere il onetan) bere Biotz guztiz bigun errukiorraren aginduak. Orlaxe.

Aita gurea, Agur Maria ta Gloria.

Otoitz laburra

Bone Pastor, panis vere, Jesu, nostri miserere.

Artzai ona, Ogi bizia, Jesus, nitzaz erruki.

Andre Maria'ri Gogapenak

ANDRE Maria nere Ama maite, guztiz garbia: Zugana nator orain, Jaungoikoa-ren Ama, gure erregina ta pekatari errukarren itxaropen eta iges-lekua. Zure oñetara nator, ni pekatari laundiau, oraindano egin dizkidazu, eta aurrerakoan egingo dizkidazu, ainbat

eta ainbat mesedegatik nere esker ona Zuri erakustera. Maite zaitut, Ama laz-tana, eta zure Seme on izan nai det beti, bai beti; zure babesean artu nazazu ba, Ama errukitsu maite orrek; eta eskatu ezaiozu nere alde Jesus zure Semeari, beraganako maitetasuna egunean-egunean nere biotzean ugaritu dedin, gero betiraunde osoan, zeru goiederrean ikusi dezadan. Alaxe.

Bernardo Deunaren Otoitza

(300 eguneko barkapenak bakoitzean, osoa illean)

(M e m o r a r e)

OROITU zaitez, Birjiña Maria guztiz Errukior ori; iñoiz entzun eztala: laguntza gabe utzi dezula iñor Zugana etorrita, zure laguntasuna eskatu duanik. Itxaropen onekin sendoturik, Zugana nator laisterka. Zure aurrean nago negarrez. ¡Seme Jaungoikoaren Ama! ez entzungorrik egin nere eskariari, baizikan entzun itzazu ta abegi ona egin zaiezu. Alaxe.

Jose Doatsuari

Iru aldiz esan :

Jose doatsua, nere zaindari eztitsu maitea, nitzaz errukitu.

I Ñ A U T E R I A K

Ikaragarriak dira, egun auetan, Jesus gure Jaun ta Jaungoiko maiteari egiten zaizkion iraiñak: ez bere etsaiak bakarrik, baita bere lagun ber-berak ere, baita bere maian exeritzen diranak ere, baita bere Gorputz-Odolz alikatzen (mantentzen) diranak, ere, or ibili oi dira txoroen gisa loikerizko jai-aldi auetan; ba'dirudi aztuta daudela kristauak dirala, Kristo'ren semeak dirala, ta Kristo'ren jarraitzalleak, eta Berak bezela gurutzea sorbalda gañean eraman bear lutekenak.

Bañon ainbat eta ainbatek egun auetan, Jesus'en Biotza mintzen badute ere, ba'dira baita kristauen artean, Biotz ori pozez betetzen dutenak ere, eta zenbat eta geiago gaiztoak naigabetzen duten, ainbat eta geiago sayatzen diranak ura atsegin-pozez betetzen. Bildu zaitez auekin kristau ona, ta iru egun auetan zoaz al dezun maizen elizara, Jaun Agiria ikertzera, ta egiten zaizkion iraiñ-pekatuak zure aldetik ordaintzera.

Ona emen egun oetako otoitz egoki batzuek :

Damu-egintza

JESUKRISTO nere Jaun maitea: Ba'dakit pekatuak (obenak) aserretzen zaituna ta oben-neke edo penitentziak zure aserrea austen duana; entzun eazu gaur gure otoitza: erruki ta barkapen eske gatoz eta, barkatu, zure neurrigabeko errukiaz, gure gaiztakeri guzti-guztiak. Arren eskatzen dizugu, gutretzat eta batezere zugandik urrun bizi diranentzat gorroto dizutenentzat, pekatari guztientzat.

Gure gaiztakeriagatik ta gure guraso, senide, lagun, eta etsaien pekatuagatik (obenagatik).

Erruki zakizkigu, Jauna. (I)

Gure arrokeri, aserre, gorroto ta biotz-gogorkeriagatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

Gure zikoizkeri, lapurreta, diru-ondatze, ta apaintasun geiegizkoagatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

---

(1) Itz auek denak erantzungo dituzte.

Gure lasaikeri, Jardun loi ta aragizko beste oben guziagatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

Zinema ta antzokietan (teatruetan) egin oi diran pekatuagatik eta ainbeste lasaikeri, irudi lizun, eta dantza-nastu zikiñagatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

Seme-alabak azitzeko gurasoen zaborkeriagatik, ta aien lotsagabekeriagatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

Kristau nagien epeltasunagatik eta nork-zer-esanaren bildurtiengatik, eta siñisgogorrekoen lotsagabekeriagatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

Kalietan entzun oi diran birauakgatik (blasfemiak) eta eguneroko paper ta liburuetan, jartzen diranengatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

Jai-egunak gordegabez, eta elizetan egiten diran pekatuagatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

Masoi ta dongeak, Aita Santuari, gure Eliza-Amari, ta Jesukristo gure Jau-nari dioten gorrotoagatik.

Erruki zakizkigu, Jauna.

Jauna, aztu itzazu gure pekatuak.

Barkatu gure bidegabekeriak.

Otoitza

ENTZUN, Jauna, gure otoitza, Errukio-rra zera-ta eta beti barkapen-zalea; barkatu gaur gure pekatuak (obenak) eta gizon guztiak egiten dizkizutenak, Jesukristo zure Semearen izenean. Alaxe.

Birauen Ordezko Gorapenak

(Jaun Agiria aldare kutxan sartu bañon len esan bear dira, belauniko bere aurrean)

BEDEINKATUA izan bedi Jainkoa.

Bedeinkatua izan bedi bere Izen Do-nea.

Bedeinkatua izan bedi Jesukristo, egizko Jainko ta egizko gizona.

Bedeinkatua izan bedi Jesus'en Izena.

Bedeinkatua izan bedi bere Biotz Jaungoikozkoa.

Bedeinkatua izan bedi Aldareko Sakramentu guztiz Donea.

Bedeinkatua izan bedi bere Sortze Done ta Errugabea.

Bedeinkatua izan bedi Birjin ta Ama Maria'ren Izena.

Bedeinkatua izan bedi bere Ezkontide guztiz garbi Jose Donea.

Bedeinkatua izan bedi Jainkoa bere Aingeru ta Santuetan.

(Nai danean otoitz au esanda, aldiro urte beteko barkapena irabazi leike. —Pio VII'g. 1801. — Uztaill 23'a).

JAUNAREN ONESPENA EGITEKO ERA

Jauna agirian jartzen danean: *O Salutaris... Pange lingua...* edo oien antzeko beste eresiren bat abestu oi da.

Urren: Egoki litzake *Tu es Petrus...* edo *Oremus pro Pontifice*, ondoren jartzen diran bezela, abestea.

Pro Summo Pontifice

v. *Orémus pro Pontífice nóstro N...*

R. *Dóminus consérvet eum, et viví-*

ficet eum et beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum ejus.

v. Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ.

r. Et supra filium hominis quem confirmasti tibi.

Oremus

Deus, omnium fidelium pastor ei rector famulum tuum N. quem pastorem Ecclesiæ tuæ præesse voluisti, propitius respice: da ei quæsumus, verbo et exemplo, quibus præst proficer; ut ad vitam una cum grege sibi credito perveniat sempiternam. Per Christum.

Gero: Tantun ergo... liburu onen azke-nean dagoan lez.

v. Panem de cælo præstitisti eis. (T. P. Alleluia).

r. Omne delectamentun in se abentem. (T. P. Alleluia).

Oremus

Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquis-

ti: tribue, quæsumus, ita nos Corporis et Sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus. Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. R. Amén.

SAKRAMENTU GUZTIZ DEUNA IKERTZEAGATIK BARKAPENAK

1. *Aratoste edo iñauterietan:*

Barkapen osoa, aitortu, Jaunartu ta Aita Santuarèn alde otoitz eginda, Jaun agiriaren aurrean,

Berrogei orduko otoitzak egin oi diran elizetan barkapen osoa len bezela.

3. *Ostegun eta ostiral Deunetan:*

Barkapen osoa aitortu ta Jaunartu ta ostegun deunean edo Piztuera (Pazkoa) jaialdian, monumentu aurrean Aita Santuaren alde otoitz eginda.

4. *Sakramentu Guztiz Deunari* egiten zaion ikerpen bakoitzagatik, baita gordea dagoela ere: 300 eguneko barkapenak, 5 Aita Gure, Agur Maria ta beste bat Gloriakin, Aita Santuaren izenean esanda.

JESUS'EN BIOTZAGANAKO ERASPENA

---

1. *Maitetasunak maitetasuna eskatzen du*, ta ongi-nai neurrigabeak, maitetasun oso aundia. Jaungoikoaren Semeak guztioi digun maitetasun aundiaren ezaugarritzat, bere Biotza erakusten digu, sugarrez inguratua: bere Biotza eskeintzen digu, bañon gurea beretzat izan dezan; bere maitetasuna azaltzen digu, guk ere gurea eman dizaiogun. Orra ba: maitetasunari, maitetasuna erantzun bear zaio, ta au da Jesus'en Biotzaganako jaiera, eraspén edo debozioa: Berak biotz-osoz maite gaituen bezela, guk ere Bera biotzez, maite izatea, ainbeste maite gaituen bere Biotz agurgarria gora-goratztea.

2. *Bañon Jesus'en Biotzaren maitetasuna* ez da nolanaikoa: gurutze bat biotz erdian daukala agiri zaigu; ez bait-dute askok eta askok, gizonen artean, ain maitetasun aundia ezertan artzen, askok eta askok ukatu egiten bait dute Jesus; orra zergatik, Jesus'en Biotza maite degunok, agitz sayatu bear geran gizon oien esker-gabekeria, gure maitetasun sutsuaz osatu, ta ordaintzen. Maita dezagun beraz, Jesus'en Biotz agurgarri ederra.

Maita dezagun biotz-biotzez, kristau epel-nagian eskergaiztoa ordaintzeko. "Ez gaitzela euskaldunak izan Jesus'en-Biotzaren maitatzalle txikienak". (*Aita Mendiburu*).

Amabi eskeintzak

1.^a Beren bizibidean bear dituzten laguntasun guztiak, Nik emango dizkiet.

2.^a Beren sendi edo familietan, Nik pakea zabalduko det.

3.^a Atsekabe guztietan, Nik alaituko ditut.

4.^a Bizitzan eta batezere eriotz-aldian, Ni izango naiz beren igesleku ta estalpea.

5.^a Beren egikizun guztietan Nik bedeinkatu ta lagunduko ditut.

6.^a Pekatariak errukizko itxaso-baztergabea nere Biotzean arkituko dute.

7.^a Kristau epelak Nik berotuko ditut.

8.^a Beroak, nere maitetasunean Nik irazekiko ditut.

9.^a Apaizai, biotz gogorrenak biguntzeko doaia Nik emango diet.

10.ª Nere Biotz-irudia agirian jarriko duten etxeak Nik bedeinkatuko ditut.

11.ª Nere biotzaganako maitetasuna zabalduko duten guztien izenak nere Biotzean ezarrita gordeko ditut.

12.ª Illaren lenengo bederatzi ostiraletan jarraiturik, jaunartuko duten guztiei, neurritz gañezko nere Biotzaren errukiak auxerkeintzen die: ez dirala ilko nere aserrear, ezta elizakoak artu gabe ere.

Gertrudis deunaren otoitza

AGUR, maite zaitudan Jesus'en Biotza. Zu zera, aitzen etzeran eta ur bizi ta bizigarria dariozun iturria. Zuk dituzu, Jaungoikotasunaren ondasunak. Zu zera Jainkoak digun maitasuna berotzen duen sutegia: ta Zu izango zera nere gaztelu ta atsedeteko tokia. Urtu zazu Jesus, zurea urtzen duen suaz nere biotza. Bete zazu, zureari dariozkan graziz eta ondasunez nere biotza, emen eta beti, Zuk nai dezuna besterik maite ez dezan. Alaxe.

(Zeruratzeko indarra liburutik artuta).

Irañ-pekatu ordezeko egintza

(Illero lenengo ostiraletan, Jaun-agiriaren aurrean esan leike).

GURE Jaun agurgarri maitea, Jesus gizon guztien Eroslea (Salbatzallea): zure Biotzaren neurriz-gañezko maitetasunak ortxe jarri zaitu Zu aldarean Osti Deunaren antzirudipean. Zure aurrean belaunikatzera gatoz, Jauna, gizonak egunero egiten dizkizuten irain

eta pekatuakgatik oso naigabeturik; zure inguruan bildu gera oraiñ, irain pekatu oien ordez, gure maitetasun sutua agertuz, ta al degun neurrian gaiztakeri guztiak eta batezere zure Eriotz-Neke aldian, eta Aldareko Sakramentuan, egin zaizkitzunak ordaindu naiez. Nor ari liteken, Jauna, odolezko negarrak, urtu arteraño, ixurtzen, Zuri, E r r e g e guztietan maitetsuenari, ta biotz guztietan onenari, agertu dizugun gaiztakeri ta eskergabekeria guztien kutsuak garbi-garbitu arte!

¡Barkatu Jauna, ainbat eta ainbatek, biotz gogo epelarekin edo pekatu larripean, Mai-aldarean arturik eman dizuten naigabea!

¡Barkatu Jauna, gure biotz-gogorkeria, gure eskergaiztoa, Zuganako gure maitetasun epel-apurra!

Atozte Apaizak, atozte Jesukristo'ren Ezkontide garbiak, atozte kristauak Jesus'en Biotzaren maitaleak, goazen guztiok, bere aurrean belaunikatuta, bere Biotz agurgarriari ezarri dizkio-

gun zauriak, gure maitetasunaz gozatzera.

Eta Zuk, Jauna, entzun ezazu gaur gure eskaria; ontzat eman damu ta negarrak; barkatu gure gaiztakeriak; ta zure Biotz barren-barrenean artu gaitzazu, betiraunde osoan Zurekin batean Aita ta Espiritu Santua beti maita dezagun. Alaxe.

Alakoke'tar M. Maria Deunaren Eskeintza

(300 eguneko barkapenak: barkapen osoa illero 1898-1908).

Nik (N. Nk, ipiñi emen zure izena)

JESUKRISTO gure Jaunaren, Biotz Deunari (santuari), gaurtik eta betiko eskeintzen dizkiot nere gorputz-gogoak (anima), nere bizia, eginkizunak, neke ta eramankizunak, eta ez det aurrera-koan ezertxore egin nai, Bera gurtzeko ta maitatu ta goresteko ezpada, Jesus'ena bakarrik izan nai det beraz, eta bere maitetasunagatik egin nai ditut gauza guztiak. Bera naigabetu lezaken guzia biotz-biotzez ukatuaz.

¡Jesus'en Biotz agurgarria! Zu izango zera nere maitetasun bakarra; Zu nere laguntzallea, bizi onetan; Zu nere argaltasunaren sendagaia, Zu nere utsegitien zuzentzallea; ta azkenik baita nere iges-lekua ere Zu izango zera nere eriotz-aldi larrian.

Zugan jarri nai det, Biotz maitetsu orren gan, nere itxaropen (uste) osoa: nere gaiztakeri ta argaltasunaz beldur naiz; bañon esturaldi guztietatik zure ontasunak aterako nauela, uste det.— (Zugan jarri nai det... itz auekin bakarrik, 300 eguneko barkapenak irabazi leizke).

Erre ta kixkali ezazu nigan Zuk nairgabekoa dezun guzia. Zutzaz beñere ez aztu, ta Zugandik beñere ez aldegiteko, sar bedi zure maitetasun garbia nere biotzean. Nere izena Zugan ezarri ezazu arren, zure ontasun aundiagatik; nere atsegin-poza bizi ta eriotzean, Zure mendeko izatea da Jauna.

Sendi edo familiaren Eskeintza

JESUS guztiz maitagarria! Atoz gogo onez zure Ama gozoarekin batean gure etxe ontara; ta bete itzazu bertako bizi-lagun guztiak zure Biotzari eskeñitako sendi edo familiai agindu zenizkien mesedez. Entzun degu, Jesus gure Erosle errukiz betea, Margarita Maria deunari egin zenion eskea: ainbeste maite gaituen, eta ain gutxi maite degun zure Biotzari, gure maitetasun bero ta sutsuena emateko diozu. Sendi edo famili au, zure deia entzunda, oso-osorik orain Zugana dator, eta ainbat eta ainbaten eskergaiztoaren orde, gaurtik, Biotz-Deuna, Jabe eta Erregetzat artzen zaitu Zu, ta bere pozak, lanak, negar ta naigabeak ementxe eskeintzen dizkizu, orain eta beti zurea izango dala aitortuaz.

Onetsi (bedeinkatu), Jauna, zure aurrean belauniko gaudenak.

Onetsi (Zuk ala nai izan eta) eriotz zitalak gure artetik eramán dituenak.

Onetsi, Jesus maitea, etxetik urruti dabiltzanak.

Zure Ama Maria'ri diozun maitetasunagatik, arren eskatzen dizugu: zure maitetasunaren agintea etxe ontan jarri dezazula, ta zure sinismen (fede), santutasun ta garbitasunaz, gure etxe-koak bete itzazula.

Gorde itzazu Zuretzat bakarrik biotz auek, eta lurreko txorakerietatik urrundu itzazu. Zure Biotz errukitsuaren zauri santuan artu ta gorde gaitzazu gu guztiok, gaizkapen (salbazioko) ontzian bezela, betiko bizitzaraño eldu arte.

¡ Aintzatu, maitatua ta goratua izan bedi beti gure artean, Jesus'en Biotz garaitzallea ! Alaxe.

Jesus'en Biotzari Ordain-otoitza

Pio XI, Aita Santuaren aginduz Jesus'en Biotz egunez edo urrengo igandez Eleiza guztietan esan bear dan ordaiñ-otoitza.

JESUS gozo-gozoa ! Zeñen txarki ta eskerrik gabe ordaintzen degun gizonok Zuk gure artean ixuri dezun maiteta-

suna ! Ementxe gauzkatzu gu zure al-
dare aurrean, epel eta zabarkeri orrek
eta gañerako bidegabe guztiak zure
Biotz on orri ematen dioten naigabe la-
tza pixka bat lasaitu ta gozatu naiez.

Ba-dakigu, Jesus, gu geurok ere as-
kotan Zuganako eskergabe ta gaiztoak
izan gerana. Barkatu, Jauna ! Damu
degu ta gertu gaude, txarkeri guztien
ordañez jentilkerietan eta pekatupean
dabiltzan guztiak Zuregana erakartzen
alegin guztiak egiteko.

Gaizki guzti-guztiak galdurik nai ge-
nituzke, Jauna ; bañan oetxek batez
ere jantzieta ta biziera guztiko lotsa
galdu ta aragikeria, gazte errugabeai
nun-nai ezartzen zaizkienlakio ta eror-
bide galgarriak, jai-egunetako lantegi
ta elizarik-ezak, Zure ta Santuen ize-
neko birau ikaragarriak, Erroma'ko
Aitaren eta Apaiz guztien kaltean nola
-nai itz egin-bear gaiztoa, Aldareko
Sakramentu Aundiarenganako zenbai-
ten gorroto itxua, ta azkenik, Zuk gu-
ri emandako Ama Elizaren agintzeko

ta erakusteko eskubidea ezagutu nai ez duten Errien esker gaiztoa.

O ! Nork ito ta galdu lezazkikean bere odoletan gaiztakeri oiek guztiak ! Bañan ori ezin degun ezkerro, or dezu Zerorrek gurutzean bein eta gure aldarretan egunero eskeintzen dezun Meza-ko Opari aundi-ederra ; or dituzu Ama Birjiñaren ta Zeruko ta lurreko Santu guztien irabazi ugari-ugariak. Guk geurok ere zure laguntzarekin alegiñak egin nai ditugu, gure ta gizon guztien gaizki ta eskergabekeriak, sinismen sendo, oitura garbi ta goi-maitasun bero-beroz ordaintzen, gaiztakeriari bideak galazten eta al ditugun gizon guztiak zure lege ta bide zuzenera erakartzen.

Artu itzazu, Jauna, gure eskiñi ta gogo on oiek Ama Birjiñ Ordaintzallearen eskutik ; egin gaitzatzu zintzo ta esanekoak zure mendean ; eta emaigu-zu azkenik bide onetan il arte irauteko laguntza, egunen batean, Aitarekin eta Espiritu Santuarekin betiko agintari

bizi zeran zeru ederrean ikusi zaitzagun. Amen.

(Barkapena osoa, aitortu, Jaunartu ta Aita Santuaren alde otoitz eginda; aitortu gabe, 7 berrogeiko barkapena: Garbitokiko animentzat eman leizke. Pio X' garrenak 1906'ko Dagonillaren 22'an),

Ondoren esan bear da, Jesus'en Biotzaren arrentza (letania).

JESUS'EN BIOTZAREN LETANIAK

(300 eguneko barkapenak, egunian bein)

Jesus'en Biotzaren arrentza edo letania Alakoke'tar Margarita Maria Deunak erabilli oi zuena da, zerbaitxo bat aldatua. Ogeitamairu eskari ditu, Jesukristo gure Jaunak lurrean egin zituen 33 urteen oroipenaz.

Lenengo zazpi eskariak (1-7) Jesus'en Biotza zer dan adierazten digute (Jaungoikoaren Semea dala, Andre Maria'ren sabelean jayoa, Espiritu Santuaren eliza).

Lau urrengoak (8-12) Jesus'en Biotzaren maitetasuna, ta beste bere onbide (birtuteak) gogoratzen dizkigute.

Ondorengo beste bostak (12-17) Jesus'en Biotza goratu bear degula diogute, guztiz bikaiñ gogoragarria dalako.

Eta azkenean, 17'garrenetik asita bukaerañokoak, Jesus'en Biotzaren mesedeak gogoratzen dizkigute, Berak gugatik egin duen guzia.

Kyrie, eleison

Kyrie, eleison

Christe, eleison

Christe eleison

Kyrie, eleison

Kyrie, eleison

Christe, audi nos

Christe, exaudi nos

Pater de coelis Deus
miserere nobis

Fili Redemptor
mundi Deus,

Spiritus Sancte
Deus

Sancta Trinitas
unus Deus

1) Cor Jesu Filii Pa-
tris æterni

Jauna, erruki zaki-
gu;

Jauna, erruki za-
kigu;

Jesukristo, erruki
zakigu;

Jesukristo, erruki
zakigu;

Jauna, erruki zaki-
gu;

Jauna, erruki za-
kigu;

Jesukristo, entzun
eiguzu;

Jesukristo, entzun
eiguzu;

Jesukristo, adi zai-
guzu;

Jesukristo, adi zai-
guzu;

Zeruko Aita Jaun-
goikoa;

Erruki zakigu;

Gizadiaren Salbatza-
lea zeran Jaun-
goikoaren Semea;

Erruki zakigu;

Espiritu Santu,
Jaungoikoa;

Erruki zakigu;

Irutasun Done,
Jaungoiko baka-
rra;

Erruki zakigu;

1) Betiko Aitaren
Seme, Jesus'en
Biotza

- 2) Cor Jesu, in si-
nu Virginis Ma-
tris a Spiritu
Sancto forma-
tum
- 3) Cor Jesu Ver-
bo Dei subs-
tantialiter unitum
- 4) Cor Jesu, majes-
tatis infinitæ
- 5) Cor Jesu, tem-
plum Dei sanctum
- 6) Cor Jesu, taber-
naculum Altissi-
mi
- 7) Cor Jesu, domus
Dei et porta cœli
- 8) Cor Jesu, formax
ardens caritatis
- 9) Cor Jesu, justiti-
æ et amoris re-
ceptaculum
- 10) Cor Jesu, bo-
nitate et amo-
re plenum
- 11) Cor Jesu, vir-
tutum omnium
abyssus

MISERERE NOBIS

MISERERE NOBIS

- 2) A m a Birjiña
r e n sabelean
Espiritu San-
tuak sortu zin-
duan Jesus'en
Biotza
- 3) Jaungoikoaren
Semearekin bat
egiñik zauden
Jesus'en Biotza
- 4) Neurri g a b e k o
aunditasunez jau-
tzirik zauden Je-
sus'en Biotza
- 5) Jaungoikoaren
Eliza Donea ze-
ran Jesus'en Bio-
tza
- 6) Jaungoiko A u n -
diaren gela zeran
Jesus'en Biotza
- 7) Jaungoikoaren
jauregia ta zeru-
ko atea zeran Je-
sus'en Biotza
- 8) Goi-maitasunezko
labe gorria zeran
Jesus'en Biotza
- 9) Zuzentasun eta
maitasun - ontzia
z e r a n Jesus'en
Biotza
- 10) Ontasun eta
maitasunez be-
terik zauden
Jesus'en Biotza
- 11) Onbide guz-
tien osin ondo-
rik gabea zeran

ERRUKI ZAKIGU

ERRUKI ZAKIGU

- 12) Cor Jesu, omni laude dignissimum
- 13) Cor Jesu, rex et centrum omnium cordium
- 14) Cor Jesu, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ
- 15) Cor Jesu, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis
- 16) Cor Jesu, in quo Pater sibi bene complacuit
- 17) Cor Jesu, de cuius plenitudine omnes nos accepimus
- 18) Cor Jesu, desiderium collium æternorum
- 19) Cor Jesu, patiens et multæ misericordiæ
- 20) Cor Jesu, dives in omnes qui invocant Te
- 21) Cor Jesu, fons vitæ et sanctitatis

MISERERE NOBIS

- Jesus'en Biotza
- 12) Jesus'en Biotza goragarri-goragarria
- 13) Gure biotz guztien Errege ta Eguzkia zeran Jesus'en Biotza
- 14) Jakinduri ta Jakintza guztien gordairuak Zugandituzun Jesus'en Biotza
- 15) Jaungoikoa Bera bere betetasun guztian bizi dan Jesus'en Biotza
- 16) Aitaren atsegiña zeran Jesus'en Biotza
- 17) Zure betetasunetatik guztioi eman diguzun Jesus'en Biotza
- 18) Betiko mendibizkarren gurari bizia zeran Jesus'en Biotza
- 19) Eraman eta erruki aundiko Jesus'en Biotza
- 20) Eskean datoz kitzun guztientzat emalle aberatsa zeran Jesus'en Biotza
- 21) Santutasun eta bizitzaren itu-

ERRUKI ZAKIGU

22) Cor Jesu, propitiatio pro peccatis nostris 23) Cor Jesu, saturatum opprobriis 24) Cor Jesu, attritum propter scelera nostra 25) Cor Jesu, usque ad mortem obediens factum 26) Cor Jesu, lancea perforatum 27) Cor Jesu, fons totius consolationis 28) Cor Jesu, vita et resurrectio nostra 29) Cor Jesu, pax et reconciliatio nostra 30) Cor Jesu, victima peccatorum 31) Cor Jesu, salus in te sperantium.	MISERERE NOBIS	rria zeran Jesus'en Biotza 22) Pekatariok Zeruko Aitaren asarregozagarri zaitugun Jesus'en Biotza 23) Jesus'en Biotza iguin-burlaz a seta betea 24) Gure gaizakeriak-gatik zatitua izan zinan Jesus'en Biotza 25) Iltzeraño Aitaren esanekoa izan zinan Jesus'en Biotza 26) Jesus'en Biotz lantzaz zulatua 27) Poz guztien iturria zeran Jesus'en Biotza 28) Gure bizi ta piztuera zeran Jesus'en Biotza 29) Gure Aitarekiko pake ta adizkide garri zaitugun Jesus'en Biotza 30) Pekatarioen aldeko oparia zeran Jesus'en Biotza. 31) Geren ustea Zugan daukagunentzat osa-	ERRUKI ZAKIGU

32) Cor Jesu, spes
in te morientium.

35) Cor Jesu, deli-
ciæ sanctorum
omnium.

Agnus Dei, qui tol-
lis peccata mun-
di, parce nobis
Domine

Agnus Dei, qui tol-
lis peccata mun-
di exaudi nos Do-
mine.

Agnus Dei, qui tol-
lis peccata mun-
di miserere nobis.

V. Jesu mitis et hu-
milis corde.

R. Faccor nostrum
secundum Cor
tuum.

Oremus

OMNIPOTENS sem-
piterne Deus, res-

suna zeran Je-
sus'en Biotza

32) Zugan iltzen di-
ranen itxaropena
zeran Jesus'en
Biotza.

33) Santu guztien
atsegiña zeran Je-
sus'en Biotza.

Gizonen pekatuak
kentzen dituzun
Jaungoikoaren
Bildotsa
Barkazaiguzu
Jauna

Gizonen pekatuak
kentzen dituzun
Jaungoikoaren
Bildotsa

Entzun eiguzu, Jau-
na.

Gizonen pekatuak
kentzen dituzun
Jaungoikoaren
Bildotsa
Erruki zakigu,
Jauna

—Jesus apal eta
biotz berakoa.

—Egizu gure biotza
zurearen antzekoa

Otoitza

GUZIALDUN eta
betiko Jaungoi-

pice in Cor dilectis simi Filii tui et in laudes et satisfactiones, quas in nomine peccatorum tibi persolvit, iisque misericordiam tuam peccantibus, tu veniam concede placatus, in nomine eiusdem Filii tui Jesu Christi qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

koa! Zure Seme maitearen Biotzanta Berak pekkatarien alde eskeñitako gorapen eta ordain-sariari begira zaiezu, arren; eta errukieskean datozkitzun guztioi eman zure barkamena, Jau-na; gizaldi ta gizaldietan zurekin eta Espiritu Santuarekin batean Errege bizi dan Jesukristo zure Seme orren bera-ren izenean. Alaxe.

Eriotz-larrian daudenen aldeko Otoitza

Eun ta berrogei milla (140.000 giza-ema-kume inguru egunean ilko dira. Ogeitamai-ka milloi (31.000.000 inguru urtero).

Sei millatik gora ordubete bakoitzean (6.000); eta eun (100) minutu bakoitzean.

Oien guztien alde, kristaua, otoitz egizu:

erruki zaitez orain Jaungoikoaren aurrera dijoazen anima gaixo orietzaz, Jauna zutzaz erruki dedin.

GURE animak ainbeste maite dituzun Jesus errukiorra: zure Biotz deunaren larri aldia ta zure Ama Errugabearen oñazeakgatik, arren eskatzen dizut: eriotz-aldian dauden, eta gaur ilko diran pekatari guziak, zure odolean garbi dizazula.

Alaxe.

Eriotz aldian egon ziñan Jesus'en Biotz ona: iltzen daudenaz erruki zaitete.

Bi eskari oetako bakoitzeagatik 300 eguneko barkapenak Pio XI garrenak, 1907'a Loreilla' ren 11' an).

Lenengo bederatzi ostiralak edo

Agindu aundia

I.—*Agindu aundia.*

Asko ta aundiak dira, Jesus'en Biotz errukitsuak bere maitaleai egindako aginduak: denetan bañon, bata da berezia, bata nagusiena. lenengo bederatzi ostiralen agindu edo eskeintza aundia. Ona emen, Jaunaren ezpañetatik Alakoke'tar Margarita Maria Deunak entzun zituen itz ederrak:

Ostiral goiz batean, digu berak, Jaunar-

tu ondoren, itz auek esan zizkidan Jesus'ek:

«Nere Biotzaren neurrizgañeko errukiak, ta nere maitetasun guzialdunak, illaren lenengo bederatzi ostiral jarraitutan Jaunartuko duten guztiei agintzen die: nere aserrear ez dirala ilko, ezta elizakoak artu gabe ere; ta azken une larrian nere Biotza iges-leku ziurra izango dutela».

2.—*Agintzen dana:*

Jaungoikoaren adiskidetasunean iltzeko esker edo grazi berezi-aundia eskeintzen digu Jesus'en Biotz errukiorrak: beraz bederatzi lenengo ostiral jarraitutan Jaunartuko duten guztiok, naiz dala lenagotik elizakoak artzen dituztela, naiz oiek ezin arturik, biotz damu egizkoa egiten dutela, Jaungoikoaren laguntasunean ilko dira, ta zerua irabaziko dute.

3.—*Eskatzen zaiguna:*

Esker edo grazi berezi aundi ori irabazteko, *naikoa da, bederatzi lenengo ostiral jarraitutan Jaunartzea*: ez da beraz bear, Jaunaren adiskidetasunean (grazian) gaudela, ez aitortzerik, ezta beste otoitz edo egikizunik ere. Alabaño irabazi aundiagoak oneraspen ontatik ateratzeko, guztiz gorgarria izango da, egun oietan otoitz edo elizkizunak egitea, Jesus'en Biotzaren gorespen eta aintzaz.

(Barkapen osoa irabazten da, lenengo ostiral bakoitzean, aitortu, Jaunartu, Aita Santuaren aldez eskatu, ta Jesus'en Biotzari otoiz bat edo beste esan-da).

*Jaunartu ondoren, lenengo ostiral
bakoitzean esan leiken Otoitza*

JESUS txit eztitsua! Zure Biotzaren neurritz gañezko maitetasun eta errukiak, zure adiskidetasunean ilko dirala agindu die, lenengo bederatzi ostiral jarraitutan Jaunartuko duten guztiei: arren, eskatzen dizut Jauna, errukitu zaitez nitzaz; ta zure agindu ori gogoratuaz emaidazu, nere oben edo pekatu guztiak gorrotaturik, zure maitetasunean iltzea.

¡Jesus'en Biotz errukior, zeruko ate zabala, errukitu zakizkit!

¡Jesus'en Biotz errukior, aberastasunez betea, errukitu zakizkit!

¡Jesus'en Biotz errukior, Zugan iltzen diranen itxaropena, errukitu zakizkit!

JESUS'EN BIOTZA'REN JAURESKUNDEA (ENTRONIZAZIOA)

(Jesus'en Biotzaganako Eraspenetan; *Sendi edo familien eskeintza ipiñi degu. Jaureskundera*, ordea, beste gauza bat da. Sendi-kristau guzietan dagokien eginkizun onuratsu au, zer dan eta nola egiten dan, osoro emen jartzen degu, egin ezdezuten guziok lenbait-len egin dezazuten).

ZER DAN?—“Jesus'en Biotzaren Jaureskundera” Jesus'en Biotza sendi edo familiaren Erregetzat artzea da, etxeko tokirik ederrenian bere irudia bakaulki edo tronuan ipiñi ta guzien biotzak berari eskeini.

Jesus'en Biotza Alakoke'tar Margarita Maria Deunari agertu zitzaionean, onela esan zion: *Guzion Erregetza nai du nere Biotzak... eta ugari bedeinkatuko ditut nere irudia agirian jarri eta gogoz apaintzen dituzten etxeak*. Auxe da Jesus'en Biotza Erregetzat artuta, etxeko tokirik egokienian al degun etxe-jairik aundienez bere irudia jartzen degunian egiten degun gauz ederra. Ez da, bada, etxea edo lurra Jesus'en Biotzaren irudiakin bedeinkatzea; Bera, sendi edo familiko burutzat artu eta bere menpean guziak jartzea baizik; eta ortarako, bere irudia toki agiri ta ondo antolatutako batean ipiñi.

Egun artan, etxeko guztiak aitortu ta Jauna artu bear dute, al ba-da. Onela asiko dira Jesus'enak izaten, Jaunartzean Jesus'en Biotzarekin bat eginda.

Jaureskundera egiteko era

Berezitako egunean, sendi guzia etreko gelarik egokienian biltzen da: Jesus'en Biotzaren irudi alik ederrena jartzen da maigañean edo beste tokiren batean.

Edozein apaiz, gizon edo emakumek egin lezake.

Jaureskundera egiten duena, apaiza ez danean, latinez daudenak ez dira esaten, eta naikoa da "Gurutze santuaren" ta "Jesusukristo nere Jaun"ekin astea.

Jauresten duena apaiza danean, txaramela (sobrepettiza) eta estola jantzita, Jesus'en Biotzaren irudia onela bedeinkatuaz, asiko da.

Benedictio imaginis Sacratissimi Cordis Jesu Christi Domini Nostri

v. *Adjutorium nostrum in nómine Dómini.*

R. *Qui fecit cœlum et terram.*

v. *Dominus vobiscum.*

R. *Et sum spiritu tuo.*

Oremus

Omnipotens sempiterne Deus, qui Sanctorum tuorum imágenes pingi aut sculpi non reprobas, ut quoties illas oculis corporis, intuemur, toties, eorum actus, et sanctitatem ad imitandum memoriæ óculis meditemur; hanc quæsumus Imaginem in honorem et memoriam Sacratissimi Cordis Unigéniti Filii tui Domini Nostri Jesu Christi adaptatam, bene † dicere et sanc †

tificare digneris; et præsta ut quicumque coram illa Cor Sacratissimi Unigéniti Filii tui suppliciter cólere et honorare studuerit, illius méritis et obtentu á te gratiam in præsentí, et æternam gloriam obtineat in futurum. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

(Ultimo aspergat aqua benedicta)

Kredua guziyak batean abots beteaz esan, zuen sinismena aitortzeko.

Biotzak eskeintzeko otoitzak

ATOZ, Jesus maitagarria, zure Ama gozoarekin, eskeintzen dizugun etxetxu onetara, eta bete gaitzatzu emen bizi geranok, zure Jaungoikozko Biotz maite duten sendiai agindurik dauzkatzun mesedez.

¡O Jaun errukitsua! Zuk, Margari-ta Zorionekoari, *gizonak esker gaiztoz erantzun arren, Berak gizona ainbeste maite duan Biotza*, mundu guzian goratua izatea nai zenuela esan zenion. Guk beintzat maite zaitugu eta pozik jartzen zaitugu gure etxean, tokirik egokienean. Ona emen guziak bilduta,

Zu erregetzat arturik, Zure mendean jartzeko. Bai, gure onduan biziko zera, eta gure biotzen jabea Zu izango zera. Poz eta negarretan, gozotasun ta neke lanetan, etxe ontako gora-bera guzietan, gure onduan Zu izatea nai degu, orain ta beti. Bedeinkatu gaitzatzu, bada; bedeinkatu, Jaungoikoaren naiez, gure artetik joan ziran gure maitiak; bedeinkatu baita gurekin emen arkitzen ez diranak ere.

Zu maitatuaz bizi gaitezela, Jauna, sinismenez, zuzen ta garbi; lurreko zorakerietatik aterata, itsasi itzatzu gure animak Zure Biotz ortan. Zure Biotzeko zauriaren erdi-erdian gorde gaitzatzu eta gero eramán gu-guziak sekula guzian Zurekin bizitzera. Beti maitatua, bedeinkatua ta goratua bizi bedi Jesus gure artean. — Bai arren, bai.

Ordu gozo onetan gogora ekarri ditzagun etxeko guzi-guziak, illak eta kanpuan diranak, eta aien alde erreztatu ditzagun Aita gurea eta Agur Maria.

Orain, aitak, amak edo etxeke buruak artuko du Jesus'en Biotzaren Irudia, eramango du gerturik dagoen tokira eta jarriko du Bakaulki edo Tronuan.—Bitartean, beste guziak "O Biotz Santu" edo beste gauzen bat abestuko dute.

Beriala belauunikaturik, otoitz au esango dute:

Otoitza

ORRA or, beste millen artean gure etxetxoa berezi ta jauregitzat artu duen Errege Jesus. ¡Gora Jesus'en Biotza! Arriturik gaduzka gure Buru izatera etorrita egin diguzun mesede onek: barren-barrendik poztuta ementxe makurtzen gera zure aurrean, aita bere umeakin bezela tellape batian bizi gera, Jauna, gu eta Zu; eta onez aurrera gure pozarekin-pozez, ta gure neketan nekez beti gurekin eukiko zaitugu. ¡A! Ez gera gu nor Zu gure etxian sartzeko; baño Zure naya erakutsi diguzu, eta egarririk dagona iturrira bezela, Zure Biotzera gatoz betiko asetzen duten ur garbiyen billa; zugana gatoz damuturik eta uste osoz.

Zaude gurekin ¡o Biotz Santu maitatia! Zure zalez daude gure animak; guk eta besteak ere Zu maitatzea naidegu. Or daukazu, mundu guzia garbitu ta berotu bear duan sua. ¡Bai, bai! Izan dedilla gure etxea Betania'koa bezin gozua zuretzako; emen arkituko dituzu zurekin beti izan naideuten lagun kutunak. Zure etsayak erbestetu egiten zaituzte Zu; baña ona emen, Ejipto'n bezela, Zu gorde eta bizitzeko tokitxua, ez Zuri dagokizun bezelakoa, baño bai zintzo gorde maitatuko zaituena.

Atoz, Jesus ona, atoz...! etxe ontan ere, Nazaret'en bezela, maite degu Maria, zerorrek eman zenigun Ama biguña; atoz, eriotzak eta denborak gure artian utzi dituen utsak betetzera... ¡A! Gure negarrezko egunetan. Zu emen izan baziña, eztituko zenituen, bai, gure malko garratzak, eta Zuk dakizkitzun gure biotzeko zauriak, sendatuko zenituen... ¡Atoz, bai...! laister agian ba-datozkigu nekaldi negargarri berriak; gaztetasuneko gure uste

ariñak, juan ziran. Geldi zaitez, bai, gurekin, illunabarra da-ta, bestela mundu gaiztoak bere odei beltzetan laister bilduko gaitu. Guk Zu nai zaitugu; Zu bait-zera gure Bidea Egia eta Bizia.

Aldi batean bezela esan iguzu: "Gaurtandik etxe ontan bizi nai det". Bai Jauna; etxe ontako Erregea Zu zera; eta Zuk nai ta agintzen dezuna, egingo degu guziok: Zure gerizpean biziko gera; ez degu nai bestek emen agintzerik. Zu bakarrik zera gure Erregea. Goraldua zaude etxe ontan. ¡Gorra Jesus'en Biotza! Betor gugana zure Erreinua.—Ala beti.

Ama Birjiñaren Biotz guztiz garbiaren izenean Salbe bat.

¡Jesus'en Biotz guziz Santua: erruki zakizkigu! (3 bider).

¡Maria'ren Biotz guziz garbia: eskatu gure alde!

¡Jose Santua: eskatu gure alde!

¡Margarita Maria Alakoke'tar Zorio-
nekoa : eskatu gure alde !

(*Apaiz jaunak bedeinkatuko ditu*).

Benedictio Dei Omnipotentis: Pa-
tris, et Filii et Spiritus Sancti † descen-
dat super vos et maneat semper. Amen.

OARRAK: 1.—Jaureskunde-egun gogoangarri onetan etxe-
ko guziak Jauna artu bear luteke, eta eskatu Jesus'en Bio-
tzak erruki dezala mundu pekataria, eta bere garaipean guz-
tiok artu gaitzala.

2.—Etxe ortakuak beartzen dira, urtero Jesus'en Biotzaren
egunean Jauna artzera, eta sendi edo familiko jai aundi be-
zela gordetzera, batez ere umeai zerbait pozgarri emanta.
Baita egoki izango litzake *Lenengo Ostiraletan* Jauna ar-
tzea; Jesus'en Biotzak bederatzi illabete jarraituetan Jauna
artzen dutenai agi durik daukan *eriotz onaren* mesedea
izateko.

3.—**BARKAMENAK.**—XV'g. Benedito Aita Santuak mundu
guzirako emanak auek dira:

I. Jaureskunde-egunean pekatuen damuz eta Jesus'en
Biotzarenganako zaletasunez aurrean dauden sendiko (fa-
miliko) guziak, 7 urteko ta 7 berrogeiguneko barkamenak
irabazten dituzte.

II Etxe-sendiko oyek, egun artan *Barkamen osoa* ira-
bazi dezateke, aitortu, Jaunartu eta Elizen batean Aita San-
tuaren alde zerbait otoiz egiten ba-dute.

Maitetasun bikain au zabaltzen dutenak,
entzun Jesus'en itz auek:

“*Au zabaltzen dutenen izenak, nere
Biotz Jaungoikozkoari ezarrita eukiko
ditut, kendu ezingo diran eran*”.

¡Sartu zaitez Jauna...!

Jesus'en Biotza aulkian jartzean esan leike

1 ¡Sartu zaitez! Egin du eguzkiyak
Egunero jira; ta illargiyak
Buruia agertzen du.

Gaua luzea da; gañera otza:
Emen dago zuretzat gure biyotza:
Sartu zaitez, Jesus.

2 Baldin ba-daude etxeak Zu artzeko.

Ta Buru ipintzeko

Gogorikan ¡ene! ez dutenak,

Ez bildurtu, Jesus; gu bizi ezkerro

Zureak dira, len, orain eta gero

Emen gaudenenak.

3 ¡Sartu zaitez! etzera Zu eskalea;

Gure Aita, Nagusi, Adiskidea

Egiten zaitugu.

Gogor dabiliz, Zure kaltez, etzaiak:

Baña gu ez; gu gera seme alayak:

Gure Errege aitortzen zaitugu.

- 4   ¡Sartu zaitez ! Danok maite zaitugu,
Jargoya egin dizugu
Gure biyotzetan.
Zu izango zera gure Erregea,
Zu izango zera Jaun ta Jabea
Bizitegi zatartxo onetan.
- 5   ¡Atoz, lasa, Jesus ! Guk nai genduke
Emengo gauzen truke
Zu sartzea gure biyotzetan.
Gure artean saltzallerik eztago :
Zu saldu, edo utzi baño nayago
Ill Zure mendean.
- 6   Ta gure ateraño, etsai gaiztoak
Suturik, baletoz pozoyak joak,
Barrena ez beintzat.
Galduko ditugu gure biziak,
Artuko ditugu zauri guztiyak ;
Eztira oyek izango Zuretzat.
- 7   ¡Atoz, Jauna ! Urratu gure griñak :
Gu-guztiyok, Zurekin bategiñak
Bizi nai genduke.
Asmo berdiñen mendean gaudela,
Untza-ormak bezela
Alkar erantsi-ta ondo geundeke.

8 Bizitz ontan izaten diran pozak,
Baita ere samintasun zorrotzak
Artuko ditugu.

Atsegiñak, eskerrak emateko;

Naigabeak, Zuri eskeñitzeko;

Zure oñetan jarri bear ditugu.

9 ¡Sartu zaitez! gure Jesus laztana,
Izan beti Nagusi, Errege, dana
Etxetxo onetan.

Ondasunik eztago

Bai, ordea, beste bat ederrago

Zu maitatzea guztiyok benetan.

JESUS'EN BIOTZARI GIZADIA ESKEINTZEKO

Otoitza

¡Jesus, gizadiaren salbatzalle gozo,
atsegiña! Begira eiguzu zure aldare-
aurrean auspezturik gaudenoi. Zureak
gera, zureak izan nai degu, eta Zure-
kin gero ta geyago bat egiñik bizi gai-
tezen, gutako bakoitzak bere burua
ementxe eskeintzen dizu zuri.

Askok, zori txarrez, ez zaituzte Zu oraindik ezagutzen, beste askok zure aginduak alde batera utzi-ta baztartu egin zaituzte Zu. Guztiak erruki izan itzazu Jesus on orrek, eta erakarri danak zure Jaungoikozko Biotz orretara.

Jauna, artu bizaitzate beren Erregetzat ez zure mendean beti bizi diranak bakarrik, baita Zugandik urruti dabil-tzan seme galtzalleak ere; datozela, arren, datozela lenbailen beren etxe al-dera, goseak eta bearrez il ez ditezen. Artu bizaitzate beren Erregetzat gezu-rrak iruzurturik eta asarreak sakaba-naturik dauzkan guztiak; eramaitzu danak egiaren kai ta sinismenaren ba-tasunera, artalde bat eta artzai bat bes-terik izan ez dedin laixter munduan. Artu bizaitzate beren Erregetzat jentil-kerietako ta mahomatarren arteko illun-pean bizi diranak; erakarri itzazu guz-tiak zure Erreinuko argi ederrera. Be-gira ezaiozu aizkenik, errukizko begiz, antziña zure kutuna zan erriari; ixuri ezaiozu burutik bera, orain beretzat askatasun eta bizitzazko Bataioa izan

dedin bein batean bere gain izan zedilla eskatu zuan odola.

Emaiozu, Jauna, zure Elizari osotasuna ta lasaitasun bete-betea; emaeizu erri guztiai zuzentasuna ta pakea: ez dedilla, arren, lur zabalean baztar batetik besteraño deadar au besterik entzun: "Gora Jesus'en Biotza; Berak ekarri digu osasuna; aintza ta Omena Berari orain ta beti". Amen.

ESPIRITU DONEARI BEDERATZIURRENA

Otoitzak

I'gua. Argi bizaigu guztioi Jaun guzialduna orren argi-errañuak, eta Espiritu Donearen igurtziaz sendotu bitza zure Argiaren-Argiak zure laguntzaren bitartez bizitza berri batera jaio diran guztien biotzak. Kristo gure Jaiu-naren izenean. Amen.

(*Aita gurea, Agur Maria ta Gloria Patri*).

2'gua. Gaurko egunez kristauen biotzak Espiritu Donearen argiaz jakintsu egin zenituan Jauna: eman eiguzu, arren, Espiritu berorren bitartez, zuzen-bidea maite izan ta beti bere pozaz pozturik bizi izateko bear degun zure laguntza zerutarra. Amen.

(*Aita gurea...*)

3'gua. Zure amabi apostoluai Espiritu Donea eman zenien Jauna: emaiezu zure kristauai ere beren eskarrietan eskatzen dizutena, eta len sinismena opa zenienai, opa zaiezu gaur zure pakea. Amen.

(*Aita gurea...*)

4'gua. Bego, arren, Jauna, guregan Espiritu Donearen indarra, gure biotzak legunkiro garbitu ta gu geurok etsaikeri guztietatik g o r d e gaitzan. Amen.

(*Aita gurea...*)

5'gua. Argitu bitza, arren, Jauna, gure biotzak, Zugandik datorren Espiritu Pozgarriak; eta eraman gaitzala

gu geurok egi-iturri gozoetara Zurekin eta Espiritu berorrekin batean betiko Errege bizi dan Zure Semeak agindu zigun bezela. Amen.

(Aita gurea...)

6'gua. Emaiozu Jaun errukitsu orrek, Zure Elizari, ez dezaiola iñungo etsai-eraso gaiztok urratu, Zuk antziña Espiritu Donearen bitartez eman zenion batasun ederra. Kristo gure Jaunaren izenean. Amen.

(Aita gurea...)

7'gua. Ixuri ezazu, arren, Jauna, gogozki gure adimenetan zure Espiritua, bere jakinduriaz egin ginduzunok, bere arduraz zuzendu gaitzazun. Kristo gure Jaunaren izenean. Amen.

(Aita gurea...)

Andre Maria'ri

Otoitz egizu, Ama, munduaren alde; otoitz egizu Elizaren alde; otoitz egizu Erroma'ko Aitaren alde; otoitz egizu España'ren alde; otoitz egin bai,

gizadi guztiaren alde, guztioen gañera Espiritu Doneak bere doaiak ixuri ditzan eta guztiok zerurako bidean ipiñi ta aizkenik beti-betiko bizitzara eraman gaitzan. Amen. (*Salbe*).

Gazteiz-barrutiko "Boletin Eclesiastico" tik artua.

Garagarrilla, Jesus'en Biotzaren illa

XIII'garren Leon Aita Santu omengarriak, askotan eskatu digu Garagarrilla Jesus'en Biotzari eskeintzeko, ta gure biotzak irazekitzearren, barkapen oso aundi ta ugariak ill ontarako eman ditu: ona emen nagusienak:

1.—7 urte ta 7 berrogeiko, Jesus'en Biotzaren illa egiten dala, egun bakoitzagatik.

2.—300 eguneko barkapenak, bederatziurrena egiñaz, egun bakoitzean ta onen bukaeran *barkapen osoa*, aukerazko egun batean.

3.—*Barkapen osoa*, Jesus'en Biotzaren jai egunean.

4.—*Barkapen osoa*, lenengo ostiral bakoitzean.

5.—*Barkapen osoa*. ill onen aukerazko egun batean, egunero itz auek esanda: "Jesus'en Biotz guztiz deuna, Zugan daukat itxaropena".

6.—Garagarrillaren azken igandean, *barkapen osoa*, sartu-atera-aldi bakoitzean eguneroko itzaldiarekin edo zortziurrenean mixioen antzera Jesus'en Biotzaren illa onela egin dan elizetan.

(Larunbateko eguerdian asi ta, igande gau-erdiraño irabazi liteke ta Garbitokiko animen alde eman ere bai).

7.—Izlariak (sermolariak) ta eliz-erretoreak Garagarrillaren azken eguneko mezan, Erroma'ko Gregorio Santuaren alderako eskeñi edo grazia (*ad instar*) irabazi lezateke.

8.—Elizkizun oiek egiteko alegin egiten duen bakoitzak 500 eguneko barkapena aldiro, ta *barkapen osoa egunero*, egunero Jaunartzen ba-du. (Au ere Garbitokiko animen alde eman leike).

Oarpena.

Barkapen osoak irabazteko:

1.—Aitortu, Jaunartu ta Aita Santuaren alde eskatu bear da.

2.—Egunero edo ia egunero Jaunartzen dutenak, ez dute aitortu bearrik, Garagarrillaren azken-igandekoak irabazteko ezpada.

3.—Astero aitortzen diranak, ez dute beste aitortze bearrik.

4.—Elizkizunetara au da, bederatziurren edo illera, joateko eskatzen danean, joatea bearrekoa da; ez ordea Garagarrillaren azken igandekoak irabazteko.

5.—Zortzi egun aurretik aitortu leike, eta egun berean edo aurrekoan Jaunartu.

Jesus'en Biotzaren anaidiak eta gutunak

1.—*Jesus'en Biotzaren Goi-anaidia* (anai-di burua: *artxikofradia*) Porto-Maurizio'tar Leonardo Deunak, Erroma'n irasi (jarri) zuen.

Lenengoa; 1732'garren urtean, *Jesus'en Biotzarenganako maitetasuna* (batezere Aldareko sakramentuan) gero ta geigo zabalteko, ta egiten zaizkion irain-eskergabeke-ri guziak ordaintzeko.

Ortarako: bazkideai agintzen zaie:

a) Urtero Jesus'en Biotzaren jai-egunean aitortu ta Jaunartzeko.

b) Berebat illero Jaunartzeko, ta egun ortako elizkizunera joateko.

c) Bazkide bizi ta illentzako eskatzeko, otoitz egiteko.

d) *Aita Gurea, Agur Maria ta Gloria* egunero esateko, ta otoitz laburtxo au gañera: *Jesus'en Biotz eztitsua, Nik gero ta geigo maite zaitzadala.*

Irabazi aundiak ditu! Nagusienak barkarrik jartzen dira emen:

Barkapen osoa: Anaidian sartzerakoan, Jesus'en Biotzaren jai-egunean edo urren-go igandean, illeroko lenengo ostiral edo igandean, illean bein aukeratzen dan egunean, eriotz-aldian, jai aundienetan, Jesus'en Biotzaren jai-egun aurreko edo ondorengo sei igande edo ostiraletan: beti aitortu ta jaunartuta eta abar. (Garbitokiko animentzako izan litezke barkapen oiek).

2.—*Jesus'en Biotzaren Zaitasun Omengarria* (*Guardia de Honor*). 1864'garren urtean sortua da "Jesukristo'ren inguruan

egunero biotz on santuak biltzeko, bere Biotzari egiten dizkioten iraiñen ordañez". Leon XIII'garrenak 1878'garren urtean ontzat eman zuen: asko zabaldu da geroztik.

Egin bearrak: izena anaidian eman eta

a) Aukeratu eguneko ordu bat, Jesukristo'rekin batean egoteko ta lan egite guztiak ordu artan berari eskeñi.

b) Illeroko Jaunartzera juan.

c) Maiz egunean, bañon batez ere ostiral santuan, arratsaldeko lauretan, Aita Jaungoikoari eskeñi Jesus'en Biotzaren odol ta ura, gizon pekatarien alde.

Jesus'en Biotzaren Anaidiko barkapen ber-berak ditu ta beste batzuek.

Gutuna

Alakoke'tar Margarita Maria Deunak dio: *Jesukristo gure Salbatzalleak nai duela, bere maitaleak, Jesus'en Biotzaren irudia biotz gañean eraman dezatela. In hoc signo vinces. Ikur onekin garailari irtengo zera* (esaten digu berriz Leon XIII'garrenak), *Konstantino bere etsaietatik bezela.*

Onek ere irabazi aundiak ditu: 60 eguneko barkapenak, gutuna eramanda, otoitz edo egikizun on bat egiten dan bakoitzean, eta abar.

Otoitz Bidalguntza

(Eskarizko Apostoladua)

1844'garren urtean sortua da, ta geroztik asko ta asko zabaldua da (1889'g. urtean 15.000.000 eta geigo bazkide bai zitun).

Onen asmoa da: *Jesus'en Biotzaren otoitz ta irabaziekin batean kristau on-tsuenak bilduta, Aita Jaungoikoari eskeintzea, lenbailen bere agintza (erreinoa) lurrera etorri dedin. Iru malla ditu: Otoitza, egikizun onak, maiz aitortu ta jaunartzea, Jaungoikoaren aginduak gordetzea, Jesus'en Biotzarenganako-maitetasuna zabaltzea eta abar eskatzen zaiete bazkideai, bañon batezere:*

1.—Lenengo mallakoai: *eguneko lan-nekeak Jesus'en Biotzari eskeintzeko: 69'garren orrialdean jarri dan otoitza esanaz.*

2.—Bigarrengoai: ortaz gañera Aita Gurea ta errosarioaren amarreko bat, egunero esateko, Aita Santuarentzat.

3.—Irugarrengoai: ortaz gañera Ordaintzako Jaunartzea, astero edo illero.

(Irabazi aundiak ditu: emen luzegia litzake oiek guziak aitatzea: anaidiaren zuzendariari zertzelada auek galdetu)

ANDRE MARIA'GANAKO ERASPENA

Norbaitek esana dago: *Euskal-Erriko mendi-gallur bakoitza, gurutze batek bukatzen du: orobat esan leike: "Gure Euskal-Erriko ibar bakoitzak, eliz bat antxe dauka Andre Maria'ren izenari jaso, euskaldun bakoitzak bere biotzean aldare bat jaso dion bezela"*.

Asi Laburdi'ko erkidetik, eta Adur ibarra utzi-ta. Ebro ibaiaren ertzetaraño, Euskal-Erria barrena goazela, gero Bizkai'ko mugetatik asi ta Napar mugetaraño jexten gerala, non-nai eliz galant ederrak ikusten ditugu, gure sinismenaren gaztelu gorde-lariak bezela, Andre Maria'ri jasoak.

Lapurdi ta Zubero'tarrak, *Lurdes'ko edo Lapurdiko Ama* daukate.

Naparrak Ama Bidekoa.

Estibaliz'ko Andre Maria'k zaitzen du Araba.

Begoña'koak, Bizkaia.

Eta Gipuzkoa'n sartzen gerala, *Guadalupeko Amak Ondarrabin, Korukoak Donostin, Iziar'koak Deban, Izaskun'goak Tolosan, Olaz'koak Azpeitin*, eta batezere *Arantzazu'koak* Gipuzkoa'ko mugetan, argi-argiro erakusten digute, gure Euskal-Erriak

Andre Maria'ri beti izan eta dion zaletasun, jayera ta maitetasuna.

¡Nork ez daki gañera, gure Batzar nagusietako agintariak, biltzen ziran lenengo egunean: “*Andre Maria Jaungoikoaren Ama. Errugabea ta bere Sortzean guztiz garbia izan zala*” sinistu, aldeztu ta erakusteko, zin edo juramentu egiten zutela, ta jai eder au, Batzar nagusiaren aginduz, ordutik gure artean gordetzen dala?

¡Euskaldunak! “leñargitasunak leñargitasuna eskatzen du, ta odol garbiak egikizun aundiak nai ditu”: gure asaba zarrak bezela izan gaitezen beti Andre Maria'ren oso zaleak, eta biotz-biotzez maita dezagun gure zeruko Ama.

AMA NEKETSUA - STABAT MATER

1. Zutik gurutze-ondoan
Ama samiña zegoan,
Ta Semea zintzilik.
2. Bere gogo gaxo illuna
Ezpatak urratu zuna
An zegoan larririk.
3. ¡Ain estu ta atsekabea
Seme bakardun Andrea
Amarik onen ura!

4. Oñazez eta naigabez
Seme kutunaren lanez
Zegoen kupitua.
5. ¿Nork ez du negar egingo
Jesukristo'ren Ama aingo
Seme gaxoz josita?
6. Beretarren erruekin
Zigorka zutela zekin
Jesus bere maitea.
7. Iñortxok ere ez laguntzen...
Ta azken arnasak ematen
Ikusi zun Semea.
8. ¡Ea Ama, maite-iturria,
Zurekin samin bizia
Ar dezadan egizu!
9. Sutu Kristo'ren maitean
Biotz au, ta Aren aurrean
Atsegiña nagizu.
10. ¡Ama, nere biotzari
Kristo-zauriak ezarri,
Arren, mami-mamian!

11. ¡Seme orren neke lana
Erdiz bialdu nigana
Ain maite naun sarian !

12. ¡Zurekin negar bizian
Naukazu ta aren zorian,
Ilko naizeneraño ;

13. ¡Birjiñetan omenduna,
Ez neri ezan ain aztuna,
Neri negar eragin !

14. ¡Kristo'ren nekauste, eriotz,
Zauriak artzeko, biotz
Aul au bizkorra egin !

15. ¡Zauritu zure zauriez
Zoratu nadin odolez
Gurutz-iturripean !

16. Su-garrak erre ez nazaten
Nere alde jarri, arren
Ama, azken-egunean.

ARANTZAZU'KO ANDRE MARIA'RI

¿Arantzan Zu?

I

Ederrenetan-ederrena zera,
 Ama, ta arantzan zu?
 Arantz baten edertasun ber-bera
 ¿Nola agertu zaigu?
 Lorarik ederrena arantz-arte
 Jaunak ipintzen du.
*Orregatik Ama, arantz-gañean
 Agertu zīñan Zu.*

2

Arantzak guretzat mintsuak dira.
 Ama, ¿ta zuretzat?
 Mintsuak badira ¿zergatik artu
 Zure bakaulkitzat?
 Mintsuak dira bai, baña Jesus'ek
 Asko maite ditu.
*Orregatik Ama, arantz-gañean
 Agertu zīñan Zu.*

3

Zeru-lurren jabe beti zeralako,
Jesus Bakaldunak

Artu nai izan du guretzako

Arantz burestuna;

Arantz-burestunduta gurutzean

Il zan bada Jesus.

Orregatik Ama, arantz-gañean

Agertu zīñan Zu.

4

Bere biotz ontsua erakusteko

Gizon gaiztoari

Biotzean Jesus'ek artu ditu

Arantzak ugari.

Arantzak Semearen biotzean

Zorrotzak Zuk dakus.

Orregatik Ama, arantz-gañean

Agertu zīñan Zu.

Otoitza

ZORIONEKO Andre Maria; barkapena-
ren iturburu ta esker edo mesede ta

maitetasunaren Ama, lurtarren itxaropen ta Zeruko egiña zerana: entzun Zugana datozen zure semeen eskariak!

g) Arren Birjiñ agurgarria, nik beti Zu gora zaitzadala;

e) Eta nere etsaien kalterako, eman zadazu indarra.

Eskaria

JAUNGOIKO guzialdun eta Betikoa, zorionezko Andre Maria'ren garbitasun kutsugabekoa mirari arrigarriekin adierazo diguzun Jauna: bere irabazi ta otoitzaren bidez emaiguzu: lurreko zorakerietatik biotza askaturik, Zure mendekoak beti izan gaitezela, gizaldi ta gizaldietan Zurekin batean zorionekoak izan gaitezen. Amen.

(Arantzazu'ko Andre Maria'ren jaya, Irailaren 9'an ospatzen degu: 1469'garren urtean, Baltategi'tar Rodrigo deritzaion artzai gazte batek, elorri baten gañean, Arantzazu'ko Amaren irudia arkitzen du, eta bertatik, ezin neurtu añako mesede aundiak, Zeruko Erregiñak gure Erriari egiten diozka; batezere anai euskaldunen arteko pakea).

Otoitza

ARANTZAZU'KO Ama maitea ! Guda ika-
ragarrian alkar nastuta zebiltzen Eus-
kaldunak zure ardurapean biltzearren
Aloña mendian agertu ziñalako, eta
arrezkero zure eskubidean dauzkazun
ontasun azkengabeak, beñere eten-ga-
be, zabaltzen dituzulako, Euskaldun
esker-onekuak beren zerutar Zaindari
nagusitzat artu ziñuten.

¡Ene Ama biotz samurra ! Erruki
zaitez gutzaz artu gaitzazu zure babes
atsegingarrian, eta zaindu gaitzazu gu-
re griña okerren arantzartean naspil-
duta galdu ez gaitezen. Alaxen.

(Berrogei ta amar eguneko barkape-
na).

BEGOÑA'KO ANDRE MARIA'RI

(Jai eguna Urrilla'ren 11'an)

Noiz eta non agertu zan Begoña'ko An-
dre Maria'ren irudi ederra, gauza agiria
ez da: bakarrik esan genezake. Bilbao-uria
irasi (jaso) zanetikan dagola, ta Andre Ma-
ria'ren irudi miragarri ori guztiz ezaguna
zala aldi artan: gaur gurtutzen degun iru-
dia berriz, jakitunen iritzian, VIII'garren

edo IX'garren gizaldikoa da; ta lenengo eleiza X'garrenekoa; oraingo au XVI'garrenean jaso zuten, sinismen aundiko Bizkaitar zar gure aurrekoak.

Alatz edo mirari asko egin ditu Begoña'ko Andre Maria'k, eta beragatik jayera (debozio) aundia diote Bizkai'tarrak, eta beste euskaldun guztiok arrantzaleak batez ere.

¡Begoña'ko Andre Maria, laztan eder ori! zaitu beti gure Euskal-Erri maite-maitea, lengo oitura garbiak arduraz gordeta, lenbailen iritxi dezagun lengo zorion ederra, gure Eliz Ama donearen babespean.

Otoitza (ex officio)

ARREN, Jaungoiko maitea! barkatu itzazu zure serbitzarien obenak (pekatuak); eta gure egiñak ezpaizaizkitzu gogozkoak, Zurekin batean bizi dan eta agintzen duen Jesu-Kristo zure Se-mearen Amak, bere bitartekotzaz betiko zoriona iritxi dizagula. Alaxen.

GUADALUPE'KO ANDRE MARIA'RI

(Jai-eguna Irailla'ren 8'an)

Jaizkibel deritzan, Ondarrabi'tik ipar aldeko mendian antxe dago Guadalupe'ko elizatzoa Zeruko Erregiñ aundia bi artzai gaztetxoai agertu zitzaien tokian.

Ama Guadalupe'koaren agerpena, Arantzazu'koa baño lenago edo andik laixter gertatu zala, uste da. Gure aurrekoak jayera aundia izan diote beti, batezere arrantzale ta itxas-gizonak; eta ala ikusten degu, Elkano ospatsuak bere azken-nai edo testamentuan zerbait diru uzten diola Guadalupe'ko Andre Maria'ri; ez dezagun bada Gipuzkoa'rrak aztuta euki, ainbeste maite gaitun, eta ainbat lagundu izan gaituen Guadalupe'ko Andre Maria.

Otoitza

ZORIONEKO Andre Maria Guadalupe'koa gure Ama maitea! Egun-sentiko izarrak lurrari, eguzki pozgarria laixter jayoko dala adierazten dion bezela, ala zure jayotzak ere guri, zeruko eguzki Jesus'en etorrera adierazi digu.

Arren bada, entzun itzazu gure eskeriak, eta iritxi zaiguzu gure pekatuen barkamenarekin, ez ditezela gure biotzak lurreko ondasun gezurtiei itsasirik egon. **Alaxe.**

LURDES'KO ANDRE MARIA ERRUGABEARI

(Jai eguna Otzaila'ren 11'an)

1858'garren urtean, Aita Santu Pio IX' garrenak Andre Maria "jatorrizko orban gabe sortua zala" erabaki zuenetik laugarren urtean, Lourdes izeneko erri koskor batean, Zeruko Erregin aundia, Bernardeceta zeritzaion gaztetxo bati arkaitz gañean agertu zitzaion. Jakitun batzuek diotenez Lourdes antziña Lapurdun zan ta, Bidasoz andiko Lapurdi edo Laburdiko erkidean, Euskal-Errian arkitzen zan; eta Bernardeceta Soubirous doatsuak ere euskaldun odola zeukan; bere izena jatorriz Zubiri edo Zubiru, izango zan.

Otoitza

(Antif... ex officio)

ZORIONEKO Zeruko Erregiña gaur lurrean agertu da: gaur bere erriari, askatasun eta pakezko berri-onak ekarri, dizkio; gaur aingeru liraiñak, eta kristau onak elkaturik, Errugabeko Sortzea (Sorkunde Errugabea) ospatzen dutela, pozez beterik daude.

g) Jatorriz Errugabeko Erregiña, guretzat eskatu ezazu.

e) Jesu-Kristo'ren eskeñiak iritxi zaizkiguzu.

Eskaria

ERRUGABEKO Andre Maria'ren Sortze garbiaz, zure Semeari egon-toki egokia prestatu diozun Jaungoikoa! arren eskatzen dizugu: Birjin doatsua agertu zan eguna gogoratzen degunok, gorputz gogoaren osasuna iritxi dezagula. Alaxe.

KARMEN'GO ANDRE MARIA'RI

ZORIONEZKO Birjiñ Errugabea, Karmel'go aintza ta gorespina! Zure gutuna (eskapularioa) daramaten guztiei laguntza berezia ematen diezun ezkerro, itzuli itzazu nigana errukizko zure begiak, eta zure babesean, Ama, artu nazazu. Indartu ezazu zure laguntzakin nere aulkeria, ta argitu nere adimena-ren illunpeak zure jakintasunarekin; geitu orobat nigan sinismen, itxaropen, eta maitetasuna. Zuri eta zure Semeari oso atsegiñak zaizkizuten doaiz nere gogoa apaindu; ta lagundu zadazu, azkenik, nere bizibide osoan eta batezere eriotz-zori larrian. Alaxe.

AGURTZA DEUNA (ERROSARIOA)

Otoitz eskari eder guzietan, eder-ederre-
netako bat noski. Agurtza deuna degu:
“*Otoitz guztiz ederra*” “*eximia peccatorum
formula*” Leon XIII'garrenak deitzen dio.

Otoitz guztiz ederra: ez bait-da besteak
bezela gizonak asmatutakoa, *zerutik jexia*
baño: Andre Maria'k berak, Domingo San-
tuari erakutsi zion, Albigeo'tarrak biurtze-
ko, 1213'garren urtean, antxe nunbait.

Otoitz guztiz ederra: otoitz ederrenak be-
re barrenean gordetzen dituelako: Aita
Gurea, Jesukristo'k asmatua, Agur Maria,
aingeruak zerutik ekarria, ta Gloria.

Otoitz guztiz ederra: bere 15 ezkutapenak
(misterioak) Jesus eta bere Amaren bizibi-
de ederra begien aurrean jartzen digutela,
onbide edo birtute guztiak erakusten diz-
kigutelako.

Orra zergatik Aita Santu guztiak ain-
bat goratu duten eta ainbat eta ainbat bar-
kapen-esker ugariak erantsi dizkioten.

Barkapen osoa egunero, errosarioaren 15
ezkutapenak esan da, “Errosario santua-
ren” anaidikoentzat; ta 100 egun ta 100

berrogeikoak, errosarioa eramateagatik bakarrik.

Oarpenak:

Agurtza ongi esateko, ezkutapen edo misterioak gogoratu bear dira. Geienez, ez da errosario osoa esaten, 5 misterio zati bat baizikan; orra zergatik, 15 misterio oiek, astearen egunetan banakatuak dauden, egunero ezpada, aste osoan beintzat guztiak esateko.

Gure aurrekoak, euskaldun zarrak, errosarioaren oso zaleak ziran.

Jayera (debozio) eder onek sortu ditugure Errian entzute aundiko deun (santu) ospatsuak: Loyola'tar Iñazio, Xabier, eta Martin deunak, Lizardi, Tomas eta Berriotxoa zoriondunak.

Berak gorde ditu gure Errian, sinismen ta oitura garbiak; eta gure egunetan ere, ainbat sinisgabeko edo sinisgalduko erridien artean, sinismenak (fedea) gure Errian dizdiratzen badu, errosarioari zor diogu.

Gure asaba zarrak bezela, esan dezagun egunero, guztiok batean etxean, agurtza edo errosario deuna.

Agurtza esateko era

Gurutze santuaren...

Jesukristo nere Jauna...

1) *Domine, labia mea aperies.*

2) *Et os meum annuntiabit laudem tuam.*

3) *Deus, in adiutorium meum intende.*

4) *Domine, ad adjuvandum me festina.*

5) *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.*

6) *Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.*

1) Jauna, ideki itzazu nere ezpañak.

2) Ta nere aoak zure gorape-na esango du.

3) Jauna, lagundu zadazu.

4) Atozkit azkar neri laguntzera.

5) Aintza Aitari ta Semeari ta Espiritu Santuari.

6) Asieran zan bezelaxe orain eta beti gizaldi ta gizaldietan. Alaxe.

Maria, esker ta errukiaren Ama.

Etsaietatik gordeaz, eramán gaitzazu Zugana.

Pozezko ezkutukiak (misterioak)

(*Astelen-ostegunetarako*)

I'goa: *Jaungoiko-Semearen gizon egitea.*

Maria apal-gordeak, Jaungoikoa beraganatu du: erreka-bazter gordetako loretxoak bidaztien begiak bezela.

Emaiguzu, Andre Maria, geren buruak ezertan ez artzea, ta Jainkoaren mendekoak bezela beti agertzea.

(*Aita Gurea... io Agur Maria... ta Aintza... Maria esker...*).

II'g.^a *Andre Maria'k bere lengusuarri egin zion ikustaldia:*

Negu otzaren biotzean, Maria bere lengusu a u r d u n dagoena ikertzera (ikustera) dijoa: maitetasunak darama ez irabaziak.

¡Andre Maria maitetasunez betea! emai guzu, gure lagun-urkoagan Jaungoikoaren antz-irudia beti ikustea.

III'g.^a *Jaungoikoaren Semearen jayotza:*

Belen'go estalpetik Jesus Aurrak aberastasunak, biotzez beintzat, ukatzeko digu, ta Berak bezela, beartasuna maite izateko.

“Zorionekoak beartsuak”. Beartsuetan beartsuena zerana, Jesus Aurra; emauguzu beartsutasuna maite izatea.

IV'g.^a *Andre Maria'ren Elizan sartzea:*

Maria'k bear ez izan arren, Elizara garbitzera joanez guztioi erakutsi nai digu zenbaterañoako arduraz zaitu bear degun animaren garbitasuna.

¡Ama guztiz garbia, zaitu nere biotzaren garbitasuna!

V'g.^a *Jesus aurra galdu ta arkitua.*

Maria'k bere Semea arkitzen duenean, onek esaten du: “*Ez al zenekien, nere Aitaren gauzetan ibilli bear dedala?*” Kristaua, dizu Pablo Deunak: “*Jaungoikoaren izenean ta aintzaz egizu, egin bear dezun guzia*”.

Jauna, zuk nai dezuna egitea izan bedi beti nere asmo bakarra.

Nekezko eskutukiak*(Astearte-ostiraletarako)*

I'goa. *Jetsemani'ko baratzen, Jesus'en Otoitza:*

Gaitzik okerrena, aundiena, gaitz bakarra, obena (pekatua) da: oiek jarri dute, Jesus gure Eroslea, odol-izerdi patsetan, Jetsemani'ko baratzen.

Aita Jaungoikoa: Zure Semearen oñazeagatik sortu ezazu nere biotzean pekatuaganako gorroto bizia.

II'g.^a *Jaungoikoaren Semea, zigorrrez joa:*

Lurbira-asieran, ikaragarritzko ujola batek garbitu zituen gizonen lizunke-riak: orain beste batek, Jesukristo'ren odol agurgarriak garbituko ditu aragizko pekatu guztiak.

¡Ama laztan atsekabetua: zure Semearen oñazeaz, emaidazu biotz-garbitasuna!

III'g.^a *Jesukristo'ren arantzazko burestuna (koroia).*

Arrokeriak galdu zuen aingerua zerruan, eta Adan atsegiñ-baratzean. Jesus gure Erregeak, arantzaz koroitua parragarrizko itxuran agiri zaigula, arrokeria menderatu-ta gu askatu gaitu.

Emaizkidazu, Jauna, zure arantzak, ta artu oien ordeez nere maitetasun eta damua.

IV'g.^a *Jesukristo gurutze aztunaz zamatua.*

“Nere ondoren etorri nai duenak, dio Jesukristo'k, bere burua ukatu ta gurutzea arturik, jarraitu bizait”. Beraz —jarraitzen du Jeronimo Deunak— “agur egin dizaioke zeruari, gurutzea eramanez nai ez duenak”.

Jauna, emaidazu zure laguntza gurutzea eramateko.

V'g.^a *Jesukristo'ren gurutzeko erio-tza.*

Jesukristo'k gurutzetik Ama txit ona, errukiz betea, eman digu guri, Juan santuari esan dionean: “Orra or zure

Ama". Maria, Jaungoikoaren Ama doatsua, eta orobat nereak: emaidazu arren, izan nadilla onez aurrera zure seme ona beti.

Aintzazko eskutukiak

(Asteazken, larunbat eta igandetarako)

I'g.^a *Jaungoiko-Semearen piztuera.*

Jesus gure Jauna ziñez berpizturik illobitik atera da, ta ez da atzera ilko. Ziñez berpiztuko gera, lengo ta bizibide txarra betiko kentzen badegu, lengo gaiztakerietara biurtzen ezpagera.

Zure piztuera arrigarriagatik, emaguzu, Jauna, ken dezagula obena betiko.

II'g.^a *Jaunaren igoera zerura.*

Lurra kenduta, zeruratzen dalarik, Jesus'ek esaten digu: "Zuentzako toki bat gertutzera noa". An ikusiko ta maitatuko degu gure Jauna, ta betiko gurea izango degu.

Zeruko zorion ederra eskeñi diguzun Jauna: emaiguzu zure laguntza zerua irixteko.

III'g.^a *Espiritu Santuaren etorrera.*

Espiritu Santuak betetzen ditu Jesukristo'ren Bidaliak, eta len lotsati ta beldurti-koldarrak agiri ziranak, orain beldurrik gabe, antxe aitortzen dute Jesus'en izena.

Atoz, Espiritu Santua, ta piztu gure biotzetan, zure maitetasunaren su-garbizia.

IV'g.^a *Andre Maria'ren zerura Jasotzea.*

Lurreko basamortutik pozik dijoa Maria zerura. Guretzat lurra, basamortua izan bearrean, atsedentokia da: ez degu utzi nai, ta egunen batean utzi-bear degulako, beldur gera. Arren Jauna ez dezagula lurreko txorakerietan, Zerua ez aztu.

V'g.^a *Andre Maria'ren bureskundera (koronazioa).*

Maria, Jaungoikoaren Ama, zeruko Erregiña ez-ezik, lurtarren Erregiña

ere da gañera : zeruko erregiñak lagun-
du lizaiguke ; lurtarren erregiñak la-
gundu nai digu. Aberastasuna ta kupi-
ra, eskubidea ta errukia, bere biotzean
laztantzen dira.

“Maria, Zeruko Erregiña ta gure
Ama : ainbeste ondasun-ondoren emai-
guzu Jesus zure sabeleko Seme bede-
inkatua”.

*Esan gero Andre Maria'ren arrentza ta
ondorengo otoitza 94'garren orrialdean ja-
rri dan bezela.*

Agurtza esateko era laburragoa

Pozezko ezkutukiak

(Astelen-ostegunetarako)

1'goa. Jaungoiko-Semea gizon egi-
tea.

Eskaria: Apaltasuna.

2'g.^a Andre Maria'k bere lengusua-
ri egin zion ikustaldia.

Eskaria: Lagun-urkoaganako ongi-
naia.

3'g.^a Jaungoiko-Semearen jayotza.
Eskaria: Lurreko ondasunetara biotza ez makurtzea.

4'g.^a Andre Maria Elizan sartzea.
Eskaria: Jaungoikoaren eta Eliz-Amaren legeak jarraitzea.

5'g.^a Jesus Aurra galdu ta arkitua.
Eskaria. Pekatuagatik Jauna galdu badegu, lenbailen arkitzea.

Nekezko ezkutukiak

(Astearte-ostiraletarako)

1'goa. Jesemani'ko baratzen Jesus'en otoitza.

Eskaria: Pekatuen damua.

2'g.^a Jaungoikoaren Semea zigorrez joa.

Eskaria: Loikerizko pekatuetatik iges egitea.

3'g.^a Jesukristo'ren arantzazko burestuna (koroia).

Eskaria: Gogapen (pentsamentu) txarretatik alde egitea.

4'g.^a Jesukristo gurutze aztunaz zamatua.

Eskaria: Naigabezko eramankizun eta etsipena.

5'g.^a Jesukristo'ren gurutzeko eriotza.

Eskaria: Jesukristo'ren eriotza gurre biotzetan pekatu larriaz ez berri-tzea.

Aintzazko ezkutukiak

(Asteazken, larunbat eta igandeetarako)

1'goa. Jaungoiko-Semearen piztue-ra.

Eskaria: Grazizko bizieran ill arte-raño irautea.

2'g.^a Jaunaren igoera zerura.

Eskaria: Zeruratzeko zaletasuna.

3'g.^a Espiritu Santuaren etorrera.

Eskaria: Otoitza maite izatea.

4'g.^a Andre Maria'ren jasoera zeru-ra.

Eskaria: Eriotz on bat egiteko santuen antzera bizitzea.

5'g.^a Andre Maria'ren bureskundea (koronazioa).

Eskaria: Andre Maria'ganako zale-tasuna.

ZAZPI OÑAZEAK

Otoitza

ANDRE Mari guztiz atsekabetua!: zure Semearekin batean, Kalbarioan artu dituzun neke-oñazeagatik, arren eskatzen dizut: nere oben (pekatu) guztien barkamena, ez aurrera erortzeko laguntza, ta zure zazpi oñazeak gogoratuturik, iritxi nai nuken esker aukerazko au... (jarri emen eskatu nai dezuna). Alaxe.

LENENGO OÑAZEA: *Simeon Zarraren aldez aurretiko iragarkia.*

¡Ama naigabetua! Simeon igarlearen itzak Jerusalem'go elizan eman zizuten oñazeagatik, eskatzen dizut: iritxi zaidazula nere pekatu guztiak garbituko dituen egizko damua.

(Aita Gurea..., Agur Maria)

BIGARREN OÑAZEA: *Ejipto'ra igeska.*

¡Ama naigabetua! Nazaret'etik Ejipto'ra, zure Semearekin igesi zinjoazenean, artu zenduen oñazeagatik eska-

tzen dizut, iritxi zadazula galbide guztietatik iges egiteko asmo sendoa.

(*Aita Gurea..., Agur Maria*)

IRUGARREN OÑAZEA: *Jesus aurra galdua.*

¡Ama naigabetua! Semea galdu ziztzaizunean artu zenduen oñazeagatik, eskatzen dizut: bizirik diraudean artean, ez dezadala nik Jesus galdu gero zeruan betiko euki dezadan.

(*Aita Gurea..., Agur Maria*)

LAUGARREN OÑAZEA: *Jesus gurutziaz zamatua.*

¡Ama naigabetua! Jesus zure Semea gurutzea sorbalda gañean zera-mala ikusirik artu zenduen oñazeagatik, eskatzen dizut, iritxi zadazula nere gurutzea pozik eramateko indarra.

(*Aita Gurea..., Agur Maria*)

BOSGARREN OÑAZEA: *Jesus gurutzean josia.*

¡Ama naigabetua! Zure Seme maitea gurutziltzitzen ikustean artu zenduen oñazeagatik, eskatzen dizut: iri-

txi zaidazula nere griña gaiztoak menderatzeko laguntza.

(Aita Gurea..., Agur Maria)

SEIGARRREN OÑAZEA: *Jesus illa bere Amaren altzoan.*

¡Ama naigabetua! Zure Semearen gorputz zauritua, zure besoetan ikusirik artu zenduen oñazeagatik eskatzen dizut: iritxi zaidazula beti biotz garbiaz Jaunartzeko laguntza.

(Aita Gurea..., Agur Maria)

ZAZPIGARREN OÑAZEA: *Jesus maitea lurperatzen dute.*

¡Ama naigabetua! Zure Semea obian sartu zutenean artu zenduen oñazeagatik, eskatzen dizut: iritxi zaidazula pekatua gorrotatzeko, ta lurreko txorakeriak beti ukatzeko zure laguntza.

(Aita Gurea..., Agur Maria)

Otoitza

ANDRE Maria, Ama txit naigabetua! Gurutzepean neke gogorren artean, sortu ta bizia eman diguzunez, agerzazu nere Ama zerala, zazpi oñaze

auen asieran eskatutako mesedea irabazirik, zure Semeari beti jarraitu dezaiodan emen lurrean, gero betikotasun osoan zeruan bera goratzen bizi izan nadin. Alaxe.

(Edozein astetan, ostiral gaueko amaiketatik igande goiz bitartean, Andre Maria naigabetua bere bakartasunean lagunduko duten kristauak, 300 eguneko barkapena irabazi lezateke. Illeko aste guztietan auxe egin-da barkapen osoa, bein aitortu ta Jau-nartzen badute. Pio VII'gk. 1822'ko Gara-garrillaren 18'an).

Illeroko lenengo larunbata

(Pio X'garrenak, illeroko lenengo larunbata aukeratu zuen, Andre Maria'ren kaltezko birauak egun ori Berari eskeñiaz ordaintzeko. *Barkapen osoa*, lenengo larunbat bakoitzean irabazi leike. Aita Santua-ren alde otoitz egiñaz gañera aitortu Jau-nartu ta edozein otoitz Andre Maria'ri esanaz. Eman leike Garbitokiko animen alde.

Andre Maria'ri eskeñitako illak

Iru dira:

Mayatza edo Loreilla.

Dagonilla (Agostua) Maria'ren Biotz garbiari eskeña.

Eta Iraila (Agorrilla) Andre Maria Nai-gabetuari (Doloretakoari) eskeña.

Iru ill oietako bakoitzean 300 eguneko barkapenak irabazi litezke, nai dan otoitza Andre Maria'ri egunero esan ezkerro: eta ori ill osoan egiñik, *barkapen osoa*, azken-egun batean, aitortu, Jaunartu, ta Aita Santuaren alde otoitz egiñaz.

(Pio VII'gk. 1822'ko Garagarrillaren 18'an. Pio X'gk. 1913'ko Epailaren 13'an. Leon XIII'gk. 1888'ko Ilbeltzaren 27'an.).

ANDRE MARIA'REN ELIZ- -BAZKUN, ANAIDI, GUTUN ETA DOMIÑAK

Andre Maria Deunaren bazkunak (Kongregazioak)

Bi dira: "*Maria'ren alabena*" (neskatxentzat); "*Luis'tarrena*" (mutillentzat). Batak eta besteak, lenengo zaindaritzat, Andre Maria dute naiz eta beste zaindariren bat (Luis santua, edo Kostka'tar Estanislao santua) euki gañera.

Jesus'en Lagundiko anai Sebastian Cabarrasi'k Siracusa'n lenengo asmatu ta irasi (jarri) zituen. Gaztedia pekatuko galbideetatik aldentzeko asmatu zituen eta Gregorio XIII'garrenak bereala ontzat eman zuen asmo au, ta Benedikto XIV'garrenak gero, esker-mesede aundiz aberastu zuen, esanaz: "Bazkun oiek, garbitasuna zabal-tzen dute, ta gazte galdu asko biurtzen dituzte bide onera eta askok oietatik atera dute Erlijioan sartzeko asmoa". Ligorio'tar Alfonso Maria'k berriz, Jakintza Idaztiaren

itzak Bazkun oientzat esanak bezela artzen ditu: "On guziak ortik etorri zaizkit" (Cap. VII, v. 11). Ainbat eta ainbat gizon ospatsu bazkun orietatik sortu dira: Aita Santu, Errege, Agintari eta abar; santuen artean Borromeo'tar Karlos, Sales'tar Franzisko Ligorio'tar Alfonso, Gonzaga'tar Luis, Kostka'tar Estanislao, Berchmans'tar Juan... eta beste askoren izen agurgarri asko arkitzen dituzu: azkenengo Aita Santuen artean: Benedikto XIV' Pio IX, Leon XIII' garrena ere ortxe ikusten ditugu.

Bazkideen egin bearrak: Lenengo, izena eman ta kongregazioan sartu, gañera:

a) Goizero, jeikitzean, iru "Agur Maria" esatea (garbitasuna ta beste onbideak eskatzeko).

b) Sarri aitortu ta jaunartzea (illero gutxienez, astero al bada).

c) Lagun gaizto ta dantza nastuetatik alde egitea:

Irabaziak: Bazkideen zuzendariak azalduko ditu: bakarrik esango det emen, barkapen osoa irabazten dutela bazkideak, kongregazioan sartzen, eriotz-aldian, jai-nagusienetan, bazkunaren billera-egunetan; beti, aitortu ta jaunartu ezkerro.

(Barkapen oiek, guziak, Garbitokiko animentzako izan ditezke).

Agurtza (errosario) santuaren anaidia

Aita Domingo Santua il eta laixter, 1221' gn. urtean Valencia'n sortu zan "agurtza deunaren" lenengo anaidia; geroztik Aita Santu guziak, bañon batezere Leon XIII' gk., asko ta asko aberastu dute. Onen as-

moa da: Kristau asko bildu ditezela, errosario santua esanaz Andre Maria goratzeko ta bere laguntza denok batean eskatzeko". Bazkideai, etzaiete besterik eskatzen (eta au ere pekatupean ez): astero errosario santuaren 15 ezkutapenak esatea baik.

Irabazi ugariak ditu: bi bakarrik aitatuko ditut emen:

a) *Barkapen osoa egunero* (Garbitokiko animentzako izan leike), errosarioaren 15 misterioak esanda (esanditezke amarreko bat orain, ta geroago beste bat), gure Eliz-Amaren alde eskatuta, ta Eliz batean otoitz eginda.

b) 100 eguneko ta 100 berrogeiko barkapenak egunean, errosarioa eramateagatik.

Karmen'go-Andre Maria'ren anaidia

1251'ko Uztaillaren 16'an, Simon Stok, Karmel'darren Agintariari Andre Maria agertu zitzaion, eskuan Karmen'go gutun (eskapulario) bat zeukala, ta esan zion: "*Suleizeko (inpernuko) sugarretatik gordeko zituela Karmen'go anaidiko bazkideak*" kofradikoak (au da: berarizko laguntasunak iritxiko dizkiela Andre Maria'k bazkide oiei)

Beste sari eder bat geroztik anaidi oneri egin dio: Aita Santu Juan XXII'garrenari agertu zitzaion, irurogei urte geroago, ta agindu zion: "Garbitokian poztu-ko zituala ta andik ainbat laizterren, eta batezere il da urrengo larunbatean aterako zituala, Karmengo Anaidiko bazkideak"

Lenengo saria irabazteko, bear da: Kar-men'go anaidian sartu, ta il arteraño gutuna (eskapularioa) erabilli.

Bigarrena irabazteko: garbitasuna gordetzea (norberaren bizibidean) ta Andre Maria'ren Offizio laburra egunero esatea. (Otoitz onen ordez esan leizke: 6 Aita Gure, 6 Agur Maria, ta 6 Gloria).

Sorkunde Errugabeko Andre Maria'ren gutun urdiña

Jesukristo'k berak, ta bere Amak, Ursula Benincasa Zoriontsuari iragain zioten gutun au. Eskeñita dauzkan mesedeak irabazteko, gutuna (eskapularioa) beti eramán bear da, Andre Maria'renganako maitetasun aundia gorde, ta pekatariak biurtu ditezen otoitz bat egunero esan.

Izugarrizko irabazi aundiak dauzka, batezere: *Barkapen osoa* egun bakoitzean: 6 Aita Gure, 6 Agur Maria, ta 6 Gloria esanda, Andre Maria'ren Errugabeko Sortzea goratzeko.

DOMIÑAK (medallak) Errosarioa

Errosarioak ditu, bedeinkatua badago: 100 eguneko barkapenak, "Aita Gurea" ta "Agur Maria" bakoitzagatik.

100 urteko ta 100 berrogeiko barkapenak; Errosarioa eramateagatik (Aita Domingo'tarrak edo beren eskubidedun apaizak bedeinkatuak badira).

500 eguneko barkapenak "Aita Gurea" ta "Agur Maria" bakoitzagatik, Kruziferoen bedeinkapena gañera ba-du.

Domina miragarria

Errugabeko Andre Maria'ren irudia dakar alde batetik, eta bestetik *M* bat gurutze ta bi biotz-txiki-pean. 1848'garren urtean, Andre Maria'k berak Katalina Laboure gazteari iragarri zion. Guztiz miragarri aundiak egin ditu. Ortik etorri zaio "Domina miragarriaren" izena. Barkapen ugariak ditu onek ere: 100 egunekoa otoitz au esate bakoitzean: "Maria orban gabe sortua, otoitz egizu Zugana gatozenon alde".

OARRA.—Azken aldian *Eliz-abestiak* asten diran orrialdi aurrean dijoa, Andre Maria'ren alaben sarrerako otoitza.

JOSE DEUNAGANAKO ERASPENA

Jaungoikoaren ta bere Amaren urren-urrengo tokian Jose Doatsua jarri bear degu, Jesukristo'ren Aitordea, Eliz-Amaren Zaindaria, eriotz-aldi larrian lagunik onena.

Ez daukat gogoan, dio Teresa deunak, nik eskatutako gauzik Jose Deunak ukatu didanik; Jaungoikoak beste santuai, bear bat edo bestean laguntzeko doaia eman die-la, dirudi: santu aundi onek ordea, ezagututa daukat, guztietan laguntzen duela, Jaungoikoak adierazo nai digularik, lurrean bezela zeruan ere bere menpekoa dala, ta bere esanak egiten dituela”.

Maita dezagun beraz, Jose Deuna, bañon zīnez edo egiaz, bere laguntza eskatu eta bere bizibide ederra jarraituaz; ezkongaiak bere garbitasuna jarrai bezate; ezkonduak ikasi beragandik emazteari zor dioten maitetasuna ta semeak ongi azten; apaizak eta kristauak Jaunartzean Jaungoikoari euki bear zaion itzala: kristau guztiz itz batean, bere eramanpena, lan-zaletasuna ta zindotasuna jarraiturik, eriotz aldirako zaindartzat autatu dezagun.

Arrentzak (letañiak)

(300 eguneko barkapenak egunean bein)

Kyrie, eleison	Jauna, <i>erruki zakizkigu.</i>
Christe, eleison	Jesukristo, <i>erruki zakizkigu.</i>
Kyrie, eleison	Jauna, <i>erruki zakizkigu.</i>
Christe, audi nos.	Jesukristo, entzun zaiguzu.
Christe exaudi nos.	Jesukristo, aditu zaiguzu.
Pater de cœlis Deus, <i>miserere nobis.</i>	Zeruko Aita Jaungoikoa, <i>erruki zakizkigu.</i>
Fili Redemptor mundi Deus <i>mi- serere nobis.</i>	Jaungoikoaren Se- me, gizon Eros- lea, <i>erruki zakiz- kigu.</i>
Spiritus Sancte Deus, <i>miserere nobis.</i>	Espiritu Santu Jaungoikoa, <i>erru- ki zakizkigu.</i>
Sancta Trinitas unus Deus, <i>mise- rere nobis.</i>	Irutasun Deuna Jaungoiko baka- rra, <i>erruki zakiz- kigu.</i>
Sancta Maria, <i>ora pro nobis.</i>	Maria Deuna, <i>eska- tu gure alde.</i>
Sancte Joseph Proles David inclita	Jose Deuna Dabid'en jatorri le- ñargia
Lumen Patriarcha- rum	Aita Nagusien argia
Dei Genitricis Spon- se	Jaungoikoaren - A- maren Senarra
Custos pudice Vir- gini	Birjñaren Zaindari garbia

Filii Dei nutritie

Christi defensor
sedule

Almæ Familiæ
præses

Joseph justissime

Joseph castissime

Joseph prudentissi-
me

Joseph fortissime

Joseph obendienti-
ssime

Joseph fidelissime

Speculum patientiæ

Amator paupertatis

Exemplar opificum

Domesticæ vitæ de-
cus

Custos virginum

Familiarum colu-
men

Solatium miserorum

Spes ægrotatum

Patrone morien-
tium

Terror demonum

Protector sanctæ
eclesiæ.

ORA PRO NOBIS

ORA PRO NOBIS

Jaungoiko Semearen
Aitordea

Jesukristo'ren Zai-
tzalle ardura-
tsua

Sendi (famili)
santuaren buru-
zagia

Jose guztiz zuze-
na

Jose guztiz garbia

Jose guztiz begira-
tua

Jose guztiz indar-
tsua

Jose guztiz mena

Jose oso zintzua

Eramantasunaren is-
pillua

Beartasun maitalea

Langillien eredia

Bizibide etxekoaren
edertasuna

Garbi zaleen zain-
daria

Sendien oñazpia

Errukarren poza

Gaixoen itxarope-
na

Il-zorian daude-
nen laguntza-
llea

Deabruen ikara

Eliza Deunaren
Zaindaria

ESKATU GURE ALDE

ESKATU GURE ALDE

Agnus dei qui tollis peccata mundi, *Parce di nos Domine.*

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, *exaudi nos Domine.*

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, *miserere nobis.*

V. Constituit eum Dominum domus suæ.

R. Et principem omnis possessionis suæ.

Oremus

Deus, qui inefabili providentia beatum Joseph sacratissimæ Genitricis tuæ sponsum eligere dignatus es: præsta quæsumus, ut quem protectorem veneramus in terris, intercessorem habere mereamur in cœlis. Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum.

Amen.

Gizonen obena kentzen dituzun Jainkoaren Bildotxa, *Barka zaiguzu.*

Gizonen obena kentzen dituzun Jainkoaren Bildotxa, *entzun zaiguzu.*

Gizonen obena kentzen dituzun Jainkoaren Bildotxa, *erruki zakizkigu.*

g) Bere etxearen Jaun egin zun.

e) Ta bere ogasun guzien nagusi.

Otoitza

Ardura aundiaz Jose Doatsua, zure Amaren ezkontide izateko aukeratu dezun Jaungoiko Altsua: emauguzu, birtartekoz zeruan izan dezagula emen beian zaindaritzat daukaguna Gizaldi ta Gizaldietan bizi zeran eta agintzen dezun Jauna.

Alaxe.

Otoitza

ANDRE Maria'ren Senar txit garbi, nere zaitzalle zeran Jose santua ! Oroitu zaite ez tala iñor zure laguntza eskatu eta iritxi gabe gelditu danik. Uste orrekin bada, zugana nator, ta sinismen biziz zure mendeko egiten naiz, Jesus'en Aitordea ; ez dezazula nere eskaria entzun gabe utzi, baizikan ontzat artu zadazu. Alaxe.

(300 eguneko barkapenak egunean bein.—Pio IX'gk. 1863'ko Ilbeltzaren 26'an).

Garbitasuna eskatzeko otoitza

ANDRE Maria'ren Ezkontide guztiz garbi, ta Jesus'en Aitorde zuzen, Jose Doatsua ; ezkatu ezazu guretzat gorputz-animen garbitasun osoa, edozein pekatutik garbi, eta ez tai-soñekoz jantzirik, zeruko ez taietara sartu gaitezen. Aitaren, eta Semearen eta Espiritu Santuaren izenean. Alaxe.

Urrillako agurtza ondorengo otoitza

(7 urte ta 7 berrogeiko barkapenak, Urrillako agurtza ondoren esaten danean; 300 eguneko barkapenak egunero. Leon XIII'gk. 1889'ko Iraillaren 21'an).

ZUGANA gatoz gure larri-aldian, Jose Santua, ta zure Emazte txit deunaren laguntasuna eskatu ondoren, zure bi-tartekotasuna, uste osoz eskatzen dizugu. Errugabeko Jaungoikoaren Ama Maria'ri zenion onginai, ta Jesus Aurra laztandu zenduen maitetasun xamurragatik, apalkiro eskatzen dizugu: Jesukristo'k bere odolaz irabazitako sendi edo famili au, errukiz begira dezazula, ta, zure eskubide ta laguntzaz, lagundu gaitzazula guztiok gure bearretan.

Sendi Deunaren (Famili Santuaren) zaitzalle txit arduratsua! Zaitu ezazu Jesukristo'ren jatorri autatua, eta aye-natu gugandik utsegite ta gaiztakerizko orban (kutsu) guziak: ;gure askatzalle txit indartsua! zerutik begi onez begiratu ta lagundu gaitzazu suleizeko (inpernuko etsaiarekin darabilgun burruka ontan, eta len Jesus Aurra erio-tzako zoritik atera zenduen bezela, zai-

tu orain ere Jaungoikoaren Eliz Deuna, etsaien ekiñaldi ta zoritxar guztietan, eta gutako bakoitza babestu ezazu zure itzalean, zure laguntasunaz indarturik, zure antzera santutasunean bizi gaitezen guztiok, eriotz ona egiñ ondoren betiko zoriona zeruan iritxi dezagun. Alaxe.

Zazpi igandeak

1. *Guztiz ezaguna* da gure artean «*Jose Deunaren zazpi igandeetako*» oneraspina; zazpi igande jarraituan aitortu, Jaunartu, ta ondoren jartzen diran zazpi atsekabe atsegiñak esan-da, egiten da. Noiznai egin leike, baño obe da bere jai aurreko igandean bukatzea.

2. *Barkapenak: Barkapen osoa*, igande bakoitzerako, aitortu, Jaunartu, ta Eliz batean Aita Santuaren alde atoitz egiñaz, ta «*Atsekabe-atsegiñak*» esanda.

Irakurtzen ez dakitenak, esan bitzate otoitz oien ordez 7 Aita Gure, Agur Mari ta Aintza, barkapen osoa irabazteko.

100 eguneko barkapenak, egunean bein, otoitz oiek esanda.

300 eguneko barkapenak urte osoaren asteazkenetan ta Jose Deunaren bi jaien aurreko bederatzi egunetan.

Barkapen osoa: «Jose Deunaren» jai egunean, ta bere «Zaindaritzaren» pozaldian.

Zazpi atsekabe-atsegiñak

Lenengo atsekabe-atsegiña:

Jose Deunak, bere Emaztea aurdun ikusirikan ixilik utzi ta iges egin naidu: ¡nolako naigabea!

Bañon aingeruak adierazten dio, Espiritu Santuaren indarrez, Jaungoikoaren Semea dala aren erraietan sortu dana: ¡Nolako poz aundia!

Atsekabe-atsegin onen bidez emaidazu, Jose Deuna, biotz - garbitasuna.
(*Aita Gurea, Agur Maria, Aintza*)

Bigarren atsekabe-atsegiña:

Beartsuen antzera, Belen'go estalpe zarrean jayo da Jesus: ¡Nolako atsekabea!

Laixter, ordea, zeruko aingeru, artzai ta erregeak agurtzen dute: ¡Nolako atsegiña!

Atsekabe-atsegiñ onen bidez, emaidazu Jose Deuna, lurreko ondasunak ezetsitzeko laguntza.

(*Aita Gurea, Agur Maria, Aintza*)

Irugarren atsekabe-atsegiña:

Jesus Aurrak, jayo ta zortzigarren egunean odola ixuri bear du: ¡Nolako samintasuna!

Bañon aingeruak bereala adierazten dio Jose'ri bere Seme ori dala, Jesus izen ederra arturik, gizonak gaizkaturko dituenak: ¡Nolako alaitasuna!

Atsekabe-atsegiñ onen bidez emaidazu, Jose Deuna, Jesus'en izen gozoa ezpañetan beti erabiltzeko laguntza.

(Aita Gurea, Agur Maria, Aintza)

Laugarren atsekabe-atsegiña:

Simeon igarle zarrak, Jesus'en Nekaldi-Eriotz gogorra iragartzen du: ¡Nolako oñaze miña!

Bañon baitaere adierazten du Jesus dala bere eramankizunaz gizonai zerua iriki ondoren, ill-obitik berpizturik aterako dana: ¡Nolako atsegiñ aundia!

Atsekabe-atsegiñ onen bidez, egizu Jose Deuna, nik ere zerua iritxi dezadala.

(Aita Gurea, Agur Maria, Aintza)

Bosgarren atsekabe-atsegiña:

Jaungoikoaren aginduz, Jose Deuna bere Emazte ta Semearekin, Ejipto'ra igeska dijoa: ¡Nolako larrialdia!

Iges egiñaz ordea, Erodes-en aserrearari itzul egiten diola gogoraturik:
 ¡Nolako poz aundia, Jose Deunak artu zuana!

Atsekabe-atsegiñ onen bidez, emaidazu Jose Deuna, nik ere pekatuari beti iges egin dezaiodala.

(Aita Gurea, Agur Maria, Aintza)

Seigarren atsekabe-atsegiña:

Aingeruak Nazaret'era berriz joateko agintzen dionean, Jose beldur da, ondo baitdaki Erodes'en seme biurria dala ango erregea.

Bañon bere beldurra ondo ayenatzen da, aingeruak ez ikaratzeko esaten dionean.

Atsekabe-atsegiñ onen bidez, egizu Jose Deuna, jarri dezadala Jesus ta Maria'ren eskuetan eriotz-zorian nere anima.

(Aita Gurea, Agur Maria, Aintza)

Zazpigarren atsekabe-atsegiña:

Jose Deunari galtzen zaio Jesus Aurra: ¡Nolako zoritxarra!

Irugarren egunean, ordea, Eliz-Nagusian jakintsu artean arkitzen du: ¡Nolako zoriona berea!

Atsekabe-atsegiñ onen bidez, egizu Jose Deuna, ez dezadala iñoiz pekatu larriaz nik Jesus galdu.

(Aita Gurea, Agur Maria, Aintza)

Esan azkenean Jose Santuaren arrentzak bukatzeko jarri dan otoitza.

Jose Deunaren illa

Epaila da, Eliz Amak Jose Deunari eskeñitako illa.

300 eguneko barkapenak irabazi leizke egun bakoitzean, Jose Deunaren aintzaz, otoitzen bat esan-da.

Ta egunero Jose Deunari otoitz egiñaz *barkapen osoa*, ill onen azken-aldeko naidan egunean aitortu, Jaunartu ta Aita Santuaren alde otoitz egin ezkerro.

Jose Deunaren gutuna (eskapularioa)

Alde batetik Jose Deunaren irudia dakar itz auekin: "Atozte Jose'gana". Bestetik itz auek dakarzuki: "Jose Deuna, Elizaren zaindaria, zaitu gaitzazu".

*Jose Santuaren bitartekotza aundia eza-
gutzen degunok ez degu bere gutuna (eska-
pularioa) eramatea baño gauza obeagorik,
batezere eriotz-aldi larrirako.*

Barkapen ugariak ere ba'ditu: 100 egu-
nekoa, Aita Gurea, Agur Maria, Gloria
esanda, itz auekin: "Jose Santua eskatu
gure alde".

LOYOLA'TAR IÑAZIO DEUNAGANAKO ERASPENA

(Xabier'tar Frantzisko deunak bizi zala
egin zion otoitza).

NERE animako Aita guztiz agurgarria:
nik belaunak lurrean josirik, aurre-au-
rrean ikusiko baziñut bezela, apal es-
katzen dizut, geratu gabe, otoitz dagio-
zula, nere alde Jaungoikoari, bere nai-
men (borondate) guztiz santua argi
ezagutu ta osoro betetzeko laguntasu-
na eman dizadan.

g) Aita San Iñazio, eskatu gure al-
de Jaungoikoari.

e) Zure seme on eta maitaleak izan
gaitezen.

Otoitza

ZURE izen santuaren gorapena zabal-
tzeko, Iñazio santuaren bidez zure Eli-
za gudalariari indar berria eman ze-
nion Jaungoikoa! Egiguzu: bere an-
tzera ta bere laguntasunaz lurrean gu-
da eginda, berakin zeruan sarituak izan
gaitezela: Zurekin Espiritu Santuaren
batasunean, betiraunde guztian bizi ta
agintzen duen Jesukristo gure Jaun ta
zure Semearen irabaziagatik. Alaxen.

Jayera ta maitetasun aundia zor diogu
esukaldunak, *Iñazio Deunari*, gurea dalako,
gure artekoa, gure odolekoa, euskaldun-
jatorri garbikoa, ta orobat deun edo santu
aundienetako bat dalako: ez dezagun utzi
egun bakar bat, bere ardurapean jarri ga-
be, bere laguntza eskatu gabe: eskatu di-
zaiogun berebat, gure sorterri maite Eus-
kal-Erriaren alde: asko ta asko maite zuen
berak: 1541'garren urtean Erroma'tik bere
erritarrai bidalitako idazki batean, itz auek
esaten zizkien: *Ez nuan nik iñolaere ira-
bazi, eta ez diot iñoiz Jaunari bear bezela
ordainduko, erri orretan jaiotzearekin ager-
tu zidan onginaia.*

¡Iñazio Deuna, gure aita ta euskaldun
leñargia!

Eskatu Jaunari guztion alde, ta Euskal-
Erriaren alde!

XABIER'TAR FRANTZISKO DEUNAGANAKO ERASPENA

¡Bai dirala arrigarriak, Jaungoikoaren bide ez ezagutuak!

1521'garren urtean, Iruña-aurrean, Migel ta Juan Jasotarrak. Xabier'en anaiak, alde batetik, ta Loyola'tar Iñazio bestetik, guda-burrukan elkarren kaltez dabilta, ta antxe erortzen da Iñazio oin batean zauriturik ta, begiak idikitzen ditu, ta Jaungoikoarengana biurtzen da.

1530'garren edo 31'garren urtean, Paris'en arkitzen du Iñazio'k Xabier bere etsaien anaia: ta burruka sortzen da berriro ere bien artean, ez ordea ezpatazko edo izkillu-burruka, otoitz eta erregu-burruka baik; bañan oraingoan Iñazio Deuna irtezen da garailari, ta an irabazten du betiko Jaungoikoarentzat Xabier.

Deun edo Santu euskaldun aundi au, Napparroan jaio ta Sanciano izeneko ugartean (Asian) il zan, Jaunari euskeraz otoizka. Aita Santu Pio X'garrenak, mixio ta mihiolarien Zaindaritzat aukeratu du.

Eskerrezko (Grazizko) bederatzi-urrena

Jesus'en-lagundiko aita Mastrilli'ri deunak (santuak) agindu zion; Epailaren 4'tik 12'garren artean bederatzi-urren au egingo dutenak, eskatzen dutena iritxiko dutela.

Otoitza

SANTU guztiz maitagarri ta mitalari Xabier Deuna, zurekin batean itzalez

gurtutzen det (adoratzen det) Jaungoiko aundia. Eman zizkizun grazi ain berarizkuakgatik, eta orain zeruan daukazun atsegiñagatik pozturik, eskerrik aundienak egiten dizkiot, eta eskatzen diot. Eman dizadala zure bitartez bititza ta eriotz ona izateko laguntasuna. Baita eskatzen dizut: iritxi dizadazula bederatziurren ontan nai dedana... (*izentatu zer dan*). Baña au Jaungoikoaren goratasun eta nere animaren onerako ondo ezbadator biontzat ondoen etorriko dana.

(*Aita Gurea, Agur Maria ta Aintza, iru aldiz esan*).

Barkapenak:

1'goa. *Barkapen osoa*, Jesus'en-lagundiko elizan egiten dan bederatziurrenean lagun danai, aitortu ta Jaunarturik, naiz egun oietan, naiz gero, bestela ezin badu. Leon XIII'gk.

2'g. 3000 eguneko barkapenak, bederatziurreneko egun bakoitzerako, ta azkenerako barkapen osoa, aitortu, Jaunartu, ta Aita Santuaren alde otoitz eginda. Pio X'gk.

Oarra: Otoitz ori ezin esan badezu, orren ordeez, *bost Aita Gure, Agur Maria ta Aintza* esatea naikoa da.

LUIS DEUNAGANAKO ERASPENA

(*Jai-eguna Garagarrillaren 21'an*)

Gonzaga'tar Luis Deuna, garbitasunaren eredu ederra, aingeruen antzera lurrian bizi izan zan: oraindik bederatzi urte zituela, garbitasuna beti gordetzeko zin edo botua Jaungoikoari egin zion; 17 urtekin Jesus'en Lagundian sartu zan, eta antxe ilzan sei urtetan garbitasun ta santutasuneko bizibide txit ederra eraman ondoren.

Benedikto XIII'gk., gazte ikaslarien zaindari bera aukeratu zuan. Jesus'en Lagundian egin zituen 6 urte oien oroipenaz, sei igandeko jayera edo eraspenna sortu zan.

Sei igandeak

Jayera onek eskatzen du: 6 igande jarraitutan aitortu, Jaunartu ta otoitz batzuek santuaren izenean esatea. Barkapen osoa irabazten da bakoitzean.

(Klemente XII'gk, 1739'ko Lotazillaren 11'an).

Noiznai egin leizke; bañon oitura da, bere jai-egun aurreko 6 igandeak orretarako autatzea.

Otoitza

Garbitasuna irixteko

(100 eguneko barkapenak egunean bein)

AINGERUEN antzekoa, ta garbitasunaren eredia zeran Luis santua! Zure

eskuetan jartzen det nere gorputz-animaren garbitasuna; Jesus Bildots orbangabeari ta bere Ama Maria Errugabe, garbienetan garbienari eskatu zaiezu arren, pekaturik ez egiteko laguntza dizadatela. Ez utzi, nere aingeru on orrek, orbanik txikienaz nere anima loitutzen: baizikan ziltzaldi larrian edo pekaturako bidean ikusten nazunean, urrundu itzazu nere biotzetik gogamen (gogorazio) txarrak ta gurari lizunak; ekarri nere gogora betiraunde-aren ta Jesus gurutziltzatuaren gogorapena; josi nere biotz barru-barruan Jaungoikoaganako beldur santua, ta kixkali nazazu bere maitetasunaren su bizian; lurrean zure antzekoa izanik, gero Zurekin batean zorionekoa zeruan izan nadin.

Aita Gurea, Agur Maria ta Aintza.

v. *Ora pro nobis Sancte Aloisi.*

g) Eskatu eza-
zu gure Luis San-
tua.

R. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

Oremus

Cœlestium donorum distributor Deus, qui in angelico juvene Aloisio, miram vitæ innocentiam pari cum pœnitentia sociasti: ejus meritis et præcibus concede; ut, innocentem non secuti, pœnitentem imitemur.

Per Christum Dóminum nostrum.

e) Jesukristo' ren eskeñiak irabazteko gai izan gaitezzen.

Otoitza

¡Zeruko eskerdoaien banatzallea zeran Jaungoikoa!: Aingeru-antzeko Luis gazteari zuk eman diozu, arrigarrizko bizi garbitasun eta laztasunik arrigarriena biok batean biltzeko laguntza bere otoitz-irabazien bidez emai-guzu: garbitasunean jarraitu ez diogunok, geren buruak ilduratzen bere antzekoak izan gaitezela Je-

sukristo gure Jau-
naren izenean. A-
laxe.

OARRA.—Luis'tarren Laguntaldean sarrerako Otoitza
Eliz abestiak asten diran orrialdi aurrean dago.

ANTONIO DEUNAGANAKO ERASPENA

Jayera aundia euki diote beti euskaldu-
nak santu aundi oni: bera Euskal-Errian
jayoa ez izan arren, batzuek diotenez, odol
euskalduna dakar amaren aldetik: dana
dala, guztiok dakiguna da, gure artean Du-
rango'ko Urkiola aukeratu duela bere jai
lekutzat.

Amairu astearteak

Epailaren 13'tik urrengo asteartean asi litezke, bere egu-
nean, Garagarrillaren 13'an bukatzeko; beste edozein 13 as-
teartetan ere egin leizke, bañon eten gabe edo igandetan.

Barkapen osoa dauka bakoitzak, aitortu, Jaunartu ta otoitz
bat santuaren izenean esanda: ondoren jartzen dana auke-
ratu leike.

Otoitza (ex officio)

Poztu beza, Jauna, zure Eliza, Anto-
nio, Santuaren bitarteko otoitzak, Zu-
re laguntzak beti jarraituaz, zeruko zo-
rion azkengabeak iritxi ditzan. Zurekin
eta Espiritu Santuarekin batean, gizal-

di ta gizaldietan bizi dan eta agintzen duen, Jesukristo zure Seme ta gure Jaunaren izenean. Alaxe.

ASIS'TAR FRANTZISKO DEUNAGANA-
KO ERASPENA

Otoiza

GURE biotz otzak zure maitetasunaren su-bizian irazekitzeko, zure Nekaldiko bost zauriak Frantzisko santuaren gorputzean berritu dituzun Jesukristo Jaun maite orrek: onen irabazi ta otoitzaren bidez emauguzu biotz onez beti gurutzea eramán ta gorputz ustelkor au ilduratu dezagula. Aitarekin ta Espiritu Santuarekin batean, gizaldi ta gizaldietan bizi zeran eta agintzen dezun Jaun orrek. Alaxe.

Aita Frantzisko deunaren irugarren malla (ordena)

Kristo'ren jarraitzalleak eramán bear duten bizibide, zuzen, ta garbia, kristauen artean zabaltzeko, sortu zuen Asis'ko Frantzisko Deun aundiak anaidi au.

Ezin goratu dezaket bear bezela, dio Aita Santu Leon XIII'gk., Frantzisko Deunak sortutako anaidi au: berak sortu ditun Santu ta Zoriundunak, nik bañon obeki itz egin lezateke. Beronek, kristau bakoitzari ta familiai egindako esker ta mesedeak neurrigabekoak dira, ta emen agiri da, Irugarrendarrekin betetzen dala, arako, Jesukristo'k esandakoa: "Billa zazute lenbizi Jaungoikoaren erreñua (agintea) ta beste gauza guziak gañez emango zaizkizute".

Irugarrendarrai agintzen zaie: jantzi apalak (umillak) erabiltzeko, dantza ta beste jolas galgarrietatik alde egiteko, barau ta aragi uzteko egunak gordetzeko, maiz aitortu ta jaunartzeko itz batean, irugarrendarrak beste kristau guztientzat eredu edo ejenploa izan bear du.

Irabaziak eta beste zertzellada guztien berri, Zuzendariak emango dizute.

OTOITZAK

Sendi Deunari (Famili Santuari)

(Jaialdia Ilbeltzaren 9'an)

JESUS maitetasunez betea!: Sendi bat aukeratu zenduen lurrean ta zure onbide (birtute) eta erakusbide guztiz ederrekin apaindu zenduen; begiratu eazu gaur zerutik gure sendia (familia); ba'dakizu zurea dala; ba'dakizu Zuri eskiñi ta opaldu dizugula.

Onetsi (bedeinkatu) gure lan guztiak, arindu nekeak; eta lagundu gaitzazu larri-aldietan gure Sendia zure santuaren antzekoa egiten beti ta beti sayatu gaitezen.

Andre Maria, Jesus'en Ama doatsua, entzun gure eskaria.

Jose Santua, Sendi deunaren buruzagi ta zaitzallea: zaitu beti gurea. Alaxe.

Joakin Deunari

(Jai-eguna Dagonillaren 16'an)

SANTU guztien artean zorioneko Joakin doatsua aukeratu dezu, Jauna, Andre Maria'ren aita izateko: bere bitartez emaiguzu: Jesus bere Semea beti maita dezagula Bera izan dezagun gure laguntzallea orain lurrean, eta gero azkengabeko zoriona lortu dezagun zerruan. Alaxe.

Ana Deunari

(Jai-eguna Uztaillaren 26'an)

ANDRE Maria'ren Ama deuna, ezkongai, ezkondu, ama ta emakume guztien

eredu ederra ; nere eginbear-lan guztietan lagundu zadazu : bizibide guztiz ederra zure laguntzaz eramán dezadan emen lurrean, Jesus eta Maria'ren besoetan eriotz eder-ederra azkenean egiteko. Alaxe.

Pedro ta Pablo santuái

(Jai-eguna Garagarrillaren 29'an)

LURREAN Eliza irasi (jarri) ta sinismena zabaltzeko, Pedro ta Pablo Bidali ta Martiri aukeratu dituzun Jauna : oien bitartez iguzu, sinismena zintzoro zaitu dezagula, Eliz-Amaren seme onak izan gaitezen beti. Alaxe.

Juan Bataiatzalle Deunari

(Jai-eguna Garagarrillaren 24'an)

MESIAS'i bideak gertutzeko Jaunak aukeratu zinduan Juan santua ! Zure otoitz-irabazien bidez, arren eskatzen dizut : nik ere Jaungoikoa aitortu ta goretsi dezadala, baita zuk bezela nere gorputza ilduratu ere gero zeruko saria irabazteko. Alaxe.

B. Tomæ a Spiritu Santo **Zumarraga'tar Tomas Zoriontsuari**

(Zumarraga'tar sendi ospetsuaren jatorrikoa, Gazteiz'en jayo zan; eta Japon'go ugartian 1622'garren urtean, ixuri zuen bere odola sinismenaren alde: Pio IX'garrenak 1867'garren urtean martiri zoriondunen artean jarri du: bere jai eguna Agorrillaren 12'an ospatzen da).

Otoitza (ex officio)

SINISMENAREN alde surtan bere bizitza eman duelako, Tomas Zoriondunari martirien koro ederra eman diozun Jaun aundia! Arren eskatzen dizugu: bere laguntzaren bitartez, gure sinismena sendotu, ta Zuganako maitetasuna gure biotzetan ugaritu dedilla. Alaxe.

Fermin Santuari

(Jai-eguna Uztaillaren 7'an).

NAPARROA'ko lenengo bidali, Obispo ta zaindaria zeran Fermin santua! Jaungoiko eta Eliz-Ama santuaren aginduak ondo bete eta zeruko atsegiñak irabazteko asmo sedoa iritxi zaiguzu; lurreko ondasun galkor guztiak utzi-ta Je-

sukristo'ren alde iltzeraño erakutsi zehion maitasunagatik. Alaxe.

Prudenzio Santuari

(Jai-eguna Jorraillaren 28'an)

Gazteiz'ko goterki zaitzallea degu, Iñazio Deunarekin batean.

GURE Zaitzalle Prudenzio santua! Elkar-artean aserre dabilzanak pakean jartzeko, Jaunak eman zizun doaiagatik, arren eskatzen dizugu: zure ardurapekoak geran guztiok, gogo-biotz batekoak beti izan gaitezela. Alaxe.

Martin Santuari

(Jai-eguna Otsaillaren 5'an).

XVI'garren gizaldian, gure Euskal-Errian jayoa da: 1862'ko Garagarrillaren 5'an, Pio IX'gk. santuen artean jarri zuen.

JAUNGOIKO ta Ebanjelioaren alde, Japon'go Nagasakin, zure bizia opa zehion Martin Deun aundia! Arren eskatzen dizut; sinismen aldeko zure maitetasunaren su-gar bizia nere biotzean piztu dezala, Zuk bezela, guztion

aurretik eta guztien gain, Jaungoikoa beti jarri dezadan. Alaxe.

Berriotxoa'tar Balentin Zoriontsuari

Jesukristo'ren alde bere zañetako odola ixuri dutenen artean, beste Zoriontsu bat ere ba'daukagu euskaldunak: Berriotxoa'tar Balentin Gotzaia.

Bizkaitar au, Elorrio'ko urian, 1827'ko Otsaillaren 14'an jayo zan, 1858'garren urtean, Zenturiako Gotzai (obispo) egin zuten. 1861'ko Azaroa'ren 1'an, 34 urte bestetik ez zituala bere burua eman zuen sinismenaren alde.

Otoitza

SINISGABEKOEN artean, Jesukristo'ren izen eta sinismena zabaltzearren ainbat oñaze-neke gogor arturik, zure zañetako odola azkenean ixuri zenduen Berriotxoa zoriontsua! Eskatu ezaiozu Jaunari gure alde, sinismena ta Jesukristo'ren izena aldezteko eta ala bear bada, gure bizia ta odola emateko zerrori bezela gertu egon gaitezen. Alaxen.

Isidro Nekazari Deunari

(Jai-eguna Loreillaren 15'an).

LURREAN apalak diranak zeruan goratu ta orain arro diranak gero beratzen dituzun Jaungoiko guzialdun ta betikoa; arren eskatzen dizut, Isidro Nekazari Deunaren bitartez: bere egikizun eta lan gordeak jarraiturikan, apal-apala izan nadilla emen lurrean, gero zorionekoa izateko zurekin batean, zeruan. Alaxe.

Norberaren izeneko Santuari

ZURE ontasunagatik zerutar-artera igo zeran, ta Jaungoikoak ni zaitzeko izendatu zaituan santu aundia! Jaunari neretzat eskatu ezaiozu: kristau-eginkizun guziak zintzoro beteta, zure antzekoa izan nadilla; orain zure izena zikindu gabe, gero zeruko jauregi ederrean betiko zure lagun izan nadin. Alaxe.

(Barkapen osoa irabazten da, jayo geran urteurreneko egunean aitortu, Jaunartu-ta otoitz au esanda).

Eguneko Santuari

GAURKO egunean erbestea utzi-ta aber-
rira joan ziñazten eta lurrean il-ta,
gaur zerurako jayo ziñazten zorioneko
Santuak! Aintzindari ta Erregeak be-
ren jai-egunetan mesede aundiak egi-
ten dituzten ezkerro, egin zadazute gaur
zuen aunditasunari dagokion mesede
aundiren bat. Alaxe.

Emaztearen otoitza, senarraren alde

NERE Jaungoiko maitea! Senar bat
eman didazu, nere bizi-aldian lagun-
tzat izan dezadan: indazu Jauna, zu-
gan eta zuretzat maite dezadala, ta be-
re emazte ta lagun ona beti izan nadi-
lla. Zure laguntzakin pakezko aingeru
bat eta emazte ta ama zuzen ta ona
izan nai det. Zaitu ezazu, Jauna, nere
senar maitea; ta biok elkarrekin erdi-
bitu ditzagula naiz pozak, naiz atseka-
beak: gorde ezazu, bedeinkatu ezazu,
neronek bezela gurtu ta maite zaitzala
berak ere, eta azkenean biok elkarre-
kin emen beian bizi ondoren, zeruan
ere elkarrekin ta gure seme-alabekin

arkitu gaitezela, antxe guztiok batean zure izen deuna betikotasun osoan goratzeko. Alaxe.

Ama baten otoitza bere semeen alde

NERE Jaungoiko maitea! Artu itzazu nere semeak: Zuk eman dizkidazu, Zureak dira, Zuretzat azi nai ditut zure izena goratu dezaten; zureak izan bitez bada oien lan guziak eta bizitza oso-osoa; egitzu, Jaun laztana, zorionekoak zuk ala ba-derizkiozu, bañon kristau-eginkizun, guziak beintzat beti zintzoro bete ditzatela, naiz eta neket-suak eta gogorrak izan; emaiezu azkenik, zeruko zorion ederra, bere aita-amarekin batean. Alaxe.

Il-zorian daudenen aldeko otoitza

AITA Betikoa; gizon guztietan zure Aitordea izateko, aukeratu dezun Jose santuari diozun maitetasunagatik, errukitu, zakizkigu guri ta baita il zorian arkitzen diran anima gaixoai ere.

Aita Gurea, Agur Maria ta Aintza Aitari...

(300 eguneko barkapenak, egunean bein).

Seme Jaungoiko betikoa; lurreko zure Zaitzalle arduratsu Jose santuari diozun maitetasunagatik, errukitu zakizkigu guri ta baita il zorian arkitzen diran anima gaixoai ere.

Aita Gurea...

Espiritu Santu Jaungoiko betikoa; zure emazte txit laztan Andre Maria guztiz garbi ta santuaren Zaitzalle arduratsu Jose Santuari diozun maitetasunagatik, errukitu zakizkigu guri ta il zorian arkitzen diran anima gaxoai.

Aita Gurea...

“Eriotz-eguna, bat-batean eta uste gabean etorriko zaigu, lapurra gabeko illunpean bezela” (*I Tesal. V. 2*):

Egunero 140.000 giza-emakume inguru itzen dira.

Urtero, 51.000.000.

Minutu bakoitzean 97.

Otoitz ori osorik ezin esan badezu: esan belauniko jarrita, iru *Aita Gure*, Jesukristo'ren Nekaldi (Pasio) ta eriotz-aldiaren oroipenaz eta iru Agur Maria, Andre Maria'k Jesukristo'ren eriotz aldian artutako oñazeen oroipenaz.

(300 eguneko barkapenak, egunean bein).

Eriotz on bat iristeko otoitza

(300 eguneko barkapenak egunero).

NERE Jesus gurutziltzatu maitea! Arzazu gogo-onez nere eriotz-aldirako eriotzaren urrean nere sentzumen guztiak uts egingo duten aldi larri artarako orain zuzentzen dizudan otoitza.

Nere begiak, Zure arpegia ezin geigo ikusi dezatekela, nastu ta illunduak arkituko diranean nere Jesus laztana, gogoratu itzazu orduan orain zuzentzen dizkitzudan begirada xamurrak eta errukitu zakizkit, Jauna.

Nere ezpain igartuak, Zure zauri agurgarriak ezin laztandurik arkituko diranean, Nere Jesus laztana, gogoratu itzazu orduan, orain ematen dizkitzudan laztan gozoak, eta errukitu zakizkit Jauna.

Nere esku oztuak zure gurutze maiteari ezin eutsirik arkituko diranean, oroitu zaitez orduan orain biotzez laztantzen dedala, ta errukitu zakizkit Jauna.

Eta azkenean, nere mingain loditu ta geldituak, ezin itz egin duela arki-

tuko danean, oroitu ezazu orduan orain egiten dizudan eskari au.

Jesus, Maria ta Jose, zuen eskuetan jartzen det nere gogoa (anima).

Ordua jotzen duenean esan:

Agur Maria graziz betea — Jatorrizko orban gaberik sortua.

Lana asteko:

Jauna: lan au eskeintzen dizut; mese-dez bedeinka ezazu.

Zitzapen edo tentazio aldian:

Andre Maria, nere Ama: zure itzalperanator, etsaia ni galdu nairik dabil-ta.

Sinisgabekoen aldeko otoitza

(Xabier'tar Frantzisko Deunarena)

GAUZA guztien egille Jainko betikoa!
 Oroitu zaite, sinisgabekoen animak zure eskuak sortuak dirala, Zuk zure antzera egiñak dituzula. Begira, Jauna, zuri lotsa emanaz, bideak betean suleizera (inpernura) dijoazela, ta ez aztu Jesus zure semeak, oiek irabaztearren, eramán dituen nekeak eta eriotz latza.

Ez utzi, Jauna, geiago sinisgabeko oiei zure Semeari irri ta parra egiten: baizikan, kristau zintzoen otoitz eta zure Semearen emazte Elizaren bitartez, bigundu zaite, ta aien siñesgabekeriak aztuta, egizu: oiek ere noizbait ezagutu dezatela Jesus zure Bidalia ta gure, Jaun Erosle, bizitza ta itxaropena.

Berak gaizkatu salbatu gaitu.

Aintza Berari, betiraunde osoan.

GARBITOKIKO ANIMENGANAKO

ERASPENA

«Garbitokiko animen alde egiten dezuna zerorrentzat irabazten dezu: eriotz ondorenan, orain emandako baten orde, eun arkituko dituzu».

(Anbrosio Deunak)

1. *Gutzaz errukitu zaitezte* ots egiten digute Garbitokiko anima errukarriak, *gutzaz errukitu zaitezte, zuek beintzat gure lagunak "saltem vos amici"*.

Garbitokiko anima gaxoak! Urteak izango dira agian su-garrezko leiza illun artan daudela, iñork gogoratzen ez ditualako.

Iñork ez...? Ez, ez da egia: biotz batek maite ditu lurrean, biotz batek, beti go-goan ditu: Eliz Amaren biotzak egunero "Meza santuan" *betiko atsedena, pakea ta argitasuna* eskatzen du anima gaxoentzat.

Badira kristauen artean ere asko, animak maite dituztenak, beren otoitz-eginkizun onen bidez oñaze gogor oiek kenduta, lenbailen aske arkitu ditezen laguntzen dietenak: oiekin batean bildu gaitezen, kristaua, ta Eliz-Amaren erakusbide ederak jarraiturik, egunero zerbait egin dezagun Garbitokiko anima gaxoen alde.

2. Garbitokiko anima gaixoai onez aurrera maitetasun aundiagoa izan dizaiezun, gogoratu ezazu emen, kristaua, oien alde lan egiñaz:

Jaungoikoa goratzen dezula: Berak anima oiek maite ditu, ta lenbailen zerura eraman nai lituzke: ortarako eskatzen ditu zure otoitz-eginkizun onak, oien bidez pekatuen zorra ordaindu dezaten. Gogoratu gañera:

¡Zer! itotzera dijoan gizonari laguntzeko, zure burua jarriko zenduke, ¿ta anima oiek aztuko dituzu? Eta nork daki ez otedauden batzuren batzuek zure erakuste txar eta pekatuakgatik Garbitokiko oñaze miñetan? Eta gañera ¿ez al dezu guraso, anai-arreba, aide edo ezagun illik, agian zure otoitzaren bearrean Garbitokian egon ditekenik?—Gogoratu azkenean:

Zerorrentzat irabazi aundiak biltzen dituzula

Garbitokiko animak aztutzen ez ba-dituzu, berak ere ez zaituzte aztuko zu aiek bezela, bearrean arkituko zeranean.

Jesukristo ere errukituko zaitzu, zerori oiei errukitu zakizkien bezela, eta baten orde, eun itzuliko dizkizu zeruan.

3. *Bide asko ditugu kristauak Garbitokiko animai laguntzeko:*

Meza Deuna, oientzat ateratzen dezuna, edo entzuten dezuna, Jeronimo Deunak dionez: "Anima baten alde meza ateratzen degunean, suak indarra galtzen du, ta ez du anima orrek oñazerik, meza artean".

Otoitzak, eta batezere barkapenez aberastutakoak.

Gure gorputza *ilduratzearren* artutako nekelanak, *beartsuen* artean zabaldutako diru ta eskeñiak.

Eta batez ere:

Egintz aundia edo maitetasunezko eskeñia

Onen bidez: Andre Maria'ren eskuetan uzten ditugu, Garbitokiko animen alde, gure irabazi guzi-guziak, eta eriotz ondoren gugatik esango diran meza, otoitz, eginkizun onen irabazi ta barkapen guziak.

Eskeñi ori egiteko, itz auek esan bear dira:

ANDRE Maria, nere Ama, zure eskuetan uzten ditut nere bizibidearen irabazi guziak, baita eriotz ondoren nigitik esango diran otoitz, meza ta beste eginkizun on guztien irabazi osoa ere Zerorrek, Garbitokiko animen artean banatu ditzazun, nai dezun bezela.

Jaungoikoaren eta errukiaren Ama Maria, otoitz egizu gure ta il diranen alde.

(300 eguneko barkapenak, azkeneko itz auek esanda).

Maitasunezko eskeñia egiten dutenak (ez ditu pekatu-pean egitera beartzen):

1. Garbitokiko animentzat barkapen osoa irabazten dute, Jaunartzen duten bakoitzean.

2. Barkapen osoa, astelenetan Garbitokiko animen alde meza entzunda. (Aita Santuaren alde ere otoitz egin bear da, barkapen oiek irabazteko).

Azaro illa

Garbitokiko animen alde eskeñia dago.

7 urte ta 7 berrogeiko barkapena irabazi leike egunero, Garbitokiko animen alde eskeñi-ta.

Barkapen osoa; oien alde egunero otoitz egiten dala ta aukeratutako egun batean, aitortu, Jaunartu ta Aita Santuaren alde otoitz egiñaz.

Animen egunean (Azaroaren 2'an):

Barkapen osoa elizan sartu-atera bakoitzean, aitortu, Jaunartu ta Aita Santuaren gogoetarako otoitz egiñaz.

Barkapen oiek Garbitokiko animentzat bear dute izan.

ERIOZ ONERAKO GERTUERA

1. *Gaxo zaudenean*:

Gaxo bazaude, kristaua, jartzazu, sendagillearen eskuetan zure burua: Jaungoikoaren legeen kaltezko txorakeri aundia da, arrokeriz, ikusi oi dan bezela, sendatzallearen laguntza aintzakotzat ez artzea.

Bañon jo zazu batezere zeruko Sendatzalleagana: eskatu zaiozu osasuna, mese-

dezkoa bazaizu; bestela, eriotz on bat opa dakizula.

Azken-ordurako ez utzi elizakoak eskatzea: makiñabat, usterik gutxienean, erori dira betiko eriotzaren mendean, Eliz-Amaren azken laguntzik gabe: ¡beldurgarrizko eriotza, kristau oiena! eta ¡zoritxarrekoak orobat aitzaki gezurtiekin betiko-galera agian irabazi dieten oien guraso ta lagunak!

2. Eriotza urrean dagonean:

Orduan batezere zor diogu gaxo dagonari laguntza, andik laixter emango baita betiko zorionaren edo azkengabeko zoritxarraren epaia, gaxo orrentzat.

Suleizeko etsai gaiztoak ere bere aldetik, onduan egingo ditu iñoiz baño alegin aundiagoak anima ori galdu dezan. Lagundu dizaiogun gure aldetik, gure Eliza-Amak, larrialdi ortarako, gertu dituen otoitz ederak esanez:

Otoitzak

Gurutze-aurrean kandela piztu, ta belaunikaturik esan:

Arrentza

Kyrie eleison

Christe eleison

Kyrie eleison

Sancta Maria, ora
pro eo (ea)

Jauna, errukitu zakizkigu.

Jesukristo, errukitu zakizkigu.

Jauna, errukitu zakizkigu.

Maria Deuna, otoitz egizu onen alde.

Omnes sancti Ange- li et Archangeli, <i>orate...</i>	Aingeru ta Goian- geru guziak ... <i>egi- zute...</i>
Sancte Abel, <i>ora...</i>	Abel Deuna (San- tua), ... <i>egizu...</i>
Omnis Chorus jus- torum, <i>orate...</i>	Zoriontsuen sail osoa ... <i>egizute...</i>
Sancte Abraham, <i>ora...</i>	Abraam Deuna, ... <i>e- gizu...</i>
Sancte Joannes Baptista, <i>ora...</i>	Juan Batailari Deu- na ... <i>egizu...</i>
Sancte Joseph, <i>ora...</i>	Jose Deuna, ... <i>egi- zu...</i>
Omnes sancti Pa- triarchæ et Pro- phetæ, <i>orate...</i>	Aita-len eta igarle deun guziak, ... <i>e- gizute...</i>
Sancte Petre, <i>ora...</i>	Pedro Deuna, ... <i>egi- zu...</i>
Sancte Paule "	Pablo Deuna ... <i>egi- zu...</i>
Sancte Andrea "	Andres Deuna ... <i>e- gizu...</i>
Sancte Joannes "	Juan Deuna ... <i>egi- zu...</i>
Omnes sancti Apos- toli et Evangelis- tæ, <i>orate...</i>	Bidali ta goizpargi- lle (Apostolu ta Ebanjelari) Deun guziak, ... <i>egizute</i> Jesukristo'ren ikas- le Deun guziak, ... <i>egizute...</i>
Omnes sancti disci- puli Domini, <i>ora- te...</i>	Ume santu guziak, ... <i>egizute...</i>
Omnes sancti Inno- centes, <i>orate...</i>	Esteban Deuna, ... <i>e- gizu...</i>
Sancte Stephane, <i>ora...</i>	Lorenzo Deuna ... <i>e- gizu...</i>
Sancte Laurenti, <i>ora...</i>	

Omnes sancti Mar-
tyres, *orate...*

Sancte Silvester
ora...

Sancte Gregori *ora...*

Sancte Augustine "

Omnes sancti Pon-
tifices et Confes-
sores, *orate...*

Sancte Benedicte
ora...

Sancte Francisce
ora...

Sancte Camille *ora...*

Sancte Joannes de
Deo, *ora...*

Omnes sancti Mo-
nachi et Eremi-
tae, *orate...*

Sancta Maria Mag-
dalena, *ora...*

Sancta Lucia, *ora...*

Omnes sanctæ Vir-
gines et Viduæ
orate...

Omnes sancti et
sanctæ Dei, *inter-
cedite pro eo (ea)*

Propitius esto,
parce ei Domine

Martiri (ziñopa)
Deun guziak, ...*e-
gizute...*

Silbestre Deuna
...*egizu...*

Gregorio Deuna,
...*egizu...*

Agustin Deuna, ...*e-
gizu...*

Gotzai ta aitorle
Deun guziak, ...*e-
gizute...*

Benito Deuna, ...*e-
gizu...*

Erantzisko Deuna,
...*egizu...*

Kamilo Deuna, ...*e-
gizu...*

Juan de Dios Deu-
na, ...*egizu...*

Praille ta Eremutar
Deun guziak, ...*e-
gizute...*

Maria Magdalena
Deuna, ...*egizu...*

Luzia Deuna ...*egi-
zu...*

Birjiñ ta Alargun
Deun guziak, ...*e-
gizute...*

Jaungoikoaren San-
tu guziak, *jarr-
zaitezte onen al-
de.*

Arren alde zerala-
rik, *barkazaiozu,
Jauna*

Propitius esto,
libera eum (eam)
Domine

Propitius esto
Ab ira tua
A periculo mortis
A mala morte
A pœnis inferni

Ab omni malo
A potestate dia-
boli

Per nativitatem
tuam

Per crucem et
passionem tu-
am

Per mortem et
sepulturam tu-
am

Per gloriosam re-
surrectionem tu-
am

Per admirabilem as-
censionem tuam

Per gratiam Spiri-
tus Sancti Para-
cliti

In die iudicii
Peccatores, *te roga-
mos audi nos*

Ut ei parcas
*te rogamus audi
nos*

Kyrie eleison

Christe eleison

Arren alde zerala-
rik gorde zazu,
Jauna

Arren alde zeralarik
Zure aserretik
Eriotz arriskueta-
tik
Eriotz txarretik
Suleizeko neke-oña-
zetatik

Gaitz guztietatik
Deabruaren men-
detik

Zure jayotzaga-
tik

Zure gurutze ne-
kaldiagatik

Zure eriotz lur-
peratzeagatik

Zure piztuera a-
digarriagatik

Zure arrigarrizko
igoeragatik

Espiritu Santuaren
doaiagatik

Azken-epai egunean
Guri pekatarioi, *en-
tzun zaiguzu, a-
rren*

Barka zaiozula, *en-
tzun zaiguzu, a-
rren*

Jauna, errukitu za-
kizkigu.

Jesukristo, errukitu
zakizkigu.

LIBERA EUM (EAM) DOMINE

GORDE ZAZU, JAUNA

Kyrie eleison

Jauna, errukitu zakizkigu.

Otoitza*(Proficiscere)*

KRISTAU anima: irten zaite lurralde ontatik, ezerezetik egin zinduan Aita Jaungoiko alguztidunaren izenean, zuregatik il zan Seme Jaungoikoaren izenean, zuregan sartu zan Espiritu Santu Jaungoikoaren izenean, Jaungoikoaren Ama Maria Birjiñ Deunaren izenean, Jose santu, Birjiñ beraren senar ospatsuaren izenean, aingeru ta goiaingeruen izenean, Jargoi ta Menderatzallien izenean, Agintari ta Almenen izenean, Aingeru argi ta aingeru sutuen izenean, Apostolu (Bidali) ta Ebanjelari santuen izenean, Martiri ta Aitorle Santuen izenean, Lekaide (praille) ta Eremitar santuen izenean, Birjiñ deun eta Santu guzien izenean; izan bedi gaur zeruko atsedenean zure egonlekua, ta zure bizitegia Sion Santua: Jesukristo gure Jaun beragatikan. Alaxe.

Ofoitza

(Suscipe)

JAUNA! Artzazu zure menpeko serbitzari au Zuk errukitasunez emango diozula uste duan zeruan. (Amen) Alaxe.

¡Jauna! Gorde ezazu onen anima suleizan (inpernuan) erortzeko arrisku eta, neke estutasun guztietatik. Alaxe.

¡Jauna! Enok eta Elias il gabe gorde zenitun bezela, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Ujolan Noe gorde zenduen eraz, gorde ezazu baita zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Kaldeo'tarren Ur zeritzaion erritik, Abraam atera zenduen bezela, gorde ezazu baita menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Job santuari bere oñazeak kendu zenizkion bezela, gorde ezazu baita zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Isaak bere aita Abraam'en eskuetatik bizirik atera zenduen beze-

la, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Sodoma'tik eta sugarretatik Lot gorde zenduen eraz, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Ejipto'tarren errege Faraon'en eskuetatik, Moises atera zenduen bezela, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Leoi-leizatik Daniel atera zenduen bezela, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Labeko surtatik, ta biotz gogorreko erregearen eskuetatik iru gazteak atera zenituan bezela, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Gezurrezko salaketatik Susana atera zenduen bezela, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna! Saul'en eta Goliat'en eskuetatik Dabid atera zenduen bezela, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

¡Jauna ! Pedro ta Pablo Deunak espetxetik (presondegitik) atera zenituen bezela, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere. Alaxe.

Eta Tekla Deuna, Birjiñ eta Ziñopa (Martiri) zorionekoa, iru neke ta oñaze ikaragarrietatik atera zenduen bezela, gorde ezazu zure menpeko onen anima ere Zurekin batean zeruko ontarteak izan ditzan.

R. Alaxe.

Otoitza

(*Delicta*)

JAUNA ! Onen gazte-aldiko pekatuak ez ditzazula gogoan artu, baizik erruki aundiz erruki zakizkio, ta zeruko zure argitasunean oroitu ezazu. ¡Idiki bitez zeruak ! ¡Poztu zaitezte Aingeruak, anima orrekin batean ! ¡Jauna : artzazu zure menpeko au zeruan ! Artu beza anima au zeruko gudari-taldeen agintaria dan Migel Deunak. Jaungoikoaren aingeru santuak : bidera irten

zaitezte eta eramán zazute anima au zeruko Jerusalem urira. Jaungoikoaren eskuetatik zeruko giltzak artu zituen Pedro bidali deunak, artu beza anima au. Pablo deunak, aukerazko ontzi-gaiak, lagundu beza. Jaungoikoak autatu duen eta zeruko ezkutapenak agertu diozkan Juan Apostoluak (bidaliak) eskatu beza onen alde. Lotu ta askatzeko eskubidea Jaungoikoagandik artu zuten Apostolu deun guziak otoitz egin bezate anima onen alde. Jaungoikoaren izenagatik, lurralde ontan, neke-oñazeak artutako Santu ta Zorioneko guziak, otoitz egin bezate anima onen alde; aragiaren lokarriak askatu ta zeruko zoriona irixteko gai izan dedin, Aita ta Espiritu Santuarekin azkengabeko egunetan bizi ta agintari dan Jesukristo gure Jaunaren izenean. Alaxe.

Andre Marla'ri Otoitza

A N D R E Maria, Jaungoikoaren Ama errukior, ta naigabetuen alaitzalleak

eskeñi dizaiola bere Semeari, iltzeko zorian dagon onen anima, Amaren birtartez, eriotz-ikararik izan ez dezan, baizikan, iritxi dezan Aren laguntzaz, beti nai izan zuen zeruko egon-lekua. Alaxe.

Jose Deunari Otoitza

ZUGANA nator, Jose Deuna, il-zorian daudenen Zaindaria: eta zuri, zeure eriotz dontsuan Jesus ta Maria begira zegozkizun orri, eskar pozgarri bikoitz orregatik, zure ardurapean jartzen det il-zori neketsuan dagon N. mirabe onen anima, deabruaren maltzurkerietatik eta betiko eriotzatik, zure laguntzaz, aldendu dedin eta betiko zorionean sartzea merezi dezan. Kristo gure Jaunagatik. Alaxe.

Il-zorian daudenen aldeko iru otoitz oso egokiak

Esan lendabizi:

Jauna, erruki zakizkigu

Jesukristo, erruki zakizkigu

Jauna, erruki zakizkigu.

Aita Gurea... Agur Maria...

Otoitza

Ondoren esan :

JESUKRISTO gure Jauna ! Zure larri-al-di santuagatik eta Olibete'ko mendian odolezko izerdi tantoak lurreraño ixuriz guretzat egiñ zenduen otoitzagatik eskatzen dizut: gure alde, ikara-larriz, ixuri zenduen odol-izerdi ori, zure menpeko onen pekatu guztien ordañez, Aita Jaungoiko alguzidunari eskeñi ta eman dizaiozula, eta kendu dizaizkiozula beragatik eriotzaren zori ontan, bere pekatuen beldurrak ezartzen dizkion ikara-larri guztiak.

Gizaldi ta Gizaldietan, Aita ta Espiritu Santuarekin, bizi zeran eta agintzen dezun Jauna. Alaxe.

Bigarren aldiz esan len bezela:

Jauna, erruki zakizkigu... eta gero

Otoitza

GURUTZEAN gugatik il zeran Jesukristo gure Jauna ! Arren eskatzen dizut: gu pekatariagatik gurutzean artu zenituen neke-oñaze ta eramankizun guzrien sa-

mintasun garratzak, eta batezere zure gogoa (anima) gorputzetik irten zanean artutakoak, eskeñi ta eman dizaizkiozula Aita Jaungoiko alguzidunari, zure menpeko anima onen alde; ta aldendu dizaizkiozula eriotzaren zori ontan bere pekatuen beldurrak ezartzen dizkion ikara-larri guziak, gizaldi ta gizaldietan, Aita ta Espiritu Santuarekin, bizi zeran eta agintzen dezun Jauna. Alaxe.

Esan irugarren aldiz:

Jauna erruki zakizkigu... eta gero.

Otoitza

IGARLEAREN aoz “betiko maitetasunaz maite izan zaitut, ta nere errukitasunean Niganatu zaitut” esan dezun Jesukristo nere Jauna: arren eskatzen dizut eman dizaiozula Aita Jaungoiko alguzidunari zure menpeko anima onen alde Zerori zerutik lurrera neke oñaze guztien samintasunak eramatera erakarri zinduan maitetasuna; eriotzaren zori ontan Bizitzako atea idiki zaiozu, ta egizu bera betiko zoriontsu zure san-

tuen elkartasunean, Zure odol guztiz agurgarriarekin ber-erosi gaituzun Jesukristo gure Jaun txit errukitsua: erruki zakizkio zure menpeko anima oni ta eramaman ezazu atsedentegiko bazter alai ta belarditsuetara, zuretzat bizi dedin Zuk eta zoriontsuak zeruan daukazu-ten maitetasunaz beterik. Alaxe.

(Gaxoa iltzera dijoala igerriko diozunean, esan arrekin batean, edo bakarrik, berak ezin badu).

Jesus, Jesus, Jesus,

Zure eskuetan, jartzen det Jauna, nere anima.

Jesukristo nere jauna, artu ezazu nere gogoa.

Andre Maria, otoitz egizu neretzat.

Maria esker eta errukiaren Ama: etsaiengandik gorde nazazu, ta artu nazazu il-zorian.

Oitura guztiz adigarria da, gaxoa eriotz-larrian dagoela errikoai adierazteko eliz-kanpaia astiro jotzea, danak bere alde otoitz egin dezaten.

(Azkenengo arnasa eman bezin laixter esazu).

(*Subvenite*).

e) Atozte Zeruko santuak; Jaungoikoaren aingeruak, irten zaitezte onen bidera: artu zazute bere anima eta eraman ezazute Jaungoikoaren aurrera.

g) Deitu zizun Jesukristo'k artu zaitzala ta Abraam'en altzora aingeruak eraman zaitzatela.

e) Artu bere anima, ta eraman zazute Jaungoikoaren aurrera.

g) Betiko atsedena emaiozu, Jauna, ta azkengabeko argiak argitu beza.

e) Eraman zazute Jaungoikoaren aurrera.

g) Jauna errukitu zakizkigu: Jesukristo errukitu zakizkigu; Jauna errukitu zakizkigu. *Aita Gurea...*

g) Ez gaitzazu utzi zitzaldian erortzen,

e) baizikan gaitzetik gorde gaitzazu.

g) Betiko atsedena emaiozu, Jauna.

e) Eta azkengabeko argiak argitu beza.

g) Suleizako (inpernuko) sarrera-tik,

e) aldendu ezazu bere anima.

g) Pakean bego.

e) Alaxe.

g) Jauna, entzun nere otoitza.

e) Ta Zugana nere eskaria eldu be-di.

g) Jauna zurekin.

e) Baita zure animarekin ere.

Otoitza

JAUNA!: zure eskuetan uzten degu zure menpeko onen anima, mundurako il-ta Zuretzat bizi dedin; errukitsua zeran ezkerro, barka zaizkiozu argalkeriz egin zituen pekatu guziak, Jesukristo gure Jaunagatik. Alaxe.

VI.-BEZPERAK

ARRATSALDEKO OTOITZAK

Bezperak, arratsaldeko Eliz - otoitzak dira, otoitz txit eder eta mamitsuak, Jainkoak berak Dabid eta beste Igarleai iragarriak.

Bakoitzak bost eres (salmo) ditu, geienak Dabid erregeak egiñak, eta oiekin, edo Jaungoikoa goratzen degu, edo eskerrak damazkiogu, edo mesede berriak eskatzen dizkiogu, edo oien antzeko beste asmoren bat erabiltzen degu. (Eresi bakoitzaren aurretik azalduko da bere gaia).

Eresi ondoren apaizak zutik esan oi duen otoitz-laburra (kapitulua) Paulo Deunaren eta beste idazlien epistoletatik artzen da.

Gero abesti bat dator, eta ondoren Andre Maria'k egin zuen eresi ederra: "Magnificat".

Salve, Regina Cœli edo beste otoitz batekin bukatzen dira Bezperak.

I. IGANDEKO BEZPERAK

Pater noster. Ave María.

v. Deus in adiutorium meum intende.

R. Domine ad adjuvandum me festina.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc, et semper,
et in sæcula, sæculorum. Amen. Allelúia.

(Zazpigarren igandetik Paskoetaraño Allelúia'ren ordezt, esaten da:)

Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ.

ANT. Dixit Dominus.

Pasko aldian. Allelúia, allelúia, allelúia.

I.—109'g. eresia

Dabid erregeak Jesukristo goratzen du, apaiz, errege ta Jaungoiko dala adieraziaz.

DIXIT Dóminus Do-
mino meo: * Sede
a dextris meis.

Donec ponam ini-
micos tuos, * scabe-
llum pedum tuorum

Virgam virtútis
tuæ emittet Dómi-
nus ex Sion * domi-
nare in medio ini-
micorum tuorum.

Tecum princípium

in die virtútis tuæ
in splendóribus San-
ctorum: * ex útero
ante lucíferum ge-
nui te.

Jurávit Dóminus,
et non pœnitebit
eum: * Tu es sacér-
dos in ætérnum se-
cúndum órđinem
Melchisedech.

Dóminus a dex-
tris tuis, * confrégit
in die iræ suæ re-
ges.

Judicábit in na-

ANT. Dixit Dóminus Dómino meo: Sede
a dextris meis.

ANT. 2. Magna ópera Dómini.

2.—IIO'g. eresia

*Jaungoikoak bere erriari egindako mese-
deak aitatu ta goratzen dira.*

CONFITEBOR tibi, Dó-
mine, in toto corde
meo: * in consílio
justórum, et congre-
gatione.

Magna opera Do-
mini: * exquisita
in omnes volunta-
tes ejus.

Conféssio et mag-
nificéntia opus e-

tióribus, implebit
ruinas: * conquas-
sábit cápita in terra
multorum.

De torrénite in via
bibet: * proptérea
exaltabit caput.

Glória Patri, et
Filio, * et Spiritui
Sancto.

Sicut erat in prin-
cípio, et nunc, et
semper, et in sæcu-
la sæculórum. Amen

(Eresi guziak one-
la "Gloria" esanda
bukatzen dira).

jus: * et justítia
ejus manet in sæcu-
lum sæculi.

Memóriam fecit
mirábílium suórum,
—miséricors et mi-
serator Dominus: *
escam dedit timen-
tibus se.

Memor erit in sæ-
culum testamenti

sui: * virtútem ópe-
rum suórum an-
nuntiábit pópulo
suo:

Ut det illis here-
ditatem gentium: *
ópera mánuum ejus
véritas et iudicium.

Fidélia ómnia
mandáta ejus:—con-
firmata in sæculum
sæculi, * facta in
veritáte et æquita-
te.

ANT. Magna ópera Domini exquisita in
omnes voluntátes ejus.

ANT. 3 Qui timent Dominum.

3.—III'g. erezia

Gizon zuzena zoriontsua izango da.

BEATUS vir, qui ti-
met Dominum: * in
mandátis ejus volet
nimis.

Potens in terra
erit semen ejus: *
generátio rectórum
benedicetur.

Glória, et divítia
in domo ejus: * et
justítia ejus manet
in sæculum sæculi.

Exórtum est in
ténébris lumen rec-
tis: * miséricors, et

Redemptionem mi-
sit populo suo: *
mandávit in æter-
num testaméntum
suum.

Sanctum, et terrí-
bile nomen ejus: *
inítium sapiéntiæ
timor Domini.

Intelléctus bonus
ómnibus facientibus
eum: * laudátio e-
jus manet in sæcu-
lum sæculi.

miserator, et justus.

Jucúndus homo
qui miserétur et
cómmodat, — dispó-
net sermónes suos
in iudicio: * quia
in ætérnum non
commovebitur.

In memória ætér-
na erit justus: * ab
auditóne mala nón
timebit.

Parátum cor ejus
speráre in Domino,
est unánimuo—

cor ejus: * non
conmovébitur donec
despíciat inimicos
suos.

Dispérsit dedit
paupéribus, — justi-
tia ejus manet in
sæculum sæculi: *

ANT. Qui timet Dominum, in mandatis
ejus cupit nimis.

ANT. 4. Sit nomen Dómini.

4.—II 2' g. erezia

*Jaungoikoaren guzialtasuna ta beartsu-
enganako errukia aintzatzzen dira.*

LAUDATE, pueri, Dó-
minum: * laudáte
nómen Domini.

Sit nómen Dómi-
ni benedictum, * ex
hoc nunc, et usque
in sæculum.

A solis ortu us-
que ad occasum, *
laudábile nomen Dó-
mini.

Excélsus super
omnes gentes Domi-
nus: * et super cœ-
los gloria ejus.

Quis sicut Dómi-
nus Deus noster,

ANT. Sit nomen Dómini benedictum in
sæcula.

ANT. 5. Deus autem noster.

cornu ejus exaltá-
bitur in gloria.

Peccátor vidébit
et irascétur, — dén-
tibus suis fremet
et tabescet: * desi-
dérium peccatorum
peribit.

qui in altis habi-
tat, * et humília rés-
picit in cœlo et in
terra?

Suscitans a terra
inopem, * et de stér-
core erigens paupe-
rem:

Ut cóllocet eum
cúm principibus, *
cum princípibus po-
puli sui.

Qui habitáre facit
stérilem in domo, *
matrem filiorum læ-
tantem.

5.—II3'g. erezia

Israeldarrak Ejipto'tik ateratzerakoan Jaungoikoak egindako mirariak, gogoratzen dira.

IN éxitu Israel de Ægypto, * d o m u s Jacob de populo bárbaro:

Facta est Judæa sanctificatio ejus, * Israel potestas ejus.

Mare vidit et fugit: * Jordánis convérsus est retrorsum.

Montes exsultavérunt ut arietes: * et colles sicut agni ovium.

Quid est tibi, mare, quod fugisti? * et tu, Jordánis, quia convérsus es retrorsum?

Montes, exsultastis sicut arietes, * et, colles, sicut agni ovium?

A fácie Dómini móta est terra, * a fácie Dei Jacob:

Qui convertit petram in stagna aquarum, * et rupem in fontes aquarum.

Non nobis, Dómine, non nobis: * sed nómini túo da gloriam.

Super misericordia tua, et veritate tua: * nequándo dicant Gentes: Ubi est Déus eorum?

Deus autem noster in cœlo: * omnia quæcúmque vóluit fecit

Simulácra Gén-tium argentum et aurum, * ópera manuum hóminum.

Os habent, et non loquentur: * óculos habent, et non vidébunt.

Aures habent, et non audient: * nares habent, et non ódorabunt.

Manus habent, et non palpábunt: — pedes habent, et non ámbulabunt: * non clamábunt in gutture suo.

Símilis illis fiant
qui faciunt ea: *
et omnes qui confi-
dunt in éis.

Domus Israel spe-
rávit in Dómino: *
adjutor eórum et
protector eorum est.

Domus Aaron spe-
rávit in Dómino: *
adjutor eórum et
protector eorum est.

Qui timent Dómi-
num spera verunt
in Dómino: * ad-
jutor eórum et pro-
tector eorum est.

Dóminus memor
fuit nostri: * et be-
nedixit nobis:

Benedíxit domui
Israel: * benedíxit
domui Aaron.

ANT. Deus autem noster in cœlo, ómnia
quæcúnque vóluit, fecit.

PAZKO ALDIAN: Allelúia, allelúia, allelúia.

(Orain apaizak *Kapitulua* esaten du, ta
Deo gratias erantzuten zayo).

Ereserkia

LUCIS Creator opti-
me Lucem dierum
proferens,
Primordiis lucis no-

Benedixit ómni-
bus, qui timent Do-
minum, * pusillis
cum majoribus.

Abjíciat Dominus
super vos: * super
vos: et super filios
vestros.

Benedícti vos a
Domino, * qui fecit
cœlum et terram.

Cœlum cœli Do-
mino, * terram au-
tem dedit fíliis ho-
minum.

Non mórtui lau-
dabunt te Domine,
* neque omnes qui
descéndunt in infer-
num.

Sed nos qui vívi-
mus, benedicimus
Domino, ex hoc
nunc et úsque in
sæculum.

væe, Mundi parans
originem:

Qui mane junc-
tum vesperi

Diem vocari præcipis: Illabitur tectum chaos, Audi preces cum fletibus.

Ne mens gravata crimine,

Vitæ sit exsul munere, Dum nil perenne cogitat, Seseque culpis illigat.

Cœleste pulset ostium:

Vitale tollat præmium: Vitemus om-

ne noxium: Purgemus omnepessimum.

Præsta, Pater piissime,

Patrique compar Unice, Cum Spiritu Paraclito, Regnans per omne sæculum Amen.

v. Dirigatur, Dómine, oratio mea.

R. Sicut incensum in conspéctu tuo.

Andre Maria'ren Abestia

MAGNIFICAT * ánima Dominum.

Et exsultávit spiritus meus * in Deo salutari meo.

Quia respéxit humilitátem ancillæ suæ: * ecce enim ex hoc beátam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est: * et sanctum nomen ejus.

Et misericórdia ejus a progenie in progénies * timentibus eum.

Fecit poténtiam in brachio súo: * dispérsit superbos mente cordis sui.

Depósuit potentes de sede, * et exalavit humiles.

Esuriéntes implevit bonis: * et divites dimisit inanes.

Suscépit Israel puerum suum, * recordátus misericordiæ suæ.

Sicut locútus est ad patres nostros, * Abraham, et sémini ejus in sæcula.

(Abestiño edo antifona ondoren, apaizak egunari dagozkion *Otoitzak* esaten ditu, ta azkenengoaren ondoren):

a) Dóminus vobiscum. *e)* Et cum spíritu tuo.

a) Benedicámus Domino. *e)* Deo gratias.

a) Fidelium animæ per misericordiam Dei requiéscent in pace. *e)* Amen.

a) Dóminus det nobis suam pacem.

e) Et vitam æternam. Amen.

Eta *Andre Maria'ren Abestiño* abetako bat (urtealdiari egokitzen zaiona) abestutzen da:

Abendu'tik Otsailla'ren 2'ra.

Alma Redemptóris Mater, quæ pέρvia cœli Porta manes, et stella maris, succúrre cadenti,

Súrgere qui curat, pópulo: tu quæ genuisti, Natúra miránte, tuum sanctum Genitórem, Virgo prius ac postérius, Gabriélis ab ore Sumens illud Ave, peccatórum miserére.

a) Angelus Dómini nuntiávit Mariæ.

e) Et concépit de Spíritu Sancto.

edo

a) Post partum, Virgo, invioláta permansísti. *e)* Dei Génitrix, intercède pro nobis.

Otsailla'ren 2'tik Pasko-aldira

Ave, Regina Cœlorum.

Ave, Dómina Angélorum:

Salve radix, salve porta
 Ex qua mundo lux est orta:
 Gaude, Virgo gloriósa,
 Super omnes speciósa,
 Vale, o valde decóra,
 Et pro nobis Christum exora.

a) Dignáre me laudáre te, Virgo sa-
 cráta.

e) Da mihi virtútem contra hostes
 tuos.

Pazko-aldian *Regina cœli* (84'g. orrian)

Irutasun Deunetik Abendura

SALVE, Regina, Mater misericórdiæ, vita,
 dulcédo et spes nostra, salve. Ad te clamá-
 mus, éxsules fílii Hevæ. Ad te suspirámus,
 geméntes et flentes in hac lacrimárum va-
 lle. Eia ergo, advocáta nostra, illos tuos
 misericórdes óculos ad nos convérte. Et
 Jesum benedíctum fructum ventris tui, no-
 bis post hoc exsílium osténde. O clemens,
 o pia, o dulcis Virgo María.

a) Ora pro nobis, sancta Dei Génitrix.

e) Ut digni efficiámur promissionibus
 Christi.

ANDRE MARIA'REN BEZPERAK

1.—Dixit Dóminus, 459'g. orrialdian

2.—Laudate pueri, 462'g. ”

3.—I21'g. erezia

Kristauak elizara datorrenean artu bear duen poza eta zerura joateko agertu bear duen zaletasuna.

Lætátus sum in his, quæ dicta sunt mihi: * In domum Dómini ibimus.

Stantes erant pedes nóstri, * in atriiis tuis Jerusalem.

Jerusalem, quæ ædificatur ut civitas: * cujus participatio ejus in idípsum.

Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini: * testimónium Israel ad confiténdum nomini Domini.

Quia illic sedé-

runt sedes in iudicio, * sédes super domum David.

Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem: * et abundantia diligentibus te:

Fiat pax in virtute tua: * et abundantia in túrribus tuis.

Propter fratres meos, et proximos meos, * loquébar pacem de te:

Propter domum Dómini Dei nostri, * quæsívi bona tibi.

4.—I26'g. erezia

Jaungoikoak izan bear du gure janaria, gure igeslekua, gure itxaropena.

Nisi Dóminus ædificaverit domum, * in vanum laboraverunt qui ædificant eam.

Nisi dóminus custodierit civitatem, * frustra vígilat qui, custodit eam.

Vanum est vobis

ante lucem surgere:
* surgite postquam
sedéritis, —qui
manducátis panem
doloris.

Cum déderit di-
léctis suis somnum:
* ecce heréditas
Dómini, fílii: —mer-
ces, fructus ventris.

Sicut sagittæ in
manu potentis: *
ita fílii excussorum.

Beátus vir qui
implévit desidérium
suum ex ipsis; *
nom confundétur
cum loquétur ini-
mícis suis in porta.

5.—147' g. eresia

*Eskerrak Jaunari, bere Erriari ta gure
Eliz-Amari egin dizkion mesedeagatik.*

LAUDA, Jerusalem,
Dominum; * lauda
Deum tuum, Sion:

Quónian confortá-
vit seras portarum
tuarum; * benedí-
xit fíliis tuis in te.

Qui pósuit fines
tuos pacem; * et
adipe frumenti sa-
tiat te.

Qui emíttit eló-
quium suum terræ;
* velociter currit
sermo ejus.

Qui dat nivem si-
cut lanam; * nebu-

lam sicut cinerem
spargit.

Mittit crystallum
suam sicut bucce-
llas; * ante fáciem
frígoris ejus quis
sustinebit?

Emíttet verbum
suum et liquefaciet
ea; * flabit spíritus
ejus et fluent aquæ.

Qui annuntiat
verbum suum Ja-
cob; * justítias, et
judícia sua Israel.

Non fecit táliter
omni nationi; * et
judícia sua non ma-
nifestavit eis.

Ereserkia

Ave, maris stella,
 Dei Mater alma,
 Atque semper Vir-
 go,
 Felix cœli porta.

Sumens illud Ave
 Gabriélis ore,
 Funda nos in pace,
 Mutans Hevæ no-
 men.

Solve vincla reis,
 Profer lumen cæ-
 cis,
 Mala nostra pelle,
 Bona cuncta posce.

Monstra te esse
 matrem,
 Sumat per te pre-
 ces,
 Qui pro nobis natus
 Tulit esse tuus.

(Ondoren igandetan bezela)

Beste eresi batzuek

II 6' g. eresia

Goratu bezate erri guztiak Jaungoikoa

LAUDATE Dóminum,
 omnes gentes: *
 laudáte eum, omnes
 pópuli;

Virgo singuláris,
 Inter omnes mitis,
 Nos culpis solútos,
 Mites fac et castos

Vitam præsta pu-
 ram,
 Iter para tutum,
 Ut vidéntes Jesum,
 Semper collætémur.

Sit laus Deo Pa-
 tri,
 Sumo Christo de-
 cus,
 Spirítui Sancto,
 Tribus honor unus.
 Amen.

A. Dignare me lau-
 dáre te, Virgo sacrá-
 ta.

E. Da mihi virtú-
 tem contra hostes
 tuos.

Quóniam confir-
 máta est super nos
 misericórdia ejus: *
 et véritas Dómini
 manet in ætérnum.

115'g. erezia

Eskerrak Jaunari ziltzaldia (tentazioa) menderatu ondoren.

CREDIDI, propter quod locutus sum: * Ego autem humiliatus sum nimis.

Ego dixi in excessu meo: * Omnis homo mendax.

Quid retribuam Dómino, * pro ómnibus, quæ retribuit mihi?

Cálicem salutáris accípíam: * et nomen Dómini invocábo.

Vota mea Dómino reddam coram omni pópulo ejus: *

pretiósá in conspéctu Dómini mors Sanctórum ejus.

O Dómine quia ego servus tuus; ego servus tuus, et fílius ancíllæ tuæ.

Dirupísti víncula mea; * tibi sacrificábo hóstiám laudis,—et nomen Dómini invocábo.

Vota mea Dómino reddam in conspéctu omnis pópuli ejus; in átriis domus Dómini, in médio tui, Jerúsalem.

125'g. erezia

Jaunari eskerrak eman eta otoitz egiteko

IN converténdo Dóminus captivitatem Sion; * facti sumus sicut consoláti.

Tunc replétum est gáudio os nostrum; * et lingua nostra exultatióne.

Tunc dicent ínter Gentes; * Magnificavit Dóminus fácere cum eis.

Magnificavit Dóminus † ácere nobiscum; * facti sumus lætantes.

Convérte, Dómine, capti v i t á t e m nostram, * sicut torrens in Austro.

Qui séminant in lácrymis, * in exultatióne metent.

138'g. eresia

Jaunari laguntza eskatzeko otoitza.

D O M I N E, probasti me, et cognoviste me; * tu cognovisti sessiónem meam, et resurrectionem meam.

Intellexisti cogitationes meas de longe; * sémitan meam, et funiculum meum investigasti.

Et omnes vias meas prævidisti; * quia non est sermo in lingua mea.

Ecce, Dómine, tu cognovisti ómnia novíssima, et antiqua, * tu formasti me, et posuisti super me manum tuam.

Mirábilis facta est sciéntia tua ex me; * confortáta

Eúntes ibant et flebant, * mittentes sémina sua.

Veniéntes autem vénient cum exultatióne, * portantes manípulos suos.

est, et non pótero ad eam.

Quo ibo a spíritu tuo? * et quo a fácie tua fúgiam?

Si ascéndero in cœlum, tu illic es; * si descéndero in infernum, ades.

Si sumpsero pennas meas dilúculo, * et habitávero in extremis maris.

Etenim illuc manus tua dedúcet me; * et tenébit me dextera tua.

Et dixi: Fórsitan ténebræ conculcábunt me: * et nox illuminátio mea in deliciis meis.

Quia ténebræ non obscurabúntur a te, —et nox sicut dies illuminábitur: * si-

cut ténebræ ejus,
ita et lumen ejus.

Quia tu possedisti
renes meos: * sus-
cepisti me de útero
matris meæ.

Confitebor tibi
quia terribiliter
magnificátus es: *
mirabilia ópera tua,
—et ánima mea cog-
nóscit nimis.

Non est occultá-
tum os meum a te,
—quod fecisti in oc-
culto: * et substán-
tia mea in inferió-
ribus terræ.

Imperféctum me-
um vidérunt óculi
tui,—et in libro tuo
omnes scribéntur: *
dies formabúntur,
et nemo in eis.

Mihi autem nimis
honorificáti sunt
amíci tui, Deus: *
nimis confortátus
est principátus eó-
rum.

Dinumerábo eos,
et super arénam
multiplicabúntur: *
exsurréxi, et adhuc
sum tecum.

Si occíderis, Deus,
peccatóres: * viri
sánguinum, decliná-
te a me:

Quia dicitis in co-
gitatione: * Acci-
pient in vanitate
civitátes tuas.

Nonne qui odé-
runt te, Dómine,
óderam? * et super
inimícos tuos tabes-
cébam?

Perfécto ódio óde-
ram illos: * et ini-
míci facti sunt sunt
mihi.

Proba me, Deus,
et scito cor meum:
* interroga me, et
cognósce sémitas
meas.

Et vide, si via ini-
quitátis in me est:
* et deduc me in
vita ætérna.

131'g. eresia

*David erregeak gogoratzen dio Jaunari
bere etrekoak, apaizak eta erriya bedein-*

katuko dituela aginduta daukala. Gure Eliz-Ama ta Aita Santuaren aldeko otoitza.

MEMENTO, Dómine, David, * et omnis mansuetúdinis ejus:

Sicut jurávit Dómino, * votum vovit Deo Jacob:

Si introíero in tabernáculum domus meæ, * si ascéndero in lectum strati mei:

Si dédero somnum óculis meis: * et pálpebris meis dormitiónem:

Et réquiem temporibus meis: donec invéniam locum Dómino, * tabernáculum Deo Jacob.

Eccce audívimus eam in Ephráta: * invénimus eam in campis silvæ.

Introíbimus in tabernáculum ejus: * adorábimus in loco, ubi stetérunt pedes ejus.

Surge, Dómine, in réquiem tuam, * tu et arca sanctificatiónis tuæ.

Sacerdótes tui induántur justítiam:

* et sancti tui exsultent.

Propter David, servum tuum, * non avértas fáciem Christi tui.

Jurávit Dóminus David veritátem,— et non frustrábitur eam: * De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Si custodierint filii tui testaméntum meum * et testimónia mea hæc quæ dócebo eos:

Et filii eórum usque in sæculum, * sedébunt super sedem tuam.

Quóniam elégit Dóminus Sion: * elégit eam in habitationem sibi.

Hæc réquies mea in sæculum sæculi: * hic habitábo quóniam elégi eam.

Víduam ejus benedícens benedícam: * páuperes ejus saturábo pánibus.

Sacérdotes ejus
índuam salutári: *
et sancti ejus exsul-
tatióne exsultábunt.

Illuc prodúcam
cornu David, * pa-

rávi lucérnam Chris-
to meo.

Inimicos ejus ín-
duam confusióne: *
super ipsum autem
efflorébit sanctificá-
tio mea.

50'g. eresia

*Jaungoikoari errukia eskatzeko Dabid'en
otoitza.*

MISERERE mei, Deus,
* secúndum mag-
nam misericórdiam
tuam.

Et secúndum mul-
titúdinem miseratió-
num tuárum, * de-
le iniquitátem me-
am.

Amplius lava me
ab iniquitáte mea:
* et a peccáto meo
munda me.

Quóniam iniquitá-
tem meam ego cog-
nósco: * et peccá-
tum meum contra
me est semper.

Tibi soli peccávi,
et malum coram te
feci: * ut justificé-
ris in sermónibus
tuis, et vincas cum
judicáris.

Ecce enim in ini-
quitátibus concép-
tus sum: * et in pe-
ccátis concépit me
mater mea.

Ecce enim veritá-
tem dilexísti: * in-
certa et occúlta sa-
piéntiæ tuæ mani-
festásti mihi.

Aspérges me hy-
ssópo, et mundá-
bor: * lavábis me
et super nivem de-
albábor.

Audítui meo da-
bis gáudium et læ-
títiam: * et exsul-
tábunt ossa humi-
liáta.

Avérte fáciem tu-
am a peccátis meis:
* et omnes iniqui-
tátes meas dele.

Cor mundum crea
in me, Deus: * et
spíritum rectum in
nova in viscéribus
meis.

Ne projicias me a
fácie tua: * et Spí-
ritum Sanctum tu-
um ne aúferas a
me.

Redde mihi lætí-
tiam salutáris tui: *
et spíritu principáli
confirma me.

Decébo iníquos
vias tuas: * et ím-
pii ad te converten-
tur.

Líbera me de san-
guínibus, Deus,
Deus salutis meæ:
* et exsultábit lin-
gua mea justítiam
tuam.

Dómine, lábia mea
apéries: * et os me-
um annuntiábit lau-
dem tuam.

Quóniam si vo-
luíesses sacrificium
dedíssem útique: *
holocáustis non de-
lectáveris.

Sacrificium Deo
spíritus contribulá-
tus: * cor contrí-
tum et humiliátum,
Deus non despícies.

Benígne fac, Dó-
mine, in bona vo-
luntáte tua Sion: *
ut ædificéntur mu-
ri Jerusálem.

Tunc acceptábis
sacrificium justítiae,
oblatiónes, et holo-
cáusta: * tunc im-
pónent super altáre
tuum vítulos.

Urte-aldi ta jayetarako ereserkiak (imnoak)

Abenduan

CREATOR alme side-
rum,
Æterna lux creden-
tium,
Jesu Redemptor
omnium,

Intende votis sup-
plícum.
Qui dæmonis ne
fraudibus.
Periret orbis, impe-
tu

Amoris actus languidi
 Mundi medela factus es.
 Commune qui mundi nefas
 Ut expiares, ad crucem
 E Virginis sacrario
 Intacta prodis victima.
 Cujus potestas gloriæ.
 Nomenque cum primum sonat.
 Et cœlites et inferi.
 Tremente curvantur genu,
 Te deprecamur ultimæ

Magnum diei Judicem,
 Armis supernæ gratiæ
 Defende nos ab hostibus.
 Virtus, honor, laus, gloria
 Deo Patri cum Filio,
 Sancto simul Paraclyto,
 In sæculorum sæcula. Amen.

v. Rorate, cœli,
 desuper, et nubes
 pluant justum.

R. Aperiatur terra,
 et germinet Salvatorem.

Eguberrietan

JESU Redemptor omnium,
 Quem lucis ante originem
 Parem paternæ gloriæ
 Pater supremus edidit:
 Tu lumen, et splendor Patris,
 Tu spes perennis omnium,
 Intende quas fundunt preces

Tui per orbem servuli.
 Memento, rerum Conditor,
 Nostri quod olim corporis,
 Sacrata ab alvo Virginis
 Nascendo, formam sumpseris.
 Testatur hoc præsens dies,
 Currens per anni circulum,

Quod solus e sinu
 Patris
 Mundi salus adve-
 neris.
 Hunc astra, tellus,
 æquora,
 Hunc omne, quod
 cœlo subest,
 Salutis auctorem
 novæ
 Novo salutatur canti-
 co.
 Et nos, beata quos
 sacri
 Rigavit unda sen-
 guinis,

Natalis ob diem tui
 Hymni tributum
 solvimus.
 Jesu, tibi sit glo-
 ria,
 Qui natus es de Vir-
 gine,
 Cum Patre et almo
 Spiritu,
 In sempiterna sæ-
 cula. Amen.
 v. Notum fecit
 Dóminus, allelúia.
 R. Salutare suum,
 allelúia.

Jesus'en izen deunarena

JESU dulcis memo-
 ria, Dans vera cor-
 dis gaudia:
 Sed super mel, et
 omnia,
 Ejus dulcis præsen-
 tia.
 Nil canitur sua-
 vius,
 Nil auditur jucun-
 dius,
 Nil cogitatur dul-
 cius,
 Quam Jesus Dei Fi-
 lius.
 Jesu, spes pœniten-
 tibus,

Quam pius es pe-
 tentibus!
 Quam bonus te quæ-
 rentibus!
 Sed quid invenienti-
 bus?
 Nec lingua valet di-
 cere.
 Nec littera exprime-
 re:
 Expertus potest
 credere.
 Quid sit JESUM dili-
 gere.
 Sis, JESU, nostrum
 gaudium:

Qui es futurus præ-
nium:
Sit nostra in te glo-
ria,
Per cuncta semper
sæcula. Amen.

v. Sit nomen Dó-
mini benedictum,
allelúia.

R. Ex hoc nunc et
usque in sæculum,
allelúia.

Erregenetan

CRUDELIS Herodes,
Deum Regem veni-
re quid times?
Non eripit mortalia,
Qui regna dat cœ-
lestia.
Ibant Magi, quam
viderant,
Stellam sequentes
præviam:
Lumen requirunt
lumine:
Deum fatentur nu-
mere.
Lavacra puri gur-
gitis,
Cœlestis Agnus at-
tigit:
Peccata, quæ non
detulit,
Nos abluendo sus-
tulit.

Novum genus po-
tentia:

Aquæ rubescunt hy-
driæ,

Vinunque jussa
fundere.

Mutabit unda origi-
nem.

Jesu, tibi sit glo-
ria,

Qui apparuisti Gen-
tibus,

Cum Patre et almo
Spiritu,

In sempiterna sæ-
cula. Amen.

v. Reges Tharsis
et insulæ múnera
ófferent.

R. Reges Arabum
et Saba dona addú-
cent.

Garizuman

AUDI, benigne Con-
ditor,
Nostras preces cum
fletibus,

In hoc, sacro jeju-
nio

Fusas quadragena-
rio

Scrutator a l m e
cordium,
Infirma tu scis vi-
rium:
Ad te reversis exhi-
be
Remissionis gra-
tiam.
Multum quidem
peccavimus,
Sed parce confiten-
tibus:
Ad nominis lauden
tui
C o n f e r medelam
languidis.
Concede nostrum
conteri
Corpus per absti-
nentiam;

Culpæ ut relinquunt
pabulum
Jejuna corda crimi-
num.
Præsta, beata Tri-
nitas,
Concede, simplex
Unitas;
Ut fructuosa sint
tuis
Jejuniorum munera
Amen.
v. Angelis suis
Deus mandavit de
te.
R. Ut custódiant
te in ómnibus viis
tuis.

Nekaldian

VEXILLA Regis pro-
deunt:
Fulget crucis mys-
terium,
Q u a vita mortem
pertulit,
Et morte vitam pro-
tulit.
Q u æ vulnerata
lanceæ.
Mucrone diro, cri-
minum
Ut nos lavaret sor-
dibus,

Manavit unda, et
sanguine.
Impleta sunt quæ
concinit
David fideli carmi-
ne,
Dicendo nationibus:
Regnavit a ligno
Deus.
Arbor decora et
fulgida,
Ornata Regis pur-
pura.

Electa digno stipite
 Tam sancta mem-
 bra tangere.
 Beata, cujus bra-
 chiis
 Pretium pepeñdit
 sæculi,
 Statera facta corpo-
 ris,
 Tulitque prædam
 tartari.
 O Crux, ave, spes
 unica,
 Hoc passionis tem-
 pore
 Piis adauge gratiam

Reisque dele crimi-
 na.
 Te, fons salutis
 Trinitas,
 Collaudet omnis spi-
 ritus:
 Quibus Crucis vic-
 toriam
 Largiris, adde præ-
 mium. Amen.

v. Eripe me, Dó-
 mine, ab hómine
 malo.

R. A viro iníquo
 éripe me.

Pazko aldian

Ad regias Agni da-
 pes,
 Stolis amicti candi-
 dis,
 Post transitum ma-
 ris
 Rubri,
 Christo canamus
 Principi.
 Divina cujus ca-
 ritas
 Sacrum propinat
 sanguinem,
 Almique membra
 corporis
 Amor sacerdos im-
 molat.

Sparsum cruorem
 postibus
 Vastator horret An-
 gelus:
 Fugitque divisum
 mare:
 Merguntur hostes
 fluctibus.
 Jam Pascha nos-
 trum
 Christus est,
 Paschalis idem vic-
 tima
 Et pura puris men-
 tibus
 Sinceritatis azyma.

O vera cœli victi-
ma,
Subjecta cui sunt
tartara,
Soluta mortis vin-
cula,
Recepta vitæ præ-
mia.

Victor, subactis
inferis,
Trophæa Christus
explicat;

Cœloque aperto,
subditum

Regem tenebra-
rum trahit.

Ut sis perenne
mentibus

Paschale, Jesu, gau-
dium,

A morte dira crimi-
num

Vitæ renatos libera
Deo Patri sit glo-
ria,

Et Filio, qui a mor-
tuis

Surrexit, ac Paracli-
to,

In sempiterna sæ-
cula. Amen.

v. Mane nobis-
cum, Dómine alle-
lúia.

R. Quóniam ad-
vesperáscit, alle-
lúia.

Jose Deunarena

TE, Joseph, cele-
brent agmina cœ-
litum,

Te cuncti resonent
christiadum chori

Qui clarus meritis,
junctus es in cœtæ
Casto fœdere Vir-
gini.

Almo cum tumidam
germine conju-
gem.

Admirans, dubio
tangeris anxius

Afflatu superi Fla-
minis Angelus

Conceptum puerum
docet.

Tu matum Domi-
num stringis, ad
exteras.

Ægypti profugum
tu sequeris pla-
gas;

Amissum Solymis
quæris, et inve-
nis,

Miscens gaudia
fletibus.

Post mortem reli-
quos sors pia con-
secrat,

Palmamque emerit-
tos gloria susci-
pit:

Tu vivens, Superis
par, fruere Deo,

Mira sorte beatior.
Nobis, summa
Trias, parce pre-
cantibus,

Da Joseph meritis
sidera scandere;

Ut tandem liceat
nos tibi perpetim
Gratum prömere
canticum. Amen.

v. Sub umbra
illius, quem deside-
raveram, sedi, alle-
lúia.

R. Et fructus ejus
dulcis gútturi méo
allelúia.

Jaunaren Igoeran

SALUTIS humanæ
Sator.

Jesu, volupas cor-
dium,

Ordis redempti Con-
ditor.

Et casta lux aman-
tium:

Qua victus es cle-
mentia,

Ut nostra ferres cri-
mina?

Mortem subires in-
nocens,

A morte nos ut to-
lles?

Perrumpis infer-
num chaos;

Vinctis catenas de-
trahis;

Victor triumpho
nobili

Ad dexteram Patris
sedes.

Te cogat indul-
gentia,

Ut damna nostra
sarcias

Tuique vultus com-
potes.

Dites beato lumine.

Tu dux ad astra,
et semita,

Sis meta nostris
cordibus,

Sis lacrymarum
gaudium,

Sis dulce vitæ pœ-
mium. Amen.

v. Dóminus in
cœlo, allelúia.

R. Parávit sedem
suam, allelúia.

Espiritu Santuaren etorreran

VENI, Creator Spiritus,

Mentes tuorum visita,

Imple superna gratia,

Quæ tu creasti pectora.

Qui diceris Paraclitus,

Altissimi Donum Dei,

Fons vivus, ignis, caritas,

Et spiritalis unctio.

Tu septiformis munere,

Digitus paternæ dexteræ.

Tu rite promissum Patris,

Sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus:

Infunde amorem cordibus:

Infirma nostri corporis.

Virtute firmans perpeti.

Hostam repellas longius.

Pacemque dones protinus:

Ductore sic te prævio.

Vitemus omne noxium

Per te sciamus da Patrem,

Noscamus atque Filium.

Teque utriusque Spiritum.

Credamus omni tempore.

Deo Patri sit gloria,

Et Filio, qui a mortuis

Surrexit, ac Paraclito,

In sæculorum sæcula. Amen.

v. Loquebántur váriis linguis Apóstoli, allelúia.

r. Magnália Dei, allelúia.

Irutasun Deunarena

JAM sol recedit ig-
neus;
Tu, lux perennis,
Unitas,
Nostris, beata Tri-
nitas,
Infunde amorem
cordibus.
Te mane laudum
carmine,
Te deprecamur ves-
pere:
Digneris ut te sup-
plices.

Laudemus inter cœ-
lites,
Patri, simulque Fi-
lio.
Tibique, Sancte Spi-
ritus,
Sicut fuit sit jugi-
ter.
Sæculum per omne
gloria. Amen.
v. Benedíctus es,
Dómine, in firma-
mento cœli. R. Et
laudábilis et glorió-
sus in sæcula.

Sakramentu Deunarena

PANGE, lingua, glo-
riósi
Córporis mystérium
Sanguinísque pre-
tiósi
Quem in mundi
prétium
Fructus ventris ge-
nerósi
Rex effúdit Gén-
tium.
Nobis datus, nobis
natus
Ex intácta Virgine,
Et in mundo con-
versátus

Sparso verbi sémi-
ne,
Sui moras incolátus
Miro clausit órđine
In supremæ nocte
cœnæ,
Recúmbens cum
frátribus
Observáta lege ple-
ne
Cibis in legálibus,
Cibum turbæ duo-
dénæ
Se dat suis mánibus
Verbum caro, pa-
nem verum.

Verbo carnem éffi-
cit:

Fitque sanguis
Christi merum.

Et si sensus déficit,
Ad firmándum cor
sincérum

Sola fides súfficit.
Tantum ergo Sacra-
mémentum

Venerémur cernui:
Et antíquum docu-
mentum

Novo cedat rítui;
Præstet fides sup-
plementum

Sensuum defectui.
Genitóri Genitóque
Laus et jubilátio,
Salus honor, virtus
quoque

Sit et benedíctio:
Procedenti ab utró-
que

Compar sit laudá-
tio.

Amen.

v. Panem de cœ-
lo præstitísti eis,
allelúia. R. Omne de-
lectaméntum in se
habéntem, allelúia.

Jesus'en Biotzarena

AUCTOR beate sæcu-
li,

Christe, Redemptor
omnium,

Lumen Patris de lu-
mine,

Deusque verus de
Deo.

Amor coegít te tuus
Mortale corpus su-
mere,

Ut novus Adam
redderes

Quod vetus ille abs-
tulerat.

Ille amor almus ar-
tifex

Terræ marisque et
siderum,

Errata patrum mi-
serans

Et nostra rumpens
vincula

Non corde discedat
tuo

Vis illa amoris in-
clyti:

Hoc fonte gentes
hauriant

Remissionis gra-
tiam.

Percussum ad hoc
est lancea,

Passumque ad hoc
est vulnera
Ut nos lavaret sor-
dibus
Unda fluente et san-
guine.
Decus Parenti et
Filio
Sanctoque sit Spiri-
tui,

Quibus potestas,
gloria
Regnumque in om-
ne est sæculum.
Amen.

v. Hauriétis aquas
in gaudio. R. De
fóntibus Salvatóris.

Apostolu ta Ebanjelarien jayetan

EXSULTET orbis gau-
diis
Cœlum resultet lau-
dibus:
Apostolorum glo-
riam
Tellus et astra con-
cinunt.
Vos, sæculorum ju-
dices,
Et vera mundi lu-
mina:
Votis precamur cor-
dium:
Audite voces sup-
plicum.
Qui templa cœli
clauditis
Serasque verbo sol-
vitis,
Nos a reatu noxios
Solvi jubete, quæ-
sumus.

Præcepta quorum
protinus
Langour salusque
sentiunt,
Sanate mentes lan-
guidas:
Augete nos virtuti-
bus.
Ut cum redibit ar-
biter
In fine Christus sæ-
culi,
Nos sempiterni gau-
dii
Concedat esse com-
potes.
Patri, simulque Fi-
lio
Tibique, Sancte Spi-
ritus,
Sicut fuit, sit jugi-
ter,
Sæculum per omne
gloria. Amen.

v. In omnem terram exiit sonus eorum.

r. Et in fines orbis terræ verba eorum.

Apostoluena (Pazko aldian)

TRISTES erant Apostoli
De Christi acerbo funere,
Quem morte crudelissima
Servi necarant impi.
Sermone verax Angelus
Mulieribus prædixerat:
Mox ore Christus gaudium
Gregi feret fidelium
Ad anxios Apóstolos
Currunt statim dum nuntiæ.
Illæ micantis obvia
Christi tenent vestigia.
Galilææ ad alta montinum
Se conferunt Apostoli

Jesuque, voti composites,
Almo beantur lumine.
Ut sis perenne mentibus
Paschale, Jesu, gaudium,
A morte dira criminum
Vitæ renatos libera,
Deo Patri sit gloria,
Et Filio, qui a mortuis
Surrexit, ac Paraclyto,
In sempiterna sæcula. Amen.

v. Sancti et justī, in Dómino gaudéte, allelúia. r. Vos elégit Deus in hereditátem sibi, allelúia.

Ziñopa (martiri) batena

DEUS, tuorum militum
Sors, et corona, præmium.

Laudes canentes
Martyris
Absolve nexu criminis.

Hic nampe mundi
gaudia,

Et blanda frudum
pabula

Imbuta felle, depu-
tans.

Pervenit ad coeles-
tia.

Pœnas cucurrit for-
titer,

Et sustulit viriliter,
Fundensque pro te
sanguinem,

Æterna dona possi-
det.

Ob hoc precatu sub-
plici

Te poscimus, piissi-
me:

P. A. Deo Patri sit gloria, Apostoluena
bezela.

Ziñoþa bat baño geyagorena

SANCTORUM meritis
incllyta gaudia

Pangamus, socii.
gestaque fortia:

Gliscens fert ani-
mus promere can-
tibus

Victorum genus op-
timun

Hi sunt, quos fatue
mundus abhorruit

In hoc triumpho
Martyris,

Dimitte noxam ser-
vulis.

Laus et perennis
gloria

Patri sit, atque Fi-
lio,

Sancto simul Para-
clito

In sempiterna sæ-
cula.

Amen.

v. Justus ut pai-
ma flórebit. R. Si-
cut cedrus Líbani
multiplicábitur.

Hunc fructu vacu-
um, floribus ari-
dum

Contempserere tui no-
minis asseclæ,

Jesu, Rex bone cæ-
litum.

Hi pro te furias at-
que minas truces
Calcarunt hominum
sævaque verbera:

His cessit lacerans
fortier ungula,
Nec carpsit pene-
tralia.

Cæduntur gladiis
more bidentium:

Non murmur reso-
nat, non querimo-
nia:

Sed corde impavido
mens bene cons-
cia

Conservat patien-
tiam.

Quæ vox, quæ po-
terit lingua rete-
xere

Quæ tu Martyribus
munera præparas?

Rubri nam fluido
sanguine fulgidis
Cingunt tempora
laureis.

Te, summa o Dei-
tas, unaque posci-
mus;

Ut culpas abigas,
noxia subtrahas.

Des pacem famulis;
ut tibi gloriam

Annorum in seriem
canant. Amen.

v. Exsultábunt
sancti in glória.

R. Lætabúntur in
cubílibus suis.

Pazko-aldian

REX gloriose Marty-
rum,

Corona confiten-
tium,

Qui respuentes te-
rrea.

Perducis ad cæles-
tia:

Aurem benignam
protinus

Intende nostris vo-
cibus:

Trophæa sacra pan-
gimus:

Ignosce quod deli-
quimus.

Tu vincis inter
Martyres,

Parcisque Confesso-
ribus:

Tu vince nostra cri-
mina,

Largitor indulgen-
tiæ.

Deo Patri sit gloria..., 467'gn. orr.

Aitorlearena

ISTE Confesor Domini,
colentes

Quem pie laudant
populi per orbem,

(1) Hac die lætus
meruit beatas

Scandere sedes.

Qui pius, prudens,
humilis, pudicus,

Sobriam duxit sine
labe vitam,

Donec humanos ani-
mavit auræ

Spiritus artus.

Cujus ob præstans
meritum frequen-
ter.

Ægra quæ passim
jacuere membra,

Viribus morbi do-
mitis, saluti

Restituuntur.

Noster hinc illi cho-
rus obsequentem

Concinit laudem,
celebresque pal-
mas,

Ut piis ejus preci-
bus juvemur

Omne per ævum.

Sit salus illi, decus
atque virtus,

Qui, super cæli so-
lio coruscans,

Totius mundi se-
riem gubernat

Trinus et unus.

Amen.

v. Justum dedúxit
Dóminus per vias
rectas. R. Et ostén-
dit illi regnum
Dei.

Birjiñena

JESU, corona Virgi-
num,

Quem mater illa
concepit

Quæ sola Virgo par-
turit,

Hæc vota clemens
accipe:

(1) *Eriotz-eguna ez bada esan:*

Hac die lætus meruit supremos
Laudis honores.

Qui pergis inter lilia
 Septus choreis Vir-
 ginum,
 Sponsus decorus
 gloria
 Sponsisque reddens
 præmia.
 Quocumque tendis
 Virgines
 Sequuntur atque
 laudibus
 Post te canentes
 cursitant,
 Hymnosque dulces
 personant.
 Te deprecamur sup-
 plices,

Nostris ut addas
 sensibus
 Nescire prorsus om-
 nia
 Corruptionis vulne-
 ra.
 Virtus, honor, laus
 gloria
 Deo Patri cum Filio
 Sancto simul Para-
 clito,
 In sæculorum sæ-
 cula. Amen.

v. Diffusa est grá-
 tia in lábiis tuis. R.
 Proptérea benedíxit
 te Deus in ætérnum

P. A. Deo Patri, etc. 467'gn. orr.

Birjiña ez zan Emakume Deunarena

FORTEM virili pecto-
 re
 Laudemus omnes
 feminam,
 Quæ sanctitatis glo-
 ria
 Ubique fulget in-
 clyta.
 Hæc sancto amore
 saucia,
 Dum mundi amo-
 rem noxium
 Horrescit, ad cæles-
 tia

Iter peregit arduum
 Carnem domans je-
 juniis,
 Dulcique mentem
 pabulo
 Orationis nutriens,
 Cælli potitur gau-
 diis.
 Rex Christe, virtus
 fortium,
 Quí magna solus
 efficis,
 Hujus precatu, quæ-
 sumus,

Audi benignus sup-
plices.

Deo Patri sit gloria,
Ejusque soli Filio,
Cum Spíritu Para-
clito,

P. A. Deo Patri, etc. 467'gn. orr.

Elizaren Opalpel egunean

CAELESTIS urbs Je-
rusalem,

Beata pacis visio,
Quæ celsa de viven-
tibus

Saxis ad astra tolle-
ris,

Sponsæque ritu cin-
geris

Mille Angelorum
millibus.

O sorte nupta pros-
pera,

Dotata Patris glo-
ria,

Respersa Sponsi
gratia,

Regina formosissi-
ma,

Christo jugata prin-
cipi,

Cæli corusca civi-
tas!

Hic margaritis emi-
cant,

Nunc et per omne
sæculum. Amen.

v. Diffúsa est grá-
tia in lábiis tuis.

r. Proptérea be-
nedixit te Deus in
ætérum.

Patentque cunctis
ostia:

Virtute namque
prævia

Mortalis illuc duci-
tur,

Amore Christi per-
citus

Tormenta quisquis
sustinet.

Scalpri salubris ic-
tibus

Et tunsione pluri-
ma,

Fabri polita malleo
Hanc saxa molem

construunt,

Aptisque juncta ne-
xibus

Locantur in fusti-
gio.

Decus Parenti debi-
tum

Sit usquequaque Al-
tissimo,

Natoque, Patris unico,
Et inclyto Paraclito
Cui laus, potestas,
gloria

Æterna sit per sæcula. Amen.
v. Domum tuam,
Dómine, decet sanctitudo. R. In longitúdinem diérum.

Juan Bautista Deunaren

UR queant laxis resonare fibris
Mira gestorum famuli tuorum,
Solve polluti labii reatum
Sancte Joannes.
Nuntius celso veniens Olympo,
Te patri magnum fore nasciturum
Nomen, et vitæ seriæ gerendæ
Ordine promit.
Ille promissi dubius superni,
Perdidit promptæ modulos loquelæ;
Sed reformasti genitus peremptæ
Organa vocis.

Ventris obstruso recubans cubili
Sensas Regem thalamo manentem;
Hinc parens nati meritis uterque
Abdita pandit.
Sit decus Patri, genitæque Proli,
Et tibi compar utriusque virtus,
Spiritus semper, Deus unus omni
Temporis ævo.
Amen.

v. Iste pues magnus coram Domino.
R. Nam et manus ejus cum ipso est.

Migel Deunarena

TE splendor et virtus Patris,
Te vita, Jesu, cordium,

Abore qui pendent tuo,
Laudamus inter Angelos.

Tibi mille densa
millium
Ducum corona mi-
litat;
Sed explicat victor
cruces
Michael salutis sig-
nifer.
Draconis hic di-
rum caput
In ima pellit tarta-
ra,
Ducemque cum re-
bellibus
Cœlesti ab arce ful-
minat.
Contra ducem su-
perbiæ
Sequamur hunc nos
principem

Ut detur ex Agni
throno
Nobis corona glo-
riæ. Patri, simul-
que Filio,
Tibique, Sancte Spi-
ritus,
Sicut fuit, sit jugi-
ter
Sæculum per omne
gloria.
Amen.

v. In conspectu
Angelorum psallam
tibi, Deus meus.

R. Adorabo ad
templum sanctum
tuum, et confitebor
nómini tuo.

Agurtza (Errosario) Deunarena

Te gestientem gau-
diis,
Te sauciam dolori-
bus,
Te jugi amiciam
gloria,
O Virgo Mater pan-
gimus.
Ave, redundans
gaudio
Dum concipis, dum
visitas;
Et edis, offers, in-
venis;

Mater beata, Fi-
lium,
Ave dolens, et in-
timo
In corde agonem,
verbera,
Spinas crucem que
Filii
Perpessa, princeps
Martyrum.
Ave, in triumphis
Filii,
In ignibus Paracliti,

In regni honore et
lumine,

Regina fulgens glo-
ria.

Venite, gentes, car-
pite

Ex his rosas myste-
riis,

Et pulchri amoris
inclytæ

Matri coronas necti-
te.

Jesu, tibi sit glo-
ria,

Qui natus es de Vir-
gine,

Cum Patre et almo
Spiritu,

In sempiterna sæ-
cula. Amen.

v. Regina sacra-
tissimi Rosárii, ora
pro nobis. R. Ut dig-
ni efficiámur pro-
missionibus Christi.

Deun Guzien jayegunean

PLACARE, Christe,
servulis,

Quibus Patris cle-
mentiam

Tuæ ad tribunal
gratiæ

Patrona Virgo pos-
tulat.

Et vos, beata per
novem

Distincta gyros ag-
mina,

Anticua cum præ-
sentibus,

Futura damma pe-
llite.

Apostoli cum Va-
tibus,

Apud severum Ju-
dicem

Veris reorum fleti-
bus

Exposcite indulgen-
tiam.

Vos, purpurati
Martyres,

Vos, candidati præ-
mio

Confessionis, exsu-
les

Vocate nos in pa-
triam,

Chorea casta Vir-
ginum,

Et quos eremus in-
colas

Transmisit astris,
cælitum

Locate nos in sedi-
bus.

Auferte gentem
perfidam
Credientium de fini-
bus,
Ut unus omnes uni-
cum
Ovile nos pastor re-
gat.
Deo Patri sit glo-
ria,

Natoque Patris uni-
co,
Sancto simul Para-
clito,
In sempiterna sæ-
cula.
Amen.
v. Exsultábunt
Sancti in glória.
R. Lætabúntur in
cubílibus suis.

DEUN ASKORI DAGOZKIEN BEZPERAK

Apostolu ta Ebanjelarienak

I'go Bezperetako: Lenbiziko 4 ereziak
Igandekoak, 459'an; 5'goa, *Laudate Domi-
num*, 470'an.

II'garren Bezperetako: 1'go. erezia *Dixit
Dominus*, 459'an; 2'goa, *Laudate pueri*,
462'an 3'goa, *Credidi*, 470'an; 4'goa. *In con-
vertendo*, 471'an 5'goa, *Domine probasti
me*, 472'an.

Ereserkia. *Exsultet*, 487'an.

Pazko aldian, Ereserkia *Tristes*, 488'an.

Martiriyenak

I'go Bezperetako: Lenbiziko 4 ereziak
Igandekoak, 459'an; 5'goa, *Laudate Domi-
num*, 470'an.

II'garren Bezperetako: 5'go, eresia Credidi 471'an.

Ereserkia; martiri batena bada: *Deus tuorum 488'an.*

Ereserkia, martiri bat baño geyago bada: *Sanctorum, 489'an.*

Pazko aldian: *Rex gloriose, 490'an.*

Gotzai Aitorlearenak

I'go Bezperetako: Lenbiziko 4 eresiak Igandekoak, 459'an; 5'goa Laudate Dominum, 470'an.

II'garren Bezperetako, 5'ego eresia Memento, 474'an.

Ereserkia: *Iste Confessor, 491'an.*

Gotzaia ez dan Aitorlearenak

I'go eta II'go Bezperetako: Lenbiziko 4 eresiak Igandekoak, 459'an, 5'goa Laudate Dominum, 470'an.

Ereserkia: *Iste confessor, 491'an.*

Birjiñak

I'go eta II'go Bezperetako: Eresiak Ama Birjiñarena. 467'an.

Ereserkia: *Jesu, Corona Virginum, 491'an.*

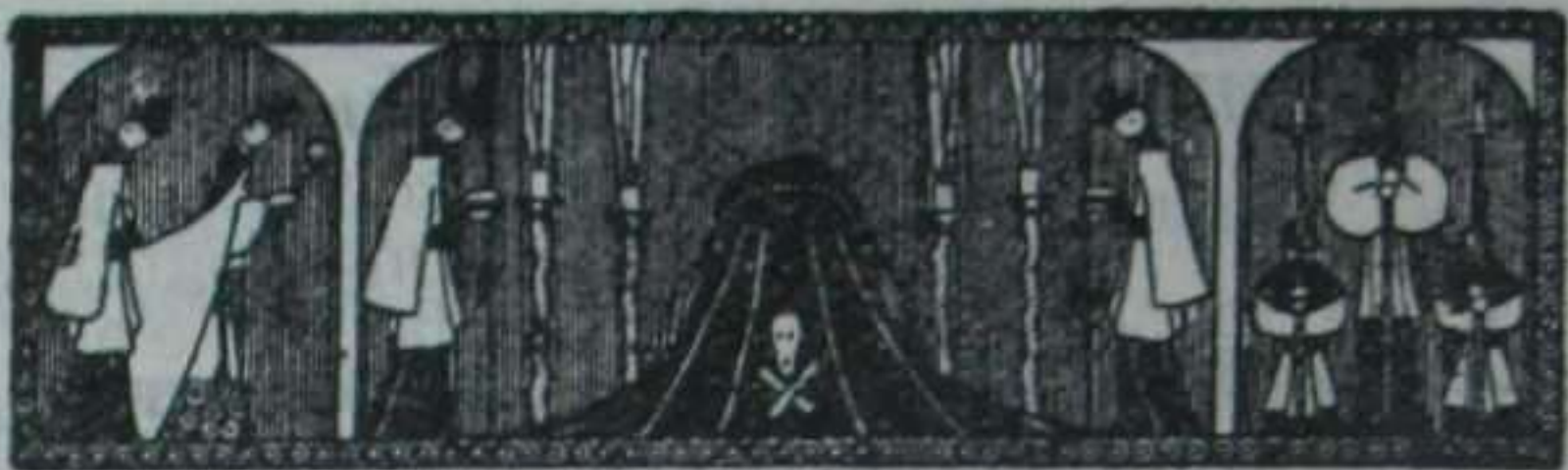
*Birjiñak ez diran Emakume
Deuneenak*

Dana Birijiñeenak bezela, Ereserkia:
Fortem virili, 492'an.

*Jaunari opaldutako Elizen baten
oroimenian esaten diranak*

Lenbiziko 4 eresiak Igandekoak, 459'an;
5'goa *Lauda Jerusalem*, 469'an; Ereserkia,
Cœlestis urbs, 493'an.

ILLEN ARRENDIA (OFIZIOA)

Noturnua

Aita gurea, Agur Maria eta Kredoia *ixi-llik eta zutik*.

Zuti. *Regem cui ómnia vivunt, * Venite adoremus.*

Venite, exultémus Dómino, jubilémus Deo, salutári nostro; præoccupémus faciem ejus in confessióne, et in psalmis jubilémus ei.

Regem, cui ómnia vivunt, venite, adorémus.

Quóniam Deus magnus Dóminus, et Rex magnus super omnes deos: quóniam non repellet Dóminus plebem suam: quia in ma-

nu ejus sunt omnes fines terræ, et altitúdines móntium ipse cónspicit.

Venite, adorémus.

Quóniam ipsius est mare, et ipse fecit illud, et áridam fundaverunt manus ejus (1) *venite adorémus et procidamus ante Deum: plorémus coram Dómino, qui fecit nos, quia ipse est Dóminus Deus noster; nos autem pópulus ejus, et oves pás-cuæ ejus.*

(1) Itz auek belauniko esan bear dira.

Regem, cui omnia vivunt, venite, adorémus.

Hódie si vocem ejus audiéritis, nolite obduráre corda vestra, sicut in exacerbatióne secundum diem tentatiónis in desérto; ubi tentavérunt me patres vestri, probaverunt et viderunt ópera mea.

Venite, adorémus

Quadragínta annis próximus fui generatióni huic, et

dixi: Semper hi errant corde; ipsi vero non cognoverunt vias meas: quibus jurabi in ira mea: si introíbunt in requiem meam.

Regem, cui omnia vivunt, venite, adorémus.

Requiem æternam dona, eis Dómine; et lux perpetua luceat eis.

Venite, adorémus

Regem, cui omnia, vivunt, venite, adorémus.

I.—5' gn. eresia

Zuzenak Jaunaren laguntza eskatzen du gaizkiñen aurka.

Exerita. V é r b a m e a áuribus percipe Dómine, * intéllige clamorem meum.

Inténde vóci orationis méæ, * rex méus et Deus meus.

Quóniam ad te orabo, * Domine mane exaudies vocem meam.

Mane astábo tíbi et videbo,* quóniam

non Déus vólens iniquitatem tu es.

Neque habitábit juxta te malignus,* neque permanebunt injústíante oculos tuos,

Odisti ómnes qui operántur iniquitatem,* pérdes ómnes qui loquuntur mendacium.

Virum sánquini et dolósum

abominabitur Dóminus, * égo autem in multitudiue misericordiæ tuæ.

Introibo in dómum tuam, * adorábo ad témplum sáctum túum in timore tuo.

Dómine, deduc me in justitia tua, * propter inimicos méos dirige in conspectu túo viam meam.

Quóniam non est in óre eorum veritas * cor eorum vanum est.

Sepúlcrum párens est gúttur eórum, —línguis súis dolóse agebant, * júdica illos, Deus.

2.—6' gn. eresia

Jaunaren errukia eskatzeko. Pekatari damutuaren otoitza.

Dómine, ne in furótuó árguas me * neque in íra túa corripias me,

Miserére méi Dómine, quóniam in-

Décidant a cogitacióuibus suis,—secundum multitudinem impietatum eórum expelle eos, * quóniam irritaverunt te Domine.

Et læténtur ómnes qui sperant in te, * in ætérnum exsultábunt, et habitabis in eis.

Et gloriabúntur in te ómnes qui diligunt nomem túum, * quóniam tu benedices justo.

Dómine, ut scúto bóuæ voluntatis tuæ, * coronasti nos.

Réquiem æternam * dóna eis Dómine

Et lux perpetua * luceat eis.

firmus sun: * sána me Dómine, quóniam corturbáta sunt óssa mea.

Et ánima méa túrbata est valde,*

sed tu Dómine, us-
quequo.

Convértere Dómi-
ne, etéripe ániman
meam, * sálvum me
fac propter miseri-
córdiam tuam.

Quóniam non est
in móрте qui mé-
mor sit tui, * in in-
féрно a u t e m quis
confitébitur tibi.

Laborávi in gé-
mitu méo, —lavábo
per singulas nóctes
léctum meum, * lá-
crimis méis strá-
méum rigabo.

Turbátus est a fu-
róre óculus meus, *
inveterávi inter óm-
nes inimicos meos.

Discédite a m e
ómnes qui operámi-
ni iniquitátem; *
quóniam exaudivit
Dóminus vócem flé-
tus mei.

Exaudivit Dómi-
nus deprecationem
meam, * Dóminus
oratióem m é a m
suscepit.

Erubéscant et con-
turbéntur vehemén-
ter ómnes inimíci
mei, * convertántur
et erubescant valde
velóciter.

Réquiem æ t e r -
nam * dóna éis Dó-
mine.

Et lux perpetua *
luceat eis.

3.—7' gn. eresia

*Dabid'ek bere obena kendu ta bere uste
onagatik gorde dezala eskatzen du.*

Dómine Deus mé-
us, in te speravi, *
sálvum me, fac ex
omnibus persequen-
tibus me, et libera
me.

Nequándo rápiat
ut leo ániman me-
am, * dum non est

qui rédimat, neque
qui sálvum faciat.

Dómine Déus mé-
us, si féci istud, *
si est iníquitas in
mánibus meis.

Si réddidi retri-
buéntibus míhi ma-
la, * décidam méri-

to ab inimicis meis
inanis.

Persequatur inimicus
ániman meam,
—et comprehéndat,
et concúlcet in té-
rra vítam meam, *
et glóriam méam in
púlverem deducat.

Exsúrge Dómine
in íra tua, * et exal-
táre in finibus ini-
micórum meorum.

Et exurge Dómine
Déus méus in præ-
cepto quod mandas-
ti, * synagoga popu-
lórum circúmdabit
te.

Et propter hanc
in áltum regrédere,*
Dóminus júdicat po-
pulos.

Júdica me Dómi-
ne secúndum justí-
tiam meam, * et se-
cúndum innocén-
tiam meam super
me.

Consumétur ne-
quítia peccatórum,
et díriges jústum, *
scrútans córda et
rénes Deus.

Jústum adjutó-
rium méum a Domi-

no, * qui sálvos fá-
cit rectos corde.

Déus júdex jú-
tus, fórtis et pa-
tiens, * numquid
iráscitur per síngu-
los dies?

Nisi conversi fue-
ritis, gládium súum
vibravit, * árcum
súum teténdit, et
parávit illum.

Et in éo parávit
vása mortis, * sagí-
ttas súas ardenti-
bus effecit.

Ecce parturiit in-
justitiam, * concépit
dolórem et péperit
iniquitatem.

Lácum apéruit, et
effódit eum, * et ín-
cidit in fóveam
quam fecit.

Convertétur dólus
ejus in caput ejus,*
et in vérticem ip-
sius iníquitas ejus
descendet.

Confitébor Dómi-
no secúndum justí-
tiam ejus, * et psá-
llam nómini Dómi-
ni altissimi.

Requiem æter-

nam * dóna éis Dómine.

Et lux perpetua *
lúceat eis.

Zutik. v. Aporta inferi.

R. Erue Dómine
animas eorum.

Irakurtza ta errespontso bitartean exerita.

Credo quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum: * Et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum.

Quem visurus sum ego ipse et non alius; et óculi mei conspecturi sunt. Et in carne mea, etc.

Qui Lázarum resuscitasti a monumento fætidum; * Tu eis, Dómine, dona requiem, et locum indulgentiæ.

Qui venturus es iudicare vivos et mortuos, et sæculum per ignem. Tu eis, Dómine, etc.

Dómine, quando véneris iudicare terram, ubi me abscondam a vultu iræ tuæ? * Quia peccávi nimis in vita mea.

Com missa mea pavésco, et ante te erabesco: dum veneris iudicare, noli me condemnare. Quia peccávi...

Requiem æternam dona eis, Domine; et lux perpétua lúceat eis. Quia peccávi, etc.

Illen aldez azkespena

Zutik egon bear da.

Libera me, Dómine, de morte æterna in die illa tremenda, * Quando cæli movendi sunt et terra; * Dum veneris iudicare sæculum per ignem.

Tremens factus sum ego, et timeo, dum
discussio venerit, atque ventura ira. *
Quando...

Dies illa, dies iræ, calamitatis et mise-
riæ, magna et amara valde. * Dum...
Requiem æternam. Libera me...

Kyrie eleison Christe eleison
Kyrie eleison.

Pater noster... (*Aita gurea ixillik*).

Et ne nos inducas in tentationem.

Sed libera nos a malo.

A porta inferi.

Erue Domine animam ejus (*askogatik*
animas eorum).

Requiescat in pace.

Amen.

Domine exaudi orationem meam.

Et clamor meus ad te veniat.

Dominus vobiscum.

Et cum spiritu tuo.

*Illotza lurpetzera eramaten dan bitar-
tean kantatu bear da:* In paradisum dedu-
cant te Angeli: in tuo adventu suscipiant
te Martyres, et perducant te in civitatem
sanctam Jerusalem. Chorus Angelorum te
suscipiat, et cum Lazaro quomdam paupe-
re æternam habeas requiem.

Ego sum...

Benedictus Dómi-
nus Deus Israel, *
quia visitávit et fé-
cit redemptionem
plébis suæ:

Et eréxit córnu

salútis nobis, * in
dómo Dávid púeri
sui.

Sicut locútus est
per os sanctorum, *

qui a sæculo sunt prophetarum ejus.

Salutem ex inimicis nostris, * et de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, * et memorari testamenti sui sancti.

Jusjurandum, quod juravit ad Abraham patrem nostrum, * datum se nobis.

Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati,* serviamus illi.

In sanctitate et justitia coram ipso, * omnibus diebus nostris.

Et tu puer, pro-

pheta Altissimi vocaberis, * praebis enim ante faciem Domini, parare vias ejus.

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, * in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiae Dei nostri* in quibus visitavit nos, oriens ex alto.

Illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent, * ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Requiem aeternam * dona ei Domine.

Et lux perpetua * luceat ei.

Ant. Ego sum resurrectio et vita: qui credit in me etiam si mortuos fuerit, vivet; et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in aeternum.

Kyrie eleison, Christe eleison

Kyrie eleison

Pater noster... *Aita gurea ixilllik.*

Et ne nos inducas in tentationem.

Sed libera nos a malo.

A porta inferi.

Erue Domine animan ejus (*batez goitik badira illak animas eorum*).

Requiescat in pace.

Amen.

Domine exaudi orationem meam.

Et clamor meus ad te veniat.

Dominus vobiscum.

Et cum spíritu tuo.

Requiem æternam dona eis Domine.

Et lux perpetua luceat ei (*askogatik eis*).

Requiescat in pace.

Amen.

KRISTAU-IKASBIDE-LABURPENA

I

UZKURTZ EDO ERLIJOAREN OÑARRI-EGIAK

1. – Jaungoiko bakarra, betikoa ta guztialduna

Jaungoikoa, bere izatez, asiera-gabea ta amai-gabea da, Jaungoikoa, beti izan da ta beti izango ere da: *Ni, naizena naiz*.

Jaungoikoaren neurrigabetasunak ludia beterik dauka, ta aren begiak biotzaren azken-alozetaraño dana ikusten dute.

Bere bikaintasunak neurri-gabeak dira; ta azkengabea da Bera bere gauza guztietan: aunditasunean, jakindurian, zuzentasunean, aalean zorionean... Ezer ere ez da Berak egin ez duanik, bera beste Jaungoikorik ez bait da. Ezertxo ere ez da gertatzen bere agindu edo baimenik gabe; dan guztiaren zaindaria Bera da: *Txoririk ere*

ez da lurrera erortzen Jaungoikoaren baimenik gabe, esan zuen gure Jaun Jesus'ek.

2.—Iru notin edo persona Jaungoikoagan

Iru notin edo persona banak dira Jaungoikoagan. Aita, Semea ta Goteuna edo Espiritu Santua. *Zoazte ta bataiatu erridiguztiak Aitaren eta Semearen eta Goteunaren izenean.*

Semea, Aitagandik sortua da, aren aintzaren dirdira ta aren izatearen irudi bezela.

Goteuna, Aita ta Semeagandik dator, bion arteko maitasuna bezela.

3.—Izadia ta gizona

Asiera-aldian, Jaungoikoak zerua ta lurra sei egunetan, au da, sei asi-aldietan irazan zituan.

Seigarrenean Jaungoikoak gizona irazan zuan. Orretarako, Idazteunak dionez, lur pitin bat artu eta artaz lenen gizonaren soña egin zuan; gero arpegian aize eman, eta berari adimendun gogo edo anima erantzi zion; adimenduna, illezkorra ta bere antz-irudikoa.

Gero Adan'en saiets-ezurraz Eba egin zuan. Onelaxe egiñak dira gure lenengo gurasoak.

4.—Jatorrizko obena

Jaungoikoak Adan eta Eba grazi doneztalleaz apainduak irazan zituan, eta grazi

orrekin batean jatorri zuzentasuna ta illezkortasuna eman zien.

Grazi donetzalleak gogo edo animari, Jaungoiko-bizitza ber-bera damaio ta bizitza orrekin batean betiko zorionerako eskubidea. Adan eta Eba'ren grazi donetzallea ta jatorri-zuzentasuna eta illezkortasuna guk ere izango genduan berak nai izan balute.

Ortarako ordea, Jaungoikoaren esana egin bear zuten, Jazute —esan zien Jau-nak—: *“Jan baratzako zugaitz-igali guztietatik; baño, on eta txar-jakiteko zugaitzekotik ez. Igali ori jaten dezuteneko il egingo zerate”*.

Bañan etsaiak atzipetuta, galerazitako igali ura jan egin zuan Eba'k eta Adan'i eman eta Adan'ek ere antxe jan zuan.

Adan'en pekatu onek ondatu zituan, Jaungoikoak gizonarekiko zituan lenengo asmoak. Oben ori zalako jaurti zituan Adan eta Eba lurreko atsegintegitik, eta orrela galdu zituzten gure lenengo gurasoak berentzat eta beren ondorengoentzat grazi donetzallea zeruko atsegintegirako eskubidea, naimen-zuzentasuna ta illezkor izatea.

Orain, Adan'en ondorengoak jaiotzean duten grazi-ezari, jatorri-obena deritzaio, ta zuzentasun-gabeari, griña.

5.—Eroslea

Jaungoikoak ordea, etzuan gizona bere okerrean laga: biotz-garbaiz eta Eroslearen itxodopenez zerura-bidea berriro idikirik utzi zion.

Jaungoikoak erabakitako garaiak eldu ziranean, Adan'ek oben egin-da millaka ur-

tez geroztik, Augusto-agintearen berrogei ta bigarren urtean antxe jaio zan Jesus, Aitaren Seme betikorra jaungoikotasunez eta egizko Gizonaren Semea bere gizatasunez, Juda'ko Belen'en, Abraan, Isak, Jakob eta Dabid'en odoletik eta Joakin eta Ana doneen alaba ta Jose donearen ezkontide zan Andre Maria Birjiña garbi deunagandik. Jesus zeritzaion; au da, Salbatzallea.

Jesus, Jaungoiko - Gizonak *bi izate* banak ditu: beragatik bi adimen eta bi naimen, jaungoikozkoa bata ta gizonezkoa bestea. Bi izateak notin edo persona batean, Jaungoiko-Semearen notiñean, batuak daude.

Ogei ta amar urtez Nazaret'en bizi izan zan Jesus, Andre Mari ta Jose'ren etxe ezkutuan. Gero azken-iru urteetan bere Bidali edo Apostoluak bildu zituan; baita Juda eta Galilea'n bere alatz eta mirarien bidez bere jaungoikotasuna egiztatu ere.

6.—Erosketa

Erosketa-ordua eldu zalarik Jesus'ek bere burua etsaien esku utzi zuan, oiek nekaldi eriotzetara eramán zezaten.

Judas'ek saldu, erriko Zarrak gaitzetsi, Pilatos erromatar - agintariak epaitu zigorikatu, arantzaz burestu, soñekoak kendu ta gurutzean josi ondoren, lapur biren erdian il zan Jesus...

Ordu artan lurra ikaraz asi zan, eta arriak alkar joka puskatu, elizako estalkia erdibitu, illak piztu...

Arri-illobi berrian eortzi zuten Jesus, baña, bere eriotz-alditik irugarren egunean, berak iragarri zunez illobiko arria

irauli ta antxe irten zan Jesus bizirik eta antxe aurkeztu zitzaien berrogei egunez, biziz betea, bere Bidali ta eun baño geiago sinismendunei.

Azkenik, Berpizkunde-egunetik berrogeigarrenera, zeruratu zan Jesus bere ikasle guztien aurrean... Adan'ek galdu zigun zerrua, Jesus'ek ipiñi zigun berriro ere gure esku.

7.—Kristau-Uzkurtz edo Erlijioa

Kristau-Uzkurtza, Jesus'ek gizon egin eta gu gaizkatzeko (salbatzeko) gurutzean il zan Jaungoiko-Seme betikorrak, jarritako uzkurtza degu.

Jesus'ek etzuan ezer idatzi-ta utzi. Itzez agertu zien erriai ta ikasleai bere Berri Ona, eta Bidal edo Apostoluai utzi zien ludi osoan zabaltzeko egitekoa, itz auen bidez: *Zoazte ta erri guztiai irakatsi egiezute nik agindu dizutedana... Sinisten duana gaizkatuko da ta sinisten ez duana galduko.*

Kristau-Uzkurtzaz beste egiazko erlijiorik ez da ludian.

Ona kristau-sinismenaren egia zerk sinistarazten digu: 1. Jesukristo'ren eta Apostoluen alatz edo mirariak; 2'gn. jendea ain errez kristau egiteak; ez bait-dezake egiak bestek orrelako indarrik izan; 3'gn. kristau-uzkurtza egiztatzeko beren bizia eman zuten Apostolu, Ikasle ta millaka sinismendunen aitortzak.

II

AZKENAK

8.—Zerua

Gu-guztiok zerurako egiñak gera. Zerua, aingeru ta zoriondunak Jaungoikoa ikusiaz betiko atsegiñetan bizi diran zoriontegia da.

Zerua betikoa da ta bakarra; guztion zoriona, ordea, ez da berdiña izango. Irabazi duan zorion-neurria emango dio Jaungoikoak bakoitzari.

Urri ereiten duanak, gutxi bilduko du; ugari ereiten duanak, ordea, erruz.

9. Garbitokia

Zikiñik ezin diteke sartu ezertxo ere zeruan. Oben egiñaz Jaungoikoa iraindu ta obenaren zor Jaungoiko - zuzentasunari, neke - ordañez, osoro ordaindu ez dionak, Garbitokira joan bearko du, zor guztiak osoro zuritu ta oben-kutsuak garbitu arte.

10.—Inpernua

Pekatuaren mendean edo grazi donetzallerek gabe iltzen dana, inpernura joango da, an bere obenai dagokien zorigaitza izateko.

Bi zorigaitz-era dira inpernuan: neke zorigaitza edo Jaungoikorik gabe bizi-bearra (*Urruti nigandik, gaitzetsiok!*), eta zentzun - zorigaitza edo sua (*Zoazte, betiko sutara*).

11.—Bakoitz-auzia ta orokar-auzia

Il-da bereala epaituko du Jaungoikoak bakoitzaren anima, ta orduan anima, edo zerura edo garbitokira edo inpernura joango da, irabazi duanez. Baño, munduaren azkenean, Jaungoikoaren zuzentasuna garbi agertu dedin, Auzi Nagusia egingo da. An bildu bearko degu guztiok, bakoitza bere gorputz eta animarekin, ageriko epaia artzera.

12.—Berpizkundia

Gizakume guztiak berpiztuko gera, edo aintzarako edo lotsatarako. Gorputz eta anima egin zuan Jaungoikoak gizona; ta orduan, gorputz eta anima, artuko du gizonak, edo betiko saria edo betiko zigorra. Epaikunde - aurretik izango da berpizkundera.

III

AGINDUAK ETA AOLKUAK

13.—Zeruratzeko nai-ta-naiezkoa: Jaungoikoaren Legea betetzea

Betiko bizitzan sartu nai ba-dezu, aginduak bete itzatzu.— Sinisten duana, gaizkatuko da. Jaungoikoaren lenen-legea, barren-legea da.

Barren-legeak, zerbait egin-aurretik, egi-tera guazena ongi ala gaizki dagon adierazten digu; egin ondoren, berriz ongi egiña txalotu ta gaizki egiña kezka zimikotu.

Jaungoikoak, ordea, barren legearen ilunbe, zalantza ta ez baiak Sinai-mendian emandako Legeaz argitu zituan. Lege orrek amar agindu ditu.

14.—Jaungoikoaren Legeko amar aginduak

Jaungoikoaren Legeko lenengo iru agin-duetan Jaungoikoarekiko ditugun eginbearrak sartzen dira; eta lagun urkoarekiko ditugunak eta gure buruarekikoak, beste zazpiretan.

Jaungoikoarekiko eginbearrak

1. *“Jaungoiko bakarra gurtuko dezuz, ta Bera, beste ezer baño maiteago izango”.*

Jaungoikoari *sinismena* zor diogu, egiutsa bait-da Bera; *uste ta itzaropena*, Bera bait-da gure zorion betea; *goi-maitasuna*, Bera bait-da on azken-gabea; *jaurespena*, Bera bait-da gure asiera ta gure irakasle nagusia; ta azkenik, berriz *otoitza*, Bera-gandik bait-datorkigu emaitz eta mesede oro.

2^{gn.}— *“Jaungoikoaren izena ez dezuz alperrik mingañean erabilli bear”.*

Jaungoikoaren Aunditasunari, Deuntasunari ta Egiari zor zaion itzalaren eragotzia dago, bearrik eta egirik gabe, Jaungoikoa, diogunaren testigotzat artzea, baita Jaungoikoaren izenean ziñ-egiñari edo agin-duari uts ematea ere.

3'gn. "*Jai-egunak jai egin bear dituzu*".

Egin dizkigun mesede ta on ugari-ordez zor diogun menpetasuna ta omena gizonok obeto agertu dezaiogun, astean egun bat beretzat gorde digu Jaungoikoak. Lege Zarrean larunbata zan, izadiaren sortze-oroi-menez; Lege Berrian, igandea, Jesus Eroslearen Berpizkunde - oroimenez.

Lagun urkoarekiko eginbearrak

4'gn. "*Aita ta ama aintzat euki bear dituzu*". Jaungoikoaren laugarren aginduak seme - alabak gurasoai izan bear dien itzala ta maitasuna agintzen du, aiengandik artu bear bait-dituzte umeak beren aziera ta eziera.

Era berean agindu ontan sartzen dira mendekoak beren goikoarekiko dituzten bearkunak ere.

5'gn. "*Gizon-iltzerik ez egin*".

Bostgarren aginduak, lagun urkoari bere gorputzean kaltegarri zaion edozer egitea galerazten du.

6'gn. "*Aragikeririk ez egin*".

Seigarren aginduak nor beregan eta besteengan oituran garbitasunari aurka dagon edozer egitea eragozten du; egite loiak, beraz, eta itz eta begiratze lizunak.

7'gn. "*Besteren ondasunik ez ostu*".

Zazpigarren aginduak lagun urkoaren ondasunak eta aien eskubide ta jabetasuna aintzat eukitzeko agintzen du.

8'gn. "*Gezurrezko testigotzarik ez egin eta gezurrik ez esan*".

Zortzigarren aginduak lagun urkoari us-te ta sentidana baño ez esateko agintzen

du, ta iñoren izen onari kaltegarri litzaio-ken guztia galerazen.

9'gn. *“Ezkontzaz landa aragi-atsegiñik ez dezu nai izan bear”*.

10'gn. *“Okerbidez ez dezu iñoren ondasunik nai izan bear”*.

Seigarren eta zazpigarren aginduen aurka diran gurari ta gogo txarrak debekatzen dituzte bederatzigarren eta amargarren aginduak. Gurariak, egitera eramán oi du, ta beragatik egiteko gogoia egiña bezela jotzen da.

15.—Eliza Amari zor zaion menpetasuna

Gure Jaun Jesukristo'k gizadia zerura-bidean zuzentzeko eratu zuan Eliza Amarekiko menpetasuna da gure Kristau-uzkurtz edo erlijioaren ezaugarrik onena ta bearrena. Ebanjelioa erakustea ta bere aginduak gordearaztea da Elizaren egitekoa.

“Zoazte ta erakutsi erridi guztiai... Iragarri Berri Ona gizaki guztiai... Erakutsi, agindu dizutedana egiten... Lurrean zuek lotzen dezutena, zeruan ere lotua izango da; ta zuek lurrean askatzen dezutena, zeruan ere askatua geldituko da... Zuei entzuten dizutenak Neri entzuten dit, ta zuek ezesten zaituztenak Nerai ezesten nau... Sinisten duan guztia, gaizkatuko da ta sinisten ez duana, ondatu egingo da”.

16.—Aita Santua Elizaren buru ta zuzendari

Bidali edo Apostolu guztiai era batez emandako aginpide nagusia, Bidalien buru

Pedro'ri eman zitzaion bereziki, ta Pedro' rengan bere ondorengo Erroma'ko Gotzaiei. Pedro da Eliz ondatu-eziñaren oñarri bakarra:

“Zu Pedro zera, ta arri onen gañean jasoko det nere Eliza ta inpernuko ateak ez dute bera beñere menderatuko. Zaitu nere arkumeak, zaitu nere ardiak. Sendotu itzazu zure anaiak”.

17.-Jesukristo'ren egiazko Eliz-ezaugarriak

Jesukristo'ren egiazko Eliza, bear bezelaxe.

Bakarra da, bakarra bait-da bere ikaspidea ta bakarra bere aginpidea.

Deuna (Santua); Jesukristo'rena berbera izanik, deuna bait-da Elizaren ikaspidea; gañera bere eliztarretan deun asko ta aundiak beti izan bait-ditu; eta azkenik oitura ta sinismen-gaietan ezin bait-dezake utsegin.

Katolikoa; ludiko erridi guztietara zabaldua bait-dago edo zabaldu-bearra bait-da.

Apostoluengandikoa; etenik gabeko endanan bait-daude apostolu garaitik gaurdaño, Elizan aginpidea duten Gotzaiak eta bereziki Erroma'koak.

Erroma'tarra; Erroma'n il zan Pedro Deunaren ondorengo, Erroma'ko Gotzaia izan bait-da beti Elizaren buru ta zuzendari.

18. - Elizaren aginduak

Elizaren aginduak, Jaungoikoarenak obeto betetzen laguntzeko dira. Bost dira Elizaren agindu nagusiak:

1. Lenengo, jai-egunai dagokiena da. Oben larri-pean meza osoa entzun bear da jai-egunetan. Igandeak eta beste zortzi egun dira ludi osorako nai-ta-naiezko jai egunak: Jesus'en Jaiotza, Urte berri, Iru Errege, Igokunde, Sortze garbi, Jasokunde, Pedro ta Pablo deun, eta Santu guztien egunak.

Españi'rako beste iru geiago: Joseba deun, Gorputz deun eta Santio-egunak.

Eta Euskal-errian, iru oez gain: Gipuzko ta Bizkaia'n Inazio deun-eguna; Araba'n Prudenzio deun-eguna ta Naparroa'n Xabier deun-eguna.

2'gn. Grazizko bizitza nai-naiezkoa da zerruratzeko ta bizitza ori da lege guztiaren elburu; orregatik Elizak bigarren aginduan urtean bein gutxienez aitortzeko agintzen du, aitorketaren bidez, bear izan ezkeru, gure animetan Jaungoikoaren grazia berritzeko.

3'gn. Eukaristia da berriz grazi-bizitzaren janari: *"Giza Semearen aragia jan eta bere odola edaten ez ba dezute, ez dezute zuengan bizirik izango"*.

Orregatik agintzen du Elizak bere irugarren aginduan urtean bein gutxienez, Pazko-aldian Jaunartzeko.

4'gn. Ama-Elizak agintzen duanetan aragi-uzte ta barauak egitea.

(Ikus barau, aragi uzte ta barkamenak, liburu onen aurren-aldean).

5'gn. Oi danez amarrenak eta lenenka-riak Elizari ematea.

Kristau guztiak daude, bakoitzak al duan era ta neurrian eta Elizak agintzen duanez, elizkizun eta eliz gizonentzat zerbait emateko.

Al izan eta ez ematea, oben edo pekatua da.

19.—Ebanjelio-aolkuak

Ebanjelio-aolkuak dira kristau-bizitza bikañera eltzeko biderik egoki ta onena.

Iru erlijioso-eskeintzak osatzen dute bide ori.

1. *Beartsutasuna*, au da, Jaungoikoarren, lurreko ondasunak uztea.

2'gn. *Garbitasuna*, Jaungoikoarren, ezkontza ta gorputz-atsegiñak uztea.

3'gn. *Menpetasuna*, Jaungoikoarren, bere ordezkorearen mendean, nork bere naia ta aukeramena uztea.

“Oso ona izan nai ba-dezu, saldu ezazu dezun guztia ta eman beartsuait; eta etorri ta jarrai neri; zeruan au izango dezue altxorra (*aberastasuna*).

20.—Obena edo pekatua

Jaungoikoaren legeko aginduak eta Eliza-Amarenak ez betetzea, oben edo pekatua da.

Jaungoikoaren agindua, jakiñaren gañean eta nork bere gogoz, gauza larrian ez betetzea, oben aztuna da. Ilkorra esaten zaio oben oni, grazi donetzallea kenduaz, oben egiten duanaren gogo edo anima illa uzten dualako. Pekatu aztuna eginda, grazi ori gabe iltzen dana, betirako inpernura baztartzen du Jaungoikoak, Jaungoikoaren agindua, ajola gutxiko gauzetan edo gauza larrian baño ezaguera argi ta gogo oso gabe ez betetzea, oben ariña da.

IV

BIDEAK

21.—Otoitza

Otoitza egin-bear dute kristau guztiak gaizkatu edo salbatu nai ba dute, geiener-tan beintzat otoitza bait-da Jaungoikoagan-dik grazi ta mesedeak iristeko bidea. “*Eskatu ta iritxiko dezute; billatu ta arkituko dezute*”.

Gogo-gaizpena edo animaren salbazioa ta eskar edo grazia eskatzen dizkionari, beti ematen dio Jaungoikoak. Agintz ez-bairik gabea da: “*Eskatu ta artuko dezute*”.

22.—Meza Deuna

Kristaudentzako grazi-biderik bikañena, Meza deuna da; Gurutzeko opari ber-bera dalako ta aren indar-era dualako.

Mezak sortzen ditun on eta mesedeak apaizaren esku daude lenengo berak nai duan asmorako izan ditezen; eta meza entzuten dutenen esku gero. Meza santua lau gauzetarako da:

1. Jaungoikoa agurtzeko edo gure Jaun eta Jabetzat ezagutzeko.

2'gn. Eskerrak emateko.

3'gn. Ontarte edo mesedeak eskatzeko.

4'gn. Barkapena erixteko, naiz pekatue-na ta oien ordain-nekeena.

23.—Sakramentuak

Sakramentuak Jesukristo gure Jaunak sortu ta jarritako grazi-bide bereziak dira.

Guztiak ematen dute grazia, edo zerura-tzeko bear-bearra (donetzallea) edo laguntzallea. Zazpi dira sakramentuak: Bataioa, Sendotza, Eukaristia, Aitortza, Azken-Igurtzia, Apaizgintza ta Ezkontza.

24.—Bataioa

Bataioak jatorri-obena kentzen du ta baita ezagueran sartu ta gero, bear diran sinismen eta damutasunez artzen duanari, berak egin dituan pekatuak ere.

Iñor ezin diteke gaizkatu edo salbatu bataio gabe: *“Urez eta Goteunez berriro jaio ez danik ez da zerura sartuko”*.

Estu-aldian nor naik bataiatu dezake. Bataiatzeko, bataiatu-bearraren buru gañera ura ixuriaz itz auek esan bear dira: *Nik bataiatzen zaitut, Aitaren eta Semearen eta Goteunaren izenean.*

25.—Sendotza

Sendotzak Goteuna edo Espiritu Santua ematen digu bere grazi ugariekin, bide batez Jaungoiko Semetzan sendotu egiten gaitu ta kristaubizitzarako indartu.

Kristau-gudari-agiria ezartzen digu Sendotzak eta bein bestetan ezin diteke artu.

26.—Eukaristi donea

Eukaristia da sakramentuetan bikañena Eukaristian bait-dago Jesukristo gure Jau-na, grazi-egillea bera, bere Gorputz, bere Odol, bere Anima eta bere Jaungoikotasun ta guzti.

Sakramentuaz gañera Eukaristia oparia da, ta, oparia danez Meza deritza. Meza Deunean, ogi ta ardoa Jesus'en gorputz eta odoltzearen bitartez egiten da Eukaristia.

Jaunartzearen bitartez, berriz, Eukaristia gure animen janari da: "*Nere aragia zinez janari da, ta nere odola zinez edari*". "*Zin-zinez diotzuet, Giza-Semearen aragirik jaten ez ba-dezute ta bere odolirik edan ez, ez dezute zuengan bizirik izango*".

Orregatik Elizak: 1. Ezaguera duten kristau guztiai, zazpi urte betezkero gutxi-gora-bera, urtean bein, Pazkoetan Jaunartzeko bearkuna jarri die; eta 2'gn. Kristauai maiz, eta egunero ere bai, artarako bear dan gertueraz, Jaunartzeko eskatzen die.

Jauna ongi artzeko gauza bi dira bearrak; Jaungoikoaren grazia ta asmo zuzena.

Eriotz-aldian ere Jaunartzera beartuak gaude, inpernuko etsaiaren aurka azken burrukan indar izateko.

27.—Aitortza

Bataiatuzkero egindako obenak barkatzen ditu Aitortza-Sakramentuak.

Lau zati ditu Aitortzak:

1. *Damua*; damurik gabe ez da barkamenik. Jaungoikoak, ain zuzena bait-da, ezin barkatu dio damu ez danari.

2'gn. *Aitorketa*; oben aztunak beintzat guztiak esan bear zaizkio, aitortzan barkatzeko eskubidea duan apaizari: "*Zuek barkatzen dizkiezuenei, barkaturik geldituko zaizkie beren obenak, eta zuek lotzen dizkiezutenei, loturik*".

Oben aztunen aitorketa bakarrik da bea-
rrezkoa; orratik oben ariñak aitortzea ere,
egoki ta onuragarri, da oben-sustraiak gal-
tzeko ta garbai-penitentzi egiteko.

3'gn. *Apaizaren azkospena.*

4'gn. *Ordaña;* edo apaizak ezartzen duan
oben- neke edo penitentzia betetzeko asmo
erabakia.

28.—Azken-Igurtzia

Iltzeko arriskuan daudenai beren pe-
katuen aztarna ta kutsuak kendu ta inper-
nuko etsaiaren erasoaldien aurka indarra
emateko, Jesukristo'k jarri zuan Sakra-
mentua da Azken-Igurtzia.

1. Pekatuak animan sortutako auleria
da oben-kutsuori Azken-Igurtziak gorputz-
-osasuna ere biurtu dezake animaren one-
rako egoki erizten ba-zaio Jaungoikoari.

2'gn. Gorputz - osasuna ematea ere be-
rez dagokio Azken-Igurtziari, esandako bal-
dintza orrekin ba-da ere.

29.—Apaizgintza

Eleiz-lanak egiteko eskubidea ta lan oiek
egoki ta beren deuntasunari dagokionez
egin al izateko grazia ematen duan sakra-
mentua da Apaizgintza.

30.—Eskontza

Kristau-artean giza-emakumeen elkartea
onetsi ta ezkonduai alkarrekin zuzen bizi
ta seme-alabak kristauki azi ta ezitzeko

grazia ematen duan sakramentua da Ezkontza.

Elizan jarri zituan Jesukristo'k Sakramentuak, Elizak bere gogora egin eta eman zitzan; orregatik Elizak bakarrik du kristau-arteko ezkontza-buruz legeak eman eta bere gaitasun eta zuzentasunari baldintzak ipintzeko eskubidea.

Erri-agintariak ezkontza-izaeraz ez dute inongo eskubiderik; erri-agintariak, erriari dagozkion ezkontza ondorenetan bakarrik dute ikustekorik.

Kristauak, eliz-legeak alde batera utzirik, egiten dituzten ezkon elkarteak, utsak baño ez dira: sasiezkontza zatar batzuek besterik ez.

Ezkontza jatorra, autsi-eziña da ta ezkontz-austea (divorcio) Jaungoiko-legeak eragotzia dauka: "*Jaungoikoak batu duana, ez beza gizonak banatu*".

Obenik egin gabe ezkondu al izateko:

1. Bizi-sakramentuetarako bezela, ezkongaien animak grazian, pekatu gabe egon bear dute.

2'gn. Ezkontza, ezkongaietako bat bizi dan tokian egin bear da.

Emen geienetan andregaiaren errian egin oi da.

31.—Barkapenak

Pekataria bizitza onetan edo garbitokian bere pekatuaren okerra zuzentzeko ordaindu bear duan aldiko neke zorraren azkespena da barkapena.

Aitorketa-azkespenak pekatua ta pekatu aztunari dagokion betiko nekea barkatzen du; baño, geienetan Jaungoikoak erabaki-

tzen duan aldiko neke zorra, gero ordaintzeko gelditzen da.

Barkapenak irabazteko nai-ta-naiezkoa da Jaungoikoaren grazian egotea.

Orrezaz gañera Jaunartzea agintzen danean, Jaunartze bakarra da naikoa egun artan irabazi ditezken barkapen guztietarako.

Aitortza agintzen danean, egunero Jaunartzen dutenak, astero edo amabostetik egiten dutena naikoa dute barkapenak irabazteko.

Barkapen geienak garbitokiko animen alde irabazi ditezke, orregatik, barkapen asko irabazi eta anima asko zeruratu ditezke batera.

VII. Ebanjelioak

Eliz-Urtea

Eliz urteak, iru aldi nagusi ditu:

1'g.) *Eguberri-aldia.*

2'g.) *Pazkoa edo Piztuera-aldia.*

3'g.) *Pentekostes ondorengo aldia.*

Bakoitzak bere jai nagusiak ditu, bi edo iru, ta oien inguruan beste jaialdiak, aiekin bat bezela egiñik.

1'g.) *Eguberri-aldia:*

Abendu edo Elgaroko lenego igandean asten da, ta Zazpigarren igandean bukatzen da. Aldi ontan, *Jesukristo gure Jau-naren jayotza ta bere lenengo urteak gogoratzen dizkigu gure Eliza-Amak.*

Abendu edo Elgaroko lau asteak jartzen dira lenbizi, Jesus'en Jajotzerako gertuera (prestaera) bezela.

Urren, Eguberri-eguna, Erregeen jayaldia ta ondorengo igandeak.

Aldi ontako jai nagusienak: *Jesukristo' ren jayotza ta Jaunaren Agerketa* (Errege jayaldia) dira.

Andre Maria'ren beste bi jai aundiak ere, emen sartzen dira, bere *Sortze garbia ta bere Garbiketa*, gogoratu nai bai digu gure Eliz-Amak Jesus gure Eroslea eman zigula.

2'gn. *Pazkoa edo Piztuera-aldia:*

Zazpigarren igandean asi ta Pentekostes urrengo larunbatean bukatzen da. Aldi ontan *Jesukristo gure Eroslearen Nekaldi-Eriotza, Piztuera, Igoera, ta Espiritu Santuaren etorrera* gogoratzen ditugu. Bi ataletan erdibitzen da:

Lenengoa: Zazpigarren igandetik, Piztuera igandera dijoa, ta *negarraldia* da.

Bigarrena: Piztuera igandetik, Pentekostes-urrengo igandera, ta *pozaldia* da.

Lenengo atalean sartzen dira:

Zazpigarren, Seigarren ta Bosgarren igandeak;

Berrogeikaro edo Garizumaren lau igandeak,

Nekaldi-igandea, Abar-igandea

ta Ostegun, Ostiral ta Larunbat Deunak.

Bigarrenean: Piztuera-jayaldia ta bere ondorengo bost igandeak.

Jaunaren igoera eguna, ta urrengo igandea.

Jai nagusienak: Ostegun, Ostiral ta Larunbat Deunak eta Piztuera-igandea dira.

Aldi ontan sartzen da baita Jose Deunaren jaialdia ere.

3'gn. *Pentekostes ondorengo aldia:*

Pentekostes-urrengo igandean asi ta Elgaro edo Abenduraño dijoa. Aldi ontan: Jesukristo gure Jaunaren bizibidea, mira-

riak, ibillerak itzaldiak, eta abar gogorazten ditugu.

Ogeitalau igande ditu, ta aldi ontan ere jai aundi-ederrak betetzen dira: aundienak: Gorputz-Deun jayaldia, Juan Bataiatzalearen jayotza, Pedro ta Pablo Deunen pozaldia, Andre Maria'ren Jasoera, ta Deun edo Santu Guztien jai eguna.

ABENDUA

Abendu edo Elgaroz, Eliz-Amak Jesu-Kristo gure Eroslearen (Salbatzallearen) jayotzarako prestatzeko jarri digun, barau-neke-ta otoitz-garaia da.

Maiz entzungo dituzute garai ontan, gure Aita-Nagusi ta Igarlien otsak, Aita Jaungoikoari bere Semea, gizonen Eroslea lenbailen bidali dezan eskatuaz.

“Zabaldu bitez zeruak eta betorkigu *Zuzena*; Idiki bedi gure lurra, ta sortu beza *Salbatzallea*”.

Aiekin batean poztu gaitezten gure Eliz Amaren seme onak izan nai degunok gure Eroslea berriro datorkigulako, ta gertu ditzagun gogo biotzak, neke gogor ta otoitz sutsu-beroekin.

Abendu edo Elgaroko lenengo igandea

(Luc. XXI. 25-33)

*Azken-epai-rako (juiziorako) gertaera
eta Jesukristo'ren Etorrera*

ALDI artan: Auxe esan zien Jesus'ek bere ikasleai: Ezaugarriak izango dira

eguzkian ta illargian ta izarretan (*ludiaren azkenean*), eta lurrean giza-emakumeen larritasuna, itxasoko olatuen orrua entzunda; beldurrez igartuak ibiliko dira, mundu osoari etorri bear zaizkion ondamendien ikaraz; zeru-lurraren indar guziak naspilduko baidira. Orduan ikusiko dute, Gizonaren Semea, eskubide-aundiz ta nagusikiro, odei baten gañean datorrela. Gauz auek gertatzen asi-ta-gero, jaso bu ruak ta begira ezazute: ba'datorkizute askatasun-eguna. Eta antz-irudi oekin jarraitu zuen: Begiratu itzazute Piku-ondoa ta beste zuaitzak igaliak (frutuak) ematen asten diranean, ba'dakizute udara urrean dezutela: berebat zuek ere, gertakizun oiek asi dirala dakusutenean, gogoratu, Jaungoikoaren agintea urrean dagoela. Egi-egiaz dioztzuet: ez da gizaldi au joango, oiek guziak gertatu baño len: zeru-lurrak aldatuko dira, baño nere itzak ez dira iñoiz aldatuko.

Abenduko (Elgaroko) II-garren igandea

(Mat. XI. 2-10)

*Juan Bataiatzallearen bizibide
neketsu zorrotza*

ALDI artan: Juan'ek, katez lotua arkitzen zala, Kristo'ren mirariak entzun zituenean, bi ikasle bidali zizkion galdetzera: —¿Zu al zera Etortzekoa (Mesias) ala besteren bati itxoiten gaude? Jesus'ek erantzun zien: —Zoazte ta gaztigatu zaizkiozute Juan'i entzun ta ikusi dituzutenak: itxuak ikusten, legendunak garbituak, gorrak entzuten, illak berpiztuta, beartsuak berri-ona ikasiak. Eta zorionekoa, nitzaz galbidetzen (eskandalizatzen) ez dana. Eta aiek joan ziranean, (gañerakoai) galdetzka asi zitzaien: —¿Zertara joan zerate basamortura? aizeak eragindako kañabera ikustera? ¿edo gizon apain jantziren bat? Apain jazten diranak errege-etxeetan daude. ¿Zertara joan zerate, ba? ¿igarlea ikustera? Bai; igarlea, ta igarlea baño aundiagoa.

Arentzat dago esana: "Nere aingerua bidaliko dizut Nik Zuri, aurretik bideak zuzentzera". Egi-egiaz diotzuet: emakumegandik jayotakoen artean ez da sortu Juan Bataiatzallea baño aundiagorik: zeruko erreinuan, ordea, txikiena ere, ura baño aundiagoa da.

Abenduko (Elgaroko) III garren igandea

(Joan. I. 19-28)

Juan Bataiatzallearen apaltasuna

ALDI artan: Juduarrak apaiz eta apaiz-lagunak bidali zituzten Jerusalem'dik Juan'engana galdetzera: —¿Nor zera zu? Eta aitortu zuen; ez zuen ukatu. Aitortu ta esan zuen: —Ni ez naiz Kristo. Eta berriz galdetu zioten: —¿Nor zera ba? Elias? —Ez —erantzun zien. —¿Igarlea al zera ba? —Ezta —esan zuen. Orduan galdetu zioten: —¿Nor zera ba, bidali gaituztenai erantzuteko? ¿zer diozu zure buruaz? —Basamortuan *Jaungoikoaren*

bideak zuzendu itzazute, oju egiten duenaren abotsa naiz: Isaias igarleak esan zuen bezela. Bidalduak fariseotarrak ziran eta galdetu zioten: —Zergatik batayutzen dezu, ba, ez Kristo ez Elias, ez igarle ezpazera? Eta Juan'ek erantzun zien: —Nik urez batayatzen det, bañon zuen artean dago, zuek ezagutzen ez dezutena: Bera da nere ondoren etorriko dana; ni baño lenago sortua dana, eta arren oñetakoen lokarria askatzeko ere ni diña ez naizena. Gertaera auek Betani'an Juan batayatzen zebillela bete ziran.

Abenduko (Elgaroko) IV garren igandea

(Luc. III. 1-16)

Juan Bataiatzallearen erakuspenak

TIBERIO Erroma'ko nagusiaren 15'garren urtean, Ponzio Pilatos Juduarren agintari zala, ta Herodes Galilea'ko errege, ta Pilipo bere anaia Iturea ta Trakonitidas zeritzaien alderdietakoa, ta Lisania, berriz, Abilini'koa; Ana ta

Kaifas apaiz-nagusien agintaritzaga-raian, Jaungoikoak itz egiñ zion basamortuan Zakarias'en seme Juan'i: ta etorri zan au Jordan inguruko errietara, eta antxe asi zan nonnai pekatuen barkapena irixteko batayoaren bearra erakusten. Isaias igarlearen itzaldi-liburuan esana bait-dago: "Basamortuan oju dagienaren abotsa: Gertu ta zuzendu itzazute bere bideak; ibar guziak beteko dira, ta mendi ta muño guziak zapalduak izango dira: bide latzak berdinduak: eta, ikusi, laixter ikusiko dute gizon guziak Jainkoaren osasuna (salbatzallea)".

EGUBERRI GARAIA — JESU-KRISTO' REN JAIOTZA

Eguberri-garai pozgarri-au, Abenduaren 25'an asten da, Otsaillaren 2'an bukatzeko: berrogei egun alai auetan, gure Eliza-Amak Jesus Aurraren jayotzako eskutapenak (misterioak) gogoratzen dizkigu, Jesus jayo zaigulako poz-atsegiñez bete gaitezen.

GABON EGUNA Jesukristo'ren jayotza

Eguberri jaialdi ospatsu-eder ontan, Jainko-seme Jesukristo'ren jayotza ospatzen du

gure Eliza-Amak, ta pozaldi ain eder ori gogoraturik gure Erosle edo Salbatzalle Jesukristo'ganako esker ona, ta biotzeko maite-tasun gorria eskatzen digu. ¡Emaiozu gaur, kristaua, zure biotz osoa, eskeñi zaiozu zure maitetasuna: maitetasun sutua, neurrigabea ta beti-betikoa!

Iru meza ematen ditu apaiz bakoitzak egun ontan, Jesukristo gure Jaunaren iru jayotzak ospatzeko.

Lenengoa: Jesukristo'ren jayotza lurrean, Andre Maria'ren erraietatik.

Bigarrena: bere gogozko jayotza, kristau guzien biotzetan.

Irugarrena: bere betiko Jayotza, Aita Jaungoikoaren altzoan.

Lenengo meza

(Gau-erdikoa Luc. II. 1-14)

*Jesukristo gure Eroslea noiz eta
nola jayo zan*

ALDI artan: Cesar Augusto Erroma'ko nagusiak lurralde guzia izendatzeko agindu zuen. Kirino Siria'ko agintariak egin zuen lenengoz izen-biltze au. Eta ba'zijoazen guztiok, bakoitza bere jayoterrira, izena ematera. Dabid erregearen ondorengo ta jatorrikoa zalako, antxe igo zan (joan zan), Jose ere, be-

re emazte aurdunarekin, Galilea'ko Nazaret'etik, Belen izeneko Judea'ko Dabid'en errira, an bere izena ematera. Eta bertan zeudela, aur-egiteko egunak bete zitzaizkion Maria'ri, eta seme bat egin zuen: eta, zapiz bildurik, ganbela batean etzan zuen, ezpaitzuten ostatuan tokirik arkitu. Artzai batzuek zeuden inguru artan gau-zai beren artaldeakin, eta bat-batean zeruko aingeru bat etorri zitzaien eta argitasun bizi bategu inguratu zituen; larritu ziran orduan gogotik, bañon aingeruak esan zien: —Ez beldurtu, poz aundi baten berri ematera natorkizute, erri guztientzako izango dan poza adieraztera: Erosle edo Salbatzallea jayo zaizute gaur Dabid'en errian, Kristo gure Jauna; eta orra zertan ezagutuko dezuten: Oyal-zapiz bildua, ta bei-askan etzana arkituko dezute aurra. Eta bereala, aingeru talde aundi bat lenengoekin elkaturik, an asi ziran guztiak Jauna goresten —Aintza —esaten zutela: —aintza Jaungoikoari zeru goi-

-goian, eta pakea lurrean, gogo oneko gizonai”.

Bigarren meza

(Luc. II. 15-20)

Artzaiak Jauna gurtzera datoz

ALDI artan: —Goazen-zioten artzaiak elkarri. —Goazen Belen'era eta ikusi dezagun, orain gertatu dan eta Jaungoikoak jakiñerazi digun mirari au. Lenbailen joan ziran, eta Maria ta Jose arkitu zituzten, aurtxoa askan etzana zeukatela. Au ikusirik, igarri zuten aurtxoaz entzundakoa egia zala; eta gauz auek entzun zituzten guziak orobat arritu ziran; baita artzaiak ziotenarekin ere.

Maria'k, berriz gauza oiek biotz barenean gorde eta antxe gogoratzen zioten. Gero artzaiak aingeruak adierazi zieten guzia ikusi ta entzun zutelako, Jaungoikoa aintzatu ta goratuaz artaldeetara biurtu ziran.

Irugarren meza

(Joan. I. 1-15)

Jesukristo'ren betiko jayotza ta Jaungoikotasuna

ASIERAN ba'zan Jainkoaren Semea (Verboa), eta Jaungoiko-seme au, Jaungoikoagan zegon eta Jaungoikoa zan. Asieratik Jaungoikoagan izan zan. Guziaz berak egiña da, eta ezer ez da Berak egin ez duenik. Beragan zegon bizitza, ta bizitza gizonen argia zan: eta argiak illunpetan dizdiratzen du, bañon illunpeak ez zuten artu. Juan zeritzan Jaunak bidalitako gizon bat ba'zan: eta siñistaraztera etorri zan, argiari siñispidea ematera, bere bitartez denak siñistu zezaten. Bera ez zan argia, argiari siñispidea emateko bidaldua baizikan. Ba-zan lurrera datozen gizon guztiak argitzen dituen egiazko Argia. Lurrean zegon eta Berak egin zuen lurbira, eta ala ere lurtarrak ez zuen ezagutu. Bañon ezagutu duten guziaz, Jaungoikoaren Semeak izate-

ko eskubidea eman die: oiek ez bait-dira, odolak edo aragiaren ta gizonaren gogoak sortuak, Jaungoikoarenak baik. *Eta Jaungoikoaren Semeak gure aragia artu zuan* (gizon egin zan) eta gure artean bizi izan da, eta guk ikusi degu bere aunditasuna, seme bakarrak Aitagandik daukana bezelakoa, doai ta egiz betea.

Jayotzetik zortziurreneko igandea

(Luc. II. 33-41)

Simeon eta Ana'ren iragarkiak

ALDI artan: Arriturik zeuden Jesus'en gurasoak, beraz ziotena entzunda: bannon Simeon'ek bedeinkatu zituen ta bere ama Maria'ri esan zion: —Orra: askoren ondamendirako (galerako) ta askoren piztuerako eta ukatuko dutenen ezaupiderako jarria izango da auxe Israel'en, eta zuri ezpata batek zulatuko dizu biotza (gogoa), askoren biotzak gordetzen dutena agertu dedin: Eta

Ana zeritzan emakume igarle bat ere ba'zan an, Phanuelen alaba, Ase'ren erkikoa (tribukoa); oso zarra zan; ez-konduta zazpi urtetan bizi izan zan senarrarekin; bañon alargundu zan, eta larogeitalau urtean, egun oso-osoan elizan egoten zan otoitz eta barau, gauta egun Jauna agurtzen, ordu artantxe sartu zan au ere elizan, eta an asi zan Jauna goresten, eta Jesus Aurraz Salbatzalle-zai zeuden Israel'darrai itzegiten.

Eta Jaunaren legeak eskatzen zuen guzia beteta, atzera Galilea'ko beren erri Nazaret'era biurtu ziran. Eta Jesus Aurra, azi ta indarrak artzen zijoala, jakintasun ta Jaungoikoaren doaiez betea agiri zan.

Jaunaren agerketa-Erregeen jaialdia

(Mat II. 1-13)

Sortaldeko erregeak Jauna gurtzen dute

HERODES erregearen egunetan, Judea'ko Belen'en Jesus jayo zanean, Errege

batzuek etorri ziran Sortaldetik Jerusalen'a, esanaz: —¿Non dago Juduarren errege jayo-berria?—Sortaldean ikusi degu bere izarra, eta agur egitera gatzokio. Larritu zan Herodes erregea auzentzunda, eta orobat Jerusalem'darrak: orduan bildu zituen apaiz-nagusi ta erri-idazlariak, eta Kristo non jayo berrira zan galdezka asi zitzaien: —Belen'en—esan zioten: —Ala bait-dauka Igarleak esana: “Eta zu Belen, Judea'ko erria; ez zera ez zu Judea'ko erri nagusietan txikiena; zugaran jayoko da, nere erri Israel zainduko duen zuzendaria”. Herodes'ek orduan, Magoak ixilkiro deituta, ardura aundiaz izarra noiz agertu zitzaien galdetu zien, eta gero Belen'a bidali zituen esanaz: —“Zoazte, ta ikusi ezazute aurra non dagon, eta arkitutakoan deitu nazazute, nik ere joanda agurtu dezadan”. Aiek, erregearen itzak entzunda joan ziran: eta len sortaldean ikusi zuten izarra, berriz ere aurretik zijoakien, eta Aurra zegon tokira eldu ziranean, antxe gelditu zan. Pozez bete ziran izarra ikusi-

ta eta etxe-barrenean sartuta, antxe ikusi zuten, Aurra bere ama Maria'rekin: eta auspez jarririk agurtu zuten, eta bere aberastasunak atera ta opariak eskeñi (egin) zizkioten: urrea, kedatza (intzentsoa) ta mirra. Eta lotan zeudela, Herodes'engana ez biurtzeko, esan zitzaien eta beste bidetik an itzuli ziran beren sorterrira.

**Errege egunaren (Jaialdiaren)
zortziurreneko igandea**

(Luc. II. 42-52)

*Jesus Jerusalem'go Eliz nagusian,
Erakusle artean.*

ALDI artan: Jesus'ek amabi urte zituela, bere gurasoak jai-oitura zan bezela Jerusalem'a joan ziran. Jai egunak bukatuta, biurtzerakoan, Jesus, bere gurasoak igerri gabe, Jerusalem'en gelditu zan. Auek beste lagunen artean izango zalako ustean, egun bateko bidea egin zuten eta gero senide ta ezagunen artean billa asi ziran; bañon arkitu ez

zutenean, atzera Jerusalem'a biurtu ziran, arren billa. Iru egunen buruan eliz-nagusian arkitu zuten, jakintsu artean exerita, batean aiei enzuten, bestean aiei galdezka: eta entzuten zioten guztiak aren jakintasuna ta erantzuerak ikusita arriturik zeuden. Bere gurasoak ere arritu ziran ikusi zutenean, eta amak onela esan zion: —Ene Seme: zergatik egin diguzu ori? zure aita ta ni, ementxe ibilli gera estu ta larri zure billa. Berak erantzun zien: —Zertaz nere billa ibilli? ¿ez zeniketen nere Aitaren lanetan egon bearra nintzala? Bañon aiek ez zuten ulertu itz oiekin esan nai ziena. Gero elkarrekin Nazaret'a jetxi ziran, eta bere gurasoen mendean zegon. Bere amak, gauz auek guztiak biotz-barrenean gordetzen ziotuen. Eta Jesus egunero eta jakintsuago ta doaiez (eskerrez) beteago agiri zan Jainko ta gizonen aurrean.

Errege-egunaren ondorengo II igandea

(Joan. II. 1-12)

Kana'ko eztaietan Jesus'ek ura ardo biurtzen du.

ALDI artan: Eztaiak ziran Galilea'ko Kana'n eta antxe zegon Jesus'en Ama: Jesus ta bere ikasleak ere deitu zituzten eztaietara. Eta ardoa bukaturik, onela esan zion Amak Jesus'i: —Ardorik ez daukate. Jesus'ek erantzun zion:—Emakumea ¿eta zer zuri ta neri? Oraindik ez da eldu nere garaia. —Bañon Amak onela esan zien morroiai:—Egin zazute, aginduko dizuten guzia. Juduen garbiketarako, bi-iru suilleko sei arrizko ontzi zeuden an. Eta Jesus'ek esan zien:—Bete urez ontzi oiek. Eta goigoraño bete zituzten; gero esan zien:—Orain atera zazute, ta eramán nagusi-ordeari. Eta eramán zioten. Onek, ardo biurtutako ura ikusi (dastatu) zue-nean, nondik atera zan ezpaizekien, deitzen du senarra ta esaten dio:—Guztiak, asieran jartzen dute ardo ona eta

edaleak moskortzen diranean, orduan (txarragoa) motelagoa: zuk, ordea, azkenarte gorde dezu ardo ona. Au da Jesus'ek egin zuen lenengo alatza (miraria); orduan erakutsi zuen bere eskubidea (almena), ta orduantxe siñistu zioten bere ikasleak.

Errege-egunaren ondorengo III igandea

(Mat. VIII. 1-13)

*Usteriduna (lepraduna) sendatu
Eunburuaren siñispena.*

ALDI artan: Jesus menditik jetxi zanean, giza-talde aundia joan zitzaion ondoren. Eta gizon usteridun bat urreratu zitzaion ta agurtu zuen esanaz: —Jauna, Zuk nai badezu, sendatu nazazuke. Jesus'ek eskua luzatuta ikutu zuen eta esan zion: —Nai det; garbitu zaitez. Eta bat-batean usteriduna garbi arkitu zan. Gero esan zion: —Ez iñori esan, bañon zoaz apaizarengana, ta emaiozu Moises'ek agiritzat agindutako eskeña.

Eta Kafarnaun'en sartu zanean, eunburu bat (100 soldadu dituen buruzagia) urreratu zitzaion ojuka: —Jauna: nere morroia etxean dago elbarritua, ta oñazetan dago. Jesus'ek esaten dio: —Joango naiz ta sendatuko det. Bañon eunburuak erantzun zion: —Jauna, ni ez naiz Zu nere etxean sartzeko diña, eta esazu itz bakar bat, ta morroia sendatuko da. Neroni ere, iñoren mendekoa naiz, bañon ba'ditut nere agindupean gudariak (soldaduak); eta bateri esaten badiot: *zoaz*, joaten da; ta besteari *atoz*, etortzen da; ta urren-goari *egin zazu au*, egiten du. Itz auek entzunda, Jesus asko arritu zan, ta onela esan zien bere jarraitzalleari: —Egiaz diotzuet: Ez det Israel'en onen siñismen (fede) aundirik arkitu. Eta bere-bat diotzuet: Askoko ta askoko etorriko dira ipar-alde ta sortaldetik ta Abraam, Isaak ta Jakob'ekin batean exeriko dira maiean, zeruko erreinuan: bañon erreinuko semeak, kanpoko illunpetara botako dituzte: an izango dira negar ta ortz-karraskak. Gero eunburuari —

Zoaz esan zion—eta gerta bekizu siñis-
tatu dezun bezela. Eta ordu artan ber-
tan, aren morroia sendatua arkitu zan.

Errege-egunaren ondorengo IV igandea

(Mat. VIII. 23-27)

Jesukristo'k, itxasoa baretuaz, bere eskubidea erakusten du.

ALDI artan: Jesus, bere ikasleak lagun zituela, batel batean sartu zan, eta bat-batean izugarrizko ekaitza sortu zan itxasoan olatuak batela estaltzen zute-
la; bañon, Bera lo zegon. Bere ikas-
leak urreratu ziran eta esnatu zuten esanaz: —Jauna, gaizkatu (salba) gai-
tzazu; galduak gera bestela. Eta Je-
sus'ek erantzun zieten: —¿Zergatik zerate beldur, sinismen gutxiko gizo-
nak? Gero jeiki ta, aize-itxasoai agin-
du zien, eta bare-bare gelditu ziran.

Gizon aiek, guztiz arrituta zioten:
—¿Nor ote-da au, aizea ta itxasoa be-
re mendean orrela jartzeko?

Errege-egunaren ondorengo V igandea

(Mat. XIII. 24-30)

Urritz-oloaren (zizañaren) ipuia

ALDI artan: Ipui au esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Zeruko erreinua (ala, agintea), bere soroan azi ona erein zuen gizon baten antzekoa da, bañon, morroiak lotan zituela, etorri zan arren etsaia ta urritz-oloa (iraka, bedar txarra) gari artean erein eta joan egin zan. Gariak, belar eginda, burua jaso zue-nean, urritzoloa ere agertu zan soroan. Morroiak o r d u a n , nagusiarengana joanda esan zioten: —¿Jauna: ez al zenduen azi ona erein zure soroan? ¿nondik dator ba urritzoloa? Arrek erantzun zieten: —Nere etsaiak ereingo zuen nunbait. Morroiak berriz galdetu zioten: —¿Nai al dezu joanda biltzea? —Ez —erantzun zien nagusiak: —Bestela agian, urritzoloa biltzerakoan, garia ere atera egingo dezute: utzi biok igitaldiraño; azi ditezela; eta orduan igitariai esango diet: Bildu len-

bizi urritzoloa txortetan, erretzeko, eta garia eramán mandiora.

Errege-egunaren ondorengo VI igandea

(Mat. XIII. 31-36)

Zerba-ale ta legamiaren ipuia

ALDI artan: Ipui au esan zien Jesus'ek bere jarraitzalleari: —Zeruko agintea (ala, erreinua), gizon batek bere eskuetan artuta erein zuen zerba (mustarda)-azia bezelakoa da; ale edo aziguzietan bera da txikiena; azita, ordea, beste barazki guziak bañon zuaitz aundiagoa egiten da, eta txoriak jetxi ta bere adarretan jartzen dira. Gero beste ipui onekin jarraitu zuen: —Zeruko agintea, emakume batek artuta, iru zorro-iriñekin ogi (orre) guzia legamiatu artean nastu zuen, legamia bezelakoa da. Eta Jesus'ek, ipui edo antz-irudietan azaltzen zizkion erriari gauz auek guziak, eta ez zuen bestela itz egiten, Igarlearen esana bete zedin: “Ipuietan

itz egiteko idikiko det aoa, eta lurralde asieratik gordeta dauden gauz arri-garriak olaxe agertuko ditut.

Irurogeitamargarrenko igandea

Irurogeitamargarren, irurogeigarren ta berrogeitamargarrena deitzen ditugu Garizuma aurreko iru igandek. Gure Eliza-Amak, garai ontan, Berrogeikaro edo Garizuman sartu baño len, emen beko txorakeri-atsegiñai agur eginda, biotzak garbitzeko esaten digu azia soroetan erneko bada, lurra lendaurretik maneatu bear bait da: orobat, gure biotzetan Garizuman eroriko dan grazi-aziak, jayo ta emai (frutu) onak emateko lur ona eskatzen du.

Irurogeitamargarreneko igandea Garizuma aurreko lenengoa

(Mat. XX. 1-17)

ALDI artan: Ipui au esan zien Jesus' ek bere ikasleai: —Zeruko Erreinoak, goiz-goizean, bere mastirako, langille-billa irten zan etxejaunaren antza du. Irten zan eta eguneko amarreko bana aginduta, an bidali zituen. Irugarren orduan, berriro irten zanean, beste batzuek arkitu zituen enparantzan, alperkerian, eta —Z o a z t e— esan zien: —Zoazte zuek ere, nere mastira, eta bi-

dezkoa dana emango dizutet: eta aiek ere joan ziran. Seigarren eta bederatzigarren orduan irtenda, beste ainbeste egin zuen. Azkenean, amaikagarren orduan irten zan, eta banaka batzuek arkitu zituen lanik gabe, eta onela esan zien: —¿Zertan zaudete emen egun osoan ezer egin gabe? —Ez bait-gaitu inork deitu, —erantzun zioten. Orduan esan zien: —Zoazte zuek ere nere mastira. Illunabarrean, deitu zuen nagusiak langille-zaia eta onela esan zion: —Langilleak deitu eta emaiozu bakoitzari bere saria (zor zaiona), azkenengoetatik asita lenengoetaraño. Eldu ziran lendabizi amaikagarren orduan etorriak, eta bakoitzak amarreko bat artu zuen. Azkenik lenengoak zerbait geigo artuko zutelako ustean eldu ziran, bañon bakoitzak, amarreko bat besterik ez zuen artu. Orduan mar-marrean asi ziran nagusiaren kaltez: —¿Zer, neke ta bero guzia guk eraman eta ordu bete besterik lan-egin ez duten auekin oin batean jartzen gaituzu? Bañon berak onela erantzun zion aie-

tako bateri. — Adiskide, ¿kalterik egin al dizut? ¿ez al nizun amarreko bat agindu? artu ba zurea, ta alde (zoaz); azkeneko oni zuri aña eman nai badiot: ¿ezin egingo ote det nai detana? ¿ala zure begia okerra ote da, ni zuzena naizelako? Era berean: azkene-koak izango dira lenen, ta lenengoak azken: asko bait-dira deituak, bañon gutxi aukeratuak.

**Irurogeigarreneko igandea, edo Garizuma
aurreko bigarrena**

(Luc. VIII. 4-15)

Aziaren ipuia

ALDI artan: Errietatik etorritako oste (jende-pilla) aundia, Jesus' engana inguratu zanean, onek ipui au esan zien: — Ereile bat irten zan, azia ereitera, eta, ereiten ari zala, azi batzuek bide-bazterrera erori ziran: auek oinperatuak izan ziran eta zeruko txoriak jan zituzten. Besteak, toki arritsuetan erori ziran, bañon jayo ta laixter, bustirik

ez zutelako igartu egin ziran. Beste batzuek arantz-arteon erori ta, arantzak azi ziranean ito egin zituzten. Besteak atzenean, lur onean (jatorrean) erori ziran, eta jayo ta eun alako eman zuten. Gero ots aundi batez esan zuen: —Aditzeko belarriak dituenak, aditu dezala. Ipui arrek zer esan nai zuen galdetu zioten, Ikasleak eta onela erantzun zien: —Zuek aditu ditzakezute Jainko-agintearen ezkutapenak; besteai ordea, ipuietan jartzen zaiete, ikusiaz ikusi ez dezaten, eta etzunda entzun ez dezaten. Orra, ba, ipuiaren azalpena: Azia, Jaungoikoaren itza da; bide-bazterrean eroritako azi-aleak, itza entzuten duten aditzalle batzuek dira, bañon deabruak, laixter etorri-ta, biotzetik kentzen bait-die, sinistu ez dezaten eta zeruratu ez ditezen. Arri tartean eroritakoak, beste aditzalleak dira: oiek itzak pozik entzuten dituzte, bañon ez bait-dute sustrairik botatzen piska batean siñisten ba-dute ere, laixter, zitzaldi - garaian (tentazioan), atzeratu egiten dira. Arantz-arteon eroriak, itza

entzuten duten beste aditzalleak dira, bañon egin-bearrak batetik eta aberas-tasun-atsegiñak bestetik, ito egiten bait-dute, ez du beñere ezer ematen. Azke-nean, lur onean eroritakoak, biotz onez-ko aditzalleak dira, itza entzunda gor-detzen dutenak: auek dakarte eramant-asunaz emai edo frutu eldua.

**Berrogeitamargarreneko igandea edo
Garizuma-aurreko irugarrena**

(Luc. XVIII. 31-43)

Jesukristo'k bere Nekaldi-Piztuerak iragartzen ditu. Itxu bat sendatu.

ALDI artan: Artu zituen Jesus'ek ama-bi ikasleak, eta esan zien: —Orra; Je-rusalen'a igotzera goaz, eta oraintxe beteko dira Gizonaren Semeaz igarleak esandako gauza guziak: arrotzen es-kuetan emango (jarriko) dute, par-ise-ka egingo diote, zigorraz jo ta txistuz zikinduko dute; zigorraz jo ta gero be-rriz erail egingo dute; bañon irugarren egunean berriz ere piztuko da. Aiek,

ordea, ezin ulertu zituzten gauz auek: ta itz au ezkutua zitzayen, ta etzuten ulertzen esaten zana. Eta Jeriko'ra inguratu ziranean, itxu bat arkitu zuten eskean; bide-basterrean. Onek, andik zetorren ostearen (jendearen) otsa entzun-da, zer ote-zan galdetu zuen, eta Jesus Nazaret'arra zetorrela gaztigatu (esan) ziotenean, ojuka asi zan: —Jesus Dabid'en Semea, errukitu zakizkit. Aurretik zijoazenak, ixillik egoteko zioten, bañon berak gero ta oju aundia-goz zion: —Dabid'en Semea, errukitu zakizkit. Jesus orduan gelditu zan, eta itxua bere aurrera ekartzeko agindu zuen; eta eldu zanean, onela galdetu zion: —¿Zer nai dezu zuri egitea? Besteak erantzun zion: —Jauna ikusi dezadala. Eta Jesus'ek erantzun zion: —Ikusi zazu, ba: zure siñismenak gaizkatu (salbatu) zaitu. Bertatik ikusi zuen, eta Jesus'i jarraitu zion Jaungoikoaren eskua goratuaz. Au ikusi zuten guziak, Jauna goretsi zuten.

BERROGEIKAROA (Garizuma)

Berrogeikaroa edo Garizuma, Austerre egunean (asteazkenean) asten da, ta izenak dion bezela, berrogei eguneko garai edo aroa da. Jesu-Kristo'k basamortuan eginda-ko barauen oroipenaz, barau egin ta aragi-uzten degu egun oietan, gorputza ilduratu ta bere griña gaiztoak menderatzeko, peka-tuen neke-saria ordaintzeko, gogo-biotza garbitzeko, azkenean zeruko sari ederra guganatu dezagun.

Berrogeikaro edo Garizumaren lenengo igandea

(Mat. IV. 1-11)

Jesukristo'ren baraua ta zitzaldia ba-samortuan.

ALDI artan: Gogo - Deunak (Espiritu Santuak), Jesus basamortura eramantzen, au deabruak ziltzatu (tentatu) zezan: eta berrogei eguneko baraua egin ondoren Jesus gosetu egin zan. Urreratu zitzaion orduan tentatzallea eta onela esan zion: —Jaungoikoaren Semea bazera ogi biurtu ezazkitzu arri auek.

Jesus'ek erantzun zion: —Ez da gizona ogia bakarrik jan-da bizi, baita Jaungoikoaren aotik irtetzen dan itza entzunaz ere. Eraman zuen orduan deabruak Uri santura (Jerusalen'a), eta, eliz nagusiaren gallurrean (tontorrean) jarrita, esan zion: —Jaungoikoaren Semea ba-zera, jaurti ezazu zeure burua emendik bera, esana bait-dago: “Bere aingeruai agindu die zaindu zaitzaten, eta eskuetan artu zaitzaten, zure orpoak (oñak) arririk jo ez dezan”. —Esana dago baita, erantzun zion Jesus'ek: —Ez dezazula tentatu zure Jaun eta Jaungoikoa. Berriro eramane zuen Jesus mendi goi-goi batera eta lurraldeko alderdi eta edertasun guziak andik erakusten zizkiolarik, onela esan zion: —Oiek guziok emango dizkizut, auspez jarrita gurtzen ba-nauzu. Jesus'ek orduan esan zion: —Alde ortik, Satanas; esana bait-dago: “Zure Jaun ta Jaungoikoa gurtuko dezu, ta ez dezu beste jaunik izango”. Deabruak orduan utzi zuen, eta zeruko aingeruak etorritan berak jaten eman zioten.

Berrogeikaro edo Garizumaren II igandea

(Mat. XVII. 1-8)

Jesukristo aintzaldua

ALDI artan: Artu zituen Jesus'ek, Pedro ta Santiago ta onen anai Juan, ta mendi garai batera, berak bakarrikan eramane zituen. Eta beste antz edo irudia artu zuen aien aurrean: arpegia eguzkia bezin argi zeukan eta soñekoak elurra bezin zuria. Eta Moises eta Elias ere antxe agertu ziran Jesus'ekin itz egiten. Pedro'k orduan, Jesus'i onela esan zion: —Jauna, ondo gaude ementxe ta iru txabola egingo ditugu gogo ba-dezu: bata zuretzat, bestea Moises'entzat, eta beste bat Elias'entzat. Oraindik izketan ari zala, odei argi baten itzalpenak estali zituen, eta odei-barrendik otsa irten zan: “Au da nere Seme maitea; Beragan ditut Nik nere atseginak: entzun zaiozute”. Ikasleak, itz auek entzunda, oso beldurtu ziran eta auspez erori ziran, bañon Jesus ingu-

ratu zitzaien eta ikutu-ta esan zien: —Jaiki zaitezte; ez beldurrik izan. Eta begiak jaso zituztenean ez zuten Jesus besterik iñor ikusi.

Berrogeikaro edo Garizumaren III igandea

(Luc. XI. 14-28)

Deabrupeko mendetasun gogorra. Zorionekoak Jaungoikoaren Legea gordeko dutenak.

ALDI artan: Bota zuen Jesus'ek deabrua gizon mutu baten gorputzetik, eta mutua bertatik itz egiten asi zan. Guztiok arriturik gelditu ziran; bañon aietako batzuek onela zioten: —Onek Belzebu deabru-nagusiaren indarrez botatzen ditu deabruak. Beste batzuek zirikatuz mirari berri bat eskatzen zioten; bañon Berak, aien gogapenak igerrita, onela esan zien: —Banakatua dagon erreinuak, berez lur-joko du, eta etxe puskatua laixter eroriko da. Beraz Satanas bere baitan erdibiturik

badago ¿nola dirauke zutik bere erre-
nuak? Bere izenean deabruak botatzen
ditudala diozute zuek. Nik, Beltzebu-
ren indarrez botatzen baditut deabruak,
zuen semeak ¿zeñen indarrez botatzen
dituzte? Onela ba, aiek izango dira
zuen epailariak (juezak); bañon Jaun-
goikoaren indarrez botatzen baditut
deabruak, agiri da Jaungoikoaren agin-
tea, zuen artera etorri dala. Gizon
bulartsu izkilludunak (armatuak) bere
etxea zaitzen duenean, ongi gordea da-
go daukan guzia: bañon beste sendoa-
goko (indartsuago) bat badator eta ura
azpiratzen badu, kenduko dizkio izki-
lluak (armak), eta arren ondasunak
antxe sakabanatuko ditu. Nerekin ez
dabillena, nere kaltez dabil; ta nerekin
biltzen ez duenak, banakatu egiten du.
Deabru loia, gizonen gorputza uzten
duenean, toki agorretan dabil atsedean
billa, ta arkitu eziñik ala dio: “Irten
naizen nere etxera itzuli bear det”;
bañan eltzen danean, apain-garbi arki-
tzen du, ta orduan ba’dijoa berriz, eta
beste zazpi lagun bera baño biurriagoak

berekin arturik, lengo etxean sartzen da ta antxe jartzen dute bizilekua, eta orrela, gizon arren azkena, asiera bañon okerragoa izaten da. Jardun onetan ziarduela, jende artetik emakume batek deadarrez onela esan zion: —Zorionekoak, zu sortu zaituzten erraiak eta mantendu zaituzten bularrak; bañon Jesus'ek erantzun zion: —Zorionekoak, Jaungoikoaren itza entzun eta gordetzen dutenak.

**Berrogeikaro edo Garizumaren
IV igandea**

(Joan VI. 1-15)

Bost ogi ta bi arraiekin Jesus'ek 5.000 gizon alikatzen ditu.

ALDI artan: Joan zan Jesus, Galilea'ko Itxasoa deritzaion Tiberiades'ko zingiraren beste aldera, eta gizoste (jende) pilla aundi batek jarraitu zion; ikusten bait-zituzten, Berak gaixoen alde egindako mirariak. Orduan Jesus mendira igo zan eta antxe exeri zan bere

ikasliekin. Laixter zan Pazku, judarren jai-eguna. Eta Jesus'ek begiak jaso-ta, ain lagun-talde aundiak jarraitu ziola ikusi zuenean, onela galdetu zion Pillipe'ri: ¿Non erosiko ditugu ogiak, auek jan dezaten? Zirikatzeagatik esaten zion ori; bai bait-zekien Berak zer egin. Pillipe'k onela erantzun zion:— Berreun amarrekoren ogiak ere ez dira naiko, bakoitzak ogi puska bat izan dezan. Orduan bere ikasle batek, Simon Pedro'ren anai, Andres'ek onela esan zion: —Ba'dago emen mutil bat, bost ogi-tremes (garagar-ogi) eta bi arrairekin; bañon ¿zer dira oiek, onen beste lagunentzak? Jesus'ek erantzun zion: —Esan gizonai exeritzeko. Belar asko zegon toki artan. Exeri ziran gizonak, eta bost milla inguru ziran. Artu zituen, ba, Jesus'ek ogiak, eta eskerrak emanda, exeritakoen artean banatu zituen eta beste ainbeste egin zuen arraiekin, bakoitzak nai aña. Denok ase ziranean, bere ikasleai onela esan-zien: —Bildu itzazute gelditu diran puskak; ez dedilla ezer galdu. Bildu zituzten,

ba, ta ainbeste lagun ase ondoren, bost ogi-tremes aien apurrez, amabi saski bete ziran. Gizon aiek, Jesus'ek egin-dako mirari aundi ura ikusi zutenean, onela zioten alkarri: —Auxe bai dala benetan, lurrera etorri bear duan Igarlea. Bañon Jesus'ek etorriko zirala, ta indarrez errege egin naiko zutela igerrizuenean, mendira iges egin zuen berriro berak bakarrik.

NEKALDI EDO PASIO'KO IGANDEA

Nekaldi edo Pasio'ko igandea, deitzen dio gure Eliz-Amak gaurkoari gaurtik asi ta, egunero gogoratzen bait-dizkigu, Jesukristo gure Erosleak (Salbatzalleak) gurutzean artu zituen neke gogorak eta eriotz latza. Zapi beltzez jantziko ditu gaurtik aldareak, Jesukristo'ren eriotz negargarriak gure biotzak naigabez bete ditzan: gure gaiztakeri ta pekatuak bait-dira Jesus gurutzean josi dutenak.

(Joan. VIII. 46-59)

Jesus'ek Jainkoa dala adierazten die judarrai, ta auek arrika egin nai diote.

ALDI artan: Onela mintzatu zitzaien Jesus Juduarren giza-taldeai: —Zue-

tatik ¿nork ezarriko dit pekaturik Neri? ¿eta egia esaten ba-dizutet, zergatik ez dezute sinisten? Jaungoikoarena danak aditzen ditu Jaungoikoaren itzak: bañon zuek ez dituzute aditzen, ez baitzerate Jaungoikoarenak. Juduarrak erantzun zioten: —¿Ez degu ongi esaten guk, zu Samaritarra zerala, ta deabrua dezula? Jesus'ek erantzun zien: —Ni ez naiz deabrudun: nik nere Aita goratzen det, eta zuek iraindu egin nauzute. Ni ez nabil nere aintzaren billa: ba'da billatu ta aldeztuko duenik. Egi-egiaz diotzuet: Nere itza gordetzen duenak, ez du beñere eriotzik ikusiko. Juduarrak onela erantzun zioten: —Oraintxe ezagun dezu diabrua dezu-na. Abraan il zan, ta baita igarleak ere, eta zuk zure itza gordetzen duenak eriotzarik ikusiko ez duala diozu? Abraan gure aita zana baño aundia-goal zera ba Zu? igarleak ere il ziran: ¿nortzat daukazu zure burua? Jesus'ek onela erantzun zien: —Nere burua goratzen badet, utsa da nere aintza; bañon nere Aitak zuen Jaungoi-

koa dala diozuten orrek, goratzen nau Ni; zuek ez dezute ezagutzen; nik bai, ezagutzen det; eta ezagutzen ez detala banioke, zuek bezela gezurtia nitzake; bañon ezagutzen det, eta baita bere itza gordetzen ere det. Zuen aita Abraan nere eguna ikusteko pozez egon zan; eta ikusi zuen ta poztu egin zan: Juduarrak esan zioten: —¿Zer? Berrogeitamar urte ez dituzu, eta zuk Abraan ikusi? Jesus'ek onela erantzun zien:— Egi-egiaz diotzuet: Abraan jayo baño lenago, ba'nitzan ni. Au entzutean, arriak artu-ta berari bota nai zizkioten: bañon Jesus gorde eta Elizatik irten egin zan.

ABAR EDO ERRAMU-IGANDEKO NEKALDIA

(Mat. XXVI-XXVII)

Ba'dute guk ez degun oitura eder bat Bidasoz-andiko gure anai euskaldunak.

Abar (erramu)-igandeko, meza ixill bakoitzean mesa-emalleak aldaretik Nekaldia (Pasioa) latinez irakurtzen duen, artean beste apaiz batek, irakastegitik (pulpitotik) guztiok entzun dezaten, euskeraz irakurtzen du. Asko irabazten dute orrela, meza entzuten dauden guztiak; batetik ez bait-dira nekatzen; bestetik, Jesukristo'ren Nekaldi agurgarria, urtean bein beintzat, osorik gogoratzen bait-dute.

Beragatik, ots auxe egin nai diet bertatik Euskal-Erriko apaiz jaun agurgarriei: ongi badagokiote, oitura eder au beren elizetan jarri dezatela Apaiz bakarra dagon elizetan, beste norbaitek, sakristauak edo, bere tokitik irakurri dezake.

Jesukristo gure Eroslearen nekaldia

ALDI artan: Onela mintzatu zitzaien Jesus bere ikasleai: —Ba'dakizute bi egun barru, Pazko jaya dana, eta Gizonaren Semea artuko dutena, gurutzean josi dezaten. Aldi artan apaiz-nagusiak, eta erriko zarrenak, Kaifas apaiz-nagusiaren etxeko atarian bildu ziran, eta Jesus atzipez lotu-ta iltzeko elkar artu zuten. Bañon onela zioten: —Jai egunean ez; bestela, matxinadearen bat edo sortuko da errian. Eta Jesus, Betania'n, Simon legenardunaren etxean zala, aurreratu zitzaion emakume bat, ukendu ederdun alabastro edo kelagar-ontzi batekin, eta exerita zegon lekuan, dana burutik bera ixuri zion. Ikasleak, au ikusita, aserretu egin ziran eta onela zioten: —¿Zertarako ondamen ori? Ondo saldu ziteken ba orixe, beartsuai zerbait emateko... Bañon Jesus'ek ori aditurik, onela esan zien: —¿Zergatik zipokatzen dezute emakume ori? Gauza ona egin dit Neri. Beartsuak, beti izango dituzute zuekin, ba-

ñon Ni ez nauzute beti izango. Onek, ni obiratu edo lurperatzeko ixuri du ukendu ori nere gorputzean. Egiaz diotzuet: gertaera au jakingo dan toki guzietan, emakume onek egin duena ere zabalduko da, ta bera goratzeko zabaldu ere. Orduan, Judas zeritzaion amabitako bat, apaiz-nagusiengana joan zan eta onela esan zien: — ¿Zer eman nai didazute, eta nik eskuetaratuko dizutet? Eta ogeitamar zillar eskeñi zizkioten aiek eta geroztik, noiz aien eskuratuko, aukera billa zebillen. Eta Azimo-jaiaren lenengo egunean, ikasleak Jesus'engana joan ziran, eta onela esan zioten: — ¿Non nai dezu, Pazko-aparia gertutzea? Jesus'ek erantzun zien: — Zoazte urira, orlakorengana eta esaiozute: Erakusleak auxe dio: “zure etxean egingo det, nere ikasliekin, Pazko-aparia”. Ikasleak egin zuten Jesus'ek agindu ziena, eta gertu zuten aparia. Illunabarrean, bere amabi ikasliekin, maiean exeri zan. Eta jaten ziardutela, onela esan zien: — Egiaz diotzuet: zuetako batek salduko nau.

Asko naigabetu ziran guztiok, eta galdezka asi ziran: —Jauna ¿ni ote-naiz agian? Berak onela erantzun zien: —Nerekin batean, platerean eskua sartzen duenak salduko nau. Gizonaren Semea ba'dijoa, eta Beratzaz esana dagon bezela dijoa; ¡bañon errukarria. Gizonaren Semea salduko duena! Obe luke jayo ezpalitz! Judas'ek, —saldu zuen arrek —Ni ote-naiz ba? galdetu zion —Jesus'ek:—Zerorrek diozu erantzun zion. Apaltzen zeudela, Jesus'ek ogia artu ta bedeinkatu zuen ta puskatu zuen eta bere ikasleai eman zien esanaz: —Artu ta jan zazute: auxe da Nere gorputza. Gero, edanontzia artu ta eskerrak eman zituen, eta eman zien, esanaz: —Edan zazute guziok ontatik: Auxe da, askoren aldez pekatuen barkaziorako ixuriko dan Itum (Testamentu) Berriko nere odola. Eta auxe diotzuet: ez dedala gaurdanik iñoiz geiago mats-ardorik edango zuekin batean, nere Aitaren erreinuan edango detan arte. Eta eresia esanda, Olibetmendirontz joan ziran. Orduan Jesus'

ek onela esan zien: —Guztiok eroriko zerate Nigatik gau ontan: esana baitdago: “Joko det artzaia eta sakabana-tuko dira artaldeko ardiak”. Bañon ber-
riz-piztuko naizenean, antxe joango naiz zuen aurretik Galilea’ra. Bañon Pedro’k onela erantzun zion: —Zure-
gan guziak gaizpideratzen (eskandali-
zitzen) ba-dira ere, ni ez naiz gaizpi-
deratuko. Jesus’ek onela esan zion: —Egiaz diotzut: gaur gabean, ollarrak abestu bañon len, zuk iru aldiz ukatu-
ko nauzu. Bañon Pedro’k —Ez —eran-
tzun zion: —Gaur Zurekin il bear ba-
det ere. Nik etzaitut ukatuko. Eta bes-
te ikasle guziak, beste ainbeste zioten.
Jesus orduan, Getsemani zeritzaion ba-
ratz batera aiekin joan zan, eta —exeri
emen— esan zien bere ikaslei: —exe-
ri emen, nik, aruntzago joanda, otoitz
egiñartean. Eta Pedro ta Zebedeo’re-
n seme biak arturik naigabetzen ta larri-
tzen asi zan. Orduan onela esan zien: —Eriotzaren atsekabea dauka nere go-
goak: itxo-egin emen, ta Nerekin ba-
tean ernai egon. Eta zerbait aurreratu-

ta, auspez etzan zan, eta otoitz egin zuen esanaz. —Nere Aita: aldendu zazu, al bada, ontzi au nigandik: bañon ez bedi nere gogoa bete, zurea baizikan. Eta bere ikaslietara etorri zanean, lotan arkitu zituen, eta —¿zer? —esan zion Pedro'ri: —Ezin egon izan zera-te, ordu betean ernai, Ni bezela? Egon ernai, eta otoitz egin, ziltzaldian (tentazioan) erori ez zaitezten: gogoa gertu dago, bañon aragia argal. Berriro joan zan bigarren aldiz, eta otoitz egin zuen: —Nere Aita: ezin utzi badet ontzi au, edan gabe, egin bedi zure gogoa. Eta berriz etorri zan, eta lotan arkitu zituen: begiak oso logaletuak (aztunak) bait-zituzten. Utzi zituen ba, ta berriro joan zan, eta otoitz egin zuen, lengo itz berberak esanaz. Orduan ikaslietara biurtu zan, eta esan zien: —Lo egizute eta atsedean artu: eldu da garaia; Gizonaren Semea orain-txe izango da pekatarien eskuetan jarria. Jeiki zaitezte, ta goazen: ba'dator nere saltzallea. Oraindik izketan zegoela, bere amabi lagunetako bat, Ju-

das, eldu zan, eta arrekin batean gizatalde aundia, ezpata ta makillekin, apaiz-nagusiak eta erriko-agintariak bidaliak. Saltzalleak ezaupide auxe eman zien: “Nik laztanduko dedana, uraxe da; eldu zayozute”. Eta bertatik Jesus'engana aurreratu zan —Agur —esanaz: —Agur, Irakaslea (maixua). Eta musu eman zion. Jesus'ek onela erantzun zion: —Adiskidea, ¿zertara etorri zera? Bañon eldu ziran besteak bereala, eta eutsi zioten eta lotu zuten. Bañon Jesus'ekin zegon batek, eskua luzatuta, ezpata atera zuen, eta apaiz nagusiaren morroi bati belarria ebaki zion. Jesus'ek orduan onela esan zion: —Sartu ezazu ezpata ori bere zorroan: ezpata darabilkiten guziak ezpataz ilko dira. ¿Uste al-dezu, nere Aitari eskatu ezkerro, ez dizkidala berealaxe amabi aingeru-talde (gudarozte) baño geigo bidaliko? ¿Bañon, nola beteko litzake orduan onela gerta bear duala esanik dagona? Orduan Jesus'ek, jende-talde aiei onela esan zien: —Lapur baten bila bezela ezpata ta makillekin etorri

zerate nigana : egunero zuen artean elizan erakusten ibilli naizenean ez nazute artu. Bañon au guzia, Igarlearen esanak betetzeko gertatu da. Orduan, bere ikasle guziak utzi zuten, eta igesi joan ziran. Eta Jesus lotuta zeukate-nak, Kaifas apaiz-nagusiaren etxera eramán zuten, eta antxe bildu ziran erriko agintari ta zarrenak. Pedro'k ere urrutitik bederen jarraitu zion apaiz-nagusiaren etxe-atariraño. Eta barrenen sartuta, morroiekin batean antxe exerí zan etorkizunari begira. Apaiz-nagusiak eta batzarreko lagun guziak berriz, Jesus iltzeko asmoz aren kaltezko gezur billa zebiltzan. Bañon zinañaldari gezurti asko etorri arren, etzuten ezer arkitu. Azkenean beste bi eldu ziran, esanaz : —Gizon onek esan du : “Jaungoikoaren eliza bota dezaket nik eta baita iru egunen buruan berriz jaso ere”. Eta apaiz-nagusia jeiki zan eta onela esan zion : —¿Ez al-diozu ezer erantzuten, auek zure kaltez diotenari? Bañon Jesus ixillik zegon. Eta apaiz-nagusiak esan zion : —Jaungoiko bi-

ziaren izenean agintzen dizut; esan emen: Zu al-zera Kristo, Jaungoikoaren Semea? J e s u s'ek onela erantzun: —Zerorrek diozu: eta orra nik esan: Laixter ikusiko dezute Gizonaren Semea, Jaungoiko guzialdunaren esku-bian exerita, odei-gañean datorrela. Orduan, apaiz-nagusiak bere soñekoak urratu eta onela esan zuen: —Biraua bota du: ¿zertarako ditugu ziñaldariak? Zeok entzun dezute biraua. Zer deritzazute? Eta aiek erantzun zioten: —Ilgarria da. Orduan txistua arpegira bota zioten, ukabilka erabilli zuten, eta batzuek masaillekoak ere ematen zizkioten esanaz: —Igarri zaiguzu, Kristo, nork jo zaituen. Pedro artean, atarian zegon exerita: ta neskame bat eldu zitzaion, eta esan zion: —Zerori ere, Jesus Galilea'tarrarekin batean ziñan. Bañon berak, guzien aurrean ukatu egin zuen, esanaz: —Eztakit zer diozun. Eta atera joan zan. Bañon beste neskame batek ikusi zuen eta an zeudenai onela esan zien: —Ori, Jesus Nazaretarrarekin zebillen. Eta berriz ere

ukatu zuen, zin (juramentu) egiñaz: —Ez det nik iñoiz olako gizonik ezagutu. Andik laixter, urreratu ziran an zeudenak, eta onela zioten Pedro'ri: —Bai bai: zu ere aietakoa zera: izkeran ere ezagun dezu. Orduan asi zan ukatzen eta zin egiten, etzuela iñoiz ere gizon ura ikusi: eta berealaxe, or abestutzen (kantatzen) du ollarrak. Pedro'k gogoratu zituen orduan, Jesus'ek lentxeago esan zizkion itzak: “Ollarrak abestu baño lenago, Zuk iru aldiz ukatuko nazu”; eta atera irten-da, atseka bez negar egin zuen. Goiza eldu zanean, berriz, apaiz-nagusi guziak eta erriko zarrenak (agintariak) antxe bildu ziran batzarrean Jesus'en kaltez, Bera iltzeko; eta lotuta eramane eta Ponzio Pilatos agintariaren eskuetan jarri zuten. Orduan Judas'ek —saldu zuenak —iltzera zeramatela ikusi zuanean, damutu zitzaion eta ogeitamar zillarrezkoak artu ta apaiz-nagusiai eta zarrenai eramane zizkien esanaz: —Gaizki egin det: gizon zuzenaren odola saldu det. Bañon aiek —¿Guri zer?

—erantzun zioten—zerorrek ikusiko dezu. Eta zillarrezkoak elizan botata, igesi jua zan, eta soka batetik bere burua urkatu zuen. Eta apaiz-nagusiak, dirua jasota onela esan zuten: —Ez da bidezkoa, oiek diru-kutxan sartzea, odolaren salneurria dirata. Eta elkar arturik ontzigille baten zelaya erostea erabaki zuten arrotzak lurperatzeko. Beragatik, soro arri gaur-arte ere *Haceldama* esaten zaio, auda: Odol-zelaya. Orduan bete zan, Jeremias igarleak esandakoa: “Ogeitamar zillar artu dituzte, salduaren salneurri, Israel'en semeak nere ordeztaz emandako neurria; eta oiekin, Jaunak agindu zidan bezela ontzigillearen zelaya erosi dute”. Eta eramane zuten Jesus, erriburuaren aurrera, eta onek galdetu zion: —Juduarren erregea zu al zera? —Zerorrek diozu erantzun zion Jesus'ek. Bañon apaiz-nagusiak eta zarrenak, salatzen bazuten ere, berak etzien itzik ere erantzuten. Orduan Pilatos'ek esan zion: —¿Ez aldezu entzuten zure kaltez dioten gu-

zia? Bañon Berak etzion itzik erantzun, eta erriburua guztiz arrituta gelditu zan. Jai-egun nagusian, ordea, erriburuak erriak nai zuen espetxaldu edo preso bat, askatu oi zuen. Eta Barrabas zeritzaion gaizkile ospetsu bat zeukan orduan. Bildu ziranean ba, Pilatos'ek onela galdetu zien: —¿Zein nai dezute askatzea, Barrabas ala Kristo deritzaion Jesus? Bai bait-zekien bekaitzez jarri zutela bere eskuetan. Eta epai-tokian exerita zegoala, bere emazteak bidali zion esatera: —Ez zaitzela ezertan sartu gizon zuzen orren gauzetan: gaur ametsetan, ori dala-ta, atsekabe aundiak izan bait-ditut. Bañon apaiz-nagusiak eta zarrenak, Barrabas askatzeko zinesterazi zioten erriari, Jesus galdu zezaten. Erriburuak, berriz, galdetu zien: —¿Zein nai dezute bietatik azkatzea? Eta aiek erantzun zioten: Barrabas, —Pilatos'ek berriro ere esan zien: —Eta Kristo deritzaion Jesus'ekin ¿zer egingo det? Guziak erantzun zuten: —Gurutziltzatu. Agintariak orduan esan zien: —¿Ba-

ñon zer kalte egin du, ba? Eta guztiak deadar aundiagoa egin zuten: —Gurutziltzatu. Pilatos'ek, ezer aurreratu bearreran, gero ta zalaparta aundiagoa sortzen zala ikusirikan, ura eskatuta eskuak garbitu zituen erriaren aurrean esanaz: —Nik ez det zer-ikusirik gizon orren odolarekin: zeok erantzungo dezute. Eta erri-osoak erantzun zuen: —Betor arren odola gure gain eta gure semien gain. Orduan Barrabas askatu eta Jesus zigorraz zatituta, gurutzean josi zezaten, eman zien. Orduan, erriburuaren gudariak, Jesus jauregira eramán zuten, eta gudari guztiak antxe bildu ziran. Eta Jesus'i Bere jantziak kenduta, soñeko gorri bat jantzi zioten, eta arantzezko koroï bat eginda, buruan jarri zioten, eta eskubiko eskuan kañabera bat. Eta gero aurrean belaunikaturik, par egiten zioten esanaz: —Agur, Juduarren erregea. Eta txistua botatzen zioten, eta kañabera artuta buruan jotzen zuten. Eta par eginda gero, soñeko gorria kenduta lengo jantziak jantzi zizkioten, eta ge-

ro gurutziltzatzera eramán zuten. Eta atera irten ziranean, Simon zeritzan Zireneko gizon bat arkitu zuten: eta gurutzea eramateko uraxe itundu zuten. Eta Golgota, au da, Koskotegi (Buru-zurtegi) zeritzan tokira eldu ziran: eta ardoa beazunez nastua eman zioten, edateko: eta artu zuen, bañon ez zuen edan izan nai. Eta gurutzean josi zutenenan, zotz-eginda antxe banakatu zituzten bere soñekoak, igarleak esandakoa bete zedin: “Nere soñekoak banakatu dituzte, ta nere soinpekoa zotz-egin dute”. Eta exerita, Berari begira jarri ziran. Eta aren buru gañean, eriotz-txartel au idatzi zuten: “Auxeda, Jesus nazaretarra Juduarren erregea”. Baita bi lapur ere gurutzean josi zituzten, bata eskuian, bestea eskerrean. Eta andik igarotzen ziranak buruari eragin ta birauak botatzen zituzten: —Ea, ba, Jaungoikoaren eliza lurreratu eta iru egunean berriz zutitzen dezun orrek, salba zazu zure burua. Jaungoikoaren Semea bazera, jetxi zaitetz gurutzetik. Berebat zioten apaiz-na-

gusiak ere eta agintariak eta erriko-zarrenak: —Besteai lagundu, die, ta bere burua ezin askatu du: Israel'darren erregea bada, jetxi dedilla gurutzetik, eta siñistatuko diogu. Jaungoikoagan jarri du bere itxaropena: lagundu dezaiola, nai badu, Jaungoikoaren Semea dala esan bait-du. Beste ainbeste zioten arekin batean gurutzean josiak zeuden bi lapurrak ere. Eta seigarren ordutik asita, 9'garren orduraño (eguerditik iruretara-arte) lurralde osoa illundu zan. Eta 9'garren ordu inguruan (irurak aldian) Jesus'ek deadar aundi bat eginda, auxe esan zuen: “Eli, Eli lamma sabacthani”: au da: “Ene Jainkoa, ene Jainkoa, zergatik utzi nauzu?” An zeudenetako batzuek, itz auek entzunda onela zioten: —Elias' i deitzen dio. Eta gero ayetako batek arin joanda belaki (esponja) bat artu zuen, eta ozpiñetan busti-ta, kañabera baten muturrean jarri eta edateko eman zion. Eta besteak zioten: —Utzi zaiok: ikusi dezagun Elias edo Bera askatzera datorren. Bañon Jesus'ek, berriro dea-

dar aundi bat eginda, bere azken arnasa eman zuen. (*Emen guztiok belaunikatzen dira puxka batean*). Orduan eliz naguziko zapia, goitik bera, bi zati egin zan; lurra dar-darizatu zan; arriak puskatu ziran; illobiak (sepulturak) ere idiki ziran, eta lurperatuta zeuden gizon askoren gorputzak, berpiztu ziran eta Bera (Jesus) berpiztutakoan, illobietatik irtenik, urira joan ziran, eta askori agertu zitzaizkien. Jesus gordetzen zeuden, Eunburua ta bere lagunak, berriz, lur-ikara ta beste gertaera aiek ikusirikan, asko beldurtu ziran eta onela zioten: —Egiaz, au Jaungoikoaren Semea zan. Antxen zeuden, urrutitik begira, Galilea'tik irten da laguntzeko asmoz Jesus'i jarraitu zioten emakume batzuek ere: aien artean ziran Mari Maalen ta Maria Jakok'en ta Jose'ren ama ta Zebedeo'ren semien ama. Illunabartu zanean, eldu zan Jose Arimatearra, gizon aberatsa, Jesus'en jarraitzalleetakoa. Onek, Pilatos'engana joan eta Jesus'en gorputza eskatu zion: Pilatos'ek emateko

agindu zuen; eta Jose'k gorputza artuta, maindire garbi batean bildu zuen, eta gero, berak, arri bizian beretzat egiña zeukan illobian jarri zuen. Eta arri aundi bat illobiaren sarreran jarri ta joan egin zan. Mari Maalen ta beste Maria, berriz, an zeuden exerita, illobiaren aurrean. Biaramonean, Paraskebe-egunaren urrengoan, apaiz-nagusiak eta fariseotarrak joan ziran Pilatos'engana eta onela mintzatu ziran: —Jauna, orain gogoratu gera gizon gezurti arrek, oraindik birizik zegoela, nola esan zuen: “Iru egun-barru berpiztuko naiz”. Agindu zazu, ba, gorde dezatela illobia irugarren egunerarte: bestela, agian, etorriko dira bere ikasleak, ostuko dute gorputza ta erriari esango diote: “Piztu da ildakoen artetik”: ta orrela bigarren gezurra, lenengoa baño kaltegarriagoa izango da, Pilatos'ek erantzun zien: —Ba'dituzute txiñelak: joan, ba, ta gorde zazute zuek dakizuten bezela, Joan ziran, beraz, ta arriari selloak ezarri zizkioten, ta obi-ondoan txinelak jarri zituzten.

OSTEGUN DEUNA

(Joan. XIII. 1-15)

Jesus'ek, bere amabi lagunai (bidaliari) oñak garbitzen dizkie. Mai-aldareko ikurtona (sakramentua).

PAZKO-JAI aundiaren aurreko eguna zan eta Jesus'ek, lurra utzita Aitarengana joateko garaia bazetorkiola igerri zue-nean, ordurarte bezela, azkenean ere maite izan zituen lurreko bere lagunak (jarraitzalleak). Apaldu ondoren ba, Simon Iskariote'aren seme Judas'i, sartu bai-zion deabruak biotzean bere Jau-na saltzeko asmoa; jakiñik Jesus'ek, Aitak aren eskuetan jarri zituela gauza guziak, eta Jaungoikoagandik etorri zan bezela, Jaungoikoarengana zijoa-la, jeiki zan maietik, kendu zituen so-ñekoak, eta esku-zapi bat artuta, ge-rrian bildu zuen. Botatzen du gero ura ontzi batean, eta or asten da bere ikas-lien oñak garbitzen eta bilduta zeukan zapiarekin legortzen. Eltzen da Simon Pedro'rengana, eta onela dio Pedro'k:

—Zer, Jauna: ¿Zuk neri oñak garbitu? Jesus'ek erantzuten dio: —Nik egi-ten dizudana, zuk ezin ulertu dezu orain: bañon geroago igerriko dezu. Pedro'k dasaio: —Ez didazu zuk neri oñik garbituko. Jesus'ek erantzuten dio: —Ez badizkizut garbitzen, ez de-zu Nerekin zer-ikusirik izango. Orduan Pedro'k: —Jauna, ez oñak bakarrik, baita eskuak ta burua ere. Jesus'ek esa-ten dio: —Garbi dagonak, oñak gar-bitzea naikoa du: beste guzia garbia dauka-ta. Eta zuek garbiak zaudezte bañon ez guziok. Ondo, bait-zekian nork salduko zuen, beragatik esan zuen: “Ez zerate garbiak guziok”. Oñak garbitu zizkienean, jantzi zituen berriz ere ber soñekoak, exeri zan mai-ean, eta esan zien: —¿Ba-dakizute zuekin zer egin dedan? “Jauna” dei-tzen nauzute, ta “Irakaslea”: egia dio-tzute: ala naiz-ta. Bañon nik oñak gar-bitu badizkitzuetet zuen Jauna ta Ira-kaslea izanik, zuek ere, garbitu bear dizkiozute oñak alkarri: erakuste (ikas-bide) auxe eman dizutet, Nik zuei egin

dizutedan bezela, zuek ere beste ainuekin egin dezazuten.

PIZTUERA ALDIA

Piztuera-igandeak, beste aldi edo garai berri bat asten du; aldi au Pentekostes ondorengo lenengo igandean bukatzen da; aldi edo garai adigarri onek, Jesu-Kristo'ren piztuera gogoratzen digu ta arren antzera bizibide berri batera piztu gaitezela esaten digu: *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite*; Jesukristo'rekin batean piztu zeratenok, utzi itzazute emen beko gauza ustelkorrak, ta jarri begiak eta biotza zeruan.

Piztuera igandea

(Marc. XVI. 1-17)

Mari Maalen ta beste emakumeak Jesus'en illobira dijoaz.

ALDI artan: Mari Maalen'ek eta beste *Maria* Santiago'renak (*Santiagoren amak*) eta Salome'k, ukendu-urrindunak erosi zituzten, obira joan ta Jesus gantzututzeko (igurtzeko) asmos. Eta goizean-goiz, astearen lenengo egunean ba'dijoaz obira, eguzkia irtetzean. Eta onela zioten elkarri: — ¿Nork kenduko

digu, illobi-sarreran dagon arria? Eta begiak jaso ta, arria kenduta zegoela ikusi zuten: oso aundia zan. Eta illobira sartuta, eskuiko aldian, gaste eder bat ikusi zuten exerita, zuriz jantzia, ta ikaratu ziran. Bañon arrek esan zien: —Ez ikaratu; Nazaret'eko Jesus gurutziltzatuaren billa zatozte; berpiztu da, ez dago emen: orra or, jarri zuten tokia.

Zoazte, ba, ta esan Pedro'ri beste ikasleai: “Zuen aurretik joango da Galilea'ra: bertan ikusiko dezute agindu zizuten bezela”.

Piztuera ondorengo I igandea

(Joan. XX. 19-30)

Bi aldiz apaltegian Jesus bere lagunai agertzen zaie.

ALDI artan: Astearen lenengo egunaren illuntz-aldia zan, eta, ikasleak, bilduta zeuden tokiaren (gelaren) ateak Judarren bildurraz, itxita zeuzkatela, Jesus agertu zan, eta aien artean sartu-ta esan

zuan: —Pakea zuei. Eta itz auek esanda, eskuak eta alboak erakutsi zizkien. Ikasleak asko poztu ziran Jauna ikusteaz. Berak berriro esan zien: —Pakea zuei. Nere Aitak bidali nauen bezela, bidaltzen zaituztet Nik ere. Gero aize-eman zien esanaz: —Artu ezazute Espiritu Santua; zuek askatuko dituzuten pekatuak, askatuak izango dira, ta lotuko dituzutenak, lotuak. Bañon Tomas, Didimo zeritzaion amabitakobat, ez zegon aiekin, Jauna etorri zanean. Beste ikasleak esan zioten: —ikusidugu Jauna. Bañon berak erantzun zien: —Ezpaditut iltze-zauriak bere eskuetan ikusten, ezpadet beatza iltze-zuloetan, eta eskua alboko zaurian sartzen, ez det sinistuko. Zortzi egun igaroziran, eta ikasleak berriz bilduta zeuden, eta Tomas ere bai aiekin batean. Eta ateak itxita zeudela, Jesus sartuzan, eta aien artean jarri zan eta esan zien: —Pakea zuei. Gero Tomas'i esaten dio: —Ekatzu zure beatza, ta ikusi nere eskuak: ekatzu eskua, ta sartu nere alboan, eta ez zaitez sinisgogorra

izan, sinisduna baizik. Tomas'ek erantzun zion: —Nere Jaun eta Jaungoikoa. Orduan Jesus'ek esan zion: —Ikusi nazulako, sinistu dezu Tomas: zorionekoak ikusi gabe sinistu dutenak.

Piztuera ondorengo II igandea

(Joan. X. 11-17)

ARTZAI - ONA

ALDI artan: Auxe esan zien Jesus'ek, fariseotarrak: —Ni naiz artzai ona: artzai onak, pozik ematen du bere bizia ardiakgatik. Alogerakoak (sari-artzaiak) ordea, ta artzaia eztanak —ardiak bereak ez dituenak —otsoa dotorrela ikusirik, ardiak utzi egiten ditu, ta igesi joan: ta otsoak ardiak ostu ta banatu egiten ditu. Sari-artzaia, igesi dijoa; alogerakoa bait-da, ta ardiak zer-ikusirik ez bait-dauka. Ni artzai ona naiz: Nik nere ardiak ezagutzen ditut, ta nere ardiak ere ezagutzen naute Ni. Aitak ezagutzen nauen bezela, neronen ere Aita ezagutzen det, ta pozik

emango det bizia ardiakgatik. Ba'ditut, artalde ontakoak eztiran beste ardiak: bañon aiek ere ekarriko ditut, eta nere itza entzungo dute, ta orduan artalde bat ta artzai bat izango da.

Piztuera ondorengo III igandea

(Joan. XVI. 16-23)

Naigabe ondorengo poza

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Beste pixka bat, eta enauzute ikusiko; ta berriz beste pixka bat, eta ikusiko nauzute; nere Aitarengana bait noa. Bere ikasleak onela zioten orduan elkarri: —¿Zer esan nai ote-digu itz oiekin: “Beste pixka bat, eta enauzute ikusiko, ta berriz beste pixka bat, eta ikusiko nauzute, eta nere Aitarengana noa”? Eta berriz galdetzen zuten: —Zer esan nai ote-du, *pixka bat* itz orrekin? Eztakigu zer esan nai duen. Jesus'ek ezagutu zuen, zerbait galdetu nai ziotela, ta onela erantzun zien: —Elkarri galdezka za-

biltzate, zer esan nai ote-detan itz auekin: “Beste pixka bat, eta enauzute ikusiko”: Egi-egiaz diotzuet ba: negar egingo dezutela zuek, baño mundua poztu egingo dala. Emakumea, aurdun dagola, bere garaia datorkiolako naigabez arkitzen da; baño aurraginda gero, ez dio larritasunari begiratzen, pozik egoten da baizik, munduari gizon bat eman diolako. Orrela ba, zuek ere orain illun zaudete; laixter ikusiko zaituztet, ordea, berriz ere, ta orduan zuen biotza poztu egingo da: eta poz ori ez dizute iñork ere kenduko.

Piztuera ondorengo IV igandea

(Joan. XVI. 5-14)

Jesus'ek Goteuna (Espiritu Santua) agintzen du.

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: Banoa bialdu ninduengana, ta zuetatik iñork ez dit galde-tzen “¿nora zoaz?” Bañon itz auek esan

dizkitzutedalako, naigabeak bete du zuen biotza. Bañon, egia diotzuet: Zueri ondo datorkizute Ni joatea: joango ezpanintz, Goteuna (Espiritu Santua) elitzaikizute etorriko: joanezkero, ordea, Neronek bidaliko dizutet. Eta datorrenean, Berak azaldu-erazoko dio (agirian jarriko dio) munduari bere pekatua, zuzentasuna ta epaia (juizioa). Pekatua: Nigan sinistu ez duelako. Zuzentasuna: Ni Aitagana joan-da geyago ikusiko ez nazutelako. Epaia (juizioa), lurralde ontako nagusia epaitua dagolako. Beste gauz asko ditut zuei esateko, bañon oraindik ez ditzakezute eraman (*ulertu*). Bañon Egidun Gogoa (Espiritu Santua) etorriko danean, Berak erakutsiko dizkitzute egi guziak: ez bait du berez itz egingo, Berak entzun duen guzia esango dizute baizik, eta etorkizuna agertuko dizute. Berak omenduko nau. Nigandik artutakoa, adieraziko-bait-dizute zuei.

Piztuera ondorengo V igandea

(Joan. XVI. 23-30)

Otoitzaren neurrigabeko indarra

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Egi-egiaz diotzuet: Nere izenean Aitari zerbait eskatzen badiozute, emango dizute. Oraindaño ez diozute ezer eskatu nere izenean: eskatu ta artuko dezute, zuen poza osoa izan dedin. Orain arte, ipuietan itz-egin dizutet: bañon eldu da garaia, ta onez aurrera ez dizutet ipuietan itz-egingo; orain argiro azalduko dizkizutet nere Aitaren gauzak. Orduan nere izenean eskatuko dezute, ta ez dizutet esaten, Neronek Aitari zuen alde eskatuko diodala; Aitak berak ere maite bait-zaituzte, zuek maite nazutelako, ta Aitagandik irten naizela sinistu dezutelako. Bai, Aitagandik irten naiz, ta lurrera etorri naiz; orain berriz, lurra utzi ta Aitagana noa. Ikasleak esan zioten: —Orra, orain argiro itz egiten diguzu, ez, len-bezela, ipuietan; oraintxe eza-

gutzen degu, guzia dakizuna, ta iñork ezer galdetu bearrik ez dezuna: Bera-gatik sinisten ere degu, Jaungoikoa-gandik irten zerana.

Jaunaren igoera

(Marc. XVI. 14-20)

Jesus'en azkenengo itzak. — Bere igoera.

ALDI artan: Jesus bere amaika ikasleai, maiean exerita zeudela agertu zitzaien, ta antxe arpegira bota zien beren sinisgabekeria ta biotz-gogorkeria, ez bait zieten Bera berpiztuta ikusi zutenai, sinistu nai izan ezer ere. Atze-nean onela esan zien: —Zoazte lurbira osora, ta erakutsi giza-emakume guztiai, Ebanjelioa. Sinistu ta batayatuko dana, zeruratuko da: bañon sinistu nai ez duena galdu egingo da. Sinistuko dutenai mirari auek lagunduko diete: Nere izenean deabruak botako dituzte, izkuntza berriak itz-egingo dituzte; sugeak kenduko dituzte ta edari pozoitua

artzen ba-dute, ez die kalterik egingo; gaixoai, eskuak jarrita, osasuna itzuliko diete. Itz auek esan ondoren, Jesus gure Jauna, zerura igo zan, eta antxe dago exerita, Jaungoikoaren eskuian. Bere ikasleak joan ziran, ta alderdi guzietan Ebanjelioa erakutsi zuten ta Jaunak laguntzen zien, ta beren itzak mirariz indartutzen zituen.

Igoera ondorengo I igandea

(Joan XV. 26-27.—XVI. 1-4)

Kristo'ren jarraitzalleak nekeak izan (eraman) bear ditu.

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: Aitagandik sortzen dan Parakleto edo Alaitzalle Egizko Espiritua, Aitagandik nik bidali-ta, etorriko danean, berak emango dizute aitorrera (testimonioa) nitzaz: eta zuek ere emango dezute aitorrera, asieratik nerekin bait zabilzate. Alketu (eskandalizatu) ez zaitezten esan dizutet au. Bartzar-tokitik (Sinagogetatik) botako zai-

tuzte: eta edozeñek ilko zaituzten garaya, ba'dator. Jaungoikoari atsegin egin diola uste izanik. Nere Aita ta Ni ezagutzen ez gaituztelako egingo dizkizute gauz auek. Bañon orra nik esan, bere garaia datorrenean, gogoratu zaitetzen, dana iragarri nizutela.

**Pentekostes.—Goteunaren
(Espiritu Santuaren) etorrera**

(Joan XIV. 23-31)

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Norbaitek maite banau, gordeko du nere itza, ta nere aitak maitatuko du, ta beragana etorriko gera, ta beragan geldituko gera. Maite eznauenak, ez du nere itzik gordetzen. Eta entzun dezuten itza, ezta nerea, bialdu nauen nere Aitarena baik. Auek zuekin nagoela esan dizkitzuet. Bañon, Aitak bialduko duen Espiritu Santu Pozgilleak, arrek irakatsiko dizute guzia, eta nik esandako guzia Berak gogoraziko dizute. Pakea uzten dizutet, nere pakea damaitzutet;

munduak ez bezela ematen dizutet nik. Ez bedi beldurtu zuen biotza. Entzun dezute, esan nizutela: "Ba'noa eta ba'natorkizute". Maite baninduzute, poz-tuko ziñateke noski, Aitarengana bait-noa, ta Aita ni baño aundiago bait da. Eta orain, gerta baño len esan dizuet, gertatutakoan sinistu dezazuten. Aurre-ra ez det zuekin askorik itz egingo: ba'dator mundu ontako nagusia (deabrua), ta ez dauka nigan zer-ikusirik. Bañon munduak ezagutu dezan nik Aita maite dedala, ta Aitaz agindu zidan bezela, egiten dedala, jeiki zaitezte, ta goazen emendik.

Pentekostes ondorengo I igandea

Lenengo Ebanjelioa (Mat. XXVIII. 18-20)

Irutasun Deunaren ezkutapena (misterioa) Jesus'ek erakusten du.

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: Neri eman zait eskubide osoa zeruan eta lurrean: zoazte ba, ta irakatsi gizaldi guziaz, ta bataiatu Aita-

ren, eta Semearen eta Espiritu Santuaren izenean, eta erakutsi guztioi nik zuei agindutako guzia betetzen. Eta ara: ni zuekin izango naiz egunero, gizaldia amaitu arte.

Askeneko Ebanjelioa

(Luc. VI. 36-42)

Maitetasuna ta apaltasuna

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Izan zaitezte errukitsuak zuen Aita errukitsua dan bezela. Ez iñor epaitu (juzgatu) ta ez zerate epaituak izango; ez iñor gaiztetsi (kon-denatu), ta ez zaituzte iñork gaiztetsiko. Barkatu, ta barkatuko zaitzute.

Eman ta emango zaizute; zuen magalean botako dizute neurri bete-betea, gañezka dijoan neurria. Zuek neurtzen dezuten neurriz, neurtuko zaituzte besteak ere. Beste antz-irudi au ere esan zien: —¿Itxu batek, beste itxua bidean eraman al-lezake? ¿Ez ote-dira biak, leiza-zulora eroriko? Ikaslea ez

da bere erakuslea (maisua) baño aundiagoa: ikaslea ordea, oso zuzena izango da, bere erakuslearen antzekoa bada. Eta ¿zergatik ikusten dezu zure lagun urkoaren begietan, eta ez dezu ikusten abea zure begietan? eta ¿nola ausartzen zera, zure anaiari esaten: Anaia: utzi zadazu zure begietatik lastoa kentzen zerorrek, zure begietan abea ikusten ez dezula? Aizun orrek (ipokrita orrek) kendu zazu lendabizi zure begietatik abea, ta gero zure anaiaren begietatik lastoa kentzen sayatuko zera.

Jesukristo'ren Gorputz-Deun Jaya

(Joan. VI. 56-60)

Jaun-artzen duena, Jesukristo'rekin bat egiten da, ta bere bizitzaz bizi da.

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: Nere aragia egiazko janari da, ta nere odola egiazko edaria; nere aragia jango duena, ta nere odola edan, nigan izango da, ta ni beragan.

Ni bidali nauen Aita bizi dan bezela, ta Ni Aitaren bitartez bizi naizen bezela, orobat, Ni jango nauenak, nere bidez, izango du bizitza. Au da zerutik jetxitako ogia. Zuen gurasoak mana jan zuten basamortuan, eta ill egin ziran: bañon ogi au jango duenak betiko bizitza izango du.

Pentekostes ondorengo II igandea

(Luc. XIV. 14-24)

Bazkariaren (bazkaldarren) ipuia

ALDI artan: Ipui au esan zien Jesus' ek fariseoai: —Gizon batek apari aundi bat jarri zuen, eta asko deitu zituen. Eta apari-orduan, bidaldu zuen bere morroia, bazkaldarrai guztia gertu zegoela ta etortzeko esatera. Eta guziak, orobat, aitzakiak ematen asi ziran. Lenengoak onela esan zion: —Basetxe bat erosi det, ta uraxe ikustera joan bear det: azketzi, arren. Bigarrenak onela esan zuen: —Bost uztarri-idi ero-

si ditut, ta oiek ikustera noa: azkeste-ko eskatzen dizut. Beste batek onela esan zion: —Oraintxe ezkondu naiz: beraz, ezin joan ninteke. Biurtu zan morroia, ta adierazi zion bere nagusiari guzia. Aserreturik orduan etxeko jauna —Ua —esan zion bere morroiari: —Ua bereala uriko zelai ta auzoetara, ta ekarritzak onera beartsuak, argalak, itxuak eta elbarriak. Eta morroiak esan zion: —Egin det Jauna, zuk esan bezela, ta oraindik ere ba'da tokia. Ta nagusiak esan zion morroiari: —Irten adi bide ta etxadietara, ta sar-erazi itzak guziak nere etxea bete dedin. Orra zer diotzuedan: deituak izan diran gizon aietatik batek ere ez du dastatuko (probatuko) nere aparria.

Pentekostes ondorengo III igandea

(Luc. XV. 1-10)

Argi galdua. Zerutarren poza pekataria biurtzen danean.

ALDI artan: Zergalari (publikano) ta pekatariak, Jesus'en itza entzun naiez

urreratu ziran arengana eta fariseo ta eskribak mar-marrean asi ziran, esanaz: —Onek, pekatariak artzen ditu, ta aiekin jaten ere du. Eta Jesus'ek ipui au esan zien: Zuen arteko batek, eun ardi ba-ditu, ta bat galtzen ba-zaio: ¿ez al da, larogeita emeretziak basamortuan utzita, galdu danaren billa joango, arkitu arte? Eta arkitutakoan, pozik bizkarrean jartzen du, ta etxeratzan danean, adiskide ta auzokoai deitzen die esanaz: Poztu zaitezte nerekin batean, arkitu det-eta nere ardi galdua. Nik diotzuet: Orrelakoxe atsegiña izango da zeruan damutzen dan pekatari batengatik, damu bearrik ez daukaten larogeita-emeretzi onbidetsu edo justuagatik baño geyago. Eta emakume batek, amar drakma izan-da, bat galtzen ba-du, ¿ez ote-du argia piztu ta etxe guzia garbitu ta aztertuko arkitu arte? eta arkituta gero, bere lagun ta auzokoak deitzen ditu ta esaten die: Poztu zaitezte nerekin batean, arkitu det-eta drakma (diru) galdua. Eta berean, diotzuet, poztuko dira Jaungo-

koaren aingeruak, damutzen dan pekatari bakar batengatik.

Pentekostes ondorengo IV igandea

(Luc. V. 1-11)

Miragarrizko arrantza.—Jesus'ek bidaliak (apostoluak) deitzen ditu.

ALDI artan: Jesus Jenesaret'ko itxaso-inguruan zebillela, jendea Jaungoikoaren itza entzuteko leiaz parrastaka zijoakion ondotik. Eta itxas-ertzean zeuden bi ontzi ikusi zituen: arrantza-leak, ordea, jetxiak ziran, ta sare-garbiketari ziarduten. Simon'en ontzia zan bata, ta ara igo ta itxas-bazterretik barrerago eramateko eskatu zion. Eta exerita ontzitik ari zan jendeari irakasten. Eta itzaldia amaitu ondoren, onela esan zion Simon'i:—Eraman ezazu itxas zabalera ta sareak bota arrantzarako. Simon'ek erantzun zion:—Irakaslea, gau guzian nekatu arren, ez degu ezer arrapatu; alabañan, Zuk agindu dezulako, botako ditut sareak.

Eta ori egin zutenean, arrai-pilla aundia arrapatu zuten, eta sareak lertzera zijoazen. Orduan, beste ontzian zeuden lagunai deitu zien, laguntzera etorri zitezten. Eta etorri ziran, ta ontzi biak antxe bete zituzten, ondatzeko zorian jartzeraño. Simon Pedro'k au ikusi zuenean, Jesus'en oñetan auspeztu zan, esanaz: —Jauna, alde egizu nigandik, gizon pekataria naiz-ta. Egin zuten arrantza ugariaz izututa gelditu baitziran bera ta berekin zeuden guziak: eta orobat, Zebedeo'ren seme Santiago ta Juan, Simon beraren lagunak. Eta ontziak legorrera ekarri ondoren, gauza guziak utzita, Jesus'i jarraitu zioten.

Pentekostes ondorengo V igandea

(Mat. V. 20-24)

Maitetasun-lege nagusia

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Zuen zuzentasuna eskriba (idazliari) ta fariseotarrena baño

aundiagoa ezpada, etzerate z e r u k o erreinuan sartuko. Entzun dezute antziñekoai esana: "Eztezu iñor ilko: ta iñor iltzen duena, auzi-epaigarri izango da". Baña nik diotzuet: bere anaiarekin aserretzen d a n a ere, auzi-epaigarri izango dala. Eta bere anaiari "burugabea" *rraka* esaten diona, batzarraren aurrean erruduna izango dala. Eta zentzungabea *fatue* esaten diona, inpernu-ko (*gehenako*) sugarri izango da. Zure oparia aldare aurrean ezkeintzen badezu, ba, ta an oroitzen ba-zera zure anaiak ba-duela zerbait zure kaltez, utzi bertan aldare-aurrean zure oparia, ta zoaz lenbizi zure anaiarekin adizkidetzera; ta orduan etorririk, eskeñiko dezu zure oparia.

Pentekostes ondorengo VI igandea

(Marc. VIII. 1-9)

Bigarren aldiz, ogi-arrai banaka batzuekin 4.000 gizon alikatzen ditu.

ALDI artan: Oste (jende) aundia zan Jesus'ekin ta zer jan etzeukatela, Je-

sus'ek ikasleai deiturik onela esan zien: —Erruki det jende au: iru egun baidira nerekin dabilzala, ta jatekorik ez dute: eta beren etxietara baraurik bialtzen ba-ditut, bidean auldu bear dute: batzuek urrutitik etorri baidira. Eta ikasleak erantzun zioten: —¿Nork eta nola basamortu ontan, oiek ogiz ase? Eta berak galdetu zien: —¿Zenbat ogi dituzute? —Zazpi— esan zioten. Eta jendea lurrean jarrerazi zuan. Eta zazpi ogiak arturik, ezkerrak emanaz zatitu zituen, eta bere ikasleai jendeen artean banatzeko eman zizkien, eta banatu zituzten. Ba'zituzten arraitxo batzuek ere: ta onetsi (bedeinkatu) zituen, ta orobat emateko agindu zuen. Eta jan zuten, ta ase ziran, eta apurkondarrez zazpi sazki bete zituzten. Jan zutenak ba'ziran lau milla inguru: eta orduan bialdu zituen.

Pentekostes ondorengo VII igandea

(Mat. VII. 15-21)

Gezurrezko igarleak eta gezurrezko kristauak.

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Gorde itzazute zuen buruak gezurrezko igarleetatik: ardi jantziz agiri dira, otso lapurrak izanik: beren eginkizunetan (frutuetan) ezagutuko dituzute. ¿Elorritik matsik, edo sasitik pikorik biltzen ote-da? Orrela ba: zuaitz on guziak, igali (frutu) onak ematen ditu: zuaitz txarrak, ordea, igali txarrak, ematen ditu. Zuaitz onak ezin emango du igali txarrik, ezta zuaitz txarrak ere igali onik. Igali onik ematen ez duan zuaitz guzia, ebaki ta surtara botako dute. Beren frutuetatik ezagutuko dituzute, beraz. Ez, dira “Jauna, Jauna” dioten guziak zeruko erreinuan sartuko: zeruetan dagon nere Aitaren naia betetzen duena: uraxe sartuko da zeruetako erreinuan.

Pentekostes ondorengo VIII igandea

(Luc. XVI. 1-10)

Etxe-zai (Ogasun-zai) biurria

ALDI artan: Ipui au esan zien Jesus'ek bere ikasleai: Gizon aberats bat zan, eta etxe-zain bat zeukan, eta onek ogasunak ondatzen zizkiola jakin zuen. Deitu zuen ba, ta esan zion: —¿Zer da zutzaz entzun dedana? Azaldu itzazu zure artu-eman guziak, gaurtik aurrera ez dezu nere ogasunik zaituko-ta. Eta etxe-zaiak bere barrenean ala zion: —¿Zer egingo det, nere nagusiak etxe-zaitzea kentzen didan ezkerro? Atxurtu?, ez naiz gauza; ¿eskean ibilli? lotsatu egiten naiz. Ba'dakit zer egin, nagusiak etxe-zaitza kentzen didanean, aren zordunak beren etxeetan artu nazaten. Deiturik nagusiaren zordun guziak, galdetzen dio lenengoari: —¿Zenbat zor diozu nagusiari? Eta arrek erantzuten dio:—Eun zagi-olio.—Exeri zaite esaten dio orduan eta tori zure agiria, ta idatzi (jarri) berrogeitamar.

Gero beste bati esaten dio: —¿Eta zuk, zenbat zor diozu? Onek erantzuten dio: —Eun anega gari.—Tori zure agiria esaten dio orduan ta jarri larogei. Eta goretsi zuen nagusiak etxe-zai biurria, gizon zur ta azkarra agertu baitzan. Izan ere gizarte ontako semeak, argiaren semeak baño zurragoak dira beren eginkizunetan. Eta nik ere diotzuet: Egizkizute adiskideak gaiztakerizko ogasunez, iltzen zeratenean, betiko egoitzetan (zeruetan) artu zaitzazten.

Pentekostes ondorengo IX igandea

(Luc. XIX, 41-47)

*Jerusalen ikusita, Jesus'ek negar egi-
ten du.*

ALDI artan: Jesus, Jerusalem'a urbil-
du zanean, uria ikusirik negar-malkoak
ixuri zituen, eta esan zuan: —¡Baze-
neki, gaur beintzat, oraindik garaia
dezunean, pakerako zer dagokizun...!

Orain ordea, ezkutu da zure begientzat. Etorriko bait-zaizkizu egunak, eta orduan zure etsaiak esiak jarriko dituzte zure inguruan, eta alde guztietatik estutu egingo zaituzte: zu ta zure semeak ondatuko dituzte, ta arriren gañeko arriak zugan geldituko ez da, ezpaitdezu ezagutu Jaungoikoa, zureganatu danean. Gero eliz-nagusian sarturik, bota zituen andik saltzalle-erosleak, esanaz: —Idatzita dago: “Nere etxea, otoitz-etxea da: zuek ordea, lapur-zulo egin dezute”. Eta egunero eliz nagusian irakasten aritzen zan.

Pentekostes ondorengo X igandea

(Luc. XVIII. 9-14)

Fariseotarra ta zergalaria.—Jaunak biotz barrena ikusten du.

ALDI artan: Bere buruak zuzentzat, eta besteak gaiztotzat artzen zituzten gizon batzuei, Jesus'ek ipui au esan zien: —Bi gizon igo ziran elizara otoitz egitera; bata fariseotarra, bestea zer-

galaria (publikanoa) Fariseotarrak zutik, onela zion bere barrenean: —Jauna, eskerrak zuri, beste gizonak bezela, lapur, bidegabe, ta ezkontzausle ez naizelako. Astean bitan barau egiten det: nere ogasunen amarrenak ematen ditut. Zergalaria, ordea, an urruti zegoen eta ez zan ausartzen begiak zerurontz jasotzen ere, eta bere bularra joaz onela esaten zuan: —Jauna, errukitu zakizkit pekataria naiz-ta. Nik diotzuet: Donetua jetxi zan au bere etxera; ez ordea bestea: bere burua goratzen duana apaldua (umildua) izango baita, eta apaltzen duana, goratua.

Pentekostes ondorengo XI igandea

(Marc. VII. 31-37)

Gor-mutua sendatua

ALDI artan: Tiro'ko mugaldetatik ir-tenda, Sidon'en gaindi, Dekapolis'ko erritaldetik barrena, Galilea'ko itxasora etorri zan Jesus. Eta gor-mutu bat ekarri zioten, eskuak ezarrita, arren, sen-

datu zezan: Eta jende-artetik baztertuta, bakarrean arturik, bere beatzak belarrietan sartu zizkion, eta txistuz mingaña ikutu zion: Eta zeruronz begiak jasorik, antsi bat egin zuen, esanaz: *Effeta*, au da: *idiki adi*. Eta batbatean, arren belarriak idiki ziran, ta mingañeko korapilloa ere askatu zitzaion, ta argi-argiro itz egiten asi zan. Eta ñori ez esateko agindu zion. Baniñon, zenbat eta geiago agintzen zion, ainbat geiago zabaltzen zuen eta gero ta geiago ari ziran danak esaten:—Guzia ongi egiten du: gorrai ematen die entzutea, ta izge edo mutuai itz egitea.

Pentekostes ondorengo XII igandea

(Luc. X. 23-37)

Biotz-oneko Samaritarren ipuia:

Ziñezko (egizko) maitetasuna

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Doatsuak, zuek ikusten dezutena ikusten duten begiak. Nik diotzuet: Igarle ta errege askok ikusi

nai izan zuten, zuek dakuszutena, eta ez zuten ikusi; baita entzun ere, zuek entzuten dezutena, ta ez zuten entzun. Jeiki zan orduan lege-gizon bat, eta ziltzatu bearrez onela zion: —Erakuslea: ¿zer egin da iritxiko det betiko-bizitza? Jesus'ek esan zion: —¿Legean zer dago idatzia? zer irakurtzen dezu? Arrek erantzun zion: —“Maita zazu, biotz-biotzez, gogo-gogoz, alegin guztiaz, adimen osoz, zure Jaun ta Jaungoikoa; ta zerori bezelaxe lagun-urkoa”. Jesus'ek esan zion: —Ederki erantzun dezu: egizu orixe ta biziko zera. Arrek, ordea, bere burua garbitu nayan onela esan zion Jesus'i: —¿Ta nor da nere lagun-urkoa? Orduan Jesus'ek esan zion: —Ba'zijoan bein gizon bat, Jerusalem'dik Jeriko'ra; ta lapurren eskuetan erori zan. Auek zeramana kendu, ta zauriz beterik erdi-illean utzita joan egin ziran. Ba'zetorren, ala bear-ta, bide beretik, apaiz bat (judarra): eta eria ikusi arren aurrera jo zuen. Berebat, andik zijoan apaiz-lagun (lebita) batek ere ikusi zuen, bañon aurre-

ra joan zan. Bidazle samaritar bat, ordea, eldu zan: eta ikusi zuenean, errukiturik, urreratu zitzaion eta ardo-olioz igortzi ta lotu ziozkan zauriak, eta gero mando-gañean jarri ta ostatura eraman zuen, eta bere ardurapean artu zuen. Biaramonean, deitu zuen ostalaria, ta eman ziozkan amarreko bi, ta esan zion: —Zaitu ezazu gizon ori, eta zerbait geiago zor ba-dizut, neronek itzultzean ordainduko dizut, ¿Iru gizon oietan nor izan zala deritzazu lagun urkoa, lapurren eskuetan eroritako gizon arrentzat? —Errukitu zana, erantzun zion lege-gizonak. —Zoaz ba, esan zion Jesus'ek eta egizu orobat zuk ere.

Pentekostes ondorengo XIII igandea

(Luc. XVII. 11-19)

Amar legenardun sendatuak

ALDI artan: Jesus, Jerusalem'a joateko, Samaria ta Galilea-ereditik zihoan. Eta alderri batean sartzerakoan, amar lege-

nardun (lepradun) atera zitzaizkion bidera; baña urruti gelditurik, deadar-ka asi ziran: — ¡Jesus ikaslea! errukitu zakizkigu! Eta ikusi ta bereala esan zien: —Zoazte, ta agertu apaizengana. Eta zijoazela, garbirik arkitu ziran. Aietako bat, bere burua garbirik ikusi zuanean, atzera itzuli zan Jauna ojuka goratuaz, eta aren oñetan auspeztu zan, eta eskerrak eman zizkion; samaritarra zan bera. Eta Jesus'ek erantzun zion: —¿Ez al dira amar garbituak? ¿non dira, ba beste bederatzia-ziak? Atzerritar au baizik, beste iñor ez da itzuli, Jaungoikoari aintza ematera. Gero esaten dio: —Jeiki zaite ta zoaz: zure sinismenak gaizkatu (salbatu) zaitu.

Pentekostes ondorengo XIV igandea

(Mat. VI. 24-33)

Jaungoikoak guztion ardura ba'dauka

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: Ezin ditzake iñork bi

nagusi otseindu (serbitu): edo bata gorrotatuko du ta bestea maiteko, edo bati adituko dio, ta bestea ezetsiko du. Jaungoikoa ta dirua, ezin ditzakezute otseindu. Beragatik diotzuet. Ez kezketan ibili bizitzeko zer jango, ezta gorputza zerekin jantziko dezuten ere. ¿Bizitza ez al-da jatea baño geyago, eta gorputza jaztea baño? Begira goiko egaztiak, ez baitute ereiten, ez uztatzen, ez ta aletegietan alerik biltzen ere: eta ala ere zeruko zuen Aitak bazkatzen ditu. ¿Ez ote-zerate zuek, aiek baño askoz geyago? ¿Zein da zuetan, bere asmo guziekin, besaldi batez bere burua azilezakenik? ¿Eta jantzia, zergatik zerate kezkatu? Begira landa-loreak (lirioak) nola azten diran: ez dira ez lanean ez ardatzean ari izaten: nik diotzuet ordea: Salomon bera ere, bere gloria edo aintza-aldirik aundienean, ez zan oietako bat bezela jantzi. Beraz gaur lerden dagolarik, biar labera botako duten landa-belar bat Jainkoak orrela jazten badu; ¿zenbatez obeki zuek, siniste gutxidunok! Ez, bada,

kezkarik izan; “zer jango degu” esanaz “edo zer edango degu, edo zerekin jantziko gera”. Ziñesge edo jentillak ibiltzen dira oien guzien ondoren. On-do daki, ordea, zuen aitak, oiek guziok bear dituzutela. Billa zazute lenbizi Jainkoaren erreinua ta bere zuzentasuna, ta beste gauza guziak ere emango zaizkizute.

Pentekostes ondorengo XV Igandea

(Luc. VII. 11-16)

Nain'go alargunaren semea berpiztua

ALDI artan: Nain zeritzaion uri batera zijoan Jesus, ta berakin zijoazen baita bere ikasleak eta lagun asko ere. Eta uriko atera urreratzeaz batean, ildako bat zeramaten lurperatzera. Illa, seme bakarra zan, ta bere ama alarguna, ta lagun asko zijoazen arekin. Jaunak, alargun ura ikusi zuanean, errukiturik esan zion: —Ez negarrik egin. Eta urreratu zan, ta ikutu zuen zerraldoa (il-kutxa), eta zeramatenak gelditu zi-

ran. Orduan esan zuen: —Gaztea, zuri diotzut: jeiki zaite. Eta ilda zegoena, jeiki ta itz-egiten asi zan, eta antxe eman zion Jesus'ek amari. Guztiok ikaratu ziran, ta Jaungoikoa goretsi zuten esanaz: —Igarle aundi bat sortu da gure artean, eta oraintxe bai Jaungoikoak bere erria ikertu (bisitatu) duala.

Pentekostes ondorengo XVI igandea

(Luc. XIV. 1-11)

Jesus'ek lotsaturik uzten ditu fariseotarrak. Apalak goratuak izango dira.

ALDI artan: Jesus, fariseotarren nagusi (aundiki) baten etxera joan zan bazkaltzera, larunbatez eta aiek (guziak) zelatan zegozkion. Eta gizon umindun (hidropesidun) bat jarri zitzaion aurrean. Orduan Jesus'ek, lege-gizon ta fariseotarrengana biurtuta galdetu zien: —¿Zuzena (bidezkoa) al-da, larunbatez sendatzea? Bañon aiek ixill-ixillik zeuden, Berak ordea, ikututa sendatu zuen, ta bidali zuen. Gero, fa-

riseotarrengana berriro biurtuta, esan zien: —Zuen arteko bateri astoa edo idia, zulora erortzen balitzaio, ¿ez ote-luke lenbailen aterako, larunbata izan arren? Eta zer erantzun ez zekitela gelditu ziran. Geroago, bazkaldarrak lenengo tokien billa zebiltzala ikusirik, ipui au esan zien: —Eztaietara zoazenean, ez artu lenengo tokia maiean; bestela, agian, zu bañon aundiagoren bat deitua ba-da, etorriko da nagusia biongana, eta esango dizu: “Eman oneri zure tokia” eta orduan lotsaturik azkeneko tokira joan bearko dezu. Norbaitek eztaietara deitzen zaitunean, ba, zoaz azkenengo tokira, nagusia dator-kizunean esan dizaizun: “Adiskide, atoz gorago”: eta orrela maikidien aurrean goratua izango zera; bere burua goratzen duana, apaldua (umildua) izango baita, eta apaltzen dana goratua.

Pentekostes ondorengo XVII igandea

(Mat. XXII. 34-46)

Maitetasun-lege nagusia, Jesus Jaungoikoaren Semea.

ALDI artan: Fariseo'tarrak eldu ziran Jesus'engana, ta aietako lege-gizon (irakasle) batek, ziltzatuaz (tentatuaz), galde auxe galdetu zion: —Irakaslea: ¿Zein da legearen agindurik nagusiena? Jesus'ek erantzun zion: —“Maita ezazu biotz guziz, anima guziz, eta adimen guziz Zure Jaun ta Jaungoikoa”. Au da agindurik nagusien ta aurrena. Bigarrena berriz orren antzekoa da: “Maita ezazu zerori bezela zure lagun urkoa. Bi agindu oietan biltzen dira lege guzia ta igarleak (*igarleak dakartena*). Eta fariseo'tarrak elkarrekin zeudela, Jesus'ek galdetu zien: ¿Zer deritzazute Kristo'tzaz? zeñen semea oteda? —Dabid'ena diote, Jesus'ek erantzuten die: —¿Nola deitzen dio beraz Dabid'ek goiargiz, Jauna, esanaz: “Nere Jaunari, Jaunak esan zion: ja-

rrri zaitez nere eskubian, zure etsai gu-
ziak oinperatuko dizkizudan artean?
Dabid'ek, Jauna deitzen badio ¿nola
diteke bere semea? Eta ezin zion inork
itzik erantzun, eta egun au ezkeroz,
etzitzaion inor ausartu galde berririk
egiten.

Pentekostes ondorengo XVIII Igandea

(Mat. IX. 1-18)

*Perlesiduna sendatua. Jesus'ek obe-
nak (pekatuak) askatzen ditu.*

ALDI artan: Jesus, ontzi batean sartu-
rik, itxasoz beste aldera bere errira
(*Kafarnaunera*) joan zan. Eta oiean ze-
tzan perlesidun bat aurkeztu zioten. Eta
aien siñismena ikusirik onela esan zioan
Jesus'ek perlesidunari: —Seme; izan
ezazu uste osoa; barkatzen zaizkizu
zure pekatuak. Eta bereala asi ziran
idazlari (eskriba) batzuek beren barre-
nean esaten: —Birao bat esan du onek.
Eta Jesus'ek, aien gogamenak igerri-
rik, onela esan zien: —¿Zergatik ol-

doztu (pensatu) bear dezute gaizki zuen biotzetan? ¿zer da errezago ba “pekatuak barkatu zaizkizu” esatea, ala “jeiki ta zoaz”? Jakin dezazuten, bada, gizonaren Semeak, lurrean pekatuak barkatzeko eskubidea (almena) ba'daukara, esaten dio perlesidunari: —Jeiki zaitez: ta zure oia artu, ta zoaz etxera. Eta jeiki zan, ta antxe joan zan bere etxera. Au ikusirik, jendea ikaratu zan, ta gizonai orrenbeste eskubide damaien Jaungoikoa goratzen asi ziran.

Pentekostes ondorengo XIX igandea

(Mat. XXII. 2-14)

Eztaien ipuia

ALDI artan: Apaiz nagusi ta fariseotarrak, ipuietan itz egiñaz, auxe esan zien Jesus'ek: —Zeruko agintea (erreinua), semeari eztaiak egin zizkion erregearen antzekoa da. Bidali zituen arrek morroiak, bazkaldarrak deitzera, bañon auek ez zuten etorri nai izan. Berrero

beste morroi batzuek bidali zituen esanaz: —Bazkaria gerturik dago: idi ta egaztiak illak ditut; guzia jarria dago: atozte eztaietara. Aiek, ordea, erantzun ere ez zioten egin eta an joan ziran, bata bere basetxera, bestea sal-eroste-ko irabazietara: besteak berriz erregearen morroiai elduta, bidegabekeri asko egiñik, erail egin zituzten. Eta erregeak, oien berri jakin zuenean, aserreturik bere gudarosteak bialdu zituan eta jo ta limurtu zituan iltzalle aiek, ta erria kiskali egin zien. Orduan onela esan zien morroiai: —Eztaiak gerturik daude, bañon deitu nituanak etziran gai izan. Zoazte, beraz, bide-buruetara, ta deitu itzazute arkitzen dituzuten guziak. Irten ziran, ba, morroiak bi-dietara ta arkitu zituzten guziak, onak eta gaiztoak, bildu zituzten, eta eztaietako maia bete zan bazkaldarrez. Gero erregea sartu zan jantegira (bazkal-gelara), etorritakoak ikustera, ta eztaijantzirik gabe zegon gizon bat ikusi zuen an. Eta esan zion: —¿Adiskidea: nola, sartu zera emen eztaijantzirik

gabe? Eta ixilik zegon. Orduan erregeak morroiai onela esan zien: —Anka-besoak loturik, bota zazute kanpoko illunpetara: an bai izango dala negarra ta ortz-karraska. Asko bait-dira deituak, bañon gutxi aukeratuak.

Pentekostes ondorengo XX igandea

(Joan. IV. 46-53)

*Kafarnaungo gudari-nagusiaren semea
Jesus'ek sendatzen du*

ALDI artan: Etorri zan Jesus berriro Galilea'ko Kana'ra —lenago ura ardo biurtu zuen tokira— eta an arkitzen zan semea Kafarnaunen gaxorik zeukan yauregitar (*regulo*) bat. Yauregitar onek Jesus Juda'tik Galilea'ra eldu zala entzun zuenean, joan zitzaion Jesus'i ta eskatu zion, Kafarnaunera jexitita bere semea senda zezala, il-zorian zegola-ta. Jesus'ek esan zion: —Zuek, miraririk ikusten ezpadezute, ez dezute sinisten. Yauregitarrak erantzun zion: —Jauna, atoz, nere semea il baño len.

Jesus'ek esaten dio: —Zoaz; zure semea ongi dago. Gizonak, Jesus'ek esan zion itza sinistu zuen, ta ba'zijoan. Eta bidean zijoala, morroiak etorri zitzaizkion, ta semea ondo zegoela adierazi zioten. Galdetu zien, beraz, zer ordutan pizkortu zan, eta onela erantzun zioten: —Atzoko zazpietan beratu zitzaion sukarra. Orduan ezagutu zuen aitak ordu uraxe zala, Jesus'ek: “Zure Semea ongi dago esan ziona”: ta berak eta etxeko guziak sinistu zuten.

Pentekostes ondorengo XXI igandea

(Mat. XVIII. 21-35)

Morroi biotz-gogorra

ALDI artan: Ipui au esan zien Jesus'ek bere ikasleai: Zeruko erreinua, bere morroiarekin kontu-garbiketa egin nai zuen erregearen antzekoa da. Kontu-garbiketetan asi zanean, amar milla talento zor zizkion bat ekarri zioten. Bañon nondik ordaindu ez zeukalako, arren emazte, seme-alaba ta zeukan

guzia saldu ta zorrak ordaintzeko agindu zuen nagusiak. Bañon morroi arrek, auspezturik, —Arren— eskatzen zion: —Izan zaidazu eramanken pixka bat eta ordainduko dizut guzia. Eta nagusia errukitu zitzaion, eta utzi zion, eta zorra barkatu zion. Morroi arrek, ordea, atera zanean, eun denario zor zizkion morroi lagun bat arkitu zuen, ta eldurik, itotzeko zorian zeukan esanaz: —Ordain zak zor dekana. Eta morroikideak, auspezturik eskatzen zion: —Izan akidak eramanken pixka bat eta guzia ordainduko diat. Bañan arrek etzuen nai izan; baizik joan eta espetxera (kartzelara) bialdu zuen, zorra ordaindu arte. Beste morroi lagunak, ordea, zer gertatu zan ikusirik, naigabetu egin ziran oso: eta etorri ziran, ta antxe eman zioten gertaera guzien berri nagusiari. Orduan onek deitu ta onela esan zion: —Morroi zikoitza (txarra); or barkatu diat Nik zor osoa, eskatu didakelako eta ¿ez al akion i ere errukitu bear ire lagunari Ni iri errukitu natzaiken bezela? Eta

nagusia asarretu zan eta zigorkariengana (borreguagana) bidali zuen, zor osoa ordaindu arte. Orixe egingo dizute zeruko nere Aitak ere, bakoitzak bere anaiari biotzez barkatzen ezpadiozute.

Pentekostes ondorengo XXII igandea

(Mat. XXII. 15-21)

*Jaun bakoitzari zor zaiona
itzuli bear zaio*

ALDI artan: Joan ziran fariseotarrak, ta elkar artu zuten, Jesus itzetan nondik arrapatuko zuten ikusteko. Bialdu zizkioten, ba, beren ikasleak Erodes' tarrakin batean, esatera: —Irakaslea; ba'dakigu egitsua (egi-zalea) zerana, ta Jaungoikoaren bidea egiz irakasten dezuna, ta iñortaz ere ajolarik ez dezuna; ez baitdezu Zuk nor dan bat ere begiratzen. Esan zaiguzu, bada: ¿Zerga Zesar'i ematea zillegi (bidezkoa) da, ala ez? Jesus'ek ordea, aien gaiztakeria ezaguturik, onela erantzuz-

ten die: —Aizunak (ipokritak) ¿Zergaitik ziltzaten nauzute? Erakutsidazute zerga-dirua. Ta erakutsi zioten denario bat. Eta Jesus'ek esan zien: —¿Zeñena da irudi ta ikurritz au? Zesar-ena diote. Orduan esaten die Jesus'ek: —Biur zaiozute bada Zesar'i Zesar'ena, ta Jainkoari Jainkoarena.

Pentekostes ondorengo XXIII igandea

(Mat. IX. 18-26)

*Gaixo zegon emakumea, sendatua.
Jairon alaba berpiztua.*

ALDI artan: Jesus osteari (jendeari) itz egiten ari zala, gizon aundiki bat urreratu zitzaion ta gurtu zuen esanaz: —Jauna: nere alaba oraintxe il da: bañon atoz, ezarri zaiozu eskua ta biziko da. Jeiki zan, ba, Jesus, ta ba' zijoan bere ikasliekin. Eta or ondora-tzen zaio atzetik amabi urtetan odol-jarioz gaxorik zegon emakume bat eta jantziaren ertza ikutzen dio. Emakumeak bere baitan ala bait zion: “Bere

soñekoa bederen ikutuzkero, sendatua nitzake". Eta Jesus biurtu zan, eta ikusirik esan zion: —Alaba: Izan ezazu uste osoa: zure sinismenak sendatu zaitu. Eta, bertatik, emakumea sendatua arkitu zan. Eta Jesus'ek jaun aundi arren etxera eldu ta iletariak ta jendearen iskanbilla ikusi zituenean, onela esan zuen: —Irten zaitezte: neskatxori lo dago, ez dago illa. Eta irri-parez zegozkion guztiok. Bañon jendea bota zuenean, sartu zan, eta eskutik artu zuen: eta piztu zan neskatxa. Eta mirari orren berria errialde guzian zabaldu zan.

Pentekostes ondorengo XXIV igandea

(Mat. XXIV. 15-35)

Gure lurraldearen bukaera. Jesukristo'ren etorrera.

ALDI artan: Onela esan zien Jesus'ek bere ikasleai: —Daniel igarleak esandako ondamen nardagarria toki donean (santuan) jarria ikusten dezutenean

irakurtzen duenak aditu beza: Orduan igo bitez Judea'n diranak mendietara; ta sabaian dagoena ez bedi jetxi etxera zerbait artzera; eta soroan dana, ez bedi biurtu soñeko-billa. ¡Zoritarrekoak, egun aietan aurbidean ta aur-azten diranak! Egun aiek laburtuko ez balirake, iñor ez litzake gaizkatuko (salbatuko): baño autatuengatik laburtuak izango dira egun aiek. Orduan norbaitek esaten badizute: "Ona emen edo an Kristo", ez sinistu. Jeiki-ko bait dira kristo-aizunak eta igarleaizunak (gezurrezko kristo ta igarleak) eta al balitz, autatuak ere okerrean jartzerañoko ezaugai ta mirari aundiak egingo dituzte. Orra Nik zueri aurrez esan. Esaten ba-dizute beraz: "Ara, lekaroan (basamortuan) dago", ez irten. "Ara zokoetan", ez sinistu. Giza-semearen etorrera, eguzki-aldetik atera ta sartalderaño agertzen dan tximista bezela izango da. Gorputza arkitzen dan lekuan, antxe bilduko dira arranoak. Egun aietako larrialdi ondoren berriz, eguzkia illunduko da, illargiak

ez du argirik emango, zeru ortzetik izar-
rrak eroriko dira, zeruen sendotasunak
kordokatuko dira (dardaratuko dira),
eta orduantxe agertuko da zeru-goitik
Giza-Semearen ezaugarria: eta orduan
negar-marraskaz egongo dira ludiko
gizeli (tribu) guziak, eta ikusiko dute
gizonaren Semea odei artean almen ta
aunditasunez beterik datorrela. Eta
bialduko ditu bere aingeruak, turuta
joaz eta deadarka, eta bilduko dituzte
autatuak lau aizeetatik, odai-ertz goye-
netik beren azkenetaraño. Ar zazute
irudiki bat piko zugatzetik: Kimak be-
rritu ta ostoak sortzen zaizkionean, ba'
dakizute uda urbil dala; zuek ere, oiek
guziok ikusten dituzutenean, jakin za-
zute laixter dala atean *Gizonaren Se-
mea*. Egiaz diotzuet: Gizaldi au ez da
igaroko oiek guziok gertatu arte. Ze-
ru-lurrak igaroko dira, bañan nere
itzak ez dira igaroko.

**BESTE JAI OSPETSUENETAKO
EBANJELIOAK**

**Lotazillaren 8. - Andre Maria'ren Sortze
garbia**

(Luc. I. 26-28)

*Gabriel aingeruak Jaungoikoaren
aurrean Maria agurtzen du.*

ALDI artan: Jaungoikoak Gabriel aingerua, Nazaret zeritzaion Galilea'ko uribatera bidali zuen, Jose izeneko Dabid-erregearen etxeko gizaseme batekin ezkondua zegon Birjin batengana, arren izena, Maria zan. Eta aingeruak bera zegon tokira sartu zanean, Agur esan zion, Agur eskerrez betea; Jauna zurekin; bedeinkatua zera emakume guzien artean.

Epaila 19.—Jose Deunaren jai-eguna

(Mat. I. 18-22)

Jose Deunari, aingeruak adierazten dio, Espiritu Santuaren indarrez Maria aurdun dagoela.

MARIA Jesus'en Ama, Jose'kin ezkon-
duta zegoela biok elkarganatu baño le-
nago, Espiritu Santuaren egitez, aur-
dun arkitu zan. Bañon bere senar Jo-
se'k, zuzena zalako, ez zuen galdu nai
izan: ixillik bidaltzeko asmoa artu
zuan. Eta gogapen auekin zebillela,
Jainkoaren aingerua agertu zitzaion
ametsetan, eta Jose esan zion—Jose,
Dabid'en Semea; ez bildurrik izan;
artzazu zure emazte Maria; beragan
sortu dana, Espiritu Santuarena da.
Seme bat egingo du, ta Jesus izena ja-
rriko diozu: Berak gaizkatuko (salba-
tuko) du bere erria pekatuetatik.

AURDUN zegoen Isabel'i eldu zitzaion
aur-egiteko gatasta, ta seme bat egun

Piztuera ondorengo II asteko asteazkena
Jose Deun Zaindariaren jai nagusia

(Luc. III. 21-24)

Jesus Jaungoikoaren Semea, Jose santuaren seme-ordea (seme-ustezkoa).

ALDI artan: Erri guzia bataiatu zanean, Jesus ere bataiatu zan; eta otowitzean zegon artean zerua idiki zan: orduan Espiritu Santua, uxoaren antz-pean bere gañera jetxi zan, eta zerutikako abotsa entzun zan: Zu zera nere Seme laztana; zurekin (zugan) ditut nere atsegiñak. Ogeitamar urte inguru zituen Jesus'ek bere lanak asi zitueanean, eta guziak Jose'ren semetzat zeukaten.

Garagarrilla 24.—Juan Bataiatzalle Deuna

(Luc. I. 57-69)

Juan Bataiatzallearen (Ugutzallearen) jayotza alatzgarria (miragarria)

AURDUN zegon Isabel'i eldu zitzaion aur-egiteko garaia, ta seme bat egin

zuen. Eta bere senide ta aurrekoak asko poztu ziran, Jauna errukitu zitzaio-la jakin zutenean (aur gabe bait-zegon). Zortzigarren egunean, aurra bil-
lebakitzaera eramán zuten, eta bere ai-
tari bezela, Zakarias izena jarri nai
zioten. Bañon bere amak —Ez olako-
rik— esan zien: —Baizikan Juan izan-
go du izena. Eta erantzun zioten: —Ez
da ordea iñor zure senitar-tean izen ori
daukanik. Orduan, kiñuka galdetu zio-
ten aitari, zer izen ezartzea nai zuen:
eta onek idatz-ola (txartela) eskatuta
onela idatzi zuen: Juan da bere izena.
Guztiok arriturik gelditu ziran; eta
bat-batean, mingaña askatu, ta Jauna
goresten jarri zan Zakarias. Orduan
ikara aundi batek bete zituen bere au-
zo lagun guziak, eta Judea'ko ibar-
mendi guzietan berri auek barreatu zi-
ran: eta entzuten zituzten guziak, biotz
barrenean zerabilzkiten, elkarri ziote-
la:— ¿Nor izango dala deritzazu aur au
zioten alkarri? Agiri bait zan Jaungoi-
koaren eskua (besoa) arrekin zegoela.
Eta aren aita Zakarias Espiritu San-

tuak bete zuen, eta itz-egiten asi zan, esanaz:—Donetsia (Bedeinkatua) Jauna, Israel'darren Jaungoikoa; orain-txe ikustatu (bisitatu) ta askatu du bere erria.

Garagarrilla 29.—Pedro ta Pablo Deunak

(Mat. XVI. 13-19)

Pedro'k Jauna aitortzen du ta onek gotzai-buru jartzen du Pedro.

ALDI artan: Etorri zan Jesus Filipo'ko Zesarea aldera ta bere ikasleai galdetu zien: —¿Zein dala diote gizonak gizonaren Semea? Aiek onela erantzun zioten: —Batzuek Juan Bataiatzallea, besteak Elias, besteak Jeremias edo igarleren bat. Jesus'ek esaten die:—¿Eta zuek nor-naizela diozute? Pedro'k onela erantzuten dio:—“Zu, Kristo, Jainko biziaren Semea”. Jesus'ek orduan esaten dio:—Zorionekoa zera, Simon Bar Jona; ez dizu, ez zure aragi ta odolak erakutsi or diozuna, zeruko nere Aitak baizik; nik berriz dio-

tzut: zu zerala Pedro (arria), eta arri orren gañean jasoko detala Nik nere eliza eta inpernuko ateak (indarrak) ez dutela gainduko (garaituko). Z u r i emango dizkitzut zeruko erreinuaren giltzak: lurrean lotuko dezun guzia, lotua izango da zeruan; ta lurrean askatzen dezuna, zeruan ere askatua izango da.

**Dagonilla 15. —Andre Maria'ren
Jasokundea (Asunzioa)**

(Luc. X. 38-43)

Marta ta Maria aizpak Andre Maria'ren irudi.

ALDI artan: Erri txiki batera joan zan Jesus, eta Marta zeritzaion emakume batek, bere etxean artu zuen: Maria zeritzan aizpa bat zeukan onek, eta au Jaunaren oñetan exerita zegon, aren itzaldiak entzuten. Marta, artean, larri zebillen bear ziran (gauza) guziak gertutzen; eta Jesus'engana etorri eta onela esan zion: —Jauna ¿ez dezu ikus-

ten, nere aizpak bakarrik utzi nauela etxeko lanetan?: esaiozu ba, lagundu zaidala. Bañon Jaunak erantzun zion, esanaz:—Marta, Marta, asko leyatzen zera, ta gauza askotan larri zabilta: eta egi-egiaz, gauza bakarra da bearrekoa. Maria'k eginbear obeagoa aukeratu du; beñere kenduko ez zaiona.

**Iraila 9. — Arantzazu'ko Andre Maria,
Gipuzkoa'ko zaindari nagusia**

(Luc. I. 26-39)

Aingeruak Maria agurtzen du, ta Espiritu Santuaren indarrez sortuko duela adierazten dio.

ALDI artan: Jaungoikoak Gabriel aingerua Nazaret zeritzaion Galilea'ko uri batera bidali zuen. Jose izeneko gizaseme batekin ezkondua zegon Birjin batengana, aren izena Maria zan. Eta aingeruak bera zegon tokira sartu zanean—Agur— esan zion:—Agur, eskerrez betea, Jauna zurekin, donetsia (bedeinkatua) zera emakume guzien

artean. Itz auek entzunda larritu zan, eta agur orrekin zer esan nai ote zion zegon bere artean. Bañon aingeruak onela esan zion; —Ez beldurtu, Maria, Jaungoikoaren gogozkoa zera-ta; aurdun arkituko zera; seme bat sortuko dezu ta Jesus izena ipiñiko diozu. Aundia izango da Bera, ta Altsuaren Semea deituko dute, ta Jainko Jaunak Dabid bere aitaren jar-lekua emango dio; Jakob'en etxean (ondorengoetan) aginduko du beti, ta bere aginteak ez du azkenik izango. Maria'k esan zion aingeruari: —¿Nola izan leike ori, gizonik ezagutzen ez badet? Eta aingeruak erantzun zion: —Espiritu Santua zugana etorriko da, ta Altsuaren indarrak itzalpetuko zaitu (bere itzalpean artuko zaitu). Beraz zugan jayoko dana, Jaungoikoaren Semea izango da (deituko dute). Ara: Isabel zure lengusuak ere, bere zartzaroan seme bat sortu du, ta aurgabea zana, seigarren illean arkitzen da: Jaungoikoarentzat, ez bait-da gauza eziñik. Maria'k or-

duan esan zuen:—Ona emen Jaunaren mirabea: egin bedi nigan zuk diozuna.

Uztailla 25.—(Jacobo) Santiago Deuna

(Mat. XX. 20-24)

Juan eta Jakoba'ren Ama Jesus'i eskeintzen

ALDI artan: Zebedeo'tarren ama bere bi-semiekin Jesus'engana etorri zan, eta bere aurrean auspeztu zan, zerbait eskatu nairik. Jesus'ek: —¿Zer nai dezu? esan zion ta arrek erantzun:— Agindu zazu nere bi seme auek, bat zure eskubian eta bestea zure eskerrean exeri ditezela zure erreinuan. Jesus'ek erantzun zion:—Eztakizute zer eskatzen dezuten: ¿Nik edango detan ontzia edateko gauza al zerate ba? Aiek esan zioten:—Bai, edan genezake. Orduan esan zien:—Nere edan-ontzia edango dezute bai, bañon nere esku-bian edo ezkerrean exeritzea ez da nere eskuetan zuei ematea; ori, nere Aitak gertu dien aiei emango zaie.

**Uztailla 31.— Loyola'tar Iñazio Deuna
Gipuzkoa ta Bizkai'ko Zaindaria**

(Luc. X. 1-10)

*Jesus'ek bere bidaliai erakusten die,
erririk-erri nola ibilli*

ALDI artan: Jesus'ek aukeratu zituen beste irurogeita amabi lagun, eta biñaka (bere aurretik) bidali zituen, gero ikusiko zituen erri ta urietara. Eta esaten zien:—Uzta ugaria da, bañon langille gutxi: eskatu ba uztaren jabeari, langilleak bialtzeko. Zoazte; ara: ardiak otsoetara bezela bidaltzen zaituztet. Ez zorrerik artu, ez txindirik (dirurik), ezta oñetakorik ere, eta bidean ez iñori agurrik egin. Sartzen zeraten etxean, lenengoz esan: Pakea etxe ontako bizilagunai: eta bertakoak pake-zaleak bai-dira, jetxiko da oien gain zuen pakea; bestela berriz, zuengana biurtuko da. Etxe artan egon zaitezte, bertakoe-kin jaten da edaten; langilleak, lan saria bidezkoa du; ez etxerik-etxe ibilli. Sartzen zeraten errian, ondo artzen bazaituzte, jan emango dizutena; gaixo

daudenak sendatu eta esan jende aiei:
Urrean dezute Jaungoikoaren erreinua.

Azaroa 1. — Deun Guztien jai-eguna

(Mat. V. 2-13)

Zoriontasunak

ALDI artan: Jesus'ek, jarraitzen zion oztea (jende pilla) ikusi zuenean, mendira igo zan, ta antxe exerita, bere ikasleak inguratu zuten. Orduan, irakasten asi zan, esanaz:

Zorionekoak biotzez beartsu diranak:
zeruko erreinua oiena da-ta.

Zorionekoak otzanak, lurraren jabe izango dira-ta.

Zorionekoak negar egiten dutenak, alaituak izango dira-ta.

Zorionekoak zuzentasunaren gose ta egarri diranak, asetuek izango dira-ta.

Zorionekoak errukiorrak, errukia iri-txiko dute-ta.

Zorionekoak biotz-garbiak, Jaungoikoa ikusiko dute-ta.

Zorionekoak paketsuak (pake zaleak),
Jaungoikoaren Semeak deituak izan-
go dira-ta (Semeen izena emango
zaie-ta).

Zorionekoak zuzentasunagatik jazartu-
ak, berena dute-ta zeruko erreinua.

Zorionekoak izango zerate, Nigatik gi-
zonak madarikatu ta jazartuko zai-
tuztenean, ta gezurrez zuentzat gaiz-
ki-esaka ibilliko diranean: poztu zai-
tezte orduan: oso aundia da zerue-
tako zuen saria.

VIII. GOGAKETAK

(MEDITAZIOAK)

GOGO - OTOITZA

Otoitzaren bidez, biotza Jaungoikoagana jasotzen degu, mesedeak berari eskatzeko.

Bi eratakoa da:

Bata.—*Aozkoa*, itzez egiten dana.

Bestea.—*Gogozkoa*, gogo utsezko otoitza.

Biak ederrak, oso bearrak dira, azkenen-
go au batezere gure egunetan. Nondik da-
tor, bada, asko ta asko kristauen artean,
Jaungoikoagandik urrun bizi dirala, bere
aginduaz oso aztuta epel ta nagiro... “quia
nullus est qui recogitet corde” “barrena
iñork aztertzen ez dualako”. (Jerem. XII.
11).

“Ordu laurden bat egunero gogo-otoitza-
ri emaiozu, ta zerua zurea dezu”, dio Tere-
sa Deunak.

Orra, ondo merke, zerua irabazteko bidea.

Gogo-otoitza ongi egiteko era

Goizeko otoitzak bukatu ondoren, jar zaitetz Jaungoikoaren aurrean, gurtu zazu, ta otoitza ondo egiteko laguntza eska zaiozu.

1'n.)—Irakurri gero, astiro-astiro, gogoan artzen dituzula, berago jarri diran gogaketak (31 dira, illaren egun bakoitzerako bat).

2'n.)—Ondoren zure buruari galdetu:

¿Ez al da *egia* orain irakurritako guztia?

¿Jesukristo'k eta doneak ez al dute or eskatzen dana *egin*?

¿Ez al da oso *egokia* neretzat, mesedezkoa oso, txit bearra ta guztiz erreza beste ainbeste egitea?

¿Eta zer *egin* det oraindaño?

3'n.)—Zure adimenak lan egin du, orain zure naimenak (borondateak) orobat egin bear du.

Artu emen aurrerakoan obeto egiteko asmo sendoak, bertatik ikusi arkituko dituzun eragozpen edo trabak, eta oiek austeko neurriak aukeratu.

Begira: *egunean egunerako* asmo sendo-sendoa artu bear dezu.

Zuk dakizun lagun arekin bear ez diran gauzak itz egiten dituzula? *X'ekin ez det geiago itzik egingo* esatea ez da naikoa.

"*Gaur*" ez det *X'ekin itz egingo*: ori da artu bear dezun asmoa.

Egunean-egunekoari begiratu; *gaur-gaurkoari*. Orrela artzen dezun asmoak, indar geiago du askozaz ere.

Ikus zerorrek eta egizkatuko dezu.

4'n.)—Baño zure asmo onak uts egin ez dezaten, Jaungoikoari, Andre Maria'ri, Jo-

se Deunari, azkenean, laguntza eskatu. Emen biotzak jardun bear du, ta zenbat eta luzeago, ainbat eta obe.

Otoitza bukatzeko, gogaketa-pean jarri diran asmoa ta oldozpena (pentsamentua) irakurri, ta oiek buruan artu, egunean maiz gogoratzeko

“Aita Gurea”k amaituko du zure otoitza.

LENENGO EGUNERAKO

Sinismena (Fedea)

1). Sinismenak edo fedeak erakusten digun guzi-guzia, Jaungoikoaren itzak egiztatzten du (egia dala erakusten du). Jesu-Kristo'ren aotik artu ditu gure Eleiza-Amak, sinistu erazten dizkigun egiak; beraz, ezin oker ibilliko gera, Egia berbera dan Jaunak bidea erakusten digu-ta. Nork bere adimen edo arrazoia, sinispen-mendean jartzeta baño, gauza zuzenagorik ez da.

2). Baña sinisten duala esan-da, bere eginkizunak zuzen egiten ez baditu ¿zer irabazten du kristauak? Jaungoikoak erakusten diguna ezta-baidan edo zalantzan artzea, zorakeri aundia da; Martirien odolak eta mirari aundienak egia dala esaten digute, ta deabruak berak ere, bein baño geiagotan orixe bera aitortu izan du. Baño askoz zorakeri aundiagoa da Jaungoikoaren esanak egizkoak dirala aitortu ta, gezurrezkoak balira bezela bizi izatea. Deabruak ere beste orrenbeste egiten dute: sinistu ta Jaungoikoa ukatu.

3). Nere bizibide osoa nere lanbide guztiak sinispenak zuzenduko ditu aurrera-

koan. Berak nai ez duena, nik ere ez det naiko, naiz eta indarrean. Munduko erakusbide txoroen aurrean jarri ditzadan Jaungoikoarenak. Bere esanak jarraituerazteko ¿zer dio munduak? *“laister ilko gera, ta jan ta edan zagun lasai”* (Sap. lib. II, c. II, 6-8). ¿Jesukristo'k zer dio? Gurutzea laztandurik, neke ta lanak eramateko. ¿Non dago egia; Jesukristo'ren ala munduaren aldetik?

Asmoa

Jaungoikoari eskerrak eman, Eliz-Amaren magalean jaio zeralako, ta zure sinispena aitortzeko esan astiro “Sinisten det” edo “Kredoa”.

“Quid prodest, si quis catholice credat et gentiliter vivat”—“¿Zer aurreratzen dezu, sinispena izanik, sinisgabekoak bezela bizi bazera?”.

2'g. EGUNERAKO

Gizonaren azkena

1). Gure azken bakarra, Jaungoikoa da, Jaungoikoak beretzat sortu gaitu; beste iñorenak ezin izango gera, ba. Gure biotzak berak Jaungoikoa eskatzen du, ta ezin ukatu genezaioke.

2). Jaungoikoa da gure Jauna. Izan gaitezen gu arenak beti. Onez-onean, edo bestela gogorrean eta indarrez, Jaungoikoarenak izan bearko degu semeen gisara, nai ba-degu; bestela, mendekoak eta morroiak bezela. Bere maitetasunak ezpada bere zu-

zentasunak edo zigorrak, erabiliko gaitu beti. Bietatik ¿zein nai dezu, kristaua?

3). Gauza bakoitza, bere azkenak zuzendu bear du. ¿Zertarako litzake eguzkia, argi egingo ez balu? Kaltezkoa litzake noski. Orobat gizonaren biotza. Jaungoikoak bereztat egin du; Jaungoikoagana ez ba-dijoa, ez da ezertarako ona, oker dabil, kaltegarria da.—¿Eta nola bizi naiz ni? ¿Jaungoikoarentzat al ditut nere gogapen guztiak, nere asmoak, nere lagunak? ¿Ene errukarria! Gutxi, bai, oso gutxi eman diot Jaungoikoari oraindano!...

¿Zertarako bizi naiz, ba, lurrean, nere azkena betetzen ez ba-det?

Asmoa

Aurrerakoan Jaungoikoaren billa bakarrik ibilliko zera, ta Berari zor zaion guzuzia emango diozu.

Dominus meus et Deus meus.—Nere Jaun eta Jaungoikoa.

3'g. EGUNERAKO

Mundua ukatu bear da

1). Mundua maite dutenak ez dira egizko Kristauak. Mundu, aundi-zalea, txorakeri ta atsegin galgarriak maite izanik, Jesu-Kristo'ren etsairik aundiena da. Arren esan ta aginteak, eta Kristo'ren aginte ta esanak elkarrekin burrukan dabiltz beti. Ezin jarraituko diogu bioi; bata edo bestea ukatu bear degu.

2). Munduaren esanai jarraituaz, Bataian egindako eskeintzak urratzen dituzu; orduan deabrua, ta bere esan, ta arrokeriak, ukatu zenituanean, mundua bera ere antxe ukatu zenuan. Eta orain berriz ¿atsegin-billa zabilta lurrean munduko zorion-billa zabilta, zeruak eskeintzen dizkizun atsegin pozak ezetsi-ta? Txorakeri aundia-gorik!

3). Eta ¿zer dauka munduak, ilko ez dan gogo edo animari on zaionik? Ezer ez, gezurrezko aberastasuna ez bada. Gezurrezkoak, bai, bere atsegiñak; bere zorionak, pixka batekoak, egun bateoak; eta ezin bete dute, ezin ase dute, biotzaren gose-egarrria; gezurrezko ogasunak, askotan zorionaren ordeez, naigabea ta zoritxarra ekartzen diote aberatsari. Malko ugariak, artzai-txabolán ez-ezik, errege-jauregietan ere ixuri oi dira.

Asmoa

Jaungoikoari eskatu: munduaren zaletasuna zure biotzetik kendu ta arren tokian bere maitetasuna piztu dezala.

¡Væ his qui hæserint transeuntibus; quoniam simul transeunt! - "¿Zoritxarrekoa lurreko gauzei itsasiko dana: aiekin batean dijoa!" (S. Aug.).

4'g. EGUNERAKO

Eriotza

1). İkaratu zaitez kristaua, kristau onari dagokion bezela bizi ez bazera. Laixter, bai, oso laixter, ilko zera: eta ¿zer erantzungo

diozu orduan Jaungoikoari? ¿Bere asarrean il nai zenuke, Beragandik urruti? Au erioztaren bildurgarria, Jaungoikoaren asarrean iltzea.

2). ¿Zer nai zenuke egin izan eriozt-zorri larri artarako? Egin zazu orain garaiz, orduan ezin egingo dezuna. Bertatik asi zaitez lanean, gerorako utzi gabe; asti edo denbora ba'dijoa, ta arrekin batean guztiok ere ba'goaz. Gaurko eguna eskuetan daukat; bigarkoa ez dakit; etorkizuna Jaungoikoarena da; oraingoa da nerea; betiko zoriona det eginkizun onen saria.

3). ¿Nola begiratuko diezu aberastasunai eriozt-aurrean? Bertatik begiratu ezaiezu, orduan begiratuko diezun bezela. Eriotza egizalea da; bizia gezurtia. Bizi geran artean ogasunak badirudite zerbait; eriozt-aurrean argi agertuko da utsak dirala, ezer ez dirala. Osasunean maite ditugu; eriozt-larrian ez ditugu ezertan artuko

Asmoa

Jarri zaitez gogoz eriozt-aurrean; eta il-zorian bazeunde bezela, galdetu ezaiozu zure buruari, iltzeko prest edo gertu ote-zauden. ¿Ezetz erantzuten dizu? Lenbailen gertutu zaitez, eriotza ustegabeen gaur bertan etorri lizaizuke-ta

31 milloi giza-emakume iltzen dira urteko lurbira osoan.

150 milla egunero; 100 minutu bakoitzean.

Eriotza lapurra bezela datorkigu: erne egon. *Vigilate.*

5'g. EGUNERAKO Guztion azken-epaia (juizioa)

1) Azken-epai-egunean, Jesu-Kristo Epailari zuzen eta zorrotzaren aurrean egongo naiz. Onek nere eginkizun guztiak miatu ta aztertuko ditu: onak eta txarrak. Orixe baño egi ziurragorik gure Ebanjelioan ez dago. Sinisten det, bai, ta ba'dirudi adarots beldurgarria dagoaneko entzuten dedala.

2). ¿Zer erantzungo diot Epailariari, ainbeste gogapen lizun, ainbeste okerreko eginkizun, ainbat eta ainbat gaiztakeri, arpegira erantzungo dizkidanean? ¿Beldurgarritzko eguna, Jaungoikoaren asarre-eguna! ¿Ikaragarritzko eguna, nere oben edo pekatu guzti-guztiak danen aurrean azalduko dirana! Zuzenak (justuak) beldurraren-beldurrez dar-dar arkituko omen dira, ¿ta pekatariak?

3) Gero Epailleak erabakia emango du, betikotasun osoan aldatuko ez dan epaia.

Ta pekatariari: *Zoazte, zuek, madarikatua*, esango die *zoazte inpernuko surtara*. Epaia bera ikaragarria bazan, galerako erabakia ¿zer izango ote-da?

Jaungoikoagandik urruti... surtan... betiko...

Orra obenaren ordaña.

Asmoa

Irudimenaren indarrez, zoaz Jaungoikoaren epai-tokira. Guztien aurrean zaude. Zure oben guztiak antxe agiri dira. Jaungoikoak erabakitakoan berealaxe emango du

epaia. ¿Zer aginduko dizu? ¿Zoriona, zoritxarra, zerua, inpernua? Zerorrek nai dezuna kristaua: Adiskidetu ezazu Epailaria.

Ante faciem indignationis ejus, quis stabit? “Bere arpegi asarretuaren aurrean ¿nor zutik egon?”

Horrendum est incidere in manus Dei viventis. “Jaungoiko biziaren eskuetan orortzea ikaragarria da”.

6'g. EGUNERAKO

Suleiza (inpernua)

1) Suleiza, oben larripean ilko diranen tokia da. Antxe izango dira ikaragarritzko oñazetan, su-garretan beti. Aien oyuak, aien karraxiak, basoko piztitzar gosetuen antzekoak izango dira noski, miñagoak ez badira. Beren obenak aitortuko dituzte, baño alper-alperrik, berandu izango da-ta.

2). Ez iñoiz Jaungoikoa ikustea, surtan beti erre ta kiskaltzen egotea, oñaze-min gogorrenak, atsedeen gabe, eten gabe batean artzea, deabru itxusi zikiñak beti begi aurrean eukitzea; naigabea gorputzan, amorrua biotzean beti olaxe bizi izatera ¿ikaragarritzko bizibidea!

3). Baño aien oñaze-min gogorrenetakoen bat ¿zer deritzazu dala, kristaua? Ain errez irabazi zezatekean zerua, uzkeri batez, txorakeri batez, beti-betiko galdu izatea: orixe izango da aien oñazerik aundienetako bat.

Asmoa

Jetxi zaitez pixka batean suleizara. Begira: ¿ikusten al-dezu deabruak ia bukatu duten suzko arriluz egindako aulkia? Norrentzat ote-da? Agian zuretzat. Pekatu bat geiago egizu ta galdua zera betiko.

De poena in poenam transeunt—“Oñaze batetik irten eta beste oñazean sartzen dira”.

7'g. EGUNERAKO

Suleizako oñaze betikoak

1). Jaungoikoaren asarrea, batez ere, on-tan agiri da: oben larripean iltzen danari, *beti-betiko* oñaze-miñak ematen dizkiola. ¡Jaungoikoa Jainko dan artean zorigaizto-koa izan bearra, au bai dala zoritxarretan-zoritxarrena!

2) ¡Betikotasuna, betikotasuna! ¡Zu bai zerala itz guztietan sakonena!

Suleizeko su-gar oietan dagoan galdu bategen urtero negar-malko-tanto bat botatzen duela, jar zazu, kristaua; negar-malko oiek bilduta milloi ta milloika urteen buruan itxaso zabala beteko dute; bañan ta neur-tu ezin diran urte oiek guziak Betikotasunaren aurrean ¿zer dira? Ezer ez. Ur-tanto bat itxaso zabalaren aurrean baño gutxiago.

3) Inpernutarrak gañera, une bakoi-tzean, Betikotasun osoaren oñaze guztia batean artzen dute. Jakin nai al dezu zergatik? Betikotasuna oso-osorik beti begien aurrean daukatelako: beren oñaze guztie-

tan beste guztiaz gañera Betikotasunaren beazun mikatza antxe arkitzen dute. Suleiza beldurgarria da; betikoa ez izatera, ordea, atsegin-tokia litzake.

Asmoa

Suleizeko oñaze-miñak betikoak izango dirala ezin aditu badezu ere sinistu ezazu biotz-biotzez.

Momentaneum quod delectat; æternum quod cruciat.—“Une bateko atsegiña, betiko oñaze-miña”. (S. Joan. Crisost.).

8'g. EGUNERAKO

Zerua

1). ¡Zerua! ¡Izen aundia!

Zeruan ez degu atsekaberik izango, ez naigabe min, edo eritasun txiki bakar bat ere; sinismenak argiro erakusten digu: “Jaungoikoak bere santuen negarrak legortuko ditu, eta aurrerakoan ez da negarrik izango, ezta min edo oñazerik ere; atseka-be-miñak joanak dira betiko”. (Apoc. XXI). ¡Au zorion aundia!

2) Zeruan gañera ondasun guzti-guztiak esku betez eta aukeran emango zaizkigu: begiak ikusgarririk ederrenak antxe ikusiko ditu: belarriak doñu ta abesti gozoenak antxe entzungo: adimenak ezkutuko gauza zallenak argiro ezagutuko, oroipena Jaungoikoaren mesedeak gogoratuta zoratirik bezela egongo da: naimen edo borondateak nai duen guzi-guzia antxe izango du, azkenean, Zeru-Lurren Jaun Altsua be-

rea izango bait-du. Bai: zeruan; atsegin-ondasun guzien Iturburu ta Egille, gure Jaungoiko maitea ikusiko degu, maitatuko degu, gurea izango degu, eta beti onela iraungo du, *sic semper cum Domino erimus*.

3). ¿Zer dira ba, erbesteko ezbearrak, zer emen neke-lan eta naigabeak, zeruan emango zaigun sari eder orren aldean?

Nekeak, egun batekoak dira; atsedena, betikoa.

Lanak, egiñalak, pixka batekoak; saria, berriz ez da bukatuko.

Negarrak joango dira; poza ez da beñere amaituko.

Kristaua: maita ezazu gurutzea, orretzek idikiko dizu-ta zeruko atea. *Per crucem ad lucem*.

Asmoa

Zure lanetan jaso maiz begiak zerura, eta gogoratu oiek dirala sari ederra irabazten dizutenak.

Si labor terret, merces invitet.—“Lanak beidurtzen ba-zaitu, sariak pizkortu bizaitza”.

9'g. EGUNERAKO

Jainkoa beti begira dagokigu

1). Non-nai naizela, noranai noala, edozeñekin nabillela, Jainkoa beti begira daukat, lurbira zabal-zabalean neroni bakarra bizi banitz bezela. Guzti-guztia ikusten du. Etorkizuna bezelaxe ikusten du igaro dan

astia ere; edo, obeki esateko, bere begien aurrean ez dago ez etorkizunik, ez igaro dan garairik; bat-batean ikusten du guztia, igaro dana, oraingoa ta etorkizuna.

2). Lurreko errege edo agintarien aurrean lapurreta egiteaz lotsatuko ziñake, kristaua. ¿Eta batere lotsik gabe, batere beldurrik gabe, gaiztakeri aundienak Jainkoaren aurrean egiten dituzu?

¿Edo agian uste dezu, zerorrek ikusten ez dezulako, Berak ez zaituela ikusten?

3). Gaueko illunpe lodiak ez dira argia estaltzeko naikoak, Jainkoak ikusten ez duen toki ezkutu bakar bat ere, ez dago. Gizonagandik iges egin zenezake; baño Jainkoa beti arkituko dezu.

Asmoa

Ziltzaldi edo tentazio-aldian esaiozu zure buruari "Jainkoa begira daukat".

Si peccare vis, quære ubi non te videat Deus, et fac quod vis. (S. Aug.). "Obena egin nai ba-dezu, zoaz Jaungoikoak ikusiko ez zaitun tokira, ta bete zazu orduan zure asmoa".

10'g. EGUNERAKO

Gogoaren gaizkapena (Salbazioa)

1). Gauzik bearrena, eginbearrik aundiena, nagusiena, bakarra, zerua irabaztea da. Beste eginkizun guzti-guztiak, errege-lanak, jakintsu lanak, guda, pakea... txorakeriak dira, ume-jolasak dira. ¿Zer aurretatzen du gizonak, lurralde osoa eskuraturik ere, bere anima galtzen ba-du?

2) Gauza guztiak ontarako egiñak dira: Oien bitartez eta beren laguntzarekin, zerrua irabazi dezazun. Beraz, beste edozertan erabiltzen ditugunean, alperrikakoak ditugu, kaltegarriak ez ba-dira, zoriona irabazi bearrean ondamendira garamazkite-ta.

3). Anima irabaztea: auxe da gizonen egin-bearrik nagusiena, lan bakarra. Alaz guztiz ere, gizonak beste gauza guztietan saiatzen diralarik, auxe bakar-bakarrik ez dute aintzakotzat artzen. Batek aberatsa izateagatik izardi patsak aterako ditu; besteak egiñal aundienak egingo ditu, jakintsu izatearren... ¿Nork egiten du oiek aña egiñal, bere anima irabazten?

Asmoa

Askotan gogoratuko naiz gaur, anima bakar bat daukatala, ta ori galtzen ba-det, betiko galdua naizela.

“Bi begi dituzu, kristaua, bi esku, bi belarri; bat galduta, besteak lagunduko dizu. Baño anima galtzen badezu ¿zer gelditzen zaizu?” (Krisostomo Deunak).

11'g. EGUNERAKO Obenaren kalteak

1). Urrez betetako sakeltxo bat galtzen duen gizonak, asko galtzen du. Bere ondasun guztiak itxasoan edo surtan galtzen dituenak, berriz, geiago galtzen du.

¿Eta Jaungoikoa galtzen duen pekatarriak, ez al-du lurbiran diran urre-gorri ta arri dizdiratsu eder guztiak baño askoz geiago galtzen?

2). ¡Pekatua: i bai aizela gorrotogarrria! Ta ala ere gizonak maite aute!

Gizonak jolasean bezela artzen du pekatua, ta ez du jolas oiek betiko galera irabazten diotela igartzen. Gizajoak, pekatua eta Jaungoikoa, biok maite izan nai lituzke; beso batekin pekatua laztandu ta besteakin Jesus Gurutziltzatua.

¡Itxumen beldurgarria pekatariena!

3). Ikuste negargarria, da benetan Jesus Bildots otzana lapur ta gaizkilleen artean gurutzean josia ikustea!

Baño nork, pekatuak ez-eta, josi du Jesu-Kristo gurutzean, orren era txarrean?

Asmoa

Ziñez, egi-egiaz sinistu ezazu: erbeste neketsu onetan gauza gaitza ta samiña, beldurgarri ta kaltegarria bat-bakarrik dala: pekatua.

Quasi a facie colubri, fuge peccatum.—
“Suge pozoidunari bañon ariñago, iges egiozu pekatuari”.

12'g. EGUNERAKO

Nork bere burua ilduratzea

1). Etsai gaiztoa garaitzeko lenengoz egin bear dezun gauza, zure burua ilduratu edo mortifikatzea da. Ez du etsairik garaituko, ez du zeruko ondasunik izango, ildura orretan sartu nai ez duenak. “Nerekin edo nere ondoren etorri nai duenak, dio Jesus onak, ar beza bere gurutzea ta

jarrai bizait, edo betor nere ondoren". (Mendiburu).

2) Santuak orobat itzegiten dizute. Loyola'ko Aita Inazio Deunak, norbait Santua zala esaten ziotenean, "ala izango da erantzun oi zuen, ala izango da bere buaren etsai aundia bada". Nekearekin lantzen ez dan lurrean ez da birtuterik jaiotzen, eta jaio ta larri dana ere laister igartzen da, nekeak berak zerutik duen ura ta janaria ekartzen ez ba-dio. (Mendiburu).

3) Pekatuak bere ordaña eskatzen du: edo emen bean, edo geroago Garbitokian; ez dago igesik.

Garbitokiko su-gar beldurgarriari iges egiteko, kristaua, ilduratu ezazu zure gorputza.

Asmoa

Zure pekatuen neke-saria ordaintzeko egizu egunero ilduratze edo penitentzi bat txikia bada ere.

Nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.—"Gorputza ilduratzen ez badezute, galduko zerate". (Luc. XIII).

13'g. EGUNERAKO

Jaungoikoagana biurtzea ez biarko utzi

1) Asko ta asko luzatzen det Jaungoikoagana biurtzea; badirudi bere eskuetatik iges joan nai dedala. ¿Zer? ¿Kaltegarri ote-det, bada, Arena izatea? Ez al det askoz kaltegarriago beti pekatupean egotea?—
—"Bigar".—¿Zergatik gaur ez? ¿Zergatik

beti bigarko utzi gaur bertan asi nezakean lana?

2) ¿Zer nauka Jaungoikoagandik urruti lurrari lotuta? Bizi aldatu bearrak ematen didan beldurrak. Jaungoikoagana biurtzeko, nekea artu bearke dedala? Baño ¿zer dira neke oiek zeruko ondasunen aldean? ¿Eta Jesus'ek ez al ditu nigatik nekeak artu?

3) “Gaur egin zenezakeana ez bigarko utzi” dio esaera zar batek. Etorkizuna ez da zurea; Jaungoikoak bakarrik ezagutzen du. Egia da biurtzen diraneri barkamena berak agindu diela; baño bigarko eguna emango digunik ez digu inola ere agindu. Bigar agian ildakoen artean zera. ¿Nork daki?

Asmoa

Gogoratu ezazu gaur maiz Jaungoikoagana biurtzea biaramonerako utzi dutelako, asko galdu izan dirala. “Suleiza asmo onez josia dago”, dio santu batek, baño bete gabeko asmoz.

Et dixi: nunc cœpi.—“Erabaki det: gaur bertan asiko naiz” (Ps. 76).

14'g. EGUNERAKO

Zer esango dutenaren beldurra

1) Mundutarrak au ta ori diote; utzi; esan dezatela nai dutena. ¿Txoroen esanak zergatik aintzakotzak artu? ¿Esango dutena! ¿Eta zer esango dute ba? “Gizoneri

baño Jaungoikoari beldur geiago diozula"? Ta, azkenez, Jaungoikoa pozik badaukazu, zuri zer?

2) Ta kristau bat bere Jaungoikoaz lotsa izatea ez al da koldarkeri aundia, egunero, zeinbaitzuk, nagusi arren edo onen morroi ta mendekoak diralako arro dabiltzala ikusirik?

Jaungoikoaren Semeaz lotsatzen ba-zera, kristaua, Bera ere azken-epai edo juizioko egun larrian zutzaz lotsatu egingo da.

3) Jaungoikoaren Semeaz lotsatzen zera ¿Zergatik? ¿Lotsagarria al da bere izena, lotsagarriak bere aginteak, lotsa ematekoa al da zuri bizitza eman dizun bere eriotz tamalgarria?

Jaungoikoaren Semeaz lotsatzen zera... eta aragizko atsegin lizunetan bizitzeaz ez zera lotsatzen, ez ta arrokeriz puztuta ibiltzeaz ere, edo bide txarrez iñoren aberastasunaren jabe izateaz.

Ongi begiratu, kristaua, pekatuak ala Jesu-Kristo'k nork lotsa geiago eman bear dizun.

Asmoa

Aztertu, begiratu zure barrena, iñoiz zer esango duten beldurraz Jainkoaren aginduren bat bete gabe utzi ez ote-dezun ondo ikusteko.

15'g. EGUNERAKO

Nork bere buruari beldur izan bearra

1) Gizonak etsairik aundiena bere burua du. Bere aulkeriak inpernuko deabruen

ekiñaldi guztiak baño beldur geiago eman bear dio gizonari. Salomon, jakintsuetan-jakintsuena, erori bazan; Pedro Deunak, apostoluetan lenengoak, Elizaren oñ-arria zanak, bere Jauna ukatu bazuen ¿nola ez gera beldurtuko gu, zume edo kañaberak bezin aulak geranok?

2) Geienean gizona burrukatu gabe erortzen da. Bere griña gaiztoak, eta batezere bere biotzak, jartzen dute galbidean. Biotzak, deabruaren egiñal guztiak baño gizon geiago galdu ditu. Estutze-neke gorriak ikusi ondoren, beren biotza menderatu al izan ez zutelako, galdu diran gizon asko ezagutu ditugu.

3) Done edo santu aundienak beldur aundia izan diote beti beren buruai, beren gorputzari, beren biotzari batez ere. Azkeneko zori-larrian ere beldur ziran, ordurarte beti Jaungoikoaren adiskidetasunean bizi izan ziran santu asko. ¿Eta gu lasai gaude, biotzari eskatzen digun guzi-guzia emanaz?

Asmoa

Galbideetatik alde egizu; eta ez aztu Je-su-Kristo'k esaten diguna: "galbidea maite duten aiek eroriko dira".

Qui existimat stare, videat ne cadat.—"Zutik dagoenak, ez erortzeko begiratu beza".

16'g. EGUNERAKO

Jaungoikoaren eskerrak nola artu bear diran

1) Egunero artzen dituzun goi-esker edo graziak, eta oraindaño artu dituzun guzi-guziak, Kristo'ren odol gurgarriari zor diz-

kiozu, kristaua. Oñaze-miñetan gurutzean josirik zegoela, bere zaurietako odol-tanta bakoitza, ta biotz-antsi bakoitza, zuzen-zuzen zerura zijoan zuri esker oiek irabaztera. Begira ba, ez dezazula ezereztzat artu edo oinperatu, esker txikienetako bakar bat ere.

2) Ez artu dituzun eskerrak bakarrik, *zure aldetik eragozpenik ez jartzera* artu izango zenituenak ere, Jaungoikoari zor dizkiozu Eguzki-argi dagoenean, leyoak ixten ditugulako bere berotasuna artzen ez ba-degu, gure errua da. Orobat Jaungoikoaren eskerrak galazten ditugunean.

3) Zenbat urte igaro ote-dira Jaungoikoak au edo ori eskatzen dizula, eta artean egin gabe zaudela? 10 agian, 20, 30 bear bada... ¡Au lotsa! ¡Espiritu Santuaren eskolan ainbeste urtean ibillirik ain gutxi aurreratu dezu? ¡Zergatik-ote, uskeri batez ez bada? ¡Zergatik Berak bidalitako esker onuragarriak ukatzen dituzulako ezpada?

Gogoratu ezazu, goiz edo berandu, oiek guziak ordaindu bearrean arkituko zerala.

Asmoa

Eskerrak eman Jaunari, artutako mese-deagatik, eta eskatu, ainbat eta ainbat mese-de ezetsi dizkiozulako barkapena.

Cui multum datum est, multum quaretur ab eo.—"Asko eman zaionari, asko eskatuko zaio". (Luc. XII).

17'g. EGUNERAKO

Astia (denbora) nola erabilli

1) Asti edo denbora galtzea gaitzik okerrenetako bat da. Gure bizitza laburra izanik eta asti une txikiena ain gauza ederra, zer egiñik ez bagendu edo inoiz il bear ez bagendu bezela bizi gera...

2) ¡Ene! Suleizeko galdu bateri eman-go balitzaio, zuk ain errez galtzen dezun asti edo denboraren une txiki-txiki bat —minuto bat jarri dezagun— zerua atzera irabazteko, ¿nola deritzazu aleginduko litzakela une labur orretan, betiko zoriona bereganatzen?

Eta zuk azkengabeko zoriona eskuetan eukirik beste gauza guztietan saiatzen zera ¿ta au bazterturik uzten dezu?

3) Oker zaude, kristaua, txit oker, zerurako baño erbesterako aberastasun biltzen arduratsuago ba-zabiltza. Ez uste izan irabazi aundiagoko eguna onena degunik, Jaungoikoaren aurrean obeki bete degun eguna baizik.

Alegindu zaitez, bada, aurrerantzean eguneko ordu bakoitza onela ongi betetzen. Egun artan norbaitek galdetzen ba-dizu ¿zer ari zera? erantzun dizaiokezu: “Jaungoikoaren alde ta nere buruarentzat lan egiten”.

Asmoa

Gogoan ongi artu: Jaungoikoaren alde igarotzen ez degun astia, asti galdua dala.

Regnum, Dei vim patitur, et violenti rapiunt illud.—"Zerua indarrez artzen da; ale-gintzen diranak, irabazten dute" (Mat. XI, 12).

18'g. EGUNERAKO

Sakramentuak nola artu

1) Ikurton edo sakramentuen bidez ematen dizkitzu Jaungoikoak, bere Semearen Odol deunak zuretzat irabazitako esker ugari ederrak; beraz, anima zeruratzeko oso bearrak dituzu. Txarki artuta, ordea, mesedezkoak ezezik, Kristo'ren odola ta irabaziak, kaltegarriak zaizkizu, jolasean bezela erabiltzen bait-dituzu ain gauza aundiak.

2) Ta Paulo Deunaren itz zorrotz aiek batez ere, ikara-larri aundia eman bear dizute: "Gogo loituaz edo obenpean Kristo'ren aragi-odola artzen dezunean, betiko galera edo ondamendiaren epaia jaten dezu". Ta Jaunak, Kain odoltzaleari bezela, bere Semearen odolaz zer egin dezun galdetuko dizunean ¿zer egingo dezu zuk? Eta ez bein edo bitan, askotan baizik Odol deun ori ondatu ta oinperatu ba-dezu ¿nora itzuli zera bere asarreari iges egiteko?

Asmoa

Aztertu ezazu zure barrena, ain maiz aitortu arren ain gutxi aurreratzea, ta sarri Jaunartu arren ain epel-nagia izatea nondik ote datorkizun ikusteko.

Probet autem seipsum homo.—“Aztertu beza gizonak bere barrena, bere biotza” (I. Cor. XI).

19'g. EGUNERAKO

Meza Deuna

1) Meza Deuna ¿zer da?—Jesu-Kristo'k gurutzean Jaungoiko Aitari eskeñitako opari (sakrifizio) ber-bera, ez antz-irudia bakarrik; uraxe ber-bera, egunero gure aldarreetan berritua. ¿Meza bakar bat bai dala aundia! Gure lurraldean egin diteken gauzarik aundiena, ziurki, eta guretzat onuragarriena, urre-meatza baño askoz eta askoz aberatsagoa.

2) ¿Zertan, jakin nai dezu kristaua?

a) Jainko-Guzialdunak bere mirarrietan baño eskubide askoz aundiagoa erakusten du apaizak meza emanaz. Arrek gauza guztiak ezer-ezeretik ateratzerakoan bere mendekoeri agindu zien; onek, Jainko berberari agintzen dio, ta Jauna menderatzen zaio.

b) Mezaren bidez: Jainko gure Egillea *agurtzen degu*. Egin dizkigun mesedeengatik *eskertzen degu*. Gure pekatuen zorra *ordaintzen diogu*. Esker ugariak *eskatzen dizkiogu*.

d) Mezaren bidez: Garbitokiko anima errukarri-gaxoak askatu ta zeruratzen ditugu.

Bere irabaziak izugarriak dira: zeru, lur ta Garbitokiraño zabaltzen bait-dira.

3) Baño ¿au itxumen negargarria! Jesu-Kristo gurutzean il zanean arkaitzak erdi-

bitu ziran; eta aldarean eskeintzen danean. kristau askoren biotzak arkaitzak baño gogorragoak agiri dira.

Kalbarioan il zanean illobiak idiki ziran, aldarean opaltzen danean, kristau biotzak itxiak daude.

Kalbarioan emakume ta gudarien begiak negarra zerioten; gure elizetan, berriz, kristau askok ezpañetan parra azaltzen dute eta begietan asper-nekea.

Asmoa

Meza entzutera zoazenean, iruditu zaitez Kalbarioan, Jesu-Kristo'ren il-zorian zaudela.

In omni loco offertur nomini meo, oblatio munda.—“Toki guztietan, nere izenean opari garbia eskeintzen dute”. (Malach. 1-11).

20'g. EGUNERAKO

Beartsuak lagundu bear dirala

1) Asko ta asko zor diogu Jesu-Kristo gure Jaun maiteari. Ez dakigu zer egin Berari. Berari egin naiko genioken guziguzia, egin dizaiegun beartsuei. Auetxek dira Jesus'ek bere tokian utzi dizkigunak. Aldarean, guk agurtu dezagun, ta gure janari izateko dago; beartsuetan, berriz erruki gakizkion, ta jaten eman dizaiogun. Ikusten dezu bada; kristaua: Jesu-Kristo dago beartsuaren soñeko-zar-pean gorderik. Bein Martin Deun aundiak ala ikusi zuen;

eta bere soñekoa erdibiturik eskaleari eman zion. Urrengo goizean Jesus bera etorri zitzaion eskerrak ematera, eskale ura Bera zala adieraziaz.

2) Aberatsei emanda agian galduko dezu; Jaungoikoari emanda beñere ez. Berak esan bait digu, bere izenean emandako ur pixka ere, ez duela ordañik gabe utziko. Len aberatsak izan arren, jokoan edo jan-edanetan dana eralki ondoren asko arkitu izan dira txanponik gabe. Beartsuei lagundu dielako eskutsik arkitu danik nik dakidala ez da iñor; gero ta geiago irabazteko bidea, beartsuei ematea da.

3) Eman dizkigun aberastasunaz erantzuteko, esango digu Jaungoikoak azken-epai-egunean. Jaunak beren gogorkeria arpegira botako dienean, ¿zer esango diote ainbat eta ainbat biotz gogorreko aberatsek? "Zoazte, esango die Berak, zoazte aberats madarikatu oiek, suleizeko surtara: gose nengoen eta ez zenidaten jaten eman, billutsik nengoen eta ez niñuzuten jantzi".

Biotz gogor eta zurrak galduak dira; esku zabaleko gizonak zerua irabazia dute. Gure gaiztakeriak aundiak badira ere, Jau-na errukituko zaigu, gure soñekoak bere gorputzean eta gure dirua bere eskuetan ikusita. Ez, ez daukagu zeren bildurtu, beartsuak gure alde baditugu.

Asmoa

Zugana datorren eskalea bearrean arkitzen bada, ez beñere esku-utsik bidali.

Beatus qui intelligit super egenum et pauperem: in die mala liberabit eum Do-

minus.—“Zorionekoa, beartsu ta eskaleen laguntzallea: Jaungoikoak egun larrian lagunduko bait dio”.

21'g. EGUNERAKO

Ziltzaldia (tentazioa)

1) Iñork ez dizaioke ziltzaldiari iges egin. Aberatsa dala, beartsua: jauregi ederrretan jaioa, artzai-txabolan azia; naiz lur-reko txorakerietan bizi dala, naiz bakar-tasunean: toki ta garai guztietan an izango du ziltzaldia, antxe non-nai galbidea. Ziltzaldia etxe barrunbean, ziltzaldia kanpoan; bere inguruan bezela bere barrenean ere. Ziltzaldi-legeak giza-emakume guztiak arrapatzen ditu, ta Jesu-Kristo'ri berari basamorturaño ere jarraitu zion.

2) Baño ziltzaldi-mendekoak guztiak bagera, ez degu ainbestekin larritu bear. Ziltzaldia, beraz, ez da, ez ona, ez txarra; lotuta dagoen zakur gaiztoaren antzekoa da; zaunka egin lezake; ez, ordea, koskik egin iñori, inguratzen ez bazaio.

Gañera ziltzaldiak mesede aundiak ekarri oi dizkigu.

Batetik. — Gure argaltasunaren berri ematen digu, gure indarren neurria ezagunerazi:

Bestetik.—Gure aldetik ziltzaldia menderatzen saiatzen bagera ziltzaldiak berak erakusten digu ez digula Jaungoikoak bere laguntza ukatuko.

3) Ziltzaldia menderatzeko, azpiratzeko, iru gauza eskatzen dira.

Lenengoa. — Galbideetatik iges egitea. Eba, gure lenengo Ama, baldin suge mada-rikatuarekin jardunetan asi ez balitz; eta Pedro Deunak Kaifas'en etxean, neskatxari jaramonik egin ez balio, ez bata ta ez bestea, noski, ez ziran eroriko, erori ziran bezela. Gogoratu Jesukristo'ren itz adigarririk: "Galbide edo arriskoak maite ditue-na, antxe ilko da".

Bigarrena.—Otoitza: orra zergatik ezti-gun Jesukristo'k "begiratzeko" bakarrik esaten "otoitz egiteko" baizik. Gañera "*vigilate et orate*". Ziltzaldian Jesukristo'ga-na jotzen ba-dezute, Maria'ren babesera itzultzen ba-zerate, ¿uste al dezute onek eta bere Semeak zuen etsaien egiñal guz-tiak autsiko ez dituztela? Esan bada, zil-tzaldian, Pedro Deunarekin batean: "Jau-na, lagun zaidazu, galtzera noa-ta".

Irugarrena.—Maiz Jaunartzea. Jesukris-to'k berak esaten digu: "Zeruko ogia jango dutenak, ez dira ilko". Bera da gure go-go-en janaria, indarra, kemena. "Jaunartzen duenak, begietatik sugarra darion leoi amo-rratua dirudi" (Krisostomo deunak).

Asmoa

Galbideetatik ainbat laisterren iges egi-zu.

Et ne nos inducas in tentationem.—"Ez gaitzazu zitzaldian erortzen utzi".

22'g. EGUNERAKO

Oben ariñak

1). Askok uste dute pekatu larriari iges egitea naikoa dutela. Auek ez dute ezer-ezertan artzen pekatu ariña; gauza txikia dala diote, uskeri bat, ezer ez... ¡Uskeria, gauza txikia Jaungoikoaren gogoa ukatzea! Matrallekoak ere uskeriak dira, gauza txikiak; ez diote iñori bizia kentzen; baño ¿gauza txikia ote-da nork bere amari arpegira txistua botatzea, edo matralleko bat ematea? Bada Jesukristo'k bere Nekaldian artutako matralleko ta txistuak zure pekatu ariñak dira.

2). ¿Uskeria, oben ariña? gauza txikia? ezereza...? Begiratu itzazu bere ondorenak:

Oben ariñak anima loitzen du, gure gogo-argia lausutzen du Jaungoikoaren irudi ederraren antzera egiña dan gure gogo-argia. Erregin bat soñeko urratuekin eta arpegi zikiñarekin gain-gañeko jendearen aurrean agertzen, lotsatuko litzake. ¿Ta zu ez zera lotsatzen, pekatu ariñaz loitua, Jaungoikoarengana joaten?

Oben ariña gaitz zitala ta min beldurgarria da animarentzat; uste gabeen eriotzara darama. Untz argalak urteekin aritzik sendoena antxe itotzen du. Eztul txiki batek birikeria sortzen du; ta pekatu ariñak, poliki-poliki, pitinka-pitinka, oben larriara, eriotzera, eramaten gaitu.

3). Entzun azkenean erakusbide ta itz adigarri batzuek.

Moises, Jaungoikoaren adiskide aundia, oben arin txiki bat bide dala ez da agindutako Kanaan lurraldean sartuko.

Gaizki-esaka txiki baten ordañez, oñetik asi ta bururaño izugarritzko izurri zikiñak josiko du bere arreba Maria.

Gonzaga'tar Luis Deuna bein, aitortzerakoan, korderik gabe ia erori zan bere gaztearoko oben arin banaka batzuek gogortuta.

Anselmo Deunak berriz suleiza ta pekatu arin bakar baten artean berari aukera eman ezkeru, betiko suleiza, lenago autatuko zuela esan oi zuen.

Asmoa

Ez aurrerantzean uste izan Jaungoikoaren naia ukatu ta zerorreri ainbeste kalte dakarkizun pekatu ariña egitea, ain gauza txikia danik.

Observa diligenter, ni incurras plagam tepræ.—“Izurriak eldu ez zaitzan ongi begiratu”. (Deut. XXIV, 8).

23'g. EGUNERAKO

Neke-lanak nola eraman

1). Ez uzte, kristaua, atsegiñetan bizi izateko, edo aberastasunak biltzeko, kristau egin zeranik, Bataioa artu dezunik.

Kristau-izenak ¿zer esan nai du, Kristo'ren semea zerala, Kristo'ren jarraitzalea, Kristo'ren antzekoa, ta, beraz, arrek bezela, neke-lanak artu bear dituzula, gurutzea eraman bear dezula, ez bada? ¿Zertarako bestela kristau egin, deabruari jarraitzekotan?

“Kristauak (dio Tertuliano argiak), erioztarako gizon gertuak edo prestuak dira”.

2). Ebanjelioak ¿zer dio?—Zorionekoak negar egiten dutenak. Zoritxarra zuri, aberatsa, zure poza emen bean arkitzen ba-dezu.

¿Uste al dezu zoriona dirala negarrak, naigabeak, neke-lanak; eta aberatsak zorigaiztokoak dirala? Ez, noski; egia da alabaña, sinismen-egia, fedeko beste egiak bezin sinisgarria ta sinisbearra.

3). Jaungoikoaren Semea zerura igo bano len, lurrera jetxi da, gurutzea eramandu; orobat, beste deun edo santu guzi-guziak zerura joateko gurutze bidea artu dute. Eta Jaungoikoaren Semea, eta doneak, ainbeste oñaze artu ba-dituzte zerua irabazteko, ¿neke-lanik gabe uste dezu an sartuko zerala? Ez, ez, kristaua: “Neke-lan aundiak artuta zeruan sartuko gerala” dio Pablo Deunak. Beraz, Jeronimo Deunak jarraitzen du, “agur esan dizaioke betiko zeruari, neke-lanak eramanez ez dituenak”.

Asmoa

Jaungoikoak ezbearren bat bidaliko dizunean, orrek zerua irabazteko asko lagunduko dizula gogoratu.

Qui vult venire post me... tollat crucem suam.—“Nere ondoren etorri nai duenak... artu beza bere gurutzea”.

24'g. EGUNERAKO

Jaungoikoaren errukia

1). Jaungoikoaren errukia guztiz aundia, baztergabea, neurrigabea da pekatariენტzat.

Entzun emen gure Liburu-santuetako bost itz oroigarri ederrak:

“Biurtu zaitez, pekataria, ta biziko zera”.

“Ez, ez det nai pekatariaren eriotza; biurtu ta bizi dedilla baizik”.

“Biurtu zaitez, pekataria, ta ziñez ez badizut barkatzen, esan gezurtia naizela”.

“Zure pekatuak anima gorritu badizute, zuri-zuria biurtuko det nik”.

Eta azkena, danetan eztitsuena:

“Pekataria nigana ba-dator, bere gaiztakeri guztiak erabat aztuko ditut”.

Bai: aundia, neurrigabea da Jaungoikoaren errukia.

2). Eta Lege-Zarrean, beldurrezko Lege-pean, Jaungoikoa onela mintzatzen ba-zan ¿zer deritzazu esango dizula Lege-Berrian, maitetasunaren lege-pean?

Entzun berriz ere bere itz gozoak:

“Ez naiz gizon zuzenak billatzera etorri, pekatariak baizik”. Ba'dirudi, beraz, Jau-nak onak baño pekatariak maiteago dituela.

¿Eta Artzai-Onaren irudi ederra? Laro-geitaemeretzi ardiak utzi ta galdutakoaren billa dijoa, ta ez du etsiko arkitu arte.

¿Eta Seme banatzallearena? Etxera biur-tzen dala urrutitik ikusten duenean, berak

eman dizkion naigabeak aztuko ditu ta beso zabalik laztanduko du.

3). Oiek dira bere itzak ¿eta bere egin-tzak?

Ara:

Pekatariekin bizi izan da beti eta aien maiera exeri da bazkaltzen.

Pekatarien ondoren joan da, aiek bide zuzenera biurtzeko gogoratu Samaritar emakumea ta Magdala'ko Maria.

Pekatariei barkatu die, lagundu die, pekatariak aldeztu ditu: gogoratu Simon Fariseotarra ta pekatu egiten arkitu zuten emakumea.

Eta azkenean, pekataria, emen, lurrean, done edo santu egin du: "Zeruan izango zera gaur" esaten dio Lapur Onari.

Asmoa

Jaungoikoaren errukia izan bedi beti zure itxaropena.

Misericordias Domini in æternum cantabo.

"Jaungoikoaren errukiak beti goratuko ditut".

25'g. EGUNERAKO

Jaungoikoaganako maitetasuna

1). Zenbateraño maitetasun aundia Jaungoikoari zor diogun ikusteko, gogora ekarri kristaua Berak zure alde egindako guztia: bere Seme laztan bakarria eriotza-

ri eman dio zu irabaztearren, etsaiaren atzaparretatik zu ateratzeko. ¿Zer? Egun bateko lore zimelak maite dituzu eta neurrigabeko Maitetasuna, Maitetasun-Iturburu oparoa, ezetsiko dezu?

2) Bera maite izateko agintzen dizu Jaungoikoak. ¿Agindu gogorregia ote-da Edertasunaren Edertasuna maite izatea?

Berak zure biotza nai du... ¿eta zure biotz apur orrek zeru-lurrak ezin artu duten Guzalduna ez du naiko?

Ez aztu, ordea, Jaungoikoak biotz *osoa* eskatzen dizula. Beraz, maitetasun *osoa* zor diozu. “Zeru-lurren artean bere biotza erdibitu nai duen arrek, guztia lurrari ematen dio, zeruari ezerrez: lurrak berari eskeñitakoa artzen du; zeruak ez”. (Bossuet)

3). Betiko surtan, suleizean galduta daudenen atsekabe-min gogorrena auxe da: Jaungoikoarentzat egiñak izanik, ezin Jaungoikoa maite izatea. Zuk, ordea, Jaungoikoa maite zenezake, nai aña, nai bezela; beraz ain errez eta ainbat maite zenezakean Jaina maite ez izatea, suleiza bera baño oker ta kalte aundiagoa da.

Asmoa

Biotz-osoz Jaungoikoa maitatzeko asmo berriak aurrerakoan egingo dituzu.

Praebe fili cor tuum mihi.—“Ene semea, emaidazu zure biotza”.

26'g. EGUNERAKO

**Zertan ezagungo dan ziñez Jauna
maite degun**

1). Zenbat eta geiago norbait maite degun, ainbat eta ardura aundiagoarekin begiratzan degu, arren biotza naigabetuko duen gauzarik ez egiteko. Etsai zitalen bat naigabetzen ba-degu, ez digu ajolik; baño lagunari, aspaldiko lagun zarrari batez ere, ez diogu ezergatik kalte txikienik ere egin nai.

Biotz gogorra bear du bere ama negarrez jarriko duela jakin da, ala ere, naigabeak naigabearen gain ematen dizkion semeak. Ziñez eta biotzez Jaungoikoa maite dutenak edozein oben edo pekatari ainbat laisterren iges egiten dio.

2). Jaungoikoa maite dezula diozu, ta batere ardurarik gabe ¿bere biotza naigabetzen dezuz? ¿Jaungoikoa maite dezula? Izan diteke; baño biotz osoz, ez. Bera baño geiago maite dezuz, noski, arako idazti (liburu) edo eguneroko lotsagaldua, arako lagun galdua, arako batzar edo billera txarra, arako dantza-lotu zikiña... Oiek pekatara zaramatelarik, ez dituzuz ala ere utzi nai izaten.

3). Jaungoikoa maite duela esan eta galbide edo arriskoetatik iges egin gabe lilluratzan dana, gezurretan bizi da. Zuk, beintzat, kristaua, gogoratu ezazu Jaungoikoaren adiskidea zeralakotz, Jesus aurtxo laz-tana besoetan bezela daramazula. Arduraz edo kontuz ibilli, bada, ta norbaitek zertaz larri zabiltzan galdetuko balizu, esaio-

zu: "Nere kutuna biotz-gañean daramat, eta suge pozoidunak osk egingo dion edo sasi-arantzak urratu ta zulatuko duten beldur naiz".

Asmoa

Oben ariñak, asmoz beintzat, ezetsi.

Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo.—"Zure Jaun eta Jaungoikoa biotz osoz maiteko dezu".

27'g. EGUNERAKO

Lagun-urkoaganako maitetasuna

1). Bere lagun urkoa maite ez duenak Jaungoikoa maite duenik ziñez ezin esan dezake; kristau ona danik ere ziñez ezin esango bait-du; olakoaren eginkizunak sinismen edo fedea ukatzen dute.

"¿Zer aurreratzen du gizonak sinismena daukala esanaz bere eginkizunak sinismenari laguntzen ez badiote?" esaten digu San Judas, Jesukristo'ren bidaliak: —Ezer-txo ere ez. Jaungoikoa ziñez maitatu nai duen kristauak, bere lagun-urkoa ere maite izan bear du, nai ta nai ez.

2). ¿Nolakoa izango da, baño, lagun urkoarenganako gure maitetasuna?

Ara Pablo Deunaren erantzuerara adigarria:

"Lagun-urkoaganako maitetasuna, dio, paketsua da, ona da, bekaizkeri inbiri gabe-koa; ez du iñoren kalterik billatzen, ez da

arroa, ez da besteen kalteaz edo okerraz poztutzen; eta, azkenean, artu dituen kalte edo oker guztiak pozik eramaten ditu". (I-Corint. XIII, 4).

Eta Jesukristo gure erakusle maiteak itz gutxitan, baño oso argiro, auxe bera erakutsi digu: "Maita ezazu zure lagun-urkoa zure burua maite dezun bezela", esan digu.

3). ¿Au al da, edo onen antzekoa beintzat, zure lagun-urkoari diozun maitetasuna?

¿Maite ote-dezu zure lagun-urkoa Jesukristo'k zu maite izan zaituen bezela?

¿Maite ote-dezu, zure burua maite dezun bezela? Zerorrentzat nai dituzun mesedeak arrentzat nai? Lagun urkoa laguntzearren zure odola ixurtzeko gertu zaude, Jesukristo'k zugatik ixuri duen bezela?

Asmoa

Ez aztu iñoiz ere Kristau guztiak, Jaungoikoaren semeak diran aldetik, zure anaiak dirala.

Qui diligit proximum, legem implevit.—
"Bere lagun-urkoa maite duenak, legea bete du".

28'g. EGUNERAKO

Etsaienganako maitetasuna

1). Gure erlijioa deitu diteke maitetasun-erlijioa, maitetasuna barren-barreneraño sartuta bait-darama, muñ-muñetaraño sartuta: maitetasun-legea da bere legeetan

nagusiena, aundiena. Jesukristo bere Jaun eta Irakasleak, maitetasuna erakusten digu, itzez eta egitez; ez da, azkenean, Ebanjelioan arkituko orri bakar bat maitetasun au azaltzen ez digunik.

2). Baño maitetasuna ez-ezik, etsaiengana maitetasuna ere eskatzen digute gure liburu santuak: "Zure etsaia maite zazu; ta gorrotoa dizunari ongi egiozu". (Mat. X. 44).

Askok eta askok beren buru argalari begiratu ta, "etsaiari barkatzeko" eskatzen digun agintea gauza eziña dala, zorrotzegia dala, diote. Auek aztuta daukate, noski, David erregeak, Saul eta Absalon bere bi etsaieri barkatu ziela, eta Jesukristo'k gurutzetik, Aitari eskatu ziola bere etsai juduarren gaiztakeri guzti-guztiak aztutzeko.

3). Ez esan, kristaua, barkatu ezin dezunik; ez esan etsaieri barkatzea gauza eziña, geiegia danik. ¡Geiegia kristau batek bere anai kristauari barkamena eskeintzea Jesukristo gure Jauna, gurutzean, gu guztiok, bere etsaiok, maitasunez artu ta laztantzeko beso zabalik dagoala ikusirik!

Juduar batek, sinisgabeko batek, ezin barkatu izatea sinistu diteke; baño kristau batek, Jesukristo'k bere odolaz erositako batek bera bezela Jesukristoren odolaz erositia izan dan anaiari barkamena ukatu nai diola! Au bai geiegia, ta ia sinistu ez diteken gauza dala.

Asmoa

Begiratu oraindik norbaiteri gorrotorik ez ote-diozun, ta barka zaiozu bertatik.

Qui odit fratrem suum, homicida est.—
“Bere anaiari gorrotoa diona, gizon iltza
llea da”.

Oarpena

Gorrotoa, ezin-ikusia ta norkeria izan di-
ra beti euskaldunak galdu gaituana: gorro-
toa, oso griña zitala da; baño kristauak ez-
ezik anaiak ere erri batekoak ere, eta bear
bada etxe batekoak, banatzen dituenean,
orduian askoz eta askoz okerragoa da.

29'g. EGUNERAKO

Jesukristoren antzekoak izan bear gerala

1). Adan gure lenengo aita Jaungoikoa-
ren antzekoa izan naiak galdu zuan; oste-
rantzeko gizon guztiak, berriz, zerua ira-
bazteko, gure animetan Jesukristo'ren antz-
irudi ederra sortu bear degu: arren antze-
koak baldin ba gera, zeruratuko gera; bes-
tela ez. Gure buruzagia Bera dan ezkeroz
gure eredu ta ispillu ere Berak izan bear
du.

2). Baño —;arritzeko gauza!— egunero
aundi-jaioen etxe ta errege-jauregietan ba-
tez ere, orrenbeste ta orrenbeste giza-ema-
kume, nagusien antzekoak nola agertuko
diran saiatzen dirala ta aien aginte ta gu-
rari txikienak lenbailen bete nairik dabil-
tzala ikusi arren, guk Jaungoikoaren Se-
meari, erregeen-errege ta agintarien agin-
taria izan arren, lotsakizunik ez diogu bat-

ere, aztuta bezela bizi gera ta oso urruti, bere izena doi-doi bururatzen zaigula.

3) Azken-epaiko egun larri artan ¿zer erantzungo diozu Epailleari, Jesukristo zure Erakusle ta ereduaren bizibide ederra, zure eginkizun ta bizibidearen aurrean jarriko dizunean; bere apaltasun, oñaze-zauria ta biotz gozoa alde batetik, ta zure arrokeri, bizibide lasai ta asarrekeria besterik ikusiko dituzunean? Zer uste zenuan, Kristo'ri ta deabruari, Kristo'ri ta aragiari, Kristo'ri ta munduari batean jarraitu? Ez; gezurra ez da iñoiz egiarekin elkartu al izan; ezta gurutzea ere pekatuarekin. Jesukristo'k munduarekin zer ikusirik ez dauka. Edo Kristo'rekin edo bere kontra; beste biderik ez dago.

Kristaua zeran ezkeroz, lurra ukatu ta Kristo'ri jarraitu.

Asmoa

Begiratu ezazu zure eginkizunak Kristoren jarraitzalle agertzen zaituzten ala ez.

Magister: sequar te cuocumqueieris.—
“Jauna: noranai zoazela, jarraituko dizut”.

30'g. EGUNERAKO

Andre Maria gure Erregiña

1). Eba'ren ondorengoan arteko emakume guzi-guzietan, bat-bakarrik dago, ziñez, egi-egiaz, erregin izena izan dezakeanik bat-bakarrik, sortaldetik iparralderaño, ta zeru goi-goitik suleizeraño bere eskubide ta

agintea zabaltzen duenik: Maria Jaungoikoaren Ama Doatsua.

Zeruko erregiña da lendabizi, "regina cœli". Ara zergatik: Jaungoikoaren Semea Jesus'ek eskubide osoa dauka zeru-lurrean, zeru-lurren Egillea dalako. Beraz, bere jatorrikoak, bere odolekoak, ere errege-odola daramate zañetan, errege-etxeakoak dira; baño ¿nor ote-da Jesukristo'rekin urrera-goa, alderagoa, elkartuagoa, Maria bere Ama maitea baño?

2). Maria, zeruko erregiñaz gañera, *gure iurraldeko erregiña* da: *Gloriosa regina mundi*.

Alde batetik, bere Semea zeru-lurren erregea dan ezkeroz, arek agintzen duen toki guztietan Amak ere agindu lezake.

Eta gañera, deabruaren mendekoak eta uztarpekoak giñalarik, Berak atera gaitu arren atzaparretatik bere Seme maitearen odolarekin batean bere oñaze-miñak gugatik Jaungoiko Aitari eskeñiaz.

3) *Suleizeko erregiña* ere orobat deitu genizaioke; arano dioa bere eskubidea. Zeruan maitetasunez agintzen du, lurrean errukiaz suleizean bere eskubide indartzuaz.

Berak autsi ditu sinismenaren kaltezko gezur guztiak, berak azpiratu ditu Eliz-Amaren etsaiak, eta, antziña, Atsegin-Baratzean, suge arro zitalari burua zapaldu zion bezela, autsiko ditu; zapalduko ditu aurrerantzean ere, Jesukristo ta gure Eliz-Amaren etsaiak.

Asmoa

Gure estu-aldi larrietan, ziltz-aldian batez ere, Maria'ren laguntza eskatuko degu.

Salve Regina.—“Agur, Erregiña”.

31'g. EGUNERAKO

Andre Maria gure Ama

1). Maria, Jaungoikoaren Ama doatsua, gure Ama maitetsua da, kristau guztien egi-egizko Ama ta Ama guztietan onena, lantanena, maitetsuena.

Egi-egizko Ama:

Berak sortu gaitu, eta berak eman digu, gorputz ustelkorrarena baño askoz eta askoz ederragoa dan animaren bizia. Nazaret'en sortu gaitu, ta iñoiz ama batek sumatu ez dituen añako oñaze gogorren artean Kalbarioan bizia eman digu.

Berak ematen digu animaren janaria: “Atozte, semetxoak —esaten digu— nere ogia jatera ta nik jarri dizutedan ardo gozoa edatera”. ¿Bere Ogia zer izan diteke, zer bere Ardo gozoa, berak zerutik ekarritako Jesukristo bere Semearen Gorputz Odola ez bada?

Berak zaitzen gaitu olloak bere txitoak bezela: eta beren semeak zaitzeko ama guztieri Jaunak egak eman dizkiela egia bada. Maria'ri bere biotza añakoak eman dizkio nunbait bere maitetasuna bezin aundi ta zabalak.

Bere bizibide ederrarekin, azkenez, *Berak erakusten digu zeruko bidea.*

2). Ama guztietan onena, maitetsuena:

Ama errukitsuak, Gure Jaungoiko Aitaren bidezko asarrea baretzen dakiena, beragatik deitzen diogu "pekatarien igeslekua". Jaungoiko Aita zure obenaz, gaiztakeriaz, asarre jartzen ba-dezu, nora jo ba dakizu: Maria'rengana, amarengana.

Bañan nere kristaua, Maria pekatarien Ama da; bañan ez da pekatuaren Ama. Pekatariak erruki ditu, maite ditu, baño pekatua gogor gorrotatzen du.

Oso eskubide aundiko Ama, gure zoriona emen lurrean egin ondoren, azkengabeko zoriona emango diguna; Bera da zeruko Erregin Aundia. Bera Jaungoikoaren Ama.

3). Kristau guzien Ama baldin bada, euskaldunen Ama laztana da batez ere Maria. Gure Erriari asko ta asko lagundu dio Berak, larri aldietan ikusi duenean batez ere. Oñaz'tarrak eta Ganboa'tarrak gure Euskal-Erria ondamendira zeramenean, ekaitzaren ondoren uztargi ederra agertu oi dan bezela, antxe agertu zan Bera Aloña mendiko arkaitzetan pakea ta pakearekin zoriona gure aitonai ekartzera. Eta an dago geroztik Arantzazun.

Kristauak, maita dezagun.

Euskaldunak, maita dezagun gure Ama, asko zor diogu-ta.

Asmoa

Seme onak bezela, egiñal berriak egingo ditut, Maria gero ta geiago maitatzen.

MARIA'REN ALABEN BAZKUN- NEAN SARTZERAKOAN ESA- TEN DAN ESKEINTZA-OTOITZA

*Ama Maria, errugabe ta garbi-gar-
bia! Zure Aldare Donearen aurrean
apalki belaunikaturik, eta nere esker
ona agertu ta zure alaba ona izan nai-
ean, gaurtik nere Ama, Zaindari ta
Erregin aukeratzen zaitut, zure oroi-
men-birtuteak jarraitu ta zure Bazku-
neko aginduak betetzeko asmo sendoa
artuaz.*

*Onetsi, Andre Maria, nere eskeintza,
ta zure bitartekotasun eta irabazien bi-
dez, lagun zadazu asmo onak betetzen,
nere egintza guztiak zure alaba on bati
dagozkionak izan ditezen eta Zu ta zure
Semea zeruan beti-beti ikusteko zorio-
na izan dezadan.*

Alaxe.—Amen.

LUISTARREN LAGUNTALDEAN
SARTZERA KOAN ESATEN DAN
ESKEINTZA-OTOITZA

---

*Jaungoikoaren Ama guztiz garbia!
Nik zure mendekorik azkenekoena izan
arren, Zure erruki arrigarria ta Zu mai-
tatzeko daukadan gogoa ikusi ta, gaur
nere aingeru zaitzalle ta zerutar guzien
aurrean, Jabe, Bitarteko ta Amatzat
aukeratzen zaitut; eta gaurgero Zure
naia egin eta eragiteko asmo erabakia
artzen det.*

*Otoi dagizut, bada, ta Jesus'ek niga-
tik ixuritako odolagatik eskatzen dizut,
nere Ama guztiz errukitsua! artu na-
zazula Zure ardurapean eta Zure beti-
ko mirabetzat. Lagun zakizkit egite gu-
zietan, eta nere gogo, itz eta egiñetan
Zure Seme guztiz Donea ta Zu bein ere
ez naigabetzeko eskerra ugari indazu.
Nitzat oroitu eta ez alde egin nigandik
nere eriotzaldian.*

Alaxe.—Amen.

ELIZ-ABESTIAK

GARIZUMA ALDIRAKO

Barka zaiguzu

Erriyak

Barka zaiguzu, Jauna

Barkatu bai guri

Barkatu Jesus ona

Pekatariari

— 1 —

Ni naiz gurutze or-
Josi zaituena, [tan
Ni iltzea or bertan
Merezi nuana.

— 2 —

Pozik dezu ixuri
Zure odol dana,
Erakusteko guri
Zure Biotz ona.

— 3 —

Jesus, zu maitatzea
Da nere nai dana,
Ta gero iyotzea
Zerura zugana.

Jaungoiko dontsua

Jaungoiko dontsua,
 Jaungoiko indartsua,
 Jaungoiko illezkorra,
 Gaitz guzietatik
 Aldendu gaizuz, Jauna

Errukitu zaite

Errukitu zaite Jauna,
 errukitu zaite gutzaz
 beti Jauna.

BIS { Barkatu egiozu
 zure erriyari,
 Damu degu, Jauna.

Noiz arte

— 1 —

Noiz arte bear dezu
 Egon pekatuan
 Ikusirik zaudela
 Iya inpernuan?
 Damuz begiraturik
 Aren, animari,
 Bigun bedi kristaua
 Biotz gogor ori.

— 2 —

Jesus agertzen zai-
 Dena urraturik, [zu
 Odola dariola
 Gurutz-iltzaturik;
 Ni naiz ¡O Jesus
 [ona!
 Zure eraitzallea,
 Damu naiz milla bi-
 Zu naigabetua. [der

— 3 —

Emen naukazu Jauna,
Negarrez usturik,
Nere kulpa guztiaz
Oso damaturik;
Jesus, eskatzen dizut
Biotz-biotzetik,
Bedeinka nazazula
Gurutze ortatik.

MIXIOETARAKO**Atoz pekataria**

Atoz, pekataria
Atoz Eleizara,
Jaungoikoeran itza
Gogoz aditzera.

Pekatuen neurria
Bete ez dezazun,
Aditu Jaungoikoak
Zer esaten dizun.

Ez egon pekatuan
Ez egon luzaro,
Damu izan ez deza-
[zun
Alperrikan gero.

Pekatuan oera
Etziten bazera,
Benturaz inpernuan
Esnatuko zera.

Urterik asko Jau-
[nak
Zuri eman dizkitzu,
Eta danak peka uz
Zuk bete dituzu.

Mixioko denboraz
Baliatu gabez,
Daude, bai, inper-
[nuan
Gaur asko negarrez.

Auxen dezu Jau-
[naren
Azkenengo deia,
Eta agertzen dizu
Zu salbatu naia.

Egizu zuk

*Egizu zuk, Maria,
Gugaitik erregu,
Eriotzako orduan
Ez gaitezen galdu.*

Pekatariok Ama,
Birjiña, zaitugu,
Zugan gure biotza
Guk ipintzen degu.

Zure izen santuak
Lagundu bekigu,
Zure biotz onean
Ustea guk degu.

Sekulan inor ez
[da,
Ta bai, Maria, zu,
Ama izan ezkerro
Dontzella gelditu.

Jaungoikoaren
[Ama
Egiñik zakuzgu,
Arren! zure seme-
[tzat
Ezagun gaitzatzu.

Zure Semeak gaitu
Zerutik billatu,
¿Nola zuk naiko dezu
Gu gaitezen galdu?

Jesus gure Jaun

*Jesus gure Jaun maite
Aita maitetsua
Damu degu guztiok
Zu naigabetua.*

Josirik ikustean
Gurutze orretan Zu
Urrikarriz biotza
¿Nork urratuko ez
[du,
Baita baleuka ere
Arri biurtua.

Burutik oñetara
Gorputz eder ori
Zauri bat egiñikan
Dezu guzi ori
¡Ai zorigaiztokoa
Gure pekatua!

Oñak esku ta al-
[boa
Burniz zulaturik,
Bizkar aldea azotez
Dana zatiturik,
Arantza gogorrakin
Josirik burua.

Ainbeste min go-
[gorrez
Eririk zerala,
Artzai bat ardiaren
Ondoren bezela
Gure billa zabiltza
Errukiz urtua.

Agurra edo Salbea

Agur Erregiña

Ama errukiorra

A. Gure bizi, gozo ta itxaropena

Agur

Zure deiez gaude

A. Ebaren ume erbestetuok

Zuri aiezka

Antsiz ta negarrez

A. Negar erri onetan

Ea, bada,

Itzuli itzazu

A. Gure bitarteko on orrek

Itzuli gugana

- A. Zure begi errukitsu oiek
 A. Eta erbeste onen ondoren
 Erakus zaiguzu Jesus,
 Zure sabeleko Seme
 Bedeinkatu ori
 A. A. O Biotz-bera !
 A. A. O. Errukiorra !
 A. O Maria Birjiñ gozoa !
 Otoitz egizu
 Gure Alde
 Jaungoikoaren Ama Done orrek
 A. Jesukristo gure Jaunaren
 Aginduak
 A. A. Irabaz ditzagun
 Amen.

Goratu dezagun

— 1 —

Goratu dezagun alkar arturik
 Gure Jaun laztana,
 Kristo Eroslea Ostian dagoena
 Gurtu zagun apal auspezturik.
 Gora ta gora Jesus
 Zeru ta lurren Jaun eta Jabea
 Oyu alaiak zuri, orain ta beti
 Maitasuna zuri, Jaun maitea.

— 2 —

Ogiyen antzbian Jainko-aundia

Janari egiñik

Ostian dago gaxoen sendakiya

Otoitz bada, otoitz biotzetik

Gora ta gora.....

.....

Kristo'ren anima

Batzuek Kristo'ren Anima, deundu nazazu,
 Kristo'ren Gorputza, salba nazazu,
 Kristo'ren Odola, ase nazazu,
 Kristo'ren sayetseko ura, garbi nazazu
 Kristo'ren nekea, indartu nazazu.

Erriak. O Jesus ona! entzun zaidazu
 Zure zaurietan gorde nazazu
 Zu-gandik alde egiten utzi ez nazazu.

B. Etsai galgarria-gandik, zaitu nazazu.

E. Nere eriotz garaian dei zadazu.

B. Zugana joateko agindu zaidazu.

E. Zure Deunakin batera.

Guztik. Beti goraldtu zaitzadan. Amen.

(Abestu liteke lenengo batzuek zati bat,
 eta ura bera gero erri guziak berresaten
 duela).

Ogi deuna

(Erroma'ko Eukaristi-batzarreko Ereserkia)

Ogi Deuna, Jaungoikozko Ogia
 Jesus onak damaigu
 Gure biotzen janaritzat!
 Gure biotzen indar ta poz gustitzat!

*Ogi Deuna, Jaungoiko indarra,
 Indartu, indartu, zuk gure biotzak.*

Ogi Deuna, labe beroenetik
 Jesus'en Biotzetik,
 Gure biotzak erretzeko
 Irten zera lur dana sugartzeko.

*Ogi Deuna, Eguzki argi beroa
 Argitu, sugartu zuk gure biotzak.*

Ogi Deuna, lurrik garbienean
 Miren'en sabelean
 Jainkoak ereindako garia
 Garbitzeko indardun janaria.

*Ogi Deuna, garbitasun ber-bera
 Garbitu, garbitu zuk gure biotzak.*

Ogi zerutik*Ogi zerutik**Etorriya**Zu zera gure**Poz guztiya.*

Bildots santua
 Ara emen,
 Munduko gaitzak
 Kentzearren,
 Sagrariyoan
 Non dagoen,
 Lurra zeruaz
 Bat egiten.

Misteriorik
 Aundiena,
 Jaungoikoaren
 Oroimena,
 Gozotasunik
 Gozoena,
 Gizonentzako
 Dagoena.

Gauza guzien
 Egillea,
 Zeru ta lurren
 Erregea,
 Gure artean
 Bizitzea,
 ;Zer zoriona
 Dan gurea!

Etzaitut begiz
 Nik ikusten,
 Baña bai fedez
 Det sinisten
 Sakramentuan
 Nola zauden
 ;Jesus laztana
 Gu maitatzen!

Ona Bildots*Ona Bildots ezta**Egiazko ogia**Zerutik da jetxia**Jainko maitia.*

Gure Artzai ona
Ta Egillea,
Aitarik maiteena,
Zeru-emalea.

Ostian zaudela
Degu sinisten,
Zeruan bezela
Or zu arkitzen.

Zinez gurtzen zai-
Jesus ezta, [tut,
Arren emaidazu
Goi-sinistia.

O Biotz maitia,
Deitzen gaituzu;
Gugan egotia
Billatzen dezu.

Eskeñi nai dizut
Nere biotza,
Arren sutu zazu
Dago ta otza.

Zaitut maitatuko
Orain lurrean,
Gero maitatzeko
Zeru ederrean.

Or zaude Jesus

Or zaude Jesus
Aldarean
Gorde nai zaitut
Biotzean.

Zeruetako Jaun
[aundia,
Egiñik gure janaria;
O maitetasun uga-
[ria
Gizonarentzat geye-
[gia.

Ontasun danen itu-
[rria,
Iltzeko gure egarria
O ezkutapen pozga-
[rria,
Zeru ta lurren mi-
[raria

Ondo gabeko itxasoa,
Zerutik jetxi zeran sua
O maitetasun ain osua,
Animarentzat txit gozua.

Sinisten det

Sinisten det Sakramentu donean

Jesus ona, zu zaudela Ostian

Sinisten det, sinisten det

Batzuek. Jesus Jauna, oi! nere Nausia,
Maitasunak zaitu ezeztatu;
Zugan daukat nere uste guzia,
Argatik zaitut beti maitatu.

Gurtzen zaitut Jainko guziz aundia
Auspezturik naukazu gaur emen,
Ontzat artu nere gogo bizia,
Biotzez dizut ori eskatzen.

Jauna zure itz bakar bat aski da
Oben-kutsu guztiyak kentzeko,
Esan, bada, itz bat eta anima
Zuretzat da izango betiko.

Lenengo Jaun-artzean

(Aurrez)

Erriak. 1

Aurrak gora bio-
[tzak
Zuen Jainkoari
Auspeztuere zaitetze
Jesus maiteari.

Aurrak. 2

Apalki auspeztu-
[rik
Egun aundi ontan
Gaude emen guziyok
Jesus'en oñetan...

— 3 —

E.—Ona nun etorri
[dan
Jaunaren eguna
Zuengana dator gaur
Zeru emalle ona.

— 4 —

A.—Oi egun doatsua
Etorri zaiguna,
Nork aditu lezake
Gure zoriona.

— 5 —

E.—Dei zaiozute au-
[rrak
Ama Birjiñari
Aingeru ta zeruko
Santu guziari.

— 6 —

A.—O Birjiña Maria
Gure Ama ona
Guretzat otoi zazu
Zure Jesus Jauna.

— 7 —

E.—Uts egite asko-
[kin
Zuen gurasoak
Naigabetu ba-dira
Damu, aur gaisoak.

— 8 —

A.—Barkatu, bai
[barkatu
Aita eta ama,
Pake santuan goa-
[zen
Jainkoarengana.

Jaun-artu ondoren

Erriak. 1

Aurrak, ¿zuen bio-
[tzak
Zer ote diote?
Guzien izenian
Esan zaiguzue.

Aurrak. 2

Pozkario aunditan
Orain gera sartu,
Jaunak gaituelako
Gu gaur ikustatu.

— 3 —

E. — Ai zer grazi
[aundia
Zuen animetan,
Artu dezuten, au-
[rrak
Orain une ontan.

— 4 —

A. — ¡Nola bear be-
[zela
Gera mintzatuko,
Jesus'i esker onak
Ongi biurtzeko!

— 5 —

E. — Aundia da egiaz
Daukazuten poza,
Eman Jesu'i, eman
Betiko biotza.

— 6 —

A. — Jesus degu gu-
[rekin
Gu ere arekin,
Zeruan gaitzala
Danok elkarrekin.

Agur Jesus'en

Agur, Jesus'en Biotz gozua
Euskal biotzen zoragarria
Sartu ta gorde ortxe betiko
Seme zintzo ta maitalariak.

Judea'n zeukan Erri autuak
Egurran josten zindutenian
Zure begiak eta Biotza
Esar zenduen Euskal-Errian.

Atoz, Jesus

Erriak.   *Atoz, Jesus laztana*
Atoz gure Errege;
Gaur goratzen zaitugu
Gure Jaun ta Jabe.

Batzuek. Betor lenbai-len gugana
Zure jabetasuna
Etsaiak oinperaturikan
Betor bai garaipena.

Ez da zerurako

*Ez da zerurako
Beste biderik
Jesus'en Biotza
Bezelakorik.*

— 1 —

Jesus'en Biotza
Begiraturik
Guretzat ez dauka
Erruki baizik

— 2 —

Biotz ori dago
Beti zabalik
Pekatarientzat
Itxi gaberik.

— 3 —

Zeru ta lurtean
Ez da biotzik
Jesu'enak ainbat
Maite gaitunik.

— 4 —

O Jesus maitea!
Ar itzazu gaurtik
Guzion biotzak
Zure orren gatik

Izan zaitetz

*Izan zaitetz beti
Jesus maitea,
Gure biotzaren
Jaun ta Jabea.*

— 1 —

Jesus'en Biotza
Dago suturik
Maitasuna agertzen
Alde guzitik.

— 2 —

¿Nun arkituko da
Biotz gogorrik,
Biotz onen suban
Urtuko ez danik?

— 3 —

Ez du Jesus onak
Ez atsegiñik
Gu oso bereak
Egin gaberik.

— 4 —

Bere biotzean
Danok arturik
Geratzen da Jauna
Pozez beterik.

— 5 —

O Jesus maitea!
Artu bai pozik
Guztion biotzak
Betiko gaurtik.

— 6 —

Or bizi nai degu
Maitez urturik
Zure biotzean
Ongi gorderik.

Jauna nere biotzak

Jauna, nere biotzak

Deitzen zaitu,

Atozkit bada laister

Ene Jesus.

— 1 —

Intzik ez dutenean
Loretxoak
Laister gelditzen di-
Igartuak: [ra
Ni ere ilko ninduke
Zugabeak.

— 2 —

Neregandik — ba-zai-
Ain urruti [tut
Ezin nitekelako
Lurrari bizi
Zure zai gau ta egun
Nago beti.

— 3 —

Artzai on maitagarri
 Zeran Jesus,
 Zure artalde ortan
 Ar nazazu,
 Alkar bizi gaitezen
 Ni eta Zu.

O Biotz maite

O Biotz maite
Maitatia
Zu gure Errege
Jaun aundia.

— 1 —

Goazen kristauak
 Ain da munduan
 Nola zeruan
 Agurgarri.
 Goazen, guk ere
 Au gurtu zagun
 Ta gora zagun
 Biotz ori.

— 2 —

Zu zera, Jesus
 Maite-maitea
 Nere Jabea
 Ta Jainkoa.

Natorkizu ni
 Naigabeturik
 Ta oso apaldurik
 Zure aurrera.

— 3 —

Atoz gugana
 Jesus maitea
 Zure agindua
 Betetzera;
 Zu zera gure
 Jaun eta Jabe
 Bizi zu gabe
 Ezin gera.

— 4 —

Adixkidetzat
 Zugandutzera
 Zure biotzera
 natorkizu;
 Artu nazazu
 Barren orretan
 Ta eunki danetan
 Euki nazu.

SALVE REGINA

*248'n orrialdian***Angelus**

— 1 —

Aingeru batek Maria'ri
 Dio "Graziaz betea"
 Jaungoikoaren Semeari
 Eman diozu sortzea.

*Goiz, arrats eta eguerdietan
 Ama goresten zaitugu
 Aingeruaren itzak berak
 Guk ber-esaten ditugu.*

(Agur Maria bat otoizten da)

— 2 —

Jaungoikoaren nai
 santua
 Nigan dedilla egiña
 Izan nadin bai bere
 Ama
 Bañan geldituz bir-
 jiña,
 Goiz arrats...

(Agur Maria)

— 3 —

Jainkoaren Seme
 maitea
 Gizatasunez da jaz-
 ten
 Oi ontasun egiazkoa
 Jauna gurekin ego-
 ten.
 Goiz arrats...

(Agur Maria)

Agur, erregiñ

Agur, Erregiñ
Goien-goiena
Poz bikañena
Guretzako,
Zu zera beti
Ama maitea
Zuzen-bidea
Zerurako

Batzuek.

Ebaren ume
 Erbestetuak
 Naigabetuak
 Gatoz, Ama,
 Samintasunez
 Eta negarrez
 Pozkida billa
 Zuregana

Ederrak dira
 Zure begiak
 Maitagarriak
 Dira guztiz,
 Itzul itzatzu
 Beti gugana,
 Ama laztana
 Bai errukiz.

Ama gozoa
 Gorde gaitzatzu,
 Lagun zaiguzu
 Erbestean;
 Beti-betiko
 Or, gora-gora
 Zure ondora
 Joan gaitean.

Izar argia

Batzuek. Izar argia dirudiela
Zeru guztia du alaitzen

Erriak. Guztiz garbia izandu zanak
Asi zanetik izaten.

B. Pekatuak loturik zeukan
Biotza, ¿nork du askatzen?

E. Guztiz garbia...

B. Inpernuari ateak dizka
Beti-betiko itxitzen.

E. Guztiz garbia...

Jainkoaren Ama

Jainkoaren Ama,
Ama guztiz ona,
Zaitugu maite
Beti, beti.

Gure argalkerik
Zure biotza
Dute erdiratzen
Xamurra bai-ta:
Gutzaz izan zazu
Beti errukia
Beti, beti.

Gugandik etsayak
Bial itzatzu
Guganontz begiak
Itzul itzatzu:
Ama guztiz ona
Gure alde egizu
Beti, beti.

Zureak betiko
 Izan nai degu
 Zure biotz onak
 Artuko gaitu:
 Ama guztiz ona,
 Maitatzen zaitugu
 Beti, beti

Izar eder

Izar eder

Zoragarria

Zeru goian

Zera Maria.

— 1 —

Goizeko izarra
 Ez da aiñ ederra
 Nola dan, Maria,
 Zure sorrera.

-- 2 —

Guztiz ederra
 Zera Maria,
 Sortzetik zera
 Garbi-garbia.

— 3 —

Graziaz zu zaitu
 Jaunak apaindu,
 Zeruak dituzu
 Ederrez gaindu.

— 4 —

Grazien iturri
 Aitzen ez dana
 Guretzat zera zu
 Ama laztana.

Lore garbia

— 1 —

Batzuek. Lore garbia,
Kantu gozuak,
Zuri pozik eskeintzean,
Artu, ¡o Ama!
Biotz nereaa,
Gorde zure biotzean.

Erriak. Artu, o Ama!
Biotz nereaa!
Gorde zure biotzean.

— 2 —

B. Mendi gañetik
Eguzki argia
Gozoro dator goi-
[zean;
Gozoroago
Goiko doaia
Gure animan sor-
[tzean.

E. Artu, o Ama!...

— 3 —

B. Argi gaitzatzu
Izar Maria,
Zeruetako bidean,
Ibil gaitezen
Jesukristo'ren
Sinismen argi be-
[tean.

E. Artu, o Ama!...

Maria guztiz dontsua

— 1 —

Maria guztiz dontsua
Onoimenez apaindua
Ontartez aberastua,
Zugandik Zeru-emallea
Sortu da, Ama Maria.

*Maria da gure Ama
Begira dago gugana.*

Negarrezko erbestian
Asko igarotzen degu,
Gure malko samintsuak
Arren, Ama, legortu.

Zeruko Ama

*Zeruko Ama, izar argiya,
Zugana gatoz poz-pozik;
Gure biotzak ar zaizkigutzu,
Zaindu gaitzatzu zerutik.*

Oroitu zaite, Ama
[on ona,
Iñoiz ere esan ez
[dala.
Zuri deituta, lagun-
[tza gabe,
Iñortxo utzi dezula.

Biotz-biotzez gure
[Erriyak
Zaindari zaitu au-
[tetsi;
Ama, begira Erri
[gaxo au
Gorde ezazu beti
[beti.

LORE ILLERAKO

Aurtxo baten

*Aurtxo baten antzera
Maria'rengana,
Loreak eskeintzera
Biotzak narama.*

Goizeko uda-berri-
[ya
Zera zu Maria,
Lurrean Lore-illa
Zure irudia.

Zelai mendi apa-
[ñak
Digute aitortzen,
Ederrez zerua-re
Dezula apaintzen.

Birgiña guztiz ona

*Birjiña guztiz ona
Zeruko Erregiña,
Artu zaiguzu koroï
Guk lorez egiña.*

— 1 —

Lore guziak dute
Edertasun berena,
Baña zu zera lore
Danetan ederrena.

— 2 —

Eguzkia baño-re
Zera ederrago,
Zuri begira ezin
Asperturik nago.

— 3 —

Nola zeru urdiña
Apaindurik izarrez,
Ala zera, Maria,
Ederraren ederrez.

— 4 —

Zu bezin ederrikan
Ez da inor besterik,
Zeru lurrak dauz-
[katzu
Danak argiz beterik.

Goazen guztiok

*Goazen, goazen guztiok
Birjiña Amagana
Eskeintzera biotzez
Loretxo eder bana.*

— 1 —

Lore mota guziak
Lurraren gañean
Zure antzeko dira
Edertasunean.

— 2 —

Berdiñik ez dezu-
[la
Garbitasunean
Lirio ederrak dio
Arantza tartean.

— 3 —

Loreak utsak dira
Ez bada biotzik
Onbidez apaindua
Loretan gorderik.

— 4 —

Ar zazu maitasu-
[nez
Bai doaiz jantzirik
Ama, gure biotza
Lorakin bildurik

AZKEN-AGURRAK

Agur, Ama Maria,

Agur, agur, agur,

Agur, sortzez garbia

Agur, agur, agur,

Agur, Ama, agur, agur.

— 1 —

Birjiñ eder Maria
Jainkoaren Ama
Entzun zazu zerutik
Nere azken kanta.

— 3 —

Gera zaite Maria
Aldare onetan
Maitez urtutzen beti
Amaren oñetan.

— 2 —

Ama biotzekoa
Ezin det aldegin,
Emen bizi nai nuke
Betiko zurekin.

— 4 —

Ara ama maitea
Nere azken-kanta
Zure begi ederrak
Itzuli nigana.

Agur, agur, agur, Maria
Agur, agur, guztiz garbia.

— 1 —

Zeru eta munduak
 Zurekin pozturik,
 Kanta-kantari daude
 Biotzak suturik.

— 2 —

Maria, sortu ziñan
 Orban gabekoa,
 Deuntasun guztia-
 [kin
 Apaindutakoa.

— 3 —

Oñ-azpian lerturik
 Luzbel'i burua,
 Garaitu dezu, Ama,
 Betiko inpernua.

— 4 —

Maite, gorderik
 [zaude
 Gure biotzetan,
 Artu gaitzatzu, Ama
 Gero zeruetan.

Agur Izar eder

Agur, Izar eder,
Birjiña maitea
Agur Ama gozo
Zeruko atea.

— 1 —

Aingeruak zuri
 Berri-on emanik
 Etorri zitzaigun
 Pakea zerutik

— 2 —

Lotuak askatu
 Itxuak argitu
 On guztiak eman
 Gaitz guztiak kendu

— 3 —

Guretzako Ama
 Zaitte bigun izan
 Gure otoitz-deyak
 Jaunak entzun di-
 [tzan.

— 4 —

Bizibide on bat
 Dizugu eskatzen
 Jesus ikusteko
 Zurekin gozaten.

Agur Jesus'en Ama

— 1 —

Agur Jesus'en
[Ama,
Birjiña Maria,
Agur itxasoko Izar
Dizdiatzalia,
Agur zeruko Eguzki
Pozkidaz betia,
Agur pekatarien
Kaya ta estalpia.

— 2 —

Agur, gizonen Ama
Zeruko Erregiña,
Ama gozo txit maite
Oberik eziña,
Zugandik joatea
Gauza da samiña,
Agur nere biotzeko
Poz eta atsegiña.

— 3 —

Agur, gure poza ta
Atsegiñ guzia,
Atsekabe danetan
Gozakai ezta.
Agur Birjiña eder
Txit zoragarria,
Artzazu biotza ta
Torizu bizia.

— 4 —

Baña zugandik alde
Biotzak ezin du,
Zuregana dijoa,
Zugan bizi nai du.
Birjiñ berdin gabea,
Onetsi nazazu
Agur, Ama nerea
Agur, agur, agur.

INAZIO DEUNARI

Iñazio, [dia
Gure Zaindari aun-
Jesus'en Lagundia
Zuk bildu
Eta indartu dezu,
Ez da ez etsairik
Jarriko zaitzunik
Iñolaz aurrean
Gaurko egunean,

Naiz betor
Luzifer gokaiztua
Utzirik inperua
Zure Lagundia
Beti da bildur gabe,
Bere Jaun ta Jabe
Da Jesus aundia.
Garaitu ditu
Zure Lagundiak

Etsayak
 Ez dauka Eleizak,
 Ez Euskal-erriak,
 Ez dauke bildurrik
 Iñungo aldetik.
 Iñazio or dago,
 Beti indartsuago,

Dauka Lagundia
 Su-garrez betia,
 Guda-guda nairik
 Ikurriña zabalik,
 Gaut'egun guk
 Guziok pakea deza-
 [gun
 Beti gau eta egun.

Jarrai zaiogun Iñazio'ri

*Jarrai zaiogun Iñazio'ri
 Euskaldun onak bagera
 Zabal-zabalik eraman zagun
 Gure Jesus'en bandera.*

1.—Bandera orrekin
 [emen bagera
 Egiñaz beti ¡aurre-
 [ra!
 Bilduko gaitu Jau-
 [nak zeruan
 Iñazio'ren aldera.

2.—Eguzki berri bat
 [Iñazio da
 Loyola'ko etxeko se-
 [mea,
 Argi errañu biziz
 [daukana
 Mundu guztia betea.

LUIS GONZAGA DEUNARI

*Erriak. Guziok Luis Gonzaga
 Ementxe gauzkatzu
 Gutzaz errukiturik
 Arren zain gaitzatzu.*

Batzuek. 1

Zartzera eldu gabe
Il zīñan gazterik
Donetasunez oso
Guztia beterik.

— 2 —

Garaiyan gatoz
[bada
Zugana gu ere
Antzeko izan nairik
Iñoiz utzi gabe.

Luis deunari

Erriak. Jaunagandik dezu iristen
Eskatzen dezun guzia,
Iguzu zuri jarraitzea
Santu gazte, Luis guria.

— 1 —

Utsegin txiki bi
[dituzu
Zure pekatu guziak
Eta orregatik dauz-
[katzu
Beti negarrez be-
[giak,
;Ez naute ni lotsaz
[lertuko
Nere pekatu larri-
[yak!

— 2 —

Etsayari zayon be-
[zela
Gorroto bizi-biziya
Daukazu zuk gor-
putzarentzat
Zatiturikan erdiya.
;Eta nik billatuko
[diyot
Atsegiñ eta sariya?

Beazunik gabeko
 Uxo txuria,
 Aingeru eder,
 Luis zoragarria,
 Ikurriña zabaldu,
 Bai zabaldu,
 Jesus'en gudari
 Isan nai degu
 Beti beti
 Beti beti.

Seme ta alabak ga-
 [toz
 Ama Maria,
 Zuri eskeñi nairik
 Biotz garbia;
 Gorde gaitzazu,
 [Ama,
 Mantupean,
 Laguntz gabe ¡ai!
 [galdu
 Gu ez gaitean
 Beñ-e beñ-e
 Beñ-e beñ-e.

ASIS'KO FRANZISKO DEUNARI

Aita Franzisko'ri Agurra

Agur, Franzisko, agur
Serafin gartsua,
Agur, Aita maitea
Agur, agur, agur.

— 1 —

Zure oñetan, Aita
 Gauzkatzu bildurik
 Azken agurra egi-
 [ten
 Guztiz samindurik;
 Agur, gure begien
 Argi txit argia,
 Agur gure biotzen
 Gozamen ezta.

— 2 —

Bañan penaz bio-
 [tzak
 Alde egin ezin du
 Zure onespénak
 [gaur
 Alaitzen ez badu;
 Onespen au bertatik
 Alde egiñ baño len
 Eman iguzu, Aita
 Guztioi, bai emen.

Asis'ko Franzisko Deunari*Erriak*

*Aita txit maite Franzisko dontsua
Maitasunezko Serafin gartsua
Onbideetan txit aurreratua
Izan zaite beti danon maisua.*

Batzuek

— 1 —

Bizi izan ziñan beartsu munduan,
Beartasuna maite izan zenduan
Aberats zera Jaunaren onduan
Betiraun guztiko an orain zeruan.

— 2 —

Jesus daukazu beti biotzian
Nai zenduke egon aren biotzan
Bost zauri eder bere irudian
Ezarri dizkitzu zure gorputzian.

— 3 —

Aintza beti, bai, Aita Jainkoari
Beste ainbeste bere Semeari,
Orobat bere maitetasunetik
Datorren Espiritu Santuari.

Franzisko ziñanean

— 1 —

Batzuek.—Franzisko ziñanean
Mundura agertu
Jesus'ek bere antzera
Zinduen egin zu;
Ta bere maitetasunez
Ziñan zu zauritu.

Erriak.—*Franzisko, gure Jesus*
Nai degu maitatu.

— 2 —

Jesus'en antzeko-
[rik
Iñor bada sortu,
Franzisko ukulluan
Zan jayo ta agertu;
Geroztik beti zion
Jesus'i jarraitu.

Franzisko...

— 3 —

Gaztetako urteak
Emen igarorik
Mundu lasai onezaz
Ongi jabeturik,
Arrisku oietatik
Ziñan zu aldendu.

Franzisko...

— 4 —

Jesus beti maita-
[tzen
Zenduen ikasi
Serafiñen bizitza
Bertatikan asi,
Baita oien antzera
Biotzak su artu.

Franzisko...

— 5 —

Pixturik biotzean
Jesus'en fedia,
Erakusten zenduen
Jaunaren legia;
Anima asko zinduen
Zeruetan sartu.

Franzisko...

Zure semeak gera

*Erriak. Zure Semeak gera
Nai zaitugu maita,
Franzisko, izan zaite
Beti gure Aita.*

Batzuek. 1

San Franzisko'ren
[Orden
Irugarrenean
Emen gaude batu-
[rik
Alkartasunean;
Mundu au igarorik
Bizitza onean
Zerura igotzeko
Iltzen geranean.

— 2 —

Gaixtoak ondu eta
Onak obetzera
Gure bandera izan
Bedi gurutzea;
Eskapulayuakin
Jantzirik kordoya,
Beti izango degu
Bizitz zerukoya.

— 5 —

Aitaren seme onak
Bear degu izan,
Bada ikusten gaitu
Zer moduz gabiltzan,

— 3 —

Alperrik egingo
[du
Satanas'ek gerra,
Bada beti garaille
Aterako gera;
Oinperatzeko oso
Inpernua bera,
Aski da Orden on-
[tan
Daukagun bandera.

— 4 —

Aita baten semeak
Beti gera anai,
Diogula alkarri
Bizi ongi nai.
Orden santu onetan
Arkitzen geranoi
Maitasun au bai zai-
[gu
Ezagutzen nun nai.

Aita goratu zagun
Lurreko bizitzan
Ill ondoan zerura
Berak jaso gaitzan

Jose Deunaren atsekabe-atsegiñak

— 1 —

Biotza atsekabetu bai-zitzaizun
Oarturik Maria zegola aurdun;
Aingeru batek alaitu zinduen
Zure bildurrak aldendu zituen.
Gure alde egin otoitz, Deun aundia,
Ta iritxi biotzeko pake ezta.

— 2 —

Otzez zegoelarik Jesus askan
Zure biotz samurra larritu zan;
Atsegin-pozez bete zan ordean,
Aingeru sailak abeska aditzean.
Gu ere il ta gero igo gaitezela
Aingeru-eresiak entzutera.

— 3 —

Oi! zein aundia izan zan zure miña,
Jesus odol-ixurtzen ikusi-ta.
Baña aurtxoaren izen pozgarriak
Poztu zituen zure min guziak.
Iguzu, Jose Deuna, guri jarren!
Iltzea izen gozo ori maiz aipatzen.

— 4 —

Mindu ziñan, Maria ta Jesus'en
 Oñazeak aurretik ezagutzen;
 Ta poztu ziñan aditu orduko
 Ola giñala gu zeruratuko.
 Aiek ekarri duten zoriona
 Gal ez dezagula guk, Jose Deuna.

— 5 —

Oi! zeñen samindurik erbestera
 Igesi zoaz Jesus gordetzera;
 Bañan alaitu ziñan erbestean
 Jainko-aizunak jausten ikustean
 Egizu lur ontako erbestean
 Alai ta pozik bizi al gaitean.

— 6 —

Itzultzen zeranean zure etxera
 Aurra ilko ote dizuten bildur zera:
 Baño aingeruak esan zizun bela,
 Bildurrik gabe bizi zinteztela.
 Guri iritxi zaiguzu, Deun maitea,
 Jesus ta Maria'kin bizitzera.

— 7 —

Miñaren-miñaz ziñan erdiratu
 Jesus zitzaizunean zuri galdu;
 Ardura aundiaz zenuen billatu,
 Oi! gero nola ziñan pozkidatu.
 Bein ere ez dezagula galdu Jauna;
 Auxe iritxi zaiguzu Jose Deuna.

BIDEZKUNDE EDO PEREGRINA- ZIOETARAKO

Agur, errugabeko

Agur, errugabeko
Birjiña Maria;
Agur, zeruko Izar
Lausorik gabia;
"Guztiz zera ederra"
Zenduen aditu,
Juanagandik mun-
[dura
Ziñanean sortu:
Ez det bada errurik
Zuregan arkitu.

Adan'en pekatuan
Etzera kutsutu.
Bertatik eguzkiak
Zinduen apaindu,
Illargia oñetan
Zitzaizun geratu;
Zure burua izarrak
Zuten koroatu,
Zeru-lurreko galak
Zugan ziran bildu.

Loyola'ra

Alperrik dabilta, alper-alperrik
Euskaldun-Erriya Jesukristo'ri
Kendu ezetz, kendu ezetz
Euskaldun-Erriya dauka gorderik
Loyola'k, Loyola gaztelu ori
Artu ezetz, artu ezetz.
Ez degu nai, Jauna, Euskal-Erririk
Zuretzat ez bada oso-osorik
Ez degu, ez degu nai.

Loyola! Loyola! Euskal-Erriyak
Loyola'n biotza dauka jarriya
Etzera ez ilko Erri maitea
Loyola'n biotza dezu gordea!
Ondo gordea.

Goazen, goazen

*Goazen, goazen guztiok
Maria'rengana
Goazen bai eskeintzera
Biotz eder bana.*

— 1 —

Zu zera gure Ama
Birjiña Maria,
Izar eta eguzki
Guztien argia;
Aingeruen Erregin
Egiz gurgarria,
Izan zaite euskal-
[dun
Danen Zaindaria.

— 2 —

Zure semeak po-
[zez
Gera gaur elkartzan
Ta dizkigutzu gure
Biotza eskeintzen;
Ongi dakizu, Ama
Zugan dana etor-
[tzen,
Zure mantupe ortan
Dezula jasotzen.

— 3 —

Argi guztien argi
Sutsua Zu zera,
Argatik zure bear
Gu arkitzen gera;
Printza bat bana za-
[zu
Gure biotzera,
Seme leyalak izan
Gaitean aurrera.

— 4 —

Gaur errukia izan
Zazu guretzako,
Zure seme alaba
Guztiorentzako;
Zeruan lekutxo bat
Egizu geroko,
Il da zure ondora
Gu joan ordurako.

Te Deum

TE Deum, laudamus;
* te Dóminum confi-
témur.

Te ætérnum Pa-
trem * omnis terra
venerátur.

Tibi omnes Ange-
li, * tibi Cœli, et
univérsæ Potestá-
tes.

Tibi Cherubin et
Seraphim * incessá-
bili voce proclá-
mant:

Sanctus * Sanc-
tus * Sanctus * Dó-
minus Deus Sá-
bath.

Pleni sunt cœli,
et terra * majestá-
tis glóriæ tuæ.

Te gloriósus *
Apostolorum cho-
rus.

Te Prophetarum *
laudábilis número.

Te Mártyrum can-
didátus * laudat e-
xércitus.

Te per orbem te-
rrárum * sancta
confitétur Ecclesia.

Patrem * immén-
sæ majestátis.

Venerándum tuum
verum * et unicum
Fílium.

Sanctum quoque *
Paráclitum Spíri-
tum.

Tu Rex glóriæ, *
Christe.

Tu Patris * sem-
pitérnus es Fílius.

Tu ad liberándum
susceptúrus hómi-
nem: * non ho-
rruísti Vírginis úte-
rum.

Tu, devícto mor-
tis acúleo, * ape-
ruísti credentibus
regna cœlórum.

Tu ad dexteram
Dei sedes, * in gló-
ria Patris.

Judes créderis *
esse ventúrus.

(*Belauniko*)

Te ergo quæsu-
mus, tuis fámulis
súbveni: * quos
pretiósó sánguine
redemísti.

Ætérna fac cum
Sanctis tuis * in
gloria numerári.

Salvum fac pópulum tuum, Dómine,
* et bédedic hereditáti tuæ.

Et rege eos, * et
extólle illos usque
in ætérnum.

Per síngulos dies
* bédedicimus te;

Et laudámus no-
men tuum in sæcu-
lum, * et in sæcu-
lum sæculi.

Dignáre, Dómine,
die isto * sine pec-
cáto nos custodíre.

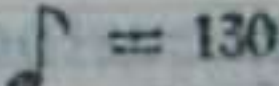
Miserére nostri,
Dómine, * miserére
nostri.

Fiat misericórdia
tua, Dómine, super
nos, * quemádmó-
dum sperávimus in
te.

In te, Dómine,
sperávi: * non con-
fundar in ætérnum.

ANIELIS 'en MEZA

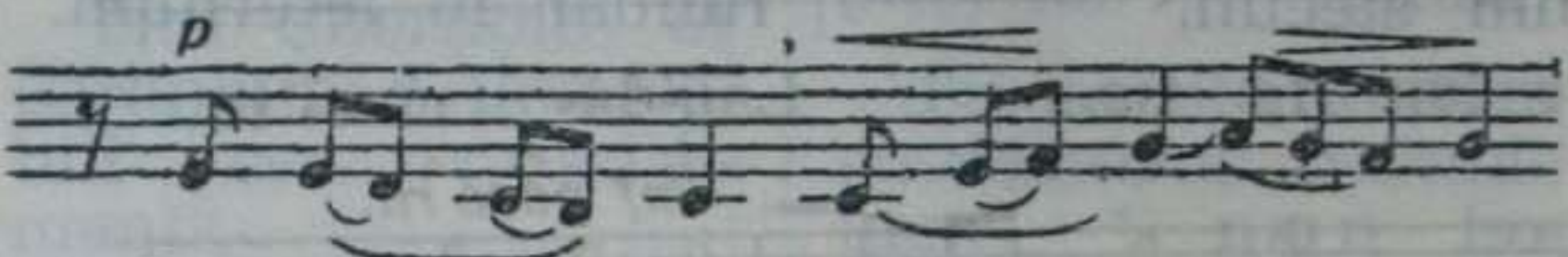
M. M. = 130

Mod. V *p*

Ky- ri- e

 rit.

e lé- i- son.

 p

lij. Chris-te

 p *rit.* *f*

e- lé- i- son. *lij.* Ki- ri- e

 mf *p* *rit.*

e- lé- i- son.

 f *f* *mf*

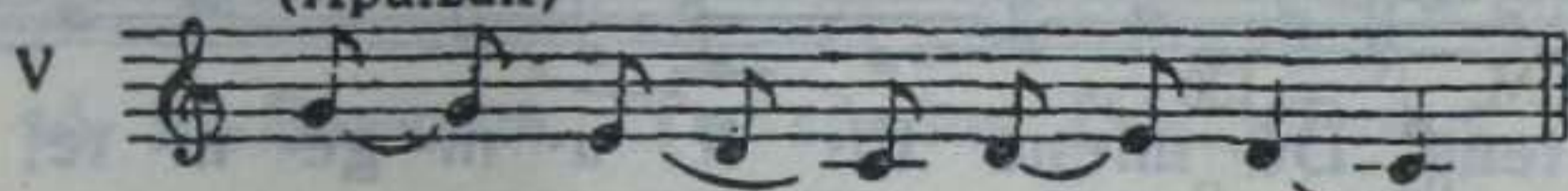
Ki- ri- e

 p *rit.*

** e- le- i- son.

G L O R I A

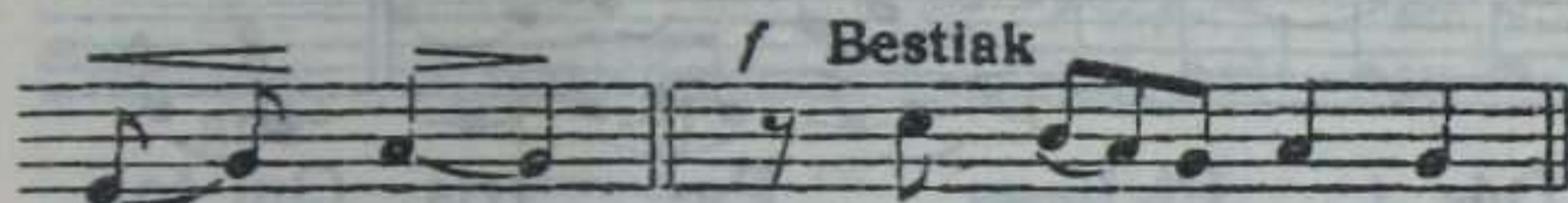
(Apaizak)

Glo-ri-a in ex-cel-sis Dé-o.

p Batzuek

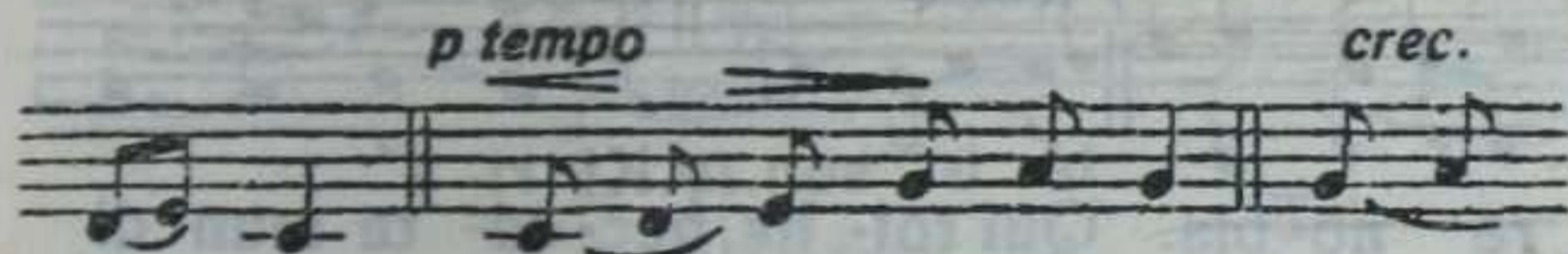
Et in tér-ra pax ho-mi-ni-bus bo-næ

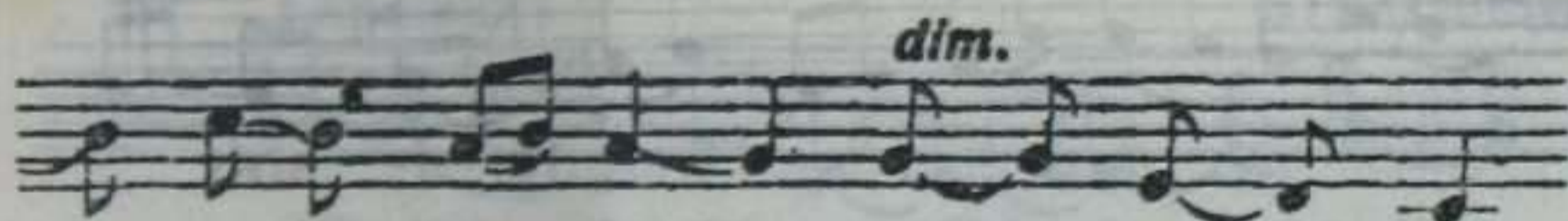
vo-lun-tá-tis. Lau-da-mus-te.

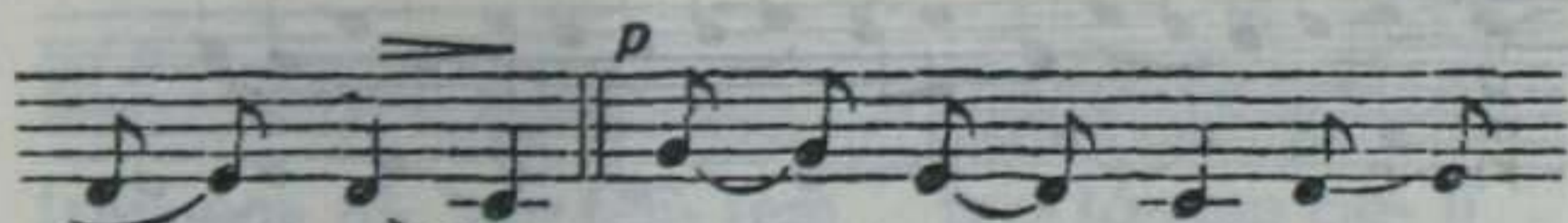
Be-ne-dí-ci-mus-te. A-do-ra-

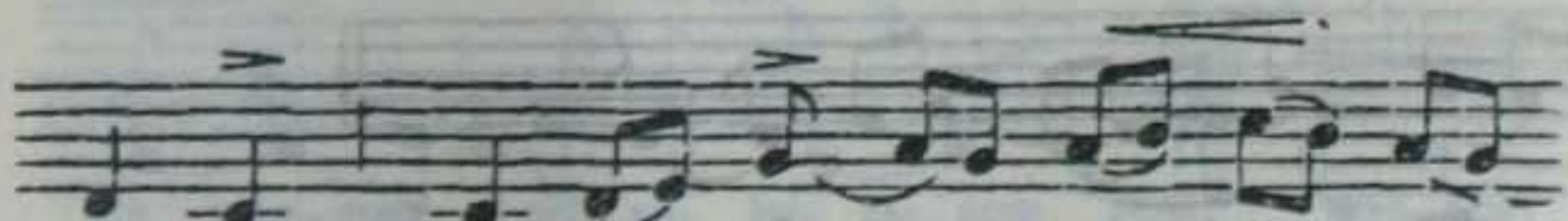
mus-te. Glo-ri-fi-cá-mus-te. Grá-ti-

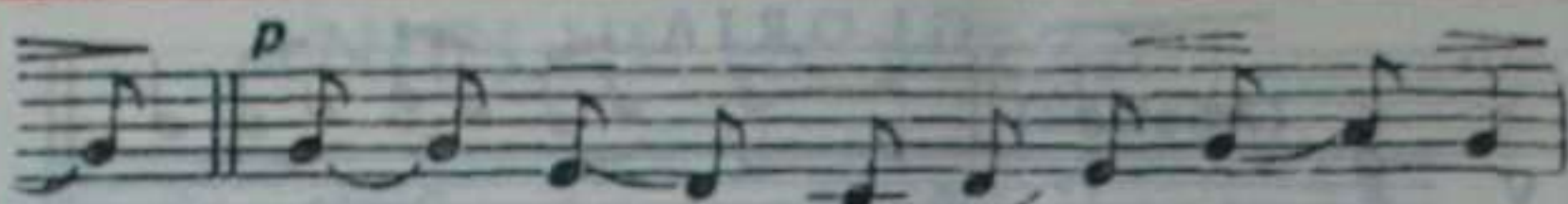
as á-gi-mus tí-bi, próp-ter magnam gló-

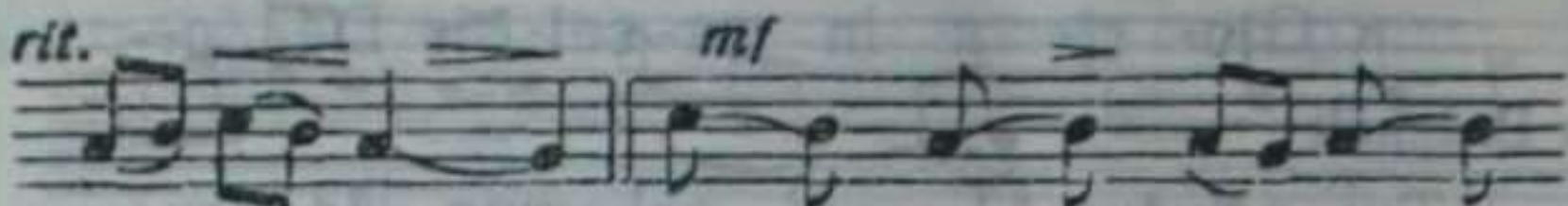
ri-am tú-am. Dó-mi-ne De-ux, Rex cœ-

lé-tis, De-us Pá-ter om-ni-po-

tens. Dó-mi-ne Fí-li u-ni-gé-ni-te,

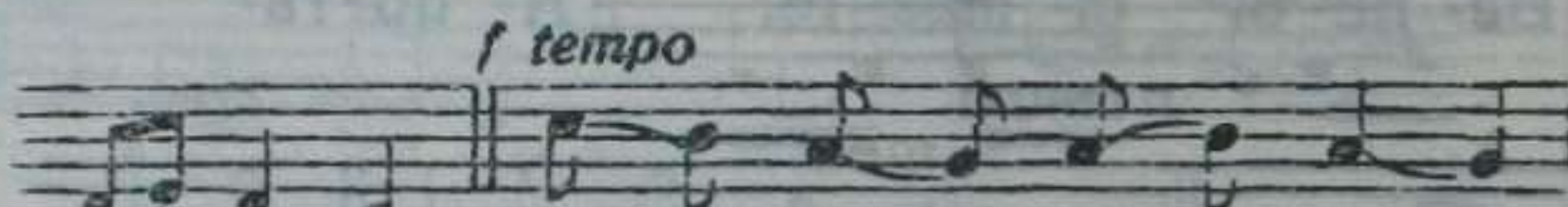
Je-su Chrí-ste. Do-mi-ne Dé-us Ag-nus

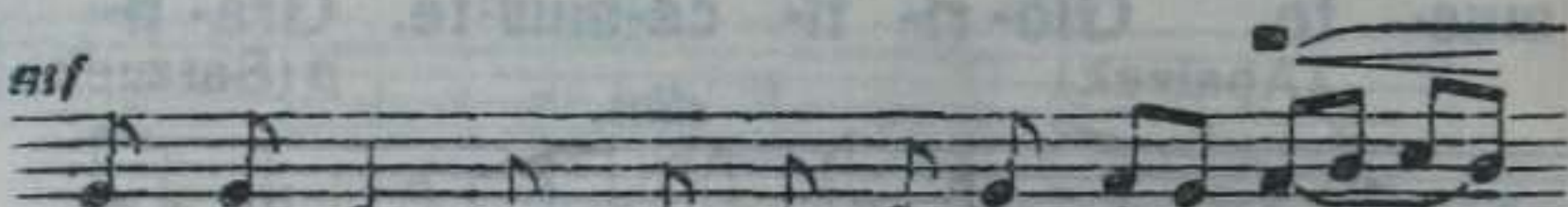
Dé-i, Fí-li-us Pa-tris. Qui tol-

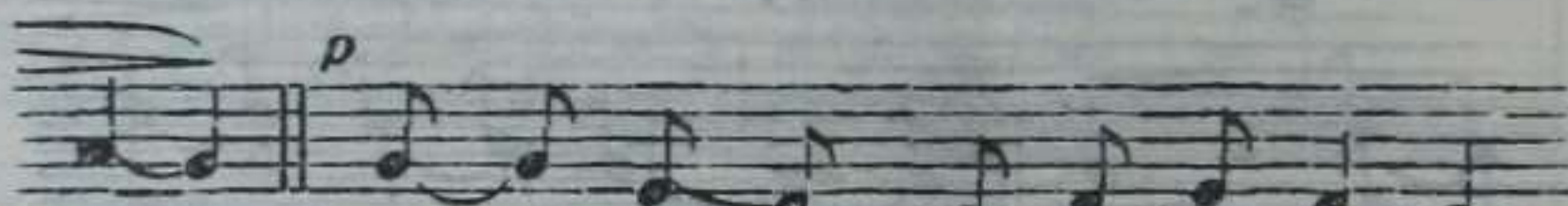
lis pec-cá-ta mun-di mi-se-ré

re nó-bis. Qui tol-lis pec-cá-ta mun-di

sú-sci-pe de-pre-ca-ti-ó-nem nó-

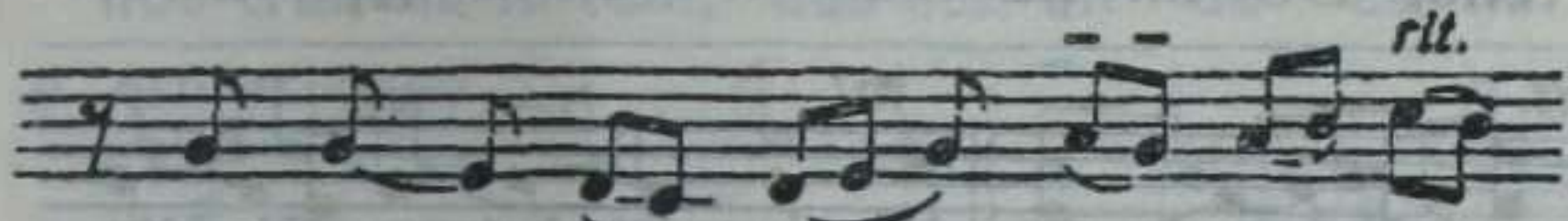
stram Qui sé-des ad déx-te-ram Pa-tris,

mi-se-re-re no-bis. Quó-ni-am tu

só-lus San-ctus. Tu só-lus Dó-mi-nus.

Tu só-lus Aí-tí-si-mus Je-su-

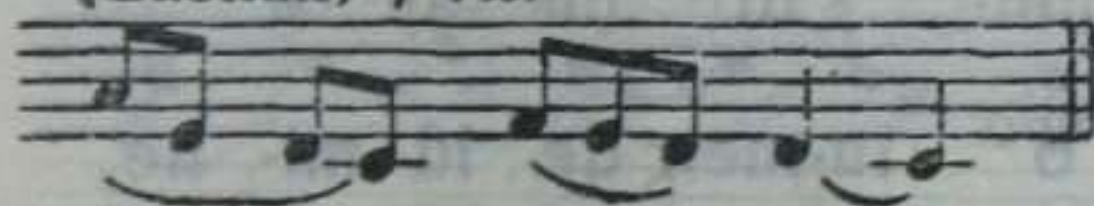

Chri-ste. Cum Sán-cto Spí-ri-tu

in glo-ri-a De-i Pa-tris.

(Gustiak) *f rit.*

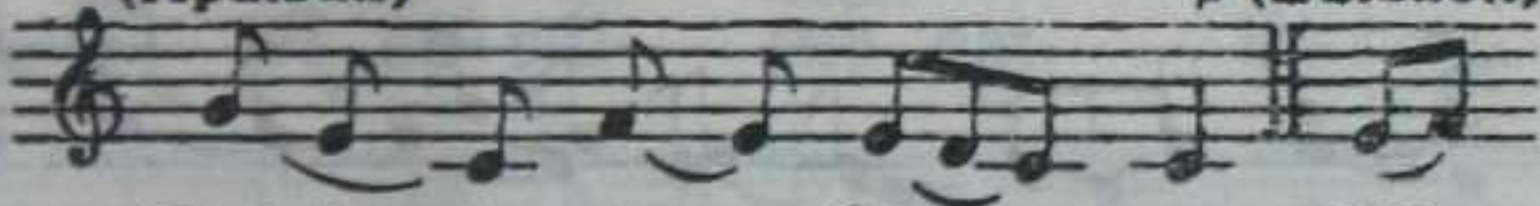

A-men.

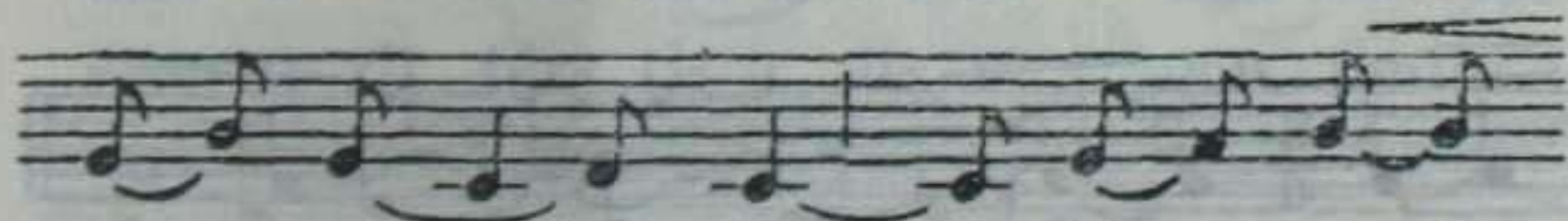
CREDO

(Apaizak)

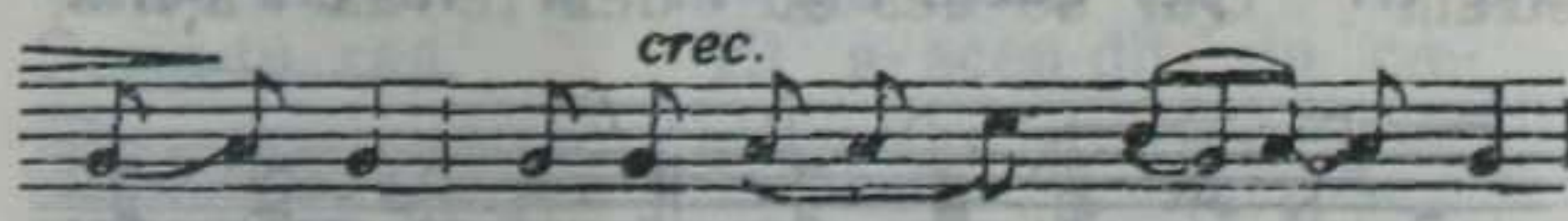
p (Batzuek)

Cré-do in ú-num Dé-um. Pá-

trém om-ni-po-tén-tem fac-tó-rem cæ-li

et tér-ræ vi-si-bi-li-um óm-ni-um

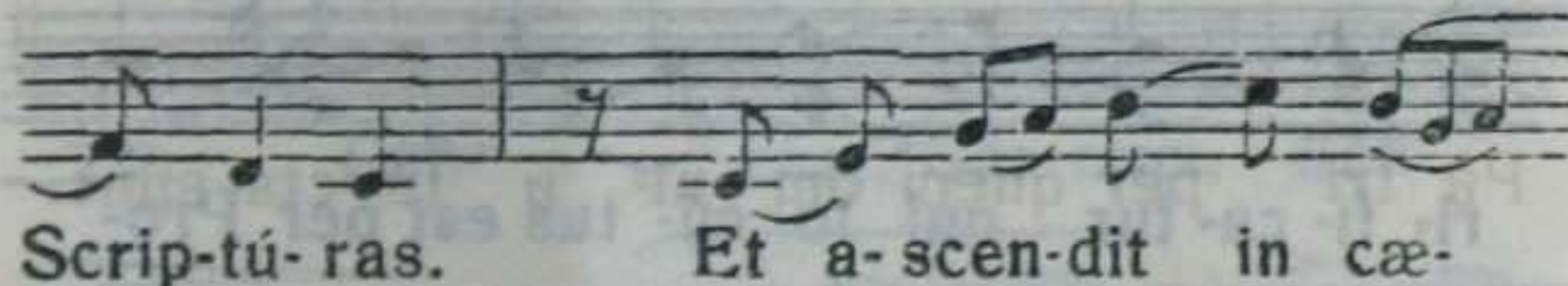
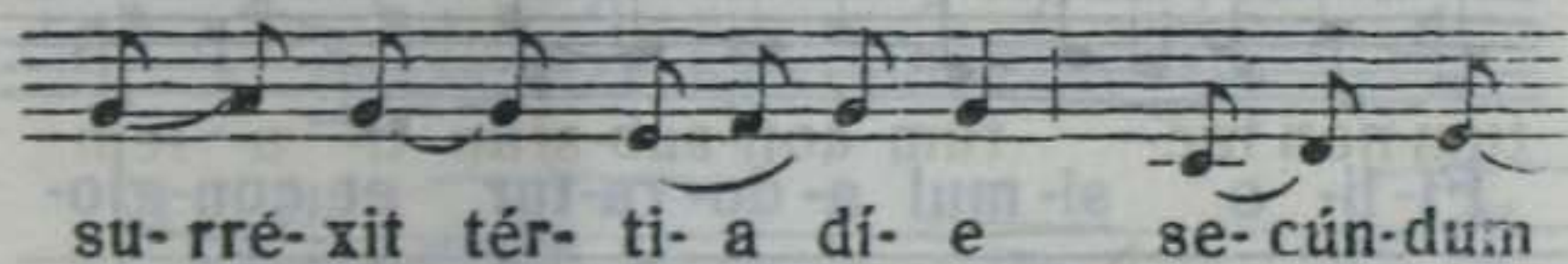
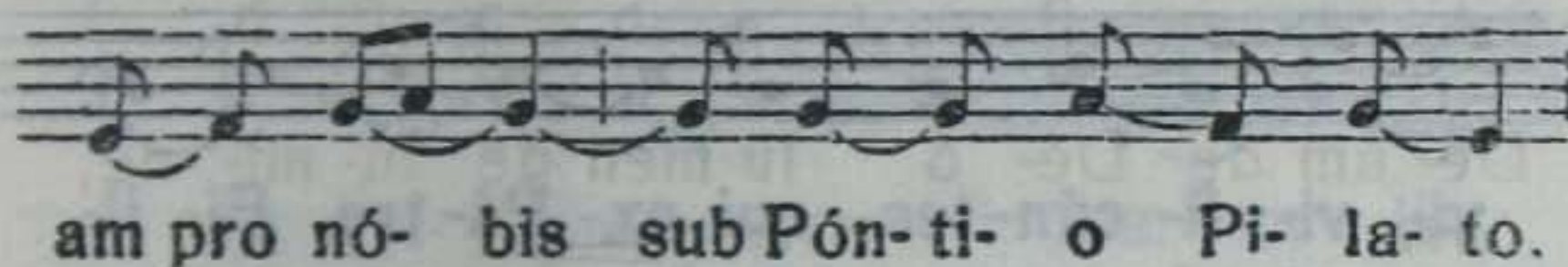
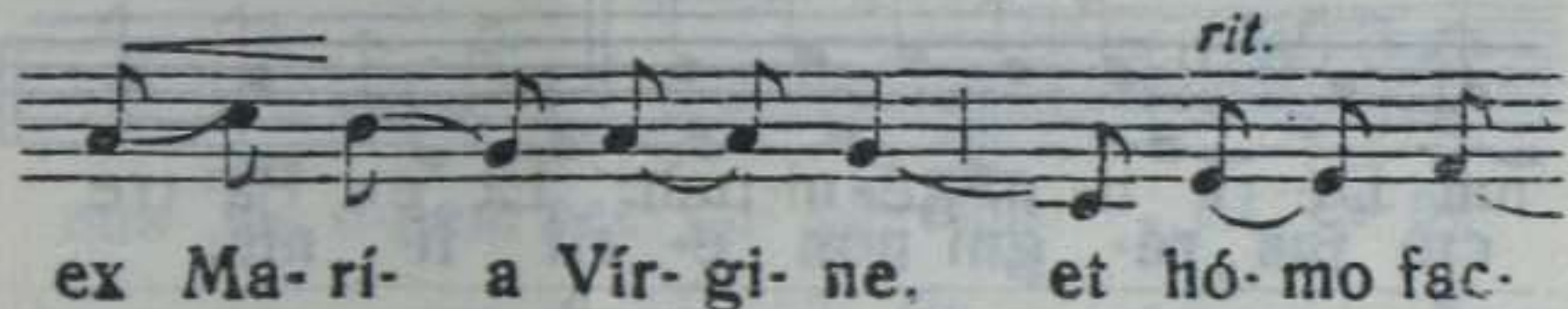
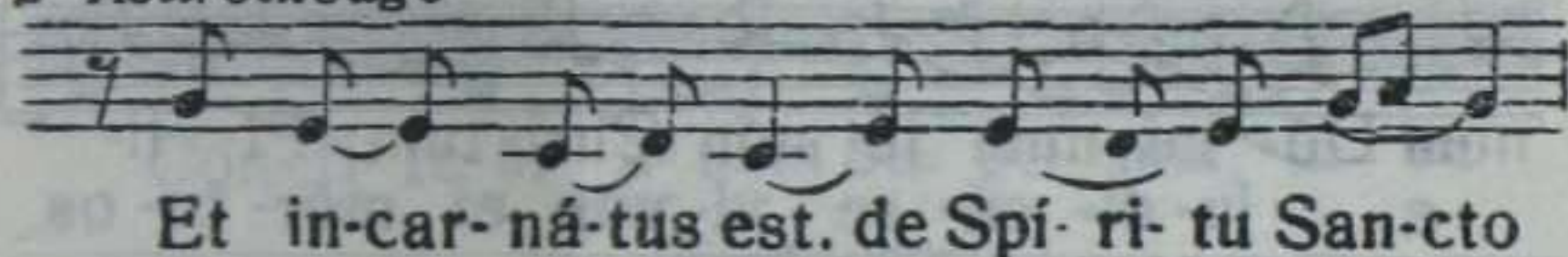
dim. *p* Bestiak

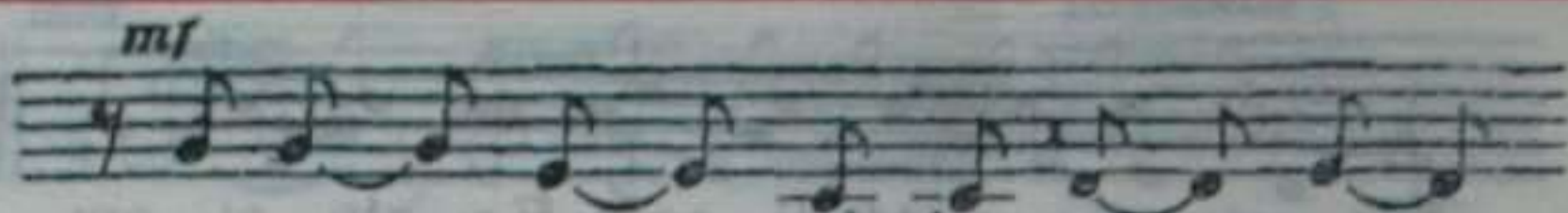
et in- vi- si- bí- li- um. Et in ú-
 num Dó- mi- num Jé- sum Chri- tum Fi- li-
 um Dé- i u- ni- gé- ni- tum. Et ex Pa- tre
 ná- tum án- te óm- ni- a saé- cu- la.
mf
 Dé- um de Dé- ó lu- men de lú- mi- ne,
cres. *p*
 Dé- um vé- rum de Dé- o ve- ro. Gé- ni-
 tum non fac- tum con- sub- stan- ti- a- lem
 Pá tri per quem óm- ni- a fá cta sunt.
 Qui pro- pter nos hó- mi- nes. et próp- ter

p Astirotxoago

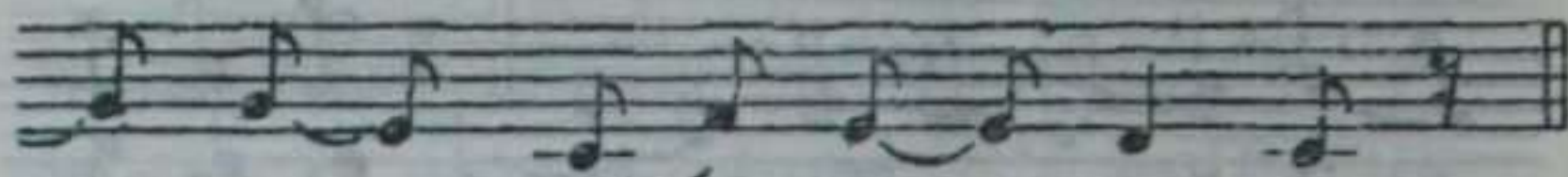

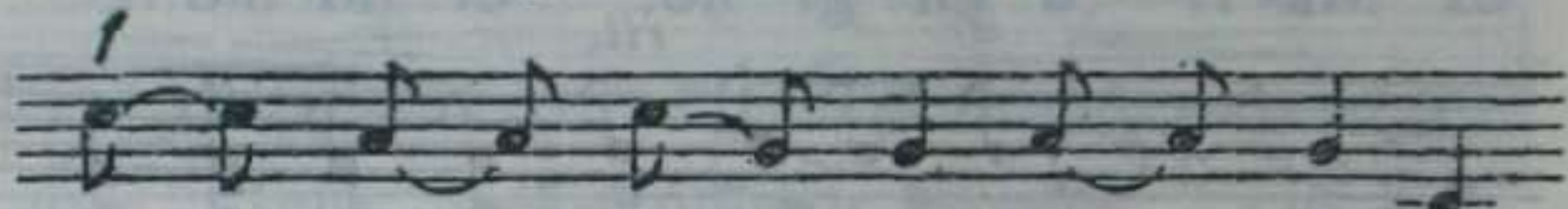
Et i- te-rum ven- tú- rus est cum glo-ri-

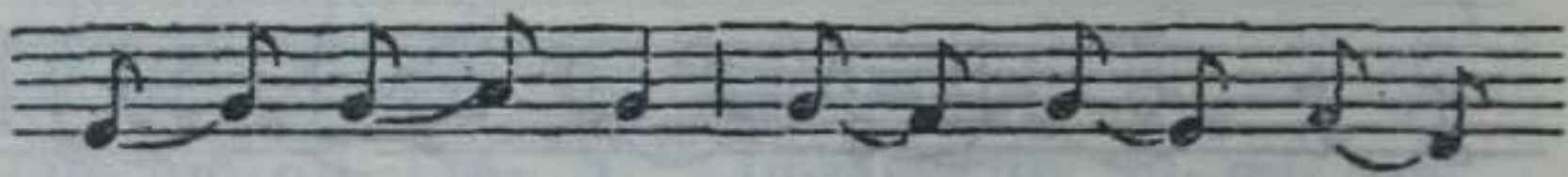
a, ju- di- cá- re ví- vos et mór- tu- os

cu- jus ré- gni non e- rít fi- nis.

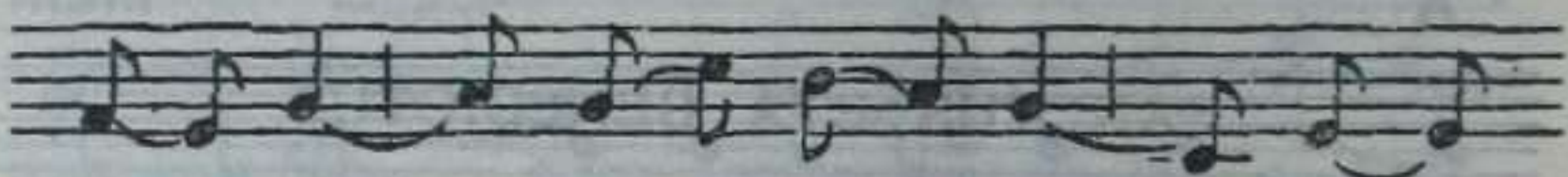
Et in Spi- ri- tum Sanctum, Do- mi- num et

vi- vi- fi- cán- ten, qui ex Pá- tre Fí- li-

ó- que pro- ce- dit. Qui cum Pá- tre et

Fí- li- o si- mul a- do- ra- tur et con- glo-

ri- fi- ca- tur qui lo- cú- tus est per Pro-

phé- tas. Et ú- nam, san- ctam ca- to- li-

cam et a-po-stó-li-cam Ec-cle-si-am.

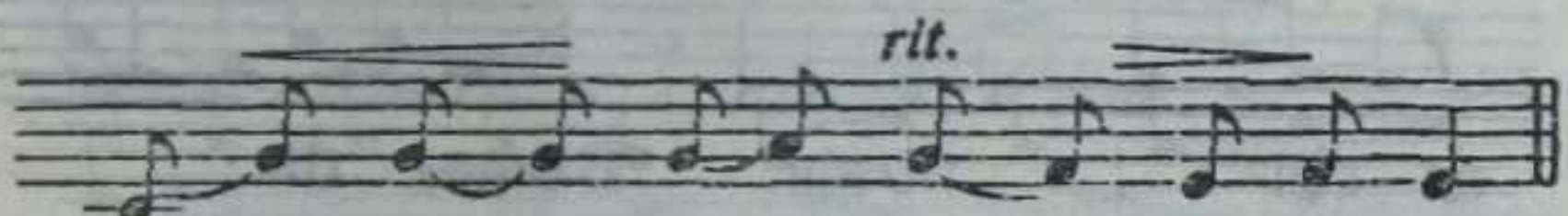
cresc.

Con-fi-te-or ú-num ba-ptí-sma, in re-

mis-si-ó-nem pec-ca-tó-rum. Et ex-pé-

cto, re-sur-rec-ti-ó-nem mor-tu-ó-rum.

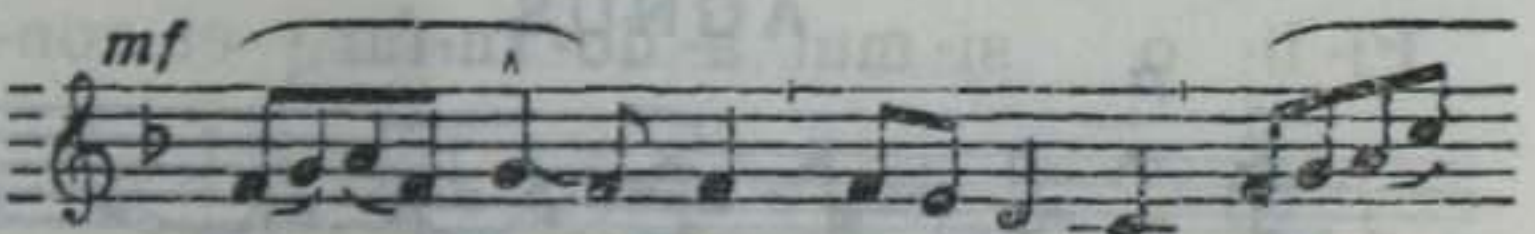
Et vi-tam ven-tu-ri sæ-cu-li.

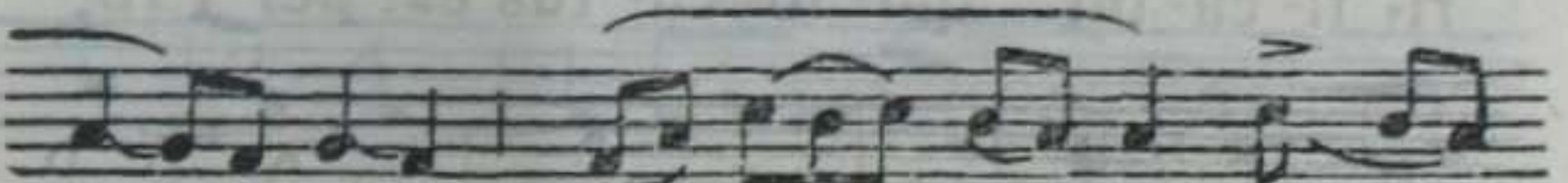
A-

men.

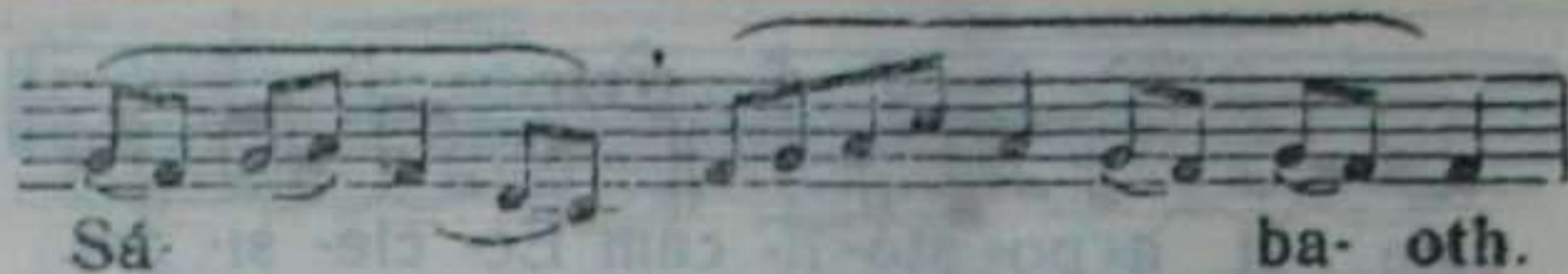
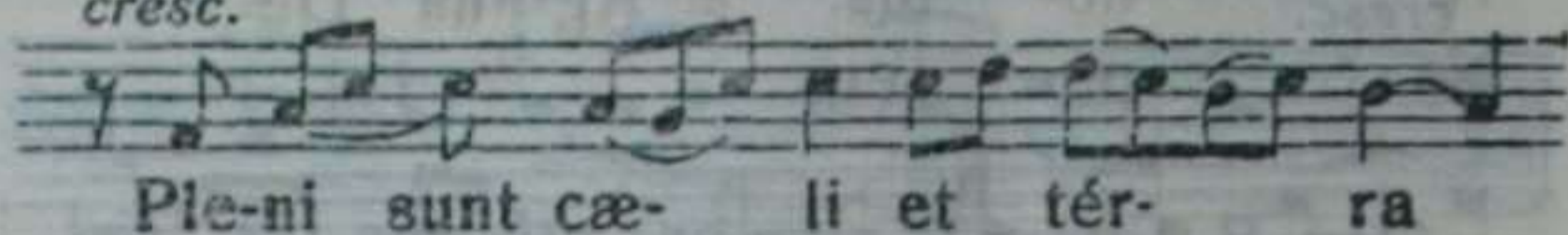
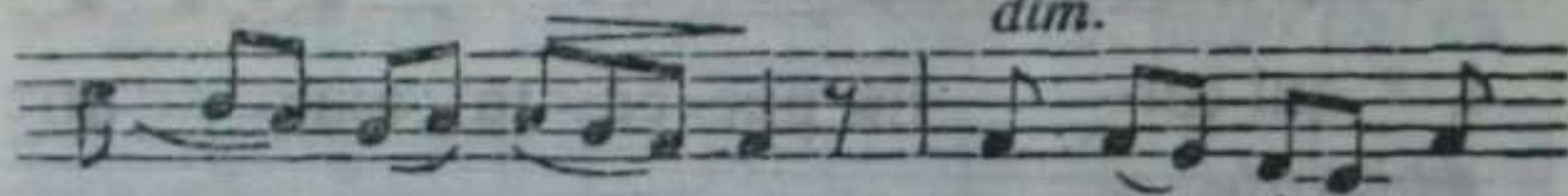
SANCTUS ETA BENEDICTUS

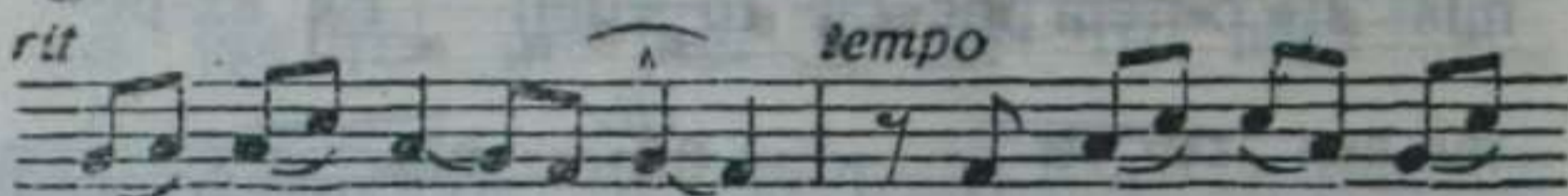
Sán-ctus,*Sán-ctus, Sán-

ctus Dó-mi-nus De-us

*cresc.**dim.*

rit ex- cël- *tempo* sis. Be- ne- di-

mi- ni. Ho- sán- na in ex-

cresc. mi- ni. Ho- sán- na in ex-

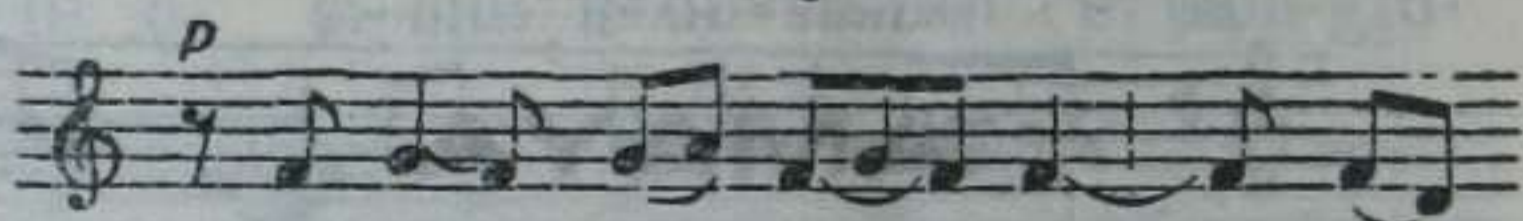

rit. cël- sis

cël- sis

AGNUS

lis pec- ca- ta mún- di mi- se- re-

do- na no-

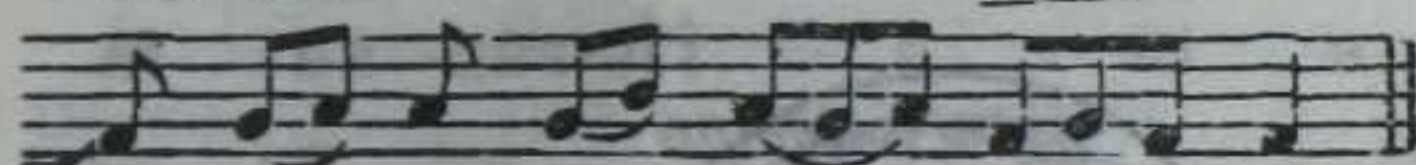

re nó- bis. 2. Ag-nus Dé-
bis pa- cem.

i, • qui tol- lis pec- cá- ta mún- di:

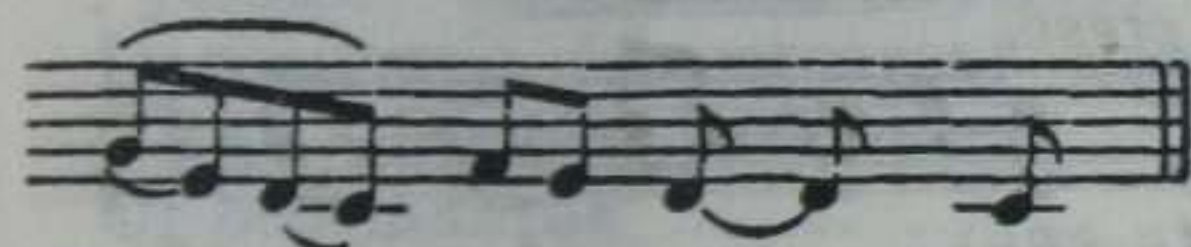
molto rit.

mi- se- ré- re nó- his.

I- te
De- o

mi- sa est.
gre- ti- as.

AMAYA

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

AMAYAY
AMAYAY
AMAYAY

A R K I B I D E A

Lenen-argitaldiko itz-aurrea	9
Bigarren argitaldiko itz-aurrea	14
Egutegia	15
Jai-igande aldakorrak	27
Barau, aragi-uzte ta barkamenak	28
Barau ta aragi-uzteko legeak	28
Bulda gabekoen legea... ..	30
Bulda daukatenen legea	31
Aragi-bulda	35
Ildakoen bulda	38
Barkamenak	40
Barkamenak irabasteko bear diranak	41
“Jubileo” barkamena	42
Dagonillaren (Agostuaren) 2'an “Porziun- kula” izeneko barkamena... ..	43
Ur-bedeinkatua	44
Kristauren bizibidea ta eginbearrak	46

I.—OTOITZA

Otoitza bear, bearreko degu	64
Goizeko otoitzak:	
Gurutze antza	67
Sinispen itxaropen, eta maitetasun egin- tzak	68
Jauna gurtzeko otoitza	68
Eskerrak ematekoa	69
Obenari itzul egiteko asmoa... ..	69
Eskerrak eskatzekoa	69
“Aita gurea” Agur Maria	70

Sinisten det...	71
Jesukristo nere Jauna ...	72
Jesus'en Biotzari Otoitza ...	72
Andre Maria'ri ...	72
Jose Deunari ...	73
Aingeru Zaitzalleari ...	74
Eriotz on bat irixteko otoitza ...	74
Oarpena: gogo-otoitza...	75
Jesus'en arrentza (letaniya) ...	76
Aingeru otoitza (latiñez eta euskeraz) ...	81
Jan aurre ta ondorengo otoitzak...	86
Egun bitarteko otoitzak...	87
Arratseko otoitzak:	
Azterpena ...	93
Andre Maria'ri ...	96
Andre Maria'ren Arrentza (latiñez eta euskeraz) ...	98
De profundis, (latiñez) ...	102

II.—AITORTZA

Azalpena ...	106
Azterpena ...	107
Damua ...	108
Erabaki edo Asmoa ...	110
Ao-aitortza ...	111
Pekatu-ordaña ...	113

Azterpen-galderak:

Azterpen luzea ...	115
Azterpen laburra ...	147
Aitortza aurreko otoitza...	154
Damu-egintza ...	155
Aitortzeko era ...	156
Ondorengo otoitza ...	157

III—JAUNARTZEA

I.—Sarrera :

Jesukristo gure Erakuslearen itzak... ..	158
Jesukristo, gogo edo animaren bizia	160
Maiz, eta egunero Jaunartzea	161
Maiz, eta egunero Jaunartzeko eskatzen dana... ..	162

II.—Jaunartze aurreko ta ondorengo otoitzak :

Oarpenak	163
-----------------	-----

Jaunartu aurreko otoitzak :

Era laburra

Sinispén-egintza	164
Itxaropen-egintza	165
Maitetasun-egintza	165
Damuzko-egintza	166

Era luzea

Sinispén-egintza	166
Apaltasun-egintza	167
Damu-egintza	168
Itxaropen-egintza	169
Ambrosio Deunaren Otoitza... ..	170

III.—Jaunartu ondorengo otoitzak :

Era laburra

Jauna gurtzekoa	175
Eskerrak ematekoa	175
Esker-mesede berriak eskatzeko	176

Era luzea

Jauna gurtzekoa	176
Maitetasun-egintza... ..	178
Esker-emateko egintza	178
Eskaria	179
Loyola'tar Inazio Deunak esan oi zuen otoitza (Anima Christi)	180
Inazio Deunaren beste otoitza (Suscipe)... ..	181
Jesus Gurutziltzatuari	182
Andre Maria'ri	183
IV.—Eriotz etsipena	183
V.—Gogozko Jaunartzea	184

IV.—MEZA DEUNA

(Latiñez eta euskeraz)

Sarrera	187
Meza ¿zer da?	188
Meza ¿zertarako da?	189
¿Nork eskeintzen du Meza?	190
Mezaren balioa eta irabaziak	191
Mezarako bear diranak	192
Meza entzuteko era	195
Mezaren eskeintza	196
Meza aurreko otoitzak. Asperges... ..	197
Mezaren lenengo zatia:	
Asieratik Ebanjelioraño	199
Mezaren bigarren zatia:	
Ebanjeliotik Eskeintzeraño	215
Mezaren irugarren zatia:	
Eskeintzetik Sarreraño (ofertorioa)	220

Mezaren laugarren zatia: 71

Sarreratik bukaeraño	228
Ondorengo eskariak	265
Aingeru-otoitza (abestutzeko)	266
Illen meza (Norbait il dan egunerako)	267
Meza laguntzeko era	281

V.—ERASPENAK (Debozioak)

Kristo'ren nekaldiaganako eraspena	288
Gurutz-bidea	290
Lezo'ko-Kristo Deunari	307
Jesus Gurutziltzatuari otoitza	310
Sakramentu Guztiz Deunari ikerraldia	313
Jesus Sakramentatuari bost ikustaldi.. ..	318
Iñauteriak	327
Birauen Ordezko Gorapenak... ..	330
Jaunaren onespena egiteko era	331
Sakramentu guztiz Deuna ikertzeagatik barkapenak	333
Jesus'en Biotzaganako Eraspena	334
Amabi eskeintzak	335
Gertrudis deunaren otoitza	336
Irain-pekatu ordezko egintza	336
Alakoke'tar M. Maria Deunaren Eskeintza.	338
Sendi edo familiaren Eskeintza... ..	340

(Urtero parroki guztietan esan bear dana) 77

Jesus'en Biotzari Ordain-otoitza	341
Jesus'en Biotzaren Letaniak	344
Eriotz-larrian daudenen aldeko Otoitza... ..	350
Lenengo bederatzi ostiralak	351
Jesus'en Biotzaren Jaureskundera (entroni- zazioa)	354
Jesus'en Biotzari Gizadia eskeintzeko	364
Espiritu Doneari bederatziurrena	366
Garagarrillak dituen barkapenak	369
Jesus'en Biotzaren anaidiak eta gutuna	371

IV.—Andre Maria'ganako eraspena	374
Ama Neketsua-Stabat Mater	375
Arantzazu'ko Andre Maria'ri	378
Begoña'ko Andre Maria'ri	381
Guadalupe'ko Andre Maria'ri	383
Lurdes'ko Andre Maria Errugabeari	384
Karmen'go Andre Maria'ri	385
Agurtza Deuna (eskutukiak azalpenare- kin)	386
Agurtza Deuna esateko era laburragoa ...	395
Zazpi oñazeak	398
Illeroko lenengo larunbata	401
Andre Maria'ri eskeñitako illak... ..	401
Andre Maria'ren eliz-bazkun, anaidi, gu- tun eta domiñak	402
V.—Jose Deunaganako eraspena	407
Arrentza	408
Jose Deunari Otoitza	411
Garbitasuna eskatzeko otoitza	411
Urrillan agurtza ondoren esan bear dan otoitza	412
Zazpi igandeak	413
Zazpi atsekabe-atsegiñak	413
Epaillak dituen barkapenak	417
Jose Deunaren gutuna (eskapularioa) ...	417
VI.—Loyola'tar Iñazio Deunaganako eraspe- na	418
VII.—Xabier'tar Frantzisko Deunaganako eraspema	420
Eskerrezko (Grazizko) bederatsi-urrena...	420
VIII.—Luis Deunaganako eraspema	422
Sei igandeak	422
IX.—Antonio Deunaganako eraspema	425
Amairu astearteak	425

X.—Asis'tar Frantzisko Deunaganako eraspena	426
Irugarren malla (ordena)	426
XI.—Otoitzak:	
Sendi Deunari	427
Joakin Deunari	428
Ana Deunari	428
Pedro ta Pablo Santuai	429
Juan Bataitzalle Deunari	429
Zumarraga'tar Tomas Zoriontsuari	430
Fermin Santuari	430
Prudenzio Santuari	431
Martin Santuari	431
Berriotxoat'ar Balentin Zoriontsuari... ..	432
Isidro Nekazari Deunari	433
Norberaren izeneko Santuari	433
Eguneko Santuari... ..	434
Emaztearen otoitza, senarraren alde	434
Ama baten otoitza bere semeen alde	435
Il-zorian daudenen aldeko otoitza... ..	435
Eriotz on bat irixteko otoitza	437
Sinisgabekoen aldeko otoitza	438
XII.—Garbitokiko animenganako eraspenna.	439
Egintz aundia edo maitasunezko eskeiña.	441
Azaro illa	442
XIII.—Eriotz onerako gertuera	442
VI.—Bezperak-arratsaldeko otoitzak:	
Sarrera	458
Igandeko bezperak	459
Andre Maria'ren Bezperak	467
Beste eresi batsuek	470
Urte-aldi ta jayetarako ereserkiak (imnoak)	476
Deun askori dagozkien bezperak	497
Illen arrendia (ofizioa)	500

Kristau-ikasbide-laburpena:

Urkutz edo erlijioaren oñarri-egiak	508
Azkenak	513
Aginduak eta aolkuak	514
Bideak	521

VII.—Ebanjelioak:

Eliz-Urtearen azalpena	527
Abenduko I igandea	529
Abenduko II'garren igandea	531
Abenduko III'garren igandea	532
Abenduko IV'garren igandea	533
Eguberri eguna	534
Jayotzetik zortziurreneko igandea	539
Errege-eguna	540
Errege egunaren zortziurrena	542
Errege ondorengo II igandea	544
Errege ondorengo III igandea	545
Errege ondorengo IV igandea	547
Errege ondorengo V igandea	548
Errege ondorengo VI igandea	549
Irurogeitamargarreneko igandea	550
Irurogeigarreneko igandea	552
Berrogeitamargarreneko igandea	554
Garizumaren lenengo igandea	556
Garizumaren II igandea	558
Garizumaren III igandea	559
Garizumaren IV igandea	561
Nekaldi edo Pasioko igandea	563
Abar edo erramu-igandeko nekaldia	566
Ostegun deuna	583
Piztuera igandea	585
Piztuera ondorengo I igandea	586
Piztuera ondorengo II igandea	588
Piztuera ondorengo III igandea	589
Piztuera ondorengo IV igandea	590
Piztuera ondorengo V igandea	592

Jaunaren igoera (Salbatore)	593
Igoera ondorengo I igandea	594
Pentekostes (Espiritu Santuaren etorrera)	595
Pentekostes ondorengo I igandea	596
Jesukristo'ren Gorputz-Deun jaya... ..	598
Pentekostes ondorengo II igandea	599
Pentekostes ondorengo III igandea	600
Pentekostes ondorengo IV igandea	602
Pentekostes ondorengo V igandea... ..	603
Pentekostes ondorengo VI igandea	604
Pentekostes ondorengo VII igandea	606
Pentekostes ondorengo VIII igandea	607
Pentekostes ondorengo IX igandea	608
Pentekostes ondorengo X igandea... ..	609
Pentekostes ondorengo XI igandea	610
Pentekostes ondorengo XII igandea	611
Pentekostes ondorengo XIII igandea	613
Pentekostes ondorengo XIV igandea	614
Pentekostes ondorengo XV igandea	616
Pentekostes ondorengo XVI igandea	617
Pentekostes ondorengo XVII igandea.. ..	619
Pentekostes ondorengo XVIII igandea	620
Pentekostes ondorengo XIX igandea... ..	621
Pentekostes ondorengo XX igandea	623
Pentekostes ondorengo XXI igandea	624
Pentekostes ondorengo XXII igandea.. ..	626
Pentekostes ondorengo XXIII igandea	627
Pentekostes ondorengo XXIV igandea	628
Andre Maria'ren Sortze garbia (Lotazilla- ren 8)	631
Jose Deunaren jai-eguna (Epalla 19)... ..	632
Piztuera ondorengo II asteko asteazkena Jose Deunaren Zaindaritza	633
Juan Bataitzalle Deuna (Garagarrilla 24)	633
Pedro ta Pablo Deunak (Garagarrilla 29)	635
Andre Maria'ren Jasokundea (Asunzioa) (Dagonilla 15)... ..	636
Arantzazu'ko Andre Maria, Gipuzkoa'ko zaindari nagusia (Iralla 9)	637

(Jakobo) Santiago Deuna (Uztailla 25) ...	639
Loyola'tar Iñazio Deuna Gipuzkoa ta Biz- kai'ko Zaindaria (Uztailla 31)	640
Deun Guztien jai eguna (Azaroa 1)	641

VIII.—Gogaketak :

Gogo otoitzaren azalpena	643
1) Sinismena	645
2) Gizonaren azkena	646
3) Mundua ukatu bear da	647
4) Eriotza	648
5) Guztion azken-epaia (juizioa)	650
6) Suleiza (inperua)	651
7) Suleizako oñaze betikoak	652
8) Zerua	653
9) Jainkoa beti begira dagokigu	654
10) Gogoaren gaizkapena (zalbazioa)	655
11) Obenaren kalteak... ..	656
12) Nork bere burua ilduratzea	657
13) Jaungoikoagana biurtzea ez bigarko utzi	658
14) Zer ezango dutenaren beldurra	659
15) Nork bere buruari beldur izan bearra	660
16) Jaungoikoaren eskerrak nola artu bear diran	661
17) Astia (denbora) nola erabili	663
18) Sakramentuak nola artu	664
19) Meza Deuna	665
20) Beartsuak lagundu bear dirala	666
21) Ziltzaldia (tentazioa)	668
22) Oben ariñak	670
23) Neke-lanak nola eraman	671
24) Jaungoikoaren errukia	673
25) Jaungoikoaganako maitetasuna	674
26) Zertan ezagungo dan zinez Jauna maite degun	676
27) Lagun-urkoaganako maitetasuna	677

28)	Etsaienganako maitetasuna	678
29)	Jesukristo'ren antzekoak izan bear gerala	680
30)	Andre Maria gure Erregina	681
31)	Andre Maria gure Ama	683
	Maria'ren alaben bazkunean sartzera- koan esaten dan eskeintza-otoitza	685
	Luis'tarren laguntaldean sartzera- koan esaten dan eskeintza-otoitza	686
	Eliz-Abestiak	687

